బీళ్లు దున్నేరు

(సోవియట్ నవల)

రచయిత

మైకేల్ షొలొకోవ్

అనువాదం

మహీధర కృష్ణమోహన్

విశ్వసాహిత్యమాల, ముంగండ

బీళ్లు దున్నేరు:

ఒకటో ప్రకరణము.

ఆగంతుకుడు.

అది 1930వ సంవత్సరం; జనవరినెల. ఒకరోజు సాయంకాలం గుఱ్ఱపు రౌతు ఒకడు 'స్టెప్పీ' (పచ్చిక బయలు) నుంచి గ్రిమాచీలాగ్‌కు పోవు బాట వెంబడే వస్తున్నాడు. ఆవూరి పొలిమేరలో ప్రవహిస్తూన్న ఏటివాగు దగ్గ ర్నాపి, క్రిందికి ఉరికేడు. గుఱ్ఱం రొప్పుతూంటే నిండా రాయంగా కురుస్తూన్న మంచుతో నిండిపోయింది.. బాటకి ఎడవైపునున్న చెట్లగుబుర్లలోంచి చందురుడు తొంగిచూస్తూన్నాడు. అప్పటికప్పుడే బాగా రాత్రిపడడం చేత ఆప్రాంతమంతా నిర్మానుష్యంగా వుంది. ఏటి అవతల ఎక్కడో కుక్క మొరిగిన ధ్వని వినిపించింది. దూరాన్నుంచి వెలుతురు మినుకు మినుకుమని కనిపిస్తూంది. రౌతు నెమ్మదిగా ఊపిరి తీసుకుని, సావధానంగా చేతి 'గ్లోవు' ఊడదీసి, సిగరెట్టు వెలిగించేడు. పని సరిచేసి, జీనుకిందు చెయ్యిపెట్టి చెమటలు కక్కుతూన్న గుఱ్ఱపువీపు ఆవిరికక్కుతూంటే చూసి తృప్తి చెందేడు. ఒక్కమాటు నిదానించి గభాలున గుఱ్ఱంమీదికి ఉరికి ప్రవాహం లోనికి నడిపించేడు. గుఱ్ఱపుడెక్కలు నీళ్ళలోని గులకరాళ్ళమీదపడి గలగల ధ్వని చేస్తున్నాయి. ప్రవాహంలో నడుస్తూ నీళ్ళుతాగడానికి గుఱ్ఱం మెడ వంచింది. కాని రౌతు కళ్లెం పీకి లాగి తరట పెట్టడంచేత, పక్కలు ఎగరేస్తూ నెమ్మదిగా అవలిఒడ్డు ఎక్కసాగింది.

సమీపంలో మనుష్యుల అలికిడి, స్లెడ్జిబండి లాగుతూన్న చప్పుడు విని, రౌతు కళ్ళెం బిగలాగేడు. గుఱ్ఱం చెవులు రిక్కించి ధ్వని వినబడినవైపు చూసింది. రౌతు రొమ్ముమీది వెండి పోదిగిన పతకాలు, జీనుముందరి

భాగపుగుబ్బ, చంద్రికాంతిలో తళ తళలాడేయి. కంగారుపడుతూ, కళ్లెం వదిలేసి కోసక్ టోపీ ముఖంమీదికి లాక్కొని, గుఱ్ఱాన్ని పరుగెత్తించేడు. ఎదురుపడ్డ మనుష్యులు దాటిన తరువాత గుఱ్ఱపువేగాన్ని తగ్గించేడు; కాని, టోపీని మాత్రం తియ్యలేదు.

గ్రామంలోకి వచ్చినతర్వాత దోవలో ఎదురుపడిన ఒక స్త్రీని పిలిచేడు.

"యాకోవ్ అస్త్రొనోవ్ ఇల్లు ఎక్కడ?"

"అంటే...యాకోవ్ లూకుచ్ కాదూ!"

"అవును...అతనే."

"అదిగో! ఆ కనిపిస్తూన్న పూరిల్లు చూసేరూ...ఆచెట్టుకి ఎదురుగా; అదే అతని యిల్లు"

"సరే, తెలిసింది. సెలవు."

విశాలంగావున్న ఆపూరింటిమెట్టుట గుఱ్ఱం దిగి, కళ్లెం చేతపుచ్చుకొని నడిపిస్తూ ఆవరణలోపలికి వెళ్లేడు. చేతిలోనున్న కొరడాతో తలుపుమీద చప్పుడు చేస్తూ,

"యాకోవ్ లూకుచ్! తలుపు తీస్తావా?" అని కేక వేసేడు.

నెత్తిమీద టోపీలేకుండే, కోటుఒకటి పైన వేసుకొని ఆఇంటి యజమాని తలుపుతీసి గుమ్మంలో నిలబడి, కొంతసేపు ఆకొత్తగా వచ్చిన వ్యక్తిని నిదానించి చూసి గడపదాటి వచ్చేడు.

"ఎవరు మీరు?"

"లూకుచ్! ఇంకా గుర్తుపట్టలేదూ నన్ను? ఈరాత్రికి ఇక్కడ ఆగుతాను. గుఱ్ఱాన్ని కట్టడానికి మంచిస్థలం ఏదేనా వుందా?"

"కామ్రేడ్! నేను మిమ్మల్ని గుర్తుపట్టలేకుండా వున్నాను. జిల్లా కమిటీనుంచి వచ్చేరనుకుంటాను. అవునా?...లేక వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటు తాలూకా? మిమ్మల్ని ఎక్కడనో చూసిన జ్ఞాపకంవుంది."

ఆ ఆగంతుకుడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ ముఖమున కప్పియున్న కోసకు టోపీ తీసివేసేడు.

"పాలెస్టైన్ ను ఎరుగుదువా?"

ఆమాట వినగానే యాకోవ్ లూకిచ్ నిర్ఘాంత పోయేడు. ఎవరేనా వున్నారేమోనని కంగారుతో నలుదిక్కులా చూసేడు.

"చిత్తం, తమరా! ఎక్కడనుంచి దయచేసేరు? గుఱ్ఱాన్ని కట్టడానికి శుభ్రమైన శాల వుందిలెండి. ఇప్పుడే అక్కడ కట్టేయిస్తాను. తమరు ఎంత సేపటినుంచి..." అన్నాడు నెమ్మదిగా.

"ఇప్పుడే. గట్టిగా మాట్లాడకు. మీయింట్లో కొత్తవాళ్ళు ఎవరేనా వున్నారా?"

ఆ రౌతు చేతులోని కళ్ళెం లూకిచ్ చేతికిచ్చేడు. మెడజాపి తల కొంచెం పైకియెత్తి, వెనక కాళ్ళు నెమ్మదిగా ఈడుస్తూ ఆ గుఱ్ఱం లూకిచ్ వెంబడే వెళ్ళింది. తబేలాలో ఇంకో గుఱ్ఱం వుండడం పసికట్టి సకిలించింది. లూకిచ్ కళ్ళెం తీసేడు. గుఱ్ఱం మేత ప్రారంభించింది.

"టంగులు కొంచెం వొదులుచేసేను. గుఱ్ఱం చల్లబడ్డ తరువాత తియ్యొచ్చు జీను:" అంటూ యాకోవ్ లూకిచ్ గుఱ్ఱం నడ్డిమీద ఒకగుడ్డ కప్పేడు. గుఱ్ఱం చాలా అలసి యుండడంచూసి, అతడు తన అతిథి చాలా దూరాన్నుంచి వచ్చియుంటాడని ఊహించేడు.

"యాకోవ్ లూకిచ్! పాడి, పంట బాగావున్నాయా?"

"ఆ-వాటికి లోటులేదు. కొంతసేపయినతరువాత నీళ్ళుపెట్టి గడ్డి వేస్తాను: ఇప్పుడప్పుడే తొందరలేదు. లోపలికి రండి...ఇప్పుడు మిమ్మల్ని ఏమని పిలవాలో నాకు తెలియకుండావుంది. పూర్వపు పేర్లతో పిలవడానికి కొత్తగా వుంది ఎందుచేతనో."

"పోనీ- చిన్నప్పుడు మాతలిదండ్రులు పెట్టిన పేరుతో పిలు: ఆపేరు మరచి పోలేదనుకుంటాను. ఏం-మరచిపోయేవా?" అతిథి తబేలా వదిలి బయటికి వచ్చేడు.లూకిచ్ నెమ్మదిగా అతని వెనక బయలుదేరేడు.

"ఎల్లా మరిచిపోగలను? మనం ఇద్దరం కలిసి జర్మను సైన్యాన్ని చావ కొట్టి తరిమేవాళ్ళం. ఆ ఆఖరు యుద్ధంలో మనం......... అలెగ్జాండర్!

అప్పుడప్పుడు మీరు జ్ఞాపకం వచ్చేవారు. నొవొరొసిస్కులో మనం విడిపోయినతరువాత మళ్ళీ మీసంగతే తెలియలేదు. కోసక్కులతో కలిసి మీరు టర్కీకి వెళ్ళిపోయి వుంటారనుకున్నాను."

ఇద్దరూ మాట్లాడుకుంటూ వంటఇంట్లోకి వెళ్ళేరు. ఆ కొత్తగావచ్చిన వ్యక్తి నెత్తిమీది టోపీతీసి, కౌర్యాన్ని వెలిగక్కే ఆచిన్న నీలికళ్ళతో గది నాలుగుమూలలా కలయచూసేడు. అక్కడే బల్లమీద కూర్చునియున్న ఇంటి యజమానురాలిని చూసి కుశలప్రశ్న వేసేడు. ఆమె ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి, "కొత్తగావచ్చిన ఈయన ఎవరు? మేము అతనిని ఎట్లుగౌరవించాలి?" అని. అడుగుతూన్నట్లు లూకుచ్ కళ్ళలోకి చూసింది.

"వెళ్ళి భోజనం సిద్ధంచెయ్యి" అని భార్యకు ఆజ్ఞాపించి, అతిథితోకూడ విశాలంగా అందంగా వున్న ఒక గదిలోకి వెళ్ళి, బల్లమీద కూర్చున్నారు. ఆ అతిథి భోజనంచేస్తూ వాతావరణస్థితిని గురించి, పూర్వస్నేహితుల్ని గురించి మాట్లాడేడు. భోజనంముగించివచ్చి, అతడు ఒకమూల ధూళితో కొట్లాడుతూన్న సిలువదగ్గరికి వెళ్ళి, మోకరించి ప్రార్థించేడు. "లూకుచ్, నాకోసం చాలా శ్రమపడ్డావు. ఇప్పుడు నీతో కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు మాట్లాడాలి"

లూకుచ్. తనభార్యకేసి వెళ్ళిపొమ్మన్నట్లుగా చూసేడు. ఆమె త్వరగా బల్ల శుభ్రపరచి వెళ్ళిపోయింది.

రెండో ప్రకరణము.

డేవిడోవ్.

పార్టీ డిస్ట్రిక్టుకమిటీ సెక్రెటరీ కొంచెం మందకొడి మనిషి. ఆఫీసు గదిలో బల్లముందు కూర్చుని, పక్కన నిలబడియున్న డేవిడోవ్‌ను కొంత సేపు నిదానించిచూచి, అతడు తెచ్చిన డాక్యుమెంట్లు తిరగెయ్యడం ప్రారంభించాడు.

బయట గాలి హోరుమని వీస్తూంది. ఒక గుంజకు కట్టబడ్డ గుర్రము నడ్డిమీద పిట్టఒకటి వాలి పోడుస్తూంది. గాలివిసురుకి ఎగరకొట్టబడి తిరిగి వచ్చి గట్టుమీద వాలి, విజయగర్వంతో మెడయెత్తి నలువైపులా చూసింది. ఆకాశంమీద మేఘాలు వేగంగా పరుగెత్తుతూన్నాయి. క్రిందకూడ ఎండ, నీడ ఒకదాని నొకటి తరుము కొడుతున్నాయి. కిటికీలోనుంచి చూస్తే, దూరంగా 'డాన్' నది దానివెనుక అరణ్యము, ఆవెనుక మంచుతో కప్పబడి తెల్ల తెల్లగా కనిపిస్తూన్న పర్వతాలు...ప్రకృతి బహుసుందరంగా వుంది.

"అయితే జబ్బుచెయ్యడం చేత ఇంతవరకు మీరు రాస్టోవ్‌లోనే వున్నారన్నమాట. సరే...ఈప్రాంతాల్లో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణావశ్యకతను గురించి ప్రచారం చెయ్యడానికని పంపబడిన కీ మంది మూడు రోజుల కిందట వచ్చేరు. మేమంతా సమావేశం అయేము. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల ప్రతినిధులంతా వారిని కలుసుకొని మాట్లాడేరు." సెక్రటరీ ఏదో ఆలోచిస్తూ క్రింది పెదిమె కొరికేడు. "ఇక్కడ పరిస్థితులన్నీ చాలా విషమంగా వున్నాయి. ఈజిల్లాలో 14.8% మాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్చడం అయింది. వీటిలో చాలాభాగం సమిష్టిగా వ్యవసాయం చేసుకొనడానికి ఏర్పరచబడ్డ చిన్నచిన్న సంఘాలు మాత్రమే. కులకులు ఎవ్వరూ ఇందరికేనా రావడంలేదు. పన్నుకూడా చెల్లించడంలేదు. ఇటువంటి సమయ

ములో మనకి ఎంతమందివున్నా అవసరమే: 43 మంది పరిచారకుల్ని పంపమని వ్రాస్తే 9 మందిని మాత్రం పంపించి వారితో సరిపుచ్చుకోమన్నారు" ఆ మిడిగుడ్లతో మళ్ళీ డేవిడోవ్ కేసి చూసేడు.

"కామ్రేడ్! మీరు తాళాలు బాగుచేస్తారంటూ రన్నమాట. బాగానే వుంది. అయితే—మీరు ఫ్యాక్టరీలోవ్ కర్మాగారంలో ఎంతకాలంనుంచి పని చేస్తున్నారు? సిగరెట్లు కాలుస్తారా?"

"సైన్యాల్ని విడగొట్టేసినప్పటినుంచీ కూడాను; అప్పుడే 9 ఏళ్ళు అయింది." అంటూ డేవిడోవ్ సిగరెట్టుకోసం చెయ్యిజాపేడు. అతని ముంజేతిమీది పచ్చబొట్టు చూసి, సెక్రటరీ చిరునవ్వుతో,

"మీరు నౌకాదళంలో పనిచేసినట్టున్నారే"

"అవును."

"మీ చేతిమీద ఆపచ్చచూసి అనుకున్నాను."

"ఏదో—అప్పుడు చిన్నతనం. వేస్తాంటే మాట్లాడక ఊరకున్నాను" డేవిడోవ్ కోపంతో చొక్కా చెయ్యి క్రిందికి తీస్తూ "దీనికేం గాని పన్నవసూళ్ళ విషయం చూద్దురూ ముందు."

సెక్రిటరీ మౌనంగా వూరుకున్నాడు. పెదవులమీది అర్థంలేని చిరునవ్వు మాయం అయింది.

"కామ్రేడ్! మీరు జిల్లాకమిటీ ప్రతినిధిగా ఈరోజునే బయలుదేరి వెళ్ళండి. రిజియనల్ కమిటీ కొత్తగా యిచ్చిన సూచనలు ఎరుగుదురు కాదు?...ఎరుగుదురా! సరే. వెంటనే మీరు గ్రెమాచీ గ్రామ సోవియటుకి వెళ్ళండి. ఇప్పుడు ఏమాత్రం ఆలస్యం చెయ్యడానికి వీలులేదు. అక్కడికి వెళ్ళిన తరువాత విశ్రాంతి తీసుకొనవచ్చునులెండి. నూటికి నూరు పాళ్ళు—భూమి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల క్రిందికి తీసుకొని రావలసిన బాధ్యత మీది. అక్కడ నామమాత్రంగా ఒకసంఘం వుందిగాని, అంతగా పనిచేయడం లేదు. ఇప్పుడు మనం బ్రహ్మాండమైన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు ఏర్పాటుచెయ్యాలి. త్వరలోనే ఒక పరిచారకదళం మీసహాయానికి అక్క

డికి పంపిస్తాను. మీరు వెళ్ళి వెంటనే సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలుఏర్పాటు చేసి, జాగ్రత్తగా, నేర్పుతో, భాగ్యవంతుల్ని అణగతొక్కాలి. గ్రామంలోని బీదరైతుల్ని, మధ్యరకపు రైతుల్ని, పూర్తిగా సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో సభ్యులుగా చేర్చండి. తరువాత 1930 లో సమిష్టిగా సేద్యం చేయదలచిన భూమికి పెట్టుబడి కొరకు కొంత 'ఫండు' ధాన్యం రూపంగా వసూలుచెయ్యండి. ఈపని అంతా చాలా జాగ్రత్తగా చెయ్యాలి. సామాన్య రైతులతో అట్టే విరోధ. పడకండి. గ్రెమ్యాచీలాగ్ లో ముగ్గురు సభ్యులతో మన పార్టీశాఖ ఒకటివుంది. దాని సెక్రెటరి, గ్రామసోవియటు అధ్యక్షుడు కూడ చాల చురుకైనవాళ్ళు. పూర్వం 'రెడ్ పార్టిజాన్ దళాల' లో పని చేసేరు. ఇంక నేను చెప్పేదేముంది— పరిస్థితుల్ని బట్టి మీకు తోచినట్లు పని చెయ్యండి. వాళ్ళకి రాజకీయ పరిజ్ఞానం తక్కువ అవడంచేత అప్పుడప్పుడు పొరపాట్లు చెయ్యొచ్చు. ఏవిషయంలోనైనా మీకు సలహాగాని, సహాయం కాని కావలసివస్తే జిల్లా కార్యాలయానికి రండి. ఇంకో ఆగ్రామానికి ఇక్కడికి టెలిఫోను సౌకర్యాలులేవు. అవూళ్ళోని పార్టీ సెక్రటరీ 'ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్' బిరుదాన్ని పొందేడు. కొంచెంకోపిష్టి; మోటుదనం ఎక్కువ". సెక్రెటరీ ఎదటి బల్లమీద తన వేళ్ళతో టకటక వాయిస్తూ, డేవిడోవ్ ఇంకా అక్కడే వుండడం చూసి మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"ఇంకొక్క విషయం చెప్పడం మరచిపోయేను. ప్రతిరోజు ఎప్పటి వార్తలప్పుడు నాకు తెలియచేస్తూండండి. అక్కడనున్న మనవాళ్ళని కొంచెం అదుపు ఆజ్ఞలలో వుంచండి. ఇప్పుడు మీరు నిర్మాణశాఖకి వెళ్ళి మరీ వెళ్ళండేం! జిల్లాఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ తాలూకు గుడ్డాలు మీకు సప్లయి చెయ్యమని తెలియచేస్తాను. మీరు వెళ్ళిన పని నూటికి నూరుపాళ్ళు సాధించుకు రావాలి. ఈ 18 గ్రామసోవియటులను కలిపి ఒక బ్రహ్మాండమైన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం ఏర్పాటు చెయ్యాలి."

"భాగ్యవంతుల్ని అణచడంలో కొంచెం నేర్పుగా ప్రవర్తించమన్నారు ఆవిషయం కొంచెం వివరంగా చెప్పండి."

"చెప్పడానికేముంది?" సెక్రెటరీ గర్వంగా చిరునవ్వు నవ్వేడు. "భాగ్యవంతులు రెండురకాలు. ధాన్యరూపంగా ఇయ్యవలసినదంతా చెల్లించేవారు కొందరు; మూర్ఖపు పట్టుదలతో ఏమీయు చెల్లించనివారు కొందరు. ఈ రెండవ రకపు భాగ్యవంతుల్ని ఏమి చెయ్యాలో తెలుస్తూనేవుంది. ఏమీ సంశయించకుండా ధాన్యపు వసూలు చట్టం 107 వ ఆర్టికిల్ ప్రకారం మాడ్చిపారెయ్యడం. కాని, మొదటిరకపు కులకుల్ని ఏమి చెయ్యాలీ అన్నదే కొంచెం ఆలోచించవలసిన విషయం. వీరి విషయంలో ఏంచేస్తే బాగుంటుం దంటారు?"

"చెయ్యడానికేముంది? మళ్ళీ అదనపు పన్ను విధించడం."

"అబ్బే! కామ్రేడ్! అదేమీ సరియైన విధానం కాదు. దానివల్ల మన గొయ్యి మనమే తవ్వుకున్న వాళ్ళం అవుతాం. ప్రజలకు మనమీదవున్న గౌరవం నశిస్తుంది. ఇల్లాచేస్తే సామాన్య రైతులు ఏమనుకుంటారు? వాళ్లు 'సోవియటు ప్రభుత్వం చేసే పని యిది! ఏదో విధంగా రైతులందర్నీ నాశనం చేస్తారు.' అనుకుంటారు. 'రయితు సమస్యల్ని ఉపేక్షాభావంతో చూడక, జాగ్రత్తగా ఆలోచించి, వారిని మనవైపుకి తిప్పుకొనడానికి ప్రయత్నించాలి.' అని కామ్రేడ్ లెనిన్ చెబుతూంటే, వారిమీద అదనపు పన్ను విధించమంటారు మీరు. అవన్నీ చిన్నతనపు చేష్టలు. వాటివల్ల లాభంలేదు."

"ఏమిటి? చిన్నతనపు చేష్టలా!" డేవిడోవ్ ముఖం జేవురించింది. "అయితే మీవుద్దేశ్యం ప్రకారం 'స్టాలిన్' అవలంబించిన విధానం తప్పు అన్నమాట."

"నే చెప్పినదానిలో స్టాలిన్ విషయం ఏముంది?"

"ఈమధ్య స్టాలిన్, మార్క్సిస్టు.....అదేదో కాన్ఫరెన్సు జరిగినప్పుడు...భూమి సమస్యను గురించి మాట్లాడిన ఉపన్యాసం చదివేను... వారిని ఏమని పిలుస్తారు? నోట్లో ఆడుతూంది..."

"అగ్రేరియనులనా?"

"ఆ! అది! మరచిపోయేను."

"సరే, తర్వాత విషయం కానియ్యండి."

"ఆ ఉపన్యాసం అంతా 'ప్రవదా' లో పడింది. ఆ పత్రిక ఒక్కసారి తెప్పించండి."

సెక్రటరీ 'ప్రవదా' తీసుకు వచ్చేడు. డేవిడోవ్ గబగబా పేజీలు తిరగెయ్యడం మొదలెట్టేడు.

అతడు నవ్వుతూ డేవిడోవ్ ముఖంకేసి చూసేడు.

"ఆ! ఇదిగో! వినండి చదువుతాను......దేశములోని భూమి అంతా కాకుండా, కొంతభాగము మాత్రమే సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలుగా ఏర్పాటు చేయుటకు ప్రయత్నించినంత కాలము, మనం భాగ్యవంతుల్ని అణగ త్రొక్కలేము." ఇంకోచోట ఏమన్నాడంటే, "కాని ఇప్పటి పరిస్థితులన్నీ వేరు. భాగ్యవంతుల నిరోధశక్తిని నాశనంచేసి ఆ వర్గం పూర్తిగా అంతరింప చెయ్యడానికి అవకాశం కలిగింది మనకి." చూసేరా- ఇక్కడేమన్నాడో! 'వర్గాన్ని అంతరింప' అని అన్నాడు. తెలియాలేదు? ఎంత స్పష్టంగా చెప్పినపుడు అదనపు పన్ను ఎందుకు విధించకూడదు! అదనపు పన్ను విధించడమే కాదు, నేలనెట్టి రాచెయ్యాలి వాళ్ళని."

సెక్రెటరీ పెదవులమీది చిరునవ్వు పోయింది. ముఖం గంభీరత దాల్చింది.

"సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరిన బీదరైతులచేత, మధ్య రకపు రైతులచేత ధనిక వర్గాన్ని అంతరింప చెయ్యాలి." అన్నాడు. అంతే కాదు? కానియ్యండి."

"ఊఁ! మీరు..."

"ఊఁ లేదు; ఆ లేదు." సెక్రెటరీ అతి కోపంతో అన్నాడు. మాట కూడా కొంచెం తడబడింది. "మీరిచ్చే సలహా ఏమిటి? పిడుగుకీ బియ్యానికీ ఒకటే మంత్రం అన్నట్లు పన్ను చెల్లించినవారిమీద చెల్లించనివారిమీద కూడ ఒకే విధంగా చర్య తీసుకుంటారన్నమాట. అదీకాక 14.8% భూమి మాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలుగా ఏర్పడి సామాన్యరైతులు ఇప్పుడిప్పుడే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలలో సభ్యులుగా చేరుతూన్న ఈజిల్లా

లోనా ఆవిధానం అవలంబించడం! స్థానిక విషయాలు తెలియకుండా, ఎక్కడినుండో వచ్చిన మీబోటివారంతా..." సెక్రటరీ ఉద్రేకాన్ని అణుకొని నెమ్మదిగా చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

"ఏవో పెద్దపెద్ద ఊహలు మనస్సులో నుంచుకొని పైకి తమ యిష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడుతూంటారు..."

"సరే. ఆ..."

"ఒక్కసారి ఆగండి— మధ్య అడ్డంరాక. భాగ్యవంతులమీద అటువంటి చర్య తీసుకోవలసిన అవసరంవస్తే, రీజియనల్ కమిటీనుంచి 'ఏవిధంగానైనా సరే ధనికవర్గాన్ని నాశనం చెయ్యండి.' అని వాళ్ళు తెలియచెయ్యాలి. తెలియచేస్తారు. అప్పుడు మిలీషియా సహాయంతో వారినందర్నీ అణచి పారెయ్యొచ్చు. కాని అంతవరకు పన్ను చెల్లించనివారిని మాత్రం 107వ ఆర్టికల్ ప్రకారం దావా చేసి తగిన చర్య తీసుకోవడం చాలు."

"అయితే-బీద రైతులు, సామాన్యరైతులు, కూలీలు మొదలైనవారు ధనికవర్గాన్ని నాశనం చెయ్యడానికి అంగీకరించరంటారా? వారంతా పెద్ద రైతుల పక్షం వహిస్తారనా మీవుద్దేశం!

సెక్రెటరీ డ్రాయరు తాళం వేసేడు.

"నాయకులు చెప్పినదానికి మీయిష్టం వచ్చినట్లు అర్థం చెప్పచ్చును. కాని, ఈజిల్లాకు నేను, జిల్లా కమిటీ బ్యూరోమాత్రమే జవాబుదారీ. మీరు మా నీతి ననుసరించి పనిచెయ్యవలసిందే కాని మీఇష్టం వచ్చినట్లు పనిచెయ్యడానికి వీలులేదు. అవతలనాకు చాలాతొందర పనులున్నాయి. ఇంక మీతో కూర్చుని మాట్లాడడానికి తీరుబడిలేదు. "అంటూ సెక్రటరీ లేచి నిలబడ్డాడు.

డేవిడోవ్ ముఖం జేవురించింది. పెదవులు చలించేయి. కాని, కోపం అణచుకొని నెమ్మదిగా,

"నేను పార్టీ అనుసరించమనిన నీతి అనుసరిస్తాను. దాపరికం ఎందుకు నిర్మొహమాటంగా చెపుతూన్నాను. మీరు అనుసరించమనిన విధానం తప్పు. రాజకీయ దృష్ట్యా అది సరియైనది కాదు. ఈవిషయం ఘంటాపథంగా చెప్ప

గలను" అన్నాడు.

"మంచి పెద్దల విషయముతో మీకు అవసంలేదు. మీరు నేను చెప్పిన ప్రకారం నడచుకొని తీరాలి. దానిలోని లోపాలకి జవాబుదారీ నాది. 'ఇంక ఆవిషయం కట్టిపెట్టండి."

టెలిఫోనుగంట గణగణ మోగింది. సెక్రటరీ రిసీవరు తీసుకొని చెవి దగ్గ పెట్టుకొన్నాడు. ఇంతలో తలుపుతోసి ఇద్దరు ముగ్గురు లోపలికి వచ్చేరు. డేవిడోవ్ నిర్మాణశాఖ ప్రధానాధికారిని కలుసుకొనడానికి వేగంగా వెళ్ళిపోయేడు.

"మితవాద ధోరణిలో పడ్డాడు......ఏమీ అనుమానంలేదు." అనుకున్నాడు, ఆఫీసు వదలి వెళ్ళిపోతూ. స్టాలిన్ యిచ్చిన ఉపన్యాసం వారందరికీ చదివి వినిపిస్తాను. రైతు మెత్తనయితే గుర్రం మూడు కాళ్ళమీద నడిచిందని, నీమెత్తదనం చూసి పెద్దరైతులు అంతకంతకు లొంగనిస్థితికి వస్తూయున్నారు. రీజియనల్ కమిటీ ఆఫీసుకు వెడితే వాళ్ళు నువ్వు చాలా సమర్థుడవని చెప్పేరు. ఏం లాభం! పెద్దరైతుల్ని ఒక్కడిని కూడా లొంగతియ్య లేకపోయేవు. ఒక్కడూ ఇవ్వవలసిన ధాన్యంఇవ్వకుండా మాట్లాడక కూర్చున్నాడు. ప్రజాసామాన్యాన్ని కూడగట్టుకొని, వాళ్ళని ఎందుకు అభివృద్ధి మార్గానికి నడిపించడం లేదు!" సెక్రటరీతో మాట్లాడుతూన్నట్లు భావించుకొంటూ వెళుతూన్నాడు: ఎవరితోనైనా మాట్లాడుతూన్నంత సేపు ఏవిషయంతోచక, తరువాత ఒంటరిగా తనలోతను ఆలోచించుకొనే సమయంలో అనేక నూతన విషయాలు మనస్సుకి తట్టడం మామూలు. సెక్రటరీతో మాటలాడుతూన్నంత సేపు - ఉద్రేకంచేత తొట్రుపాటుపడి, ఏవిషయం తోచక మొదటి మాటనే పట్టుగు కూర్చున్నాడు. అప్పుడు సెక్రటరీతో నెమ్మదిగా మాట్లాడి ఉండవలసింది. అల్లా ఆలోచించుకుంటూ పరధ్యాన్నంగా వెడుతూ, బజారులో మంచుపడి తెల్లగానున్న పేడ కడిమీద అడుగు వేసి జారిపడ్డాడు.

"అంతటితో చాలించి వెళ్ళిపోయేవు. లేకపోతే మెత్తగా తన్ని ఒదిలి పెడుదును." అనుకున్నాడు గట్టిగా. పేడల్లో జారిపడి తనలో తను మాట్లాడుకొంటూన్న డేవిడోవ్‌ను దాటిపోతూన్న ఒకయువతి చూసి నవ్వుకొంటూ వెళ్ళిపోయింది. లేచి బట్టలు దులుపుకొని డేవిడోవ్ వెళ్ళిపోయేడు.

అతడు తిన్నగా తనబసకి వెళ్ళి సూటుకేస్ తీసుకొన్నాడు. అతడు లెనిన్‌గ్రాడ్‌లో బయలుదేరినప్పుడు రెండుజతల గుడ్డలు, మేజోళ్ళు, స్క్రూడ్రైవర్లు, రెంచిలు, ఇంకాచేతికి దొరికిన ఇతరసామానులతోటి పెట్టి నింపేడు. వాటిల్లో బట్టలు తప్ప మిగిలినవన్నీ అనవసరమే. పెట్టిలో వున్న ఈసామాను విషయం జ్ఞాపకం వచ్చేటప్పటికి అతనికి నవ్వువచ్చింది. "వీటి అవసరంకూడా తప్పకుండా వస్తుంది" అనుకున్నాడు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో ఏ ట్రాక్టరేనా మరమ్మత్తు చెయ్యవలసి వచ్చినప్పుడు, అప్పటికప్పుడు మనకి ఎక్కడ దొరుకుతాయి? కాని అక్కడ ట్రాక్టరు లేకుంటే! అయితే ఏం భయంలేదు నేను ఆర్గనైజరుగా జిల్లాఅధికారిగా తిరుగుతూ గాను కాదు సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో పనిచేసే ఏ కమ్మరివానికేనా యిస్తే కళ్ళకద్దుకొని పుచ్చుకుంటాడు" అని నిశ్చయించి సూట్‌కేసు స్లెడ్జిబండిలో పడేసేడు.

బాగాబలిసియున్న జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీగుర్రాలు స్లెడ్జిబండితో నిముషంలో ఊరుదాటేయి. కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి డేవిడోవ్ చలి భరించలేకపోయేడు. చిరిగిపోయిన బూట్లలోంచి చలిగాలిదూరి, కాళ్ళు కొంకర్లు పోతూన్నాయి. టోపీబాగా ముఖంమీదికి లాక్కొని, చొక్కాబిగించుకొని, ముణిచిపెట్టుకొని కూర్చున్నాడు. జిల్లాముఖ్యపట్టణాన్నుంచి గ్రిమాచీలాంగ్‌కి 17 మైళ్ళువుంది. అంతా గుట్టల మయం. కనుచూపుమేర ఎటుచూసినా మంచుతో కప్పబడిన బీటిభూములే కనిపిస్తున్నాయి. బాట కిరుప్రక్కల కొట్టేసిన చెట్ల మొదళ్ళతోటి, ముళ్ళ దుప్పలతోటి నిండివుంది.

శరీరం వేడి ఎక్కడానికి డేవిడోవ్ బండిదిగి వెనకభాగం పట్టుకొని పరుగెత్తసాగేడు. కొంతసేపయ్యిన తరువాత బండిలోకి ఉరికి కళ్ళుముడుచుకొని కొంతసేపు కునికేడు. బండి కుదుపుకి అప్పుడప్పుడు కళ్ళుతెరచి చూసి మళ్ళీ పడుకుంటూన్నాడు.

చలి పక్కటుకం చేస్తోంది. డేవిడోవ్ లేచి కూర్చున్నాడు. పొద్దు బాగా వాలిపోయినది. ఎటుచూసినా కనుచూపుమేరవరకు వ్యాపించియున్న; సైబీరియా స్టెప్పీ మంచుతో కప్పబడి తెల్లటి బట్ట పరచినట్లుంది. బాటకి పక్కగా బూడిదవర్ణపు పక్షి ఒకటి వెనక కాళ్ళమీద కూర్చుని వుంది స్లెడ్జిబండి చూడగానే ఒక్క గంతేసి అతివేగంగా పరుగెత్తిపోయింది.

డేవిడోవ్ గ్రెమాచీలాగ్ చేరేటప్పటికి సాయంకాలం అయింది. గ్రామసోవియటు ఆఫీసు ఆవరణలో చాలా స్లెడ్జిబళ్లు ఆగివున్నాయి. ఏడు-ఎనమండుగురు కోసక్కులు చుట్టలు కాలుస్తూ వరండామీద కూర్చున్నారు నురగలు కక్కుతూ వెళ్ళి గుఱ్ఱాలు వాళ్ళముందు ఆగేయి.

“ఏమండీ! తబేలా ఎక్కడ? అని అడిగేడు. డేవిడోవ్. వారిలో ఒక కోసకుయువకుడు “కామ్రేడ్! అదిగో ఆవూరిపల్లె కనిపిస్తూందిచూసేరూ; అదే తబేలా.” అన్నాడు.

“బండి అక్కడికి పోనివ్వవోయ్.” అని బండివానికి చెప్పి బండి దిగి చలికి కొంకర్లుపోయి జివ్వున లాగుతూన్న దవడలు వేడియెక్కడానికి చేతులతో రుద్దుతూ బండివెనుక బయలుదేరేడు. ఉత్తర రష్యనుల వలె యాసగా మాట్లాడుతూన్న ఈతడెవడో పెద్ద ఉద్యోగస్తుడై వుంటాడని అనుకొని ఆ కోసకులు అతని వెనుకనే బయలు దేరేరు.

సాలలోంచి ఉచ్చ, పేడ, కలగలిసిన చిన్న ప్రవాహం వస్తూంది. బండివాడు గుఱ్ఱాల్ని ఆపేడు. డేవిడోవ్ గుఱ్ఱాల్ని విప్పసాగేడు. కోసకులు అతని చుట్టూచేరి, వింతగా చూస్తున్నారు. బుగ్గమీసాలనిండా పట్టుకొనియున్న మంచు తుడుచుకుంటూ.

“కామ్రేడ్! దగ్గరికి వెళ్ళకండి గుఱ్ఱం తన్నుతుంది.” అన్నాడు.

డేవిడోవ్ తోకపట్టా తీసి, తొస్సిపళ్ళు కనిపించేటట్లుగా నవ్వుతూ అతనికేసి తిరిగేడు.

“తాతా! గుఱ్ఱపుదళంలో పనిచేసినవాణ్ణి నేను. ఈగుర్రాన్ని లొంగ తియ్యలేకపోను.”

“పన్నొకటి ఊడిపోయింది—ఏగుర్రమైనా తన్నదంటేత కాదుకదా!” అన్నాడు కాకిలా నల్లగా వున్న ఒకకోసక్కు. మిగిలిన వాళ్ళంతా విరగబడి నవ్వేరు. కాలరు సర్దుకుంటూ డేవిడోవ్ పరిహాసంగా—

“అబ్బే!- వెనక ఒకసారి తప్పతాగి గంతులెయ్యడంలో విరిగిపోయింది. అదీ ఒకందుకు మంచిదే అయింది. ఆడాళ్ళకి ఇప్పుడు నేను కరుస్తాననే భయంపోయింది. ఏమంటావు, తాతా!'' అన్నాడు.

ఈవిధంగా వాళ్ళంతా కొంతసేపు వేళాకోళంగా మాట్లాడుకుంటూ నవ్వుకున్నారు.

డేవిడోవ్ వారందరికి తలొక సిగరెట్టు యిచ్చి, తనొకటి వెలిగించి, గ్రామసోవియటు ఆఫీసువైపు బయలుదేరేడు.

“అధ్యక్షుడు, పార్టీ సెక్రిటరీ కూడ అక్కడే వున్నారు.” అన్నాడు, డేవిడోవ్ వెనకవస్తూన్న ముసలి కోసక్కు. మిగిలిన కోసక్కులందరు రెండుదమ్ముల్లో సిగరెట్లుకాల్చి అవతలపారేసి వాళ్ళుకూడా బయలుదేరేరు. కొత్తగా వచ్చిన అతడు, సాధారణముగా అక్కడికి వచ్చు అందరివలె బండిదిగి డాక్యుమెంటుకేసు చంకబెట్టుకొని పక్కనున్న వాళ్ళకేసి కన్నెత్తి కూడా చూడకుండా తిన్నగా లోపలికి పోకుండా,— ఎంతో అనుభవం ఉన్నవానివలె జీను విప్పడంలోను, గుర్రాన్ని జాగ్రత్త పెట్టడంలోను, బండివానికి సహాయం చేసి, అందరితోను చాల కలిసికట్టుగా మాట్లాడడం చూసి ఆకోసక్కులు ఆశ్చర్యపోయేరు.

“కామ్రేడ్ ! బండివాడు చేసుకోనే పనికి మీరు సహాయం చెయ్యడం ఎందుకు? ఉద్యోగస్తులు చెయ్యవలసిన పని కాదది. ఏమంటారు?” అని నల్లకోసక్కు పట్టలేక అడిగేడు.

“ఇది మాకు చాలావింతగా వుంది.” అన్నాడు ముసలికోసక్కు. డేవిడోవ్ ఏదో చెప్పబోయేడు, కాని అతనికి అవకాశం ఇవ్వకుండానే, రాగి మీసాల కోసక్కు, సుత్తితో పనిచెయ్యడం చేత కాయలు కాచియున్న డేవిడోవ్ చేతులకేసి చూపిస్తూ,

"ఏం. అంత ఆశ్చర్యం ఎందుకు? అతను కమ్మరి" అన్నాడు.

"కాదు. తాళాలు చేసేవాడిని." అన్నాడు డేవిడోవ్. "కాని మీ రంతా వాళ్లో కూడా సోవియటుకి వస్తూన్నా రెందుకు?

"మీరు ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చేరో అని. రైతులు బకాయి పెట్టిన ధాన్యపుపన్ను వసూలు చెయ్యడానికా?" అన్నాడు ముసలి కోసక్కు వరండా దగ్గర ఆగి.

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు ఏర్పరచే పనిమీద."

ఆమాట వినగానే ముసలికోసక్కు వరండా దగ్గిరనుంచి గబగబా బయటకి వెళ్ళిపోయేడు.

సరంబీ చేసిన ఆగది తోళ్ళు ఎండబెట్టిన వాసన వేస్తూంది. గది మధ్య డ్రాయరు దగ్గర ఆజానుబాహుడొకడు డేవిడోవ్ కేసి తిరిగి, నిలబడి ఉన్నాడు. అతని ఖాకీదరంగు చొక్కా మీద 'ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్' అని వ్రాయబడి యున్న ఎర్రటి బిళ్ళను గుచ్చబడివుంది. 'ఇతడే పార్టీ సెక్రటరీ అయివుంటాడు.' అనుకున్నాడు, డేవిడోవ్.

"జిల్లాకమిటీ పంపించిన ప్రతినిధిని నేను" అని డేవిడోవ్ తనని తనే పరిచయం చేసుకున్నాడు. "కామ్రేడ్! మీరు పార్టీ సెక్రటరీ కాదూ?"

"అవునండి. నేనే సెక్రటరీని. నా పేరు నగుల్నోవ్. సోవియటు అధ్యక్షుడు ఇప్పుడే వస్తాడు." అంటూ డేవిడోవ్ దగ్గిరకి వచ్చేడు. సాధారణంగా గుర్రపురౌతులందరి కాళ్ళవలెనే అతనివి కూడా దొడ్డికాళ్లు. విశాలమైన వక్షస్థలం, అందమైనకళ్ళు, తీర్చిదిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, నీల్ని బాగానే వున్నాయి, కాని విపరీతంగా పైకి తోసుకుపోయిన ఆ చిన్నముక్కు ముఖానికి అందవికారం తెచ్చింది.

గొర్రెచర్మంతో చేసిన టోపీ నెత్తివెనక పెట్టుకొని, సైనికులు ధరించు చిన్నజాకెట్టు తొడిగి, కోసక్కు ట్రౌజర్లను చివర మేజోళ్ళలో బిగించి, కుదిమట్టంగావున్న ఒకవ్యక్తి పక్కగదిలోనుంచి వచ్చేడు.

"ఇతనే సోవియటు, అధ్యక్షుడు— అండ్రి రజ్మటోన్నవ్". అన్నాడు నగుల్నోవ్.

అధ్యక్షుడు చిరునవ్వుతో ఉంగరాలు తిరిగి బొద్దుగానున్న మీసం సవరించుకొని డేవిడోవ్ కేసి చెయ్యిజాపేడు.

"ఎవరు మీరు? జిల్లాకమిటీనుంచి వచ్చిన ప్రతినిధులా? ఆ— మీ డాక్యుమెంట్లు... మకార్! అవి నువ్వు చూసేవుకాదూ? అయితే మీరు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల విషయమై వచ్చేరనుకుంటాను." అతను కను రెప్పలార్పుతూ ఆనీలికళ్ళతో డేవిడోవ్ కేసి చూడ్డం మొదలెట్టేడు.

డేవిడోవు బల్లదగ్గర కూర్చొని, కమ్యూనిస్టుపార్టీ రెండు మాసముల లోపుగానే దేశములోని భూమిఅంతా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రములుగా ఏర్పాటు చెయ్యవలెనని నిశ్చయించినదని చెప్పి, ఆమరునాడే గ్రామము లోని కోసక్కులను, ఇతర Active Workers ను కలిసి సమావేశం చేస్తే బాగుంటుందన్నాడు

నగుల్నోవు స్థానిక విషయాల్ని గురించి, ముఖ్యంగా సమిష్టివ్యవసాయ ము ఏర్పరచు ఉద్దేశములో స్థాపించిన గ్రిమాచీ అసోసియేషనును గురించి చెప్పేడు. అతడు మాట్లాడినంతసేపు రజ్మట్నోవు శ్రద్ధగా వింటూ మధ్య మధ్య తనుకూడా అందుకుంటోచ్చేడు.

"ఇక్కడి భూములన్నీ సమిష్టిగా సాగుబడి చేయించడానికి ఒక అసోసియేషను ఏర్పరచేము." నగుల్నోవు తొట్రుపాటుగా చెప్పసాగేడు. "కామ్రేడ్! నేను చెప్పేది వినండి. దీనివల్ల ప్రభుత్వానికి నష్టమేగాని లాభంలేదు. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం అని పేరేకాని అంతకంటె మరేమీ లేదు. మొత్తం 18 మంది సభ్యులు వున్నారు. వారంతా గర్భదరిద్రులే ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం ప్రారంభించేటప్పటికి ఆ 18 మందికి కలిపి 4 గుర్రాలు, ఒకకాడి ఎడ్లు మాత్రం వున్నాయి. పోషింపబడవలసిన వాళ్ళు 107 గురు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో దానిని జయప్రదంగా నడపడం ఎలాగ చెప్పండి. వ్యవసాయానికి కావలసిన యంత్రాలు, పశువులు, మొదలయినవి

కొనడానికి కావలసిన సొమ్ము ప్రభుత్వంనుంచి దీర్ఘవాయిదాల మీద తీర్చే పద్ధతిని అప్పుగా తీసుకోవచ్చును. కాని దీర్ఘవాయిదాలలో నయినా ఆఅప్పు ఏవిధంగా తీరుస్తారు? పోనీ ప్రభుత్వంఇచ్చిన సొమ్ముతో ట్రాక్టరు కొన్నా బాగానేవుండును. కాని, అవికొని ఇయ్యరు ఇంకా పశువుల్నికొని, వాటితో వ్యవసాయంచేస్తే అంతలాభంవుండదు. ఇంకోవిషయంకూడాను: అసలు వీళ్ళు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాల్ని సరిఅయిన పద్ధతులమీద నడిపించడంలేదు. నేనయితే ఈపాటికి వీళ్ళందర్నీ మూట ముల్లె కట్టించి బయటికి తోలేసి వుందును. ఎంతసేపూ ఇచ్చినంతవరకు అప్పుపుచ్చుకోవడం తప్ప, దానిని సద్వినియోగం చేసి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం అభివృద్ధి చెయ్యడంలేదు. ఇంతఅప్పు పుచ్చుకొని 'ప్రభుత్వం అప్పు ఇస్తూంది- ఇయ్యనీ. వాళ్ళుయిస్తామంటూంటే వద్దనడం ఏమి? గోచీకూడాలేని మనదగ్గరనుంచి వాళ్ళు వసూలు చేసేదేముంది?" అని వాళ్ళుఊహిస్తూన్నారు. ఇటి అసోసియేషన్ ఆట్టే కాలం నిలవదు. ప్రతిరైతును సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్చడమే సరియయిన పద్ధతి. ఆలేకనక కొనసాగినవాడు స్వర్గం అంటూ వేరే ఎక్కడో వుండదు. కాని, ఒక్కటిక్కవుంది. ఈ కోసక్కులు శుద్ధమొద్దులు చెబితే వినరు; వాళ్ళకి తోచదు. ఇలాటివాళ్ళందర్నీ వెనకేముందు చూడకుండా....

"ఈ 'సోసియేషనులో మన పార్టీమెంబర్లు ఎవరేనా వున్నారా?" అన్నాడు డేవిడోవ్.

"లేరు." అన్నాడు నగుల్నోవ్. నేను 1920 సంవత్సరంలో ఒక కమ్యూన్‌లో చేరేను. క్రమంగా దానిలోని సభ్యులు కొంతమంది విడిపోవడంచేత అది రద్దయిపోయింది. నాఆస్తిఅంతా ఆకమ్యూన్‌కి ఇచ్చేసేను. స్వంత ఆస్తి అంటే నాకు కిట్టదు. అందుచేత నాపశువులు ఇతరపరికరాలు అన్నీ కూడా మరియొక కమ్యూన్‌కి యిచ్చేసేను. ఆకమ్యూన్ ఇంకా పనిచేస్తూయుంది. ఇప్పుడు నాకు, నాభార్యకు ఏమీలేదు. ఇంక రజ్మెట్నోవ్ విషయం. పాపం- అతనికి భార్యలేదు. ఒక ముసలితల్లిమాత్రం వుంది. అతను కనకచేరినట్లయితే వాళ్ళు 'వీడు వీసంఎత్తు పనిచెయ్యడుసరికదా- పైగా ఆ

ముసలమ్మని కూడా మనకి అంటగట్టేడు, మేపమని.' అంటాడు. అందుచేత సాధ్యమైనంత దూరంగా వుండడం మంచిది. మూడవపార్టీమెంబరు ఇప్పుడు ఇక్కడవుండడంలేదు. అతనికి ఒక చెయ్యిలేదు. యంత్రంలోపడి తెగిపోయింది ఈఅసోసియేషన్‌లో చేరడానికి అతనికి ఇష్టంలేదు. 'పోషించడానికి అవున్న వాళ్ళుచాలు. పైగా నేకూడాఎందుకు, దండుగ!' అంటాడు.

"అవును. ఆ అసోసియేషన్ పరిస్థితులేమీ బాగులేవు." అన్నాడు రజ్మైట్నోవ్. అర్కాష్కా లోసీవ్ దానికి అధ్యక్షుడు. అతనికి దానిని మేనేజి చెయ్యడం తెలియదు. అటువంటివాడు అధ్యక్షుడు. అవుతూంటే చేతులు ముడుచుకొని చూస్తూ, మనని కొన్నట్టు ఊరుకోవడం 'మనదే తెలివి తక్కువ. అసలు అతడు అధ్యక్షుడుగా రాకుండా చెయ్యవలసింది."

"ఏం! ఎందుచేత!" అని అడిగేడు డేవిడోవ్ ఏవో కాగితాలు తిరగేస్తూ.

"అతను ప్రతివస్తువు తిరిగి లాభానికి అమ్ముతూంటాడు. అతని దగ్గర వున్న పెద్దలోపం అది, అసోసియేషన్ ధ్వంసం అవడానికి అదే ముఖ్య కారణం. మంచిపశువుల్ని అభివృద్ధిచెయ్యడం కోసం అసోసియేషన్‌కి మంచి ఆబోతు నొకదాన్ని కొన్నారు. లోసీవ్‌కి ఆ ఆబోతును మార్చి, మోటారు సైకిలు కొనాలని తోచింది. ఈ విషయం మాకు చెప్పకుండా ఎల్లాగో ఆ అసోసియేషన్ మెంబర్లచేత అంగీకరింపజేసి, వెంటనే ఆబోతును అమ్మేసి, మోటారుసైకిలు కొన్నాడు. ఈవిషయం మాకు తెలిసింది. కాని అంతా అయిపోయిన తరువాత మేము మాత్రం ఏం చెయ్యగలం. పోనీ, అదేనా ఉపయోగించేరా— అదీలేదు. ఒక్కడికీ దాన్ని నడిపించడం తెలియదు. అందుచేత దాన్ని కొన్నచోటుకి తిరిగి పంపేసేరు. అక్కడ మెకానిక్కులు దానిని పరీక్షించి, 'ఈపాటికి దీనిని మూల పారెయ్యొచ్చు. బాగుచేస్తే అసలు ఖరీదు కంటె ఎక్కువౌతుంది—లాభంలేదు' అన్నారు. దాల్లో కొన్ని భాగాలు పోయేయి. అవి ఈప్రాంతాలలో ఎక్కడా దొరకవు. అసోసియేషనుకు యాకోవ్ లూకిచ్ ఆస్ట్రోవునోవ్‌ను అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోవలసింది. అతడు చాలా తెలివైనవాడు. క్రేస్నొడార్ నుంచి కొత్తరకపు గోధుమవిత్తులు తీసుకు

వచ్చి నాటేడు. ఎంతఎద్దడి సంవత్సరం అయినా అవి పంటజబ్బు ఇయ్యవు. అతడు వేసవిలో భూమి మెత్తగా దున్ని అట్టేపెట్టడంచేత అందరి భూములకంటె బాగా పండుతాయి. మంచిరకపు పశుజాతిని కూడా అభివృద్ధిచేస్తున్నాడు. కాని పన్నుకి తొందరపెడితే మాత్రం కొంచెం మూలుక్కుంటాడు ఇయ్యడానికి. ఏమయితేనేం- వ్యవసాయంలో మంచినేర్పరి. వ్యవసాయశాఖవారు అతనికి ఒక సర్టిఫికెటు కూడా ఇచ్చారు" అన్నాడు రజ్మట్నోవ్.

"అబ్బో! అతను పైకి అల్లా వుంటాడు కాని తోడేలువంటివాడు. ఎంతసేపూ సనబాగే చూసుకుంటాడు. విరిగి నేలమీద వున్నా కూడా పొయ్యాడు" అన్నాడు నగుల్నోవ్.

"ఆ - విషయంలో అతన్ని ఏమీ అనడానికి వీల్లేదు. అలా అయితే, ఇంతకాలం దాగుతుందా!" అన్నాడు రజ్మట్నోవ్.

మూడో ప్రకరణము.

కు ట్ర.

కెప్టెన్ పొలోవిట్సేవు యకోవు లూకుచ్ అస్ట్రోవోవును కలుసుకొన్న రాత్రి వారిద్దరు చాల పొద్దుపోయేవరకు మాట్లాడుకుంటూనే వున్నారు. యకోవు చాలా తెలివైనవాడని, జిత్తులమారి అని గ్రామంలో అందరు ఎరుగుదురు. అయినప్పటికి ఆరోజులలో దేశమంతటా ప్రతివారినీ అల్లకల్లోలపరుస్తూన్న రాజకీయ వాతావరణం అతనిమీద ఏరుచుకు పడడం మానలేదు. ఆ రోజు రాత్రి మొదలు అతని జీవితం దినదిన గండాలతో ప్రారంభం అయింది.

రాత్రి భోజనం అయిన తరువాత లూకుచ్ ఒక కుర్చీ మీద కూర్చుని వెనుకటి విషయాలన్నీ చెప్పసాగేడు.

"అలెగ్జాండర్! పూర్వం ఆరోజుల్లో వున్న కులాసాయేలేదు ఇప్పుడు కొసక్కులు వ్యవసాయాల్లో కొంచెం లాభాలతిని కొలుకుంటున్నారనుకుంటూంటే- మళ్ళీ చూడండి- పన్నులు ఎంత హెచ్చించారో, మీ ప్రాంతాలలో ఎల్లావున్నాయి పరిస్థితులు! అక్కడ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాల గొడవ ఏమీ లేదూ!

"అయ్యో! లేకపోవడం ఏమిటి! ప్రతిచోటా వుంది!" అని అతిథి ముక్తసరిగా సమాధానం చెప్పి, లూకుచ్ ముఖంకేసి పరిశీలనగా చూడసాగేడు.

"ఇంకా ఈగొడవ ఇక్కడ ఒక్కచోటే అనుకున్నాను. దేశమంతటా వుంది!" అన్నాడు లూకుచ్. "నా కథ చెబుతాను, వినండి. 1920వ సం॥ రంలో మన సైన్యాలు ఓడిపోతూంటే, నేను తిరిగి వచ్చేసేను. నాసామానంతా ఆ రెండు గుర్రాలతో సహా నల్లసముద్రందగ్గర విడిచిపెట్టి వట్టిచేతులతో వచ్చి, నా ఋట్టుగుడిసెలో ప్రవేశించేను. అప్పటినుంచీ, రాత్రి పగలు

అనక రెక్కలు ముక్కలయిలా పనిచేసేను. మొదటిసారి కామ్రేడ్స్ పొల్లుకాయలు కూడా మిగల్చకుండా అంతా పట్టుకుపోయేరు. అది మొదలు నన్ను ఈవిధంగా ఎన్నిసార్లు చేసేరో లెక్కలేదు. కాని వాళ్ళు తీసుకొన్న ప్రతిసారి, రసీదులు మాత్రం ఇస్తూవచ్చేరు. అందుచేత వాళ్ళు చేసిన అన్యాయాలు మరచిపోదం అనుకున్నా ఆ ర శీ దు లు చూడగానే మళ్ళీ జ్ఞాపకం వస్తూన్నాయి." లూకుచ్ లేచి గోడనున్న అద్దం వెనకనుంచి కాగితాల కట్ట ఒకటి పైకితీసేడు. "ఈకట్టంతా ఆబాపతే! ఇది 1921వ సంవత్సరంలో తీసుకొన్న వాటికి రసీదు. అప్పుడు ధాన్యం, కోళ్ళు, వెన్న, తోళ్లు, మాంసం, సమస్తం ఇచ్చేసేను. ప్రత్యేకం వ్యవసాయపు పన్నుకి రశీదులు ఇవిగో. ఇవి అన్నీ ఇన్సూర్న్సు పన్నులకి రసీదులు. ఒకటేమిటి- మేతలేక చావడానికి సిద్ధంగావున్న పశువులకి, ఇల్లువదలి పారిపోకుండా వున్నందుకు మాకుహూడా పన్నుకట్టేరు. ఇప్పటికప్పుడేఅమాంబాపతు ఒకసంచి రసీదులు పోగుపడ్డాయి. అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! ప్రభుత్వం మాటిమాటికి- నేను కష్టపడి సంపాదించినదందా దోచేస్తూంది. మళ్ళీ నేను కూడపెడుతూనే ఉన్నాను. నా దగ్గరమంచి ఎడ్లజత ఒకటి ఉండేది. అందులో ఒకఎద్దును మంచి ఖరీదుకు అమ్మేసేను. నాభార్యతాలూకు కుట్టుమిషను అమ్మేసి మళ్ళీ ఎద్దునుకొన్నాను. 1925వ సంవత్సరం నాటికి ఇంట బుట్టిన దూడలు ఎదిగి, అవి ఒకకోడి ఎడ్లు కలిసివచ్చేయి. అప్పటికి మొత్తం 2 జతల ఎడ్లు, 2 ఆవులు ఉండేవి. అయినప్పటికి ప్రభుత్వం నావోటు రద్దుచెయ్యలేదు."

"గుర్రాలు ఏమీ లేవూ- నీకు?"

"ఒక్కొక్క విషయమే వస్తూన్నా; ఉండండి. ఒక రైతు దగ్గరనుంచి చిన్న ఆడగుర్రపుపిల్ల నొకదాన్ని కొన్నాను. ఆరోజుల్లో మాగ్రామానికంతకీ అదొక్కటే గుఱ్ఱం. క్రమంగా ఎదిగి, అది మంచిగుఱ్ఱం అయింది. నేను ఇంత వరకు ఎక్కడా అటువంటి గుఱ్ఱం చూడలేదు. ఒకజిల్లా వ్యవసాయ ప్రదర్శనంలో దానికి సర్టిఫికేటు కూడావచ్చింది. అగ్రికల్చరల్ ఇనస్పెక్టర్లు చెప్పే విషయాలన్నీ శ్రద్ధగా విని, చేతనయినంతవరకు వాటిని ఆచరణలో పెడుతూ

దున్నడం, విత్తులు చల్లడం, ఊడ్చడం, అన్నీ సకాలంలో చేస్తూ, అతిశ్రద్ధగా వ్యవసాయంచేసేను. పంటవిషయంలో, నా చేలతరవాతే, మిగిలిన వాళ్ళ నందరినీకూడా. వేసవిలోనే మెత్తగా నాలుగుచాళ్ళు తోలి అట్టేపెట్టి, తొలకరించగానే, విత్తులుచల్లేవాడిని, అందరికంటె ముందుగా. ఈప్రాంతాలలో నాకంటె బాగా వ్యవసాయంచేసే వాడులేడు. వ్యవసాయశాఖవారు నా సామర్థ్యానికి మెచ్చుకొని సర్టిఫికేటు ఇచ్చేరుకూడాను. అది ఒకసారి చూడండి.

అతిథి, యాకోవ్ లూకుచ్ చూపించినవైపు చూసేడు. ఒక సిలువ ప్రక్కన అద్దముకట్టిన ఒకసర్టిఫికేటు వ్రేలాడుతూంది. దానివగ్గరే సోవియట్ కమేండరు వొరోషిలోవు ఫొటోఉంది.

"ఆఁ—అదే, వాళ్ళుయిచ్చిన సర్టిఫికేట్. నేను పండించిన గోధుమలు రాస్టోవులోని వ్యవసాయడిపార్టుమెంటు అధికారులు కూడా చూసి చాలా మెచ్చుకున్నారు." లూకుచ్ సగర్వంగా చెప్పసాగేడు. "మొదట నేను తిరిగివచ్చిన కొత్తలో 12 ఎకరాలు మాత్రం వ్యవసాయంచేసేను. క్రమంగా 20, 40, 60, చివరకు 70 ఎకరాల వరకూ కూడా వ్యవసాయం చెయ్యగలిగేను. ఇంతభూమీ కూడా నేను, నాభార్య, కొడుకు, కోడలు కలిసి చేసేవాళ్ళం. అదును రోజుల్లోమాత్రం ఒకటి, రెండుసార్లు కూలివాడిని పెట్టేవాడిని. ఆరోజులలో సోవియటుప్రభుత్వం ప్రతిరైతును ఎంత భూమిచెయ్యగలిగితే అంత, సేద్యం చెయ్యమని ప్రోత్సహించింది. ఆరోజులలో అహర్నిశలు నిద్రాహారాలుకూడా మాని, యెంత కష్టపడి పనిచేసేనో ఆభగవంతుడికే తెలియాలి. అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! మీరు నమ్ముతారో లేదో కాని- ఇప్పుడు చాలా భూమి సేద్యం చెయ్యడానికి భయంగా వుంది. ఎందుచేతనంటారు! 70 ఎకరాలు దున్నుతే నన్నుకూడా కులకులలో జమ కడతారు. మాసోవియటు అధ్యక్షుడు ఆంద్రీరజ్మెట్నోవ్ మూలంగా వచ్చింది ఈ చిక్కు అంతా. అతను 'యాకోవ్ లూకుచ్! నువ్వు ఎంత భూమి దున్నగలిగితే అంతాదున్ను. మన సోవియటు ప్రభుత్వానికి ఇప్పుడు ఆహార పదా

ర్థాలకి చాల చిక్కుగావుంది. నీవంటి ఉత్సాహంగల రైతులే చెయ్యాలి ఏం చేసినా' అనేవాడు. 70 ఎకరాలభూమి స్వంతంగా చేసుకుంటూన్నా నన్ను కులకులలో జమకట్టి సర్వనాశనం చెయ్యడానికి చూస్తూంది సోవియట్ ప్రభుత్వం. ఆ భగవంతుడి ఆజ్ఞ ఎల్లావుందో తెలియదు.

"సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరడానికి మీవూళ్ళో వారెవరేనా ముందుకు ఉత్సాహంగా వస్తూన్నారా!" అని అడిగేడు, అతిథి చేతులు వెనక్కి కట్టుకొని మంచందగ్గర నిలబడి.

"సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలోనా! ఇంతవరకు దాల్లోచేరమని వాళ్లు బలవంత పెట్టడంలేదు మమ్మల్ని. కాని రేపు బీదకోసక్కులంతా చేరి మీటింగు చేస్తారుట. సాయంకాలం వాళ్ళందరితోను చెబుతూ వెళ్ళేరు. ఈవిషయాల్ని గురించి క్రిస్టమస్ పండుగుల నాటినుంచిచెబుతూనే ఉన్నారు, అందర్నీ చేరమని. కాని ప్రతివాళ్ళు మేముచేరం అంటే మేముచేరంఅన్నారు. ఎవడేనా తెలిసికూడా గోతులో దిగుతాడా! వాళ్ళు మళ్ళీ ఏదో కొత్త యెత్తు యెత్తుతూన్నట్లుంది. పైనుంచి యెవడో కొత్తవాణ్ణి తీసుకు వచ్చేరు, మమ్మల్నీ అందర్నీ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో బలవంతంగా చేర్పించ డానికి. ఇది మా అంతానికే వచ్చింది. ఇంతకాలం కష్టపడి సంపాదించుకొన్న ఆస్థి-మూసేకా ఆస్తమానంపనిచెయ్యడంచేత చేతులు ఎల్లా కాయలు కాచేయో-ఎడ్లు, ఆవులు, గుర్రాలు, కోళ్ళు, ధాన్యం, భూములు, చివరకు ఇల్లుకూడా వాళ్ళకిచ్చేయ వలసిందే. ఈవేళ ఆస్తిఇమ్మన్నారు- రేపు పెళ్ళాన్నే ఇమ్మం టారు. ఏమంటారు- అలెక్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! మీరు చెప్పండి. పశువులు గుర్రాలు, ధాన్యం, మొదలైన నా ఆస్తింతా ఇచ్చేస్తాననుకోండి. ఇంకో కడు తన నల్లులు పట్టిన పాతపంచను ఒకటిస్తాడు. అంతకంటె ఇతరమైన ఆస్తిఏమీలేదని. మేమంతా ఎంతఆస్తి ఉంటే అంతా ఇచ్చి, వచ్చిన లాభం సరిగా పంచుకోవాలి. ఇది న్యాయమేనా? దీనివలన నాకు నష్టంకాదూ! ఒకడు తన జీవితమంతా ధారపోసి 10 ఎకరాల కొండ్రి సంపాదించటానికి ప్రయత్నించవచ్చు. నేను నాకు ఇష్టమైన మరియొక.........ఇదిగో! మనం

యెన్ని వాగినా లాభంలేదు. చూడండి!" లూకూచ్, పీకలు కోసేస్తారన్నట్లుగా అభినయించేడు. "ఇంక ఆగొడవకట్టిపెడదాం. ఇప్పుడేం చేస్తున్నారు, మీరు? ఏదేనా ఉద్యోగమా?"

అతిథి యాకోవ్ లూకుచ్ దగ్గరగావచ్చి ప్రక్కనే బల్లమీద కూర్చుని సిగరెట్ వెలిగించేడు.

"లూకుచ్! నువ్వు నాదళంలో పనిచేసేవు. ఎకటెరినొడార్ నుంచి మనం వెనక తిరిగి పారిపోతూన్నప్పుడు సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని గురించి అక్కడి కోసక్కులకి ఏమని చెప్పేనో జ్ఞాపకం ఉందా? 'ఒరేయ్' కమ్యూనిష్టులు మిమ్మల్ని నేలపెట్టి రాసేస్తారు. జాగ్రత్త! వాళ్ళ చేతులలో పడితే మళ్ళీ తప్పించుకోవడం అసంభవం. చెయ్యికాలిన తర్వాత ఆకులు పడితే లాభం లేదు.' అని చిలకకిచెప్పినట్లు చెప్పేను." కొంతసేపు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. ఎందుకో తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు. "నేను ఎలా చెప్పేనో అంతా జరిగింది. మన సైన్యాలన్నీ చెదిరిపోయినా నేను 'నొవోరొసిస్క్' లోనే ఉండిపోయేను. మనకి సహాయంచేస్తామన్న వాలంటీర్లు, విదేశప్రభుత్వాలు కూడా దగాచేసేరు. అటువంటి పరిస్థితులలో మనం ఏంచెయ్యగలం? నెమ్మదిగా బోల్షివిక్ సైన్యాలలో చేరేను. నన్ను స్క్వాడ్రన్ కమేండరుగా నియమించేరు. పోలెండు యుద్ధరంగానికి వెళ్ళేముందు సైన్యాధికారులను పరీక్షించి, వారిలో ద్రోహులను తొలగించడానికి ఒక కమీషను ఏర్పాటు చేసేరు. ఆకమీషను నన్ను నాఉద్యోగాన్నుంచి తొలగించి, అరెస్టుచేసి, విచారణకి రివల్యూషనరీ ట్రిబ్యూనల్ కి పంపించింది. కామ్రేడ్స్, బహుశా నన్ను కాన్సన్ట్రేషను క్యాంపుకి పంపించడమో, కాల్చెయ్యడమో చేసి ఉందురు. ఎందుకో తెలుసునా? మా ఊరువాడొకడువచ్చి నాకు వ్యతిరేకంగా, 'పొటెల్కోవ్ ను చంపిన హంతకులలో నేను ఒకడనని' చెప్పేడు. కాని విచారణకి తీసుకొని వెళుతూంటే, దోవలో తప్పించుకొని పారిపోయేను......చాలాకాలం మారుపేరుతో, రహస్యంగా కాలక్షేపంచేసేను. 1923 వ సంవత్సరంలో మాఊరు చేరేను. నేను ఒక్క తెలివైన పనిచేసేను.

బోల్షివిక్కు సైన్యాలలో కమేండరుగా పనిచేసినట్లు తెలియజేసేటందుకు వెనకటి డాక్యుమెంట్లన్నీ జాగ్రత్తచేసేను. అప్పటినుంచీ, జీవితం నెమ్మదిగా ఒడుదుడుకులు లేకుండా లాక్కొస్తూన్నాను. క్రమంగా నన్ను 'డాన్ ఛేకా' (గూఢచారిదళం) యొక్క రిజినల్ పొలిటికల్ బ్యూరోలోకి తీసుకున్నారు. కాని నెమ్మదిగా దానిలోనుంచి తప్పుకొని స్కూలుమేష్టరుగా చేరేను. మొన్న మొన్నటిదాకా దానిలోనే ఉన్నాను. కాని ఇప్పుడు ... ...ఇప్పుడు చేసే పని వేరు. ఏదో పనిమీద డస్టు-ఖోపరస్కు జిల్లాకి వెడుతూన్నాను. పూర్వస్నేహితుడవు కనక ఒకసారి చూసివెడదామని వచ్చేను"

"మీరు మేష్టరీ చేస్తున్నారన్నమాట. అయితే..........మీరు చాలా పుస్తకాలు చదివిఉంటారు. ప్రపంచ విషయాలన్నీ బాగా తెలుస్తాయి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలంటూ మొదలెట్టేరు వీళ్లు; దీని పర్యవసానం ఎల్లా తేలుతుందంటారు !"

"పర్యవసానం ఎల్లా తేలుతుందని అడిగేదేమిటి! కమ్యూనిజమే. మళ్ళీ ఎల్లాంటి కమ్యూనిజమో తెలుసునా? ఏమీ కల్తీలేని కమ్యూనిజం. కారల్ మార్క్సు కమ్యూనిస్టు మేనిఫెస్టో మొదలయిన గ్రంథాలు చాలా చదివేను। సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం అని చెప్పి చివరకేం చేస్తారో తెలుసునా? ఎవరికీ కూడా స్వంతఆస్తి అనేది లేకుండా ఒక్క పశువుల్నే కాదు, చివరకు నీపిల్లల్ని కూడా తీసుకుపోయి ప్రభుత్వమే పోషిస్తుంది. ప్రతివస్తువు సమాజపరమవుతుంది. పిల్లలు, భార్య మొదలు ఇంట్లో వాడుకొనే ప్రతివస్తువు కూడా అంతే. నీకు ఏ పిండివంటయినా, ఏకోడిమాంసం కూరేనా, తినాలనిఉన్నా కాని పోగదు. కలో, అంబలో వాళ్ళు ఏది పెడితేఅదితిని సంతృప్తిపొందాలి. ఏవిధమయిన స్వాతంత్ర్యమూ లేకుండా బానిసలలాగ చాకిరీ చేస్తూ పడి ఉండాలి"

"అది నాకు ఇష్టం లేకపోతే?"

"నీకు ఇష్టం ఉందా, లేదా? అని అడిగి చెయ్యరువాళ్ళు"

"అంటే?"

"నేను అన్నదే!"

"చాలా బాగుంది."

"నేనో ప్రశ్న అడుగుతాను. ఆవిధంగా నువ్వు జీవించగలవా?"

"ఊహూ—జీవించలేను."

"అల్లా అయినట్లయితే చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుని లాభంలేదు; ఆ విధానం నాశనం చెయ్యడానికి పోరాడాలి."

"అలెగ్జాండర్! ఆప్రయత్నాలన్నీ ఇదివరకే అయేయి. ప్రాణాలకి తెగించి పోరాడేం...దానివల్ల సాధ్యంకాదు. కలలో కూడా నమ్మను నేను"

"ఇంకోసారి ప్రయత్నించిచూడు." పొలోవిట్సీవ్ గడియవేసి ఉన్న తలుపుకేసిచూసి, ఇంకాదగ్గరగా చేరేడు. దీనిలో నువ్వు తప్పకుండా చేరుతావని నిన్ను కూడా లెక్క వేసుకున్నాము. మన ఈ జిల్లాలో కోసక్కులంతా తిరుగుబాటుకి తయారవుతున్నారు. 'రెడ్ ఆర్మీ' లో పని చేస్తూన్న సేనానాయకులతోను, మాస్కోతోను, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నాయి. పెద్దపెద్ద కర్మాగారాలలో పనిచేస్తూన్న ఇంజనీర్లనుకూడ చాలామందిని మన వైపుకి తిప్పేసేము. ఇంతేకాదు. విదేశాలనుంచి మనకి కావలసినంతసహాయం వస్తుంది. మనం అందరం దేశం నాలుగుమూలలా ఒక్కసారి తిరుగుబాటు లేవతీస్తే, విదేశ ప్రభుత్వాల సహాయంతో రేపు తొలకరినాటికి డాన్ పరగణాఅంతా ఒక్క కమ్యూనిస్టు కూడా లేకుండా చెయ్యగలం. నీభూమి నువ్వు స్వయంగా దున్నుకొని, స్వేచ్ఛగా జీవించగలుగుతావు. ఆగు; నేను చెప్పడం పూర్తిఅయిన తరువాత మాట్లాడు. మనవుద్యమం అంటే అభిమానం వున్నవాళ్ళు ఈజిల్లాలో అనేకమందివున్నారు. అటువంటివారినందర్నీ మనం ఏకం చెయ్యాలి. నేను 'ఉస్టు-ఖోపర్స్కు' జిల్లాకి వెడుతూన్నది అందుకోసమే. నువ్వుమాతో చేరుతావా? అప్పుడే మనజిల్లాలో 300మందిచేరేరు. డుబ్రొవిస్కి, వైసోకి-వాయ్, టుబ్యాన్స్కి, మొదలయిన గ్రామాలలో మన సంఘానికి శాఖలు ఏర్పాటు అయేయి. ఈవూళ్ళోకూడా అటువంటి సంఘశాఖ ఒకటి యేర్పాటు చెయ్యాలి. ఇప్పుడు చెప్పు—నువ్వేమి చెప్ప

దల్చుకున్నావో."

"ఈవూళ్ళో సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాల్లో చేరడానికి ఎవరికీ యిష్టం లేదు. ధాన్యపు......"

"ఒక్కసారి ఆగు. ఇప్పుడు ప్రజల సంగతికాదు మనం మాట్లాడుతూన్నది; నీసంగతి చెప్పు.

"ఇటువంటి విషయం వెంటనే, ఏమీ ఆలోచించుకోకుండా నిశ్చయించడం ఎల్లాగ? ఇదేమైనా సామాన్యవిషయం కనకనా!"

"ఆలోచించు. ఒక్కసారిగానే అన్ని గ్రామాలలోనూ కూడా తిరుగుబాటు లేవతీస్తాము. జిల్లాముఖ్యపట్టణం ముట్టడించి, మిలిషియాని, కమ్యూనిస్టుల్ని, వేరు వేరుగా యెదిరించి నాశనం చేసి, వశపరుచుకుంటాము. ఇంక మనకి అడ్డేమీ వుండదు."

"కాని మనకి ఆయుధాలు ఎక్కడినుంచి వస్తాయి?"

"ఎక్కడినుంచో వస్తాయి. నీదగ్గరకూడా ఏమీ ఆయుధాలు లేకుండా వుండవు."

"గుర్తుగా ఇక్కడెక్కడో పాతిపెట్టేననుకుంటాను. ఆస్ట్రియన్ 'మోడల్'........"

"మనం ప్రారంభంచేస్తే చాలు, వారం రోజులలో విదేశాలనుంచి ఓడలమీద తుపాకులు, ఫిరంగులు, కావలసినన్ని వస్తాయి. విమానాలు కూడాను, తెలిసిందా?"

"అయినా, నన్ను స్థిమితంగా ఆలోచించుకోనియ్యండి. వెంటనే చేరమని బలవంత........"

"సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేర్చినట్లు బలవంతంగా ఎవర్నీ చేర్చడంలేదు మేము. చేరడం, చేరక పోవడం నీయిష్టం కాని, లూకిచ్! ఈ విషయం రెండోకంటివాడికి తెలియకూడదు సుమా!"

"నేను ఎవరితోనైనా చెబుతానని భయపడనక్కరలేదు. కాని ఇది చాల ప్రమాదకరమైన పని. అందుచేత సాధకబాధకాలు ఆలోచించుకొని

మరీ చేరుతాన్నాను. ఇంతకీ, నాకు ముసలితనం వచ్చింది." రెండు నిముషాలు మాట్లాడకుండా వూరుకున్నాడు. "ప్రభుత్వంకనక భాగ్యవంతుల్ని మాటిమాటికి ఏదోరూపకంగా దోచుకోనకుండా వున్నట్లయితే, ఈ పాటికి ఈవూళ్ళో వాళ్ళందరికంటె ధనవంతుణ్ణి అయివుందును. నేనొక్కడిని అందులోకి దిగుతే......"

"నువ్వు ఒక్కడివే దిగడం ఏమి!" కెప్టెన్ లూకుచ్ మాటకడ్డంవచ్చేడు.

"సరే, నేను చేసుతాను బాగానేవుంది. కాని, మిగిలినవాళ్ళ మాటేమిటి! వాళ్ళంతాకూడా ఈవుద్యమంలో చేరుతారా!"

"ప్రజలంతా గొర్రెలమంద లాంటివాళ్ళు. నడిపించేవాళ్ళు ఉండి, ఎల్లానడవమంటే అల్లా నడుస్తారు వాళ్ళు. నీమాట ఖాయమేనా!"

"అలెగ్జాండర్! నావుద్దేశం......"

"ఊరికే నీళ్ళు నమలక, అవును, కాదు అని రెండు ముక్కల్లో తేల్చెయ్యి."

"ఆలోచించుకోనడానికి కొంచెం వ్యవధి యియ్యండి. ఏసంగతీ రేపు వుదయం చెప్తాను."

"నీకు నమ్మకస్తులని తోచిన ఇతర కోసక్కులతో కూడ మాటలాడు, సోవియటు ప్రభుత్వంమీద కసితీర్చుకోనడానికి ప్రయత్నిస్తూన్న వాళ్ళ సందర్శి నెమ్మదిగా చేర్చు" అంటూ పాలోవిట్స్కీవ్, అప్పుడే ఆజ్ఞలు ఇవ్వడం ప్రారంభించేడు.

"ప్రతివాడికీ సోవియటు ప్రభుత్వంమీద గుర్రుగానే వుంది."

"కాని నీకొడుకు మాట ఏమిటి!"

"అప్పతోపాటే మాడకూడా. నేను ఎటువైపుంటే మావాడుకూడా అటువైపే.

"అతను మంచివాడేనా! మనం నమ్మవచ్చా!"

"ఆ విషయంలో మీరు సందేహించ నవసరంలేదు. సరియైన కోసక్కు" అన్నాడు లూకుచ్ సగర్వంగా.

లూకుచ్ ఒక పెద్దరగ్గు, దానిపైన ఒక గొర్రెచర్మం పరచి, పాలోవిట్స్ కి ఒక మంచి గదిలో పక్క ఏర్పాటు చేసేడు. పాలోవిట్స్ బూట్లను మాత్రం తీసి, అడుస్తులతోనే పడుకొని నిద్రపోయేడు.

మరునాడుదయం వెలుతురు రాకముందే యాకోవ్ నిద్రనుండి లేచి, వరండాదగ్గర, ఒక చిన్న గదిలో నిద్రపోతూన్న ఎనుబదేండ్ల ముసలితల్లి దగ్గరకు వెళ్ళేడు. పాలోవిట్స్ వచ్చిన పనిని గురించి క్లుప్తంగా చెప్పేడు. ఆమె నిశ్శబ్దంగా వింటూ కూర్చుంది.

"అమ్మా! నీఆశీర్వచనం కోసం వచ్చేను" అని సాష్టాంగపడి నమస్కారం చేసేడు.

"నాయనా! లే! శత్రువుల నెదిరించు. భగవంతుడు నీకు సహాయం చేస్తాడు. వాళ్ళు చర్చిలుకూడా మూసేస్తూన్నారు........మతగురువుల్ని వాళ్ళు బ్రతకనిచ్చేలా లేరు.......వాళ్ళని నాశనం చెయ్యి"

ఆ రోజు ఉదయం యాకోవ్ అతిధిని లేపేడు.

"చేరడానికే నిశ్చయించేను. ఇకపైని నేను చెయ్యవలసినపనిఏమిటి?"

"ఇది పూర్తిగా చదివి అడుగున దస్కతు చెయ్యి." పాలోవిట్స్ లోపలిజేబులోనుంచి ఒక కాగితం పైకితీసేడు. యాకోవ్ ఆకాగితం తీసుకున్నాడు.

"భగవంతుడు మనపక్షాన్ని ఉన్నాడు. కోసక్కునైన నేను నాజన్మభూమియైన డాన్ పరగణాను దాస్యబంధములనుండి విడిపించుటకు బద్ధకంకణుడనయితిని. క్రిస్టియన్ మత నాశకులును, రష్యను ప్రజాపీడకులును అయిన కమ్యూనిస్టు బోల్షివికులను నాశనము చేయుటకు పై అధికారుల ఆజ్ఞల ప్రకారము నాసర్వస్వము ధారపోసి, కంఠములో కొనఊపిరిఉన్నంత వరకు పోరాడుటకు నిశ్చయించితిని. పై అధికారుల యొక్కయు, సేనాధిపతుల యొక్కయు ఆజ్ఞలను సర్వవిధముల అనుసరిస్తాను. రష్యను సనాతన మాతృభూమియొక్క స్వాతంత్ర్య బలిపీఠముమీద నాసర్వస్వము అర్పణ చేసెదను."

నాలుగో ప్రకరణము.

గ్రామ సమావేశము.

గ్రిమాచీలోని బీదకోసక్కులు, Active workers కలసి మొత్తం 32 గురు వరకు సమావేశమయేరు. అందరు నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. డేనిషోవ్ గొప్ప వక్త కాకపోయినప్పటికి అతని ఉపన్యాసం మొదటినుంచీ చాలా శ్రద్ధగా వింటూన్నారు.

"కామ్రేడ్సు! నేను 'రెడ్ ప్యూటిలోవ్ వర్క్సు'లో పనిచేసేకూలీని. మన కమ్యూనిస్టుపార్టీ నన్ను ఈ ప్రాంతములో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రములు నిర్మించుటలోను, జలగలవలె రక్తముపీల్చి, మనల్ని పిప్పిచేస్తున్న భాగ్యవంతుల్ని నాశనము చేయుటలోను మీకు సహాయం చెయ్యడానికి పంపించింది. ఎక్కువగా నేను చెప్పవలసినది ఏమీలేదు. మీరంతా ఒక సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోచేరి భూమిని, పశువులు మొదలైన మీ ఆస్తిని సమాజపరం చెయ్యాలి. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడం యెందుకు? ప్రస్తుతంవరకు మనం ఉన్న నికృష్టపరిస్థితులలో యింక ఉండలేముకనక. ఇప్పుడు మనం తిండి లేక ఎందుకు మాడవలసి వస్తూందో తెలుసునా? పండిన పంటఅంతా కొద్దిమంది భాగ్యవంతులు పోగుచేసి మెక్కిపెడుతూన్నారు. వాళ్ళదగ్గరనుంచి ఆపంట అంతా మనం బలవంతంగా స్వాధీనం చేసుకోవలసివస్తూంది. ఇప్పుడున్న మన ఈదరిద్రం పోవాలంటే ఇంకా ఎక్కువ భూములు దున్నాలి. కాని పూర్వకాలపు మొద్దునాగళ్ళతో ఇప్పటికంటె హెచ్చుభూమి దున్నడానికి అవకాశంఉందా? లేదు. మరి మనం ఏం చెయ్యాలి? ట్రాక్టర్లను ఉపయోగించాలి. ఇక్కడ మీ డాన్ ప్రాంతంలో ఒక్క అరకతో ఎంతభూమి సేద్యంచెయ్యగలరో నాకు తెలియదు..."

"కట్టిన నాగలి విప్పకుండా రోజంతా దున్నితే, 30 ఎకరాలవరకు వ్యవసాయం చెయ్యొచ్చు." అని ఒక కులక సమాధానం చెప్పేడు.

"అబ్బా! 80 ఎకరాలే! గట్టిభూమి అయితే?" అని ఇంకొక కోసక్కు అడ్డుప్రశ్న వేసేడు.

"అధమం 3 జతల ఎద్దులైనా ఉంటేకాని అంతభూమి దున్నడానికి సాధ్యంకాదు. ఇక్కడ ఉన్నవాళ్ళలో ఒక్కడికీ బలమైన ఒక జతఎద్దులేవు. కొద్దిమంది భాగ్యవంతుల చేతుల్లో ఉన్నాయి అవి అన్నీ." అంది ఒక ఆడది.

"అసలువిషయం అదికాదు! తెలియనిదే ప్రతీదానిలోనూ కలుగచేసుకోక నోరుమూసుకో!" అన్నాడు ఒకకోసక్కు.

"నాకుకాదు, ఇంటికి వెళ్ళి నీ పెళ్ళానికి చెప్పు, నోరుమూసుకోమని" ఆమె జవాబు చెప్పింది.

"ట్రాక్టరుతో మీరెంతదున్నకలరు?" అని అడిగేడు ఇంకో కోసక్కు.

దేవిడోవ్ సద్దు అణిగేవరకు ఊరుకొని, తరువాత "మన పుటిలోవ్ వర్క్సులో తయారయిన ట్రాక్టరయినట్లయితే ఆ 80 ఎకరాలు ఒకరోజులో దున్నేస్తుంది." అన్నాడు.

సభ్యులంతా ఆశ్చర్యపడారు.

"అబ్బా! 80 ఎకరాలే!" అన్నాడు ఒకకోసక్కు.

దేవిడోవ్ కంగారుచేత ఆరిపోయిన పెదవులు తుడుచుకొని మరల ప్రారంభించాడు.

"ఆ ట్రాక్టర్లని సాధారణ రైతులు ఎవరూ కొనలేరు. కొనినా ఉపయోగంకూడా ఉండదు. అందుచేత ఒక ట్రాక్టరు కొనాలంటే చాలామంది రైతులు కలసి కొనాలి. ఒకటి, రెండు ఎకరముల చిన్న చిన్న భూఖండాల్ని ట్రాక్టర్లతో దున్ని వ్యవసాయం చేయడంవలన ఏమీలాభం లేదు. పైగా వీలుకూడా లేదు. అది ఎంతసేపూ పెద్దపెద్ద భూఖండాల్ని దున్నడానికే ఉపయోగిస్తుంది. బీదవాడికి ఏనుగును ఇస్తే ఎంత ఉపయోగిస్తుందో, అట్లే సాధారణ రైతుకి ట్రాక్టరుకూడా అంతే ఉపయోగిస్తుంది."

"అంతకంటెకూడా కనిష్టం" అని వెనక బెంచీలమీదనుంచి ఎవరో బొంగురు గొంతుకతో అన్నాడు.

"అందుచేత ఇప్పుడు మనకర్తవ్యం ఏమిటి?"అని డేవిడోవ్ పైమాటలు ఏమీ వినిపించుకోకుండా మొదలుపెట్టేడు. "కమ్యూనిస్టుపార్టీ దేశము లోని రైతులందర్నీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలోనికి ఆకర్షించి, వాటి ద్వారా ట్రాక్టర్లను ఉపయోగములోనికి తెచ్చి, ప్రజల దరిద్రము పోగొట్ట డానికి నిశ్చయించింది. కామ్రేడ్ లెనిన్ చచ్చిపోయేముందు 'దేశములోని రైతుల దరిద్రం పోవాలంటే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణం జరగాలి. లేకపోతే, రైతులు ఇంకా అధోగతిపాలవుతారు. కులకులు బీదరైతుల రక్త మాంసాలు పీల్చి పిప్పిచేస్తారు' అని చెప్పేడు. అందుచేత వీరంతా లెనిన్ చూపించిన మార్గం అనుసరించాలి. కూలీలు, బీదరైతులు కలసి సమిష్టి వ్యవ సాయక్షేత్రాలు ఏర్పాటుచేసుకుంటే పెద్దరైతుల్ని అతిసులభంగా నాశనం చెయ్యగలుగుతారు. నేను చెప్పేదానిలో అతిశయోక్తి ఏమీలేదు. ఇంక అసోసియేషన్ విషయం చూడండి. మన అసోసియేషన్ ఇంకా ప్రారంభ స్థితిలోనేఉంది. దానివల్ల నష్టమేకాని లాభంలేదు. అందుచేత ఈ అసోసి యేషన్, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో కలిపేస్తే వీలుగా ఉంటుంది. క్రమ క్రమంగా సాధారణ రైతులు కూడా........."

"ఒక్కసారి ఆగండి—మీ మాటలకి అడ్డంవచ్చేను" అంటూ అసోసి యేషన్లో పూర్వం సభ్యుడుగావున్న డీమ్కాఉషాకోవ్ లేచాడు, మెల్ల చూపు చూస్తూ.

"ముందు అనుజ్ఞతీసుకొని తరువాత మాట్లాడాలి. అంతేకాని ఎవరి యిష్టం వచ్చినట్లు వారు లేచి మాట్లాడడానికి వీలులేదు" అని డేవిడోవ్ ప్రక్కన కూర్చునియున్న నగుల్నోవ్. మందలించేడు.

"అడక్కుండా లేచి మాట్లాడుతూన్నందుకు క్షమించండి. అసోసి యేషన్వల్ల నష్టమేకాని లాభంలేదని, మన సోవియటు ప్రభుత్వానికి ఇది గుదిబండలాఉందని అంటే, అది ఎవరి లోపమంటారు? ముష్టివాళ్ళవలె మేము ప్రభుత్వం ఇస్తూన్న అప్పులవల్లనే బ్రతకడానికి కారకులెవరు? అసోసి యేషన్ అధ్యక్షుడయిన అర్కాష్కాయే దీనికి ముఖ్యకారకుడు. ప్రతి చిన్న

విషయంలోను పీకులాడి బేరంచేసే అతని స్వభావం మూలాన్నే ఇంతవరకు వచ్చింది."

"మంచీ చెడ్డా లేకుండా నోటికి వచ్చినట్లల్లా పేలకు" అని హాలు మూలనుంచి ఒకకీచుధ్వని వినిపించింది. అర్కాష్కావంగి సభికుల్ని తప్పించుకుంటూ సభావేదిక దగ్గరకు దారి తీసేడు.

"అవసరం అయినట్లయితే ఆ వి ష యం రుజువు చేస్తాను." అని డెమ్కా ఎదురుకున్నాడు. రద్మిట్కోవ్ బల్లమీద గుద్దుతూ, గోలచెయ్యవద్దని సభికుల్ని కోరేడు. కాని ఆమాటలు వినిపించుకోకుండా డెమ్కా అర్కాష్కావైపు తిరిగేడు "లేదని బొంకుతే ఎక్కడికి పోతుంది— చేసిన పని! 'చెరపడానికి చేటువెయ్యాలు.' మావంటివాళ్ళు ఎంతమంది ఉంటే మాత్రం ఏం లాభం, నీవంటివాడు ఉన్న తరువాత. మొదటినుంచీకూడా అసోసియేషన్ పాడుచెయ్యడానికేచూసేవు నువ్వు. మాతో ఎవరితోను ఆలోచించకుండా ఆబోతును ఇచ్చేసి, ఎందుకూపనికిరాని మోటారుసైకిలును పుచ్చుకోలేదూ నువ్వు? గుడ్లు పెడుతూన్న జాతైన కోడిపెట్టల్ని అమ్మి వాటికి..............."

"ఇందులో ఒక్కటీ నిజంలేదు. అంతా అబద్ధమే!" అని అర్కాష్కా తనని సమర్థించుకున్నాడు.

"మూడు గొర్రెల్ని, ఒకఆవును యిచ్చి, పాతబండి ఒకటి తీసుకోనడానికి కారకుడవు నువ్వుకాదూ? నువ్వు ఏపని చేస్తే బాగుపడింది!" అంటూ డెమ్కా చప్పట్లు కొట్టేడు.

"ఏమిటిది; కోడిపుంజుల్లా అల్లా పోట్లాడుకొంటున్నారు!" అన్నాడు నగుల్నోవ్.

"కొంతసేపు మాట్లాడడానికి అవకాశంఇయ్యండి నాకు." అని అర్కాష్కా వేదికదగ్గర నిలబడి, ఎర్రటిగడ్డం గుప్పెటలోకి తీసుకొని, ఏదో మాట్లాడబోయేడు. ఇంతలో డేవిడోవ్ అతనిమాటకి అడ్డంవచ్చి "డెమ్కా ఉషాకోవ్ మాట్లాడటం పూర్తిఅవనివ్వండి మధ్యఅడ్డురాక. సరే, బాగానే

వుంది. కామ్రేడ్సు! మీ దరిద్రం పోవాలంటే, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల్ని నిర్మించి వాటిద్వారా............"

"ఈ విషయమై మీరు ఇన్నిసార్లు చెప్పనవసరంలేదు. మనఃపూర్వకంగా మేమంతా సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాల్లో చేరుతాము." అన్నాడు, తలుపుదగ్గర కూర్చున్న Red partisan పావెల్ లుబిష్కిన్.

"సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో మేమంతాకూడా చేరడానికి సిద్ధముగా ఉన్నాము." అంటూ ఇంకొకడు లేచేడు.

"మనం ఇంతక్రితమే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలు ఏర్పరచుకొని ఉన్నట్లయితే, దరిద్రం ఇంతకాలం ఉంటుందా!"

"అయితే — ఒకటుంది. దాన్ని సరియైన పద్ధతులమీద నడిపించాలి" అన్నాడు లుబిష్కిన్ గట్టిగా. అతడు కుర్చీలోనుంచి లేచి, తలమీది నల్లటి ఉన్నిటోపీతీసి చేతితో పట్టుకొని, దగ్గరనున్న తలుపుని జేరబడ్డాడు.

"మీరు సోవియటు ప్రభుత్వం తరఫున, మాలో ప్రచారం చెయ్యడానికి వచ్చినట్లు తోస్తూంది. కాదూ? సోవియటు ప్రభుత్వ నిర్మాణంకోసం పాటుపడ్డవాళ్ళం-మేము. అది పడిపోతుండగా, సమస్తం ధారపోసి, దాన్ని నిలబెట్టినవాళ్ళం మేము. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం అంటే మాకు తెలుసును. అది కావాలని కోరేవాళ్ళలో మేమే మొదటివాళ్ళం. మాకు కావలసిన యంత్రాలు ఇయ్యండి. ఇంక ఏమీ అవసరంలేదు." అతడు పిడికిలి బిగించి చెయ్యిపైకి ఎత్తేడు. ట్రాక్టర్లవల్ల చాలాలాభం వుంటుందని మాకు తెలుసును. అయితే మాత్రం ఏం లాభం? మాకుసరిపడినన్ని యంత్రాలు మీరు తయారు చెయ్యడంలేదు. అందుచేత వెనుకటి మాదిరిగానే ఒకచేతి మేడితోకపట్టుకుని రెండవచేతితో కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుంటూ జీవితాలు గడిపేస్తున్నాము. మీరు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాల విషయమై ఈ ఉద్యమం ప్రారంభించక ముందే, రైతుల అభివృద్ధికి తగినంత శ్రద్ధ తీసుకోనవలసినదని సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని కోరుతూ ఒకమహజరు పెట్టేము. సోవియటు ప్రభుత్వంవచ్చిన తరువాతకూడ కొన్ని సంవత్సరముల వరకు మా పరిస్థితులు వెనుకటి మాదిరి

గానే వుండేవి. ఇవ్వవలసిన పన్నులు ఇచ్చెయ్యడం—దారిద్ర్యమూ, మేము మిగలడం. ఎల్లకాలమూ ఈవిధంగానే ఉండేటట్లయితే ఈసోవియటు ప్రభుత్వం వచ్చినలాభం ఏమిటి? అంతర్యుద్ధంలో మనం గెలిచేము. బాగానేవుంది; కాని తరువాత విషయం ఏమిటి? తిరిగి వెనకటి మాదిరిగానే భూమి వున్నవాడు దున్నుకొని బ్రతకడం, లేనివాడు..........వాళ్ళంతా ముష్టికి బయలుదేరాలా? లేకపోతే దుడ్డుకర్ర చేతపుచ్చుకొని, దారులుకాచి సోవియటు ప్రభుత్వాన్నే దోచుకోవాలా? భాగ్యవంతులు వెనకటి మాదిరిగానే భూములు అమరకము చేసుకొనియు, కూలీలను పెట్టి పనిచేయించుకొనియు జీవిస్తున్నారు. 1918 వ సం॥రంలో ఎంతో వ్యయప్రయాసలకోర్చి తీసుకొని వచ్చిన విప్లవానికి ఫలితం ఇదేనా? అసలు విషయం మీరు మరచిపోయినట్లు తోస్తుంది. మేము కనక 'ఎందుకొరకు ఇంతత్యాగం చేసేము' అని అడుగుతే శరీరం కూడా కదుపుకొనవలసిన అవసరంలేకుండా సౌఖ్యంగా జీవించే పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగస్థులు;—వారు చెప్పిన ప్రతిదానికి వెనకతాళంవేస్తూ వారి దయ సంపాదించుకొనడానికి ప్రయత్నంచేసే భావదాస్యులు వెనక వెనక నవ్వుతూండగా—'దానిని గురించి మీరు అంతగా చెప్పవలసిన అవసరంలేదు. మాకు ఆమాత్రం జ్ఞానంవుంది.' అని సమాధానంచెబుతారు. మేము ఇటువంటి వాళ్ళని అనేకమందిని చూసేము. క్రెడిటుమీదకాని, లేక ధాన్యం తీసికొని కాని ఒక ట్రాక్టరు ఇవ్వండి. ఎటువంటిదో ఎరుగుదురా? ఇప్పుడు మీరు చెప్పరే— అటువంటిది; ఒకటోరకం ట్రాక్టరు. ఇది మాకేమీ వుచితంగా ఇవ్వడంలేదు; ఎందుకో ఎరుగుదురా?" అంటూ అతను, చిరిగి మాసిపోయి వున్న బ్రౌజరు గుండీలు తీస్తూ తిన్నగా డేవిడోవ్ దగ్గరికి వెళ్ళి, చొక్కా పైకెల్లాగి గడ్డంకింద నొక్కిపట్టి, పొట్టమీద, తొడలమీదవున్న పెద్ద పెద్ద గాయపు మచ్చలు చూపించేడు.

"ఈ గాయాలన్నీ నేను ఎందుకు తిన్నానంటారు?"

"నీకేమీ సిగ్గులేదూ? బ్రౌజర్లు పూర్తిగా తీసిపారెయ్యి. కొంతకొంత తియ్యడం ఎందుకు." అంది డెమ్కావుషాకోవ్ పక్కన కూర్చున్న ఎనీషా.

"నీకు అల్లా బాగుంటే మొదటనే సలహా ఇచ్చి వుండవలసింది; పాపం" డెమ్కో వెల్లమాపుచూస్తూ తిరస్కారంగా అన్నాడు.

"ఎనీపా! అనవసరంగా వాగక నోరుముయ్యి! నా గాయాలు ఒక క్రొ మిత్రుడికి, చూపించడానికి సిగ్గుపడవలసినపని లేదు. ఈవిధంగానే జీవితం గడపవలసివస్తే గాయాలు కప్పడానికి ఈచింకిరిగుడ్డలుకూడా వుండవు. ఇప్పటికే, గుడ్డలన్నీ చిరిగి పీలికలు అయిపోయేయి. పగలు ఆడపిల్లలు ఈ గాయపు మచ్చలూ, ననూ్న చూస్తే హడలిపోతారు." వెనక బెంచీలమీద నున్నవారు నవ్వడం మొదలుపెట్టేరు. సభలో గోల బయలుదేరింది. లుబిష్కీవ్ సభికులకేసి తీవ్రంగా చూసేడు. క్రమంగా సభలో సద్దు అణిగింది.

"కాన్‌స్టిట్యూషనల్ డెమాక్రాట్లతో యుద్ధంచేసినది భాగ్యవంతులు, బీదలు అనే రెండువర్గాలు వుండటానికేనా? భాగ్యవంతులు అజీర్ణంచేసేలాగ తెగతిని బలుస్తూంటే, గంజినీళ్ళకుకూడా ముఖంవాచి మేమున్నాము. కామ్రేడ్! ఇది అబద్ధమా? మకార్! నేను ఇల్లా నిర్మొఖమాటంగా అంటున్నానని కష్టంగావుందా? సాధారణంగా ఎప్పుడో కాని మాట్లాడనే మాట్లాడను. మాట్లాడడం అంటూ వస్తే ఇలాగే మాట్లాడుతాను."

"బాగా సెప్పేరండి. కానియ్యండి." డేవిడోవ్ తలఊపేడు. "ఈ సం॥ నేను 8 ఎకరాల భూమిమాత్రం సాగుచేసేను. ముగ్గురు పిల్లల, ఒక కుంటి చెల్లెలు, రోగిష్టిభార్యని నా ఒక్క చేతిమీదా పోషించాలి. రజ్మెట్నోవ్! ఈ సం॥ ఇవ్వవలసిందంతా చెల్లించేసేను కాదూ?"

"ఆ -ఇచ్చేవుకాని-దాన్ని గురించి అంతగా పొగడుకోనక్కరలేదు."

"పొగడుకుంటే తప్పులేదు! పెద్దరైతు పోర్లిన్ ఇచ్చేడా? సాధారణంగా ఇవ్వవలసినదంతా ప్రభుత్వానికి చెల్లించేడా? చెల్లించలేదు"

"కోర్టువారు అతనికి జుర్మానా విధించి వసూలుచేసేరు." రజ్మెట్నోవ్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ అన్నాడు.

అప్పుడు డేవిడోవ్‌కు జిల్లాకమిటీ సెక్రిటరీ మాట జ్ఞాపకం వచ్చి, "ఇప్పుడువుండవలసింది, నువ్వు." అనుకున్నాడు.

"అయితేమాత్రం అతనికి పోయినదేముంది. మళ్ళీ తొలకరించగానే నాబోటివాళ్ళని నలుగుర్ని కూలికి పెట్టుకోవడానికి తయారవుతాడు." అంటూ లుబిష్కిన్ చేతిలోనున్న నల్లటిపున్నిటోపీ డేవిడోవ్ కాళ్ళమీద పడేసేడు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాల్ని గురించి మాదగ్గర వర్ణించడంఎందుకు? ఈ భాగ్యవంతుల్ని అందరిని గొంతుకలునులమండి—మేమంతా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాల్లో చేరడానికి సిద్ధంగా వున్నాం. వాళ్ళ సాధనసంపత్తంతా మాకియ్యండి. అప్పుడు మనకి అందరం హెచ్చుతగ్గులు లేకుండా సమానంగా వుండేటందుకు అవకాశం కలుగుతుంది. ఇప్పుడు ఓ వైపున మీరు వేదికలెక్కి గొంతుకలుపోయేటట్లు 'భాగ్యవంతుల్ని నాశనంచెయ్యాలి.' అనిబల్లలుగుద్ది వుపన్యాసాలు యిస్తూనేవున్నారు — అవతల వాళ్లు రోజురోజుకు భాగ్యవంతులవుతూనే వున్నారు, మాబోటివాళ్ళందర్నీ పీల్చి పిప్పిచేస్తూ."

"ఆ ఫ్రోల్ సంపత్తిఅంతా మీకిచ్చినట్లయితే నిముషంలో దానికి బదులు ఒక విమానం కొనుక్కొనివస్తాడు, అర్కాష్కా" అని డేమ్కా అందుకున్నాడు.

"హా-హా-హా-హా"

"ఓ! అందుకేమీ సందేహంలేదు. అంతపనీ చెయ్యకలడు."

"చూసేరా! ఇంతమందిలో నన్ను ఎల్లా అవమానం చేస్తున్నారో" అంటూ అర్కాష్కా లేచేడు.

"అబ్బా! ఊరుకోండి. చెవులు తడకలు కడుతూన్నాయి."

"ఒకరి తరవాతఒకరు మాట్లాడకూడదూ—కుక్కల్లా పోట్లాడకపోతే!'

కొంతసేపటికి డేవిడోవ్ వాళ్ళని అందర్నీ మాట్లాడకుండా చెయ్యగలిగేడు. "ఇదే మనపార్టీయొక్క నీతి." అన్నాడు అతడు. "మీరు అందరు ఆనీతిని అర్థంచేసుకోలేక అనవసరంగా కంగారుపడుతూన్నారు. భాగ్యవంతుల్ని నాశనం చెయ్యండి. వాళ్ళ ఆస్తిఅంతా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలకి దఖలు చెయ్యండి. ఏమోయి! కామ్రేడ్ లుబిష్కిన్! టోపీ టేబిలు క్రింద అనవసరంగా పారేసేవు. ఇంకా దాని అవసరం వుంది నీకు. భూములను

అమర్చుకోనడం, కూలీలను పెట్టుకోనడం, ఇకపైని మనం ఎంతమాత్రం సహించి ఊరుకోకూడదు. మనం ఇంతవరకు మన అవసరం కోసం భాగ్యవంతుల్ని చూసీచూడనట్లు వూరుకోనవలసి వచ్చింది. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలకంటె వాళ్ళే ఎక్కువ పంట పండిస్తున్నారు. కాని ఇకపైని వాళ్ళని అల్లా అని ఊరుకోకూడదు. గోటితో పోయేదాన్ని గొడ్డలితో నరక వలిసివస్తుంది. ఈవిషయమై కామ్రేడ్ స్టాలిన్ 'పెద్దరైతుల ఆస్తి అంతా లాగెయ్యండి. ఆ ఆస్తింతా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలవశం చెయ్యండి' అని చెప్పేరు. మీరంతా యంత్రాలు కావాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. మన ప్రభుత్వం ఈ సంవత్సరం సమిష్టి వ్యవసాయాభివృద్ధికి 50 కోట్ల డాలర్లు మంజూరు చేసింది. ఈవిషయం మీకు తెలుసునా? ప్రస్తుతం మన కర్తవ్యం ఏమిటి? సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు నిర్మించడం. తరువాత, మనకి కావలసిన యంత్రసామగ్రికోసం ప్రయత్నం చెయ్యడం. కాని మీరు గుర్రం కొనకముందే జీను బేరం ఆడుతున్నారు. ఏం! నవ్వుతారెందుకు! నేను చెప్పేది అబద్ధమా!"

"లుబిష్కిన్‌కి అడావిడి ఎక్కువ."

"మేమంతా సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరుతాం"

"మా పేర్లు తీసుకోండి. మేమంతా ఇప్పుడే చేరుతాం."

"నడిపించేవాడు లేక ఊరుకున్నాం. లేకపోతే పెద్దరైతుల్ని ఈపాటికే నాశనం చేద్దుం."

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరదలచినవాళ్ళంతా చేతులు పైకి ఎత్తండి." అన్నాడు నగుల్నోవ్. 33 చేతులు లెక్కపెట్టేరు. పరధ్యాన్నంగా ఒకడు రెండుచేతులూ కూడా ఎత్తేడు పైకి.

ఉక్కభరించలేక డేవిడోవ్ కోటువిప్పి కుర్చీకి తగిల్చి, చొక్కా బొత్తాలుకూడ ఊడతీసి జేబురుమాలుతో విసురుకుంటూ, చిరునవ్వుతో సభికులందరు నిశ్శబ్దంగా వున్న తరువాత మాట్లాడవచ్చునన్నట్లుగా కూర్చున్నాడు.

"మీ అందరికి వర్గచైతన్యం వుంది. బాగానేవుంది. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరడం ఒక్కటే మీపని అనుకుంటున్నారేమో. అది ఒక్కటే కాదు. ఇంకా చాలాపని వుంది. మనసోవియటు ప్రభుత్వం బీద రైతులమీదనే ఆధారపడివుంది. మీఅంతట మీరు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరడమేకాకుండా, 'చేరుదమా వద్దా' అని సంకోచిస్తూన్న బీద రైతుల్ని కూడా చేర్చవలసిన బాధ్యత మీ మీదే వుంది."

"ఇష్టంలేని వాళ్ళని చేర్చడం ఎల్లా? వాళ్ళేం పశువులా ఏమిటి- ఇష్టంవున్నా లేకపోయినా మెడమీద కాడిపెట్టి తోలడానికి?" అన్నాడు అరాకొపొవ్.

"వాళ్ళకి నచ్చచెప్పి చేర్పించాలి. ఒకర్నికూడా ఒప్పించి చేర్చలేక పోతే, మీకు ఎన్ని విషయాలు తెలిసివుంటేమాత్రం లాభం ఏముంది? రేపు కూడా మళ్ళీ ఒక మీటింగు ఏర్పాటుచేద్దాం. అప్పుడు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణ విషయంలో ఓట్లు తీసుకోనేటప్పుడు అనుకూలంగా మీరు ఓటు చెయ్యడమే కాకుండా, మీదగ్గరనున్న వారిని కూడా ప్రోత్సహించండి. ఇంక ఆ విషయం కట్టిపెట్టి పెద్ద రైతుల విషయం ఆలోచిద్దాం- వాళ్ళనందర్ని ఉత్తరకాకేషియాలో ఎక్కడా ఉండకుండా తరిమివెయ్యాలని ఒకతీర్మానం Pass చేద్దామా?"

"మా అందరికి అంగీకారమే."

"ఈ చుట్టుపక్కల ఎక్కడా వుండకుండా తరిమెయ్యాలి."

"తరమడమేగాదు; తరిమినాశనం చెయ్యాలి." అని ఛలోక్తిగా అని డేవిడోవ్ రజ్మటోన్నవ్ వైపు తిరిగి ఈవూళ్ళోవున్న పెద్ద రైతుల జాబితా తయారుచేసి చదవండి. అప్పుడు 'వాళ్ళందరు పెద్ద రైతులవడంచేత వారి ఆస్తులు జప్తుచేసి, దేశములోనుంచి వెళ్ళగొట్టాలని' స్థిరపరుద్దాం" అన్నాడు.

అండ్రీ రజ్మటోన్నవ్ డాక్యుమెంటు కేసులోనుంచి ఒక కాగితం పైకి తీసి డేవిడోవ్ చేతికిచ్చేడు.

"'ఫ్రోల్ డెమాస్కోవ్' మనం విధించబోయే శిక్షకి ఇతడు అర్హు

డేనా!" అని అడిగేడు డేవిడోవ్.

వెంటనే అందరూ చేతులెత్తేరు. ఓట్లు లెక్కపెట్టేటప్పుడు ఎవరో చటుక్కున చెయ్యి దించెయ్యడం చూసి డేవిడోవ్ "దీనికి నువ్వు వ్యతిరేకుడవా!" అని అడిగేడు.

"నేను వోటు చెయ్యడంలేదు" అని కొంచెం అమాయకుడులా కనిపించే, ఆ చెయ్యి దించేసిన కోసక్కు జవాబు చెప్పేడు.

"ఏం? ఎందుచేత!" అని అడిగేడు డేవిడోవ్.

"అతడు మా ఇరుగుపొరుగువాడు. అప్పుడప్పుడు నాకు సహాయం కూడా చేస్తూంటాడు. అందుచేత అతనికి వ్యతిరేకంగా ఓటు చెయ్యడం నాకు ఇష్టంలేదు."

"వెంటనే సభలోంచి వెళ్ళిపో!" అంటూ నగుల్నోవ్ లేచేడు.

"కామ్రేడ్! అంత తొందరపాటు ఎందుకు! మీరు కూర్చోండి." అని డేవిడోవ్ అడ్డంవచ్చేడు. "వెళ్ళిపోకండి; ఇల్లాగండి. మీ కష్టసుఖాలు పూర్తిగా తెలియచెయ్యండి. డెమాస్కోవ్ పెద్దరైతు అవునంటారా, కాదంటారా? మీ ఉద్దేశ్యం ఏమిటో చెప్పండి."

"మీరు చెప్పేది నాకేమీ అర్థం అవడంలేదు. నేనేమీ పశువుకో లేదు. ఈసభలోనుంచి నన్ను వెళ్ళిపోనివ్వవలసిందని కోరుతున్నాను."

"అల్లాకాదు. డెమాస్కోవ్ మీకు ఏవిధమైనసహాయం చేస్తున్నాడో చెప్పండి."

"దున్నుకొనడానికి అప్పుడప్పుడు ఎడ్లని ఇస్తూంటాడు, అవసరమైనప్పుడు ధాన్యం బదులు యిస్తూంటాడు. నావంటి వాడికి అంతకంటె కావలసినది ఏమిటి! కాని అంతమాత్రం చేత నేను దేశద్రోహిని కాను ....సోవియట్ల మీద నాకు సంపూర్ణమైన అభిమానం వుంది."

"ఆయన తరఫున నిలబడమని మిమ్మల్ని అడిగేడా; ధనసహాయం కాని మరి దే యితర సహాయం కాని చేస్తూంటాడా! మీరు భయపడవలసిన అవసరంలేదు. నిజం చెప్పండి."

ఇంతలో రజ్మట్నోవ్ "డెమూస్కోవ్ ఏమి ఇచ్చాడో చెప్పెయ్యి" అని వెటకారంగా నవ్వేడు.

"అతను నాకేమీ ఇవ్వలేదు; ఇస్తానని వాగ్దానమూ చెయ్యలేదు. ఆ విషయం మీఅందరికి తెలియనే తెలుసును."

"టిమోఫీ! అబద్ధం ఆడుతున్నావు నువ్వు. నీకు కొంత లంచం ఇచ్చి అతనివైపు తిప్పుకున్నాడు. అందుచేత నువ్వు అతనిని సమర్థిస్తున్నావు." అని ఎవడో వెనకబల్లమీద కూర్చున్నవాడు అందిచ్చేడు.

"మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు అనండి..........."

"ఏమండీ మీరు సోవియటు ప్రభుత్వం తరఫునా, లేక భాగ్యవంతుల పక్షమా? ఒక్కముక్కలో తేల్చెయ్యండి! బీదవాళ్ళలో పుట్టి ఆవర్గానికి అప్రతిష్టమాత్రం తేకండి."

"అనవసర విషయాలు చర్చించడంతో కాలం అంతా వృధా చేస్తున్నారు." అంటూ లుకిష్కిన్ విసుక్కున్నాడు.

"ఒకజత పాతబట్టలు, తాగడానికి ఒక వోడ్కాసీసా, యిస్తే మీ పక్షానికి తిరుగుతాడు. టిమోఫీ! నిన్ను మాస్తే తలనొప్పి వస్తూంది నాకు!"

టిమోఫీ బోర్షేవ్‌కి ఎటుతప్పించుకోడానికి అవకాశం లేక పోయింది.

"నేను ఎప్పుడూకూడా ప్రభుత్వపక్షమే. కాని ఇందాకా పొరపాటు పడ్డాను."

తిరిగి రెండవపర్యాయం ఓట్లు తీసుకొన్నప్పుడు అతడు కూడా చెయ్యి ఎత్తేడు; కాని అయిష్టత ముఖములో స్పష్టంగా కనిపిస్తూనేవుంది.

డేవిడోవ్ నోటుబుక్కు తీసి "టిమోఫీబోర్షేవ్ కూలీ అయినప్పటికి భాగ్యవంతుల పక్షం. అతనిని ఒకకంట కనిపెట్టి చూస్తుండాలి." అని వ్రాసుకున్నాడు.

తరువాత మరి నలుగురిపేర్లు చదివారు. సభికులందరు ఏకగ్రీవంగా వాళ్ళు 'భాగ్యవంతులని' ఓటు చేసేరు. డేవిడోవ్ మళ్ళీ చదివేడు:

"టిటాక్ బొరోడిన్"

"ఇతనికి అనుకూలంగా ఎవరేనా ఉన్నారా?" అన్నాడు.

ఎవ్వరు మాట్లాడలేదు. రజ్మేట్నోవ్, నగుల్నోవ్‌లు ఒకరి ముఖంకేసి ఒకరు చూసేరు. లుబిష్కిన్ నుదుటిమీది చెమట తుడుచుకుంటూ నిలబడ్డాడు

"ఎవరిచుట్టు కువాళ్ళు మాట్లాడక ఊరుకున్నారు ఎందుచేత?" అని డేవిడోవ్ సభికులందరి ముఖాలవంక కలయచూసేడు. కాని ఎవ్వరూ మాట్లాడకపోవడంచేత పక్కనవున్న నగుల్నోవ్ కేసి చూసేడు.

"చూసేరూ!" నగుల్నోవ్ నిశ్చయంగా చెప్పడం మొదలెట్టేడు. "ఈ బొరోడిన్—అతనిని సాధారణంగా మేము టిటాక్ అని పిలుస్తుంటాము 1918 వ సంవత్సరంలో మాతో కూడా బోల్షివిక్ సైన్యాలలో ఐచ్ఛిక భటుడుగా చేరేడు. ఇతని తండ్రి ఒకబీద కోసక్కు. ఇతడు చాలా ధైర్య సాహసాలతో యుద్ధంచేసి చివరకు గాయపడ్డాడు. ఇతని ధైర్యసాహసాలకి మెచ్చి ప్రభుత్వం ఇతనికి ఒక వెండి గడియారం బహుమతిగా ఇచ్చింది. కామ్రేడ్! ఈవిధంగా ఇతడు అందరిచేత మంచివాడని అనిపించుకున్నాడు. సైన్యము వదలి ఇంటికి వచ్చిన తరువాత, రాత్రింబగళ్ళు విడవకుండా కష్టపడి పనిచేసి క్రమంగా డబ్బు కూడబెట్టడం మొదలెట్టేడు. మేమందరము ఎన్ని విధాలచెప్పినా వినక, ఒంటిగుడ్డతో సంవత్సరం పొడుగునా కాలక్షేపం చేసి, క్షవరం చేసుకోవడానికైనా ఒక్కడబ్బు ఖర్చుపెట్టక పైస దగ్గరనుంచి కూడబెట్టటం మొదలెట్టేడు. అతనికి 8 జతల ఎడ్లు వున్నాయి. ముగ్గురు జీతగాళ్ళని పెట్టుకొని ఆ 8 జతల ఎడ్లతోటి రాక్షసుడులా పని చేసేడు. అతనికి ఒక చిన్న మిల్లుఉండేది. అది అమ్మేసి, పెద్దఇంజను ఒకటి కొని, నూనె మిల్లు నడిపించడమే కాకుండా, పశువుల వర్తకంకూడా సాగిస్తూండేవాడు. తను కడుపునిండా తిండితినకపోవుట సరికదా— పైగా తన జీతగాళ్ళకికూడా జీతం ఇవ్వడానికి ముప్పతిప్పలు పెడతాడు. వాళ్ళచేత 24 గంటలూ గూడ పని చేయించుకుంటాడు. అనేకసార్లు గ్రామసోవియటు సంఘం, కమ్యూనిస్టు పార్టీల ద్వారా చెప్పిచూసేము. కాని ఏమీ లాభం లేకపోయింది. 'టిటక్! ఈవ్యాపారం మానెయ్యి. మన సోవియటు ప్రభు

త్వానికి అడ్డురాకు. అంతర్యుద్ధకాలంలో అనేక యుద్ధరంగాల్లో విప్లవ ద్రోహులతో యుద్ధంచేసి, సోవియటు ప్రభుత్వానికి సహాయం చేసేవు. నీ వ్యాపారం మానకపోతే నీమీద చర్య తీసుకోవలసివస్తుంది.........' అని అనేకసార్లు చెప్పేము. కాని ఇవి ఏవీ కూడా అతని తలకి ఎక్కలేదు. తెలిసి యుండికూడా పెద్దపులినోట్లో చెయ్యి పెడతానంటూంటే ఏం చెయ్యగలం! మేము మళ్ళీ పిలిచి అంతర్యుద్ధంలో మేమనుభవించిన బాధలు, చేసిన త్యాగం అవీ చెప్పి, అతనితో చాలా తర్కవితర్కాలు చేసేము. అప్పటికీ వినక పోతే, తుదకు 'పెట్టుబడిదారుడవయి, విప్లవవ్యతిరేకుడ వయేవంటే, నాశ నం చేసేస్తాము సుమా' అని కూడా బెదిరించేము. కాని ఏమీ లాభం లేక పోయింది."

"ఈ అనవసరపుగొడవంతా ఎందుకు!" అన్నాడు దేవిడోవ్ విసుగుతో

"ముఖ్యవిషయాలే చెబుతూన్నాను. ఇంతకంటె తగ్గించి చెప్పడం నా సాధ్యంకాదు. ఇన్నివిధాల నచ్చచెప్పినా అతని బుద్ధికి ఎక్కలేదు. 'సోవియటు ప్రభుత్వం, పంటలు వృద్ధి చెయ్యవలసిందని హెచ్చరిస్తోంది, ఆ ప్రకారమే నాశక్తికొలది నేను పండించడానికి ప్రయత్నిస్తూన్నాను. అందు వల్ల ఏమీ తప్పులేదు. కొద్దిమంది కూలీలను కూడ పెట్టుకొనవచ్చునని ప్రభు త్వం అంగీకరించింది. నా భార్య ఆడవాళ్ళకు వచ్చు జబ్బుతో బాధపడు తూండడంచేత, కూలీలను పెట్టుకోవలసి వచ్చింది. మొట్టమొదట నేనూ దరిద్రుణ్ణే. క్రమంగా నాస్వశక్తిచేత ఆస్తి సంపాదించుకున్నాను. వెనక నేను యుద్ధం చేసిందికూడా ఇందుకే. తీర్మానాలు Pass చేసి, కాగితాలు నలుపుచెయ్యడం తప్ప మీరు వీసం ఎత్తు పనేనా చెయ్యరు. నావంటివాళ్ళు కష్టపడి పనిచేసి పంటలు పండించడం చేతనే ఇంతవరకు సోవియటు ప్రభు త్వం నిలిచి వుంది. లేకపోతే యీపాటికే కూలిపోను" అని సమాధానం చెబుతూండేవాడు. అందుచేత ఇక గత్యంతరంలేక అతని ఓటింగుహక్కు తొలగించేము. వెంటనే అతడు జిల్లాఅధికారులకి, మాస్కోకి అర్జీలుపెట్టేడు. కాని అక్కడనున్న అధికారులందరూకూడ. చిరకాలానుభవం కలిగిన బోల్షి

విఫలవడంచేత, 'ఒకప్పుడు ఎంత త్యాగము, సేవ చేసి ఉన్నప్పటికి, వాడు ద్రోహంచేస్తే, శత్రువుగా పరిగణించి, వానిని దయాదాక్షిణ్యాలు చూడక అణిచి వెయ్యాలి' అనే విషయం అనుభవంమీద తెలుసుకొన్నవాడు అవడం చేత, అతను అర్జీలన్నీ బుట్టదాఖలు చేసేడు."

"ముఖ్యమైన విషయాలు ఏవో చెప్పి ముగించండి."

"అయిపోవచ్చింది. వోటింగుహక్కు పోయినప్పటికి అతను పూర్వపు పద్ధతులేమీ మార్చుకోలేదు. కూలీలను పెట్టుకోవడం మాత్రం......"

"అసలు విషయం వదిలేసి ఈ అనవసరపు గొడవ అంతా ఎందుకు?" అని డేవిడోవు నగుల్నోవు కేసి చూసేడు.

"ఎవరిమటుకు వాళ్ళే, మాట్లాడక ఊరుకోడానికి కారణం ఇదే! టిటాక్‌ను గురించి మీకు అన్ని విషయాలు వివరంగా చెబుతూన్నాను."

డేవిడోవ్ పెదవులు బిగించేడు. ముఖం నల్లబడింది.

"టిట్కోని ఏం చేసేము చెప్పండి!— ఈవిషయాలన్నీ ఎందుకు చెప్పడం నాకు! అతడు ఒకప్పుడు గొప్పత్యాగం చేసేడు; మనం ధన్యవాదాలు అర్పించవలసిందే. కాని ఇప్పుడు భాగ్యవంతుడయేడు, దేశానికి ప్రజలకి శత్రువు అయేడు; అతన్ని నాశనం చెయ్యవలసిందే! ఈమాత్రం దానికి ఇంత ఉపోద్ఘాతం ఎందుకు!"

"కామ్రేడ్! ఇదంతా అతనిమీద జాలిచేత కాదు చెప్పడం......"

"బోరోడిన్ భాగ్యవంతుడవడంచేత, అతనిని నాశనం చెయ్యడానికి అంగీకరించేవాళ్ళు ఎంతమంది!" డేవిడోవు సభికులవంక చూసేడు. నెమ్మదిగా ఒకరి తరువాత ఒకరు — అందరూ చేతులెత్తేరు.

మీటింగు అయిపోయింది. డేవిడోవును ఆరాత్రి తనయింటికి రమ్మని నగుల్నోవ్ పిలిచేడు. "రేపు ఉదయం మీకు బస ఏర్పాటు చేస్తాను." అన్నాడు నగుల్నోవు డేవిడోవుతో కలసి సోవియట్ ఆఫీసు దాటివెళుతు. ఒకరిపక్క ఒకరు నెమ్మదిగా మంచుమీద నడిచి వెళుతూన్నారు. సన్నని స్వరంతో నెమ్మదిగా నగుల్నోవు చెప్పడం మొదలెట్టేడు.

"కామ్రేడ్, మీరు భూమి అంతా కూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల కిందికి తీసికొని రావాలని చెప్పినప్పటినుంచి, నాకు చాలా ఉత్సాహంగా ఉంది. చిన్నతనంనుంచీ కూడా నాకు స్వంత ఆస్తి అంటే కిట్టదు. మార్క్సు, ఏంగిల్సులు చెప్పినట్లు, ఈ ప్రపంచములో ఈ దుస్థితి కంతకీ, ఈ ప్రత్యేకపు ఆస్తి కారణం. సోవియటు ప్రభుత్వం వచ్చిన తరువాత కూడ ప్రజలు ఇంకా ప్రత్యేకపు ఆస్తులు పోగుచెయ్యడం మానడంలేదు. అదొక అలవాటైపోయింది. ఇప్పుడే ఇల్లా అనిపిస్తూంది. జారు ప్రభుత్వపురోజుల్లో ఎంత ఘోరంగా ఉండేదో! ఆ విషయం తలుచుకోడానికి కూడా భయంవేస్తుంది. మాతండ్రి ఒక కోసక్కు. కుటుంబం చాలా పెద్దది. అంతా శ్రమపడి పనిచేసేవాళ్లు. ఆస్తికూడా బాగా ఉండేది. 4 జతల ఎద్లు, 5 గుర్రాలు ఉండేవి. 300 ఎకరముల భూమి ఉండేది. పెళ్ళిఅయిన అన్నగార్లు ముగ్గురు ఉండేవారు. ప్రత్యేకపు ఆస్తిఅంటే అసహ్యం కలిగించిన ఆవిషయం ఇంకా జ్ఞప్తివుంది. ఒకరోజున మాపక్క ఇంటివాళ్ళ పందిఒకటి వచ్చి మా దొడ్లో పడి, బంగాళాదుంపలు బుడ్డగించి తినెయ్యడం మొదలెట్టింది. మాఅమ్మ వచ్చి దడిగుమ్మముచాటున నిలబడి, నన్ను పందిని తోలమంది. నేను వెళ్ళి పందిని తరిమేను. అది పారిపోతూంటే మా అమ్మ సలసలలాడుతున్న తారు దాని మీద పోసింది. అబ్బ! ఆతారు పడడంతోటే, అంతమేర తోలుగు ఊడిపోయింది. అది వేసవికాలం. క్రమంగా అపుండు పెద్దదై ప్రచ్చి పురుగులు పట్టింది. ఆఖరుకి అది చచ్చిపోయింది. మేము ఆ పందిని చంపేసినప్పటికి ఆపంది స్వంతదారుడు మాట్లాడక ఊరుకున్నాడు. తరువాత ఒకవారం రోజులకి పొలంలో మాగడ్డివాము అంటుకొనిపోయింది. అది ఎవరు అంటించేరో మాతండ్రికి తెలిసింది. వెంటనేకోర్టులో దావా పడేసేడు. అదే పేచీలకి ప్రారంభం. ఒకరిని చూస్తే ఒకరికి కిట్టేదికాదు. ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక చిన్న విషయానికిదొమ్ములాడుకుంటూండేవారు. ఈవిధంగా 5 సం॥ గడిచింది. ఒకరోజున అకస్మాత్తుగా అతని కొడుకుని ఎవరో పొడిచి చంపేసేరు. అనేక కారణాలనిబట్టి, ఆ చంపినవాళ్ళు మాఅన్నలే అయివుంటారని ఊహిం

చేను. పోలీసులు వచ్చి, ఆచోకీ తీసేరు. కాని ఏమీ తేలలేదు. అందుచేత తప్పతాగి కొట్టుకోనడంలో చచ్చిపోయేడని వ్రాసుకొని వెళ్ళిపోయేరు. కాని ఆరోజు మొదలు మావాళ్ళమీద నాకు అసహ్యం గలిగి, ఇల్లు వదలి వెళ్ళిపోయేను. ఒకమిల్లులో కూలీగా చేరి జీవితం గడుపుతున్నాను. ఇంతలో యుద్ధంలో చేరవలసి వచ్చింది. జర్మనులు ఎడతెరిపిలేకుండా కాలుస్తూన్న ఫిరంగిగుళ్ళు నాపక్కనపడి బద్దలై పొగలేస్తూంటే, కందకాలలో నిలబడి ప్రాణాలుగుప్పిట్లో పెట్టుకొని, ఇక్కడ నేను యుద్ధం చెయ్యాలెం ఎందుకు? ఇదంతా ఎవరి ఆస్తి రక్షించడం కోసం? అని ఆలోచిస్తూండేవాడిని. అక్కడి యుద్ధరంగాలలో కూడ అనేకమంది, ఈయుద్ధాలన్నీ ఎవరి లాభంకోరకో, ఈయుద్ధాలు లేకుండా ఉండాలంటే ఏం చెయ్యాలో, బోధిస్తూండేవారు. అవిఅన్నీ విని కొంతకాలంకి నేను బోల్షివిక్కుని అయిపోయేను. తరువాత అంతర్యుద్ధంలో అనేకమంది ద్రోహుల్ని ఈచేతితో వెనకముందు ఆలోచింపకుండా చంపేశాను. చివరికి ఒక యుద్ధంలో దెబ్బతగిలి, అప్పటినుంచి మూర్ఛరోగం పట్టుగుంది. కాని, ఇది చూసేరూ." అంటూ ఒక పతకం చూపించాడు. సంతోషంచేత కంఠం పులకించింది. "ఇది చూస్తే వెనకటి అంతర్యుద్ధపు రోజులు జ్ఞాపకం వస్తాయి.

"అవును కాని—కామేడ్! బొరోడిన్‌ను మీరు బాగా ఎరుగుదురా?"

"ఆహా ఎరుగకేమి! మేమిద్దరం చాలా స్నేహంగా ఉండే వాళ్ళం; కాని అతనికి ప్రత్యేకపుటాస్తిఅంటే విపరీతమైనఆశ. అందుచేత ఆవిషయాన్ని గురించి మేము అస్తమానం వాదోపవాదాలు చేస్తుండేవాళ్ళం. 1920సంగలో డోనెట్సుబేసిన్‌లో జరిగినయుద్ధంలో వందలకొలది యుక్రేనియనులు చచ్చిపోయి గుట్టలు గుట్టలుగా పడిపోయిఉన్నారు. ఆరాత్రి టిటాక్ బస్తాలలో ఏవోకట్టి తీసుకువచ్చేడు. అక్కడ ఆబస్తాలన్నీ తిరగపోసేటప్పటికి తెగకొట్టిన 8 కాళ్ళు క్రిందపడ్డాయి. 'నీకేమీ మతిపోలేదుకదా!' అని అడిగేడు ఒక కామేడ్. "వెంటనే వాటిని తీసుకొని అవతలకిపో!" అప్పుడు టిటాక్, చచ్చిపోయినవాళ్ళకి ఈబూట్లు ఎందుకు ఉపయోగిస్తాయి? ఈ 4 జతల

బూట్లుఉంటే నాకు అథమం 10 సంII లు అయినా గడచిపోతాయి."అన్నాడు అతడు ఆరాత్రి అంతా కూర్చుని స్టౌదగ్గర వాటిని వెచ్చబెట్టి జాగ్రత్తగా బూట్లు అన్నీ విప్పి దాచుకొన్నాడు. ఆకాళ్ళు తీసుకొనిపోయి గడ్డిక్రింద పారేసి తిరిగివచ్చి ఆకాళ్ళనన్నిటిని గొయ్యితీసి పాతిపెట్టేనని చెప్పేడు. ఈవిషయంనాకు అప్పుడే కనక తెలిసినట్లయితే వెంటనే కుక్కని కాల్చినట్లు కాల్చిచంపేసి ఉందును. అతనికోమేచ్చిడ్లు ఆవిషయం చెప్పకుండా దాచేను. తరువాత కొంతకాలానికి తెలిసి అతన్ని అడిగేను. అతడు 'అహా— నిజమే. ఇంకోవిధంగా బూట్లు వచ్చేలా కనిపించలేదు. చలిచేత ఆకాళ్ళు బిగుసుకొనిపోయి ఉండడంచేత బూట్లు ఊడిరాలేదు. అందుచేత నాకత్తితో కాళ్ళు తెగకొట్టి తీసుకునిరావలసి వచ్చింది. శుభ్రమైన బూట్లు వృథాగా పోతూంటే చూసి ఊరుకోలేకపోయాను' అన్నాడు. ఇదిగో! ఇదే మాఇల్లు" నగుల్నోవ్ ఒక ఇంటి ఆవరణలోపలికి వెళ్ళి తలుపుతట్టేడు.

అయిదో ప్రకరణము.

ఆండ్రీ రజ్మటోస్నెవ్.

ఆండ్రీరజ్మటోస్నెవ్ 1913 వ సం॥లో సైన్యంలో చేరేడు. అప్పటి నియమముల ప్రకారం సైన్యంలో చేరు ప్రతి కోసక్కు గుఱ్ఱమును, సైనిక దుస్తులను తెచ్చుకొనవలసివచ్చేది. కాని రజ్మటోస్నెవ్ గర్భదరిద్రుడు. తండ్రి చచ్చిపోయేటప్పటికి అతనికి సంక్రమించిన ఆస్తి అంతా, త్రుప్పుపట్టియున్న తాతలనాటి కత్తి ఒక్కటే. అందుచేత గ్రామస్థులంతా కలసి అతనిని కోసక్కు సంఘపు ఖర్చు మీద సైన్యములో చేర్పించుటకు నిశ్చయించి, ఒక గుఱ్ఱపుతట్టు, దానిమీదకి కావలసినసామాను, రెండు పెద్దకోట్లు, రెండుజతల ట్రౌజర్లు, బూట్లు కొనియిచ్చి "ఆండ్రీ! నిన్ను సైన్యంలోకి పంపించడానికి అయేఖర్చు అంతా మనసంఘం భరించి పంపిస్తూంది. తరతరాలనుంచి ప్రసిద్ధిచెందిన మన కోసక్కు పౌరుషం నిలబెట్టు. జారుచక్రవర్తి సేవలో ప్రాణాలు అర్పించడానికి కూడా వెనుతియ్యకు." అని చెప్పి పంపించేరు.

ఆండ్రీ సైన్యంలోచేరిన కొద్ది నెలలకే యుద్ధం ప్రారంభం అయింది జారుచక్రవర్తియొక్క సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరింప చెయ్యడానికి,— కొద్దిజీతానికి జీవితమును అమ్ముకొన్న ఆండ్రీ— ఒకయుద్ధరంగంలోనుంచి మరియొక యుద్ధరంగంలోకి తిరుగుతూ, నిరంతరం యుద్ధంచేసేడు. ఆ యుద్ధములో అతడు చూపిన సాహసానికి, 3 సెంటు జార్జిపతకాలు బహూకరింపబడ్డాయి ఈ సెంటు జార్జిపతకాలకి ఇచ్చే అదనపుజీతం ఇంటికి పంపించేవాడు. ఆండ్రీ పంపించిన ఈ సొమ్ముతోనే అతని భార్య, ముసలితల్లి జీవితం గడిపేవారు.

యుద్ధం సమాప్తి కావస్తూంది. ఆండ్రీ వున్న 11 వ డాన్ కోసక్కు రెజిమెంటు యుద్ధరంగంనుంచి వెనుకకు వచ్చి విశ్రాంతి తీసుకుంటూంది. ఆండ్రీ భార్య కూలిచేసి మిగుల్చుకున్న సొమ్ముతో టిక్కట్టుకొని యుద్ధ

రంగంలో ఆండ్రీనికలుసుకొని అతనితో కొన్నిరోజులు సౌఖ్యంగా గడిపింది. ఆరోజులు వారికి నిమిషాలవలె గడిచాయి. కొద్దిరోజుల తరువాత ఆమె స్వగ్రామం బయల్దేరి వెళ్ళిపోయింది. అక్కడ 9 నెలలు నిండిన తర్వాత వర్షాకాలం వెళ్ళిపోయేముందు సుఖప్రసవమై ఆండ్రీ పోలికల కుమారుణ్ణి కంది.

1918 సం॥ లో ఆండ్రీస్వగ్రామమైన గ్రెమాచీల్గాకు తిరిగి వచ్చేడు. చిమికిపోతూన్న నాగలి మరమ్మత్తుచేసి, 5 ఎకరాల భూమి దున్ని, విత్తులు చల్లేడు. ఆపని పూర్తయిన తరువాత ఒక రోజంతా కొడుకుని ఎత్తుకుని ఆడిస్తూ కాలక్షేపం చేసేడు. ఎప్పుడూ తీక్షణంగా వుండే అతడు కోమలంగా వుండడం చూసి అతని భార్య "ఆండ్రీ! మళ్ళీ నన్ను ఒంటరిగా విడిచిపెట్టి, సైన్యంలోకి వెళ్ళిపోతున్నావా!" అని అడిగింది. "అవును రేపు బయలుదేరాలి; దారిలో తినడానికి ఏదైనా చేసిపెట్టు" అన్నాడు.

ఆ మరునాడుదయం అతను, మకార్ నగుల్నోవ్, అటమాన్ రెజిమెంటు లోని, లుబిష్కిన్, టిట్ బరోడిన్, ఇంకా ఎనమండుగురు యితర కోసక్కులు కలసి అతనిగుడిసెముందర సమావేశమయారు. వారంతా గుర్రాలు ఎక్కి బయలుదేరి, గ్రామందాటి గుర్రపుడెక్కల తాకుడుకు లేస్తూన్న ధూళిలో క్రమంగా అదృశ్యమై పోయారు.

కామన్‌షాక్ దగ్గర ఆండ్రీ మిగిలినవాళ్ళతో విడిపోయాడు. వొరోష్లోవ్ డివిజనులో పనిచేస్తూన్న మరియొకనితో కలసి, మరోజవిస్కీ మీదుగా జారిట్జిన్‌కు వెళ్ళిపోయాడు. మకార్ నగుల్నోవ్, లుబిష్కిన్ మొదలైనవాళ్ళంతా ఒరోనిరూజ్ వైపుకు వెళ్ళేరు. మూడునెలలు అయినతరువాత ఒక షెల్లుబద్దలయి ఆండ్రీకి చిన్నగాయం తగలడంచేత వైద్యశాలలో చేరవలసివచ్చింది. అక్కడ అతనిపరిచయస్తుడు ఒకడు కనిపించి, పాడిల్‌కోవ్ డిటాచ్‌మెంటు హతమైపోయిన తరవాత, గ్రెమాచీలాగ్‌లోని కోసక్కులు కొందరు, ఆండ్రీబోల్షివిక్కులతో చేరినందులకు, అతనిభార్య ఇవ్డోకియామీద భయంకర ప్రతీకారము సలిపేరనియు, ఆమె ఆ అవమానంభరించలేక ఆత్మహత్య చేసుగుందనియు చెప్పేడు.

* * * *

శీతకాలం. డిశంబరు నెల. పొగమంచు దట్టంగా వ్యాపించివుంది. గ్రామ చీలాగ్ లోని ఇళ్ళు, చెట్లు, నేల, అంతాకూడా మంచులో కప్పబడి ఎటు చూసినా తెల్లగా కనిపిస్తూంది. గ్రామానికి వెనక కొద్దిదూరంలో ఉన్న గుట్టల వెనక యుద్ధం జరుగుతూంది. ఫిరంగుల మోత ప్రతిధ్వనిస్తూంది...... సాయంకాలం అయింది. నురగలు కక్కుతూన్న గుర్రాన్ని దౌడు తీయిస్తూ ఆండ్రీ గ్రామంలోకి వచ్చేడు. అతనికి ఈరోజుకు కూడా కళ్ళకి కట్టినట్లు ఆ వెనకటి సంగతులన్నీ.........కర్రలతో కట్టిన దడితలుపు విరిగిపోయి నది. అతను ఒగరుస్తూ కళ్ళెము బిగించి గుర్రమును ఆవరలోపలికి నెమ్మదిగా పోనిచ్చేడు. అతని తల్లి గుడిసెలోనుంచి పరుగెత్తి వచ్చింది.

విచారాన్ని వెలిగక్కే, దిక్కులేని ఆముసలితల్లిని చూడగానే ఆండ్రీ కళ్ళనీళ్ళు తిరిగేయి.

"అమ్మో! ఆండ్రీ! అది మనల్ని వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోయిందిరా— నాయనా............!"

ఆండ్రీ ఏమీ మాట్లాడకుండా గుర్రం దిగి, కళ్ళెం దడి రాటకు చుట్టబెట్టి తిన్నగా లోపలికి వెళ్ళేడు. లోతుకుపోయి నిర్జీవంగా వున్న కళ్ళతో వంటయిల్లు, ఉయ్యాల కలయచూసేడు.

"వంటిపిల్లాడేడీ?"

బట్టతో ముఖం కప్పుకొని అతని తల్లి వెక్కి వెక్కి ఏడవసాగింది.

"అసలు జరిగిన విషయం ఏమిటో చెప్పకుండా ఏడిస్తే ఎల్లాగ."

"వంటిపిల్లాడినేనా దక్కించుకో లేకపోయాను. ఎన్డ్రొకియా చచ్చిపోయిన వారంరోజులకి వాడుకూడా పాలివచ్చి చచ్చిపోయాడు."

"ఏడవకు.........ఏం చేస్తాం.........ఎన్డ్రొకియాను చెరిచిన వాడెవడు?"

ఎనిమీ డెన్యాట్కిన్ క్రిందపడేసి ఈడ్చుకొని పోయి... ...చేతిలో నున్న కొరడాతో నన్ను కొట్టి బయటికి గెంటేసేడు. విగిలిన వాళ్ళందర్నీ

పిలేచేడు. తెల్లటి ఆ చేతులమీద, శరీరం అంతటా కూడా వాళ్ళ ఇష్టం వచ్చినట్లు కొట్టేరు. బయటికి వచ్చేటప్పటికి దెబ్బలచేత శరీరం అంతా కదుములు కట్టి నల్లబడిపోయింది.........ఒక్క కళ్ళు.........."

"వాడు ఇంటిదగ్గర ఉన్నాడా, ఇప్పుడు?"

"లేదు, పారిపోయేడు."

"వాళ్ళవాళ్ళెవరేనా ఉన్నారా ఇంటిదగ్గర?"

"భార్య, తండ్రి వున్నారు. ఆంద్రీ! వాళ్ళని చంపకు. ఎవళ్ళో చేసిన దానికి వాళ్ళేంచేస్తారు......"

"నాకు నీతులు నేర్పుతూన్నావా, నువ్వు?" అన్నాడు కనుబొమలు ముడేస్తూ. కోపంచేత శరీరం వణికింది. తొడుక్కొని వున్న పెద్దకోటు, చొక్కా లాగిపారేసేడు. పక్క ఎముకలన్నీ బయలుపడి వున్నాయి. మనిషి పాలిపోయేడు. నడుముని బిగించబడియున్న తాబేటితాయ తీసి అంచు కొరిచిపెట్టి నీళ్లుతాగి లేచేడు. తల్లి వైపు తిరగకుండగనే "అమ్మా! చచ్చిపోయేముందు నాతో ఏమైనా చెప్పమందా?" అని అడిగేడు.

ఆమె ఒక మూలకు వెళ్ళి, క్రీస్తు సిలువ వెనుకనుంచి ఒక చిన్న కాగితం ముక్క తీసుకొనివచ్చి ఇచ్చింది.

"నా ప్రియమైన ఆండ్రీ! ఆ దుర్మార్గులు నన్ను అతి క్రూరంగా హింసించేరు. మీమీద నాకున్న అచంచల ప్రేమను చూసి సహించలేక ఆ విధంగా ప్రతీకారం చేసి తృప్తిపొందేరు. బహిరంగంగా, అందరిలోనూ... ....తలుచుకుంటే ఒళ్ళు గగుర్పొడుస్తోంది......భయంకరమైన అవమానం పొంది ఇంకా జీవించడానికి నాకు ఇష్టంలేదు. ఆండ్రీ! ఈ రాత్రులన్నీ కంటిమీద కునుకేనా లేకుండా ఎంతవిచారించానో ఆ భగవంతుడికే తెలుసును. కన్నీళ్ళతో తలగడా అంతా తడిసిపోయింది. మీ రాకకి ఎదురు చూస్తూ, రోజులు లెక్కపెడుతూ అనేకవిధాల ఆలోచిస్తోండేదానిని. కాని ఆ ఆలోచనలన్నీ ఆలోచనలుగానే ఉండిపోయేయి. మళ్ళీ ఈకళ్ళతో మిమ్మల్ని చూస్తాననే ఆశ పోయింది. మన ఇరువురం సౌఖ్యంగా గడిపిన ఆ

రోజులు, ఈలోకంలో కాదు సరిగదా పరలోకంలో కూడ మరుపుకురావు. ఇక్కడ నేను విచారపడవలసినవాళ్ళు ఎవరూలేరు—మీరు, మన బిడ్డతప్ప. కొద్దికాలమైనా మన ఇద్దరం కలిసి సుఖంగా గడపలేక పోయేమని మాత్రం నా మనస్సు బాధిస్తూంది. కాని, అయిపోయిన దానికి విచారిస్తే ఏం లాభం! మీరు మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకొన్నట్లయితే, మన బిడ్డని మాత్రం జాగ్రత్తగా, చూడమని చెప్పండి. ఈదక్కలేని బిడ్డనిమీరు ఎల్లా చూస్తారో! నాబట్టలు మా చెల్లెలికి ఇయ్యమని చెప్పండి, మీఅమ్మతో. అది ఈమధ్య పెళ్ళిచేసు కొంటే, అవసరం అవుతాయి..........”

ఆండ్రీ వెంటనే గుర్రంమీద ఒడి దెమ్యాన్కిన్ ఇంటివైపుకి పరుగెత్తేడు. అక్కడ గుర్రంమీదనుండి దూకి, కత్తిదూసి ఇంట్లోకిజొరపడ్డాడు. తల నెరసి, గడ్డికూడా కొంచెం నెరిసియున్న దెమ్యాన్కిన్ తండ్రి, ఆండ్రీని చూడగానే భయంచేత కాళ్లు తడబడ్డాయి. నిలువునా క్రింద కూలబడ్డాడు.

“ఆండ్రీస్టిఫినోవిచ్” అంటూ, అతను ఆండ్రీపాదాల ముందు నేల మీద ఒరిగేడు.

“నీ కొడుకు చేసినదానికి ప్రతిఫలం నువ్వు అనుభవిద్దువుగాని! ఎవ్వడొచ్చి నిన్ను రక్షిస్తాడో చూస్తాను. నీ క్రీస్తుని ప్రార్థించుకో”, అని గర్జిస్తు, ఎడమచేతితో ఆ ముసలివాని జుట్టుపట్టుకొని బరబరా లోపలికి ఈడ్చుకొని పోయేడు. ఈగందరగోళం అంతా చూచి అతనిభార్య పొయ్యిదగ్గర సొమ్మసిల్లి పడిపోయింది. అనికీ దెమ్యాన్కిన్ భార్యమాత్రం ఏడుస్తూ, ప్రక్కనే వున్న పిల్లల్ని అందర్నీ రెండుచేతులతోను పోగుచేసి, ఆండ్రీవున్న చోటికి పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. ముసలివానిని చంపెయ్యడానికి ఆండ్రీ కత్తిఎత్తేడు. ఇంతలో చీమిడికారుతూ మడ్డిఓడుతూన్న పిల్లలు ఏడుస్తూవచ్చి ఆండ్రీకాళ్ల మీద పడ్డారు.

“వాళ్ళందర్నీ కూడా చంపిపారెయ్యి. వాళ్లంతతా అనికీ పిల్లలే! వాళ్ళతోపాటు నన్నుకూడా చంపిపారెయ్యి” అని భార్య ఏడుస్తూ, చొక్కా బొత్తాలులాగిపారేసి, ఎండిపోయి వేళ్ళాడుతూన్న గుండెలతో తిన్నగా

ఆండ్రీ దగ్గరికి వెళ్ళింది. చిన్నా, పెద్దా— పిల్లలందరు ఏడుస్తూ ఆండ్రీ కాళ్లకి చుట్టుకున్నారు. ఆండ్రీ చేతిలోనున్న జుట్టువదలి వెనకకు తప్పుకున్నాడు. కత్తి ఒరలో పెట్టి, తూలుతూ వాకిట్లోకి వచ్చేడు. డెమ్యాటిక్ తండ్రి కూడా, కళ్ళనీరు కారుస్తూ వచ్చి, ఆండ్రీ కాళ్లమీద పడ్డాడు. ఆండ్రీ నిరసనతో వెనకకు తప్పుకొన్నాడు.

"అదృష్టం బాగుంది.............ఆకిల్లలు............"

తర్వాత మూడురోజులవరకు ఆండ్రీ ఇంట్లోనుంచి బయటకు రాలేదు. ఏడుస్తూ, వోడ్కా త్రాగుతూ, మతిపోయిన వానివలె అల్లాగే పడివున్నాడు. రెండవ రోజు రాత్రి, బద్దాకియా ఊరిచెట్టుకొని వచ్చిపోయిన పాక అంటించేసేడు. నాలుగవ రోజున, వాడిపోయి, వికారముగానున్న ముఖముతో వచ్చి తల్లి దగ్గర సెలవు తీసుకొన్నాడు. ఆమె కొడుకు తల గుండెల కదుముకొని రెండు అశ్రుబిందువులు రాల్చింది.

రెండు సంIIలు అయిన తరువాత ఆండ్రీ పోలిష్ యుద్ధరంగం నుంచి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేడు. ఒక సంIIరంపాటు ఎగువ డాన్ పరగణాలో ఆహార పదార్థాలు పోగుచేసే దళంలో చేరి తిరిగేడు. అక్కడినుంచి ఇంటికి వచ్చిన తరువాత వ్యవసాయం చేసుకుంటూ, అక్కడే ఉండిపోయేడు. తల్లి ఎన్ని సార్లు పెళ్ళిచేసుకోమని చెప్పినా, ఏమీ సమాధానం చెప్పకుండా ఊరుకొనేవాడు. కాని, చివరకు ఒకరోజున నిర్బంధించి అడిగింది.

"ఆండ్రీ! ఇంక నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోనకపోతే వీలులేదు. నాకు—వెనకటి బలంలేదు. ఇక్కడ చెంబు అక్కడ పెట్టలేకుండా ఉన్నాను. నీవంటి వాడిని పెళ్ళిచేసుకోడానికి ఎవళ్లు ఇష్టపడరు! ఎవర్ని చేసుకోవాలని ఉందో చెప్పు!"

"నాకు పెళ్ళిచేసుకోవాలనిలేదు. ఇంతటినుంచి ఆమాట నాదగ్గర తలపెట్టకు."

"ఏమాటా అంటే అదేకాని, కొంచెం ఆలోచన, మంచి, చెడ్డ ఏమీ లేదా ఏమిటి! చూడు! జుట్టుఅప్పుడే ఎల్లా నెరిసిపోతూందో! ఇంకా ముసలి

తనం వచ్చిన తర్వాతా ఏమిటి పెళ్ళి చేసుకోనడం!. పెద్దవాళ్లు ఎందుకు చెబుతున్నారో అని కొంచెం ఆలోచించాలి. ఎన్నాళ్లనుంచో మనమల్ని ఎత్తుకోవాలని ఉంది. కాని ఆమాత్రం మొహమానాది! మనమలకి ఉంటా యని, మేజోళ్లు కట్టి సిద్ధంచేస్తున్నాను. వాళ్లకి నీళ్ళుపోయడం అంటే సరదా నాకు. ఈఅవుని ఫాలు పితగ లేక చస్తున్నాను. కోడలునస్తే ఈభారం తగ్గుతుందని చూస్తూన్నాను." అని కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకుంది. "ఏం పుణ్యంచేసు కుంటే నాకిలాంటి కొడుకు! ఇంత చెప్పినా వినని కొడుకు! వేపుకు తినేస్తూన్నాడు. ఎన్ని చెప్పినా బెల్లంకొట్టిన రాయిలా మాట్లాడడు."

ఆండ్రీ టోపీతీసికొని ఇంట్లోంచి వెళ్ళిపోయేడు. అతనితల్లి అంతటితో ఊరుకోక ఇరుగుపొరుగు ఇళ్లకు వెళ్లి, వాళ్ళతో చెప్పడంమొదలెట్టింది.

"ఎడ్డొకియా పోయింది. ఇంక నేను ఎవరిని పెళ్ళిచేసుకోన దలచుకో లేదు." అని ఆండ్రీ తల్లితో ఖండితంగా చెప్పేసేడు. అందుచేత క్రమంగా ఆండ్రీమీద కోపం, చచ్చిపోయిన కోడలుమీదికి తిరిగింది.

"ఆ ముండ మావాడికి మందుపెట్టింది. ఊరపోసుకొని బలవంతంగా చచ్చి, పిశాచమై మావాణ్ణి పీక్కు తింటూంది. ఇంక ఎవరినీ పెళ్ళి చేసుకో నంటాడు. తల్లిప్రాణాన్ని నేను బ్రతికిఉండి, వాడు ఒంటరిగా వుంటూంటే చూస్తూ ఊరుకోగలనా! మీరు చెప్పండి! మొన్న నాకళ్ళ యెదుట ఎదిగిన వాళ్ళంతా, మనమల్ని, మునిమనమల్ని ఎత్తుకుంటున్నారు. ఇన్నేళ్ళు వచ్చినా నాకు మనుమలు లేకపోవడంచేత నలుగురిలోను తలఎత్తుకొని తిరగ డానికి సిగ్గేస్తూంది. ప్రతివాళ్ళు, చిలకల కదుపులా ఉండడం ఏమిటి— నే నొక్క తెను తోడు దిక్కూనా లేకుండా ఒంటెద్దుబండలా వుండడంఏమిటి! నా ఖర్మం కాకపోతే!" అని కనిపించిన వాళ్ళందరితోనూ చెబుతూండేది.

ఆ సంవత్సరమే ఆండ్రీ, నొవోచెర్కాస్ యుద్ధంలో చచ్చిపోయిన సార్జెంటు 'మైకేల్ పోయార్కోవ్' భార్యతో తిరగడం మొదలెట్టేడు. అప్పటికి ఆ మెకే 40 ఏళ్ళు నిండేయి. కాని దృఢమైన శరీరము, అందమైన ముఖము చూస్తే, అంత వయస్సువున్న దానివలె కనిపించదు.

అక్టోబరు నెలలో ఒకరోజున అండ్రీ ఆమెఇల్లు నేస్తున్నాడు. సాయంకాలం మసక చీకటివేళ ఆమె అతనిని ఇంట్లోకి పిలిచింది. త్వరగా ఒక కప్పు సూప్ తీసుకొనివచ్చి అతనిదగ్గర టేబిల్ మీద పెట్టింది. బుటేదారిపని చేసిన శుభ్రమైన తుండుగుడ్డ ఒకటి తీసుకొనివచ్చి అతని తొడలమీద కప్పి, మొదట మరి యొక కుర్చీలో కూర్చుంది. అండ్రీ సూప్ తింటూ, తుమ్మెదరెక్కల్లా నల్లగా దట్టంగాఉన్న ఆమెజుట్టు, అందమైన ఆమె ముఖం చూడడం మొదలెట్టేడు. ఆమె కూడా తదేక దృష్టితో అండ్రీ కేసి చూస్తూ, "ఇంకొంచెం తీసుకురానా?" అని అడిగింది.

"నాకోసం అనవసరంగా శ్రమపడుతున్నావు" అని మీసం సవరించుకొని, మళ్ళీ సూప్ తినబోతున్నాడు. మెరీనా అతనికి ఎదురుగా కూర్చుని అండ్రీవైపు చూస్తూంది. ఆమె చూపుల్లో ఒకవిధమైన ఉద్వేగం, ఆశ కనిపిస్తున్నాయి. అంద్రీ, తెల్లటి ఆమె మెడమీద రక్తనాళాలు ఉబికివుండడం చూసేడు. అతనిమనస్సుకి ఏంతోచిందో, వెంటనే సూప్ అక్కడ పెట్టేసేడు.

"అదేమిటి?" అంది ఆశ్చర్యంతో.

"ఏమీ లేదు. కావలసినంత తిన్నాను; ఇంక అక్కరలేదు. రేపు ఉదయాన్నే వచ్చి మిగిలిన పని పూర్తి చేసేస్తాను"

మెరీనా చిరునవ్వు నవ్వుతూ లేచి, అతని దగ్గరకు వచ్చి, వెనకనుంచి అతనిమీదకు వంగి,

"నీకు ఇష్టమైతే ఈరాత్రికి నాతో కూడ ఇక్కడ ఉండకూడదూ?" అంది నెమ్మదిగా.

"ఉంటే ఉండవచ్చు—దానికేం"

"నాకోరిక నువ్వు అంగీకరిస్తావనుకోలేదు........" అంటూ ఆమె ప్రక్కనే వెలుగుతూన్న కొవ్వువత్తి ఆర్పేసి, పక్క సవరించి, వీధితలుపు గడియ వేసింది.

"నీలో కోసకు లక్షణాలేవీ లేవు. వట్టి పిరికివాడవు."

"ఏం, అలా అంటున్నావేమి?" అన్నాడు అంద్రీ, కొంతవరకు విప్పిన

బూట్లు వదిలేసి.

"నేను చెప్పేదాల్లో అబద్ధం ఏమీ లేదు. నువ్వు అందరిలాగే మామూలుగానే ఉన్నావు; అందుకేమీ లోపంలేదు. కళ్లల్లోకూడ చురుకుదనం కనిపిస్తుంది. కాని ఆడదానిదగ్గిర కూడా నీకోరిక వెల్లడించలేనంత పిరికివాడవు. ఇంత పిరికివాడవు నువ్వు యుద్ధంలో సెంటు జార్జి పతకాలు సంపాదించేవంటే ఆశ్చర్యంగా ఉంది." అంది అస్పష్టంగా— తలపిన్నులు పళ్ళతో పట్టుకొని జుట్టు దువ్వుకుంటూ. "మా మిష్కాని ఎరుగుదువా నువ్వు? నాకంటె కొంచెం పొట్టి. నువ్వు సరిగ్గా నాయెత్తే వున్నావు. అయితే......అంత సాహసం యెక్కడా చూడం. అతన్ని నేను ప్రేమించింది కూడా అందుకే. పేచీ వచ్చిందంటే వెనక తియ్యడం అంటూ లేదు— ఎదటివాడు ఎంతబలమైన వాడయినా! చివరికి అదే ప్రాణాలు తీసింది."

మెరీనా భర్తతో కలిసి సైన్యంలో పనిచేసి, అతని చావు స్వయంగా చూచిన కోసక్కులు చెప్పిన విషయాలన్నీ అంద్రీకి జ్ఞాపకం వచ్చేయి. అతడు తన అధీనములోనున్న కొద్దిమంది సైనికులుతో, బోల్షివిక్ కాపలా సైనికులమీద అకాత్తుగా దాడులు సలుపుతూండేవాడు. ఒకదాడిలో బోల్షివిక్ కాపలా సైనికులు లూయిస్ మరతుపాకితో వాళ్ళని చెదరగొట్టి, తరిమి పట్టుకోవడానికి నలుగురు అశ్వికుల్ని పంపించేరు. ఆ గందరగోళములో మిగిలిన సైనికులనుంచి, మైకేల్ పొయార్కోవ్ విడిపడిపోయేడు. వెనుక నుండి తరుముకొని వస్తూన్న నలుగురు బోల్షివిక్ సైనికులలో ముగ్గురిని కాల్చి చంపేసేడు. వెనకనుంచి వాళ్ళు కాలుస్తూన్న గుళ్ళు తగలకుండా అతి చాకచక్యముతో గుఱ్ఱాన్ని పరుగెత్తిస్తున్నాడు. కొద్దిసేపటిలో అతడు శత్రువులకు చిక్కకుండా పారిపోయి వుండును. కాని ఆ గుఱ్ఱము కాలు ఒక నెరియలోపడి ఇరుకుకొని పోయి క్రింద పడిపోవడంలో మైకేల్ పొయార్కోవ్ కాలు ఒకటి విరిగిపోయింది. ఇంతలో వెనకనుంచి తరుముకొని వస్తూన్న మిగిలిన బోల్షివిక్ సైనికుడు అతనిని కాల్చి చంపేసేడు.

ఈ విషయాలన్నీ జ్ఞప్తికి వచ్చి అంద్రీ చిరునవ్వు నవ్వేడు. మెరీనా

నిట్టూర్పు విడుస్తూ ఆండ్రీని దగ్గరిగా లాక్కొని పడుకుంది. ఒక అరగంట అయిన తరువాత వెనకటి తరవాయి సంభాషణ సాగించేరు.

"మిహ్కాని, అతని ధైర్యసాహసాలు చూసి ప్రేమించేను......నిన్ను కూడా ప్రేమిస్తున్నాను........కాని ఎందుకో నాకే తెలియదు." అంది అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ. తూర్పు తెల్లవారుతూందనగా ఆమె "నేత పూర్తి చెయ్యడానికి రేపు ఉదయం వస్తావా" అంది.

"ఏం! ఎందుకురాను?"

"పోనీ—మానెయ్యి."

"ఎందుచేత?"

"ఇల్లు నెయ్యడం నీకు బాగా చేతనవునే! 'ఘూకెర్' కూడా నీకంటె నయం." మెరీనా నవ్వింది. "అయితే-నిన్ను పిలవడానికి ఒక కారణంవుందిలే. ఈవంక పెట్టినిదే ఎందుకొస్తావు నువ్వు ఇక్కడికి? నీచేత నేయించడం చేత వెనుకటి గోడు కాస్తా కూడా పోయింది. ఇల్లంతా మళ్ళీ నేయించాలి."

రెండురోజులు పోయిన తరువాత 'ఘూకెర్' వచ్చి, ఆండ్రీకల్లుఅంతా చిక్కు-చేసి పాడుచేసినందుకు విసుక్కుంటూ ఆ ఇల్లుఅంతా మళ్ళీ నేసేడు.

ఆండ్రీ ఆ రోజు మొదలు ప్రతి రాత్రి మెరీనాదగ్గరకి వస్తూ‌వుండేవాడు. ఆమె ఆండ్రీకంటె 10 సంవత్సరాలు పెద్దది అయినప్పటికి ఆమెమీద ఆండ్రీకి విపరీతమైన ప్రేమ కలిగింది.

ఈవిషయం క్రమంగా గ్రామం అంతటా పాక్కింది. ఎవరికి తోచినట్లు వాళ్ళు అనేక విధాల చెప్తున్నారు. "ఆఖరుకి ఇంతకాలం వుండి ఆ ముసలిముండని చేరతీసేడు. ఎవరేనా వింటే సిగ్గుకూడాను." అని ఇరుగు పొరుగువాళ్లు అందరితోను చెప్పి ఏడ్చింది ఆండ్రీతల్లి. కాని క్రమంగా దానికే సంతృప్తిపడి ఊరుకుంది. ఆండ్రీ చాలా కాలంనుంచి అంత క్రితం వరకు న్యూరా అను ఒకయువతితో సరసాలాడుతూ కలిసి తిరుగుతూండేవాడు. కాని మెరీనాతో పరిచయం ఏర్పడినప్పటినుంచి, న్యూరా కంట పడకుండా తప్పించుకొని తిరగడం మొదలెట్టేడు. ఒకరోజున అతను పొల

ములో రప్పలు కొడుతూండగా న్యూరా వచ్చింది. ఆమెను చూడగానే ఆండ్రీ వెలవెలపోయేడు.

“ఆండ్రీ! ఎవర్తెనో ఒకముసలిదానిని పెళ్ళిచేసుకున్నావుట కాదూ నువ్వు?” అంది వణకుతూన్న పెదవులతో. కళ్ళు చెమ్మగిల్లేయి.

“ఊపిరి పీల్చడానికి కూడా తీరుబడి ఉండడంలేదు” అంటూ ఆండ్రీ సంభాషణ మార్చడానికి ప్రయత్నించేడు.

“ఇంత కాలం తిరిగి ప్రయత్నం చేసినా, ఆ ముసలిదేగాని, పడుచుపిల్ల లెవరూ దొరకలేదూ నీకు?”

“నేను మాత్రం పడుచువాడినా ఏమిటి? చూడు!” అని నెత్తిమీది టోపీ తీసి అక్కడక్కడ నెరుస్తూన్న జుట్టు చూపించేడు.

“కాని, నిన్ను నేను ప్రేమించాను. ఆవిషయం నీకు తెలిసే ఈ నాటకం ఆడేవు. నాదే బుద్ధితక్కువ. సరే! వెడతాను.” అని మళ్ళీ వెనక తిరిగి కూడా చూడకుండా వెళ్ళిపోయింది. మకార్ నగుల్నోవ్ “ఆండ్రీ! నాకేమీ నచ్చలేదు. మెరీనాని పెళ్ళి చేసుకుంటే నీకు స్వంత ఆస్తి పోగు బడుతుంది. కమ్యూనిస్టుపార్టీ మెంబరువై యుండి, ఇన్నికబుర్లూచెప్పి, చివ రకు ఇదా నువ్వుచేసేపని! నేను వేళాకోళానికి చెప్పడంలేదు. కొద్దిరోజుల్లో నీకే తెలుస్తుంది ఆవిషయం. ఏం, తెలియదూ!” అని హెచ్చరించేడు.

“ఆండ్రీ! మెరీనాని శాస్త్రప్రకారం పెళ్ళేనా చేసుకో.” అంది ఒక రోజున అతని తల్లి.

“శాస్త్రోక్తంగా పెళ్ళిచేసుకోకపోతే పనికిరాదా?” అన్నాడు ఆండ్రీ.

మెరీనా 20 సంవత్సరముల యువతిలావుంది. ప్రతి అవయవంలోనూ యవ్వనం తొణికిసలాడుతూంది. ప్రతిరోజు, రాత్రి ఆండ్రీ వచ్చినది మొదలు మరునాడు ఉదయం బాగా ఎండ వచ్చేవరకు అతన్ని వదిలేదికాదు. ఆమెకు వెనకటి యావ్వనపు రోజులు వచ్చినట్లు ఉంది. అతనికి రకరకాల సిల్కు దుస్తులు కుట్టించి ఇస్తూ, అతని ప్రసన్నత కని పెడుతూ యుండేది. క్రమంగా, ఆండ్రీ తనని వదిలిపెట్టి వెళ్ళిపోతాడేమోనని భయం కూడ కలి

గింది మెరీనాకి. అందుచేత ప్రతి మీటింగుకు వెళ్ళి అతడు ఏ పడుచు పిల్లతో కలసి తిరుగుతూన్నాడో, ఏ యువతిమీద కన్నేసి చూస్తున్నాడో అని అదే పనిగా పరిశీలించడం మొదలెట్టింది. ఆండ్రీ ఇదంతా చూసి చిన్న పుచ్చుకొని ఆమెను తిట్టేడు. అప్పటికీ వినకపోతే అనేకసార్లు కొట్టేడు. కాని ఏమి చేసినా లాభం లేకపోయింది; చివరకు విసుగెత్తి ఊరుకున్నాడు. ఆండ్రీని సంతోషపెట్టడానికి చచ్చిపోయిన తనభర్త దుస్తులన్నీ యిచ్చింది. అంతవరకు అతడు ఎన్నడూ, అంత ఖరీదైన బట్టలు కట్టుకొనక పోవడంచేత, ఉప్పొంగిపోయి, సార్జెంటు ట్రౌజర్సు, పొట్టిగా బిగువుగానున్న చొక్కాలు తొడుగుకొని, తిరుగుతూండేవాడు.

ఆండ్రీ మెరీనాకు వ్యవసాయపు పనులలో సహాయంచేస్తూ, వేటకి వెళ్ళి, ఏదుప్పినో, కుందేలునో, చంపి తీసుకొనివచ్చి ఇస్తూండేవాడు. మెరీనాకి ఆండ్రీ తల్లిమీద క్రోధం వున్నప్పటికీ, ఆమెతో పేచీపడక, ఆండ్రీ వేటాడి తెచ్చిన మాంసం ఆమెకి కూడా పంపిస్తూ, మంచిమాటలతో కాలక్షేపం చేస్తూండేది.

వ్యవసాయంలో మొదటినుంచి అక్కరలేకుండగనే ఆమె సమస్తం స్వయంగా చేసుకోగలదు. ఆమె, అమాంతంగా, రెండవవాళ్ళసహాయం అవసరం లేకుండా పెద్ద పెద్ద బరువులు ఎత్తుకోవడం, కొడవలి చేత పుచ్చుకొని పండిన గడ్డిమ ఎత్తకుండా, ఒక్కతే, ఇద్దరిపని చెయ్యడం ఆండ్రీ చాటు నుండి చూసి, ఆమె బలానికి నవ్వుకొనేవాడు. మొత్తంమీద మెరీనా చాలా బలమైన మనిషి.

సంవత్సరాలు గడిచిపోయేయి. ఆండ్రీకి మెరీనామీద ప్రేమ నాటుకొని స్థిరపడింది. అప్పుడప్పుడు మొదటిభార్య జ్ఞాపకం వొచ్చినా వెనుకటివలె విచారపడేవాడుకాడు. ఒకపర్యాయముపాఠిన్స్ ప్రవాసము వెళ్ళిన ఆనకీ డెవ్యాట్కిన్ — పెద్దకొడుకు కనిపించేడు. అతను అచ్చంగా తండ్రిపోలికే. అతనిని చూడగానే ఆండ్రీ తెల్లబోయేడు. కాని తనవాళ్ళతరువాత సంసార చిక్కులలో పడి క్రమంగా అధోగతి పోయింది.

బీద రైతుల సమావేశం పూర్తి అయిన తరువాత ఆండ్రీ తిన్నగా మెరీనా ఇంటికి వెళ్ళేడు. లోపల గదిలో రాట్నం తిప్పుతూన్న చప్పుడు వినిపిస్తూంది. లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి చిన్న మేకపిల్ల గంతులు వేస్తూంది.

ఆండ్రీ చిరాకుతో ముఖంచిట్లించి "ఒకసారి రాట్నం ఆపేద్దూ!" అన్నాడు.

మెరీనా రాట్నం ఆపేసి, బద్ధకంతో నడ్డి విరుచుకొంది.

"మీటింగు విశేషాలేమిటి?"

"భాగ్యవంతుల ఆస్తులన్నీ జప్తు చెయ్యడానికి నిశ్చయం అయింది. రేపే పని ప్రారంభిస్తాము."

"ఆ! నిజంగానే!"

"బీద రైతులంతా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరేరు"

ఆ బట్టలతోనే పక్కనవున్న మంచంమీద పడుకొని మేకపిల్లని పట్టుకొన్నాడు.

"నువ్వుకూడా దరఖాస్తు పెట్టు రేపు, సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరడానికి."

"దరఖాస్తు ఏమని?"

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్చుకోనమని"

ఎదుటనున్న రాట్నం దూరంగా గెంటిపారేసింది.

"నీ కేదేనా మతిపోయిందా ఏమిటి? ఎందుకూ చేరడం?"

"మెరీనా! అనవసర వాగ్వాదం ఎందుకు? ఏమైనా సరే, నువ్వు చేరక తప్పదు. లేకపోతే అందరూకూడా నా మెరీనాని మాత్రం దూరంగా అట్టేపెట్టి మిగిలినవాళ్ళని అందరిని చేరమంటూన్నానని ఆక్షేపిస్తారు. ఆ మాట మాత్రం నేను సహించలేను."

"ఏమైనాసరే! నేనుమాత్రంచేరదల్చుకోలేదు. ఆపైన నీ ఇష్టం" అంటూ లేచింది.

"అయితే, మనం విడిపోవలసివస్తుంది."

"బెదిరిస్తావా ఏమిటి!"

"బెదిరించడం లేదు నేను. అంతకంటె గత్యంతరం లేదు."

"సరే, నాకు ఉన్న ఒక్క ఆవునీ తీసుకొని చేరుతాననుకో. మళ్ళీ మనకి ఏం వస్తుంది, దానివల్ల! పాలు లేకుండా మనం ఎల్లాగ గడుపుతాము!"

"సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరిన వాళ్ళందరు ఆవులన్నీ సమంగా ఎవరికి కావలసినవి వాళ్ళు తీసుకోవచ్చు"

"అయితే ఆడవాళ్ళని కూడా అంతేనా! అందుచేత నేలావుంది నన్ను విడిచిపెడతానని బెదిరిస్తున్నావు."

"నీకూ మంచిదే కాదూ అల్లా చేస్తేను? అనేకమందితో ఉండవచ్చు."

ఆండ్రీ చేతిలోని మేకపిల్లను నేలమీద పారేసి, ఊలురుమాలు భుజము మీద వేసుకొని, టోపీ చేతపుచ్చుకొని "ప్రతి చేత కాని వెధవ, సమస్తం తెలిసినట్లు వాదించి ప్రాణం విసిగించేస్తున్నాడు. ఆఖరికి మేరీనాకూడా ఎదిరిస్తూందే! సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరడాన్ని గురించి! రేపు జరిగే గ్రామస్థుల సమావేశంలో వ్యవసాయం ఏమని తేలుతుందో! భాగ్యవంతులకి బాగా ఒత్తిడి కలగచేస్తే తిరగబడతారు." అనుకుంటూ కోపంతో ఇంటికి వెళ్ళిపోయేడు.

చాలా సేపటివరకు నిద్రపట్టక ఇటు, అటు దొర్లుతూనే ఉన్నాడు. అతనితల్లి పడుకొన్న తరువాత పనిమీద రెండుసార్లు లేవడం చూస్తూనే పడుకున్నాడు. కొంతసేపటికి ఒక కోడి అదేపనిగా కుయ్యడం మొదలెట్టింది. ఆండ్రీకి వ్యవసాయ పునర్నిర్మాణాన్ని గురించిన అనేక విషయాలు, బుర్రలో గిర్రున తిరిగిపోయేయి. డేవిడోవ్ తొందరపడి, ఏదో పొరపాటు పనిచేసి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరుదమా-వద్దా- అని ఊగిసలాడుతున్న మధ్యరకపు రైతుల్ని బెదరగొడతాడేమోనని భయపడ్డాడు. కాని, ఇంతలో-కుదిమట్టంగా దృఢంగా ఉన్న అతని విగ్రహం, తెలివి తేటలు ఉట్టిపడే ముఖం ఆచురుకైన కళ్ళు కళ్ళకి కట్టినట్లు కనిపించేయి. లుబిష్కిన్ మీటింగులో మాట్లాడుతూంటే వెనకవైపున డేవిడోవ్ నగుల్నోవ్ కేసి తిరిగి, "చూసేరూ, అతనికి సరియైన శిక్షణ ఇస్తే అతడు వృద్ధిలోకి వచ్చి మనకి చాలా ఉపయోగిస్తాడు. మీరు

అశ్రద్ధచేసి ఊరుకున్నారు. ఇకమీదఅయినా ఊరుకోక అతని విషయంలో శ్రద్ధ తీసుగోవాలి" అనిఅన్న మాటలు చెవుల్లో ప్రతిధ్వనించేయి. ఈమాటలు జ్ఞాపకం రావడంతోటే ఉత్సాహంతో "అతడు తొందరపడి లేనిపోని చిక్కులు తెచ్చేరకం కాదు. మకార్‌ను మాత్రం అదుపులో ఉంచాలి. లేకపోతే ఉద్యమం జోరుగా సాగుతూన్న సమయంలో వుద్రేకం పట్టలేక తొందరపడి, వ్యవహారం అంతా పాడుచేస్తాడు. సారథ్యం ఆతనికిస్తే, కిందు, మీద చూడకుండా కార్యం ఎక్కడో బోల్తాకొట్టించేస్తాడు. మకార్......కొరాక్...... రేపు......" క్రమంగా అతనికి తెలియకుండానే నిద్ర ఆవహించింది. పెదవులమీది చిరునవ్వు, సూర్యరశ్మికి మంచు కరిగిపోయినట్లు కరిగిఅదృశ్యమై పోయింది.

ఆరో ప్రకరణము.

ఉద్వాసన.

మరుస్నాడు ఉదయం, డేవిడోవ్ సోవియటు ఆఫీసుకు వచ్చేటప్పటికి 8 గంటలయింది. అప్పటికిప్పుడే 14 గురు బీదరైతులు అతనికోసం ఎదురు చూస్తూ కూర్చునియున్నారు.

"సూర్యోదయం అయినప్పటినుంచి, 'మీరు ఎప్పుడు వస్తారా' అని ఎదురుచూస్తున్నాము."

"ఇప్పటికే పొద్దుఎక్కింది. ఇంక ఏమీ ఆలస్యంచెయ్యడానికి వీలు లేదు." అన్నాడు ముసలి ఘూకెర్.

డేవిడోవ్ వచ్చిన రోజు సాయంకాలం, ఆడవాళ్ళు కట్టుకొనే తెల్లటి గొఱ్ఱెచర్మంతో చేయబడ్డ దుస్తులు ధరించి అతనితో పరిహాసంగా మాట్లాడిన ముసలివాడు, ఈ ఘూకెరే. ఘూకెర్ అంత క్రితంవరకు డేవిడోవ్‌ను ఎరుగకపోయినప్పటికి, అతిపరిచయంగా మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు. డేవిడోవ్ సోవియట్ ఆఫీసుకు వచ్చేముందే, ఘూకెర్ "ఇప్పుడు చెయ్యవలసినపనిని గురించి అతడు, నేను కలసి ఆలోచించాలి. రెండురోజులక్రితం అతడు నన్ను కలుసుకొని అనేక విషయాలు చర్చించేడు. పూర్వపరిచయంచేత మేము ఒకరినొకరు వేళాకోళం చేసుకొన్నాం, ముఖ్యమైన విషయాలు వచ్చినప్పుడుమాత్రం తీవ్రంగాఆలోచిస్తాము. నాలాగే అతడు కూడా వేళాకోళం మనిషి." అంటూ కోతలు కోసేడు.

డేవిడోవ్, ఘూకెర్ వేసుకొన్న దుస్తులనుబట్టి అతన్ని అనవాలుపట్టి, "ఆ! తాతా దోవలోకి వొస్తున్నావు నువ్వు! అల్లా ఉండాలి! రెండురోజుల క్రితం నేను సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంఏర్పాటుచెయ్యడానికి వస్తానని వినగానే కంగారుపడి వెళ్ళిపోయేవు. అల్లాంటివాడవు నువ్వు ఇప్పుడు సమిష్టి

వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి అందరికంటే ముందే నడుంకట్టి సిద్ధంఅయేవు" అన్నాడు. ఘూకర్‌కి కోపంవచ్చింది. "మొన్న ఆగడానికి తీరుబడిలేక వెళ్ళిపోయేను. అంతకంటె మరేమీలేదు." అని, సణుగుతూ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయేడు.

అక్కడికి చేరిన కోసక్కులందరు, రెండు దళాలుగా విడిపోయి మొదటి దళం మోకవీధికి, రెండవదళం పల్లపువీధికి వెళ్ళి, భాగ్యవంతుల ఆస్తులు స్వాధీనం చేసుకోవడానికి నిశ్చయం అయింది. డేవిడోవ్ నగుల్నోవ్‌ను మొదటి దళంతో వెళ్ళమని చెప్పగా అతడు నిరాకరించాడు. అనుమానంతో డేవిడోవు నగుల్నోవుకేసి చూడసాగేడు. నగుల్నోవ్ కంగారుపడి అతనిని దూరంగా రమ్మని సౌంజ్ఞచేసేడు.

"మొదటిదళంతో వెళ్ళనన్నా రెందుచేత మీరు?"

"రెండవ దళంతో పల్లపు వీధికి వడతాను."

"ఎక్కడికయితే ఏమి?"

మకార్ పెదవులు కొరుకుతూ, ముఖం పక్కకి తిప్పుకొని,

"ఎక్కడికయినా......అంటే......మీకు ఏదయినా ఒకటే. కాని ఫోరిల్ డెమాస్కోవ్ కొడుకు టిమోఫీకి నాభార్యకి సంబంధంవుంది. నేను అక్కడికి వెడితే ఈ విషయం ఏదో వస్తుంది. అందుచేత వెళ్ళడం నాకు ఇష్టంలేదు. నేను రెండోదళంతో వెడతాను. మొదటిదళంతో రజ్మెట్నోవ్ వెడితే బాగుంటుంది." అన్నాడు.

"కామ్రేడ్! అక్కడికి వెడితే ఏదో మాట వస్తుందని భయపడుతున్నారా! సరే! మీ యిష్టం; బలవంతంలేదు. నాతో కూడా రెండో దళంతో రండి."

ఇంతలో, ఉదయం నగుల్నోవ్ భార్య కణతమీద మాసిన గాయం సంగతి జ్ఞాపకం వచ్చింది అతనికి. "ఆవిడని కొట్టి గాయపరచినది మీరేనా? కొడుతూంటారా ఏమిటి మీరు?"

"కాదు! నేను ఎప్పుడు కొట్టను."

"ఎవరు మరి?"

"అతడే."

"ఎవరు అతడు?"

"టిమోఫీ, ఫ్రోల్ కొడుకు."

"అబ్బా! అంతటివాడా! రండి వెడదాం. ఆ విషయం తరవాత ఆలోచిద్దాం." అన్నాడు డేవిడోవ్ కోపంగా.

నగుల్నోవ్, డేవిడోవ్, లుబిష్కిన్, ఛూకర్ ఇంకొక ముగ్గురు కోసక్కులు కలిసి బయలుదేరేరు. సైసంభాషణ జరిగిన తరువాత డేవిడోవ్ నగుల్నోవుల మనస్సులు ఎల్లాగో ఉన్నాయి.

"ఎక్కడినుంచి ప్రారంభం చేద్దాం?" అన్నాడు డేవిడోవ్.

" 'టిటాక్' దగ్గరనుంచి." అన్నాడు మకార్.

మట్లాడకుండా, నిశ్శబ్దంగా వీథులవెంట వెళుతూన్నారు. వీళ్ళవైపు, కిటికీలలోనుంచి ఆడవాళ్ళు తొంగిచూడడం మొదలెట్టేరు. కొంతమందిపిల్లలు పోగయి, అల్లరిచేస్తూ వీళ్ళవెనక బయలు దేరేరు. కాని లుబిష్కిన్ దుడ్డికర్ర ఒకటి ఊపలాగి, వాళ్ళని తరుముకొని వెళ్ళేటప్పటికి నాలుగువైపులా పారిపోయారు. వాళ్ళందరు టిటాక్ ఇంటిదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి "సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయముగా ఉపయోగించుకోవడానికి బాగుంటుంది ఈ ఇల్లు. మంచి విశాలంగా వుంది. దొడ్లోవున్న పాకలలో పశువుల్ని, గుర్రాల్ని కట్టుకొనడానికి వీలుగావుంది" అన్నాడు మకార్.

ఆఇల్లు చాలా విశాలంగా ఉంది. 1922వ సంవత్సరపు కరువు రోజులలో టిటాక్ ఒక ఆవుని, 4 బస్తాల ధాన్యం ఇచ్చి, కొద్దిదూరములోనున్న 'టుబన్‌స్కి' అనే ఊళ్ళో ఒకనిదగ్గర కొన్నాడు, ఆఇల్లు. కాని ఆకుటుంబం అంతా నాశనం అయిపోవడంచేత, అంత చవకగా కొనినప్పటికీ, టిటాకును అడిగేవాడెవడూ లేకపోయేడు. అతను ఆ ఇల్లంతా ఊడపీకి, సామాను గ్రామానికి మోసుకొనివచ్చి, అక్కడ ఇల్లు కట్టుకున్నాడు. దొడ్లోదూడల్ని కట్టుకొనేటందుకు పాకలు, తబేలా మొదలైనవి వేసేడు. వీధి గోడమీద

'టి. క. బొరోడిన్. 1923' అని చెక్కి ఉంది.

దేవిడోవ్ ఇంటికేసి పరీక్షగా చూసేడు. అందరికంటె ముందుగా నగుల్నోవ్ ఆవరణదాటి లోపలికి వెళ్ళేడు. మనుష్యుల అలికిడి వినగానే గాదిపక్క పడుకొనియున్న పెద్ద బూడిదరంగు కుక్క ఒకటి బరువైన ఇనపగొలుసు ఈడుస్తో పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. గొలుసు రెండవవైపు ఒక రాటకు కట్టి ఉండడం చేత, ముందుకురాలేక వెనక కాళ్ళమీద లేచి మొరుగుతూ, గొలుసు తెంపుకొని మీద ఉరకడానికి ప్రయత్నించింది. కాని గొలుసు చాలా బలంగా ఉండడంచేత సాధ్యపడక గొలుసు ఈడ్చుకుంటూ తబేలా వైపు వెళ్ళిపోయింది.

"అది మీదపడితే, మళ్ళీ వదిలిపెట్టదు." అనుకుంటూ ఘూకర్ దృష్టి అంతా ఆ కుక్కమీదే ఉంచి, అపాయం వస్తే తప్పించుకొని పారిపోవడానికి వీలుగా వుండేటట్లు దడి దగ్గర నిలబడ్డాడు.

మిగిలినవాళ్ళంతా తిన్నగా లోపలికి వెళ్ళి, వంటయింట్లో ప్రవేశించేరు. సన్నంగా, పొడుగ్గా వున్న టిటాక్ భార్య దూడకి నీళ్ళు పెడుతూంది. ఆకాత్తుగా వీళ్ళందరు లోపలికి రావడంతోటే అనుమానపడి వాళ్ళవైపు కోపంగా చూసింది.

"టిటాక్ ఇంటిదగ్గర వున్నాడా?" అని అడిగేడు నగుల్నోవ్.

"లేరు."

"ఎక్కడికి వెళ్ళేడు?"

"నాకు తెలియదు." అని నిరసనగా సమాధానం చెప్పింది.

"మేము ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చినది మీకు తెలిసే ఉంటుంది. మీరు ...." అంటూ ఘూకర్ ఇంకా ఏదో చెప్పబోతూండగా నగుల్నోవు అతనికేసి ఎర్రమారిచూడ్డంచేత మాటపూర్తిచెయ్యకుండా, గుటకలు మింగుతూ అక్కడే బెంచీమీద చతికిలబడ్డాడు.

"గుర్రాలన్నీ తబేలాలో వున్నాయా?". అన్నాడు నగుల్నోవు ఏమీ ఎరగనట్లు.

"అ—వున్నాయి."

"ఎడ్లు?"

"లేవు. అంతపరీక్షగా అడుగుతున్నారెందుకు?"

"మేము చెప్పడానికి వీలులే......" అని ఘూకర్ మళ్ళీ ఏదో చెప్ప బోతున్నాడు. లుబిష్కిన్ విసవిసా వచ్చి, అతని మెడ పట్టుకొని వసారా లోకి గెంటేసేడు.

"అయితే ఎడ్లు ఏమయేయి?" అంటూ నగుల్నోవు మళ్ళీ అడిగేడు.

"ఎక్కడికో తోలుకుపోయేరు."

"ఎక్కడికి?"

"ఏమో! నాకు తెలియదు."

నగుల్నోవు డేవిడోవుకు సౌజ్ఞచేసి బయటికివెళ్ళిపోయేడు. ఘూకర్‌ని దాటివెడుతూ, పిడికిలి బిగించి బెదిరిస్తూ "మాట్లాడమనని దే అనవసరంగా వాగక నోరుముయ్యి," అని డేవిడోవు వైపుతిరిగి "మనం చేసిన ప్రయత్నం అంతా వృథా అయింది. ఆ ఎడ్లని ఎక్కడికి తోలుకొనిపోయేడో చూడాలి యిప్పుడు. వాటిని మనకి దొరకకుండగా చెయ్యడుకదా అని అనుమానంగా వుంది నాకు" అన్నాడు.

"పోనీ ఆ ఎడ్లు దొరకకపోతే......"

"ఏమిటి?" అని నగుల్నోవు ఆందోళనగా అన్నాడు. "ఈ వూరి మొత్తం మీద అటువంటి ఎడ్లు లేవు. మనం చెయ్యి యెత్తులేకుండ అందవు కొమ్ములు. అంతయెత్తయినవి. అశ్రద్ధచేసి వొదిలెయ్యడానికి వీలులేదు. ఎల్లాగ యినా టిటాక్ ను, యెడ్లను పట్టుకోవాలి."

నగుల్నోవ్ లుబిష్కిన్ లు కొంతసేపు ఏదో గుసగుసలాడి దొడ్లో దూడలపాకవైపు వెళ్ళేరు. దూడలపాక, దొడ్డి అంతా చూసేరు. ఏ నిముషా లయినతరువాత లుబిష్కిన్ దూడల్నికట్టే గుంజ వూడపీకి కుక్కని బయటికి దూరంగా తరిమేసేడు. నగుల్నోవు తబేలాలోనుంచి మంచి యెత్తరి అయిన గుర్రమునొకదానిని బయటికి తీసుకువచ్చి నిలబెట్టేడు. నోట కళ్ళెము తగి

లించి, జూలుపట్టుకొని జీనులేనిగుఱ్ఱము మీద యెగిరి కూర్చున్నాడు.

“మకార్! అడగకుండా పరాయివాళ్ళసొత్తు నీ యిష్టంవచ్చినట్లు తీసి కొనిపోవడం ధర్మమేనా?” అని కేకవేస్తూ టిటూక్ భార్య వరాండా మీదికి పరుగెత్తుకొనివచ్చింది. “ఇంటికి తిరిగివచ్చినతరువాత ఆయనతో చెప్పకపోతే అను! ఈ సారితో యేదోతేలిపోతుంది.”

“ఆక్షేపు వాగకు. టిటూక్ యిక్కడ వుంటే ఈపాటికి నేనే తేల్చేసి వుందును. కాప్రిమేడ్ దేవిడోవ్! ఒక్క పర్యాయం యిల్లావస్తారా?”

నగులోన్వొవు ప్రవర్తన ఏమీ అర్థం అయిందికాదు దేవిడోవికి. ఏమీ మాట్లాడకుండా అతని దగ్గిరకి వెళ్ళేడు.

“అదిగో! ఆ మూల కళ్ళెంలోనుంచి రోడ్డు మీదికి ఎడ్ల గిట్టల జాడలు కనిపిస్తున్నాయి.” అని నగులోన్వొవు చెయ్యి జాపి చూపించేడు. “టిటూక్ మనం వొస్తామన్నవిషయం గ్రహించి వాటిని అమ్మడానికని యెక్కడికో తోలుకొనిపోయేడు. బళ్ళన్నీ పాకలోనేవున్నాయి. టిటూక్ భార్య అబద్ధం ఆడుతూంది. మీరు ‘కొచీటోవు’ ఆస్థి జప్తుచేస్తూండండి. నేను ‘టుబన్ స్కోవు’ వైపు వేడతాను. అతను తప్పకుండా అక్కడికే వెళ్ళివుంటాడు. గుఱ్ఱాన్ని తోలడానికి చిన్న జువ్వ ఒకటి అందుకోండి.”

నగులోన్వొవు కళ్ళెంలోనుంచి ఎడ్లజాడ వెంబడినే గుఱ్ఱాన్ని పోనిచ్చేడు. కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి, ఎడ్లగిట్టల జాడలు, పక్కనే కనిపిస్తున్న గుఱ్ఱపు డెక్కల ఆనవాళ్ళు అదృశ్యం అయేయి. అక్కడినుంచి నగులోన్వొవు ‘టుబన్ స్కోవు’ వైపుకు మళ్ళేడు. దోవలో అక్కడక్కడ మంచుదిబ్బలమీద పేడపిసళ్ళు, వెనకటిమాదిరిగానే జాడలు కనిపించడంచేత, టిటూక్ ఎడ్లను తోలుకొనివెళ్ళినమార్గం అదే అయివుంటుందని నిశ్చయించి గుఱ్ఱాన్ని వేగంగా పోనిచ్చేడు. సుమారు ఒక మైలుదూరం వెళ్ళినతరువాత వాగు ఒకటి అడ్డం వచ్చింది. వెనకటిజాడలు మాయమయేయి, మంచు దట్టంగా పడడంచేత కనిపించడంలేదేమోనని, గుఱ్ఱందిగి పరిశీలనగాచూసేడు. కాని, ఆ తెల్లటి మంచు మీద ఎక్కడా జాడలు కనిపించలేదు. వాగులోపల ‘కాటుక పిట్ట’ నడిచి

వెళ్ళిన జాడలు మాత్రం స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. విసుక్కుంటూ మళ్ళీ గుఱ్ఱం యెక్కి, నెమ్మదిగా వచ్చిన దోవనే నడిపిస్తూ, నలువైపులా చూస్తూ బయలుదేరేడు. కొంతదూరం పోయేటప్పటికి జాడలు మళ్ళీ కనిపించేయి. అందుచేత అతను రోడ్డువదలి బీట్లోంచి తోలుకువెళ్ళివుంటాడని వూహించి, గుఱ్ఱాన్ని వేగంగా పోనిచ్చేడు. కొంతదూరం వెళ్ళినతరువాత, టిటాక్ గుట్టల మధ్యనుంచి 'వైస్కావాయ్' గ్రామం వైపు తోలుకొని వెళ్ళేడని కనిపెట్టి, 'ఎవరో స్నేహితులిదగ్గిరికి వెళుతూండివుంటాడు.' అనుకుంటూ జాడ వెంబడే గుఱ్ఱాన్ని పోనిచ్చేడు. గుట్టలమీదుగా వెళుతూండగా కొద్దిదూరంలోనున్న లోయ దగ్గిర పేడ కనిపించడంచేత గుర్రాన్ని ఆపేడు. పేడ అంతక్రితమే వేసినట్లు వుంది. నగుల్నోవు గొర్రె చర్మపు ముస్తులలోని రివాల్వరు తడిమి చూసుకున్నాడు. అక్కడినుంచి గుర్రాన్ని లోయకేసి తిప్పేడు. ఒక అర మైలు దూరం పోయినతరువాత దూరమున ఆకులు రాలిపోయివున్న ఓక చెట్ల తోపువారనుంచి, ఒకడు గుర్రమునెక్కి, ఎడ్లను తోలుకొని వెళుతూ వుండడం చూసేడు.

"ఏయ్! ఆగు! ఆగు!" అని గట్టిగా కేక వేసేడు నగుల్నోవు. టిటాక్ కళ్ళెం బిగిస్తూ, నలువైపులా చూసి, నోట్లో సిగరెట్టు పారేసి, గుర్రాన్ని యెడ్లముందుకు పోనిచ్చి "ఎందుకు ఆగమన్నావు?" అన్నాడు.

నగుల్నోవు వేగంగా ముందుకువచ్చి కలుసుకున్నాడు. టిటాక్ అతని కేసి చూస్తో నిలబడిపోయేడు.

"ఎక్కడికి వెడుతున్నావు?"

"వీటిని అమ్మడానికి వెళుతున్నాను. మకార్! నీదగ్గిర దాచడం ఎందుకు?" టిటాక్ చీది, బొద్దుగా పెరిగి యెర్రగానున్న మీసాలు తుడుచుకున్నాడు. గుఱ్ఱాలు ఒకదానిని ఒకటి చూసి సకిలించేయి. వాళ్ళిద్దరు ఒకరికొకరు ఎదురుగా గుఱ్ఱాలమీదే కూర్చున్నారు. చలిగాలి తగిలి నగుల్నోవు ముఖంఎఱ్ఱబడింది. కోపంగావున్నాడు. టిటాక్ మాత్రం పైకి గంభీరంగాను శాంతంగాను కనుపిస్తున్నాడు.

"ఎడ్లని వెనుకకు మళ్ళించి ఇంటికి తోలుకొనినడు." అనిఆజ్ఞాపించేడు, నగుల్నోవు గుఱ్ఱాన్ని అదలిస్తూ.

టిటాక్ కొంచెంసేపు అనుమానించేడు. కళ్ళెం వేళ్ళకి చుట్టపెడుతూ విచారంగా తలవేళ్ళాడవేసి, రెప్పలు వాల్చి, అర్ధనిమీలిత నేత్రాలతో, స్వంతంగా వడికి తయారుచేసుకున్న ముతక కోటుతో,టోపీ చెవులను కూడ కప్పునట్లు పెట్టుకొనిన అతడు కునికిపాట్లు పడుతూన్న డేగలా వున్నాడు. "కోటులోపల ఆయుధం ఏదయినా వున్నట్లయితే యింతమేలనగా చిక్కనపోయివుండును." అనుకొంటూ, నగుల్నోవు కదలకుండా, నిశ్చలంగా కూర్చునియున్న టిటాక్ కేసి చూస్తూన్నాడు. కాని, టిటాక్ ఏమి ఆలోచించుకున్నాడో, నిద్రనుంచి మేల్కొన్నవానివలె, అకాత్తుగా ఎడ్లని అదలించి వెనక్కి మళ్ళించేడు.

"నా ఆస్థి అంతానూడా లాగేసుకుంటారా? నన్ను భాగ్యవంతులలో చేర్చి నాశనం చేస్తారా!" అన్నాడు టిటాక్ నుదురునూడా కప్పియున్న టోపీ అంచుకిందనుంచి చూస్తూ.

"ఇంతవరకు స్వేచ్ఛగా నీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేసేవు. ఇకమీదని నీఆటలు సాగవు." అన్నాడు నగుల్నోవు కోపం పట్టలేక.

టిటాక్ గుట్టలదగ్గరకు వచ్చేవరకు వూరుకున్నాడు.

"అయితే, నన్ను ఏంచేద్దాం అని—మీ వుద్దేశ్యం!" అన్నాడు.

"ఈ జిల్లానుంచి వెళ్ళగొట్టేస్తాం. నీ కోటుకింద అక్కడ ఎత్తుగా వుంది ఏమిటది?"

"తుపాకీ" అని నగుల్నోవుకేసి చూసి కోటు విప్పేడు. నాటుకప్పు తుపాకీ వొకటి కనిపించింది.

"అది ఇల్లా యిచ్చెయ్యి." అంటూ మకార్ చెయ్యి జాపేడు. కాని, టిటాక్ మాట్లాడకుండా తుపాకి కోటులోపలదాచేసేడు. "అయితే ఇదంతా నాకోసం కాదన్నమాట." పొగాకు వెయ్యడంచేత గారపట్టియున్న పళ్ళు ఇకిలిస్తూ నవ్వేడు. నగుల్నోవు కేసి తీక్షణంగా, చులకనగా చూసేడు. "ఆస్తే

కాకుండా ఈ తుపాకికూడా పుచ్చేసుకుంటారా? భాగ్యవంతులందరు తుపాకులు జాగ్రత్త చేసీరని పత్రికలన్నీ రాస్తూనేవున్నాయి. నిజంకూడా అంతే. ఆస్తి పోతేపోయింది—ఈ తుపాకితో వేటాడేనా జీవిస్తారని తోచక్కర లేదూనీకు!" నవ్వుతూ తల పంకించేడు. నగోల్నోవ్ తుపాకి స్వాధీనం చెయ్యమని టిటాక్‌ను బలవంతపెట్టకుండా వూరుకున్నాడు. 'ఊళ్ళోకి వెళ్ళనీ నీ పనిచెబుతాను' అనుకున్నాడు.

"'నీకు తుపాకితో తిరుగుతున్నా వెందుకు!' అని ఆలోచిస్తున్నావా ఏమిటి! ఇది యుక్రేనియాలో విప్లవం అణిచేసి, తిరిగివచ్చేటప్పుడు తీసుకువచ్చేను. నీకు జ్ఞాపకంలేదూ? అప్పటినుంచి అల్లాగే ఒకమూలపడేసి వుంచడంచేత తుప్పుపట్టింది. ఎందుకేనా అవసరం వస్తుందని ఈమధ్యనే తుప్పువదిలిపి బాగుచేసేను. నువ్వు భాగ్యవంతులందరిని నాశనంచెయ్యడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తూన్నావని నిన్ననే తెలిసింది. ఈరోజునవే ప్రారంభిస్తావని తెలుస్తే నిన్న రాత్రే తోలుకొనిపోయివుందును......"

"ఎవరు చెప్పేరు నీకు"

"ఒకరు చెప్పేదేమిటి! ఎవరినోటవిన్నా అదేమాట. అందుచేత రాత్రి నా భార్యతో ఆలోచించుకొని ఈ ఎద్దు స్నేహితులు ఎవరిదగ్గరేనా భద్రపరచడానికి నిశ్చయించుకొన్నాము. తుపాకీకూడా మీకు దొరకకుండా ఎక్కడేనా దాచవచ్చునని ఉద్దేశించి తీసుకొనివచ్చేను: ఈపాటికే ఎక్కడైనా దాచేసి వుండవలసింది. అశ్రద్ధ చేసేను. ఇంతలో నువ్వు వచ్చేసేవు. చూడు! చెయ్యి లాగుతూంది కూడాను" అన్నాడు, ఉల్లాసంతో. వికటంగా కళ్ళు చికిలిస్తో, తన గుర్రాన్ని నగుల్నోవు గుర్రం మీదికి పోనిచ్చేడు.

"టిటాక్! తరువాత వేళాకోళం చెయ్యొచ్చులే. ముందు ఇంటికినడు."

"అల్లాకాదు—ఏమేనాచేస్తే యిప్పుడే చెయ్యాలి. నామటుకులోపం లేకుండా ఇంత ఆస్తి సంపాదించుగున్నాను. ప్రభుత్వాన్ని అన్ని విధాలా సమర్థించాను. అటువంటిది యిప్పుడు నన్ను నాశనం చేస్తున్నారు." అతనికంఠం రుద్ధమై పోయింది. అదిమొదలు అతను మళ్ళీ మాట్లాడలేదు. కాని మకార్‌ని

ముందుపోనిచ్చి, కళ్ళెం బిగించి క్రమక్రమంగా అతను వెనక పడడం ప్రారంభించాడు. కాని టిటాక్ వెనకవుంటే ఏమి చేస్తాడో అన్న భయంతో మకార్ కూడ గుర్రాన్ని నెమ్మదిగా తోలడం ప్రారంభించేడు. ఎడ్లు చాల దూరం ముందు వెళ్ళిపోయేయి.

"తొరగానడు, తొరగానడు" నగేల్నోవ్ టిటాక్‌ని తొందరపెడుతూ జేబులోని రివాల్వరు సప్పుడు చేసేడు. టిటాక్ సంగతి అతనికి బాగా తెలుసును. నా వెనక ఉండడానికి వీలు లేదు. అఘాత్తుగా కాల్చడానికి చూస్తున్నావేమో. అదేమీ లాభం లేదు."

నాల్గో ప్రకరణము.

అగ్రిమెంటు.

అంద్రీ ష్మిర్నోవ్ [illegible] ఫిరాపోంట్, ఇంటికి వెళ్ళేటప్పటికి వాళ్లు మధ్యాహ్న భోజనాలు చేస్తున్నారు. [illegible] 22 ఏళ్ళ [illegible] అతని [illegible]

[illegible]

[illegible] "[illegible] చెయ్యండి." [illegible]

"[illegible]" అంటూ అంద్రీ ష్మిర్నోవ్ డాక్యుమెంటు కేసులోంచి ఒక కాగితం పైకి తీసేడు. "దేమ్యాన్, మొన్న పేదరైతుల తో [illegible] మీ [illegible] ఆస్తులన్నీ స్వాధీనము చేసుకొని, మిమ్మల్ని గ్రామం నుండి బహిష్కరించాలని తీర్మానించేరు. మీ భోజనం త్వరగా ముగించండి: ఈలోపుగా అన్నీ జాబితా తయారు చేస్తాం."

"ఏమిటి......ఎందుకని?" ఫ్రోల్ చేతిలోని స్పూన్ క్రిందపారేసి లేచినిల్చున్నాడు.

"మీవంటి భాగ్యవంతుల్ని అందరినీ తొలగించడానికి నిశ్చయించేము." అన్నాడు, డీమ్కా ఉషాకోవ్.

[illegible] ముడతలు పడిన [illegible] ఫ్రోల్ పక్క గదిలోకి వెళ్ళి ఒక కాగితం పట్టుకొని వెంటనే తిరిగి వచ్చేడు.

"ష్మిర్నోవ్! ఇదిగో నా సర్టిఫికేట్టు. దీనిమీద [illegible] దస్కతు చేసేవు"

"ఏమిటా సర్టిఫికెట్టు?"

"నేనివ్వవలసిన ధాన్యం అంతా ప్రభుత్వానికి చెల్లించినట్లు."

"నువ్వు ధాన్యం చెల్లించడానికి, దీనికి సంబంధం లేదు."

"అయితే, నా ఆస్తి స్వాధీనం చేసుకొని, నన్ను ఇంట్లోనుంచి గెంటెయ్యడానికి కారణం ఏమిటి?"

"గ్రామంలోని పేద రైతులంతా అల్లా నిశ్చయించేరు. ఆ విషయం మొదటే చెప్పేను."

"అల్లా చెయ్యమని ఎక్కడా శాసనం లేదు. ఇది పట్టపగటి బందిపోటు. స్వయంగా జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీకి పోయి చెప్పుగుంటా, నాన్నా! జీను ఎక్కడవుంది." అన్నాడు, టిమోష్కా.

"జిల్లా ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీకి వెళ్ళదల్చుకుంటే నడిచి వెళ్ళు. గుర్రాన్ని మాత్రం ఇయ్యం." ఆంద్రీ అక్కడవున్న బల్లఅంచుకు ఆనికూర్చుని, కాగితం పెనిసలు పైకితీసేడు.

కోపంచేత ఫ్రోలు శరీరం వణకసాగింది. ముక్కుపుటలదిరేయి. అతాత్తుగా నిల్చున్నచోటనే కూలబడిపోయేడు. నాలిక తడబడింది. "పిశాచాలు! దోచుకోండి! తడిగుడ్డలతో గొంతుకలు కోసేస్కం. చంపెయ్యండి మమ్మల్ని" అనిమూలిగేడు.

"నాన్నా! లే! దేవుడు చూస్తాడులే!" ఏడుస్తూ అతనికూతురు ఫ్రోల్ జబ్బపట్టుకొని లేవతీసింది. అతనూ—కొంచం స్థిమితపడి, బల్లమీద పడుకొని డెమ్కా ఉషకోవ్, మైకేల్ ఇగ్నటినోక్‌లు, చెబుతూంటే రజ్మెట్నోవ్ రాస్తూండడం చూస్తూన్నాడు.

"ఒక ఇనుపమంచం' మూడు తలగడాలు, రెండు కంబళ్ళు"

"రెండు పట్టిమంచాలు."

"వంటసామగ్రితోనున్న కప్‌బోర్డు, ఒకటి. వివరంగా ఆ సరకుల పేర్లు చెప్పాలా ఏమిటి! చచ్చేం!"

"పన్నెండు కుర్చీలు, ఒక సోఫా.

"పియానో ఒకటి."

"నా పియానో, మాత్రం తేనివ్వను." అన్నాడుటిమోఖీ—డెమ్కా చేతుల్లోని పియానో లాక్కుంటూ.

"దూరంగావుండిమరీ మాట్లాడు. లేకపోతే చంపేస్తాను." అని డెమ్కా గర్జించేడు. "ముసలమ్మా! పెట్టెల తాళంచెవులన్నీ యిల్లా పారెయ్యి."

"అమ్మా! ఏమయినా సరే—తాళంచెవులు మాత్రం యివ్వను. చేతనయితే పెట్టెలు బద్దలుకొట్టి తీసుకువెళ్ళండి."

"వాటిని బద్దలు కొట్టడానికి అధికారంవుందా మీకి!" అన్నాడు మూగ డెమిడ్. అతడు సాధారణంగా ఎప్పుడూ కాని మాట్లాడడు. మాటా మంతీ లేకుండా, తన పని తను చేసుకోవడం, తీరికసమయాలలో మిగిలిన కోసక్కులతో కూర్చున్నా, మాట్లాడకుండా చుట్టకాలుస్తూ, వాళ్ళు చెప్పుకొనే మాటలు వింటూండడం — మీటింగులకు వెళ్ళినా మాట్లాడక ఏమూలనో కూర్చోడం అతనికి మామూలు. అందుచేత ప్రజలు అతనిని 'మూగ డెమిడ్' అని పిలుస్తారు. అతనికి ప్రజలంతా మాట్లాడుకోనేది అనవసరంగా కనిపిస్తుంది. గడబిడ ఏమాత్రమూ కిట్టదు అతనికి. అందుచేత గ్రామంతో సంబంధంలేకుండగా దూరంగా ఒకచిన్న గుడిసె వేసుకొని కష్టపడి పనిచేసుకొని జీవిస్తాడు. ఆ ప్రాంతంలో అంతటి బలవంతు డెవడూ లేడు. కాని దురదృష్టవశాత్తు, అతనికి జీవితం పొడుగునా అన్నీ నష్టాలే. మొదట 5సం॥వరకు ఫ్రోల్ డెమాస్కోవు దగ్గిర కూలిపనిచేసేడు. తరువాత పెళ్ళి చేసుకొని, కౌలుకొండ్రలుచేయడం మొదలెట్టేడు. వరుసగా 2సం॥లుపైరు కుప్పమీద వుండగా ఎవరో అంటించేసేరు. అందుచేత అతని శ్రమ అంతా వృధా అయింది. తరువాత కొద్దిరోజులకు అతనిభార్య, "రెండు సం॥లనుంచి నీతో కాపరం చేస్తోన్నా. నాతో ఒక్కసారికూడా నోరు విప్పి మాట్లాడలేదు. ఇంక నేను నీతో వుండను. నీదగ్గర వుండేకంటె అడవిలో వుండేనయం. అక్కడ, ఆఖరికి ఏ జంతువుల అరుపులేనా వినిపిస్తాయి. ఇక్కడ వుంటే యింక పిచ్చికూడా యెత్తేలావుంది" అని అతనిని వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోయింది.

మొదట డైమిడ్ మీద చాల పేరిమగా వుండేది. "డైమిడ్! నాతో నైనా మాట్లాడు. ఒక్కమాట మాట్లాడుతే చాలు." అని బ్రతిమాలి ఏడుస్తూం డేది. దానికి సమాధానంగా డైమిడ్ చిరునవ్వు నవ్వి వూరుకునేవాడు. కాని, డైమిడ్ మోసగాడనీ, ఎవరో ఏమన్నా చెప్పినప్పటికి స్వతంత్రంగా ఆలోచించి బుద్ధికి యెంతతోస్తే అంతా చేస్తాడనీ వాడుక. కొంతవరకు అది నిజం అయితే అనుమానమే.

ఎప్పుడూ మాట్లాడని డైమిడ్ మాటవినిపించగానే అండ్రీ తలయెత్తి చూసేడు.

"అధికారం వుందా అంటావా?" డైమిడ్ ను అంతక్రితం యెన్నడూ చూడనట్లు ఆశ్చర్యంగా చూసేడు.

"ఆ — నాకు అధికారం వుంది."

బాగా చిరిగిపోయిన బూట్లతో, పెద్దపెద్ద అంగలువేస్తూ, డైమిడ్ పెట్టెలున్న గదిలోకి వెళ్ళేడు. ద్వారబంధం కమ్ములు పట్టుకొని గదిగుమ్మా నికి అడ్డంగా నిలబడ్డ టిమోఫీని మెడపట్టుకొని గెంటేసి, చిందరవందరగా నేలమీద పడియున్న సామాను తొక్కుకుంటూ త్వరగా పెట్టెల దగ్గిరికి వెళ్ళేడు. అక్కడ కూర్చుని, పెట్టెకివేసియున్న తాళంకప్ప పట్టుకొని తిప్పి, ఘడియ విరిచి లాగేసేడు. అర్కాష్కా డైమిడ్ బలానికి నిర్ఘాంతపోయి, "అంత బలం నాకుంటే బాగుండును." అనుకున్నాడు.

అండ్రీ వ్రాసిన లిస్టు ప్రకారం సామానంతా దొరకలేదు. గదిలో నుంచి డెమ్కా వుషాకోవ్, అర్కాష్కా, అండ్రీ దళంతో కూడా వచ్చిన ఆవ్ డైవెలీసా అను యువతి ఒకరికంటె ఒకరు గట్టిగా చెబుతున్నారు.

"ఆడవాళ్ళు తొడుక్కొనే వున్నికోటు ఒకటి."

"3 జతల కొత్త బూట్లు."

"ఒక అరతాను గుడ్డ."

"అండ్రీ! ఈసామానంతా ఒక బండిమీద వెళ్ళడం కష్టం. రెండు పట్టుబట్టలు, గౌనులు యింకా చాలా వున్నాయి."

ఆంద్రీకూడా లేచి గదిలోకి వెళ్ళేడు. ఇంతలో బయటవసారామీద నుంచి ఫ్లోరిన్ కూతురు ఏడ్పు, ఇంకొక స్త్రీ కేకలు, ఇగ్నటిగొనక్ మాటల సందడి వినిపించి గభాలున తలుపులు తెరిచేడు.

"ఏమిటిది, ఈ గొడవ?"

కళ్ళ నీళ్ళు కారుస్తూ, ఒకమూల చేతులు ముడుచుకొని, ముసుగుముసంగి ఫ్లోరిన్ కూతురు ఏడుస్తోంది. ఆమెతల్లికూడా అక్కడే తిరుగుతూ ఇగ్నటిగొనక్ ను తిడుతోంది. కండపుష్టిగా ఎర్రబడ్డ ముఖంతో ఇగ్నటిగొనక్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ ఫ్లోరిన్ కూతురు తొడుగుకొనిన చొక్కా పట్టుకొని లాగుతూన్నాడు.

"ఏమిటిది!......నీకేమైనా మతిపోయిందా!" అంటూ అసలు విషయం తెలుసుకోకనే, అతికోపంతో ఇగ్నటిగొనక్ ను వెనక్కి లాగివేసేడు. అతడు వెల్లకిలగా పడిపోయేడు. "చాలా బాగుంది." అని ఆంద్రీ గద్దించేడు. "ఇక్కడ మేము సామాన్లు జప్తుచేస్తోంటే, ఈమూల నువ్వు ఆడపిల్లల్ని బలాత్కారం చేస్తున్నావా! కోర్టులో దీనికి సమాధానం చెబుదువుగానిలే........"

"ఆగండి! అసలు విషయం ఏమిటో తెలుసుకోకుండా తొందర పడకండి" ఇగ్నటిగొనక్ కంగారుతో లేచినిలబడ్డాడు. "ఆడపిల్లల్ని బలాత్కరిస్తున్నానా? చూడండి!! ఎనిమిది చొక్కాలు తొడిగి తొమ్మిదవది తొడుగుతూండగా అడ్డగిస్తే ఇదా మీరు అనేది!"

అప్పుడు, హాలులో గందరగోళం జరుగుతూన్న సమయములో ఎవ్వరు చూడకుండా ఫ్లోరిన్ కూతురు ఇంట్లోని విలువైనబట్టలన్నీ తీసుకొనిపోయి ఒకదానిమీద ఒకటి తొడుక్కుందని ఆంద్రీ గ్రహించేడు. చొక్కాలు, గౌనులు అడావిడిగా ఒకదానిమీద ఒకటి తొడిగేసుకొని గడ్డిబొద్దులా మూలనిలబడి పైచొక్కా బొత్తాలు పెట్టుకుంటూంది. కన్నీళ్ళు చారలుకట్టి, దీనంగా ఉన్న ఆమెముఖం చూడగానే ఆంద్రీకి జాలికలిగింది. "తొడుక్కున్న దేవో తొడుక్కుంది అవిలాగేవుండనీ. కాని ఆమిగిలినవేమీ ఇక్కడవుండనియ్యక తీసుకొనిపో." అనితలుపువేసి లోపలికి వచ్చేసేడు.

మరికొంతసేపటికి ఇంట్లోని వస్తువులన్నీ జాబితా తయారుచేసి, ఒక చోటికి చేర్చడంపూర్తి అయింది.

"ధాన్యపుకొట్టు తాళంచెవులు కూడా ఇచ్చెయ్యి." అనిఆంద్రీ అడిగేడు.

ఫోర్లిల్ ముఖంమాడిపోయింది. "మాదగ్గర లేవు" అంటూ చెయి తిప్పేడు.

"వెళ్ళి తాళం బద్దలుకొట్టెయ్యి." అని ఆంద్రీ డైమిడ్‌కిఆజ్ఞాపించేడు. ఒకమూలపడివున్న గొడ్డలి తీసుకొని, డైమిడ్ బయలు దేరేడు రెండు వీశల బరువైన ధాన్యపుకొట్టు తాళంబద్దలు కొట్టేటప్పటికి డైమిడ్‌కి వొళ్ళంతా ముచ్చెమటలుపోసేయి.

"జాగ్రత్త!తలుపు కమ్మికి దెబ్బ తగలనియ్యకు. ఇప్పుడు అదిమన సొమ్ము. పాడుచెయ్యకు." అన్నాడు డేమ్కా చెమటలుకక్కుతూన్న డైమిడ్‌తో.

ధాన్యపుతూకం ప్రారంభం అయింది. "ఈధాన్యం ఇప్పుడేతీసుకుపోతే బాగుంటుందేమో, ఇక్కడినుంచి! ధాన్యం బాగుచెయ్యడానికి జల్లెడ కూడా సిద్ధంగా ఇక్కడేవుంది." అన్నాడు ఇగ్నటిమోనక్ సంతోషంపట్టలేక. అంతా పకపకా నవ్వేరు.

"పంట బస్తా పైగా వుంటుంది." అన్నాడుడేమ్కా లోపలికి దిగి ధాన్యం తోడుతూ. గుప్పెడు గింజలు తీసి, చేతితోతూస్తూ, "గింజమంచి తూకంగా ఉంది. బంగారంవంటిధాన్యం. పనమీద బాగా ఎండకపోవడంచేత కొంచెం ముక్కవాసన మాత్రం వేస్తూంది" అన్నాడు. అర్కాష్కా ఇంకొకనితో కలసి దొడ్లో పచారుచేస్తోన్నాడు. ఎర్రటి గడ్డం నిమురుకుంటూ, పేడలో కనిపిస్తూన్న అరగని జొన్నగింజలు, చూపిస్తూ "భాగాపనిచేసేయంటే చెయ్యవు; జొన్నలు, ఉలవలు తెగతిని! గడ్డి అయిపోతుందని భయంతో, రెండేసి పరకలు వేసి పొద్దస్తమానం కట్టిపెట్టి,పనిచెయ్యమంటే ఎల్లాచేస్తాయి మనఎడ్లు!"అన్నాడు.

ధాన్యపుకొట్టు దగ్గరనుంచి నవ్వులు పరిహాసాలు వినిపిస్తూన్నాయి.

ధాన్యపుగాలు ఎగురుతూంది. అక్కడినుండి ఆండ్రీ ఇంట్లోకి వెళ్ళేడు. తల్లి,కూతురు వంటసామానంతా సంచీలో వేసి మూటకడుతూన్నారు. కాళ్ళను బూట్లు లేకుండా ఫ్రోల్ గుండెలమీద చేతులువేసుకొని బెంచీ మీద చచ్చిపోయినట్లు పడి వున్నాడు. ఆండ్రీని చూడగానే టిమోఫీ అసహ్యంతో వెనక తిరిగి కిటికీలోనుంచి బయటకి చూస్తూనిల్చున్నాడు.

ఆండ్రీ గదిలోకి వెళ్ళేటప్పటికి డైమిడ్ కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని కాళ్ళకి, అంతక్రితం ఫ్రోల్ తొడుక్కొనియున్న కొత్త ఫెల్టు బూట్లు ఉన్నాయి. పెద్దస్పూన్తో బాల్చీలోని తేనె తీసి నోట్లో పోసుకొని తాగుతూన్నాడు. కళ్ళు సంతోషాన్ని వెలిగ్రక్కుతూన్నాయి.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

ప్రతిఘటన.

నగుల్నోవ్ టిటాక్‌ను తీసుకొని ఊళ్ళోకి వచ్చేటప్పటికి రెండు ఝాములయింది. ఈలోపుగానే డేవిడోవ్ ఇద్దరు భాగ్యవంతుల ఆస్తులను జప్తుచేసి వారిని కుటుంబాలతో సహా బయటికి వెళ్ళగొట్టేడు. తరువాత టిటాక్ ఇంటికి తిరిగివచ్చి, లుబిష్కిన్ సహాయంతో ధాన్యం తూకం వేసి, బస్తాలలో పట్టేడు. పనికిరాని అడుగుధాన్యం పోగుచేసి షూకర్ గొర్రెలకి పోస్తూంటే టిటాక్ కనిపించేడు.

బొరోడిన్ గుఱ్ఱాన్ని దౌడ్లోకి పోనిచ్చేడు: బొత్తాలు ఊడిపోయిన అతని కోటు గాలికి ఎగురుతూంది. నెత్తిమీద టోపీకూడా లేదు. అతడు తిన్నగా కళ్ళంవైపు దారితీసేడు.

“టిటాక్! ఆగు! చెప్పినమాట వినకపోయేవంటే ఇప్పుడే బేడీలు వేయిస్తాను.” అని కేక వేసేడు నగుల్నోవ్.

మకార్ చాలా కోపంగా ఉన్నాడు. టిటాక్ తిరిగివస్తో అతని చేతిలోని తుపాకీ నగుల్నోవ్ చూడకుండా ఎక్కడో పారేసేడు. ఊళ్ళోకివచ్చిన తరువాత నగుల్నోవ్, “నీదగ్గర తుపాకీ ఇచ్చేస్తావా! బలవంతంగా అయినా సరే నీదగ్గరనుంచి ఎల్లాగా లాక్కుంటాం.” అన్నాడు.

“ఈ వేళాకోళాలు కట్టిపెట్టు” టిటాక్ నవ్వేడు. “నాదగ్గర తుపాకీ ఉందని కలగన్నావేమో.”

తీరా చూసేటప్పటికి టిటాక్ దగ్గిర తుపాకీ లేకపోయింది. ఆ తుపాకీ కోసం, వెనక్కి వెడితే లాభం ఉండదు; దొరుప్పలలో పారేసేడో వెతికి పట్టుకోవడం అసంభవం. అందుచేత తన తెలివి తక్కువకి తనని తానే నిందించుకుంటూ, నగుల్నోవ్ ఈ విషయం యావత్తూ డేవిడోవ్‌కి తెలియచేసేడు.

వెంటనే డేవిడోవ్ టిటాక్ దగ్గిరికి వచ్చి, "మీదగ్గిరవున్న తుపాకీ ఇచ్చెయ్యండి. మీ బాగుకోరి చెబుతూన్నాను." అన్నాడు.

"అసలు నాదగ్గిర తుపాకీయే లేదు. ఇదంతా నగుల్నోవ్ కల్పించి చెప్పేడు, నామీద కోపంచేత." టిటాక్ నవ్వేడు.

"మిమ్మల్ని అరెస్టుచేసి, ఖైదులో ఉంచవలసి వస్తుంది, జాగ్రత్త."

"అరెస్టు చేస్తారా నన్ను?"

"అవును. అరెస్టుచేస్తాం. ఇంకె ఏం చెయ్యాలం చెప్పండి! ఇంతవరకు మీరు చేసిన పనులు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోండి! ప్రభుత్వానికి ధాన్యం బకాయి పెట్టేరు, ఇంకెక్కిరాదే మీరు..."

"నన్నే!" 'మీదకు ఉరుకుతాడా' అన్నట్లు ముందరకొరిగి తీవ్రంగా అన్నాడు.

ఇంక కోపం అణచుకోలేకపోయేడు! ఇంతవరకు అతనిలో అణగి వుండిన కోపం డేవిడోవ్ మాటలతో ఒక్కసారి ఉప్పొంగింది. ఎదరనిలబడి యున్న డేవిడోవ్ని తోసేసి, పరుగెత్తుకొని వెళ్ళి క్రిందపడియున్న ఇనపసీల చేతపుచ్చుకొన్నాడు. డేవిడోవ్ సహాయంకోసం నగుల్నోవ్, లుబిష్కిన్లు పరుగెత్తుకొనివచ్చేరు. ఇదంతా చూసి ఘూకర్ వెనుతిరిగి చూడకుండా వీధులోకి పరుగెత్తేడు. ఆ కంగారులో చీలమండల వరకు వేలాడుతూన్న కోటు కాళ్ళకి అడ్డుపడి, "అయ్యో! హత్య! హత్య! సహాయం రండి" అని అరుస్తూ చాపచుట్టగా క్రింద పడిపోయేడు.

డేవిడోవ్ మీదికి వస్తున్న టిటాక్ని ఎడమచేతి కుత్తిపట్టుకొని ఆపేడు. కాని, టిటాక్ కుడిచేతనున్న ఇనపసీలతో డేవిడోవ్ నెత్తిమీద సత్తువ కొలది ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు. డేవిడోవ్ కళ్ళు చీకట్లు కమ్మేయి. కాళ్ళు తేలిపోయేయి. కాని నిలతొక్కుకున్నాడు. నెత్తిమీద గాయములో నుంచి రక్తము కారి కళ్ళు మూసుకుపోయేయి. టిటాక్ చెయ్యివదలేసి రెండుచేతుల తోను కళ్ళుమూసుకున్నాడు. ఇంతలో టిటాక్ కొట్టినరెండవదెబ్బతో క్రింద పడిపోయేడు. వెంటనే లుబిష్కిన్ టిటాక్ను కౌగలివేసి పట్టుకున్నాడు.

అతన్ని విదల్చిపారేసి టిటాక్ అతివేగంగా కళ్ళంవైపు పారిపోయేడు. నగుల్నోవ్ అతనిని తరుముకొనిపోయి గుమ్మముదగ్గిర అందుకొని రివాల్వరు మడమతో ముచ్చిలిగుంటమీద ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు.

లుబిష్కిన్, నగుల్నోవ్‌లు తన భర్తను పట్టుకోవడానికి పరుగెత్తడం చూసి, టిటాక్ భార్య గాదిదగ్గరకు పరుగెత్తుకొనివెళ్ళి, కుక్కని వదిలేసింది. భయంచేత వెర్రికేకలువేస్తోన్న ఖూకర్‌ని చూడగానే కుక్క అటువైపు పరుగెత్తి, తెల్లటి అతని కోటుమీద పళ్ళతో కరచి, లాగడం మొదలెట్టింది. కోటునుంచి పింజ పింజలుగా ఊలు, అనేక సం॥లనుంచి ఆశ్రయించియున్న దుమ్ము ఎగరడం మొదలెట్టింది. ఖూకర్ గభాలున లేచి కుక్కని కాలుతో తన్ని కోటు వదల్చుకోవడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని కుక్క వదలకపోగా, ఇంకా గట్టిగా కరచిపెట్టి వెనక్కు లాగడం మొదలెట్టింది. కొంతసేపటికి ఖూకర్ అతి ప్రయత్నముమీద 4, 5 గజముల దూరములోనున్న దడివరకు ఈడ్చుకొని వెళ్ళి దడికర్రి ఒకటి లాగేడు. కుక్క పట్టువదలి మొరుగుతూ పారిపోయింది. కాని పారిపోయేముందు ఒకకొస కాళ్ళతో తొక్కిపట్టి రెండవకొస నోట కరిచిపెట్టి సత్తువకొద్ది లాగడంలో కోటు నిలువునా రెండు చీలికలయిపోయింది.

కుక్క పారిపోవడంతోటే ఖూకర్‌కి కొంత ధైర్యం చిక్కింది.

"మకార్! ఆ రివాల్వరు ఇలాఇయ్యి. ఈ కుక్కని, దీని యజమానురాలినికూడా కాల్చిపారేస్తాను." అని అర్చేడు.

ఈలోపుగా లుబిష్కిన్, మకార్ కలిసి డేవిడోవ్‌ను చేతులమీద ఇంట్లోకి తీసుకొనిపోయి, నెత్తిమీద గాయం తగిలినచోట జుట్టు కత్తిరించేసేరు. ఇంకను నల్లటి రక్తం ఏకధారగా కారుతూనే వుంది. లుబిష్కిన్ పాకలోనున్న స్లెడ్జిబండి ఒకటి పైకి తీసుకొనివచ్చి గుర్రాలని పూన్చేడు. నగుల్నోవ్ త్వరగా ఒక ఉత్తరం వ్రాసి లుబిష్కిన్‌కి ఇచ్చేడు.

"జిల్లా పోలీసుశాఖాధికారికి.

"కామ్రేడ్ జఖరింకో! [ఓగ్పూశాఖకి జిల్లా ప్రతినిధి.] మోసగాడు,

విద్రోహి, పెద్దరైతు అయిన 'టిటాక్ కాన్‌స్టాంటినోవిచ్ బొరోడిన్,' అనే ఇతనిని మీ స్వాధీనం చేస్తున్నాను. ఇతని ఇంటికి పోయి ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకుంటూండగా, ప్రభుత్వంచేత ఇక్కడకు పంపబడిన కామ్రేడ్ దేవిడోవ్ నెత్తిమీద ఇనుపఖడ్గీతో రెండుసార్లు కొట్టి అతనిని చంపడానికి ప్రయత్నించేడు.

అంతే కాదు. ఇతనిదగ్గర నాటురకపు తుపాకీ ఒకటి చూసేను. ఆ సమయంలోనే మిద్దగం ఒక కొండవారనే నడిచి వస్తోన్నాము. అప్పుడే లాక్కుందుకు ప్రయత్నిస్తే పరిస్థితులు ఏలాగ పరిణమిస్తాయో అనీ, తరువాత తీసుకోన వచ్చునని ఊహించిఊరుకున్నాను. కాని దోవలో ఎక్కడనో నా కంటపడకుండా దానిని దాచేసేడు. అది దొరకిన తరువాత, దానిని సాక్ష్యంకోసం మీ యెదుట దాఖలు చేస్తాను.

"మకార్ నగుల్నోవ్."

అఖిల రష్యన్ కమ్యూనిస్టుపార్టీయొక్క గ్రెమ్యాచీలాగ్ శాఖకి కార్యదర్శి.

Member of the order of the red banner.

వారిద్దరు టిటాక్‌ను గుర్రబ్బండిలోకి ఎక్కించేరు. కొంతసేపటికి అతడు మంచినీళ్ళు కావాలని, ఒక్కసారి నగుల్నోవును తీసుకొనిరమ్మని కబురంపేడు.

మకార్ వసారామీదికివచ్చి,

"ఏం కావాలి?" అని కేక వేసేడు.

"మకార్! జాగ్రత్త! జ్ఞాపకంఉంచుకో." సంకెళ్ళు చప్పుడయేలాగ బొరోడిన్ చేతులు ఊపుతూ కేక పెట్టేడు.

"మళ్ళీ మనం కలుసుకోనకపోము. ఇప్పుడు నన్ను అధఃపాతాళానికి తొక్కేసేవు. దీనికి తగిన ప్రతీకారం చేసి తీరుతా! ఆ ప్రతిక్రియ ఏమిటో తెలుసునా? హత్య. నిన్ను ఖూనీచెయ్యకపోతే నాకు మారు పేరు పెట్టు."

"పోరా, ద్రోహి! నువ్వు చేసేదేమిటి?" అంటూ నగుల్నోవ్ చెయ్యి ఊపేడు.

బండి కదిలి వెళ్ళిపోయింది.

తొమ్మిదో ప్రకరణము.

విషయనిర్ధారణ.

జప్తుచేసిన 'గెయ్యావ్' ఆస్తి అంతా బళ్ళమీద 'టిటాక్' ఇంటికి చేర్చి, రోజంతా విశ్రాంతి లేకుండా పనిచేసి అలసియున్న బీదకోసక్కులను ఇళ్ళకు పంపేసి, రజ్మట్నోవ్ సోవియటు ఆఫీసుకు వచ్చేటప్పటికి కనుచీకటి పడుతూంది.

సీడీలు ఎక్కుతూంటే గదిలో ఒకమూల వెలుగుతోన్న దీపం కనిపించింది.

రజ్మట్నోవు తలుపులు తోసుకొని గదిలోకి వెళ్ళేడు. నోటుపుస్తకం చూస్తోన్న డేవిడోవ్ తలుపుచప్పుడు విని, తెల్లటిగుడ్డతో కట్టబడియున్న తలఎత్తి చూసి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

"కామ్రేడ్ రజ్మట్నోవ్! రండి! ఈవేళ భాగ్యవంతుల దగ్గరనుంచి స్వాధీనం చేసుకొన్న ధాన్యం మొత్తం ఎంతో లెక్కచూస్తూన్నాను. మీరు వెళ్ళిన పని ఎంతవరకు అయింది?"

"అంతా బాగానే అయింది. కాని తలకి కట్టు కట్టేరెందుకు?"

దీపం వెలుతురు కళ్ళకి తగలకుండా కాగితం అడ్డంపెడుతూ నగుల్నోవు "టిటాక్ కొట్టేడు ఇనపకడ్డీపుచ్చుకొని. అతన్ని అరెస్టుచేసి పోలీసు స్టేషనుకి పంపించేము." అన్నాడు.

"ఒక్క నిమిషం ఆగండి. ఆ విషయాన్ని గురించి తరువాత చెబుతాను" అంటూ డేవిడోవ్, పక్కన వున్న పూసలచట్రం టేబులు మధ్యకి లాగేడు. "మూటపది పోను కలపండి, అయిందా? నూటఎనిమిది........"

"ఆగండి! నింపాది." అంటూ నగుల్నోవ్ పూసలు లెక్క పెడుతోన్నాడు.

ఆంద్రీ పెదవులు చెలిస్తూన్నాయి. ఆందోళనతో వాళ్ళవైపుచూస్తూ "ఇంతటినుంచి నేనుకలగచేసుకోను." అన్నాడు.

"ఏమిటి కలగచేసుగోకపోవడం?" అన్నాడు, నగుల్నోవ్ పూసల చట్రం పక్కకితోస్తూ.

"ఈభాగ్యవంతుల ఆస్తులు జప్తుచేసి, వాళ్ళని ఇళ్ళలోనుంచి బయటికి గెంటెయ్యడం నావల్లకాదు. ఏం అల్లా చూస్తావెందుకు! మతిపోయిందా ఏమిటి?"

"తాగివచ్చినట్లు అల్లా మాట్లాడుతున్నా రేమిటి!" అన్నాడు డేవిడోవ్ కోపాన్ని వెలిగ్రక్కుతూన్న ఆంద్రీ ముఖంకేసిచూస్తూ. "అసలు విషయం ఏమిటో చెప్పండి. మీ ఉద్దేశ్య మేమిటో బోధపడటంలేదు."

"నేను ఇంతవరకు ఎప్పుడు, అమాయకులైన పిల్లల్ని చంపడం నేర్చుకోలేదు. యుద్ధంలో సంగతి వేరు. అక్కడ కత్తిపుచ్చుకొని శత్రువుల్ని, మనకి తోచినవాళ్ళని చంపుతాము.....మీ ఇష్టం; మీరు ఏమిచేసుకొన్నా సరే. నేను మాత్రం కలగ చేసుగోను." అతని కంఠస్వరం అంతకంతకు తీవ్రమయింది. నిట్టూర్పు విడిచి అకాస్తుగా కంఠస్వరం తగ్గించి నెమ్మదిగా చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

"అది న్యాయం అంటారా? హంతకుడిని అనుకుంటున్నారా నన్ను? నాకు కూడ హృదయం అనేది వుంది. ఇదివరకు చేసినదిచాలు......"మళ్ళీ గట్టిగా అరుస్తూ చెప్పడంమొదలెట్టేడు. "గెయెవ్‌కి పదకొండుగురు పిల్లలున్నారు. మేము వాళ్ళని బయటికి గెంటేసేటప్పుడు ఎంతదీనంగా ఏడ్చేరు! ఆ ఏడుపు చూచి నా గుండెలు నీరయిపోయేయి. అంతమందిని బయటికి గెంటేసి, నిలువ నీడకూడా లేకుండా చేసేము...ఆ దృశ్యం చూడలేక లోపలికి వెళ్ళిపోయేము. ఆడవాళ్ళ ముఖాలమీద కత్తివేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు. అతని కోడలు మూర్ఛ........పిల్లలు.....అబ్బా!మీరు మాత్రం......"

"ఆ ఏడ్చేది ఏదో గట్టిగా యేడు! బరువు తగ్గుతుంది." అన్నాడు నగుల్నోవ్, ఆంద్రీకేసి చూస్తూ.

"ఏడుస్తూనే వున్నాను. పాపం, పుణ్యం ఎరగని పసిపిల్లలు..." ఆండ్రీ కంఠం రుద్ధమైపోయింది. నోరు తెరచి వెనుదిరిగి బల్లనానుకొని నిలబడ్డాడు

అంతా నిశ్శబ్దం.

డేవిడోవ్ నెమ్మదిగా లేచి నిలబడ్డాడు. ఆండ్రీ దగ్గరికి వెళ్ళి, అతని జబ్బపుచ్చుకొని తన వైపుకి తిప్పుకొన్నాడు. భారంగా ఊపిరిపీలుస్తూ, ఆండ్రీ ముఖంలోకి చూస్తూ మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు.

"వాళ్ళకోసం విచారిస్తున్నావు......వాళ్ళని దయదలచాలంటావు. వాళ్ళు మనల్ని ఏమేనా దయదల్చేరా? మనపిల్లల కన్నీళ్ళు చూసి, శత్రువులు ఎన్నడేనా ఏడ్చేరా! వాళ్ళ కార్యానికి బలియైన వాళ్ళ అనాథ పిల్లల్ని చూసి ఒక కన్నీటిబొట్టు కూడా రాలేదే వాళ్ళకి! సరే! ఒక్కవిషయం చెప్తా. వినండి. ఒకపర్యాయం సమ్మెలో పాల్గొన్నందుకు మా తండ్రిని సైబీరియా ప్రవాసానికి పంపించేరు. నలుగురు పిల్లల్ని పోషించవలసిన భారం మా అమ్మమీద పడింది. అందరికంటె నేనే పెద్దవాణ్ణి. తొమ్మిది సం॥లు కూడా నిండాలేవు. ఒక్కపూటకూడా గడిచీఎత్తు లేదు. అందుచేత ధన సంపాదనకోసం మాతల్లి.........నాకేసి చూడండి!.......మేముఆకలిచేత చచ్చిపోకుండా, ఇంత గంజేనా పోసి ప్రాణాలు నిలబెట్టడానికి, సిగ్గు చంపుకొని వీథులవెంట బయలుదేరి వెళ్ళేది. తిరిగి, తిరిగి, ఎవరినోకూడా తీసుకొని ఇంటికి వచ్చేది. అప్పుడు మేమంతా ఒకటే గదిలో వుంటూండేవాళ్ళం. అగది సన్నంగా, తల ఎత్తితే అటుక నెత్తికి తగులుతూ, సొరంగంలా వుండేది. మా కుటుంబానికి అంతకి ఒకటే మంచం, అందుచేత నేను మిగతా ముగ్గురుపిల్లలతోను నేలమీద పడుకొనేవాడిని. ఒక చిన్న తెర అడ్డం కట్టి వాళ్లు ఆ మంచంమీద పడుకొనేవారు.......నేను తొమ్మిది సం॥ల కుర్రాణ్ణి...... ఆమెతో కూడావచ్చేవాళ్లు తప్పతాగి ఒళ్ళు తెలియని స్థితిలో వచ్చేవారు. పిల్లలు ఏడవకుండా నేను ఊరుకోపెట్టవలసి వచ్చేది. ......మా కళ్లనీళ్ళు చూసి ఎవరేనా జాలిపడ్డారా? కామ్రేడ్! వింటున్నారా? ఆవిధంగా సంపాదించిన కొద్ది అణాలను మరునాడుదయం తీసుకొని వెళ్ళేవాడిని......"

డేవిడోవ్ పళ్లుపటపట కొరుకుతూ చెయ్యెత్తేడు. "మా ప్రాణాలు నిలబెట్టుకోనడానికి, ఆ డబ్బులతో ఇంత రొట్టె కొనుక్కొని తినేవాళ్లం...". అకస్మాత్తుగా బల్లమీద గుద్దేడు. "అటువంటి క్రూరుల్ని రాక్షసుల్ని ఎల్లా దయదలుస్తావు!"

మళ్ళీ అంతా నిశ్శబ్దంగా వున్నారు. డేవిడోవ్ గదిలో పచారు చేస్తున్నాడు. ఆండ్రీ మాట్లాడక వూరుకున్నాడు. కొంతసేపటికి డేవిడోవ్ వెనక నుంచి ఆండ్రీ జబ్బలు పట్టుకొని, బల్లమీద కూర్చోపెట్టి, పక్కని తను కూడా కూర్చున్నాడు.

"మీ మనస్సు చెడిపోయింది. విచారిస్తూ వచ్చి; "నేను పని చెయ్యను ......పిల్లలు......ఆకలి, అని ఆవేశంలో అర్ధం లేదు. మీరు ఆ ఉద్దేశ్యం మార్చుకుంటారా? మంచిచెడ్డలు తర్కించండి. భాగ్యవంతుల ఆస్తులు జప్తు చేసి, వారిని ప్రవాసం పంపించడం అన్యాయం అంటారా? మళ్ళీ ఆలోచించండి. అధికసంఖ్యాకుల అభివృద్ధి సౌఖ్యములకు ఆటంకముగానున్న కొద్దిమంది భాగ్యవంతులను తొలగించి......ఇంతటినుంచియైనా ఈఅన్యాయం జరగకుండా చెయ్యడం మన విధి! ఈ గ్రామంలో సోవియటు ప్రభుత్వపు ప్రతినిధులుగానున్న మీకు నేను చెప్పవలసి రావడం విచారకరమైన విషయం." డేవిడోవ్ లేని నవ్వు తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. "ఈ భాగ్యవంతుల్ని అందర్ని తెల్లసముద్రములోని సొలోవ్కీ ద్వీపానికే కాదు, నరకానికి పంపించినా దోషంలేదు. ఎక్కడికి పంపినా చచ్చిపోరు: మరేమీ భయంలేదు. ఒళ్ళు వంచి కష్టపడి పని చేస్తే ఇంత తిండిపారేస్తాం. నూతన సమాజ స్థాపన జరిగిన తరువాత మన శ్రామిక వర్గం ఆ భాగ్యవంతుల సంతానానికి సరియైన శిక్షణనిచ్చి సన్మార్గానికి తిప్పుతాను. భాగ్యవంతులు బీదలు అనే భేదం నశించిపోతుంది." జేబులోనుంచి సిగరెట్టు పెట్టె తీసేడు. కాని వేళ్ళు వణుకుతూ పట్టు తప్పియుండడంచేత చాలాసేపటివరకు సిగరెట్టు తియ్యలేకపోయేడు.

డేవిడోవ్ మాట్లాడుతూన్నంతసేపు, నగుల్నోవ్ ముఖం క్రోధంచేత ఎర్రపడిపోయింది. శరీరం అంతా చమట గుడుపోసినట్లు పోసింది. ఇంతసేపు

కూడ ఆండ్రీ రెప్ప వాల్చకుండా నగుల్నోవ్ ముఖంకేసి చూస్తోన్నాడు. అంతలో అకాత్తుగా ఆండ్రీ లేచి నిలబడ్డాడు. నగుల్నోవుకూడా కుర్చీ వెనక్కి గెంటేసి లేచి నిలబడ్డాడు.

"వోర్రిహీ! శాంతిమిక విప్లవం ఎల్లా నడిపిస్తూన్నావు నువ్వు! వాళ్ళనిచూసి జాలిపడుతున్నావా? చూడు...... వేలకొలది ముసలివాళ్ళని, ఆడవాళ్ళని, పిల్లల్ని వరసగా నిలబెట్టి, విప్లవంకోసం వాళ్లందర్నీ కాల్చెయ్యాలని చెప్తే నాతో. న[illegible]బెదురు లేకుండా, మరతుపాకితో అంతమందిని వరసబెట్టి కాల్చి చంపేస్తాను." అని గర్జించేడు నగుల్నోవ్.

"కాల్చడం చాలించి కూర్చోండి ఒక్కసారి." అన్నాడు డేవిడోవ్ తొట్రుపాటుతో.

దోవలో అడ్డం ఉన్న కుర్చీ విసిరిపారేసి ఆండ్రీ నగుల్నోవు మీదికి ఉరికేడు.

"ఒళ్ళు తీట వదులుస్తాను, రా!" అన్నాడు. నగుల్నోవ్.

అతని ఎడమచెయ్యి కత్తిఒరకోసం, కుడిచెయ్యి కత్తిపిడికోసం వెతికేయి.

ఆండ్రీ కండలుతిరిగి బలిసియున్న మకార్‌ని కౌగలివేసి పట్టుగున్నాడు.

"ఇతనికి ఒళ్ళు తెలియడం లేదు. మీరువచ్చి పట్టుకోండి." అన్నాడు మకార్ డేవిడోవుతో.

* * * *

వారు ముగ్గురు స్కూలు దగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి, మీటింగుకువచ్చిన జనంతో హాలంతా కిటకిలాటుడుతూంది. లోపల స్థలం లేకపోవడంచేత గుమ్మం దగ్గిర ఆడవాళ్ళు పిల్లలు అంతా ఒకరినొకరు తోసుకుంటూ నిలబడివున్నారు.

బద్దలయిన పెదవులమీద కిరుడు కట్టిన రక్తంతో, పాలిపోయిన ముఖంతో, అందరికంటె ముందుగా నగుల్నోవ్ వచ్చేడు. జనంఅంతా ఒత్తిగిలి లోపలికి దోవయిచ్చేరు. అతని వెనక డేవిడోవ్ వచ్చేడు. అతన్ని చూడగనే గుసగుసలు బయలుదేరేయి.

"దేవిడోవ్ ఇతనేనా!" ఒక యువతి అతన్ని వేలెత్తి చూపిస్తో అడిగింది.

"ఆ ఓవరుకోటు తొడుక్కున్న ఆయన...... అంత ఎక్కువ పెద్ద వాడు కాదు..." .

"అయితే ఏమి! మంచి ఎముకపుష్టి ఉన్నవాడు. అతని మెడ తెగబలిసి దున్నపోతు మెడలా ఎల్లా ఉందో చూడు. ఇంకా బాగా మేపమని మనదగ్గరికి పంపించేరు అతన్ని." గుండ్రటి నీలికళ్ళతో చూసి నవ్వుతూ అంది ఒక యువతి.

"చూడండి, చేతులెంత బలంగా ఉన్నాయో! కౌగలించుకున్నాడంటే పక్క ఎముకలు విరిగిపోవలసిందే!" అంది నటాలియా, కనుభొమలు తిప్పుతో.

"పాపం, మన నటాలియాకి మొగుడు లేకపోవడంచేత, ఎవడేనా మొగాడు కనిపించడం తడవు—ఎంతసేపూ అదే దృష్టి." అని ఒక యువకుడు ఎత్తిపొడిచేడు.

"ఎవరో కొట్టినట్టున్నారు, నెత్తిమీద. కట్టుకట్టి ఉంది."

"తలపోటుచేత అల్లా కట్టుకున్నాడేమో."

"కాదు. టిటాక్......"

"ఏమర్రా! పరాయి మొగాడివైపు అల్లా చూస్తారెందుకు గుడ్లుమిటకరించి! నాకంటె అందంగా వున్నాడా!" అని ఒక్క కోసక్కు పకపక నవ్వుతూ చుట్టూ వున్న ఆడపిల్లల్ని చేతులు జాపి పోగుచేసి, గోడవైపుకి నొక్కేడు. అంతా నవ్వుతూ, అరుస్తూ, ఆ కోసక్కుని గుద్దుతూ, జుట్టు లాగుతూ నానాగల్లంతూ చేసేరు.

దేవిడోవ్ గుమ్మం దగ్గిరికి వచ్చేటప్పటికి ఉక్క చేత చెమటపోసింది. జనంలోనుంచి చుట్టలపొగ లేస్తూంది. వోడ్కావాసనగుప్పుమని కొడుతూంది. ఆడవాళ్ళున్న చోటునుంచి సెంట్లవాసన, కొత్తబట్టలవాసన వేస్తూంది. ప్రజలంతా పట్టుమీది తేనెటీగలలాగ దగ్గరగా కూర్చున్నారు.

దేవిడోవ్ వేదిక ఎక్కుతూ, "ఆడవాళ్ళు చాలా మోటుతనంగా వ్యవహరిస్తూన్నారు" అన్నాడు. వేదికమీద రెండు స్టూలు డెస్కులు మాత్రం

వున్నాయి. డేవిడ్ డో నగుల్నోవులు కూర్చున్నారు. రజ్మటోన్నోవ్ సభ ప్రారంభించేడు. కొంతసేపు ఉపన్యాసం చెప్పి, "పార్టీయొక్క జిల్లా కమిటీ ప్రతినిధియైన కామ్రేడ్ డేవిడోవు, సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలని గురించి వివరంగా చెబుతాడు. ఇంతటితో నేను విరమిస్తున్నాను." అని ముగించి కూర్చున్నాడు.

హాలంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. డేవిడోవ్ సర్దుకుంటూ నెమ్మదిగా లేచి నిల్చున్నాడు. ఒక అరగంట వరకు వుపన్యాసం చెప్పేటప్పటికి గొంతుక బొంగురుపోయింది. సభికులందరు నిశ్శబ్దంగా వింటున్నారు. శుభ్రమైన గాలి రావడానికి తగినన్ని కిటికీలు లేకపోవడంచేత, ప్రజలు క్రిక్కిరిసి కూర్చోవడం చేత ఉక్కపోసే గాలి పీల్చడంకూడా కష్టంగా వుంది. వేదికమీద వున్న రెం డు లాంతర్ల వెలుగున, ముందువరుసలో కూర్చున్న వారి ముఖాలమీద చెమట స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. డేవిడోవ్ వుపన్యాసం ఇచ్చినంతసేపూ ఎవ్వరూ అడ్డుప్రశ్నలు వెయ్యలేదు. కాని ఉపన్యాసం ఆపి మంచినీళ్ళ గ్లాసు అందు కొనేటప్పటికి సభ్యులు ప్రశ్నల వర్షం కురిపించేరు.

"ప్రతివస్తువు సమాజపరం చెయ్యబడుతూందా?"

"ఇళ్ళవిషయంలో ఏమిచేస్తారు?"

"ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు తాత్కాలికమా— లేక స్థిరంగా వుంటాయా?"

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరక ఎవరి భూములువారు స్వాం తంగా సేద్యం చేసుకొనేవాళ్ళని ఏంచేస్తారు? వారిభూములు ప్రభుత్వము వశపరచుకుంటుందా?"

"భోజనాలుకూడా అంతా కలిసేనా?"

డేవిడోవు ఆ ప్రశ్నలన్నింటికి సంక్షిప్తంగా, పూర్తిగా సమాధానం చెప్పేడు. వ్యవసాయ సంబంధము లైన విషయాలు వచ్చినప్పుడు నగుల్నోవు, రజ్మటోన్నోవ్‌లు సహాయం చేసేవారు. తరువాత సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం యొక్క 'కాన్స్టిట్యూషనల్ డ్రాఫ్టు' చదివి వినిపించేడు. సభ్యులు ఇంకా

ప్రశ్నలు వేస్తోనే వున్నారు. నక్క చర్మంతో వేసిన మూడుమూలల టోపీ పెట్టుకొని, నల్లటి గొఱ్ఱెచర్మం కప్పుకొన్న ఒక కోసక్కు మధ్యవరసలలో నుంచి లేచి నిలబడి కొంతసేపు మాట్లాడడానికి అవకాశం ఇమ్మని కోరేడు.

"నేనుకూడా సాధారణ కుటుంబీకుడనే. నేను చెప్పేది ఏమిటంటే —సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం ఏర్పరచడం అనేది మంచి ఆలోచనే;అందుకేమీ సందేహంలేదు. కాని ఇంకా మనం ఆలోచించవలసిన విషయాలనేకం వున్నాయి. 'అంతా సిద్ధంఅయింది. ఇంక మనం అనుభవించడమే తరువాయి.' అనే ఉద్దేశ్యంతో మనం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరడమంత తెలివితక్కువ పని ఇంకొకటి వుండదు. ప్రభుత్వంచేత ఇక్కడికి పంపబడిన మన కామ్రేడ్ మన మందరం కలిసి పనిచేసినట్లయితే చాలా లాభం వుంటుందని అంటున్నారు. కామ్రేడ్ లెనిన్ కూడ ఇదే అభిప్రాయమును అనేకచోట్ల వ్యక్తపరిచేరని కూడా చెబుతూన్నారు. కాని ఈ కామ్రేడ్ ప్రతినిధికి వ్యవసాయవిషయమై ఏమీ అనుభవం లేనట్లుతోస్తోంది. ఆఖరుకు మేడితోక పట్టుకోడంకూడా తెలియదనుకుంటాను. మొదటినుంచి ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసియుండడంచేత, ఆయనకు వ్యవసాయ సంబంధమైన అనుభవంలేదంటే దాల్లో ఆశ్చర్యంలేదు. ఆ కారణంచేతనే ఆయన అంచనాలో కొద్ది పొరపాట్లు కనిపిస్తోన్నాయి. నా ఉద్దేశ్యప్రకారం ప్రజలందరిని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో ఈ క్రిందివిధంగా చేర్చాలి: తగినన్ని పశువులుండి బాగా కష్టపడి పనిచేసేవాళ్ళ నందరను ఒకదానిలోకి, బీదవాళ్ళ నందరను ఒకదానిలోకి, ధనికుల నందరను ఒకదానిలోకీ, చేర్చి మిగిలిన సోమరిపోతులనందరిని సెటిల్మెంటులలోకి పంపించి పని నేర్పాలి. అందరిని గుదిగుచ్చి ఒకే సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలోకి చేర్చడం శుద్ధ తెలివితక్కువ పని; ఉపయోగంకూడా ఏ మాత్రము వుండదు. మనవాళ్ళు ఏదో సామ్యంచెబుతారూ—అల్లా వుంటుంది. ఆకాశంలో ఎగిరే హంసని, నీళ్ళలో తిరిగే చేపని, కదలకుండా పడియుండే రాయిని ఒకదానికొకటి ముడివేసినట్లు ఉంటుంది."

సభికులు నవ్వేరు. వెనక బల్లమీద కూర్చున్న ఒక యువతి బాధచేత

గట్టిగా అర్చింది. వెనువెంటనే మరొకవ్యక్తి "ఆ అల్లరి చేసేది ఎవరు, అక్కడ? మీకేమీ మంచి- చెడ్డ ఏమీ లేదు? ఇది మీ పడకగది అనుకున్నారా ఏమిటి, సరసాలు ఆడడానికి?" అని కేకేసేడు.

నక్కచర్మం టోపీ పెట్టుకొనిన కోసక్కు జేబురుమాలుతో ముఖం తుడుచుకొని మళ్ళీ ప్రారంభించేడు. "రైతు ఎడ్లలో మంచివాటిని ఏరి ఏవిధంగా జతలు ఏర్పాటుచేస్తాడో, అల్లాగే మనంకూడ ప్రజలలో ఏరకానికా రకం వేరేవేరే ఏర్పాటు చెయ్యాలి. తెలివైనరైతు, సమానమైన బలం, ఎత్తు ఉన్నవాటినే జత చేస్తాడు. ఒక మంచిఎద్దుని-ఒక బక్కఎద్దుని జతచేసే ఏమవుతుంది? బలమైన ఎద్దు ముందుకు లాగుతూంటే, బక్కఎద్దు వెనక ఈడిగిలపడుతుంది. అందుచేత ఈ బక్కఎద్దు మూల్యాన్ని బలమైన ఎద్దుకూడా ఆగిపోవలసివస్తుంది. అటువంటి వాటితో పని ఎల్లా సాగుతుంది? మన కామ్రేడ్, ఒక్క భాగ్యవంతులుతప్ప మిగిలిన గ్రామం యావత్తూ ఒక సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరాలన్నారు. దాని పర్యవసానం ఏమవుతుంది? పైన చెప్పినదే!"

లుబిష్కిన్ లేచి, కోపంగా, ఉపన్యాసకుని వైపు తిరిగేడు.

"కుజ్మా! మహాకోస్తున్నావు సొరకాయ కోతలు...... మేము అంత ఆడవాళ్ళం కాము, నువ్వుచెప్పే వాటికన్నిటికి 'ఊ' కడుతూ, దోమలు దూరేలా నోరుతెరుచుకొని కూర్చోడానికి!" అంతానవ్వేరు. "ఈ మీటింగుకు వచ్చినవాళ్ళంతా శుద్ధచవటలని ఊహిస్తూన్నావేమో." ప్రజలువిరగబడి నవ్వుతూ గొల్లుమన్నారు. నగుల్నోవు పెదవులమీదికి కూడా చిరునవ్వు పాకింది. లుబిష్కిన్ పెద్దగొంతుకతో, అంత గోడవలోనూ కూడా ఖంగుమని వినిపించేలా మళ్ళీ అందుకున్నాడు;

"ఇదంతా నీ స్వబుద్ధి కాదు; ఎవడో చెప్పిపెట్టేడు నీకు!"

సభలో పెద్ద గడబిడ బయలుదేరింది. రజ్మెట్నోవ్ లేచి, అతికష్టం మీద సద్దుబాటు చేసేడు. చాలా సేపటివరకు కేకలు వినబడుతూనే ఉన్నాయి.

"వీడికికూడా ఏ మాత్రిమో చెయ్యి తడి అయినట్లుంది!"

"చూస్తారేం—బుర్రిపిలగొట్టక!"

నికోలాయ్ లుప్కిన్ యా అనే సాధారణరైతు ఒకడు లేచి, మాట్లాడడానికి అనుమతి కోరేడు.

"ఇంక వాదనలు అవసరంలేదు. అనుసరించవలసిన విధానం స్పష్టంగా కనిపిస్తోనేవుంది." అని నగుల్నోవ్ హెచ్చరించేడు.

"ఆవిషయం నిర్ధారణగా ఎల్లా చెప్పగలరు? ఆ విధానం నాకు నచ్చకపోవచ్చు! మీ ఉద్దేశాలకి ప్రతికూలంగా మేము మాట్లాడకూడదా? నా వుద్దేశం ఇది. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో తప్పకుండా చేరాలనే నిర్బంధం వుండకూడదు. ఇష్టం అయితే చేరడానికి, లేకపోతే బయట ఉండిచూడడానికికూడా అవకాశం ఇయ్యాలి. మేము దానిలో చేరకుండా, బయటనే వుండి, అది ఎంతవరకు జయప్రదంగా నడుస్తుందో చూస్తోంటాము. బాగుంటే ముందు ముందు చేరుతాము."

"ఆ 'మేము' ఎవరు?" అని అడిగేడు డేవిడోవ్.

"రైతులనే ఉద్దేశ్యంతో మాట్లాడేను."

"మీ విషయం మీరు మాట్లాడండి; అంతేకాని అందరి విషయం మీకెందుకు. ఎవరి అభిప్రాయం వాళ్ళే చెబుతారు."

"నా విషయమే నేను చెబుతూంట. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరినవాళ్ళు ఏవిధంగా జీవిస్తోన్నారో చూస్తాను. బాగుంది అని తోస్తే, నేనుకూడా చేరుతాను; లేదా, అనవసరంగా చేరడం ఎందుకు? మంచిది కాదని తెలిసికూడా చేరి మూర్ఖుడు ఉంటాడా........"

"నిజం చెప్పేవు!"

"మేమంతా కొంతకాలం పోయిం తరువాత, బాగుంటే చేరుతాము."

"ఆ-ముందు చేరేవాళ్ళు ఎల్లాంటి నూతనజీవితం గడుపుతారో గడపనియ్యండి."

"నిజంగా చెబుతోన్నాను—తప్పకుండా చేరండి! దాల్లో మోసటం దుకు ఏముంది?"

"తరువాత అఖవట్కిన్ మాట్లాడుతాడు. అఖవట్కిన్, రా." అన్నాడు. రజ్మటోన్నవ్.

"నా స్వవిషయం చెబుతోన్నాను నేను. మా అన్నతమ్ములం ఇద్దరం కూడ కలిసి వుంటున్నాము. కాని మాలో మా ఇద్దరికే సఖ్యత లేదు! మొదట ఆడవాళ్ళు దొమ్ములాడుకుని వైరం పెంచేరు. క్రమంగా వాళ్ళమూలాన్న, నాకూ, మా అన్నకూ కూడ పడింది కాదు. ఇప్పుడు మీరు ఈ గ్రామస్తుల్ని అందరినీకూడా ఒక్కచోటకి పోగుచెయ్యాలనిచూస్తున్నారు! అది అసంభవం. మనస్పర్థలు పేచీలు ఇంకా ఎక్కువ అయిపోతాయి. 'ఇవాన్ నా ఎద్దుచేత పొద్దు అస్తమానమూ పనిచేయించేడు, వాడి గుఱ్ఱాలకి నేను తక్కువ గడ్డి వేసి బాగా మేపలేదు' అని ప్రతివిషయంలోను పేచీలు వస్తాయి. ప్రతి రోజూ అరకలు తోలుకుపోయినప్పుడు కొట్టుకుంటూంటారు. ఈ పేచీల కోసం అని మిలీషియాని ఇక్కడ స్థిరంగా ఉంచవలసిన అవస్థకూడా వస్తుంది. ఒకడు ఎక్కువ పని చేస్తాడు. ఒకడు తక్కువ పని చేస్తాడు. ఫాక్టరీలో అయినట్లయితే 8 గంటలు పనిచేసి, తరువాత ఒక్కనిముషం కూడా ఆగకుండా చుట్టకాల్చుకుంటో వెళ్ళిపోతాడు......"

"మీరు ఎప్పుడేనా ఫాక్టరీలో పనిచేసేరా?"

"లేదు. కామ్రేడ్ డేవిడోవ్! కాని నాకు తెలుసును."

"ఫాక్టరీలో పనిచేసే కూలీలను గురించి మీకు ఏమీ తెలియదు. అటువంటప్పుడు ఫాక్టరీలను గురించి, ఆ కూలీలను గురించి, ఉన్నవి, లేనివి నాలుగు కల్పించి చెప్పి శ్రమపడకండి! భాగ్యవంతులుకూడా కూలీలని గురించి, 'ఆ-వాడికేమి! కష్టపడి పనిచేసి ఏరోజు తిండి ఆరోజు సపాదించుకుంటాడు; హాయిగా, నిర్విచారంగా బ్రతుకుతాడు. మనకంటె వాడేనయం అంటాడు, అల్లా ఉంది మీరు చెప్పేమాట!"

"సరే, ఆవిషయం మనం ఎత్తుకోవడం మానేద్దాం; నియమప్రకారం ఆతని పని అయిపోయిన తరువాత వెళ్ళిపోతాడు. కాని మనం, ఝామురాత్రి వుంది అనగానే దున్నడానికి బయలుదేరాలి. పగలల్లా దున్ని రాత్రిఅయిన

తరువాత ఇంటికివస్తాము. రోజల్లా పనిచేసివుండడంచేత ప్రాణం విసుగెత్తి ఉంటుంది. అయినాకాని ఎడ్లకి మేత వెయ్యడానికి రాత్రి 4,5సార్లు లేవాలి. అందుచేత నిద్రకూడా ఉండదు. ఎడ్లనిబాగా మేపకపోతే మరుసాదు అరక కడితే లాగవు. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరి నేను బాగా పనిచేస్తాననుకోండి. మన 'కోలీకా' కంటివాడు పనిచెయ్యకుండా ఏ చెట్టుకిందో బట్టపరుచుకొని పడుకుంటాడు. బీదవాళ్ళు ఎప్పుడూ సోమరితనంగా వుండరనీ, అది అంతా భాగ్యవంతులు కల్పించి చెప్పేవట్టి కబుర్లని, చెప్పే సోవియటు ప్రభుత్వం మాటలలో నిజం ఎంతమాత్రం లేదు. ఎక్కడో ఎందుకు—మన 'కోలీకా'ని చూడండి. నెగడు దగ్గర కూర్చుని చలికాగడం తప్ప అతడు ఖరో పని చెయ్యడు. తిండి లేకపోతే ఉపవాసాలేనా చేస్తాడుకాని పనిమాత్రం చెయ్యడు. అటువంటి సోమరిపోతుతో కలసి నేను పని చెయ్యడం ఎల్లాగ! నేను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరను."

"కొండ్రాటిట్ మైడనికోవ్ మాట్లాడతాడు. మైడనికోవ్! లే."

అంత పొడుగు, పొట్టి కాకుండా మధ్యరకంగా వున్న ఒక కోసక్కు వెనక వరసలలోనుంచి నెమ్మదిగా వేదికదగ్గరికి బయలుదేరేడు. బూడిదరంగు కోటుతొడుక్కున్నాడు. బుడానీ అశ్విక సైనికులు ధరించే, వెలిసిపోయిన టోపీ పెట్టుకున్నాడు. వేదిక ఎక్కి సభికుల వైపు తిరిగి ట్రౌజరు జేబులు వెతుకుతున్నాడు.

"ఉపన్యాసం చదువుతావా!" డెమ్కా ఉషాకోవ్ నవ్వుతో అడిగేడు.

"టోపీ తీసిపారెయ్యి!"

"కంఠతా వల్లించినట్లున్నాడు!"

"ప్రతి చిన్నవిషయం కాగితంమీదికి ఎక్కిస్తాడు!"

"చదువుతున్నందుకు ఫలితం ఏమిటి మరి!"

మైడనికోవ్ చిన్న నోటుబుక్కుతీసి తొందరగా పేజీలు తిరగెయ్యడం మొదలెట్టేడు.

"అల్లాగే, నవ్వుతూండండి. ఆ నవ్వు పూర్తి అవకుండానే ఏడవవలసి వస్తుందేమో అనుకుంటాను." అన్నాడు కోపంతో. "నాకు అవసరమైన ప్రతివిషయం 'నోట్' చేస్తాను. చదువుతాను వినండి. ఇంతవరకు అనేకమంది ఉపన్యాసాలిచ్చేరు. కాని అసలువిషయం ఎవరూ ఎత్తుగోలేదు. మనం ఎటువంటి జీవనం గడుపుతున్నామో ఒకసారి ఆలోచించండి........"

డేవిడోవ్ అతని ఉపన్యాసం శ్రద్ధగా వినడం మొదలెట్టేడు. ముందరి వరసలలో కూర్చున్నవారి ముఖాలమీద చిరునవ్వు కనిపిస్తూంది.

"మాకు అట్టే ఎక్కువ భూమిలేదు. క్రిందటి సంవత్సరం 12 ఎకరాల భూమి దున్నేము. నాకు ఒక జత ఎడ్లు, ఒక గుర్రం, ఒక ఆవుమాత్రం వున్నాయి. మాకుటుంబం—నేను, నాభార్య ముగ్గురు పిల్లలు కలసి—మొత్తం అయిదుగురం. ఇంతమందిలోను పనిచేసేవాడిని నేను వొక్కడినే! ఆ 12 ఎకరాలలోను 90పూడుల గోధుమలు, 18పూడుల బార్లీ, 23 పూడుల ఓట్లు పండేయి. మాకు సం॥కి 60పూడులు వుండాలి. కోళ్ళు మొదలయిన వాటికి 10పూడులు, ఓట్లన్నీ గుర్రానికి వుండాలి. ఇంక మిగిలేది 38పూడులు. పూడు ఒకరూబులు పది కోపెక్కుల చొప్పున అవి అన్నీ అమ్మితే మొత్తం 41 రూబులు వస్తాయి. కోళ్ళు, బాతులు మొదలయినవి అమ్మితే 15 రూబులు వస్తాయనుకోండి" అతని ముఖంలో విచార రేఖలు కనిపిస్తూన్నాయి. కంఠస్వరం తీవ్రం అయింది. "ఈ 56 రూబులతోను మా కుటుంబానికి కావలసిన బట్టలు, బూట్లు, సబ్బులు మొదలైనవన్నీ వస్తాయా? ఏం మాట్లాడరేం? ఈ విధంగా జీవితం గడపగలమా? పంటలు బాగున్న సం॥లలోనే జీవితం గడపడం ఇంత దుర్భరంగావుంటే, పంటలు పూర్తిగా పోయిన సం॥రం మనస్థితి ఎల్లావుంటుందో ఆలోచించండి! ఏవో కల్లబొల్లిమాటలు చెప్పి మోసగించి సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరకుండా చేస్తోన్న వీళ్ళని ఏంచేసినా పాపం లేదు. ఇప్పుడు మనం బీదతనం క్రిందిమెట్టులోవున్నాం. అంతకంటె తక్కువ మెట్టు లేనేలేదు. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరుతే మన యీ బీదతనం పోవాలికాని అంతకంటె పోయేటందుకు ఏమీలేదు."

"కోండ్రాట్! చెప్పు! అల్లా సిగ్గువచ్చేలా బుద్ధి చెప్పు వాళ్ళకి." అంటూ లుబిష్కిన్ సంతోషంతో అన్నాడు.

"ఓ, చెబుతాను! కూర్చుని వినుము! మీదృష్టి ఎంతసేపూ, మీఆవు, పూరి గుడిసె దాటి ప్రసరించదు. గుడిసెలో ఖరీదైనవస్తువు ఒక్కటైనా వుండదు. పడికొప్పుమీద ఆకులుకూడా వుండవు. కాని, అది నాదని మాత్రం సంతోషిస్తూంటారు. కమ్యూనిస్టుపార్టీ మిమ్మల్ని నూతన జీవితంలోకి తీసుకొని వెడుతూంది. అప్పుడే పుట్టిన లేగదూడని దాని తల్లి పొదుగుదగ్గరికి తీసుకొని వెడితే; పాలు తాగక, ఇటు-అటు గింజుకున్నట్లుగావుంది ప్రస్తుతం మీ అవస్థ. నేను ఈ రోజునన నే సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేర్చుకోవలసిందని దరఖాస్తు పెడుతూన్నాను. ఇతరులనుకూడా చేరవలసిందని సలహా యిస్తున్నాను. కాని, చేరతల్చుకోనివాళ్ళు చేరేవాళ్ళకి అడ్డురాకూడదనిమాత్రం కోరుతూన్నాను."

రజ్మెట్నోవ్ లేచి నిలబడ్డాడు.

"సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడాన్ని గురించి చాలా చర్చజరిగింది. ముందుచేయవలసిన కర్తవ్యం మీకు తెలిసేవుంటుంది. ఇప్పటికే చాల పొద్దు పోయింది. దీపాలుకూడా ఆరిపోతున్నాయి. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి అంగీకరించేవారెవరో చేతులెత్తండి. కుటుంబయజమానులేయెత్తాలి. మిగిలినవాళ్ళు అవసరంలేదు."

అక్కడికి వచ్చిన 217 గురు కుటుంబయజమానులలో 67గురు మాత్రం చేతులెత్తేరు.

"వ్యతిరేకులెవరేనా వున్నారా!"

ఒక్కరుకూడ చెయ్యి యెత్తలేదు.

"మీరు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో సభ్యులుగా చేరరన్నమాటేనా" అని డేవిడోవ్ అడిగేడు. "అయితే కామ్రేడ్ మైడియనోవ్ అన్నదాల్లో అతిశయోక్తి లేదు."

"మాకు దాని అవసరంలేదు." ఒక స్త్రీ కంఠస్వరం వినిపించింది.

"మైడియనోవు మాకు ఆదర్శమా యేమిటి!"

"మా తండ్రి తాతలు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరకుండగా బ్రతక లేదూ!"

"బలవంతంగా చేర్చడానికిమాత్రం ప్రయత్నించకండి!"

ఈ కేకలన్నీ అణిగిపోయినతరవాత చీకటిగానున్న వెనక వరసలలో నుంచి ఎవరిదో తీవ్రమైన కంఠధ్వని వినిపించింది.

"మమ్మల్ని బలవంతంగా చేర్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నావేమో, జాగ్రత్త! మొన్ననే టిటాక్ నిన్ను రేవు నెత్తిబద్దలయేలా కొట్టేడు. ఈ సారి మేము మిగిలినపని పూర్తి చేస్తాం, జాగ్రత్త......"

డేవిడోవ్ ఉలిక్కిపడి లేచి నిలబడ్డాడు. అంతటా, నిశ్శబ్దంగావుంది. ఒక్క నిముషం నోట మాటలేకుండా విస్తుపోయి చూస్తోనిలబడ్డాడు.

"ద్రోహీ! టిటాక్ కొట్టిన దెబ్బ బాగా తగలలేదు! నీవంటి దుర్మార్గులంతా ఒక్కడు కూడ మిగలకుండా నాశనం అవడం నేను చూస్తా! చావుకి వెరుస్తాననుకుంటున్నావేమో! కలలోకూడ అనుకోకు! అవసరం వచ్చిందంటే పార్టీకోసం, నాపార్టీ కోసం, కూలీలకోసం నా రక్తంఅంతా ధారపోస్తాను. నీవంటి కార్మికశత్రువుల్ని, మానవపిశాచాలని, ప్రపంచములో ఎక్కడా నామరూపాలు లేకుండా చెయ్యడానికి నాకంఠంలో ప్రాణం.వున్నంతవరకు పోరాడుతాను."

"ఎవరు, అల్లాఅన్న వాళ్ళు!" నగుల్నోవ్ కూర్చునే, తలఎత్తి చూస్తో అడిగేడు.

రజ్మట్నోవ్ వేదికమీదనుంచి క్రిందికి వురికేడు. వెనక వరసల్లో ఒక బల్ల కిరకిరలాడిన చప్పుడయింది. ఇరవైమందివరకు లేచి గోలచేస్తూ బయటికి వెళ్ళిపోయేరు. మధ్యవరసలలోనున్న వాళ్ళుకూడా కొందరు లేవడం మొదలెట్టేరు. ఎవరో కిటికీ అద్దపురెక్కలు బద్దలుకొట్టేసేరు. కిటికీలోంచి చల్లటిగాలి రయ్యిమని వీచింది.

"ఫ్రోల్ కొడుకు టిమోఫీ కాదూ!"

"వాళ్ళని వెంటనే గ్రామంలోనుంచి తరిమెయ్యండి!"

"అతను కాదు. అకీమ్కా. టుబ్యాన్స్కోనుంచి వచ్చిన కోసక్కులు కూడా కొంతమంది ఇక్కడ వున్నారు."

"లంజకొడుకులు! ఏరీ! పట్టుకోండి!"

అర్ధరాత్రివరకు మీటింగు జరుగుతూనే వుంది. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రానికి అనుకూలంగాను, ప్రతికూలంగాను, అనేకమంది, కంఠాలు బొంగురుపోయేలాగ సుదీర్ఘంగా ఉపన్యాసాలు యిచ్చేరు. సభలో అక్కడక్కడ రెండుకక్షులవారు వాదనముదిరి చేతులు కలపడంవరకు వచ్చింది. మైదనికోవ్ సన్నిహితబంధు వొకడు అతనికోటు అడ్డంగా చింపిపారేసేడు. దానితో ఇద్దరూ కొట్టుకొనడానికి సిద్ధంఅయేరు. డెమ్కాఉషాకోవ్, ముందువరసలలో కూర్చున్న సభ్యులమీదనుంచి రెండుఉరకలలో దాటి, మైదనికోవ్ కి సహాయంచెయ్యడానికి పరుగెత్తివచ్చేడు. ఇంతలో డేవిడోవ్ వచ్చి రెండువైపులవాళ్ళని విడతీసేడు. డెమ్కా, చిరిగిపోయిన మైదనికోవ్ కోటుచూపిస్తో ఇల్లా అన్నాడు:

"కొండ్రాట్! ఎన్నిరోజులు శ్రమపడితే మళ్ళీ ఇటువంటికోటు సంపాదించగలవో ఆలోచించు........."

"అతనివిషయం తరువాత చూడవచ్చు. ముందు నీ భార్యకి......"

"అటువంటి వేళాకోళాలు కట్టిపెట్టండి. లేకపోతే బయటికి పంపించెయ్యవలసి వస్తుంది."

మీటింగు మొదలుపెట్టినది మొదలు ఇంతవరకు మ్యాక్షైమిడ్ ఈ అనవసరపు గొడవ వినబడకుండా చెవులమీదుగా కోటుకప్పుకొని వెనక వరసలలో ఒకబెంచీకింద పడుకుని నిద్రపోతున్నాడు. మేజోళ్ళు కుడుతూ మీటింగుకివచ్చిన ఆడవాళ్ళు కొంతమంది సూదులు, ఊలువుండలు క్రిందజార విడిచి వరండామీద గోడని జేరబడి కునికిపాట్లు పడుతున్నారు. చాలామంది అంతక్రితమే ఇళ్ళకి వెళ్ళిపోయేరు. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రానికి అనుకూలంగా మాట్లాడడానికి అర్కాడీ మళ్ళీలేచి యేదోమాట్లాడపోయేడు, కాని అంతవరకు

గట్టిగా అర్చియుండడంచేత కంఠంపోయి మాట సరిగా వచ్చిందికాదు. కంఠం ముడి సవరించుకుంటూ, చెయ్యిఎత్తి విసురుతూ నిల్చున్నచోటనే కూర్చుని, వుద్రేకంపట్టలేక, ప్రతికక్షియైన 'నికోలాయ్ అఖవట్కిన్'తో, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణం పూర్తి అయినతరువాత అతనివంటివాళ్ళగతి ఏమవుతుందో అభినయించేడు. ఒక బొటనవేలు గోరుమీద మరియొకటి పెట్టి 'చిటిక్క్' మనిపించేడు. నికోలాయ్ తిడుతో లేచిపోయేడు.

పదో ప్రకరణము.

ఎడబాటు.

మైదనికోవ్ మీటింగునుంచి ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి రాత్రి బాగా పొద్దుపోయింది. ప్రకృతంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. కీచురాళ్ళ రొదమాత్రంవిని పిస్తోంది. తిన్నగా, కొండ్రాట్ దొడ్లోని పశులపాకలోకి వెళ్ళేడు. ఎడ్ల ముందు గడ్డి లేకపోవడం చూసి గుప్పెడు గడ్డిపరకలు వాటిముందర వేసేడు. కాని, మరునాడుదయం వాటిని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి తోలిపెట్టాలన్న విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చి, సంపెడుగడ్డి తీసుకొని వచ్చి వాటిముందు వేసేడు.

“ఈరోజుతో మన బాకీ తీరిపోయింది......ఎహెయ్. తిరుగు! నాలుగ్గు సంవత్సరాలనుంచి, ఒకళ్ళకొకళ్ళం కష్టపడిపనిచేసేము. కాని ఏంలాభం! మీరు నేను కూడ ఒక డొక్క మాడుతూనే వున్నాము కాని— ఒకరికీ కడుపునిండా ఇంత తిండిలేదు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరుతే మీరు, నేనుకూడ హాయిగా జీవించవచ్చునని ఆశగావుంది. నేను చెబుతూన్న దంతా తెలిసినట్లు, అల్లా తల ఊపుతున్నావెందుకు!” అంటూ చిట్టిమూ ద వేసియున్న ఒకఎద్దు ముట్టిపట్టుకొనిపైకెత్తి, నెమరువేస్తూన్న దౌడలు రెండు చేతులతోను పట్టుగున్నాడు. 6 సంవత్సరాలక్రితం తను ఆ ఎద్దుకోసం రాత్రిం పగళ్ళు ఎల్లా కనిపెట్టుకొని కూర్చున్నది జ్ఞాపకం వచ్చింది. ‘కొండ్రాట్’ కాని, దూడల్ని కాచేవాడుకాని లేనప్పుడు ఆ ముసలి ఆవు పొర్లింది. కాని అది చూడుతో వున్న లక్షణాలేవీ కనుపించలేదు. “ఇంకా చూడుతో వున్నట్లు తోచదు. అప్పుడే ఒట్టిపోయి 2 నెలలయింది. ఫలవగొడ్డు.” అని కొండ్రాట్ దానిని చూసినప్పుడల్లా అనుకుంటూండేవాడు. కాని నెలకో జులకు ఈనుతుందనగా, నవంబరునెలలో, చూడుతో వున్న లక్షణాలు కనుపించసాగేయి. ఆ శీతకాలపు రాత్రిలలో, ఆవు ఎప్పుడు ఈనుతుందోనని, మెలకువ వచ్చినప్పుడల్లా లేచి చూస్తూండేవాడు. ఆ సం॥రం చలి పక్కాలు

ఒంచేసింది. దూడని వెయ్యగానే చూసి జాగ్రత్త పెట్టకపోతే చలికి కొంకరించుకొని చచ్చిపోతుందేమోనని భయంతో ఘడియ ఘడియకు వచ్చి, ఆవు ఈనిందేమోనని చూస్తూండేవాడు. ఆ రోజుల్లో అతనికి కంటిమీద కునుకు కూడా వుండేదికాదు. ఆఖరుకు ఒకరోజు వుదయం అతనిభార్య 'ఆనా' గబగబావచ్చి "..........ఈ రాత్రితప్పకుండా ఈనేస్తుంది." అంది.

ఆరోజు సాయంకాలం అనకుండానే రాత్రిభోజనం చేసేసి. కోండ్రాక్ సిద్ధంగా కూచున్నాడు. ఎప్పుడు అవసరం వస్తుందో అని లాంతరు ఆర్పెయ్యకుండా వుంచేడు. ఆరాత్రి ఆవుని ఏడుసార్లు చూసివచ్చేడు. ఆఖరుకు తెల్లవారుఝామున ఎనిమిదో పర్యాయం దూడల పాకలోకి వెళుతూంటే ఆవు అరుపు వినిపించింది. ఆతురతగా పాకలోకి వెళ్ళేడు. అప్పటికప్పుడే ఆవు మావి వెయ్యడానికి సిద్ధంగా వుంది. ఎర్రటిదూడ ఒకటి చలికి గజగజ వొణుకుతూ, ఆవు పక్కన నేలమీద పడుకొని తలఎత్తిచూస్తూంది. మావి తింటే పాలివ్వదనే నమ్మకం అతనికికూడా వుండడంచేత, ఆవుకి అందకుండా మావి దూరంగా తోసేసి, లేగదూడనెత్తుకొని ఇంట్లోకి తీసుకుపోయేడు.

"కోడెదూడే!" అన్నాడు కోండ్రాట్ సంతోషంతో.

'ఆనా' క్రాస్ చేసింది. "దేవుడు మనపంచనున్నాడు. మనఅవసరం గ్రహించి కోడెదూడనే ఇచ్చేడు."

అప్పటికి కోండ్రాట్‌కి ఒక్కటే కోడెదూడ వుంది. ఇంకొక్క కోడెదూడ వుంటే, ఎదిగి రెండేళ్ళనాటికి అక్కరకువస్తాయని ఇంకో దూడని కొన్నాడు. క్రమంగా ఆ రెండుదూడలు ఎదిగి పెద్దవయేయి. కోండ్రాట్ వాటికి సరిపోయేటంత బండి ఒకటికొని, అదునురోజుల్లో దుక్కి దున్నుకుంటూ, తీరికరోజుల్లో బండిపని చేసుకుంటూ, కాలక్షేపంచేసేవాడు.

ఆ ఎద్దును చూసేటప్పటికి కోండ్రాట్‌కి కంఠంలో ఏదో అడ్డుపడ్డట్టు అనిపించింది. కళ్ళనీళ్ళు తిరిగేయి. మాట్లాడకుండా అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయేడు. ఆరాత్రి అతనికి నిద్ర పట్టిందికాదు. చుట్ట కాలుస్తూ, ఏదో ఆలోచిస్తూన్నట్టు పరధ్యానంగా పడుకున్నాడు.

"చివరకి ఈ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం ఎల్లా పరిణమిస్తుందో? ఎటువంటి చిక్కులు వచ్చినా, వెనుతియ్యక, తలపెట్టిన పని చివరకంటా కొనసాగించాలని, వాళ్ళు, అంతా పట్టుదలగా పనిచేస్తారా? ఇంటపుట్టి పెరిగిన దూడల్ని, ఈ రోజు వదిలేసి, ఇతరుల చేతిలో పెట్టడం అంటే మనస్సుకి చింతగానే వుంది. అయితేమాత్రం-తప్పుతుందా? స్వంతఆస్తిమీద వుండే మమకారాన్ని చంపుకోవాలి. ఆ విషయం ఇంక తలంపుకేనా రాకుండా చెయ్యాలి!" అతని భార్య పక్కని గుఱ్ఱుపెట్టినిద్రపోతూంది. కోండ్రాట్ చీకట్లోకి చూస్తూన్నాడు. కాని అతనికళ్ళకి దృష్టిలేదు. "అయితే ఈ మేకపిల్లల్ని, గొఱ్ఱెల్ని ఏమిటి—చెయ్యడం? వాటిని వెచ్చగావుండేచోట వుంచి జాగ్రత్తగా చూస్తుండాలి. మిగిలినవాటితో కలిసిపోతే, వాటిని ఆనవాలుపట్టి వేరుచెయ్యకలమా? ఆవుల విషయం ఏమిటో? వీట్లనన్నిటిని పోషించడం ఎల్లాగ? కొన్ని చచ్చిపోవచ్చు. కొన్ని రోజులు పోయినతరువాత ఎవరిమట్టుగువారు భయపడి ఒక్కొక్కరే తప్పుకుంటే? ఈఊరు వదలి ఎక్కడికేనా లేచిపోవలసింది నేను. ఇప్పుడు ఉన్నది కొస్తా కూడా తుడిచిపెట్టుకుపోతుంది." అని ఈవిధంగా అతను ఆ రాత్రింతా ఆలోచిస్తూనేవున్నాడు.

తెల్లవారుఝామున కొంచెం కలతనిద్రపట్టింది. ఆ నిద్రలోకూడా ఈవిషయాన్ని గురించిన కలలే! సమిష్టివ్యవసాయ విధానములోని ముఖ్య సూత్రం అతనికి బోధపడలేదు. చివరకు అతికష్టంమీద స్వంతఆస్తిమీద వుండేప్రేమపాశాలు తెంపేసేడు.

మరునాడు వుదయం, భోజనం అయినతరువాత, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరేటందుకు దరఖాస్తురాస్తోకూర్చున్నాడు. తప్పులు రావడంచేత రెండు మూడు కాగితాలు చింపేసి, చివరకు:

"కమ్యూనిస్టుపార్టీ యొక్క గ్రెమాచీగ్రామశాఖకు కార్యదర్శియైన కామ్రేడ్ మకార్ నగుల్నోవ్ కి—.

"దరఖాస్తు"

"మధ్యతరగతి రైతునయిన కోండ్రాట్ క్రిస్టోఫరోవ్ మైడనికోవ్ అను నేను, నా భార్య పిల్లలతోను, ఆస్తిఅంతతోను, సమిష్టివ్యవసాయ క్షే

త్రింలో సభ్యుడుగా చేరదలచితిని. కనుక నన్ను దానిలో చేర్చుకొని నూతన జీవితం గడిపేఅవకాశం కలుగచెయ్యవలెనని కోరుతున్నాను. ఆ నిబంధనల నన్నిటినీ నేను అంగీకరించుచున్నాను."

"క. మైదన్నికోవ్."

అని వ్రాసేడు.

"చేరడానికే నిశ్చయించేరా?" అంది అతని భార్య.

"అవును."

"దూడల్ని కూడా తీసుకువెడతారా?"

"ఆ—తీసుకువెడతాను. పిశాచంలా అల్లా చూస్తావెందుకు? నీకుఇష్టం లేనట్టుంది! నీకు నచ్చచెప్పడానికిపడ్డ ఈ కంఠశోషఅంతా వృధాఅయిందీ! ఎంతతోస్తే అంతే కాని, పైవాళ్ళు ఏమిచెప్పినా, వినడం అంటూ లేదు."

"కోండ్రాట్! ఆవు విషయంతప్ప నాకూ ఇంకో విచారంలేదు. చేరడం నాకూఇష్టమే. కాని ఆ ఒక్కవిషయం తల్చుకుంటేమాత్రం ఎందుకో తెలియదు—విచారంగా వుంటుంది." అని నవ్వుతూ, చేతిలో గుడ్డతో కళ్ళనీళ్ళు ఒత్తుగుంది. ఇదంతాచూసి 'క్రిస్టష్కా' అను నాలుగు సం॥ల వయస్సుగల వారిపిల్లకూడ ఏడవడంమొదలెట్టింది.

కోండ్రాట్, ఆవుని, ఎడ్లని వీధులోకి తోలి, ఒక గుఱ్ఱంఎక్కి, వాటిని నీళ్ళుపెట్టడానికి ఏటికి తోలుకువెళ్ళేడు. అవి నీళ్ళుతాగి ఇంటికి మళ్ళేయి. కాని కోండ్రాట్ వాటిని అడ్డంకొట్టి, సోవియట్ ఆఫీసువైపు మళ్ళించేడు.

ఆడవాళ్ళు కిటికీలలోను, గుమ్మములలోను నిలబడి కోండ్రాట్‌వైపుకి ఆశ్చర్యముగా చూడసాగేరు. కోసక్కులు వాకిళ్ళలో దడులను ఆనుకొని నిలబడి చూస్తోన్నారు. అంతమంది అతనివైపు చూడ్డంచేత అతని శరీరం బరువెక్కినట్లు తోచింది. కాని మలుపు తిరిగేటప్పటికి సోవియట్ ఆఫీసుయెదుట వీధిఅంతా గుఱ్ఱాలు, ఎడ్లు, ఆవులు, గొఱ్ఱెలు మొదలైనవాటితో నిండి వీధిఅంతా కోలాహలంగాఉంది. పక్కసందులోనుంచి లుబిష్కిన్, ఆవు

కొమ్ములకి తాడుపోసి బలవంతంగా లాక్కొస్తున్నాడు. వెనకనుంచి, మెడలోతాడుతో దూడఒకటి వస్తోంది.

"వీటితోకలు అన్నీ కలియకట్టి తోలుకుపోదాం." అని ఉబిష్కిన్ వేళాకోళంగా అన్నాడు. కాని, ఎందుకో అతనుకూడ దిగాలుగానే ఉన్నాడు. క్రిందిదౌడమీదతగిలిన దెబ్బ కొద్దిగా రక్తంచిమ్ముతూంది.

"ఆదెబ్బ ఏమిటి?

"రహస్యం ఎందుకు! నా భార్యకంటే, ఎవరున్నారు? ఆవుని తోలుకొని వస్తూంటే, తోలుకువెళ్ళడానికి వీలులేదని అడ్డంవచ్చింది. కాని నేను వినకపోవడంచేత దెబ్బలాటలోకి దిగింది. నమ్ముతావో లేదో కాని పళ్ళెంఒకటి తీసుకొని మీదికి వచ్చింది. దానితో నాఒళ్లు మండిపోయింది. 'ఆ! బోల్షివిక్కునికొట్టే సాహసంవుందీ నీకు!' అంటూ చేతిలోవున్న కర్రితో ఒళ్ళట్టి నన్ని కొట్టేను................"

గ్రామస్థోవియటు ఆఫీసునుంచి వాటినన్నిటిని టిటాక్ యింటికి తోలుకువెళ్ళేరు. ఇదంతాచూసి, అంతవరకు 'చేద్దామా-వద్దా'అని ఆలోచిస్తోన్న మరిపండ్రెండుగురు కోసక్కులు ఆ ఉదయమే దర్ఖాస్తులు పెట్టి పశువుల్ని తోలుకొని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరడానికి వచ్చేరు.

ఇద్దరు పనివాళ్ళ సహాయంతో నగుల్నోవ్, ఆ పశువులన్నిటినికట్టుటకు వీలగునట్లు పాకలు బాగుచేయించి, గుంజలుపాతి, కావలసిన ఏర్పాట్లు అన్నీ చేసేడు. గ్రిమాచీలాగ్ లో ఏర్పాటు చేయబడ్డ మొట్టమొదటి సమిష్టి పశుశాలలు ఇవే.

పదకొండో ప్రకరణము.

జప్తు.

కొండ్రాట్, లుబిష్కిన్‌తో కలసి, గోతులు తవ్వి రాటలు పాతుతూన్నాడు. లుబిష్కిన్ నెత్తిమీదవున్న నల్లటి టోపీకిందనుంచి చెమట కారుతూంది. ఒగరుస్తోన్నా, అతను వంచిననడుము ఎత్తకుండా పనిచేస్తోన్నాడు. కొంతసేపటికి పని అంతా పూర్తి అయింది. బయట నిలబడియున్న 28 జతల ఎడ్లని తోలుకువచ్చి ఆపాకల్లో కట్టేసేరు. వాటివెనక చెమటకి తడిసి ఒంటిని అంటుకొనిపోయిన కాకీట్వీల్లు చొక్కాతో నగుల్నోవ్ వచ్చేడు.

"మకార్! 10 నిముషాలు పనిచేసేవో, లేదో—ఇప్పుడే నీశరీరం అంతా చెమటఓడుతూ ఎల్లావుందో చూడు. చొక్కానుంచి చెమట పిండవచ్చు. ఈమాత్రంపనికే అలసిపోతే నువ్వు పని ఏంచెయ్యగలవు!" అన్నాడు లుబిష్కిన్. "చూడు! నేనెల్లా పనిచేస్తానో! గుణపం పుచ్చుకున్నానంటే రాళ్లు కూడా వణకాలి. టిటాక్ దేకాదూ యీగుణపం! బాగా వుంది. ముందు ఆ కోటు తొడుక్కో. లేకపోతే చలిగాలి తగిలి జలుబుచేస్తుంది."

నగుల్నోవ్ కోటు తొడుక్కున్నాడు.

"వెనక యుద్ధంలో విషవాయువు తగిలినప్పటినుంచి, ఏమాత్రం పనిచేసినా ఒగర్పువస్తోంది. ఇక్కడపనిఅంతా పూర్తి అయినట్లుందే! బాగుంది! ఇప్పుడు చూడు! వరసగా ఇన్నిపశువుల్ని కట్టేస్తే కల కల లాడుతూ ఎల్లా వుందో!" అంటూ నగుల్నోవ్ సంతృప్తిని వెలిగక్కే కళ్ళతో ఎడ్లకేసి చూసి అన్నాడు.

పాకలలో ఖాళీలేకపోవడంచేత, ఆవుల్ని బయట కడుతూన్నారు. ఇంతలో రజ్మెట్నోవ్, డెమ్కా వచ్చేరు. ఆంద్రీ, నగుల్నోవ్ భుజంమీద చెయ్యివేసి కొంచెం పక్కకి తీసుకొని వెళ్ళేడు.

"మకార్! నిన్నటి సంగతి మనస్సులో ఉంచుకోకు. పసిపిల్లల ఏడ్పులు వినేటప్పటికి మావాడు జ్ఞాపకంవచ్చి, మనస్సులో ఒకవిధమైనబాధ కలిగింది."

"ఇల్లాంటివాడవు—నువ్వు ఎందుకు పనికివస్తావో నాకు తెలియకుండా వుంది!"

"నావిషయంలో వెనకటిలా లేవు నువ్వు; నీముఖం చూస్తే స్పష్టంగా తెలుస్తోంది."

"ఇంక ఆవిషయం కట్టిపెట్టు — చంప్రకుతినక. ఎక్కడికి—బయలుదేరేవు? పశువులికి గడ్డిలేదు. కొంచెం తెచ్చివేద్దాం. దేవిడోవ్ ఎక్కడా కనిపించడంలేదు—ఏంచేస్తూన్నాడు?"

"ఆయన, ఆర్కాష్కా కలిసి సోవియట్ ఆఫీసులో దరఖాస్తులు చూస్తూన్నారు. నేను వెడుతూన్నాను.......నిన్నటి పని ఇంకా కొంచెం తరువాయి వుంది. సిమన్ లెష్కినోవ్ ని వెళ్ళగొట్టి ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుగోవాలి."

అక్కడినుంచి వచ్చి, మళ్ళీ నిన్నటిలా ప్రారంభిస్తావేమో" అన్నాడు నగుల్నోవ్ నవ్వుతూ.

"దానికేంకాని — నాతోకూడా ఎవరిని తీసుకొనివెళ్ళను? యుద్ధరంగంలో ఉన్నట్లు అంతా అడావిడిగా ఎల్లావున్నారో చూడు! పశువుల్ని తోలుకొని వస్తున్నారు; గడ్డితీసుగొస్తూన్నారు; కొందరు అప్పుడే ధాన్యం కూడా తీసుగొస్తున్నారు. వాళ్ళని అందర్నీ వెనక్కి పంపించేసేను. ధాన్యం విషయం, ఈతొందర అణిగిన తరువాత చూడచ్చు. నాతో వచ్చేటందుకు ఎవరు సిద్ధంగావున్నారు?"

"కోండ్రాట్ మైదనికోవ్ వున్నాడు. కోండ్రాట్! ఒక్కసారి ఇల్లారా! షైర్మన్‌తో కూడావెళ్ళి, లెష్కినోవ్ ఆస్తి జప్తుచేసి స్వాధీనం చేసుకోవడంలో ఆయనకి సహాయంచెయ్యి. ఏం, ఆలోచిస్తున్నావు? వెళ్ళడానికి ఇష్టంలేదా ఏమిటి?"

"ఇష్టం లేకేమి! తప్పకుండా వెడతాను" అన్నాడు.

డేమ్కా-ఉషాకోవ్, కోండ్రాట్, ఆండ్రీ కలసి బయలుదేరేరు— రజ్మెట్నోవ్ కోండ్రాట్ కేసి చూస్తూ;

"విచారంగా ఉన్నావేమి— సంతోషంగా వుండవలసిన సమయంలో! చూడు, ప్రశాంతంగావుండే గ్రామజీవనంలో ఎంత సంచలనం కలిగిందో. గ్రామంఅంతా రేగిన తేనెపట్టులా వుంది." అన్నాడు.

"సంతోషించడానికి ఏమివుంది ఇప్పుడు; కష్టాలన్నీ ఇంకా ముందున్నాయి" అన్నాడు కోండ్రాట్.

"ఏం?"

"చల్లికరోజులలో తెలుస్తుంది. అంతవరకు ఎందుకు? ఇప్పుడు నేను వస్తుంటే ముగ్గురు మాత్రం పనిచేస్తున్నారు. ఒక డజనుమంది వరకు చల్లగా చెట్టునీడని కూర్చుని చుట్టలు కాలుస్తున్నారు..........."

"ఆ-అంతా ఈరోజే ప్రారంభం కనక ఊరుకున్నారు కాని-పని చెయ్యక ఏంచేస్తారు! ఎంత సోమరిపోతు అయినా తిండిలేకపోతేసరి, చచ్చినట్లు పనిచేస్తాడు."

కొంతదూరం వెళ్ళేటప్పటికి, ఒక మలుపులో బోల్తాపడిపోయిన బండి ఒకటి కనిపించింది. గడ్డిమోపులన్నీ చిందరవందరగా పడిపోయివున్నాయి. బండి గనిగలు విరిగిపోయేయి. ఎద్లు పక్కనే పచ్చగడ్డిపరకలు పీక్కుతింటు న్నాయి. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యుడుగాచేరిన సివన్ కృజనోవ్ అఖరికొడుకు చెదిరిపడియున్న గడ్డిపరకలు నెమ్మదిగా నొల్లుతూన్నాడు.

"అబ్బే! కూర్చునిచేరుతూ అపని ఏమిటి? నేను నీ వయస్సులో నలుగురు చేసేపని ఒక్కడిని చేసేవాడిని. ఇల్లాగే పని చెయ్యడం ఏది, రాగోలు కర్ర ఇల్లా ఇయ్యండి." అంటూ డేమ్కా-ఉషాకోవ్ నవ్వుతూన్న అతని చేతిలో రాగోలుకర్ర తీసుకొని, ఒకపట్టుతో, మంచిబలువుమోపు గడ్డి పైకి ఎత్తేడు.

"ఎందుచేత బోల్తాపడింది?" అని అడిగేడు కోండ్రాట్.

"ఆ పెట్టెమీదినుంచి వేగంగా జర్రో పడిపోయింది."

"సరే! తొందరగా వెళ్ళి గొడ్డలొకటి తీసుకురా. 'డొనెట్ సోవ్' ఇంట్లో వుంది, అక్కడికి వెళ్ళు."

వారు ముగ్గురు బోల్తాపడియున్న బండిని లేవనెత్తేసేరు. విరిగిపోయిన గనిగలు బాగుచేసి మళ్ళీ బిగకొట్టేరు. డెమ్యా గడ్డిమోపులన్నీ బండిమీద జాగ్రత్తగా అమర్చి, తాళ్ళువేసి బిగించేడు.

"కృజనోవ్! చూసేవా ఎద్దు గడ్డిఅంతా తొక్కేసి ఎల్లాపాడుచేసిందో! దూరంగా తోలి కొంచెం గడ్డివేసి మేపాలి కాని ఏకంగా గడ్డిమీద ఒదిలేస్తారా!"

కృజనోవ్ నవ్వి, ఎద్దును కట్టి బండిలోనుంచి పోతూ, "ఈగడ్డి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానిది కాని మనది కాదుకదా. అందుచేత అది ఎల్లాపోతే మాత్రం మనకెందుకు!" అన్నాడు నెమ్మదిగా.

"చూసేవూ! ఆ వెధవ ఏమంటున్నాడో!" అన్నాడు డెమ్యా కోండ్రాట్ కేసి చూస్తూ.

వాళ్ళు లెప్షినోవ్ ఇంటికి వెళ్ళి జప్తు ప్రారంభించిన కొద్దిసేపటికే ఆ ఇంటిదగ్గర 30మంది వరకు పోగయ్యేరు. వాళ్ళలోచాలామంది ఇరుగు పొరుగు కోసక్కుస్త్రీలే. కొద్దిమంది కోసక్కులుకూడా వున్నారు. లెప్షినోవ్‌ని ఇల్లు వదలి వెళ్ళిపొమ్మనగానే పాకిట్లోమూగియున్న ప్రజలలో గుసగుసలు బయలు దేరేయి.

"ఇదంతా చూడగా పట్టపగలు దోపిడీలావుందే! కష్టపడి ఆస్తిసంపాదించుకున్నందుకు ఫలితంగా—ఇప్పుడు ఆ ఆస్తిఅంతా లాక్కుని ప్రవాసం పంపిస్తున్నారు చూడు!"

"చాలా అన్యాయం........."

"పాపం! అతన్ని చూస్తే జాలేస్తోంది."

"జాలెందుకుదూ—ఎవరికొచ్చినా కష్టం ఒకటే!"

"వెనక ఇతను టిర్షోనోవ్ ఆస్తి అంతా వేసుకోలేదూ—బాకీక్రింద!

అప్పుడేమైనా మంచిచెడ్డలు ఆలోచించాడా?"

"చూడు, ఎల్లా ఏడుస్తూన్నాడో!"

"ఎన్నికొంపలు కూల్చేడు గా, వీడు! ఇల్లా అవవలసిందే వీడికి. మంచి పని జరిగింది."

"ఒకళ్ళకి కష్టంవస్తే చూసి సంతోషించడం మంచిపనికాదు. ఈ వేళ అతను అయేడు... రేపు మనం అవచ్చు."

"మన దగ్గిర ఏమైనా ఉంటే కాదూ యిలా అవడానికి! వొస్తే ఎవరిదేనా మనకి రావాలికాని మనదగ్గిరనుంచి పోయేదేమీ లేదు."

"మొన్న వేసవిలో కొత్తకోసుగునే యంత్రం రెండు రోజులు అద్దెకి యిచ్చి, 10 రూపాయలు గూబలుపిండి వసూలుచేసేడు. అప్పుడు మనమీద ఏమైనా దయతల్చేడా?"

లాప్షినోవ్ బాగా డబ్బున్న వాడే. యుద్ధంనాటికే అతడు బాగా డబ్బు పోగుచేసేడు. దొంగవస్తువులు కొనీ, హెచ్చువడ్డీకి అప్పులిచ్చీ, బాకీ కింద వాళ్ళ ఆస్తులువేసుకొనీ ధనవంతుడయేడు. ఆ చుట్టుపక్కలనున్న దొంగలందరితోను అతనికి లాలూచీవుందని ప్రతీతి. జిప్సీ గుఱ్ఱపువర్తకులు గుర్రాలని యెత్తుకువచ్చి యితనికి అమ్మడం మామూలు. అతడు ఆ గుర్రాల నన్నిటిని జారిట్జిన్, టాగన్‌రాగ్, ఉరియూపిన్స్క మొదలైన చోట్లకి తోలుకొనిపోయి అమ్మేసేవాడు. సంవత్సరానికి రెండు—మూడు సార్లు దగ్గిరబస్తీకి వెళ్ళి, కాకితపునోట్లు బంగారుమొహర్లుగా మార్చి తెచ్చి, దాచుకొనేవాడు. 1912 వ సం॥లో ఒకసారి ఇతనిని దారికాచి దోచుకోవడానికి ప్రయత్నం జరిగింది. కాని లాప్షినోవ్ ఒక్కడూ చేతిలోనున్న కర్రతో వాళ్ళనందరిని ఎదిరించి తప్పించుకొని పారిపోయేడు. ఏ వస్తువైనా సరే— కంటపడడం తడవు — వెంటనే ఎత్తుకొనిపోయి యింట్లో వేసుకొనేవాడు. ఎప్పుడు దొంగతనం చేసినప్పటికీ అతిజాగ్రత్తగా రెండోకంటివాడికి తెలియకుండా చేసేవాడు.

కాని ఒక్కసారిమాత్రం— ఎవరివో ధాన్యపుబస్తాలు ఎత్తుకొనిపోయి అమ్మెయ్యడానికి పట్నానికి తీసుకొనిపోతూండగా— దొరికిపోయేడు. అద

యినా ఎప్పుడో అతని చిన్నతనంలో. ఈ పాపాలన్నీ పోవడానికి ప్రతిరోజు చర్చికి వెళ్ళి, కొవ్వువత్తి వెలిగించి, క్రీస్తుయెదుట రెండు లెంపలు వాయించుకొని పశ్చాత్తాపపడి వెంటనే కొవ్వువత్తి ఆర్పేసి జేబులో వేసుకొని వచ్చేస్తూండేవాడు. అంత జాగ్రత్తగా వాడడంచేత ఆ ఒక్క కొవ్వువత్తి సం॥రం వరకు సరిపోయేది. ఈ లోభత్వం, దేవునిమీద అశ్రద్ధనూపి ఎవరేనా ఆక్షేపిస్తే, "దేవుడికి మన మాత్రం తెలివి లేకపోలేదు! దీపం పెట్టడానికి మనం ఎంత డబ్బు ఖర్చుచేసేమో చూడడు దేవుడు—మనం భక్తిశ్రద్ధలతో చేసేమా లేదా అని చూస్తాడు కాని!" అని సమాధానం ఇస్తుండేవాడు.

ఊళ్ళో జరుగుతూన్న సంగతులన్నీ, అతనికి ఎప్పటికప్పుడు తెలుస్తూనే వున్నాయి. తన ఆస్తికూడా స్వాధీనం చేసుకొని గ్రామంలోనుంచి వెళ్ళగొట్టడానికి నిశ్చయించేరని తెలియగానే, ఖరీదయిన వస్తువులన్నీ స్నేహితుల దగ్గిర, బంధువులదగ్గిర దాచేసేడు. అందుచేత రజ్మటోన్నెవ్ వచ్చి, ఆస్తి అంతా వదలి కట్టుబట్టలతో గ్రామం వదలి వెళ్ళిపోవలసిందని చెప్పినప్పటికి ఏమీ కంగారుపడలేదు. సామాను జాబితా తయారు చెయ్యడంలోకూడ వాళ్ళకి సహాయపడ్డాడు. ఇదంతా చూసి ఏడుస్తున్న ముసలి భార్యకేసి తిరిగి,

"ఏడవకు. మనం పడతూన్న యీ కష్టాలన్నీ భగవంతుడికి తెలుసును. ఎక్కడ యేమిజరుగుతున్నా, ఆ దయామయుడు కనిపెడుతూనే వుంటాడు."

"అన్నీ కనిపెడతాడు కాని నీ వున్నికోటు ఎక్కడ దాచేవో మాత్రం కనిపెట్టడనుకుంటాను; అంతేనా!" డెమ్కా వెటకారంగా అతని కంఠస్వరం అనుకరిస్తూ అన్నాడు.

"ఉన్నికోటేమిటి?"

"క్రిందటి ఆదివారం నువ్వు చెర్చికి వెళ్ళేటప్పుడు తొడుక్కున్నది."

"నేనెప్పుడూ అలాంటి కోటు తొడుక్కోలేదే!"

"నువ్వు తొడుక్కొని వెడుతూంటే నాకళ్ళారా చూసేను. అది యిప్పుడు యెక్కడో దాచేసేవు."

"ఇదిగో! డిమెంటీ! భగవంతుడు సాక్షిగా చెబుతూన్నాను. అసలు

నాకు అటువంటి కోటు లేనే లేదు."

"దేవుడంటూ వుంటే నిన్ను తగినట్లు శిక్షిస్తాడులే."

"ఆ ఏసుక్రీస్తు సాక్షిగా— నువ్వు పొరపాటు పడుతున్నావు" అంటూ లాప్షినోవ్ క్రాస్ చేసేడు.

"అబద్ధం ఆడి యింకా — పాపం యెందుకు మూటకట్టుకుంటావు!" డేమ్కా కళ్ళుచికిలిస్తూ ప్రజలకేసి చూసేడు.

"నేనేమీ అబద్ధంఆడడంలేదు— ఘంటాపథంగా చెప్పకలను."

"ఆ కోటు దాచేసినందుకు భగవంతుడి దగ్గిర సమాధానం చెబుదువు గానీలే!"

"ఏమిటి? నా స్వంత కోటు కోసమా!"

"ఆ! అది దాచినందుకు."

"దేవుడుకూడా నీవంటివాడే అనుకున్నావా ఏమిటి? ఆయనికి యిటువంటి విషయాలు అక్ఖర్లేదు. అసలు నాకు కొత్తఉన్నకోటు లేందే! నావంటి ముసలివాడితో పరిహాసం ఆడడానికి సిగ్గు లేదూ నీకు!"

"విత్తనాలకోసం వెనక నీ దగ్గిర 20 కుంచాలు తీసుకుంటే తిరిగి 30 కుంచాలు తీసుకున్నావు జ్ఞాపకంలేదూ? అందుకు నువ్వు కొంచెమైనా సిగ్గుపడ్డావా!" అనిఅడిగేడు కోండ్రాట్. ఒయట చేరిన ప్రజల గోలలో అతని మాటలు స్పష్టంగా వినిపించలేదు. కాని లాప్షినోవ్ అతనివైపు తిరిగి,

"కోండ్రాట్! మీనాన్న చాలా మంచివాడు. మహానుభావుడు—పచ్చి స్వర్గాన వున్నాడు...అతన్ని చూసేనా నువ్వు యీ అన్యాయానికి వొడిగట్టకుండా వుండవలసింది. పవిత్రగ్రంథంలోకూడా, 'శత్రువైనాసరే' .పడిపోయినవాడిని కొట్టకు అనివుంది. కాని, నువ్వు చేసీపిని యేమిటి? నీకు 20 కుంచాలు ఇచ్చి 30 కుంచాలు వసూలు చేసీనన్నావు. ఎప్పుడు? భగవంతుడు యేమయేడు! అతడు చూస్తూనేవుంటాడు."

"ఆ 20 కుంచాలధాన్యం యిచ్చేసి, పూరుకోవాలని! దురాశాపాతకపు ముండాకొడుకులు!" అని హృదయావేదన, క్రోధం వెలిగ్రక్కుతూ యేడ్చింది.

"ఏడవకు. ఏసుక్రీస్తుకే బాధలు తప్పలేదు- ఇంక మనబోటివాళ్ళకి రావడం లెక్కా." అంటూ లాప్షినోవ్ చొక్కా చేతితో కళ్ళు నొత్తుకున్నాడు. బయట జనంలో సద్దు అణిగింది. ఈదృశ్యం చూసి ఆడవాళ్ళు కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకున్నారు. రజ్మట్నోవ్ తన వ్రాతపని ముగించి లాప్షినోవ్ వైపుతిరిగి

"లాప్షినోవ్! యింక నువ్వు యిక్కడినుంచి వెళ్ళిపోవాలి. కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంటే యేమీలాభంలేదు. ఇంతవరకు నువ్వు అనేకమందికి అపకారంచేసేవు. దానికి తగిన ప్రతీకారం భగవంతుడు చేస్తాడని చేతులుముడుచుకొని కూర్చోకుండా యిప్పుడు మేమే చేస్తున్నాం. ఒక్క నిమిషంకూడా నువ్వు యిక్కడ వుండేదానికి వీలులేదు. వెళ్ళిపో." అని తీవ్రంగా అన్నాడు.

లాప్షినోవ్ టోపీ నెత్తినిపెట్టుకొని, వెర్రికోడుకుని చెయ్యిపట్టుకొని నడిపించుకుంటూ బయటకు వచ్చేడు. వాకిట్లోవున్న జనంఅంతా ఒకర్నిఒకరు తోసుకుంటూ అతని వెనకపడ్డారు. లాప్షినోవ్ వాకిట్లోకివచ్చి మోకరిల్లి నాలుగు వైపులకు తిరిగి క్రాస్ చేసేడు.

"చాలులే! యీపాటికి లేచి దయచెయ్యి!" అని వసారాలోనుంచి రజ్మట్నోవ్ కేక వేసేడు.

బయటచేరిన జనంలోనుంచి మళ్ళీ కూతలు, కేకలు బయలుదేరేయి.

"చిన్నప్పటినుంచీ వున్న యిల్లు, వాకిలి సమస్తం వదలి వెళ్ళిపోయేటప్పుడేనా కడసారి సెలవు తీసుకోనియ్యి!"

"అండ్రీ! యింత అన్యాయం కూడదు. కాటికి కాళ్ళుజాపుకొని వున్న ముసలిముండాకొడుకుని నువ్వు......"

"ఇటువంటి దుర్మార్గపు బ్రతుకు బ్రతికిన తరువాత యింకా కాటికి కాళ్ళు జాపివుండడం యెందుకు? — రెండుకాళ్ళతోను కాటికి గబగబా పోకాలిగాని—" అన్నాడు కోండ్రాట్.

చర్చికాపలాదారైన 'గ్లాడినోవ్' అనే ముసలికోసక్కు "ఏలాగైనా ప్రభుత్వం మెప్పు పొందుదామనా? నీవంటి వాడిని కొరడా పుచ్చుకొని వీపుబద్దలయ్యేలా కొట్టాలి." అన్నాడు.

"ఏమిటో మహా పేలుతూన్నావు, నోటికివచ్చినట్లల్లా? వాళ్ళు కొంచెం దగ్గిరవుంచుకొని మరీమాట్లాడుతూంటా." అన్నాడు కోండ్రాటిఫ్.

లాప్షినోవ్ సాష్టాంగపడి క్రాస్ చేసి, గుంపులోనున్న ఆడవాళ్ళకేసి తిరిగి అందరికి వినబడేటట్లు గట్టిగా చెప్పడం ప్రారంభించేడు.

"మీ అందరికి వందనాలు. ఈ గ్రామానికీ, నాకు ఋణం తీరిపోయింది. సెలవు తీసుకుంటున్నాను. నన్ను క్షమించి ఆయురారోగ్యాలతో... ఉండాలని నా ఆశీస్సు, సుఖంగా [illegible]. ఏ రోజూ కూడా నేను [illegible]కీ అన్యాయం చెయ్యలేదు. ...మీ..."

"చాటుగా దొంగవస్తువులు కొంటూండేవాడివి." అని డెమ్కా వసారా మీదినుంచి అరిచేడు.

"కష్టపడి చెమటోడ్చి సంపాదించేను కాని ధర్మం తప్పటమనేది మాఇంట వంట యెక్కడా లేదు."

"అనేకమంది కొంపలు తీసేవు. కనీసం చిన్నన్నీ యెత్తుకుపోయేవు.... కానీ! మెడలు వంచి తీసి చెళ్ళేటిన్ని గుద్దేరోజు [illegible] వదలిపోవు."

"అటువంటివాడికి, ఆఖరికి ముసలితనం వచ్చేటప్పటికి......"

లాప్షినోవును చూసి జాలేసి, ఆడవాళ్ళు యేడుస్తూ జేబురుమాళ్లతో కళ్ళుతుడుచుకోసాగేరు. ఇంతలో కస్మట్కోవు గబగబ వచ్చి లాప్షినోవుని జబ్బపట్టుకొని "ఏమిటి ఈ ఉపన్యాసం యిక్కడ! నువ్వు..." అని యింకా యేదో అనబోతున్నాడు. ఇంతలో వరండామీద డెమ్కా నిలబడియున్న చోటునుంచి పెద్దగోల బయలుదేరింది. లాప్షినోవు భార్య వంటయింట్లోనుంచి ఒకచేత బాతుగుడ్లువున్న ఒక బుట్టను, రెండవచేత ఒక బాతును పట్టుకొని పరుగెత్తుకొని వస్తూంది. డెమ్కా ఆమె చేతిలోని బుట్టను సునాయాసంగా లాగేసి, బాతునుకూడా లాక్కోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కాని, ఆమె రెండుచేతులతోను బాతును గట్టిగా పట్టుకుంది.

"దిక్కుమాలిన ముండాకొడకా! దూరంగా పో." అని అరుస్తూ తిట్టసాగింది.

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు బాతు నువ్వు తీసుకొని వెళ్ళడానికి వీలు లేదు." అంటూ డెమ్కా మెడజాపి చూస్తున్న బాతుని కుతుక దొరకపుచ్చుకున్నాడు. లాష్కినోవ్ భార్య బాతు కాళ్ళు గట్టిగా పట్టుకుంది. బాతుకోసం వాళ్ళిద్దరు కాళ్ళు ఒకరు మెడ ఒకరు పట్టుకొని లాగడం మొదలెట్టారు.

"నా బాతుని యిచ్చెయ్యి, నీయింప తెగ!"

"నేనివ్వను."

"దీన్ని ఒక్కదాన్నీ తీసుకుపోనీ. ఎందుకు ఏడిపిస్తావు"

"ఇది సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రానిది. నువ్వు తీసుకువెళ్ళడానికి యేలా వీలు?" అన్నాడు డెమ్కా ఒగరుస్తూ: "తొలకరినాటికి గుడ్లు పెట్టడం ప్రారంభిస్తుంది. అర్చి చచ్చినా సరే దీన్ని మాత్రం తీసుకువెళ్ళనివ్వను."

వరండా మెట్లమీద నిలబడియున్న లాష్కినోవు భార్య మెట్లని తన్ని పెట్టి లాగడం ప్రారంభించింది. బాతు మొదట కొంతసేపు అర్చింది. కాని డెమ్కా లాగడంలో మెడ గట్టిగా నొక్కుకుపోవడంచేత అరుపు మానేసి రెక్కలు తటతట కొట్టుకోవడం మొదలు పెట్టింది. వీళ్ళిద్దరు లాగడంలో తల ప్రాణం తోకకి వచ్చింది. డెమ్కా బాతును లాగెయ్యడానికి సిద్ధంగా వున్నాడు. ఇంతలో బాతు మెడ కుతుకలోకి వూడివచ్చింది. దానితో లాష్కినోవు భార్య మెట్లమీద క్రిందికి దొర్లిపోయింది. బలంకొలదిలాగుతూండడం చేత అవ్రూతానికి డెమ్కాకూడ వెనకనున్న బుట్టమీద పడ్డాడు. బుట్టలోని గుడ్లన్నీ చితికి పచ్చడైపోయేయి. ఇదంతా చూస్తూ బయట నిలబడియున్న జనం గొల్లుమన్నారు. లాష్కినోవు కంగారుగాలేచి టోపీ సద్దుకొని కొడుకుని తీసుకొని వీధిలోకి పరుగెత్తేడు. మెట్లమీదినుంచి క్రిందికి దొర్లడంచేతలాష్కినోవు భార్యకి బాగా దెబ్బ తగిలింది. నెమ్మదిగాలేచి బట్టదులుపుకొని రెక్కలు కొట్టుకొంటూన్న బాతు మొండెం అందుకోటానికి చెయ్యిచాచింది! కాని ఇంతలో పక్కని తారట్లాడుతూన్న కుక్క ఒకటి రక్తం కారుతూన్న బాతుని చూడగానే ఒక్క ఉరుకున దానిమీదపడి నోటకరచుకుని పారిపోయింది. అక్కడ చేరిన పిల్లలంతా కేకలేస్తూ దానివెంటబడి తరుముకు పోయేరు.

డెమ్కా చేతిలోనున్న బాకు మెడను లాప్షినోవు భార్యమీద గిరవాటేసి నోటికివచ్చినట్లుతిడుతూ యింట్లోకి వెళ్ళిపోయేడు. చాలసేపటివరకూ లాప్షినోవు వాకట్లోనూ, ఆ వీధులోను ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా చేరి యీ విషయాన్ని గురించి చెప్పుకొంటూ కడుపులు చెక్కలయేలా నవ్వుకుంటూనే వున్నారు.

పన్నెండో ప్రకరణం.

హత్య.

గ్రెమాచీలాగ్ లోని వెనుకటి ప్రశాంతత పోయింది. రాత్రింపగళ్ళు కోసక్కులు, ప్రక్క సందులలోను, యిళ్ళలోను చేరి సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని గురించి చర్చిస్తున్నారు. నాలుగు రోజులు వరుసగా సాయంత్రం మీటింగులు పెట్టి, తెల్లవారు ఝామున కోడి కూసే వరకు చర్చలు సాగించేరు.

ఆరోజుల్లో విశ్రాంతి లేకుండా పనిచెయ్యడంచేత నగుల్నోవ్ చిక్కి శల్యం అయిపోయేడు. డేవిడోవ్ మాత్రం పైకి వెనుకటివలెనే వున్నాడు. కాని మనసులోని ఆరాటం ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. అతనిమీద రజ్మెట్నోవ్ కి ఒకవిధమైన గురి ఏర్పడింది. అహంభావంతో చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూ, ఇండ్రి పశుశాలలు తనిఖీచేస్తూ, గ్రామం అంతటా తిరుగుతూ మేనేజిమెంటు కమిటీ యెన్నికోనే వరకూ తాత్కాలికాధ్యక్షుడుగా నియమింపబడ్డ ఆర్కాడీతో "మన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాన్ని ఆదర్శప్రాయంగా నడపాలి. తరువాత ఒక్కొక్కరే వచ్చి చేరకేంచేస్తారు." అంటూండేవాడు.

డేవిడోవ్ జిల్లాకమిటీకి ఒక వార్తావహుని పంపించి సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరవలసిన వారిలో 32 % రైతులు మాత్రమే చేరేరనీ, తీవ్రమైన వొత్తిడి కలిగించి మిగిలినవారిని కూడ చేర్చడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయనీ తెలియజేసేడు.

ఇళ్ళనుంచి వెళ్ళగొట్టబడిన భాగ్యవంతులు వారివారి బంధువుల ఇళ్ళకి స్నేహితుల ఇళ్ళకి చేరేరు. ఫ్రోల్ తన కొడుకు 'టిమోఫీ'ని రిజియనల్ పార్టీ సెక్రటరు దగ్గిరికి పంపి, తాను బీదకోసక్కుల మీటింగులో వోటుచెయ్యడానికి నిరాకరించిన బోర్షేవ్ ఇంటికివచ్చేడు. అయింట్లోనే గ్రామములోని

భాగ్యవంతులు, యితరులు కొంతమంది చేరడం ప్రారంభించేరు. పగటివేళ ఒకళ్ళు-యిద్దరూ చొప్పున విడివిడిగా సోవియట్ అధికారుల కంట పడకుండా దొడ్డిదోవనీ, పక్క సందుల్నీ పడివచ్చి చేరుతూండేవారు. దేవిడ్ గెయీవ్, లాష్కినోవ్ మాత్రం ప్రతిరోజూ తప్పకుండా వస్తుండేవారు. యాకోవ్ లూకిచ్ ఆస్ట్రొవ్నోవ్ యెవరేనా చూస్తారేమోనను భయంచేత అప్పుడప్పుడు అతి రహస్యంగా వస్తూండేవాడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం అంటే యేమాత్రమూ కిట్టని మధ్యరకపు రైతులు నికోలాయ్ లుష్కెంయా వంటివాళ్ళు గూడ కొందరు వస్తుండేవారు. ఇక్కడికి వచ్చేవారిలో బోల్షెవికాక యింకొక యిద్దరు బీద కొసక్కులు మాత్రం వున్నారు. వారిలో వాసిలీ ఆటమంచుకోవ్ ఒకడు; సన్నంగా జువ్వలా వుంటాడు. నికీటా ఖాప్రోవ్ రెండవవాడు. ఇతడు పూర్వం జారుప్రభుత్వ కాలంలో ఫిరంగి సైన్యంలో పనిచేసేడు. అంతర్యుద్ధకాలంలో సైన్యంలో చేరకుండా తప్పించుకొని తిరిగేడు. కాని 1919 వ సం॥లో విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి 'కెప్టెన్ అస్టిమోవ్' నాయకత్వము క్రింద బోల్షివిక సైన్యాలతో పోరాడేడు. అందుచేత బీద కొసక్కు అయినప్పటికి సోవియటు ప్రభుత్వం అతనిని శత్రు భావంతోనే చూస్తూ వచ్చింది. గ్రిమాచీలోని ముగ్గురు వ్యక్తులు: యాకోవు లూకిచ్ ఆస్ట్రొవునోవు, అతనికొడుకు, లాష్కినోవులు ఇతను అస్టిమోవు సైన్యంతో కలసి విప్లవ వ్యతిరేకులకు చిహ్నమైన తెల్లటి బాడ్జి ధరించి 1920వ సం॥లో బోల్షివిక సైన్యములకుఓడి పారిపోతుండగా చూసేరు. మరియొకపర్యాయం కుషివ్కా రైల్వే డిపోలోని కూలీలను, ఖాప్రోవు మరి ముగ్గురు కాల్మిక్ కొసక్కులు కలిసిఅరెస్టుచేసి విచారణ కొరకు అస్టిమోవు దగ్గరకు తీసికొని పోతూండగా చూసేరు. .... అంతర్యుద్ధం పూర్తి అయిన తరువాత ఖాప్రోవు 'నొవోర'సిస్కు' నుంచి తన స్వగ్రామమైన 'గ్రిమాచీ లాగ్' చేరేడు. తను విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి పనిచెయ్యడం లాష్కినోవు, ఆస్ట్రొవునోవులు స్వయంగా చూసేరని తెలుసుకొన్నాడు. విప్లవ వ్యతిరేకుల సందరను, సోవియటు ప్రభుత్వం దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా తీవ్రంగా

అణిచేస్తూన్న రోజులవి. కాటాబస్తా అమాంతంగా రెండోవాడి సహాయం లేకుండా ఎత్తుకొన గలిగినంత సామర్థ్యవంతుడైనప్పటికీ ఖాప్రోవు విషపు నవ్వు నవ్వుతూండే లాప్షినోవు ఎదుట పడ్డాడంటే గజగజ వణికి పోయేవాడు. అతడు లాప్షినోవుకి తప్ప యింకెవరికీ అంత భయపడడు. ఎప్పుడైనా లాప్షినోవు యెదురు పడినప్పుడు ఖాప్రోవు దీనంగా,

"బాబూ! నా ప్రాణాలు మీ చేతిలో వున్నాయి. యేం చేసినా మీదే భారం" అంటుండే వాడు.

"నికీటా! నీకేమీ భయం లేదు. నేను మాత్రం క్రైస్తవుడిని కానా! క్రీస్తు 'ఇరుగు పొరుగు వారిని కూడ దయతో చూస్తూండు' అని చెప్పేడు. కలలో కూడా నువ్వు అటువంటి భయం పెట్టుకోకు. నాలుక కోసినా నా నోట అబద్ధం మాట రాదు. చెప్పడం ఒకటి చెయ్యడం ఒకటి—మా ఇంటా వంటా కూడా లేదు. కాని నువ్వు ఒక్క ఉపకారం చేసిపెట్టాలి......... మీటింగులో నైనా— యెదటివాడు పచ్చగా వుంటే చూసి ఓర్వలేని అసహ్యాష్టులు కాని,— లేక ప్రభుత్వమే అవవచ్చు— నన్ను ఎదిరొక్కన్న ప్పుడు మాత్రం కొంచెం మాట సహాయం ....ఎవరు తప్పు కొన్న గోతిలో వాళ్ళే పడతారులే— ఏమంటావు! అయినా ఏందుకయినా మంచిదని చెబుతున్నాను. ఇంకో చిన్న విషయం వుంది: అదును రోజుల్లో కొంచెం సహాయం చెయ్యమని అడుగుదం అనుకుంటున్నాను. మా వాడిని నువ్వు యెరుగుదువు కదా— అవధ్యుడు— యెందుకూ అక్కరకు రాడు. పోనీ కూలీని పెడదం అంటే — వసబోటి సామాన్య సంసారులం భరించలేం."

లాప్షినోవు, నికీటాఖాప్రోవు చేత నానా వెట్టిచాకిరి చేయించుకుం టూండేవాడు. ఖాప్రోవు యింటికి వెళ్ళి కుర్చీలో కూలబడి "యెంత కాలం వీడికి యిల్లా వెట్టి చాకిరి చెయ్యడం! ఎప్పుడో ఖూనీ చేసేస్తా!" అనుకుం టూండే వాడు.

యాకోవు లూకుచ్‌కి కూడా 'తను ఏమి కోరినా ఖాప్రోవు చేతన యినంతవరకు చేస్తాడని' తెలుసును. కాని 'లాప్షినోవు'లా కాకుండా మంచి

మాటలు చెప్పి, చల్లచల్లగా చేయించుకుంటూండేవాడు. అతడు వెనక తిరగగానే ఖాపోర్రివు పళ్ళుకొరుకుతూ, "దొంగ ముండాకొడుకులు యిద్దరూ యిద్దరే! మీరిద్దరూ చావాలి— నా ప్రాణం సుఖ పడాలి—" అనుకొనేవాడు.

పొలోవిట్సేవు యింకా యాకోవ్లూకుచ్ యింట్లోనేవుంటున్నాడు. యాకోవులూకుచ్ అతనికి తన తల్లి పడుకొనే గది ఖాళీచేసి యిచ్చేడు. పగలల్లా ఆ గదిలో మంచంమీద కాళ్లు స్టౌవైపు పెట్టుకొని కాచుకుంటూ, వదలకుండా సిగరెట్టు మీద సిగరెట్టు కాలుస్తూ, యేదో ఆలోచిస్తూ పడుకొని ఉండేవాడు. రాత్రి పూట మాటుమణిగినవనగానే పిశాచంలా యిల్లు అంతా తిరుగుతూండేవాడు. అప్పుడప్పుడు బొచ్చుకోటు తొడుగుకొని, సిగరెట్టు ఆర్పేసి, రహస్యంగా, నెమ్మదిగా దొడ్లో పాకలోవున్న తన గుర్రాన్ని చూడడానికి వెడుతుండేవాడు.

ఒకరోజు రాత్రి కన్ను—కన్ను కానరానంత అంధకారములో పొలోవిట్సేవు పాకలోనుంచి గుర్రమును బయటకు తీసుకొని వచ్చి, యెక్కడకో యెక్క— వెళ్ళిపోయేడు. అతడు తిరిగి వచ్చేటప్పటికి తూర్పు తెల్ల వారవచ్చింది. గుర్రం చెమటతో తడిసి ముద్దయిపోయింది. పక్కలు యెగరేస్తూంది. ఉండి ఉండి ఆపాదమస్తకం వణికిపోతూంది. ఆవుదయం పొలోవిట్సేవ్ లూకుచ్ని పిలిచి "రాత్రి మావూరికి వెళ్ళి వచ్చేను. అక్కడ నాకోసం కాచుకుతున్నారు. కోసక్కులంతా తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. ఆజ్ఞకోసం యెదురు చూస్తున్నారు." అని చెప్పేడు.

తరువాత కొద్ది రోజులకే డేవిడోవు గ్రామస్థులందరను సమావేశ పరచి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రమువల్ల కలుగు లాభములను గురించి చెప్పేడు. ఆసభలో పొలోవిట్సేవు సలహా ననుసరించి యాకోవ్ లూకుచ్, గ్రామస్థులందరు తప్పక చేరవలెననియు, దానివల్ల అనేక లాభములున్నవనియు గంభీరోపన్యాసమిచ్చి తను వెంటనే సభ్యుడుగా చేరేను. అతను చేయుట చూచి ఆరోజు సాయంకాలము లోపుగా మరి 30 మంది చేరేరు.

ఆరోజున సభలో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం వల్ల చాలా లాభాలు వున్నాయని చెప్పేరు. కాని మరునాడునయం రహస్యంగా, సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రములో చేరుటకు ఇష్టంలేని కోసక్కుల దగ్గరకు వెళ్ళి, వారిని చేర వద్దని చెప్పడం మొదలెట్టేడు. డబ్బు ఆశ వున్నవాళ్ళకి డబ్బు యిచ్చి, కొంత మందికి వోడ్కా వొళ్ళు తెలియకుండాపోయించి తనవైపు తిప్పుకున్నాడు.

“మీ అందరికంటె ముందుగా నేనే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరాలి. లేకపోతే నన్ను కూడ భాగ్యవంతులలో జమకట్టి వెంటనే నా ఆస్తిఅంతా స్వాధీనం చేసుకుంటారు. అంతేగాని మీరు చేరడం అనవసరం. ఎడ్లనిచూసేరా— వాటి మెడకి కాడి తగిలించి గుల్లా చాకిరీ చేయించు కుంటున్నారో! అలాగే మిమ్మల్ని కూడ నిర్బంధించి చాకిరీ చేయించు కుంటారు.” అంటూ తన మామూలు స్తోత్రం వల్లించేడు. ఆడవాళ్ళనిగూడ సమాజపరం చేస్తారని, కుటుంబ విచ్ఛేదం చేస్తారనీ దేశం అంతటా రైతులు తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారనీ, తోచినట్లు కల్పించిచెప్పి కొత్తవారిని యిద్దరిని రహస్య సంఘంలో చేర్చి యింటికి వెళ్ళిపోయేడు.

అంతా సవ్యంగానే జరిగి పోతూంది. యాకోవ్ లూకిచ్ సుమారు 80 మందిని రహస్య సంఘంలో సభ్యులుగా చేర్చేడు. ఇంతలో హఠాత్తుగా అనుకోని విపత్తు ఒకటి సంభవించింది. ఒకరోజు సాయంకాలం యాకోవ్ లూకిచ్ మామూలుగా బోస్లేవు యింటికి వెళ్ళేడు. అప్పటికప్పుడే అక్కడ చాలమంది సభ్యులు పోగయేరు. గదిలో వెచ్చగా వుండడంకోసం బోస్లేవు నెగడుకిపుల్లలు తగులుస్తున్నాడు. బల్లలమీద ఫ్రోల్, లాప్షినోవు, గెయీవు, నికోలాయ్‌లుష్నియా, వాసిలీ అటమంచుకోవ్, ఖాప్రోవు మొదలయిన వాళ్ళు కూర్చుని వున్నారు. అప్పుడే పట్నంనుంచి తిరిగి వచ్చిన ఫ్రోల్ కొడుకు టిమోఫీ ద్వారబంధము నానుకొని నిలబడి ‘పబ్లిక ప్రాసిక్యూటరు’ తన ఫిర్యాదు విచారించుటకు బదులు, అరెస్టు చెయ్యడానికి సిద్ధపడడం మొదలైన విషయాలు చెబుతున్నాడు. లూకిచ్ రాగానే టిమోఫీ హఠాత్తుగా చెబుతున్న విషయం ఆపేసేడు.

"టిమోఫీ! అతడు మనవాడే. నువ్వేమీ భయపడ నవసరం లేదు." అని ఫ్రోల్ కొడుకుని హెచ్చరించేడు.

టిమోఫీ అక్కడ జరిగిన విషయాలన్నీ పొంతంగా చెప్పేడు. కళ్ళు తళ తళ లాడుతున్నాయి.

"పరిస్థితులన్నీ మనకి వ్యతిరేకంగా వున్నాయి. వాళ్ళకి శత్రువులని తోచిన వాళ్ళందరిని తీవ్రంగా అణచేస్తున్నారు. ఇప్పుడు దేశంలో యేదయినా తిరుగుబాటు వచ్చిందంటే నేను కూడా తక్షణం బయలుదేరి యీ కమ్యూనిస్టుల్ని అందర్నీ నాశనం చేసేద్దును."

"ప్రభుత్వం కొత్తది, నిర్బంధం చాలా తీవ్రంగానే యున్నాయి; కాని యింతకంటె అర్థ్వం అవకపోతే అదీ ఒక సుగుణమే." అన్నాడు లూకిచ్.

"ఎంతవరకు అవాలో అంతవరకూ ఇదివరకే అయింది. — గోచీకి, మిక్కిలి దరిద్రం వుందా" అన్నాడు ఫ్రోల్ కోపంతో.

"నీ ఆస్తి నీకు భద్రంగానే వుంది.—నీకేం! యెటొచ్చీ ఆస్తి అంతా పోయి చిప్ప చేతికొచ్చిన వాళ్ళం మేము. మొన్న మొన్నటి వరకు మనం యిద్దరం సమాన స్థితి పరులుగా వుండేవాళ్ళం. ఇప్పుడు నీకు కొంత ఆస్తి పోయినా తిండికి గుడ్డకి లోటు లేదు. మాదగ్గరనుంచి మాత్రం వంట వండు కొనే గిన్నె సహా లాక్కున్నారు."

"ఆ విషయం కాదు. ఇంకో విషయం ఏదో ఆలోచిస్తున్నాను."

"ఏమిటది?"

"మళ్ళీ యుద్ధం వస్తుందేమోనని."

"ఆమాత్రం అదృష్టం కూడానా! యుద్ధం వస్తే యింక మనకి కావల సినదేముంది! భగవంతుడికి మొక్కుతున్నాను............"

"1919 సంలో 'వియోషన్స్కా'లో ప్రజలు తిరుగుబాటు చేసేరు మానేవు; అల్లా చేతికి అందినదల్లా పుచ్చుకొని తయారవుతాము."

"నా కసి తీరా కమ్యూనిస్టుల్ని చిత్రవధ చేస్తాను."

అంతర్యుద్ధంలో కంఠానికి దెబ్బ తగలడం చేత కీచుకంఠం అయిపోయిన అటమంచుకోవ్, చీరండలా సన్నని గొంతుకలో "ప్రజలు యింక యేమాత్రం ఓర్వలేని స్థితికి వచ్చేరు. ఆయుధాలు లేకపోతే గోళ్ళతో రక్కి పళ్ళతో పీకి, చంపుతారు" అన్నాడు.

యాకోవులూకచ్, చుట్టుపక్కల అన్ని జిల్లాలలోను అశాంతి ప్రబలుతూందనీ కొన్నిచోట్ల కోసక్కులు కమ్యూనిస్టుల్ని పట్టుకొని సంచులలో కట్టి నీళ్ళలో పారేసి— కాళ్ళు చేతులు ఒక్కొక్కటే తెగగొట్టి చంపేసీ అనేక విధాల చిత్రవధలు చేస్తున్నారనీ, డాన్ నదీ తీరాన కొన్ని జిల్లాలలో 'స్త్రీలని అందరు సమానంగా అనుభవించాలి' అని చట్టాలు చేసేరనీ, కమ్యూనిస్టులు సంసార స్త్రీలనందరిని మానభంగం చెయ్యడానికే యీ చట్టాలన్నీ చేస్తున్నారనీ, తొలకరి వాటికి విదేశ ప్రభుత్వాలు రష్యా మీదికి దండెత్తి వస్తాయనీ, అక్కడ వున్న వాళ్ళందరు నమ్మేటట్లుగా చెప్పేడు. ఆ విషయాలన్నీ నమ్మకస్తుడైన ఒక సేనానాయకుడు వారం రోజులక్రితం ఆవూరు వచ్చినపుడు తనకి తెలియజేసేడని చెప్పేడే కాని, అతడు యింకా తన యింట్లోనే వున్న సంగతిమాత్రం చెప్పలేదు.

అంతవరకు మౌనంతో వింటూ కూర్చునియున్న ఖాప్రోవ్ "యాకోవులూకచ్! మనంఅంతా తిరుగుబాటుచేసి యీప్రాంతంలోని కమ్యూనిస్టుల్ని అందరిని చంపేస్తామనుకో, తరువాత? మిలీషియా వచ్చినా ఓడించేస్తాం. కాని ప్రభుత్వం సైన్యాలు తీసుకువచ్చి దింపుతే? వాళ్ళతో యుద్ధం చెయ్యడానికి మనల్ని నడిపించేవాడెవడు? మన వంటివాళ్ళు యెంతమంది వుంటే మాత్రం యేం లాభం — సమర్థులైన ఆఫీసర్లు, సేనానాయకులు లేకపోయిన తరువాత?" అన్నాడు.

"సమయం వచ్చిందంటే అంతా సమకూడుతారు. బోల్షివిక్ సేనానాయకులకంటె సమర్థులైనవాళ్లు, యుద్ధవ్యవసాయంలో తల నెరసినవాళ్ళు, అనేకమంది మన పక్షాన పోరాడడానికి సిద్ధంగా వున్నారు. బోల్షివిక్ సేనానాయకులు యెల్లాంటి వాళ్ళో యెరుగుదువా? యెక్కడిదాకానో యెందుకు?

మన మకార్ నగుల్నొవుని చూడు. అమాంతంగా మనిషిని నిలువునా చంపెయ్య కలడు. అంతమాత్రంచేత సైన్యాలు నడిపించడం చేతనవుతుందా? సేనానాయకుడికి యెంత అనుభవం, తెలివితేటలు, నేర్పు, వుండాలి?" అన్నాడు.

"కాని—మనకి ఆఫీసర్లు యెక్కడినుంచి వస్తారు?"

"ఇక పైని దేశంలో పడతారు." లూకిచ్ కొంచెం గాభరా పడ్డాడు.

"నికీటా! 'యెక్కడినుంచి వస్తారు!' అని నన్ను వేపుకతినేస్తున్నావు. నాకేమేనా జ్యోతిషం వచ్చుననుకున్నావా, వాళ్ళు యెక్కడినుంచి వస్తారో చెప్పడానికి?"

"ఏ విదేశాల నుంచో వస్తారు. ఎక్కడినుంచి వస్తే మనకెందుకు, మన పని మనకు అవాలి కాని?" ఫ్రోల్ ముందురాబోయే విప్లవం, అప్పుడు శత్రువులమీద తాము జరిపే భయంకర ప్రతీకారము మనస్సులో చిత్రించుకుంటూ సంతృప్తితో పెద్ద వుచ్ఛ్వాస్వ తీసుకున్నాడు.

ఖాపోర్వు లేచి నిలపడ్డాడు. దట్టంగా పెరిగియున్న యెర్రటి గడ్డం నిమురుకుంటూ వినేవారి మనస్సులకి గాఢంగా నాటేటట్లు మాట్లాడ్డం మొదలెట్టేడు;

"సరే! యెక్కడినుంచి వస్తేమాత్రం నాకెందుకు .... కాని కోసక్కులు వెనకటంత మూర్ఖులు, అజ్ఞానులు కారు. వెనుక తిరుగుబాటు చేసినందుకు ప్రభుత్వం బహు కూరరంగా శిక్షించింది. ఇంక యెన్నడూ, వాళ్ళు తిరుగుబాటు చెయ్యరు. క్యూబాన్ కూడా తిరుగుబాటులో పాల్గోడు............"

యాకోవ్ లూకిచ్ నవ్విన నవ్వు మూతికూడ కప్పేసిన అతని బూడిద వర్ణపు గడ్డంలోనే అంతరించిపోయింది.

"ప్రజలంతా ఒక్క త్రాటిమీద లేచి తిరుగుబాటు చేస్తారు. క్యూబాన్ అంతా నామరూపాలు లేకుండా నేలమట్టంచేసి పారేస్తారు. ఇంత వరకు అణచి యుంచ బడిన వారందరు మరుక్షణంలో తిరగబడి శతృవుల్ని నేల రాసేస్తారు." అని యాకోవ్ ధీమాగా అన్నాడు.

"మీరు లక్ష చెప్పండి, నాకేమీ నమ్మకం లేదు. నేను ప్రభుత్వం మీద తిరుగుబాటు చెయ్యదల్చుకోలేను. నా సలహా అడిగిన వాళ్ళకి కూడ తిరుగుబాటు చెయ్యవద్దనే చెబుతాను. లూకష్! ప్రజల్ని తిరుగుబాటు చెయ్యమని చెప్పడంవల్ల లాభం లేదు. రాత్రి మీయింటికి వచ్చిన ఆఫీసరు ఎవరో కూడా తెలియదు నీకు. అటువంటి వాళ్ళ మాటలు నమ్మడం మంచిది కాదు. సుఖంగా జీవిస్తున్న మనల్ని తిరుగుబాటు చెయ్యమని ప్రోత్సహించి వ్యవహారం చెయ్యి దాటిపోగానే చల్లగా తప్పుకుంటాడు. తరవాత, బాధ పడేవాళ్ళం మనం. క్రిందటి యుద్ధంలో ఏమయింది? మనచేత సోవియటు ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటు చేయించేరు. ఆదరాబాదరాగా మనల్నే ఆఫీసర్లుగా కూడా తరిఫీదు చేసేరు. వారుమాత్రం యుద్ధరంగం వెనుక నిలబడి పడుచు పిల్లలతో కులాసాగా కాలం గడిపేరు. చివరకి యుద్ధం ముగిసిన తరువాత తిరుగుబాటు చేసినందుకు కష్టపడినవాళ్ళు ఎవరు? నోవోరోసిస్కులో బోల్షివిక్కులు చేతికందిన 'కాల్మిక్'ల నందరిని కోసి పోగులు పెట్టేరు. ఆఫీసర్లు, యితర తిరుగుబాటునాయకులు మాత్రం కోడ లెక్క కడుపులో చల్ల కదలకుండా జాగ్రత్తగా విదేశాలకి చేరుకున్నారు. డాన్ సైన్యాన్ని అంతనీ తరిమి తరిమి గొర్రెల మంద తోలుకు వచ్చినట్లు 'నోవోరోసిస్కు'కు తోలుకు వచ్చేరు. ఆ తిరుగుబాటు నాయకులు యేమయేరు? మిమ్మల్ని యింకొక విషయం అడగ దల్చుకున్నాను. రాత్రి మీ యింటికి వచ్చిన పెద్దమనిషి యున్నాడే— అతనింకా మీ యింట్లో లేడూ? దొడ్లో పాకలోకి నీవు బాల్చీతో నీళ్ళు తీసుకు వెడుతూంటే అనేకసార్లు చూసేను. 'లూకష్ యెందుకో? అక్కడికి నీళ్ళు తీసుకు వెళుతున్నాడు? నీళ్ళు తాగడానికి అక్కడేమీ లేవే?' అనుకున్నాను. అంతట్లో గుర్రం సకిలింపు వినబడింది."

క్రమంగా అస్త్రోవ్రైనోవు ముఖవైఖరి మారుతూ చివరకి నెత్తురు చుక్క కూడా లేనట్లు తెల్లపోవడం ఖాప్రోవు చూసి లో లోపల సంతోషిస్తూ నిలబడ్డాడు. అక్కడవున్న అందరి ముఖాలలోను ఆందోళన, ఆతురత వ్యక్తం అవుతూంది. ఖాప్రోవు సంతోషం కంఠ పూర్తి అయింది.

"మా యింట్లో ఆక్షేపణేవరూ లేరు." అన్నాడు లూకిచ్ తీవ్రంగా. "నీకు వినబడిన ఆ సకిలింపు మాగుర్రానిదే. ఆ పాకలోవున్న పందికి పొయ్యి డానికి కుడితి తీసుకు వెళ్ళేను, కాని నీళ్ళు యెప్పుడూ తీసుకు వెళ్ళలేదు."

"నీ గుఱ్ఱం సకిలింపు నాకు గుర్తే; ఆ కథున్న నాదగ్గిర చెప్పకు. పోనీ— ఆ గొడవ నాకెందుకు? ఇంతటినుంచి నేను మాత్రం మీతో కలిసి రాను." ఖాప్రోవు టోపీ పెట్టుకుని చుట్టూ చూసి, గుమ్మం వైపు బయులు దేరేడు. ఇంతలో లాప్షినోవు చేతులు చాపి దోవకి అడ్డంగా నిలబడ్డాడు.

"దొంగ్రహీ! వెళ్ళి ఇక్కడ జరిగినదంతా తెలియచేస్తావా? దెబ్బకి ఆశపడి వాళ్ళతో జేరేవా" నువ్వు వెనక 'కాల్మిక్'లతో కలసి ప్యూనిటివ్ పటాలాలలో పనిచేసేవని తెలియచేస్తాం— జ్ఞాపకం ఉంచుకో........."

"ఒరేయ్! ముసలిపీనుగా! ఇంకా బెదరించి వుపయోగించుకోడానికి చూస్తున్నావురా!" ఖాప్రోవు పిడికిలి బిగించి లాప్షినోవు గడ్డం యెత్తు యెత్తేడు. "మొట్టమొదట నా విషయంతోనే ప్రారంభిస్తాను; నేను 'కాల్మిక్' ప్యూనిటివ్ దళాల్లో పనిచేసేను. శిక్షించండి.' అని చెప్పేస్తాను. కాని మీ విషయం కూడా ఆలోచించుకోండి. ఒరే! ముసలినక్కా! నువ్వు ...." అంటూ పెద్ద నిశ్వాస వదలేడు. "ఇంతవరకూ జలగలా నా రక్తం పీల్చి, పిప్పి జేసేరు. ఇప్పుడు తగిన ప్రతీకారం చేస్తాను"

అతడు లాప్షినోవు ముఖంమీద ఒక్క గుద్దు గుద్ది, అక్కడే నిలువునా కూలిపోయిన అతని వంక తిరిగేనా చూడకుండా గుమ్మము దాటి సభాలున తలుపు వేసి వెళ్ళిపోయేడు. టిమోఫీ బోర్షేవు ఒక బాల్చీ తీసుకువచ్చి లాప్షినోవు ముందు పెట్టేడు. అతి నెమ్మదిగా లేచి కూర్చుని బాల్చీ మీదికి వంగేడు. గది అంతటా నిశ్శబ్దంగా వుంది. ఆ నిశ్శబ్దంలో లాప్షినోవ్ సన్నటి మూలుగు, బాగా యెదిగిపోయివున్న అతని గడ్డంమీదనుంచి రక్తపు బొట్లు బాల్చీలోకి పడుతున్న ధ్వని స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి.

"ఏమీ అనుమానం లేదు. వెళ్ళి చెప్పేస్తాడు." అన్నాడు కులక్ గెయెవ్. నికోలాయ్ లుప్చినోయా గభాలున లేచి వెనుతున్నాననేనా చెప్ప

కుండా టోపీ పెట్టుకునేటందుకుకూడ వ్యవధిలేకుండా గబగబా వెళ్ళిపోయేడు. అతని వెనుక అటమంచుకోవ్ లేచి కీచు గొంతుకతో “వెంటనే మనం అంతా ఇక్కడనుంచి చెదిరిపోవాలి. లేకపోతే పట్టుబడి పోతాం” అంటూ వెళ్ళిపోయేడు.

చాల సేపటివరకు యాకోవ్లూకిచ్ మాట్లాడకుండా అల్లాగే కూర్చుండిపోయేడు. కంఠానికేదో అడ్డుపడినట్లు అనిపించింది. అతనికి ఊపిరి పీల్చడం కూడా భారం అయింది. రక్తం తలలోకి వేగంగా ప్రవహించ సాగింది. నుదుటిమీద చిరు చెమటలు పోసేయి. కొంతసేపటికి లేచి నిలబడ్డాడు. అప్పటికప్పుడే చాలామంది వెళ్ళిపోయేరు. నెమ్మదిగా బయలుదేరి వెడుతూ టిమోఫీ వైపు తిరిగి “నాతోకూడా రా!” అన్నాడు.

మారు మాటాడకుండా టిమోఫీ కోటు తొడుక్కొని, టోపీ చేత పుచ్చుకొని యాకోవ్ వెనక బయలుదేరేడు. రాత్రి బాగా పొద్దుపోవడం చేత గ్రామం అంతా మాటు మణుగుతూంది.

“ఎక్కడికి వెడుతూన్నాం” అన్నాడు టిమోఫీ.

“మా యింటికి”

“ఎందుకు”

“చెబుతా, అది నాట్టనీ.”

సాహసించి యాకోవ్ లూకిచ్ సోవియటు ఆఫీసు దగ్గరనుంచే దోవ తీసేడు. ఆఫీసులోకూడా ఎవరూ లేరు. చీకటి కొట్టాడుతూంది. వారిద్దరు యాకోవ్ యింటిని సమీపించేరు. యాకోవ్ ఆవరణ గుమ్మం దగ్గర ఆగి టిమోఫీ కోటు స్పృశించేడు.

“ఇక్కడ కొంచెంసేపు ఆగు. నేను మళ్ళీవచ్చి పిలుస్తాను.”

“ఆ— అల్లాగే.”

యాకోవ్ తలుపు తట్టేడు. అతని కోడలు వచ్చి తలుపు తీసి “మీరేనా—యెవరో అనుకున్నాను.” అంది.

“అవును” అంటూ తలుపు గడియవేసి, తిన్నగా పాలోవిట్సీవు వున్న

గది గుమ్మం దగ్గరకు వెళ్ళి తలుపుమీద చప్పుడు చేసేడు. లోపలనుంచి గంభీరమైన ధ్వని వినబడింది.

"ఎవరు వారు!"

"నేనండి—అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్! లోపలికి రావచ్చా!"

"ఆ—రావచ్చు."

పొలోవిట్సేవు కిటికీకి యెదురుగానున్న టేబులుముందు కూర్చొని యేదో వ్రాసుకుంటున్నాడు. గదిలోవాళ్ళు వీధిలోకి కనబడకుండ కిటికీకి అడ్డముగా నల్లటితెర వేళ్ళాడుతూంది. వ్రాస్తూన్న కాగితం మీద చెయ్యి అడ్డంగా పారేసి యాకోవు లూకుచ్ వైపు చూస్తూ,

"ఏమిటి విశేషాలు! పనులన్నీ సవ్యంగా జరుగుతూ న్నా యా?" అన్నాడు.

"ఏం బాగులేవు. ఇప్పుడే. వో విషయం జరిగింది..............."

"ఏమిటి! త్వరగా చెప్పు!" పొలోవిట్సేవు మెరుపులా లేచి నిలపడ్డాడు. వ్రాస్తున్న కాగితాలు జేబులో కుక్కేసి, తొందరగా చొక్కా బొత్తాలు పెట్టుకొని, కందగడ్డలా యెర్రబడిన ముఖంతో, మాటుకాచి వురకడానికి సిద్ధంగావున్న పులిలా ముందుకి వంగి నిలబడ్డాడు.

యాకోవు లూకుచ్ కంగారుతో తడబడుతూ బోన్షేవు యింట్లో జరిగినదంతా చెప్పేడు. పొలోవిట్సేవు లూకుచ్ కేసి తీవ్రంగా చూస్తూ నిశ్శబ్దంగా అంతా విన్నాడు. పళ్ళుకొరుకుతూ, పిడికిళ్ళు బిగించి హఠాత్తుగా—తుపానులా— లూకుచ్ మీద విరుచుకుపడి నోటికివచ్చినట్లల్లా తిట్టేడు.

"ఏమిరా— గాడిదా, నీకేమైనా బుద్ధివున్న పనేనా ఇది! నన్ను నాశనం చెయ్యదల్చుకున్నావురా? ఇంత శ్రమపడి మేము చేసిన పని అంతా ధ్వంసం చేస్తావా! నీ అజాగ్రత్తవల్ల అంతపనీ నాశనం అయిపోయింది. మొదట నీకు యేమని చెప్పేను! — మాట్లాడవేం! ముందుగా ఒక్కొక్కళ్ళనే పరీక్షించి చూసి మరీ చేర్చమని చిలక్కి చెప్పినట్లు చెప్పేనే! ఇన్ని చెప్పినా చివరకు కార్యం అంతా తగలేశావు. శుద్ధ మూర్ఖుడులా ప్రవ

ర్తించేవు." అసలే భయపడుతూ వచ్చిన లూకుచ్, కొయ్యబారి పోయేడు. "ఇప్పుడు యేం చేద్దం? ఖాపోర్రివు యీపాటికి యీ విషయం అంతా చెప్పి వుంటాడా? బెల్లంకొట్టిన రాయిలా మాట్లాడవేం? ఈలాంటి మూర్ఖుడిని యెక్కడా చూడలేదు! చెప్పలేదూ! అక్కడనుంచి తిన్నగా యెక్కడికి వెళ్ళేడు? అతనితో కూడా వెళ్ళి చూసేవా!"

"లేదు......................వెళ్ళలేదండి. ఇప్పుడు వెళ్ళాలి." అన్నాడు యాకోవు లూకుచ్ చేతులు నలుపుకుంటూ. కన్నీటిచుక్క ఒకటి కొలికి లోనుంచి తొంగిచూసి క్రిందికి జారిపోయింది. పాలోవిట్సీవు పళ్ళు కొరుకుతూ నిలబడ్డాడు.

"ఆడదానిలా యేడుస్తావెందుకు? యిప్పుడేదో తగిన ప్రతిక్రియ చెయ్యాలి కాని.......... నీ కొడుకు యింట్లో వున్నాడా!"

"లేడు .... కూడా యింకొకర్ని తీసుకువచ్చేడు."

"ఎవర్ని?"

"ఫ్రోల్ కొడుకుని"

"ఆ! అతన్ని యెందుకు తీసుకువచ్చేవు?"

ఇద్దరి కళ్ళు కలిసేయి. ఆ చూపులో ఒకర్ని వొకరు అర్థం చేసుకున్నారు. యాకోవు లూకుచ్ కళ్ళు మరల్చుకొని, "అతడు నమ్మతగినవాడేనా?" అని అడిగిన పాలోవిట్సీవుకి సమాధానంగా తల వూపేడు. వెంటనే పాలోవిట్సీవ్ గోడనున్న గొర్రెబొచ్చు జాకెట్టు అందుకొని, తలగడా క్రింద శుభ్రముగా తుడిచి భద్రము చేయబడిన పిస్టలు తీసేడు.

జాకెట్టు బొత్తాలు పెట్టుగుంటూ పాలోవిట్సీవు యుద్ధరంగంలో మాదిరిగా, తొందరగా, క్లుప్తంగా ఆజ్ఞలు యివ్వడం మొదలెట్టేడు.

"గొడ్డలి తీసుకుపో గా, అడ్డుపోవని నడు; యెంత సేపట్లో వెళ్ళగలం?"

"అక్కడ దూరం లేదు, యేడెనిమిది యిళ్ళ అవతల."

"కుటుంబం యేమేనా వుందా?"

"ఒక భార్యమాత్రం వుంది."

"అతని యింటి చుట్టూ యిళ్ళువున్నాయా?"

"ఒకవైపు కాళీస్థలం. రెండవవైపుతోట"

"సోవియటు ఆఫీసు యెంతదూరం వుంది?"

"యెక్కడో, దూరంగా వుంది............"

"సరే, నడవండి!"

లూకుచ్ గొడ్డలి తీసుకురావడానికి లోపలికి వెళ్ళేడు. పొలోవిట్సేవు యెడమ చేతితో టిమోఫీ జబ్బ పట్టుకొని "నేను యేది చెబితే అది మాట మాట్లాడక వెంటనే చేసెయ్యాలి! మనం అక్కడికి వెళ్ళినతరువాత నువ్వు "మారుకంఠంతో సోవియటు ఆఫీసు కాపలావాడననీ, డాక్యుమెంట్లు తీసుకు వచ్చేనని కేకెయ్యి. ఎలాగయినా అతనే తలుపుతీసి బయటకు వచ్చేటట్లు చెయ్యాలి."

కామ్రేడ్, మిమ్మల్ని చూడగా .... యేమని పిలవాలో అర్థం అవడం లేదు ....ఈ ఖాపోర్రివు చాలా బలమైన వాడు. జాగ్రత్తగా వుండకపోతే, యే అయుధం లేకుండానే మన ముగ్గుర్నీ కలిపి ...." అంటూ వొకదానికొకటి పొందిక లేకుండా చెప్పడం మొదలెట్టేడు.

"ఉస్ — మాట్లాడకు!" అంటూ పొలోవిట్సేవు అతని మాటకిఅడ్డం వచ్చి లూకుచ్ వైపు చెయ్యి జాపి "అది నా చేతికిచ్చి దోవ చూపించు." అన్నాడు.

అతడు గొడ్డలి ట్రౌజరు బెల్టులో పెట్టి కనబడకుండా పైని గొర్రె బొచ్చు జాకెట్టు కప్పేసేడు.

ముగ్గురు నిశ్శబ్దంగా పక్క సందులోంచి బయలుదేరేరు. ఒడ్డు—పొడుగు, మంచి బందోబస్తుగా రాక్షసుడులా వున్న పొలోవిట్సేవు ముందు 'టిమోఫీ' పూనాపిలా కనిపిస్తున్నాడు.

అతడుపొలోవిట్సేవు ప్రక్కని నడుస్తూ అతని ముఖంకేసి చూడ పోగేడు; కాని ఆచీకట్లో అతనికి యేమీ కనిపించిందికాదు.

నెమ్మదిగా ముగ్గురు ఒక దడిలోనుంచి దూరి, బయలులోకి వచ్చేరు

"ఒకరి అడుగు జాడల్లో ఒకరు నడవండి: యెంత వెతికినా ఒక్క అడుగు జాడకంటె యెక్కువ కనుపించదు." అని పొలోవిట్సీవు నెమ్మదిగా ఆజ్ఞాపించేడు.

ఆ తెల్లటి మంచుమీద వొకరి వెనుక వొకరు నిశ్శబ్దంగా తోడేళ్ళలా బయలుదేరేరు. ఖాపోవ్రివు యింటిచుట్టూవున్న దడిగుమ్మం దగ్గరకి వచ్చిన తరువాత యాకోవ్లుటూకుచ్ వెనక్కి తిరిగి చూసేడు.

పొలోవిట్సీవు గుమ్మం వైపు చూపిస్తూ నెమ్మదిగా "వెళ్ళి పిలు" అన్నాడు. అతనన్న మాట టిమోఫీకి వినపడకపోయినప్పటికి అతని హస్త చాలనిబట్టి గ్రహించి గొళ్ళెం పట్టుకొని చప్పుడు చేసేడు. తనవెనుక నల్లటి వున్నిటోపీ పెట్టుకొనిన వ్యక్తి గొర్రె చర్మపు జాకట్టు బలవంతంగా లాగి చంపేసినధ్వని వినిపించింది. టిమోఫీ మళ్ళీ రెండవసారితలుపుచప్పుడుచేసేడు. మనుష్యులఅలుకుడువిని వాకట్లోపడియున్న నాగలికిందనుంచి బయటికివచ్చిన గజ్జిపట్టిన చిన్నకుక్క నొకదానినిచూచి లూకుచ్ హడలిపోయేడు. కాని చలిబాధ కొంకరించుకొనిపోయి మొరగడానికి కూడా వోపికలేక, తోక ముడుచుకొని ముడ్డివంచి నెమ్మదిగా మూలుగుతూ, మరో మూలకి పోయి పడుకుంది.

* * * *

ఖాపోవ్రివు యెంత ఆలోచించినా ఒక నిశ్చయానికి రాలేకపోయేడు. ఆఖరికి తిరిగి తిరిగి యింటికి వచ్చేడు. చల్లగాలిలో తిరిగి రావడంవల్ల మనస్సు కొంచెం కలక తేరింది. భార్య బలవంతం మీద భోజనం దగ్గర కూర్చుని కొంచెం యెంగిలి పడి లేచేడు.

"మేరియా! పుచ్చకాయ వుంటే తిసేద్దును యిప్పుడు."

"వోడ్కా యెక్కువగా తాగడంచేత తలనొప్పిగా వుందా!" అంది ఆమె నవ్వుతూ.

"లేదు. అసలు యీ వేళ వొక్కసారి కూడ తాగలేదు. వినక నేను ప్యానిటివు దళంలో పనిచేస్తేనని వుదయాన్నే వెళ్ళి ప్రభుత్వానికి తెలియ

చేస్తాను. ఎంతకాలం యిలాగ మనస్సులో బాధపడుతూ వుండడం."

"మంచి ఆలోచనే! ఈ వేళ ఉదయాన్నుంచీ యిలా వున్నారేమి? నాకేమీ అర్థం కావడం లేదు మీ వరస."

ఖాపాత్రివు పక్కమీద వొళ్ళు వాల్చేడు నిద్రపోవడానికి. నికీటా నవ్వుతూ వచ్చి అతని రెండు చెంపలమీద చేతులువేసి మీదకు వంగి, "నా కోసం చేసుకున్న రొట్టెలున్నాయి; రెండు తినకోడదూ? లేకపోతే యేదేనా చేసిపెట్టమంటే చేసి పెడతాను"అంది.

కాని భార్య యెన్ని చెప్పినా వినకుండా ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాడు. "ముందు నా సంగతి చెప్పి తరువాత అస్త్రాప్రునోవ్ సంగతికూడా చెప్తాను. నాతోపాటు వాళ్ళూ అనుభవిస్తారు! కాని నాకు యేమి శిక్ష విధిస్తారు? సాధారణంగా మరణశిక్ష విధించరనుకుంటాను. నాలుగైదు సం॥లు శిక్షవేస్తే యూరల్ పర్వతాలలో చెట్లు నరకడమో యేదో పనిచేసి తిరిగి వస్తాను. అంతటితో స్వేచ్ఛగా వెనకటి రహస్యం వెల్లడి అవుతుందేమోనని భయం లేకుండా జీవించవచ్చు. వీళ్ళందరికీ వెట్టిచాకిరీ చెయ్యడం తప్పిపోతుంది. ఏమీ దాచకుండా అంతా పూసగుచ్చినట్లు చెప్పేస్తాను. తరవాత వాళ్ళ యిష్టం వచ్చినట్లు చేస్తారు. యీ విషయం జరిగి చాలాకాలం అవడం చేత అట్టే యెక్కువశిక్ష విధించరనుకుంటాను. ఏమైనా సరే— అంతా చెప్పేస్తాను. స్వయంగా నేను యెవర్నీ చంపలేదు. అంతమటుకు నిజం... ....సైన్యం వదలి పారిపోయినవాళ్ళని, కొంతమంది బోల్షివిక్కులని మాత్రం కొరడాలతో బాదేను. అప్పుడు నాకు యీ మాత్రం ప్రపంచజ్ఞానం వుంటే ఆ పని చెయ్యకపోదును."

క్రమంగా కునుకు పట్టింది. కొద్ది సేపటికే తలుపు చప్పుడుకి మెలకువ వచ్చింది. 'ఇంత రాత్రివేళ వచ్చి తలుపు తట్టేవారెవరా?' అని ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇంతలో మళ్ళీ తలుపు చప్పుడయింది. కంగారుపడుతూ లేచి దీపం వెలిగించడానికి అగ్గిపెట్టెకోసం వెతుకుతున్నాడు. అతని భార్యకు మెలకువ వచ్చి,

"మళ్ళీ యేదేనా మీటింగు వుందా? దీపం వెలిగించకండి. రాత్రిపగలూ వకటే గొడవ, విశ్రాంతి లేకుండా ....అంతకంతకి యీపిచ్చి మితిమీరిపోతూంది." అంది నెమ్మదిగా.

నికీటా సావిట్లోకి వచ్చేడు.

"ఎవరు వారు?" అన్నాడు.

"నేను నికీటా.....సోవియటు ఆఫీసునుంచి."

ఆ మాట వినగానే నికీటా కొంచెం గాభరాపడ్డాడు.

"నేను; 'నికోలాయేవిచ్ఘున్స్కో'ని. ప్రెసిడెంటు గారి దగ్గరనుంచి నోటీసు తీసుకువచ్చేను. మిమ్మల్ని వెంటనే సోవియట్ ఆఫీసుకి రమ్మన్నారు."

"ఆ కాకితం తలుపు సందులోంచి లోపలికి పడెయ్యి"

ఒక్క నిముషం వరకు బయట నిశ్శబ్దంగా వుంది. తెల్లవూలు టోపీ క్రిందనుంచి రెండు కళ్ళు మెరుస్తూ తీక్ష్ణంగా చూసేయి. టిమోఫీ ఏమి చెప్పడానికి తోచక తొట్రుపడ్డాడు. కొంతసేపటికి "ఆ కాగితంమీద దస్కతు చెయ్యాలి. తలుపు తియ్యి." అన్నాడు టిమోఫీ.

అతనికి లోపల ఖాప్రోవు అడుగుల చప్పుడు వినబడింది. ఘడియ తీసిన చప్పుడుకూడ వినిపించింది మరో నిమిషానికి.

ఆ చీకట్లో ఖాప్రోవు విగ్రహం గుమ్మంలో కనబడింది. మరుక్షణంలో పొలోవిట్సేవు గడపగుమ్మంమీద యెడమకాలు వేసి, వూతం తీసుకొని గొడ్డలిమడమతో ఖాప్రోవునుదురుమీద శక్తికొలది వొక్క దెబ్బకొట్టేడు.

ఖాప్రోవు కిక్కురుమనకుండా క్రిందకూలబడి నెమ్మదిగా వెనక్కి పడిపోయేడు.

"లోపలికొచ్చి తలుపు మూసెయ్యండి" అన్నాడు పొలోవిట్సేవు తొందరగా. గొడ్డలిచేత దృఢంగా పట్టుకొని, సావిడీ లోపలితలుపు తెరిచేడు. మంచం వున్న మూలనుంచి "నికీటా! కాలికి యేదేనా తగిలి పడిందా యేమిటి, అంత చప్పుడయింది? వారెవరు?" అని వొక స్త్రీ ఆతురతగా అడిగింది.

పోలోవిట్సీవు గొడ్డలి వదిలేసి, చేతులు చాపి మంచం వైపు పరుగెత్తేడు.

"అయ్యో! యెమర్రోయ్! దొంగలు ....రండి!"

చీకటిలో టిమోఫీ కాలికి గుమ్మం తగిలి ముందరికి తూలి పడ్డాడు. లోపల యెవరో మూలుగుతూ పెనుగులాడుతూన్న ధ్వని వినపడింది, అతనికి. పోలోవిట్సీవు ఆమె మీదపడి ఆమె మాట్లాడడానికి వీలు లేకుండా తలగడతో గట్టిగా ముఖము మూసేసి, రెండుచేతులూ కలిపి ఒక తుండుగుడ్డతో కట్టెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు; అతని మోచేతులు పడిలేస్తున్న మెత్తటి ఆమె గుండెలమీదనుంచి పక్కలకి జారిపోయేయి. అతనినుంచి విడిపించుకోనడానికి పెనుగులాడడంలో, ఆమె నెచ్చటి శరీరము, భయంచేత వేగంగా కొట్టుకొంటూన్న హృదయం అతను ‘క్షీ’లయేరు. అతనికి వుద్రేకం కలిగి క్షణమాత్రం మనస్సు చలించింది. తలగడ క్రిందకి చెయ్యి పోనిచ్చి, బలవంతంగా ఆమెనోరు పెడతియ్యడానికి ప్రయత్నించేడు. అతని రాక్షస బలం ముందు ఆ పెదవులు బద్దలై రక్తము చిమ్మి క్రమంగా లొంగిపోయి నోరు యిచ్చేసేయి. పోలోవిట్సీవు ఆమె జాకెట్టు గుండెలపైకి లాగేసి వుండచేసి నోట్లో అంగుడు వరకు కుక్కేడు. దానితో అంతవరకు వినబడుతున్న ఆమె మూలుగు కూడ అంతరించింది.

అతడు టిమోఫీని ఆమెదగ్గర నిలబెట్టి, తిరిగి సావిట్లోకి వచ్చేడు.

"అగ్గిపుల్ల వెయ్యి" అన్నాడు.

యాకోవు లూకిచ్ ఒక అగ్గిపుల్ల గీసేడు. ఆ వెలుగులో పోలోవిట్సీవు ఖాప్రోవు మీదికి వంగిచూసేడు. వెల్లకిలా పడివున్నాడు. ముఖం వొక పక్కకి పడిపోయింది. ఇంకా వూపిరి పీలుస్తున్నాడు కాని వొకసారి త్వరగాను వొకసారి అలస్యంగాను, నిలకడ లేకుండా అసమాన అవకాశాలలో పీలుస్తున్నాడు. ఊపిరి వదలినపుడల్లా మీసాలమీదనుంచి కారుతున్న రక్తం అక్కడ మడుగు కట్టినట్లుంది. అగ్గిపుల్ల ఆరిపోయింది. పోలోవిట్సీవు ఖాప్రోవుకి యెక్కడ దెబ్బ తగిలిందోనని తడిమి చూసేడు. కనుబొమల

మధ్య యెముక వొకటి విరిగిపోయి జవజవలాడింది. ఆ ప్రదేశం అంతా పొంగి యెడమ గుడ్డును మూసేసింది.

"నన్ను వెళ్ళిపోనియ్యి ....రక్తం చూస్తే వాంతి వొస్తూంది." అన్నాడు యాకోవు ల్యూకుచ్ నెమ్మదిగా. అతని శరీరం వణకుతూంది. కాళ్ళలో నిలపడేటందుకు కూడా శక్తి లేకపోయింది. కాని పాలోవిట్సీవు అతని మాటలు వినిపించుకోలేదు.

"గొడ్డలి తీసుకు రా—మంచం దగ్గిర వుంది. కొంచెం నీళ్ళుకూడా కావాలి" అన్నాడు.

ముఖం మీద నీళ్ళు చల్లగానే ఖాపోవు కొంచెం తేరుకున్నాడు. పాలోవిట్సీవు మోకాలుతో అతని గుండెలమీద తొక్కిపెట్టి సన్నని కంఠంతో "తెలియచేసేవా! ద్రోహీ! చెప్పు!" అని యాకోవ్ లూకుచ్ వైపు తిరిగి "అగ్గిపుల్ల వెయ్యి!" అన్నాడు.

అగ్గిపుల్ల వెలుతురులో కళ్ళు సగను తెరచియున్న ఖాపోవు ముఖం కనిపించింది. యాకోవు చేతులు, వాటితోపాటు వెలుగుతున్న అగ్గిపుల్లకూడా వొణికేయి. పుల్ల పూర్తిగా కాలిపోయి మంట యాకోవు వేళ్ళు అందుకుంది. కాని అతనికి బాధ అనిపించలేదు. పాలోవిట్సీవు వెనకటి ప్రశ్న రెట్టించి అడిగి సమాధానం రాకపోవడంచేత అతని చేతివేళ్ళు పట్టుకొని వెనక్కి వంచి తీసేడు. ఖాపోవు మూలుగుతూ హఠాత్తుగా బోర్లపడి లేవడానికి ప్రయత్నించేడు. పాలోవిట్సీవు పళ్ళుకొరుకుతూ మళ్ళీ అతనిని తిరగతియ్యడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని ఖాపోవు అతనికి లొంగక నెమ్మదిగా లేచి యెడమ చేతితో, దగ్గరనే నిలబడియున్న లూకుచ్ నడుమునున్న పటకా పట్టుకొని, కుడిచెయ్యి పాలోవిట్సీవు మెడకి చుట్టేసి పట్టుకున్నాడు. అతడు పీకి నొక్కెయ్యకుండా పాలోవిట్సీవు తల ముందుకువంచి గడ్డం గుండెల కానించి, "దీపం—దీపం—త్వరగా వెలిగించు;" అన్నాడు. ఆ చీకట్లో అతనికి గొడ్డలి చేతికి దొరక లేదు.

టిమోఫీ వంటయింటి గుమ్మంలోంచి తొంగిచూస్తూ,

"ఏయ్, నిన్నే అల్లాగ మాట్లాడకు. గొడ్డలివాయతో పక్కయెముకల క్రింద తెగ్గొయ్యి" అని సలహా యిచ్చేడు.

పాలోవిట్సేవు గొడ్డలి చేతికి తీసుకొని, అతి కష్టంమీద ఖాప్రోవు పట్టు విడిపించుకొని, రెండుదెబ్బలు కొట్టేడు. ఖాప్రోవు క్రిందపడిపోయేడు. పాలోవిట్సేవు పళ్ళు కొరుకుతూ, వొక కాలితో అతని తల తొక్కిపట్టి, గొడ్డలితో నరికి తలను మొండెంనుంచి వేరుచేసేడు. చిమ్మిన గొట్టంలోనుంచి చిమ్మినట్లు రక్తంబయటకు చిమ్మింది. అతడు లూకిచ్‌ని గుమ్మము లోనుంచి లోపలకు లాగి వీధితలుపులు బిగించి, చిన్న గొంతుకతో "పిరికి పందలా వున్నావే నువ్వు! దాన్ని లేవకుండా గట్టిగా తల అణచి పట్టకో; ఖాప్రోవు మన విషయం ప్రభుత్వానికి తెలియచేసేడో లేదో ఆమె నడిగి తెలుసుకోవాలి. టిమోఫీ! నువ్వు కాళ్ళు పట్టుకో."

బంధింపబడియున్న ఆమెమీద పాలోవిట్సేవు నిలువునా పడుకున్నాడు; అతని దగ్గరనుంచి చెమటవాసన ముక్కుబద్దలయ్యేలా వేస్తోంది.

"నీ మొగుడు సాయంకాలం యింటికి వచ్చేక, సోవియటుఆఫీసుకేనా యెక్కడికేనా వెళ్ళేడా?" అని అడిగేడు.

ఆ మసక చీకట్లో కళ్ళు నీరుకారుతూ బిత్తర చూపులు చూస్తున్న ఆమె కళ్ళలోకి చూసేడు. చిరాకుతోచి ఆరుబయట గాలిలోకి వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకోవాలనిపించింది. ఆమె మాట్లాడక పోవడంచేత వెంటనే తేల్చెయ్యాలని, ఆమె చెవుల వెనుక గట్టిగా నొక్కేడు. కొంతసేపు పెనగులాడి ఆ బాధ భరించలేక మూర్ఛ పోయింది. కొద్దిసేపటికి మెలకువ వచ్చి వుమ్మితో తడిసి ముద్దయిపోయిన నోటిలో గుడ్డ నాలికతో బయటికితోసింది; కాని కేకలేసి యేడవకుండా వెక్కుతూ నెమ్మదిగా,

"అంతా చెప్పేస్తాను! యేమీ దాచను! నన్నుమాత్రం బాధ పెట్టకండి!" అంది.

పక్కనే నిలబడియున్న యాకోవు లూకిచ్‌ని గుర్తుపట్టి, "లూకిచ్! యెందుకు నన్ను బాధపెడతారు! వొదిలెయ్యండి!" అంది భయంతో దీనంగా

ఆమె మాట్లాడకుండా పొలోవిట్సేవ్ నోరు మూసేడు. ఎలాగేనా ప్రాణాలు దక్కించుకోవాలనే ఆశతో, రక్తం చిమ్ముతున్న పెదవులతో అతని చెయ్యి ముద్దుపెట్టుకుంది. ప్రాణాలంటే యెంతతీపి! విపరీతంగా భయపడిపోయింది; పాపం!

"ఏం-మాట్లాడవేం? ఎక్కడికేనా వెళ్ళేదా, లేదా?"

లేదన్నట్లుగా తలతిప్పింది. యాకోవ్ లూకిచ్ అతనిచెయ్యిపట్టుకొని,

"నీ.........మీ...... అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్!" అన్నాడు తడబడుతూ. "దాన్ని వొదిలెయ్యండి! భయపెడదం. యెన్నడూ చెప్పదు! ఎన్నడూ చెప్పదు."

పొలోవిట్సేవ్ అతన్ని దూరంగా గెంటేసేడు. ముంజేతితో ముఖం తుడుచుగున్నాడు. "రేపు చెబుతుందా! ఆడది, అందులోనూ కోసకుజాతి, నమ్మడానికివీలులేదు. నావంటి ఆఫీసరుకి చిన్నతనం.........చావనీ! చూడకుండా కళ్ళుమూసేస్తాను......" అనుకున్నాడు.

ఆమె తొడుగుకొనిన పక్టునే లాగి ముఖం కప్పేసేడు. నడివయస్సులోనుండి అంతవరకు సంతానము లేకపోవడంచేత అందంగా, దృఢంగావున్న ఆమె అవయవాలు వొక్కనిమిషం అతని దృష్టి నాకర్షించేయి. వొక కాలజాపి పక్కకి వొత్తిగిలింది. ఆ గుడ్డివెలుతురులో పొలోవిట్సేవ్ ఆమె గుండెలు నిగనిగలాడుతూ వుప్పొంగడం, క్రమంగా చిరుచెమటలు పొయ్యడం గుర్తించేడు. "దాని ముఖం యెందుకు కప్పేనో అప్పుడే తెలుసుకుంది. చావనీ!" పొలోవిట్సేవు గొడ్డలి యెత్తి వొక్కదెబ్బతో కంఠం నరికి పారేసేడు:

యాకోవ్ లూకిచ్ ఆమె శరీరం గిలగిల కొట్టుకోడం చూసేడు ఆమె శరీరాన్నుంచి యేకధారగా ప్రవహిస్తున్న రక్తపు వాసన భరించలేక పోయేడు. పాకిట్లోకి వచ్చేటప్పటికి వాంతివచ్చి, పేగులలోపల వున్నదంత కక్కి పోసేడు.

పొలోవిట్సేవు తప్పతాగినట్లు తూలుతూ బయటికి వచ్చేడు.

ఎదట దడిమీద వేసుకొనియున్న మంచుమీద వంగి పీల్చేడు. అక్కడినుంచి వారు ముగ్గురు తిన్నగా వీధులోకి వెళ్ళిపోయేరు. టిమోఫీ మాత్రం నెమ్మదిగా నడుస్తూ, వారికి వెనకపడి, మలుపు తిరిగి స్కూలు వైపునుంచి వస్తున్న 'ఎకార్డియన్' చప్పుడు విని, ఆ వైపుకి వెళ్ళిపోయేడు. స్కూలు దగ్గిర కొంతమంది పోగయి, పాటలుపాడుతూ నాట్యం చేస్తున్నారు. చుట్టూ గుండ్రముగానిలబడి వింటున్న పసుచుపిల్లల మధ్యనుంచి తోసుకొని లోపలికి వెళ్ళి, 'ఎకార్డియన్' వాయిస్తున్న వానిని అది యిమ్మని అడిగేడు.

"టిమోఫీ! ఒక్కసారి గిప్సీనాట్యం ఆడు." అని అడిగింది వొకత్తె.

అతను 'ఎకార్డియన్' అందుకుంటూంటే జారి కింద పడిపోయింది. మళ్ళీ తీసుకొనడానికి ప్రయత్నించి మళ్ళీ వదిలేసేడు. అతని వేళ్ళు పట్టు తప్పి పోయేయి. చివరకు ఎల్లాగో ఎకార్డియన్ పట్టుగొని వాయించడానికి ప్రయత్నించేడుకాని, చేతులు స్వాధీనంఅవక దానిని తిరిగి యిచ్చేసేడు.

"ఎక్కడికో పీకలదాకా యెక్కించి వస్తున్నాడు." అంది ఒకయువతి.

"చూడు! తాగినవాడులా లేడూ?"

"ఆ వాలకం చూడు యెలాగవుందో!"

వాళ్ళంతా వొక్కొక్కళ్ళే అతని దగ్గిరనుంచి తప్పుకున్నారు. అంతవరకు ఎకార్డియన్ వాయించినవాడే, దానిమీదపడ్డ మంచు తుడిచేసి, గిప్సీనాట్యం వాయించడం మొదలెట్టేడు. ఉలియానా అఖవాటినా అనే వొకయువతి నాట్యంచెయ్యడం మొదలెట్టింది. "తెల్లారేవరకూ, యిక్కడే వుంటాను. ఆపోకీతీసినా, నావిషయం యెవరూ ఆలోచించరు." అనుకుంటూ బయలుదేరి, తప్పతాగినట్లు నటిస్తూ, బరి అరుగుమీదకూర్చున్న వొకతె దగ్గరికి తూలుతూ వెళ్ళి, ఆమె కాళ్ళమీద తలపెట్టి, "తలలో పేలున్నాయి, కుక్కుదూ" అన్నాడు.

యాకోవ్ లూకుచ్ కడుపులోదంతా వెళ్ళిపోయేదాకా కక్కుకొని, యింటికి రాగానే తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయి పడుకున్నాడు. అతడు పాలోవిడ్నివ్ శుభ్రంగా చేతులు కడుక్కొనడం, అనిళ్ళు పారపొయ్యడం, గదిలోకి

వెళ్ళడం అన్నీ వింటూనే వున్నాడు. ఆగదిలోనుంచి పొలోవిట్స్‌వ్ బయటికి వచ్చేటప్పటికి అర్థరాత్రి దాటింది. లూకుచ్ భార్యని లేపి పళ్ళరసం యిమ్మని అడిగేడు.

తాగడం పూర్తయింది. (యాకోవ్ లూకుచ్ పడుకొని యిది అంతా చూస్తూనే వున్నాడు.) బాగా ముగ్గిన 'పియర్' పండు వొకటి తీసి పీల్చుకొని తినేసి, తరువాత సిగరెట్టు ముట్టించి, గుండెలమీద వాయించుగుంటూ బయటికి వెళ్ళేడు. కొంతసేపటికి గదిలోకి వచ్చి, అప్పటికికూడా, యింకా వేడిగానున్న 'స్టౌ' మీద కాళ్ళు కాచుగున్నాడు. వాతపు నొప్పులచేత, యెంతసేపయినా తనివితీరక, అల్లా కాచుగుంటూండడం అతనికి మామూలు. మాతృదేశ రక్షణకోసం, మహా ఘనత వహించిన చక్రవర్తిగారి సేవలోచేరి పనిచేస్తూ 1916వ సం॥ శీతకాలంలో 'బగ్' నదిని దాటుతున్నపుడు ఆచలికి కాళ్ళు కొంకరించుకొనిపోయినప్పటినుంచి ఆ వాతపు నొప్పులు కలిగేయి..

పదమూడో ప్రకరణం.

స్టాలిన్ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం

డేవీడోవ్ 'గ్రిమాచీ' వచ్చి వారం రోజులయింది. ఆవారంరోజులలో అనేక విషమ సమస్యలు యెదుర్కొన్నాయి అతన్ని. అతడు ప్రతిరోజూ పగలల్లా సోవియట్ ఆఫీసులోనో 'టిటాక్' యింటిలో పెట్టబడిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయంలోనో పనిచేసి, బసకి వచ్చినతరువాత కొంత సేపు సిగరెట్టు కాలుస్తూ గదిలో పచారుచేసి, 'ప్రవదా'; 'మొలాట్' మొదలైన పత్రికలు చదివి, తిరిగి ఆలోచనా ప్రపంచంలో పడిపోయేవాడు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాన్ని గురించి, క్రితంరోజు జరిగిన విషయాలని గురించి కలిగే ఆలోచనలకి అంతేవుండేదికాదు. చివరకు విసుగెత్తి, ఆ ఆలోచనలో నుంచి తప్పుకొనడానికి, 'ప్యూటీలోవ్ వర్క్సు' లోని తన షాపుని ఆస్నేహితుల్ని, అక్కడ తనుచేసే పని జ్ఞాపకం చేసుకొనేవాడు. తనుయిక్కడికి వచ్చిన యీ కొద్దికాలంలోను అక్కడ అనేక మార్పులు జరిగివుంటాయనీ, తన స్నేహితులంతా తనని, తను యిక్కడికి వచ్చేముందు ఇచ్చిన ఆ వుపన్యాసాలనీ కూడ మరిచిపోయి వుంటారని మనస్సుకి తట్టినప్పుడు కొద్దిగా విచారం కలిగింది. అతని ఆలోచనలన్నీ మళ్ళీ అకాత్తుగా 'గ్రిమాచీలాగ్'. మీదికి తిరిగేయి. గ్రిమాచీలాగ్ వచ్చేముందుకూడా అతనికి గ్రామసీమలతోను, అక్కడ వుండే ప్రజలతోను పరిచయం వుండేది; కాని అప్పుడు వర్గ కలహములోని వివిధశక్తులు, వాటి గమనము, పరస్పర సమ్మిళితములైన విషమఘట్టములు, స్పష్టంగా అవగతంకాలేదు. ప్రభుత్వము సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రములో చేరిన వారికందరకు అనేకవిధాల సౌకర్యములు కలిగిస్తున్నప్పటికి, సాధారణ రైతుల్లో హెచ్చుభాగము, తీవ్రమైన ప్రతికూలత కనపరుస్తూ దానిలో చేరక పోవడానికి కారణం గోచరించిందికాదు. గ్రిమాచీ ప్రజలయొక్క మనోగతాభిప్రా

యాలను, వొకరితో వొకరికిగల అవినాభావసంబంధాలను, అర్థంచేసుగోలేకపోయేడు. పూర్వం బోల్షివిక్ సైన్యాలలో పనిచేసిన టిటాక్, యిప్పుడు భాగ్యవంతుడై అప్రభుత్వంమీదే శతృత్వం వహించేడు. బీదకోసక్కు-అయిన 'టిమోఫీబోర్షేవ్' బహిరంగముగా భాగ్యవంతుల పక్షం వహించేడు. తెలివయినవాడు, భాగ్యవంతులలో జమకట్టదగినవాడు అయిన అస్ట్రోవ్నోవ్, ధైర్యముతో ముందుకువచ్చి సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో సభ్యుడుగా చేరుతే-నగుల్నోవ్ అతనిని అనుమానించి బయటికి గెంటెయ్యడానికి చూస్తున్నాడు. డేవిడోవ్ మనోవీధిలో గ్రిమాచీలాగ్ ప్రజలందరు గిర్రున తిరిగిపోయేరు. అతనికి గ్రిమాచీ ప్రజలకి మధ్య అగోచరమైన వొక తెర అడ్డురావడంచేత, వారిని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోలేకుండావున్నాడు. ఒకదానికొకటి పొందికలేక చిక్కు పెడుతున్న గ్రిమాచీ విషయాలన్నీ అర్థం చేసుకోడానికి తీవ్రప్రయత్నాలు చేస్తూన్నా సాధ్యంకాక అంతకంతకి చిక్కుపడిపోతున్నాయి.

ఇంతలో ఖాపోవ్ని అతని భార్యని హత్యచేసి, పత్తా దొరకకుండా పోవడంచూసి, వీటికన్నిటికి మూలకారకులెవరో వుండి వుంటారని వూహించేడు. వాళ్ళశవాలు రెండూ కనుగొనబడిననాటి వుదయం డేవిడోవ్, రజ్మటోన్వ్, నగుల్నోవులతో చాలసేపుమాట్లాడేడు. కాని వాళ్ళుకూడ యేమీ చెప్పలేకపోయేరు. ఖాపోవ్ అవ్రూశ్కోని బీదకోసకులలో వొకడు. పూర్వం విప్లవప్రతికూలసైన్యాలలో పనిచేసేడు. గ్రామంలో యేవిషయంవచ్చినా కలుగచేసుగోడు. లాప్షినోవ్ని ఆశ్రయించి వెనక తిరుగుతుంటాడు. దొంగతనమే హత్యలకు కారణమై వుంటుందని వూహించేరు; కాని అతని యింటిలో సామానంతా యెల్లా వున్నది అల్లాగే వుండడంచేతను, అసలు హత్యచేసి యెత్తుకుపోదగినంత విలువైన సామాను యేమీ లేకపోవడంచేతను ఆ వూహా సరియైనదికాదని తోసేసేరు. చివరకు యేవిషయం నిర్ధారణచెయ్యలేక రజ్మటోన్వ్,

"దీనికంతకి కారణం వొక ఆడది అయివుంటుంది. ఇతనుయెవరి భార్యతోనో పడితే, వాళ్ళు చంపేసివుంటారు." అన్నాడు.

నగుల్నోవ్ యేమీ మాట్లాడలేదు; అతని మనస్సుకి యేదితట్టితే అది

సబబు, సందర్భం లేకుండా వాగడానికి యిష్టపడడు. కాని డేవిడోవ్; భాగ్యవంతు లెవరికో యీ హత్యతో సంబంధం వుండి వుంటుందనియు, వారినందరిని వెంటనే గ్రామంలోనుంచి బయటికి గెంటెయ్యాలనియు చెప్పగానే నగుల్నోవ్ అతనిని సమర్థించేడు.

"ఖాప్రోవ్ ని, వాళ్ళే యెవరో చంపేసివుంటారు. దాన్లోయేమీ అనుమానం లేదు. ఆ ద్రోహుల్ని అందర్నీ వెంటనే ఉత్తరధృవ ప్రాంతాలకి ప్రవాసం పంపించెయ్యాలి!" అన్నాడు.

రజ్మెట్నోవ్ నవ్వి భుజాలు కుదిపేడు.

"వాళ్ళందరిని ప్రవాసం పంపించెయ్యాలి, దాన్లో అనుమానం యేమీ లేదు." అన్నాడు రజ్మెట్నోవ్. "సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరవద్దని రైతులలో దుష్ప్రచారం చేస్తున్నారు. కాని వాళ్ళే ఖాప్రోవ్ ని హత్యచేసేరన్నది సబబుగా లేదు. అతడు వాళ్ళతో యెప్పుడూ కలిసిలేడు. లాప్షినోవ్ వెనక మాత్రం తిరుగుతూ అతనికి పనిచేస్తుండేవాడు; కాని కావలసిన తిండి పారేస్తున్నపుడు చెయ్యడంలో ఆశ్చర్యం యేముంది! కడుపు కక్కుర్తి చేత, లాప్షినోవ్ దగ్గిరికి వెళ్ళేడు. ఊళ్ళో యేమిజరిగినా, అది భాగ్యవంతులు చేసి వుంటారని వాళ్ళ నెత్తి నిరుద్దడం భావ్యం కాదు. దీనికంతకీ కారణం ఆడది. తరువాత మీ యిష్టం."

జిల్లా పట్నంనుంచి, వొక యిన్వెస్టిగేటింగు ఆఫీసరు; వొక డాక్టరు వచ్చేరు. రెండు శవాలనీ పంచాయతీ చేసి ఖాప్రోవ్ యింటి పక్కవాళ్ళని క్రాసుపరీక్ష చేసేరు. కాని ఆచోకీ యేమీ దొరకలేదు. ఆ మరునాడు ఫిబ్రవరి 4 వ తారీఖున సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుల సాధారణ సమావేశంలో గ్రెమూచీలాగ్ భాగ్యవంతుల నందరిని కుటుంబములతో సహా ఉత్తర కాకేషియా పరగణాలలో యెక్కడా వుంచకుండా వెళ్ళగొట్టాలని వొక రిజల్యూషన్ ప్రతిపాదించి యేకగ్రీవంగా ఆమోదించేరు. ఆ సమావేశములోనే పావెల్ లుబిష్కిన్, ఆర్కాడీ, డేవిడోవ్, డెమ్కా ఉషాకోవ్, లూషచ్ లను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర పాలకవర్గంగా ఎన్నుకున్నారు. నగుల్నోవ్ మొది

రించినప్పటికి, డేవిడోవ్ రజ్మటోన్నవులు తీవ్రంగా సమర్ధించడంచేత యాకోవ్ లూకిచ్ కూడ పరిపాలకవర్గంలోకి ఎన్నుకోబడ్డాడు. జిల్లా కమ్యూనిస్టు పార్టీ సిఫారసు చెయ్యడంచేత డేవిడోవ్ అధ్యక్షుడుగా యెన్నుకోబడ్డాడు.

తరవాత సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి పేరు పెట్టడానికి కొంతసేపు చర్చ జరిగింది. అందరు మాట్లాడిన తరవాత రజ్మటోన్నోవ్ లేచేడు, మాట్లాడ డానికి.

"'రెడ్ కోసక్కు' అనే పేరు పెట్టడానికి నేను అంగీకరించను. ఇంతవరకు ఆ పేరు పెట్టినది యేదీ అభివృద్ధిలోకిరాలేదు; పైగా దాల్లో జీవం కూడా లేదు. పూర్వం కూలీలు వాళ్ళపిల్లల్ని 'కోసక్కు' అని భయపెడుతూండేవారు. కామ్రేడ్స్, మన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి కామ్రేడ్ స్టాలిన్ పేరు పెట్టవలసినదని వుపపాదిస్తున్నాను. ఆయనని గురించి నేనుయెక్కువ చెప్పవలసిన పనిలేదు. మనం యే ఆదర్శంకోసం, భార్యాపిల్లల్ని వదలి, ప్రాణాలనికూడా లక్ష్యపెట్టక రక్తప్రవాహాలలో యీదులాడి పోరాడేమో, ఆ ఆదర్శసిద్ధికోసం, కామ్రేడ్ స్టాలిన్ యెన్ని ఆటంకాలు కలిగినప్పటికి ధైర్యంతో యెదుర్కొని దేశాన్ని ముందుకు నడిపిస్తున్న సంగతి మీరందరు యెరిగినదే."

అండ్రీ వుద్రేకంచేత కంపించేడు. కళ్ళు కొంచెం చెమ్మగిల్లేయి. మళ్ళీ కొంచెం తమాయించుకొని మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు.

"కామ్రేడ్స్, కామ్రేడ్ యోసిఫ్ విస్సారినోవిచ్ స్టాలిన్ చిరకాలము జీవించుగాక! ఆయన గౌరవార్ధం మనం అంతా నిలబడి టోపీలు తియ్యాలని ప్రతిపాదిస్తున్నాను."

సభ్యులంతా లేచి నిలబడ్డారు; బట్టతలలు నిగనిగలాడేయి, జడలుకట్టిన అనేకరంగుల జుట్లు బయలుపడ్డాయి. రజ్మటోన్నవు మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"ఆ పేరు పెట్టడానికి మీరంతా అంగీకరిస్తారని వూహిస్తున్నాను. మేమంతా 'జారిట్జిన్' రక్షిస్తున్నపుడు కామ్రేడ్ స్టాలిన్ ఫిరంగి గుళ్ళకికూడ వెరవక యుద్ధరంగంలోకి వచ్చి స్వయంగా సైన్యాలని నడపడం నేను ప్రత్య

క్షుంగా చూసేను. ఆరోజుల్లో ఆయన, వొరోషిలోవ్ రివల్యూషనరీ మిలిటరీ కౌన్సిలు సభ్యులుగా వుండేవారు; కాని యేమీ ఆడంబరం లేకుండా సాధారణ వస్త్రాలే ధరించేవారు. సైన్యాలని పరీక్షించేటప్పుడు, యుద్ధరంగం లోను కూడ, మాకందరికీ, పిరికితనం లేకుండా ధైర్యంగా నిలబడడం......

"రజ్మటోస్నోవ్! అవసరంలేని విషయాలు మాట్లాడుతున్నారు మీరు." అని డేవిడోవ్ అతని వుపన్యాసానికి అడ్డువచ్చేడు.

"అవసరంలేని విషయాలా? సరే, క్షమించండి. కాని మన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి ఆయనపేరు పెట్టాలని కోరుతున్నాను."

"ఆవిషయం మాకందరకీ తెలుసును. నామట్టుకు నేను, ఆయనపేరు పెట్టాలనేవాళ్ళలో వొకణ్ణి" అన్నాడు డేవిడోవ్. "కాని ఆపేరు పెట్టినతరువాత మనం ఆ పేరుకి అగౌరవము రాకుండా చూడాలి. ఆపేరేకనక పెట్టేటట్లయితే యీజిల్లాలోవుండే మిగిలిన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలన్నిటికంటె అభివృద్ధిలో వుండేటట్లు చెయ్యాలి."

"దానికి మాకందరికీ అంగీకారమే అని" ఘూకర్ లేచేడు.

"అవుననుకోండి." రజ్మటోస్నోవ్ చిరునవ్వు నవ్వేడు.

"కామ్రేడ్స్, సోవియట్ అధ్యక్షుగా నేను కామ్రేడ్ స్టాలిన్ పేరుకంటె మంచిది లేదని చెబుతున్నాను. నన్ను అడిగేటట్లయితే అన్ని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాలకీకూడ 'స్టాలిన్' పేరు పెట్టాలని చెబుతాను. మన కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఆయనని సమర్థించడమే కాక, అటువంటి మహామహుడు పార్టీలో వున్నందుకు గర్విస్తుందికూడాను. అంతకంటె మంచి పేరు ఎంత వెతికినా దొరకదు. ఉదాహరణకి చెబుతున్నాను, 1919సం॥లో ట్సునిజా నది మీద టొపోల్కా అనే గ్రామం దగ్గరనున్న ఒక వంతెనను మన సైన్యాలు ఆక్రమించడం మానేను......"

"అదిగో, మళ్ళీ వెనకటి సంగతులన్నీ యెత్తుతున్నారు." అన్నాడు డేవిడోవ్ విసుగుతో.

"ఆపేస్తానులెండి. ఈవిషయంమీద సమ్మతులు తీసుకుందాము.

కాని ఆ వెనుకటిరోజులన్నీ తలుచుకున్నప్పుడు హృదయం వుప్పొంగుతుంది. ఎంతసేపూ ఆవిషయాల్ని గురించి మాట్లాడాలని వుంటుంది." అని రజ్మటోన్లోవ్ నవ్వుతూ చూస్తున్నాడు.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి 'స్టాలిన్' పేరు పెట్టడానికి యేకగ్రీవంగా అంగీకరించడంతో సభ ముగిసింది.

* * * * *

డేవిడోవ్ యింకా నగుల్నోవ్ యింట్లోనే వుంటున్నాడు. రాత్రిలు అతను పడుకొనే బల్లకి, నగుల్నోవ్ దంపతులు పడుకొనే మంచానికి వొక చిన్న తెరమాత్రం అడ్డుగా వుంది. దాని ముందు గదిలో ఆ యింటి యజమాని, పిల్లలులేనివొక విధవ వుంటున్నారు. తనుకూడా అక్కడే వుండి మకార్కి యిబ్బంది కలుగచేస్తున్నానని డేవిడోవ్ యెరుగును. కాని అంతవరకు పని తొందరలచేత, వేరే వొకయిల్లు తీసుకొనడానికి తీరుబడి లేకపోయింది. నగుల్నోవ్ భార్య లుకెరియా మొదటినుంచీ డేవిడోవ్ ని అతి పరిచయంగా చూడ్డం మొదలెట్టింది. కాని అతనికి, లుకెరియా టిమోఫీతో తిరుగుతూందని తెలిసినప్పటి నుంచి, ఆమెమీద ద్వేషభావం యేర్పడింది; వారితో వుండడానికి కూడా మనస్కరించింది కాదు. డేవిడోవ్ లుకెరియాతో మాట్లాడకపోయి నప్పటికి, ఆమె కనబడినప్పుడుమాత్రం తల ఐమూలగా పెట్టి తీవ్రంగా చూస్తుండేవాడు. ఆమె 25 యేళ్ళకంటె యెక్కువ వున్నదానిలా కనబడదు. ఆ నల్లటి కళ్ళు, తీర్చిదిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, గుండ్రనిముఖము, మొత్తంమీద ఆమె అందంగానే వుంటుంది. యెప్పుడూ కలకలలాడుతూ సరదాగా వుంటుంది. చిరునవ్వు తొణుకాడుతుండే ఆ పెదవులలోంచి తెల్లటి ముందరిపళ్ళు కనిపిస్తూనే వుంటాయి. నడకతీరులోకూడా అందం వుంది. వేషభాషల్లో మిగిలిన కోసక్కు స్త్రీలలాగే వున్నా వారికంటె కొంచెం శుభ్రంగాను, పొందికగాను వుంటుంది.

ఒకరోజు వుదయాన్నే డేవిడోవ్కి తెరపక్కనే మకార్ మాటలు వినబడ్డాయి. "నా జాకెట్టు జేబులో యేదోవుందితీసుకో" అన్నాడు. "సెమియన్

ఊరికి వెడుతూంటే యేదో తెచ్చిపెట్టమన్నావుట. నిన్న సాయంకాలం ఊరి నుంచి తిరిగివచ్చిన తరువాత నీకు యిమ్మని చెప్పి నాచేతికిచ్చేడు."

"మకార్! నిజమే!" నిద్ర మత్తు బాగా వదలని ఆమెస్వరం సంతోషంచేత వణికింది. ఆమె తొడుగుకొనిన ఆ షర్టుతోనే, పక్కమీదనుంచి ఉరికి గోడని వేళ్లాడుతున్న బొచ్చుజాకెట్టు అందుకుంది. ఆ జేబులోనుంచి, శేపు చుట్టబెట్టి కట్టే మామూలురకపు మేజోళ్ళు కాక పట్నవాసపు స్త్రీలు ధరించే అందమైన కొత్తరకపు మేజోళ్ళు పైకితీసింది. డేవిడోవ్ కి యెదుటనున్న అద్దంలో ఆమె విగ్రహం స్పష్టంగా కనిపిస్తూంది. లుకేరియా వాటిని పరిశీలనగా చూస్తూనిలబడింది. ఆమె చెక్కిళ్లు యెర్రబారడం, కళ్ళు సంతోషాన్ని వెలిగ్రక్కుతూండడం, డేవిడోవ్ అద్దంలో చూసేడు. ఆ నల్లటి మేజోడు వొకటి తొడిగి, బిగువుగా, కాలికి సరిపోయివుండడం చూస్తూ సంతోషంతో డేవిడోవ్ వైపుతిరిగింది. బొత్తాలు లేకపోవడంచేత షర్టుచెదిరిపోయి, యౌవనాన్ని వెలిగ్రక్కుతూ నలిస్తున్న ఆమె గుండెలు బయులుపడ్డాయి. అప్పుడే ఆమె వెనకనున్న డేవిడోవ్‌ను చూసింది. ఎడమ చేతితో షర్టు రెండు అంచులు గుండెల మీదికి లాగిపట్టుకొని, నవ్వుతూ అతని కళ్ళలోకి చూసింది. "నేను యెంతఅందంగా వున్నానో చూడు." అని ఆకళ్ళు ఆహ్వానించేయి.

డేవిడోవ్ సిగ్గుపడి బల్లమీద వెనక్కిపడి తెరచాటుకిమరుగుపడ్డాడు. బల్ల కిరకిరలాడింది. నుదురుమీదికి పడ్డ జుట్టు వేళ్ళతో వెనక్కి దువ్వుతూ "ఛీ! తనకేసి పరకాయించి చూస్తున్నాననుకుంటుంది. కొంపతీసి,—తనమీద కన్నేసేననుకుంటుందేమో" అనుకున్నాడు.

"పరాయి పెద్దమనుష్యుల దగ్గిర, వొంటిమీద బట్ట వుందోలేదోకూడ చూసుగోకుండా ఆ నిలబడడం బాగులేదు." మకార్ అసంతృప్తితో నణిగేడు, డేవిడోవ్ దగ్గు విని.

"ఆయనకి కనిపించదు." అని లుకేరియా జవాబు చెప్పింది.

"కనిపిస్తుంది." తెర వెనక డేవిడోవ్ మళ్ళీ దగ్గేడు.

"కనిపించేటట్లయితే, తనివితీరీలా చూసి సంతోషించండి." అని నిర్లక్ష్యంగా సమాధానం చెప్పి వర్ట సవరించుగుంది. "మకార్! యిప్పుడు కొత్తవాళ్ళు యెవరూలేరు. ఒకరోజు రెండురోజులు కాని యెల్లకాలం అంతేనా!" ఆమె నవ్వుతూ కాళ్ళు పక్క మీద పడింది.

ఉదయం భోజనంఅయి డేవిడోవ్, నగుల్నోవులు యిద్దరూ బయలుదేరేరు. ఇల్లుదాటుగానే డేవిడోవ్ సంభాషణ ప్రారంభించేడు.

"మీభార్య ప్రవర్తన యేమీబాగులేదు."

"ఆ విషయంలో మీకు సంబంధంలేదు." నగుల్నోవ్ డేవిడోవ్ వైపు చూడకుండా మామూలుగానే సమాధానం చెప్పేడు.

"ఆవిషయంలో మీకు సంబంధం వుంది! ఈ వేళే నాబస యింటికి మార్చేస్తాను. ఆప్రవర్తన చూస్తే నాకు కొంచెం చిరాకుగా వుంది. మీవంటివాళ్ళు ఆమెని యిష్టంవచ్చినట్లు తిరగనిచ్చి, నలుగురిలోను చులకన అవడం బాగులేదు. మీ నోటితో మీరు, ఆమె టిమోఫీతో తిరుగుతూందని చెప్పేరు."

"అయితే! పట్టుకొని చావకొట్టమంటారా?"

"కాదు, సన్మార్గానికి తిప్పడానికి ప్రయత్నించాలి! ఇదిగో! నేను కమ్యూనిస్టుని; మనస్సులో యెంతతోస్తే అంత, కుండబద్దలు కొట్టినట్లు ముఖం మీద అనేస్తాను; అంతేకాని మనస్సులో పెట్టుకొని కుళ్ళేరకం కాదు. నేనే కనక అయినట్టయితే వొళ్ళుట్టినన్ని కొట్టి, మళ్ళీ దాని ముఖంకేసికూడా చూడకుండా గెంటేసి వుందును. ఆమె ప్రజల యెదుట మిమ్మల్ని చులకన చేసి అపకీర్తిపాలు చేస్తుంటే, మీకు చీమకుట్టినట్లుకూడా లేదు; నోరుమూసుకొని చేతకానివానివలె చూస్తూ వూరుకున్నారు. ప్రతిరోజు రాత్రి అంత పొద్దుపోయేవరకు ఆమె యెక్కడికి వెడుతుంది? మరం మీటింగునుంచి బాగాపొద్దుపోయి వచ్చేటప్పటికి కూడా యింటికి రావడంలేదు. ఏమైతే నాకెందుకు; మీకుటుంబవిషయాలలో యింతటినుంచి నేను కలగచేసుగోతల్చుగోలేదు........."

"మీకు పెళ్ళి అయిందా?"

"లేదు. పెళ్ళి చేసుకొని మీరు అనుభవిస్తున్న యీసౌఖ్యం చూసిన తరువాత, చచ్చేవరకు యెప్పుడూ పెళ్ళిచేసుకో కూడదనిపిస్తుంది!"

"స్త్రీ పురుషుడి స్వంతఆస్తిఅన్నట్లు మాట్లాడుతున్నారే."

"ఓహోహో! పెద్ద అనార్కిస్టులా మాట్లాడుతున్నారే! స్వంతఆస్తి! యిప్పుడు కూడా స్వంతఆస్తి లేకుండా చెయ్యడం యెట్లాగ? వెనకటివలెనే కుటుంబంకూడా వుంది యిప్పుడు. కాదూ? కాని మీరు......... అడ్డమైన వాళ్ళు మీ భార్యవెనక చిత్తకార్తి కుక్కల్లా తిరుగుతుంటే ... ...సహనం అనే పేరుతో అవినీతి వ్యాపింపచేస్తున్నారు. పార్టీసమావేశంలో యీ విషయం తప్పకుండా చర్చకి పెడతాను. రైతులకి మార్గదర్శులైన మీవంటివారి కార్యాలకి హద్దుయేర్పరచాలి. అహా! యెటువంటి ఆదర్శము!"

"అయితే, వెళ్ళిపోయి చంపేస్తాను!"

"చాలా గొప్పపని చేస్తారు"

"అల్లా అయేటట్లయితే వినండి.........యింక ఆవిషయం వొదిలెయ్యండి, ప్రస్తుతం మటుక్కు." అంటూ మకార్ నడుస్తూ నడుస్తూ, అకాత్తుగ ఆగిపోయేడు. "నాకు యెల్లాతోస్తే ఆలాచేస్తాను; కాని యిది కాదు సమయం. యిది యీవేళ, నిన్నటినుంచి జరుగుతున్నది కాదు; అది నాకు పరిపాటయి పోయింది.........కొద్దికాలం వోపికపట్టండి" తరువాత చూద్దాం. దానిమీద నాకు విపరీతమైన ప్రేమ లేకపోతే చాలాకాలంకిందటే తగిన కట్టుదిట్టం చేసివుందును. యెక్కడికి వెళుతున్నారు, సోవియటు ఆఫీసుకా?" అని సంభాషణ మార్చేడు.

"కాదు, ఆస్ట్రోవ్నోవ యింటికి వెళుతున్నాను. వాళ్ళయింటికి వెళ్ళి అక్కడ తీరుబడీగా మాట్లాడాలని తోచింది. అతను వ్యవసాయంలో చాలా నేర్పరి. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రానికి మేనేజరుగా యేర్పాటు చెయ్యాలని వుంది నాకు. యీవిషయంలో మీ ఉద్దేశం యేమిటి? మన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని అభివృద్ధిలోకి తీసుకురావాలంటే మంచి తెలివి తేటలు,

సమర్థత వున్నవాడిని మేనేజరుగా యేర్పాటు చెయ్యాలి. ఆ లక్షణాలన్నీ అస్ట్రోవునోవులో వున్నాయి."

నగుల్నోవ్‌కి విపరీతమయిన కోపం కలిగింది.

"మీకు, ఆండ్రీకి, అస్ట్రోవ్‌నోవు మీద యింతగారి యెందుకు యేర్పడిందో నాకు అర్థం కాకుండావుంది. నేను యెన్నడూకూడా అస్ట్రోవునోవుని మేనేజరుగా చెయ్యడానికి అంగీకరించను. అతన్ని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రం లోనుంచి తరిమేస్తాను. రెండు సంవత్సరాలనుంచి అదనపు పన్నుకూడా కడుతున్నాడు. దోహీ! వాడికి రోజులింకా దగ్గరకు రాలేదు; యుద్ధానికి పూర్వంనుంచీకూడ భాగ్యవంతుడుగా వున్నవానిని సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజరుగా చేస్తారా!"

"అతడు తెలివైన వ్యవసాయదారుడు. భాగ్యవంతులతరపున మాట్లాడుతున్నానా మీవుద్దేశ్యం?"

"తేనెపట్టుపిండినట్లు యెప్పటికప్పుడుపిండకుండా వున్నట్లయితే యీపాటికి గొప్ప భాగ్యవంతుడయి వుండేవాడు."

ఎంతసేపు మాట్లాడినా సమాధానానికి రాలేక వొకరిమీద వొకరికి అసంతృప్తితో విడిపోయేరు.

పద్ధానుగో ప్రకరణము.

మేనేజరు నియామకం.

చలికి నేలంతా రాయిలా బిగుసుకు పోయింది. స్టెప్పీలో పెద్ద పెద్ద సుడులు లేచి గాలిలో ఆడుతూ కళ్ళకి మిరుమిట్లు గొల్పుతూంది. గాలిచేత మంచు యెగిరిపోయినచోట్ల భూమిలోనికి పెద్ద బీటలు తీసిపోయింది. నదిగట్ల మీదనున్న 'పాప్లార్' చెట్లు పండిపూతి పూసినట్లు మంచుతో తెల్లగా కనిపిస్తున్నాయి.

రాత్రి తెల్లవార్లు పశువులు దొడ్లల్లో తిరుగుతూనే వున్నాయి. తెల్లారేటప్పటికి పశువుల కొట్టాలు వొక్క గడ్డిపరకకూడా లేకుండా ఖాళీగా నాకేసినట్లున్నాయి, చలి యెక్కువగా వుండడంచేత గొర్రి పిల్లలు, మేక పిల్లలు యిళ్ళలోనే వుంటున్నాయి. రాత్రి నిద్రపోయేముందు ఆడవాళ్ళు వాటిని చంకపెట్టుకొని తల్లుల దగ్గరకు తీసుకొనివచ్చి పాలు తాగడం అయిన తరువాత మళ్ళీ యిళ్ళల్లోకి తీసుకుపోతున్నారు. అర్ధ రాత్రిలు నక్షత్రాలు మినుకు మినుకుమంటూన్న ఆ నిర్మలాకాశమూ, నిశ్శబ్దంగా చలనం లేకుండా వున్న ఆప్రకృతీ చూస్తే ప్రపంచం నిర్జీవం అయిపోయిందా అనిపిస్తుంది. వుండి వుండి స్టెప్పీలో యెక్కడో తోడేలు అరుపుమాత్రం వినిపిస్తూంది.

ఆ నిశీధ నిశ్శబ్దంలో పాలు పేపువచ్చి, ఆడగుఱ్ఱం సకిలిస్తే ఆధ్వని అనేక మైళ్ళ దూరం వరకు వినిపిస్తూంది.

ఫిబ్రవరి నెల.........

తెల్లవారు ఝామున, నిర్మలమైన ఆకాశము, చలిచేత కొంకరించుకొని పోయిన ప్రకృతికూడ నిద్రపోతున్నాయి.

నిశీథం సూర్యుడు వస్తూన్నాడేమో అనే భయముతో వెల వెల పోతూంది.

ఇళ్ళ కిటికీ సందులలోనుంచి అప్పుడే వెలిగించిన సన్నడు వెల్తుర్లు కనిపిస్తున్నాయి.

ఫిబ్రవరి నెల............

ఇంకా తెల్లారలేదు. యాకోవ లూకిచ్ ఇంట్లోవాళ్ళందర్నీ లేపేడు. ఆడవాళ్ళు స్టౌ వెలిగించేరు. లూకిచ్ కొడుకు సెమియన్ కత్తులు పదును పట్టేడు. క్రైస్ట్ పాలోయిట్స్వి కాళ్ళనున్న వూలు పేజోళ్ళ మీద చింకి గుడ్డలు బాగా చుట్టపెట్టి, వాటిపయిన ఫెల్టు బూట్లు తొడిగేడు. సెమియన్, అతడూ కలిసి గొర్రెల దొడ్లోకి వెళ్ళేరు. యాకోవలూకిచ్‌కి మొత్తం 17 గొర్రెలూ, 2 మేకలూ వున్నాయి. వాటిలో మూడింతో వున్న జీవో యూనినజీవో సెమిన్‌కి బాగా గుర్తే. అతడు ఆ చీకట్లోనే పొట్టేళ్ళు, గొర్రెలు, మేకలు, వేటికి వాటిని పడతీసి, వొక్కొక్కదాన్నే పట్టుకొని లాక్కొస్తున్నాడు. తెల్లటి టోపీ ముఖంమీదికి లాక్కొని సిద్ధంగా నిలబడి యున్న పాలోయిట్స్వి వొక పొట్టేలు కొమ్ములు పట్టుకొని క్రింద పడతోసే డు. మళ్ళీ పైకి లేవకుండా దానిని కాళ్ళతో తొక్కిపెట్టి, మెడలు వెనక్కి వంగతీసి కత్తితో కంఠంముడి కోసి చంపేసేడు.

యాకోవు లూకిచ్ వొక్క వ్యవసాయంలోనే కాక అన్నివిషయాల లోనూ కూడ గట్టివాడే. అతడు తన గొర్రెల మాంసం, బోల్షివిక సైనికులు కాని, పారిశ్రామిక కూలీలు కాని తినడానికి యిష్టపడలేదు. వాళ్ళిద్దరూ లూకిచ్ మీద పన్నులు, అదనపు పన్నులు విధించి 10సంవత్సరాలనుంచి అతను భాగ్యవంతుడవకుండా క్రుంగతీస్తున్న సోవియట్ ప్రభుత్వానికి మూలస్తంభాలు. సోవియట్ ప్రభుత్వము, 'యాకోవలూకిచ్'లు వొకరి కొకరు గర్భ శత్రువులు. దీపంచూస్తే పిల్లలు దాన్ని అందుకోనడానికి గబగబ పాకినట్లు, యాకోవు అతని జీవితంలో వొక్క నిముషం కూడా వృధా చెయ్యక ధనంకూడ బెట్టడానికి పాకులాడేడు. విప్లవంనాటికి అతని ఆశయాలు ఫలోన్ముఖానికి వచ్చేటట్లు కనిపించేయి. అతని కొడుకుని 'నొవోచెర్కాస్' జంకర్సు స్కూలులో చదివించాలని అనుకొనేవాడు. చిన్న 'ఆయిల్ మిల్' కొనాలనేవద్దే

శ్యముతో క్రమంగా డబ్బు కూడబెట్టడం మొదలెట్టేడు. నలుగురు కూలీలని పెట్టి వ్యవసాయం విరివిగా సాగించాలని కలలుకంటూ, ముందు తనకు కలుగబోయే వుచ్ఛస్థితిని తలుచుకొని ఆ సంతోషం పట్టలేక ఎగిరి గంతులు వేసేవాడు. చిల్లరకొట్టు నొకదానిని పెట్టాలనియు, తరువాత ఏదే దివాలాతీసిన కోసక్కు జమీందారు దగ్గరనుంచో చవుకగా వొకమిల్లు కొనాలనియు ఉవ్విళ్ళూరుతుండేవాడు. ఊహా ప్రపంచములో యాకోవు లూకిచ్, నిరంతర కృషిచేత మొద్దుబారియున్న శరీరము, చవుకబారు కోసక్కు ట్రౌజర్సు, జాకెట్లు తొడుగుకున్న తనని అందమైన నాజూకైన శరీరముమీద సిల్కు ట్రౌజర్లు, ఫెల్టుబూట్లు, తొడుగుకొని పొట్టమీద బంగారపు గొలుసు వ్రేలాడుతూ, సమస్త సౌఖ్యాలు అనుభవిస్తున్నట్లు చిత్రించుకొనేవాడు. అతని కొడుకు సైన్యంలో కల్నల్ గా పనిచేస్తూ చదువుకొనిన పెద్దకుటుంబములోని యువతిని పెళ్ళి చేసుకొంటాడు. అతనిని తీసుకొని రావడానికి యాకోవు లూకిచ్, సాధారణ బండి కాకుండా మంచి ఖరీదయిన మోటారుకారునే తీసుకు వెడతాడు..................... యాకోవులూకిచ్ స్వప్నాలకి అంతే వుండేది కాదు. ఇంతలో విప్లవం వచ్చి దేశం అల్లకల్లోలమైపోయింది. కాని యాకోవులూకిచ్ దానివల్ల నష్టపడలేదు. స్వతహాగా తెలివైనవాడు, జిత్తులమారి అవడంచేత అరాజకంవస్తుందని ముందే గ్రహించి, వెంటనే దీపం వుండగానే యిల్లు చక్కపెట్టుకున్నాడు. అతడు 1914 సం॥లో కొన్న ఆవిరియంత్రం అమ్మేసి మూడువందల రూబులుల బంగారం, వొకతోలుసంచి నిండా వెండి, కుండలో పెట్టి పాతేసేడు. పశువులు, గొర్రెలు, మొదలైన జంతువులనన్నిటిని అమ్మేసి, తనకి కావలసినంత భూమి మాత్రం సేద్యంచేసి మిగిలినది బీడుగా వదిలేసేడు. అంతా సిద్ధంచేసుకొని కూర్చున్నాడు. రెల్లు దుబ్బు మీదనుంచి తుపాను వెళ్ళిపోయినట్లు విప్లవము, అంతర్యుద్ధము, కరువులు అతనిమీదనుంచి వెళ్ళిపోయేయి. తుపాను వస్తే మహావృక్షాలు వేళ్ళతో కూడా తెగి క్రిందకూలిపోతాయి. కాని రెల్లు నేలమీదికివంగి తుపాను వెళ్ళిపోగానే పయికి లేస్తుంది. కాని పాపం— యాకోవు లూకిచ్ మళ్ళీ పైకి

మళ్ళీ లేవడానికి వీలు లేకపోయింది. అందుచేతనే సోవియట్ ప్రభుత్వం అంటే అతనికి తీరని ద్వేషము. అతని పని విత్తులు తీసిన గిత్త మాదిరి అయి పోయింది. సంపదలు పోగుచేసే అవకాశాలు, వాటితోబాటు శరీరానికి మైకం కలిగించే ఆసంతోషముకూడా పోయేయి. అందుచేత పాలోవిట్స్నివు, అతనికి భార్యాపుత్రు లందరికంటె కూడ సన్నిహితు డయేడు. వీళ్లైతే పాలోవిట్స్నివు పక్షాన్ని జేరి సోవియట్ ప్రభుత్వాన్ని నాశనంజేసి జీవితా దర్శాన్ని సాధించాలి, లేదా యీఆస్తికూడావదలి మామూలు కూలీలలా జీవించాలి! యీరెండూ వదలి మూడో మార్గం యేదీలేదు. లూకుచ్! మొదటి మార్గమే మంచిదని తోచింది.

అందుచేతనే యాకోవులూకుచ్ 'స్టాలిన్' సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీలో సభ్యుడై యుండియు 14 గొర్రెలను చంపేస్తు న్నాడు. "ఆ కుక్క పాలోవిట్స్నివు కాళ్ళదగ్గర రక్తం యెలా కతుకుతూం దో! నా గొర్రెలన్నిటిని చంపి యీ కుక్కకేనా పారేస్తానుకాని, వొక్క గొర్రెనికూడా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి యివ్వి; పెరిగి పిల్లల్ని పెట్టించి సోవియట్ ప్రభుత్వానికి వుపయోగపడడానికి మాత్రం వొప్పుకోను." అనుకున్నాడు లూకుచ్. పాలోవిట్స్నివు చెప్పిన ఆలోచనకూడా బాగుంది. "నువ్వు నీపశువుల్ని చంపేసెయ్యి. బోల్షివిక్ లికి యేమీ అంకనియ్యకు. పశువులన్నీ సంరక్షణ లేక చావనీ; అధికారం మనచేతిలోకి వచ్చిన తర్వాత కావలసినన్ని సంపాదించుకోవచ్చు. అమెరికా, స్వీడను, దేశాలనుంచి మేలుజాతి పశువుల్ని పంపిస్తారు. కనబడినవన్నీ నాశనంచేసి తిరుగుబాట్లు చేసి కమ్యూనిస్టులకి వూపిరాడకుండా చెయ్యాలి! యాకోవు లూకుచ్! చింత పిక్కలాంటి నీ గుర్రం పోతుందని విచారించకు. గుర్రాలన్నిటినీ సమాజ పరం చెయ్యడంకూడా వొకందుకు మంచిదే! దానివల్ల ముందుముందు మనక్క సులువు, లాభము కూడ వుంది. మనం తిరుగుబాటుచేసి వొక గ్రామాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు యింటింటికీ తిరిగి గుర్రాలను వెతకనక్కర లేకుం డా, తిన్నగా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు తబేలాలలోకి వెళ్ళి గుర్రాలన్ని

టిని బయటకి తీసుకువచ్చి యెక్కి వెళ్ళిపోవడానికి వీలుగా వుంటుంది." ఓహో! యెంతటి ఆలోచన! ఇంతటి దూరాలోచనతో సలహా యిచ్చేవాడు లూకిచ్ కి అయాచితంగా దొరికేడు.

పొలోవిట్సేవ్, హైమియక్ గొర్రెల్ని చంపి తోళ్ళు వొలుస్తూంటే లూకిచ్ పక్కని నిలబడి చూస్తున్నాడు. లాంతరు వెలుతుర్ని తెల్లటి గొర్రె చర్మం నిగనిగలాడుతూంది. వాళ్ళిద్దరూ కలసి తోళ్ళు సునాయాసంగా వొలిచేస్తున్నారు. గలకిందికి వేళ్ళాడుతూ, చర్మం వూడ్చివస్తూ తిరగతీసి లాగేసియున్న మొండెంవైపు, పక్కనే కిందబడి నోళ్ళుతెరచిన తలవైపు, చూసేటప్పటికీ యాకోవు లూకిచ్ కాళ్ళు తడబడ్డాయి. హఠాత్తుగా ఖాప్రోవు భార్య భయంతో వణుకుతూ నెమ్మదిగా "లూకిచ్! యెందుకున్న యిలాగ బాధ పెడతారు? వదిలెయ్యండి." అనడం జ్ఞాపకం వచ్చింది. తోలు లాగేసిన చోట నీలిగాను, యెర్రిగాను కనిపిస్తున్న మాంసం ముద్దలు, పైకి వుబికియున్న కండరాలతోను, భయంకరముగాయున్న గొర్రె మొండెము వైపు అయిష్టంతో చూసేడు. ఆ కొత్తపువాసనకి మళ్ళీ వెనకవచ్చినట్లే వాంతి రాబోయింది.

"చూస్తే కళ్ళు తిరిగిపోతున్నాయి,..............వాసనకి పేగులు కడుపులోనుంచీ...................."అని నసుగుతూ బయటకి వెళ్ళిపోయేడు.

"ఇక్కడ నిలబడి యిదంతా చూడమని యెవరేనా బతిమాలేరా నిన్ను? నేమిద్దాం చెయ్యగలం యూపని!" పొలోవిట్సేవు నవ్వి, ఆ రక్తపు చేతులతోనే సిగరెట్టు తీసి వెలిగించేడు.

ఉదయం భోజనాల వేళకి అతికష్టంమీద ఆపని పూర్తి అయింది. వొలిచిన తోళ్ళన్నీ చాటుగా గదిలో ఆరబెట్టారు. ఆడవాళ్ళిద్దరు బతిసిన గొర్రెమాంసం కూర తయారు చేసేరు వుదయం భోజనానికి. పొలోవిట్సేవ్ గదిలోకి వెళ్ళి లోపల తాళం వేసుకున్నాడు. కేబేజి పులుసు గొర్రెమాంసం కూర తీసుకువెళ్ళి అతని గదిలో పెట్టేరు. అతని భోజనం అయిన

తరువాత లూకుచ్ కోడలు ప్లేట్లు తీసి గది బాగుచేసి బయటికి వచ్చింది. ఇంతలో బయట తలుపు తీసిన చప్పుడు వినబడింది.

"నాన్నా! డేవిడోవ్ వస్తున్నాడు!" అని సెమియన్ పరుగెత్తివచ్చి తండ్రితో చెప్పేడు. యాకోవ్ లూకిచ్ నిట్టూర్చబోయేడు. కత్తివేటు వేసిన ముఖంలో రక్తపుచుక్క లేదు. డేవిడోవ్ వంటవాకిట నిలబడి బూట్లమీది మంచు తుడుచుకుంటున్నాడు. నిలబడి దగ్గి, పెద్ద పెద్ద అంగలు వేస్తూ వచ్చేడు.

"నా పని అయిపోయింది!" అనుకున్నాడు యాకోవ్ లూకిచ్.

పిశాచం ముండాకొడుకు యెలా నడుస్తున్నాడో! ప్రపంచం అంతా తనదే అయినట్లు! స్వంత యింట్లో మసలుతున్నట్లు. ఏమీ సందేహం లేదు. యీ వేళతో నాపని ఆఖరు! నిక్కటా ఖ్లాపోవ్రివుని హత్య చేసినందుకు నన్ను అరెస్టు చెయ్యడానికి వస్తున్నాడనుకుంటా. ఆచోకీ తీసేడు; దొంగ లంజ కొడుకు!"

తలుపు తట్టిన చప్పుడు ఆ వెంటనే వొక కంఠస్వరం వినబడ్డాయి.

"లోపలికి రావచ్చా?"

"రండి!" అని యాకోవ్ లూకుచ్ అనబోయేడు. కాని నోట మాట రాలేదు.

డేవిడోవ్ వొక్క నిమిషం ఆగి తలుపు తెరిచేడు. లూకుచ్ బల్లమీదనుంచి లేవలేదు. — లేచి నిలబడడానికి కాళ్ళు స్వాధీనం తప్పేయి. వణుకుతూన్న కాళ్ళబూట్ల మడమలు నేలకి తగిలి చప్పుడవకుండా పయికి కాళ్ళు యెత్తవలసివచ్చింది.

"కామ్రేడ్! క్షేమమా"

"కామ్రేడ్, తమరు క్షేమమా" లూకుచ్ అనిర్భాగ్యకూడ వొక్కసారిగా అన్నాడు.

"మంచు విపరీతంగా కురుస్తూంది............."

"అవును బాగా కురుస్తూంది."

"ఈ మంచువల్ల దేనికీ నష్టం లేదనుకుంటూను. నష్టం వుందంటారా?" అంటూ దేవిడోవ్ జేబులో చెయ్యిపెట్టి వొక జేబురుమాలు పైకి తీసేడు. ఉతికి యెంత కాలం అయినదో కాని మాసిపోయి నల్లగా తోలులావుంది. అది గుప్పెట్లో వుండచేసి దాన్లో చీదేడు.

"కామ్రేడ్! లోపలికి రండి" యాకోవు లూకుచ్ ఆహ్వానించేడు.

"ఈలాగ వున్నారెందుచేత చెప్మా!" అస్త్రోవునోవు వాలకం అతని వొణుకు చూసి దేవిడోవ్ ఆశ్చర్యపోయేడు.

"రై చేలకి నష్టం వుందంటారా?" అని దేవిడోవ్ అడిగేడు.

"వాటికేమీ నష్టం వుండకూడదు...............—మంచుబాగా కప్పేసింది. గాలి దెబ్బకి మంచు యెగిరిపోయినచోట మాత్రం కొంచెం జబ్బు యిస్తుం..............."

"నెమ్మదిగా యీమాటా, ఆమాటా, మాట్లాడి, హఠాత్తుగా 'ఖ్రాస్రోవుని ఖూనీ చేసినందుకు నిన్ను అరెస్టు చేస్తాను.' అంటాడేమో! బహుశా పొలోవిట్సీవు యిక్కడ వున్నట్లు తెలిసిందేమో. సోదా జరుగుతుంది!" అనుకున్నాడు. యాకోవు లూకుచ్ భయం వదలి ముఖం కొంచెం తెరిపిని పడింది. నుదుటిమీద చెమటపోసి దట్టంగా పెరిగిన గడ్డంలోకి జారుతూంది.

"అంతా కలిసి కొంచెం ఫలహారం దీసుకుందాం. రండి, ఆపైగదిలో కూర్చుందురుగాని."

"యాకోవ్ లూకుచ్! మీతో మాట్లాడడానికి వచ్చేను. మొన్నటి మీటింగులో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం మీద మీరు చెప్పిన వుపన్యాసం చాలాబాగుంది. కాని వొక్క 'లేబర్ ఆర్గనైజేషన్' విషయంలో మాత్రం మీరు కొంచెం పొరపాటుపడ్డారు. మిమ్మల్ని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి మేనేజరుగా యేర్పాటుచెయ్యాలని అనుకుంటున్నాం. వ్యవసాయంలో మీకు చాలా నైపుణ్యము, అనుభవమూ వుందని విన్నాను."

"ఇల్లా నిలబడ్డారేమిటి! లోపలికి రండి. 'గషా! 'టీ' సిద్ధంచెయ్యి. 'కేబేజిసూప్' మీకు ఇష్టమేనా? లేకపోతే పుచ్చకాయలు వున్నాయి.

మీ యిష్టం; రండి. మీకు తోచి వచ్చేరు కాని, మీ యెత్తు బంగారం యిస్తే మాత్రం వస్తారా. ప్రజల్ని దరిద్రం లోనుంచి లేవనెత్తడానికి వచ్చిన మహా పురుషులు......................" యాకోవు సంతోషంతో వుక్కిరి బిక్కిరి అయిపోయేడు. నడ్డిమీదనుంచి పెద్ద బరువేదో దింపేసినట్లు అనిపించింది. నేను శాస్త్రీయ పద్ధతులమీద వ్యవసాయంచేయడం, నిజమే. వ్యవసాయంలో వాళ్ళ తండ్రి తాత లందరి పద్ధతినే అనుసరించే యీ కోసక్కులందరికి నూతన మార్గాలు నేర్పాలి. వాళ్ళు యెలాగ దున్నుతారో చూడండి. నేలపైన గోకి వెళ్లులు తిరగతీస్తారు! వ్యవసాయ శాఖవారు నాకొక 'సర్టిఫికేటు' యిచ్చేరు. సెమియన్! అద్దం కట్టించిన ఆ 'సర్టిఫికేటు' తీసుకురా. పోనీ, అవసరం లేకుంటే మేమే వెడతాం, అక్కడికి."

'సెమియన్‌కి' సైగచేసి యాకోవ్ లూకిచ్ దేవిడోవుతోకలసి మిద్దె గదిలోకి వెళ్ళేరు. తండ్రి వుద్దేశ్యం గ్రహించి సెమియన్, పొలోవిట్సేవ్ వున్న గదికి తాళం వెయ్యడానికి వసారాలోకి వెళ్ళేడు. గదిలోకితొంగిచూసి లోపల యెవరూ లేకపోవడానికి ఆశ్చర్యపోయేడు. అక్కడినుంచి సావిట్లోకి వెళ్ళేడు. పొలోవిట్సేవు కాలి బూట్లు లేకుండా సాక్సు వూలు మేజోళ్ళు మాత్రం తొడుగుకొని మిద్దెగదిలోకి వెళ్ళే గుమ్మంలో నిలబడి తలుపు సందులోనుంచి తొంగి చూస్తున్నాడు. అతను సెమియన్‌ని చూడగానే వెళ్ళి పొమ్మని సంజ్ఞచేసి తలుపుసందు దగ్గిర చెవి పెట్టి వింటున్నాడు. "గుండెలు తీసిన బంటు" అనుకుంటూ సావిడి వదలి వెళ్ళిపోయేడు సెమియన్.

ఆపిలు శీతకాలంలో వుపయోగించరు. ఒకమూల గంజాయి విత్తులు రాశి పోసి వున్నాయి. గుమ్మందగ్గర ఆపిలుపళ్ళు నిలువచేయబడ్డ పీపా పడి వుంది. పొలోవిట్సేవు ఆ పీపా పంచమీద కూర్చున్నాడు. అక్కడ కూర్చుంటే డేవిడోవ్, యాకోవు ల సంభాషణ బాగా వినిపిస్తుంది. చలిచేత పొలోవిట్సేవు కాళ్ళు కొంకర్లు పోతున్నాయి. కదలకుండా కూర్చుని, తలుపు అవతల మాట్లాడుతూన్న డేవిడోవ్ మాటలు శ్రద్ధగా వింటున్నాడు. "అస్తమానూ వెధవ మీటింగుల గొడవే! వీలుంటేనా.........—.........ఈ

తక్షణం......................" పాలోవిట్సేవ్ పళ్ళు కొరుకుతూ గుప్పెళ్ళు బిగించి గుండెలకి అదుముకున్నాడు.

తలుపు అవతలనుంచి యీ మాటలు వినిపిస్తున్నాయి:

"కామ్రేడ్! అసలు కిటుకు అది. పూర్వంలాగే వ్యవసాయం చేస్తే లాభం లేదు. పంటలు యెలాగ పండుతున్నాయో చూసేరా! ఎకరం పుట్లు పండితే గొప్ప. ఒక్కొక్కప్పుడు పండినపంట పెట్టుబడికే సరిపోవడం లేదు. మా చేలు చూడండి! మనిషి అడ్డపడితే కదలటానికికూడా వీలుండదు. చేలో నిలబడి చెయ్యెత్తితే వెన్నులు అందకుండా యెదిగిన సంవత్సరాలు కూడా యెరుగుదును నేను. కురిసిన మంచు అంతా యెక్కడికీ పోకుండా చేలల్లో నిలకట్టడమే కారణం. అంతకంటె మరేమీ లేదు. 'సన్ ఫ్లోరు' మొక్కలు చలి మంట కాగడానికి వుపయోగిస్తాయని వేళ్ళలోకి కోసేస్తే యెలాగ? వేసవిలో పిడకలుచేసి జాగ్రత్త పెట్టుకునే శ్రద్ధ వొక్కడికీ కూడా లేదు. సోమరితనం బలిసి పోయింది. 'సన్ ఫ్లోర్' పంటమాత్రం కోసుకుని మొక్కల్ని అట్టే పెట్టేస్తే కురిసిన మంచు అంతా యెక్కడికీ పోకుండా వాటిని అంటిపెట్టుకుని వుంటుందని, గాలి మంచుని యెగరకొట్టకుండా అడ్డుగాకూడ వుంటుందని కూడ వీళ్ళకి తెలియదు. అటువంటి భూమి వేసవికాలం దున్ని విత్తులుచల్లితే యెంత పంట పండమంటే అంతపంటా పండుతుంది. మంచు నిలగట్టకపోతే అదంతా వృధాగా పోయి, నేలకి సత్తువ వుండదు: మనకి పంట వుండదు."

"అవును మీరన్నమాట నిజమే."

"మన సోవియట్ ప్రభుత్వం నాకు వూరికే యివ్వలేదు సర్టిఫికేటు. గొప్ప చెప్పుకోడం కాదు కాని — వ్యవసాయంలో నాకు వున్న అనుభవం యీ చుట్టుపక్కల యెవరికీ లేదు. గవర్నమెంటు వ్యవసాయ నిపుణులు చెప్పి వాటిలో కూడ అక్కడక్కడ కొద్ది లోపాలున్నప్పటికీ, నేర్చుకోవలసినది చాలావుంది; నేను వ్యవసాయ విషయాల్ని గురించి వ్రాసే పత్రిక ఒకటి తెప్పిస్తున్నాను. అందులో వొకడు చేల నిండా మంచు లేకపోయినట్లయితే నేల బీటలు తీసి మొక్కల వేళ్ళన్నీ తెగి చచ్చిపోతాయని వ్రాసేడు."

"ఆ! అలాగా. ఈ సంగతి నేను యెప్పుడూ వినలేదు."

"అది అక్షరాలా నిజం. పరీక్షచేసి చూశానుకూడాను. కొన్ని మొక్కలు తవ్వి చూస్తే వాటి పిల్లవేళ్ళన్నీ తెగిపోయి వున్నాయి! ఆహారం తీసుకొనే వేళ్ళు లేకపోతే మొక్క చాకి యేంచేస్తుంది? రక్తనాళాలు కోసేస్తే మనిషి చావడూ? అలాగే మొక్కలు కూడాను."

"నిజమే. యాకోవులూకుచ్, మీరు చెప్పేవాటిలో వొక్కటికూడ అసత్యం లేదు. చేలలో మంచు నిలకట్టాలి. వ్యవసాయ సంబంధమైన పత్రిక లేవో తెప్పిస్తున్నానన్నారు, అవి వొక్కసారి యిచ్చారండి. చదివి మళ్ళీ యిచ్చేస్తాను. ఇప్పుడు మీదగ్గర వున్నాయా?"

"అవి నీకు ఆట్టే వుపయోగించవు" అనుకున్నాడు పొలోవిట్సేవు. "వాటిని చదవటానికి నీకు వీలుండదు. నీరోజులు దగ్గర పడ్డాయి." అతను తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు.

"శీతకాలం బీళ్ళలో మంచు నిలకట్టడం యెల్లాగ?" లూకుచ్ మళ్ళీ మొదలెట్టేడు. "దానికికూడా ఆలోచించాను. 'బ్రష్‌వుడ్' తో దడికట్టడం కంటె సులువైన పద్ధతి యేదీ కనిపించలేదు."

"సరేలెండి. దూడల పాకలు వెచ్చగా వుండడానికి యేం చెయ్యాలంటారు. చవకలో తేలిపోవాలి: తెలిసిందా?"

"దానికి పెద్ద ఆలోచన యేముంది? చుట్టూ దడి కట్టి మట్టిపూత పూయించడం; లేకపోయినట్లయితే రెండుపరసలని దడులుకట్టి ఆ ఖాళీలో యెండిన పేడ వెయ్యడం"

కాళ్ళు నొప్పి పట్టడంచేత సుఖవుగా కూర్చోడానికి పొలోవిట్సేవు కొంచెం కదిలేడు. అడుగున పీపా దొర్లిపోవడంచేత గ్లాసులు కింద పడిపోయేయి.

"ఏదో పడినట్లు చప్పుడయింది, యేమిటది?" అన్నాడు దేవిడోవు.

"పిల్లి యేదో కింద పడతోసి వుంటుంది. శీతకాలంలో ఆసావిడి ఉపయోగించం. ఆసావిట్లో గజాయి విత్తులున్నాయి చూద్దురుగాని రండి."

పాలోవిట్స్ గభాలున లేచి, తన గదిలోకి వున్న ద్వారం తెరచి, లోపలికి వెళ్ళి తలుపు వేసేసుకున్నాడు. తలుపు గ్రంథులన్నిటిలోను నూనె వెయ్యడంచేత యేమీ చప్పుడవలేదు.

డేవిడోవు, ఆస్ట్రొవునోవు బాగా వుపయోగిస్తాడని సంతోషిస్తూ, పేపర్లకట్ట వొకటి చంకని పెట్టి, యింట్లోనుంచి బయిటకి వచ్చేశాడు. ఇట్లాంటి వాడు చేతిలో వుంటే గ్రామం గ్రామం అంతా సంవత్సరంలో మార్చెయ్య వచ్చు. కష్టపడి పనిచేస్తాడు. తెలివితేటలున్నాయి; పైగా చదువుకున్నవాడు. మేనేజరు పదవికి తగినవాడు. మకార్ యితనిని అనుమానించడాని కారణం తెలియకుండా వుంది. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వుపయోగిస్తాడు. సందేహం లేదు." అనుకుంటూ డే వి డో వ్ సో వి య ట్ ఆ ఫీ సు కి వెళ్ళిపోయేడు;

పదిహేనో ప్రకరణం.

జంతు వధ.

యాకోవ్ లూకిచ్ ప్రోత్సాహంచేత, గ్రెమాచీలాగ్ లో ప్రతివాళ్ళు రాత్రిలందు రహస్యంగా పశువులు, గొర్రెలు, పందులు, కోళ్ళు మొదలైన వాటినన్నిటిని చంపడం ప్రారంభించేరు. చీకటి పడ్డది మొదలు తెల్లారేవరకు, రాత్రి అంతా యేదో వొకదాని అరుపు వినిపిస్తూనే వుంది. వీరు, వారు అని భేదం లేకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరినవాళ్ళు, చేరనివాళ్ళు కూడ చంపుతూనే యున్నారు. గొర్రెలు, పందులు మొదలయిన వాటినే గాక పాడి పశువుల్ని, యెద్లనికూడ చంపేస్తున్నారు. రెండు రోజుల్లో గ్రెమాచీలాగ్ లోని సగం పశువులు నశించేయి. పేగులు, యెముకలు, నోట కరచుకొనిపోతున్న కుక్కలే యెక్కడ చూసినా. 18 నెలల నుంచి కోఆపరేటివ్ స్టోర్సులో పడియున్న 50 బస్తాల వుప్పు యీ రెండు రోజులలోను ఖర్చయిపోయింది. "మసని కావు, చంపెయ్యండి" "చంపక అట్టేపెడితే మాంసపు పన్ను పేరు చెప్పి యెల్లాగా తీసుకు పోతారు వీటినన్నిటిని." "సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరిన తరువాత మాంసం దొరకదు. కడుపు నిండా తినండి" అనుకొనేవాళ్ళే యెవర్ని చూసినా. చిన్నపిల్లలు మొదలు ముసలివాళ్ళ వరకూ ప్రతివాళ్ళు పొట్టలు విచ్చేలా తిన్నారు మాంసం. పండుగులలోను, చచ్చిపోయినవాళ్ళ ఆత్మశాంతి రోజులలోను తిన్నట్లు తెగతిని కడుపు నొప్పిచేత బాధ పడ్డారు.

ఛూనెక్ తన ఆవుదూడని మొదటిరోజు రాత్రి చంపేసేడు. దూడానికి వేళ్ళాడతీస్తే చర్మం సులువుగా తీసెయ్య వచ్చునని భార్య, అతడు కలసి ఆశవానికి తాడుపోసి వేళ్ళాడతియ్యడానికి ప్రయత్నించేరు. బాగా బలిసిన ఆ దూడని యెత్తడంలో ఛూకర్ భార్యనడుము బెణకడంచేత వారంరోజుల

వరకు 'మనుభికా' చేత నడ్డితో మించుకొనవలసి వచ్చింది. భార్య నడ్డి బెణకడంచేత ఆమరునాడు ఘూకర్ కి వంట తప్పింది కాదు. ఆకలిచేత ఆ మాంసం తెగతిన్నాడు. దానితో అజీర్ణంచేసి కడుపుబ్బి బాధపడుతూ 24 గంటలూ దొడ్లో 'సన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలోనే కూర్చుని వుండేవాడు. అతని యింటిప్రక్కనుంచి వెళ్ళేవాళ్ళు యెప్పుడుచూసినా ఘూకర్ టోపీ ఆ 'సన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలో కదలిక లేకుండా అల్లా కనిపిస్తూనే వుండేది. ఉండి ఉండి ఘూకరు ఆత్రంగా లేచి పొట్టతో మూలుగుతూ, కిధరైనా చూడకుండా యింట్లోకి వెడుతూండేవాడు. కాళ్ళు యీడ్చుకుంటూ నెమ్మదిగా గుమ్మం వరకూ వెళ్ళి, అక్కడ యేదో జ్ఞప్తికి వచ్చినట్లు ఆత్రంగా వెనక తిరిగి మళ్ళీ 'సన్ ఫ్లోర్' మొక్కలలోకి వచ్చి కూర్చునేవాడు.

ప్రజలంతా పశువుల్ని దంచేస్తున్న సంగతి రజ్మట్నోవుకి రెండోరోజు సాయంత్రం తెలిసింది. వెంటనే అతడు డేవిడోవు బసకి పరుగెత్తేడు.

"సావకాశంగా కూర్చున్నారా!" అని అడిగేడు.

"చదువుకుంటున్నాను." చేతిలోనున్న చిన్న పచ్చఅట్ట పుస్తకం పేజీ తిరగేస్తూ డేవిడోవ్ చిరునవ్వు నవ్వేడు. "ఈపుస్తకంచదువుతూ కూర్చుంటే యింకతిండికూడా అక్కర్లేదు." అతడు తొస్సికనిపించేలా పకపకా నవ్వేడు.

"నవలలు చదువుతున్నారా! ఆవతల గ్రామం అంతా......"

"నవలా యిది! మతిలేదా యేమిటి!" డేవిడోవు విరగబడి నవ్వుతూ రజ్మట్నోవ్ ని తనకియెదురుగా బల్లమీద కూర్చోపెట్టి ఆపుస్తకం అతని చేతికి యిచ్చేడు. ఇది రాష్ట్రపు పార్టీకమిటీ సభ్యులకి ఆండ్రీవ్ యిచ్చిన రిపోర్టు. వెధవ నవలలు దీనిముందు యెందుకు పనికివస్తాయి! నిజం! యేమీ తోచక పుస్తకం చదవడం మొదలెట్టేను. అంతే; ఆ ధోరణిలో ఆకలికూడా మరచిపోయేను. చాలా చలిగా వుందే!" అతడు లేచి జేబుల్లో చేతులు పెట్టి వంటయింట్లోకి వెళ్ళేడు.

"నేను చెప్పేది వింటారా, వినరా?" రజ్మట్నోవు కోపముతో గట్టిగా అడిగేడు.

"ఆ–యిదిగో వస్తున్నా! ఒక్క నిముషం."

వంట యింట్లోనుంచి 'కేబేజీ సూప్' మూకుడు చేత పట్టుకొనివచ్చి కూర్చున్నాడు. రజ్మటోన్షెవ్ కేసిచూస్తూ పెద్ద రొట్టెముక్క నోటితో కొరికి నమలడం ప్రారంభించేడు. మూకుడులోనున్న 'కేబేజిసూపు'లో పచ్చగా తేలుతూన్న గొఱ్ఱి మాంసపు కొవ్వు, యెఱ్ఱిగానున్న మాంసపు ముక్కలు కనిపిస్తున్నాయి.

"సూప్ లో మాంసం వేసేరా యేమిటి?" అండ్రీ మూకుడుకేసి చూపిస్తూ అడిగేడు.

ఉక్కిరిబిక్కిరి అయేటట్లు నోటినిండా రొట్టె వుండడంచేత, మాట్లాడడానికి వీలులేక బుర్ర వూపేడు, డేవిడోవ్.

"మాంసం యెక్కడిది?"

"నాకు తెలియదు; కాని యెక్కడిది అయితే మనకెందుకు!"

"వాళ్ళు అప్పుడే గ్రామములోని సగం జంతువుల్ని పయిగా చంపేసేరు."

"ఎవరు?" డేవిడోవ్ యింకొక రొట్టెముక్క విరిచేడు."

"ఇంకా యెవరని అడుగుతున్నారా? సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఛైర్మన్! యీ లోకంలో లేరా మీరు? మీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు రైతులు వారి పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు. వాళ్ళే కాదు. గ్రామంలోని రైతులందరూను! క్రిందు, మీదు తెలియక రక్తం చవిచూసిన పెద్ద పులుల్లాగ యెద్దునికూడా చంపేస్తున్నారు."

"మీటింగులో మాట్లాడుతూన్నట్లు అంత గట్టిగా అరుస్తారెందుకు? అదో దురలవాటు." డేవిడోవ్ రొట్టె, సూప్ కలిపి నోట్లో వేసుకున్నాడు. "జరిగినదంతా నెమ్మదిగా చెప్పండి, యెవరు చంపుతూన్నదీ, యెందుకు చంపుతూన్నదీ!"

"ఎందుకు చంపుతున్నారో నేనెల్లా చెప్పగలను."

అనవసరంగా అరుస్తూ చప్పట్లు చరుస్తాను. నేను కళ్ళు మూసుకుని

1919 నాటి ఆ వెనుకటి సంగతులన్నీ శాంతముగా జ్ఞప్తికి తెచ్చుగో కలను.”

“ఇంకొక నిమిషానికి మీరుకూడా ఆనవడం మొదలెడతారు.”

రజ్మటోన్నవు తనకు తెలిసినంతవరకూ, ప్రజలు జంతువుల్ని చంపడం విషయం తెలియజేసేడు. డేవిడోవు క్రమంగా రొట్టె నమలకుండానే తినెయ్యడం మొదలెట్టేడు. అతనిలో పరిహాసభావం పోయింది.

“వెంటనే వెళ్ళి ‘జనరల్ మీటింగు’ జరుగుతుందని ప్రజలకందరికీ తెలియ చెయ్యండి.” అని ఆజ్ఞాపించేడు. “నగ్లోన్నవ్‌ని యిక్కడికి......
......పోనీలెండి, నేనే వెడతాను అక్కడికి.”

“జనరల్ మీటింగు దేనికి?”

“ఎందుకా? జంతువుల్ని చంపకూడదని తెలియచెయ్యడానికి. అటువంటివాళ్ళ సభ్యత్వాలు రద్దుచేసి, కేసులు పెడదం. చూసీచూడనట్లు వదిలెయ్యవలసిన విషయం కాదిది. ఇదంతా కులక్‌ల ప్రోత్సాహం. ఈ సిగరెట్టు తీసుకొని కాల్చి చూడండి. ఇందాకటినుంచి యీ విషయం మరచిపోయేను. చూసేరా,” డేవిడోవ్ పెదవులమీదచిరునవ్వు తొణుక్కుమంది. కళ్ళు సంతోషాన్ని వెలిగక్కుతున్నాయి. అతడు పెదవులు కదల్చకపోయినా, సంతోషం ముఖంలో తాండవం ఆడుతూనేవుంది.

“ఈ రోజుననే, నాకు లెనిన్ గ్రాడు నుంచి బంగీ వొకటి వచ్చింది. స్నేహితులు పంపేరు. ....” వుత్సాహం చేతఎఱ్ఱబడ్డ ముఖంతో వంగి, మంచం కిందనుంచి, చిన్నపెట్టివొకటి యివతలకి లాగి మూత తెరిచేడు! సిగరెట్టు పెట్టెలు, బిస్కటు ప్యాకట్లు, నమ్కాపని చేసిన సిగరెట్టు కేసు, ఇంకా అనేక వస్తువులు చిందరవందరగా పడివున్నాయి.

“కామ్రేడ్సు నన్ను మరచిపోలేదు. చూడండి, యెన్ని వస్తువులు పంపించారో .... ఇవి లెనిన్‌గ్రాడ్ సిగరెట్లు. ఛోకలెట్లు కూడా పంపేరు. చూసేరా? నాకు యెందుకు అవి? ఏవరికేనా పిల్లలకి పంచిపెట్టేస్తాను.......................కాని అదికాదు విషయం, అసలు

మనకి పంపించేరు, అదీ మనం చూడవలసింది. ఏమంటారు, అంతేనా? జ్ఞాపకార్థం యీ వస్తువులన్నీ పంపుతూ వాటితో వొక ఉత్తరం కూడా పంపేరు................"

దేవిడోవు కంఠ స్వరంలో యెన్నడూ లేని నెమ్మది తొణుకాడుతూంది, ఆంద్రీ శాంతము, సంతోషము మూర్తీభవించియున్న యీ కామ్రేడ్ దేవిడోవుని యిదివరకు చూడలేదు. దేవిడోవు తత్తరపాటంతా రజ్మటోవుని ఆవహించింది.

"సరే, బాగానేవుంది, మీరు చాలా గొప్పవాళ్ళు. అందుచేతనే మీ స్నేహితులు యివి అన్నీ పంపించేరు. కాని యివిఅన్నీ కలిపి వొక 'రూబులు' ఖరీదైనా వుంటాయా!"

"ఖరీదు యెంత అని కాదు మనం చూడవలసినది. నేనున్నాను చూసేరా, తల్లి, తండ్రి, భార్య, పిల్లలు లేని యేకాకిని. యిప్పుడు యీ పార్సిలు వచ్చింది చూడండి! యెంత సంతోషంగా వుంటుంది! ఈ ఉత్తరం మీద యెంతమంది సంతకాలు చేసేరో చూడండి." దేవిడోవు వొక చేతితో సిగరెట్టు పెట్టె తీసి రెండవ చేతితో అనేక సంతకాలు వున్న వొక ఉత్తరం పట్టుకున్నాడు. అతని చేతులు వణికేయి.

రజ్మటోవు లెనిన్ గ్రాడు సిగరెట్టు వెలిగించి యిల్లా అడిగేడు.

"ఈ బస వీలుగా వుందా? ఇంటి యజమానురాలు మంచిదే అనుకుంటాను, కాదూ? గుడ్డలు వుతకడం యేం చేస్తున్నారు? మా యింటికి తీసుకు వచ్చి పడెయ్యండి. మా అమ్మ వుతికి పెడతూంటుంది. లేకపోయినట్లయితే యిక్కడివాళ్ళని యెవరినేనా యేర్పాటుచేసుకోండి. మీరు తొడిగిన అవస్థ చూడండి. గొడ్డుతోలులా యెలావుందో. అంటించినా అంటుకోదు."

దేవిడోవు ముఖం ఎఱ్ఱబడింది.

"అవును, యేదో చూడాలి. నగుల్నోవు యింట్లో వున్నంత కాలమూ యేమి చెయ్యడానికీ కూడా వీలులేకపోయింది. చిరిగిపోయిన బట్టలు కుట్టుకోవడం, వుతకడంకూడా నేనే చేసుకుంటూండేవాడిని. యిక్కడికి వచ్చిన

ప్పటినుంచి వొక్కసారికూడా సబ్బుపట్టించి బట్టలు శుభ్రంగా వుతుక్కో లేదు. అందుచేతనే యిల్లా వున్నాయి ....ఈ వూళ్ళో కొట్లలో యెక్కడా సబ్బు దొరకలేదు. ఈ పక్కని వున్న ఒకామె నడుగుతే, ఆమె 'సబ్బు యివ్వాండి, వుతికిపెడతాను' అంది. బట్టల సబ్బు పంపించమని లెనిన్‌గ్రాడ్‌లో మా స్నేహితులకు వుత్తరం వ్రాయాలి. ఈ బస అంత పాడుగా లేదు. పిల్లల గొడవ యేమీ లేదు. స్థిమితంగా కూర్చొని చదువుకోడానికి వీలుగానే వుంది........"

"మీ బట్టలు మా అమ్మకి యివ్వండి, ఆవిడ వుతుకుతుంది. మొఖమాట పడకండి. మా అమ్మ చాలా మంచిది."

"ఏదో వొకటి చేస్తాను. మీరు వ్యసనపడకండి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి మంచి స్నానాలయిల్లు వొకటి కట్టించాలండి. బాగుండదు! కొద్ది రోజులలో చూడాలి. ముందు మీరు వెళ్ళి మీటింగు విషయం చూడండి. వెనక నేను కూడా వచ్చేస్తున్నాను."

రజ్మట్నోవు సిగరెట్టు పూర్తి చేసి వెళ్ళిపోయేడు. డేవిడోవు కొంతసేపు పెట్టిలో వస్తువులు యిక్కడవి అక్కడ, అక్కడవి యిక్కడ సర్ది వొక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు. తరువాత బూడిదరంగు 'స్వెట్టరు' కాలరు సరిచేసి, చెదిరియున్న నల్లటి జుట్టు దువ్వుకొని బయటికి వెళ్ళడానికి సిద్ధమయేడు.

దోవలో నగుల్నోవు యింటిదగ్గర ఆగి అతనిని కేకేసేడు. నగుల్నోవు కనుబొమలు ముడిచి అతనినుంచి దృష్టి తప్పించి చూస్తూ బయటికి వచ్చేడు.

కుశల ప్రశ్నలు అయిన తరువాత డేవిడోవు, "ప్రజలు పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు." అన్నాడు.

"ఒక్కడికి కూడా కట్టుమని పదిరూపాయిల ఆస్తిలేదు. ఇంతోటి ఆస్తి ప్రభుత్వానికి వశపరచవలసి వస్తుందేమోనని యీ ఆడావిడ అంతా. మధ్యతరగతి ప్రజలు పడుతున్న ఆందోళనకి అంతేలేదు." నగుల్నోవు భార్య వయిపు తిరిగి "లుకేరియా! నువ్వు యిక్కడ వుండకు. వెళ్ళి యీ యింటి ఆవిడ దగ్గర కూర్చో" అన్నాడు.

లుకేరియా విచారంతో యింట్లోకి వెళ్ళిపోయింది. గ్రిమాచీలోని భాగ్యవంతు లందరితోబాటు, టిమోఫీకూడ ప్రవాసానికి వెళ్ళినప్పటినుంచి, ఆమె విచారంగానే వుంటూంది. ఎప్పుడూ కలకలలాడే ఆమెలో ఆ వెనకటి సంతోషమే లేదు. టిమోఫీ వియోగం సహించలేక క్రుంగిపోతూంది! భాగ్యవంతుల్ని అందరిని వుత్తర ధ్రువప్రాంతానికి పంపే రోజున ఆమె టిమోఫీని చూడడానికి, సగ్గు బిడియాలు వదిలేసి వుదయం మొదలు బోస్లేవు దొడ్లో కాచుకొని కూర్చుంది. బాగా పొద్దువాలిన తరువాత భాగ్యవంతుల కుటుంబాలను, వారి సామానులను యెక్కించుకొని స్లెడ్జిబళ్ళు బయలుదేరేయి, గ్రిమాచీనుంచి. లుకేరియా వొక్క కేక వేసి, నిలువునా మంచులో పడిపోయింది. టిమోఫీ ఆమెను లేవనెత్తడానికి స్లెడ్జిబండిలోనుంచి కిందికి వురికేడు. కాని అతని తండ్రి కేకలు వెయ్యడంచేత మహాక్రోధంతో గ్రిమాచీ గ్రామం వైపు తిరిగి తిరిగి చూస్తూ, బళ్ళ వెనక వెళ్ళిపోయేడు.

టిమోఫీ బుజ్జగింపు మాటలు లుకేరియా చెవుల్లో యింకా ప్రతిధ్వనిస్తూనే వున్నాయి. ఆమాటలు యింక యెన్నడూ వినిపించవుగదా! జీవితంలో వెనకటి సౌఖ్యదినాలు తలుచుగుంటే యే యువతి విచారించదు! ప్రేమతో ఆమె కళ్ళలోకి చూస్తూ, "లుకేరియా! అపచ్ఛగాను తొడుక్కుంటే బాగుంటుంది; పెద్ద వుద్యోగస్తుడి భార్యలా వుంటావు." అనేవాళ్ళు యెవరు! "వెళ్ళిపోవాలి; వొదిలెయ్యి. ఎంతసేపు వున్నా నిన్ను విడిచి వెళ్ళాలని వుండదు. నీ అందం చూస్తే కొరుక్కు తినెయ్యాలనిపిస్తుంది;" లుకేరియాని పొగడి వుబ్బేసి, హృదయం రేకెత్తించి, సౌఖ్య పరవశురాల్నిగా చేయగలవాడు టిమోఫీ వొక్కడే.

ఆ రోజు మొదలు ఆమె భర్తమీదకూడ విరక్తిగా వుండడం మొదలెట్టింది. ఆమెలోని యీ మార్పు మకార్ గ్రహించేడు.

"లుకేరియా! నాతోవుండే యీ కొద్ది రోజులూ సుఖంగా వుండు. తరువాత నీవస్తువులన్నీ తీసుకొని నీ యిష్టం వచ్చినచోటుకు వెళ్ళు. నిన్ను హృదయపూర్వకంగా ప్రేమించి నలుగురిలోను నవ్వులపాలయేను. నా

వోర్పు నశించింది. ఒక భాగ్యవంతుడి కొడుకుతో నీయిష్టంవచ్చినట్లు తిరుగుతున్నాగాని మాట్లాడక వూరుకున్నాను. అంతటితో వదిలిపెట్టక వాడు వూరు వదలి వెళ్ళిపోతూంటే నడివీధులలో, అందరూ చూస్తూంటే సిగ్గనా లేకుండా వాడికోసం గోల పెట్టావు. ఇంకా వోర్పు వహించి వుండడం నా చేతకాదు; ఇంతవరకూ నా మెడకి గుదిబండలా వున్నావు. ఈ అనవసరపు బరువెందుకు. తోసి పారేస్తాను. తెలిసిందా!" అన్నాడు.

"ఆ తెలిసింది." అని చెప్పి వూరుకుంది లుకిరిగా.

ఆ రోజు సాయంకాలం నగుల్నోవు, డేవిడోవులు యీ విషయాన్ని గురించి రహస్యంగా మాట్లాడుకున్నారు.

"మకార్! మీ భార్య దుర్నడత అంతకంతకి మితిమీరుతూందే! నిన్న యేమిచేసిందో చూశేరా! పదిజనంలో తల యెత్తుకొని తిరగగలరా మీరు!" అని నిలవతీసి అడిగేడు డేవిడోవు.

"మళ్ళీ ఆ వెంకటిగొడవలన్నీ........."

"ఛీ! పత్తి మొద్దు! యింతకంటె దున్నపోతయినా నయం." డేవిడోవు ముఖం యెర్రబడింది. నుదురుమీది రక్తనాళాలు వుబ్బొంగేయి.

"మీతో మాట్లాడడం కష్టం." నగుల్నోవు గదిలో పచారు చేస్తూ వేళ్లు మెటికలు విరిచి తనలో తనే నవ్వుకున్నాడు. "'అనార్కిస్టు ట్రాట్స్కీయిస్టు. నిలకడ లేనివాడు.' అని తిట్టడంతో మాట్లాడటం ప్రారంభిస్తారు. నా భార్యమీద నాకు యెటువంటి వుద్దేశ్యం వుందో, యింత అపకీర్తి సహించి యెందుకు వూరుకుంటున్నానో మీకు తెలుసును. నా మనస్సు మారిపోయిందని మీకు చెప్పనే చెప్పేను. మీకు యెప్పుడయినా గొర్రెతోక చూస్తే ఆశ్చర్యం కలిగిందా!"

"లేదు." డేవిడోవు నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పేడు. నగుల్నోవు సంభాషణ మార్చేసి అర్థంలేని ప్రశ్నలు వెయ్యడంచూసి ఆశ్చర్యం కలిగింది.

"నాకుమాత్రం ఆశ్చర్యం కలిగింది. గొర్రెకి తోక వుపయోగం ఏమి వుందా అని. అదనపు బరువు తప్ప యేమీ లాభంలేదు. ఎద్దు, గుర్రం, ఆఖ

రుకి కుక్క కూడా దాని తోకవల్ల కొద్దిగానయినా వుపకారం పొందుతూంది. గొర్రెకి ఈ పొన్నాబరువయిన తోక యిటు అటు ఆడించడానికి తప్ప యీగల్ని తోలుకోవడానికి కూడ వుపయోగించదు ఉపయోగం లేకపోవడం సరే కదా పైగా దానినిండా బుడ్డగణాజులు మారి పీకుతూంటే బాధగా కూడా వుంటుంది."

"ఈ తోకల్ని గురించిన యీ వుపన్యాసం యెందుకు?" అన్నాడు డేవిడోవు.

నగుల్నోవు సమాధానం చెప్పకుండా మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"గొర్రెకి తోక లేని కొరత తీర్చడానికి పెట్టినట్టు తోస్తుంది ఆ మొండి ముక్క. అది అనుపయోగమే కాని దానిబదులు అక్కడ యింకొకటి యేమి పెడతాము? గొర్రెకి తోక అనుపయోగమైనట్లే, నాభార్యకూడా నాకు అనుపయోగం. నేను ప్రపంచ విప్లవంకోసం యెదురు చూస్తున్నాను. అదే నా జీవిత పరమావధి. నా భార్య తినడానికే కాని యింక యెందుకూ పనికి రాదు. నా దోవకి అడ్డుకూడాను. కాని ఆడది లేనిదే అసలే సాగదు. నేనూ మనుష్యుడనే. జబ్బుచేస్తే చాకిరీ చెయ్యడానికీ యింకా యితర అవసరాలు తీర్చడానికి వుపయోగిస్తుంది. నేనుకనక తృప్తి పరచలేకపోయినట్లయితే వెళ్ళి పోవచ్చు! ఒకసారి ఆమెతో 'నువ్వు నీ యిష్టం వచ్చినవాళ్ళతో తిరగవచ్చు, నా అభ్యంతరం లేదు; కాని నా కళ్ళయెదుట కాకుండా రహస్యంగా వుంటూండు. అంతేకాని నీ యిష్టం వచ్చినట్లు అడ్డమైన వాళ్ళతోనూ తిరిగి ఆ ఆనవాళ్ళతో నాదగ్గరికి వచ్చేవంటేమాత్రం వొళ్ళు వాలి చేస్తాను. జాగ్రత్త' అన్నాను. కామ్రేడ్ డేవిడోవు! యీ గొడవలన్నీ మీకు తెలియవు. నా భార్య చెడు ప్రవర్తనకి నేను యేమి చెయ్యగలను? అది మన యిద్దరికీ కూడ సమాధానం చెప్పగలదు. కూలీ వర్గానికి శత్రువైన వొక భాగ్యవంతుడుతో తిరగడమే కాకుండా, వాడు వెళ్ళిపోతుంటే సిగ్గైనా లేకుండా యేడ్చిన దీనిని యెవరు అడ్డం వచ్చినా సరే నా యింట్లోనుంచి తరిమెయ్యక మానను. ఎటువంటి పని చేసినా కొట్టడానికిమాత్రం నా మనస్సు వొప్పదు.

మీ రేకనక అయినట్లయితే చావకొట్టి వుందురు కాదూ! అటువంటప్పుడు కమ్యూనిస్టునని చెప్పుకొనే మీకు, పూర్వకాలపు వాళ్ళకి యేమి తేడావుంది? పూర్వపువాళ్ళు భార్యలను అస్తమానూ కొడుతూండేవారు. విషయం యిది. మీరు యికనుంచి ఒకరియా మాట యెన్నడూ నాదగ్గర యెత్తకండి. అటువంటి విషయాలలో వొకరి సలహా నాకు అవసరం లేదు. భార్య చాలా తీవ్ర సమస్య. చాలవరకు ఆమె మీద ఆధారపడి వుంటుంది." నగుల్నోవు పరధ్యాన్నంగా నవ్వేడు. మళ్ళీ తీవ్రంగా మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు. "ఈ దేశ సరిహద్దులు తీసి పారెయ్యనియ్యండి; అప్పుడు అందరికంటె ముందుగా నేనే విదేశ స్త్రీలను మీ యిష్టం వచ్చినవాళ్ళని పెళ్ళి చేసుకోనండి,, అని బయలు దేరుతాను. అప్పుడు ప్రపంచములోని యీ వేర్వేరు జాతులన్నీ కలసిపోయి వొకడు తెలుపు, యింకొకడు పసుపు, మరియొకడు నలుపు అను భేదము, తెల్ల జాతివాడు మిగిలిన వాళ్ళకంటె గొప్పవాడనుకొనే అహంభావము నశించిపోతాయి. ప్రతివాళ్ళు యెండలో శ్రమపడి పనిచేయడంచేత బలిష్ఠములైన వొకేరంగు శరీరాలతో వుంటారు: రాత్రిలు సాధారణంగా యిలాగ ఆలోచిస్తూ యుంటాను..............."

"మకార్! మీరుకల్పనా ప్రపంచంలో విహరిస్తుంటారు." డేవిడోవు అసంతృప్తితో అన్నాడు. మిమ్మల్ని నేను అనేక విషయాల్లో అర్థం చేసుగోలేకుండా యున్నాను. జాతి విభేదాలు ....అది నిజమేననుకోండి. కాని మిగిలిన విషయాలు .... Problems of existence లో మాత్రం మీతో యేకీభవించలేను. సరే, ఆ విషయాలన్నీ మనకెందుకు! ప్రస్తుత విషయంచూద్దాం. ఈ వేళనుంచి మీ యింట్లో మకాం యెత్తేస్తున్నాను."

డేవిడోవు బల్లకిందనున్న సూట్కేసు యివతలకి లాగేడు. దాల్లో వున్న పనిముట్లు గలగలలాడుతూంటే ఆ పెట్టె తీసుకొని బయటికి వెళ్ళిపోయేడు. నగుల్నోవు అతనితోగూడా కొత్తగా తీసికొన్న బస శ్చీలిమోవు యింటికి వెళ్ళేడు. అక్కడికి వెళ్ళేవరకూ వారు తొలకరిచల్లికలను

గురించి మాట్లాడుతున్నారు. అదిమొదలు వారి పరస్పర సంబంధాలలో యే పేచీ లేకుండా సాఫీగా గడవడం ప్రారంభించేయి.

అందుచేతనే డేవిడోవు గ్రామస్థులు పశువుల్ని చంపుతున్నారని చెప్పడానికి వచ్చినప్పుడు నగుల్నోవు తనభార్య లోపలకు వెళ్ళిపోయిన తరువాతి సరదాగా మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు.

"పశువుల్ని అన్నిటిని చంపేస్తున్నారు, ద్రోహులు!" అన్నాడు నగుల్నోవు. వాళ్ళు మాంసం తెగతిని కడుపు నొప్పితోనైనా బాధ పడడానికి అంగీకరిస్తారు కాని, పశువుల్ని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి యివ్వడానికి మాత్రం అంగీకరించరు. మనం వొక సమావేశం యేర్పాటుచేసి ఆసభలో, 'పశువుల్ని చంపేవారిని కాల్చి చంపడానికి అనుమతి యివ్వవలసిందని' వొక రిజల్యూషను ప్యాసు చేద్దాం."

"ఏమిటి?"

కాల్చి పారేద్దాం. వాళ్ళని కాల్చి పారెయ్యడానికి యెవరి అనుమతి తీసుకోవాలి? పీపుల్సు కోర్టుకి అధికారం లేదనుకుంటాను. ఉందా? ఇద్దర్ని కనక చంపినట్లయితే, మిగిలినవాళ్ళు కళ్ళుతెరచి దోవకి వస్తారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో మనం యేమీ దయా దాక్షిణ్యాలు లేకుండా అతి క్రూరంగా ప్రవర్తించాలి."

డేవిడోవు నెత్తిమీది టోపీ బల్లమీద పడేసి గదిలో పచారు చెయ్యడం మొదలెట్టేడు. అతనికంఠస్వరంలో అసంతృప్తి అనిశ్చయము ప్రతిఫలిస్తున్నాయి.

"మళ్ళీ మీరు తప్పు దోవ తొక్కుతున్నారు. అది వట్టి దుడుకుతనం అనిపిస్తుంది. మకార్! మళ్ళీ ఆలోచించి చూడండి. ప్రజలు వాళ్ళ పశువుల్ని చంపుతుంటే మీరు నిజంగా వాళ్ళని కాల్చి చంపగలరా? అటువంటి పని చేస్తే సమర్థించుకోడానికి మనకేమీ చట్టాలు లేవు. సెంట్రలు ఎగ్జిక్యూటివు కమిటీ ప్యాసు చేసిన రిజల్యూషను ప్రకారంగా 'రెండు సం॥ల పైదు భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడం ప్రవాసం పంపడం' తప్ప మరేమీ చెయ్య

డానికి వీలు లేదు. మీరు యేకంగా చంపి పారెయ్యడానికి అనుమతి కోరుతున్నారు! నిజంగా మీరు............?"

"ఏమిటి నేను" నేను ఆ రకంకి చెందినవాడిని కాను. అస్తమానూ ప్లానులు వేస్తూ ఆలోచిస్తూనే వుంటారు. కాని ముందు ముందు మనం దుక్కి దున్నడం యెలాగ? ప్రతీవాళ్ళు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరేముందే యెడ్లని చంపివేసినట్లయితే యేం పెట్టి దున్నతారు?" నగుల్నోవు పెద్దపెద్ద అంగలు వేస్తూ డేవిడోవు దగ్గరికి వెళ్ళి అతని బుజంమీద చెయ్యి వేసేడు. తన బుజాల దగ్గరకు వచ్చిన డేవిడోవు కేసి చూస్తూ.

సెమియన్! మిమ్మల్ని చూస్తే విచారంగా వుంది. ఇంత. చవటబుర్ర అయిపోయింది యెందుచేత మీది? ఈ సం॥రం చల్లికలు ఆగిపోయాయి అంటే యెంత యిబ్బంది పడాలో తెలుసునా? ఆవిషయం గ్రహించలేదూ మీరు? దీనికి మూలకారకులను యిద్దరు ముగ్గుర్ని కాల్చి చంపేస్తే చాలు! భాగ్యవంతుల్ని కాల్చి పారెయ్యాలి! ఇది అంతా వారిప్రోత్సాహమే! పై వుద్యోగస్తుల అనుమతి పొందాలి." అన్నాడు.

"ఛీ! నోరుముయ్యి!"

"అదిగో! మళ్ళీ మొదలెట్టేరు!" నగుల్నోవు తలవాల్చేడు. మళ్ళీ హఠాత్తుగా తల యెత్తి పెద్ద కంఠస్వరంతో, "వాళ్ళు అందరూ పశువుల్ని నాశనం చేసేస్తున్నారు. అంతర్యుద్ధంలో మాదిరిగా అతి క్లిష్ట పరిస్థితులు వచ్చేయి. శతృవులు నలుమూలలా చెలరేగుతున్నారు. మీరు? మీ వంటి మందకొడి మనుష్యుల మూలంగానే ప్రపంచ విప్లవానికి అనుకూల పరిస్థితులన్నీ వృధా అయిపోతున్నాయి. ఇటువంటివాళ్ళు ప్రపంచ విప్లవం తీసుకువస్తారన్నది వట్టిమాట. ప్రపంచం అన్ని మూలలా భాగ్యవంతులు మనసోదర కూలీలను చిత్రహింస చేస్తున్నారు; రెడ్ చైనీయుల్ని నాలుగు మూలలనుంచి క్రమ్మి నాశనం చేసేస్తున్నారు; నల్లవాళ్ళని నేల పెట్టి రాసేస్తున్నారు. అటువంటి వర్గ శతృవుల్ని మీరు యిక్కడ దయ తలుస్తామంటారు. ఎవరేనా వింటే సిగ్గుకూడాను. భయంకర అవమానం! భాగ్యవంతులచేత అణచివెయ్య

బడుతున్న యితర దేశములలోని మన సోదరులని తలుచుకుంటే నారక్తం ఉడికిపోతూంది! భయంకరమైన ఆవార్తలు చదవడానికి యిష్టంలేక పేపరు చూడడంకూడా మానేసేను. వాళ్ళస్థితి పడుతూన్న బాధలుచూస్తే గుండెలు నీరయి పోతాయి. కాని మీరు....................., శత్రువుల చేత జైళ్ళలో త్రోయబడి మగ్గుతూన్న మన సోదరుల్ని కలలోనైనా తలుచుకుంటారా మీరు! వాళ్ళ విషయమే అక్కరలేదు మీకు!"

"వాళ్ళ విషయం అక్కరలేదూ నాకు! యింక యెప్పుడూ మాత్రం యిలాంటి మాటలు అనకూడదండి. మిమ్మల్ని చూడగా కొంచెం మతి చెలించినట్లు కనిపిస్తున్నారే! మాట్లాడితే కాల్చెయ్యాలి అంటారు, అదొక పెద్ద విషయం కాదు. — ఎవరుపడితే వాళ్ళే చెయ్యగలరు! ఏమాత్రం ప్రతిఘటన కలిగినా మీరు తీవ్రంగా పోరాడతారు. మన నీతిని బోధిస్తూ, ప్రచారం చెయ్యాలి కాని అడ్డువచ్చిన వాళ్ళందర్నీ చంపేస్తానంటే యెల్లాగ! అసలు యింతవరకు వచ్చినా యెందుకు ఊరుకున్నారు!"

"ఊరుకున్నానా?"

"ఆ — నేమీ అనుమానం లేదు. పరిస్థితులు విషమించేవరకూ కళ్ళు మూసుకొని కూర్చున్నాము; యిప్పటికైనా దానికి తగిన ప్రతిక్రియను ఆలోచించాలి కాని, కాల్చి చంపేస్తానంటే లాభంలేదు. అవసరం వచ్చినప్పుడు ఇదివరకు చేసేరు ఆ పని. ఇప్పుడు యెంతసేపూ ప్రజలలో తీవ్రంగా ప్రచారం కావాలి మీటింగుకి వెళ్ళిపోదాం రండి; అప్పుడే ఆలస్యం అయింది పశువులను చంపకూడదని ప్రజలలో బాగా ప్రచారము చేయాలి."

"నిన్న రోజల్లా నేను ప్రతి యింటికీ వెళ్ళి వాళ్ళకి బాగా బోధించేను"

"ఇదీ చెయ్యవలసిన పని. మళ్ళీ యింకోసారి వెడదాం. మనం అందరం కలిసి."

"మళ్ళీ వెడతారా! నిన్న ఒకరి యింట్లోనుంచివస్తూ వాళ్ళకి బాగా నచ్చచెప్పేను. యింక పశువుల్ని చంపరు.' అనుకున్నాను. ఇంతలో ఆయిల్లు

దాటకుండానే వాళ్ళు చంపుతూన్న పంది అరుపు వినబడింది. అంతక్రితమే వాళ్ళకి ప్రపంచ విప్లవాన్ని గురించి, కమ్యూనిజాన్ని గురించీ బోధించేను. యెల్లా మాట్లాడేననుకున్నారు! ఆ మాటలకి నాకే కళ్ళనీళ్ళు వచ్చేయి. అంత అల్లా చెప్పినా లాభం లేకపోయింది. బండియెద్దు ముల్లు కర్రతో చెపితే వింటుందికాని నచ్చచెబితే వింటుందా? వీళ్ళని నెత్తిమీద మొట్టి 'భాగ్యవంతుల మాటలు వినకురా గాడిదా! వాళ్ళలా ఆస్తి పోగుచేసుకోవాలనే దుర్బుద్ధి వొదిలెయ్యి. పశువుల్ని చంపేసేవంటే, చిత్రవధ చేస్తాను. జాగ్రత్త' అని చెప్పాలి. వాడు 'యుద్ధనేకాదా చంపుతున్నాను' అనుకుంటాడు కాని నిజముచేత వాడు ప్రపంచ విప్లవాన్ని దూరము జేస్తున్నాడన్న మాట."

"కొంతమందిని శిక్షిస్తె మిగిలిన వాళ్ళు సులవుగా లొంగుతారు." అన్నాడు డేవిడోవు.

వాళ్ళు వీధులోకి వచ్చేరు. దట్టంగా కురుస్తున్న మంచు కాళ్ళకింద పిసపిసలాడుతూంది. చీకటి గాఢాంధకారం. ఆ చీకట్లోనే వాళ్ళు స్కూలు దగ్గరకు వచ్చేరు. మీటింగుకి గ్రామస్తులలో సగంమంది మాత్రం వచ్చేరు. ప్రజలు బుద్ధిపూర్వకంగా చేసే జంతు వధను ఆపడానికి పీఠుల్ని కమిషార్లు నిర్ణయించిన శిక్షాస్మృతి రజ్మట్నోవు చదివి వినిపించేడు. అతని తరువాత డేవిడోవు మాట్లాడేడు. అతడు వుపన్యాసం అయిపోయిన తరువాత ఆఖరున యిల్లా అని చెప్పేడు:

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరడానికి కొత్తగా 26 గురు దరఖాస్తులు పెట్టేరు. రేపు మీటింగులో, భాగ్యవంతుల మాటలు విని మోసపోయి పశువుల్ని చంపేసినవారిని యేరి వారి దరఖాస్తులు తోసేసి, మిగిలిన వారిని మాత్రం చేర్చుకుంటాము."

"ఇంతక్రితమే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరినవాడు చంపుతాడనుకోండి; వాడిని యేం చేస్తారు?" అని అడిగేడు లుబిష్కిన్.

"వాళ్ళనికూడా బయటికి గెంటేస్తాము!"

సభలో గుసగుసలు బయలుదేరేయి.

"అలాగ అయినట్లయితే సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్రమే యెత్తెయ్యవలసి వస్తుంది. ఈ వూరు మొత్తంమీద అటువంటివాడు ఒక్కడూకూడా లేడు." అన్నాడు బోర్షెవు.

నగుల్నోవు పిడికిళ్ళు బిగించి అతని మీదికి వురికేడు.

"నిన్ను యెవరూ మాట్లాడమనలేదు. నోరుముయ్యి! సమిష్ఠివ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని గురించి నువ్వు మాట్లాడవలసిన అవసరం లేదు. నీ సలహా అవసరం లేకుండానే మేము నిర్వహించుకోగలం. నీగిత్తదూడని నువ్వేంచెయ్యాలేదనుకుంటాను, అవునా?"

"నా దూడల్ని నాకు తోచినట్లు చెయ్యగలను."

"అ—అల్లాగా! రేపు నిన్ను సైబీరియాకి పంపించినప్పుడు, అక్కడ నీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేద్దువుగానిలే!"

"అంత తొందరా! వొకొక్కప్పుడు విషమిస్తుంది జాగ్రత్త" అని యెవడో కేకేసేడు.

మీటింగుకి ప్రజలు చాలామంది రాకపోయినా చాలా గందరగోళంగా వుంది. మీటింగు పూర్తి అయినతరువాత అంతా నిశ్శబ్దంగా బయటికి వెళ్ళేరు. అక్కడ యెవరి యిళ్ళకి వాళ్ళు వెడుతూ గుంపులు గుంపులుగా చేరి మాట్లాడుకోనడం మొదలెట్టేరు.

"తొందరపడి అనవసరంగా రెండు గొర్రెల్ని చంపేసేను." అని సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుడైన 'సెమియన్ కుర్షునోవు' లుబిష్కిన్‌తో అన్నాడు.

"అన్నీ తెలిసిన నేనుమాత్రం యేం చేసేను? ఒక మేకని చంపేసేను" లుబిష్కిన్ నిట్టూర్పు విడిచేడు. "సభలో నిలబడడానికే చిన్నతనంగా వుంది. దీనికంతకీ నా భార్యే కారణం. దీన్ని తగలెయ్య? 'చంపు' 'చంపు' అని వేధించుకు తినేసింది! మాంసం తినాలని ఉందిట! దొంగముండ! ఇంటికి వెళ్ళనీ పళ్ళు వూడకొడతాను!"

"ఆడవాళ్ళకి యేం తెలుసును; నెమ్మదిగా బోధించాలి మనం" అంటూ ష్కిన్ మామగారు అకీమ్ బెస్ఖిబ్నోవు అతనికి సలహాయిచ్చేడు. "సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యుడవు. నువ్వు అలా చేయడం బాగుండదు."

"అకీమ్! నువ్వు నీ దొరయెద్దుని చంపేసేవుట కాదూ?" అన్నాడు అతని యింటిపక్కనే నివసించే డెమ్కా ఉషాకోవు.

"అవునోయ్— అబ్బాయి గానేను అంతకింతా నేను యేం చెయ్యను చెప్పు? దాన్ని చంపెయ్యా అది కాలు విరగ్గొట్టుకుంది! కెన్న అంటే ఆకే. సుమా — పూరికేపుణ్యానికి యెక్కడో మూలవున్న పాతరగొయ్యి దగ్గరకు వెళ్ళి దాల్లోబడి కాలు విరగగొట్టుకుంది."

"తెల్లవారుఝామున నోళ్ళ, నీకోసం, కర్రలు పుచ్చుకొని గాన్ని పాతరవైపు తోలడం నేను చూసేను...."

"ఆ— యేమిటీ? డెమ్కా,— యేమంటున్నావు? ఎప్పుడూ అలాగంటి తెలిసీ తెలియని మాటలు చెప్పకేం." గుసరి అకీమ్ తోటాకొంగి హఠాత్తుగా నడివీధిలో అలాగే నిలబడి కన్నుకొనరాని గాయిచీకట్లోక రెప్పలార్పుస్తూ చూస్తూన్నాడు.

"తాతా, గానోయ్!" అన్నాడు డెమ్కా. "మైంకగారిలా నడివీధిలో అలాగ నిలబడ్డావెందుకు? నీ అంతట నువ్వే యెద్దుని పాతర గోతిలోకి తోలి........"

"డెమ్కా! యెద్దు దానంతట అదే వెళ్ళింది. అలాగంటి మాట లెప్పుడూ అనకు! మహాపాపం!"

శీతగాలి చెలరేగింది. నదికి యిరువైపులా దట్టంగా వ్యాపించియున్న పాప్లారు చెట్లు, విల్లో చెట్లు, హోరుమని ధ్వనిచేస్తూ వురూత్రిలూగి పోతున్నాయి. ఎటు చూచినా చీకటి గాఢాంధకారం. కురుస్తూన్న మంచుకు హద్దూ—పద్దూ లేదు. శీతకాలం అఖరు సారి తన ప్రతాపమంతా చూపిస్తూంది.

పదునారవ ప్రకరణము.

హత్యా ప్రయత్నము.

మీటింగు అయిపోయిన తరువాత దేవిడోవు, రజ్మటోన్నవులు కలిసి బయటికి వచ్చేరు. మంచు దట్టంగా కురుస్తూంది. అక్కడక్కడ తలుపు సందుల్లోనుంచి దీపాలు మినుకు మినుకుమని కనిపిస్తున్నాయి. యెక్కడో మోర యెత్తి అరుస్తున్న కుక్క అరుపు వినిపిస్తోంది. పొలాలమీద మంచు నిలకట్టడాన్ని గురించి థారోవు లూకుచ్ చెప్పిన సలహా జ్ఞాపకం వచ్చి, దేవిడోవు నిట్టూర్పు విడిచేరు. "ఈ సంగారానికి మనం అలా చెయ్యలేము. ఇటువంటి తుపాను పట్టింగంటే యెంత మంచు పడుతుంది నేలమీద! అంతాకూడా వృధాగా పోతుంది. ఏం జేస్తాం."

"తబేలా దగ్గరకు వెళ్ళి, గుఱ్ఱాలని వొకసారి చూచి వెళ్ళిపోదం!" అన్నాడు రజ్మటోన్నవు.

"సరే, నడవండి"

వాళ్ళు వొక పక్క సందులోకి మళ్ళేరు. దూరాన్ని వెలుతురు కనిపించింది. తబేలాగా మార్చబడిన లోప్షినోవు పాక వెనుక వొక లాంతరు వేళ్ళాడుతూంది. ఇద్దరూ అక్కడికి వెళ్ళేరు. గుమ్మం దగ్గర పంచదార యేడు, యెనమండుగురు కోసక్కులు నిలబడివున్నారు.

"ఈ వేళ డ్యూటీమీద యెవరున్నారు?" అని అడిగేడు రజ్మటోన్నవు. అక్కడ నిలబడియున్న కోసక్కులలో వొకడు సిగరెట్టుపారేసి కొలిబూటు* తో రాసేసి, కోండాన్రిట్ షైడనికోవు అని సమాధానం చెప్పేడు.

"ఇక్కడ ఇంతమంది మూగేరెందుకు? మీరంతా యేం చేస్తున్నారు ఇక్కడ!" అని దేవిడోవు అడిగేడు.

"కామ్రేడ్ దేవిడోవు.......................పూరికేనే నిల

బడి సిగరెట్లు కాల్చుకుంటున్నాము."

"ఇప్పుడే గడ్డి తీసుకువచ్చి పడేసి నిల్చున్నాము."

"సిగరెట్లు కాల్చుకుంటూ ఇక్కడి మాట్లాడుకుంటున్నాము. మంచు కురవడం తగ్గుతుందేమోనని చూస్తున్నాము వెళ్ళిపోవడానికి."

గుర్రాలు గడ్డి నమలు చప్పుడు వినిపించింది. గుర్రపు లద్దెలు,— పుచ్చు వాసన కొడుతూంది. ఒకమూల కొయ్యలను గుర్రపు సామానులు వేళ్ళాడుతున్నాయి. నేల అంతటా తుడిచి వుంది

"మైదనికోవ్!" ఆండ్రీ కేకేసేడు.

"ఆ— వస్తున్నా" [illegible] ము వినబడింది.

మైదనికోవ్ రాగోలు కర్రతో కట్టగడ్డి తీసుకు వస్తున్నాడు. తొట్టె దగ్గరనుంచి నాలుగవ అరలోనున్న నల్లగుర్రం దగ్గరకి వెళ్ళి బూటుతో దాన్ని లేవగొట్టి గాడిలో గడ్డివేసేడు.

"అల్లాగ లడ్డావేమి!" అంటూ కునికిపాట్లు పడుతూన్న గుర్రాన్ని రాగోల కర్రతో కొట్టేడు. గుర్రం త్వరత్వరపాటుతో డెక్కలు ఎత్తివేస్తూ సకిలించి గాడిలోకి తల పెట్టింది. కొండ్రాట్ దేవిడోవ్ దగ్గరకువచ్చి పని చేత మోటుబారిన చెయ్యి అందరికీ జాపేడు.

"కామ్రేడ్ మైదనికోవ్! పనులెల్లా జరుగుతున్నాయి."

"అన్నీ సవ్యంగానే జరుగుతూన్నాయి"

"బయట వాళ్ళెవరూ చేరలేదుకదూ?"

"వాళ్ళనే అడగండి" అతని స్వరంలో ఒకవిధమైన అసంతృప్తి ప్రతిధ్వనించింది. "రాత్రి నేను గుర్రాలకి గడ్డివెయ్యడానికి రాగానే వాళ్ళంతా ఇక్కడకి చేరుతారు. వాళ్ళ గుర్రాల్నీ పశువుల్నీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం అధీనం చేసినా మనవి అనే ఉద్దేశ్యం ఇంకా వదలలేదు వాళ్ళకి. బయట నిలబడ్డవాళ్ళంతా వాళ్ళ గుర్రాల్ని బాగా మేపుతానో లేదో అనిచూడడానికి వచ్చినవాళ్ళే. వాళ్ళు వచ్చి "నా గుర్రానికి గడ్డివేసేరా?", "మాపంచపు

గుర్రాన్ని బాగా మేపుతూన్నావా?" "మా ఆడగుర్రం చిక్కిపోలేదు కదా!" అని వేధించుకు తినేస్తారు.. వాటిని మేపక మడ్డి యెండకడుతున్నామనుకున్నారా! వాళ్లకి సమాధానం చెప్పలేక చచ్చిపోతున్నాను. 'గుర్రాలకి గడ్డివెయ్యడానికి మేముకూడా సహాయం జేస్తాము. ఉండు,' అంటూ వాళ్లంతావచ్చి తలొక సందెడు గడ్డి తీసుకుపోయి, యెవరి గుర్రాలకి వాళ్లు చాలాగడ్డి వేస్తూంటారు. ఇల్లా అయితే బాగులేదు. అవసరం లేనివాళ్లు ఎవళ్లూ కూడ ఇక్కడికి రాకూడదని రిజల్యూషనుఒకటి ప్యాస్ చెయ్యాలి."

"విన్నారా?" ఆండ్రీ రెప్పలు ఆర్పుతూ దేవిడోవు వైపు చూసేడు.

"వెంటనే వాళ్లనందర్నీ వెళ్ళిపొమ్మని చెప్పండి." దేవిడోవు ఆజ్ఞాపించేడు. "అవసరమైనవాళ్ళు తప్ప పైవాళ్లు యెవరూ ఇక్కడ ఉండడానికి వీల్లేదు. ఒక్కొక్క గుర్రానికి ఎంతగడ్డివేస్తారు! తూచివేస్తూటారా?"

"తూచడంలేదు. ఉజ్జాయింపుగా ఒక్కొక్కదానికి అరవూడు వేస్తూంటాను."

"అన్నిటికీ కూడా పక్కకి గడ్డి వేస్తున్నారా?"

"ఎందుకు వెయ్యడం" కోంద్రాట్ కోపంతో తల పంకించేడు. నల్లటిజుట్టు, మెడమీద చిరిగిపోయిన అతనికోటు మీదపడి చిందింది. "మన మేనేజరు అప్రోవునోవు, యాకోవు లూకిచ్ అన్నమాట, నాదగ్గరకి వచ్చి గుర్రాలుతిని దిగపెట్టినగడ్డి వాటి పక్కకి వేస్తూండు." అని చెప్పేడు. ఇది మంచి ఆజ్ఞయేనా! అతను చాలా తెలివైన వ్యవసాయదారు అనుకుంటున్నాము. చూడండి ఎల్లాంటి ఆజ్ఞలు ఇస్తున్నాడో!"

"ఏమి? దాల్లో తప్పేముంది?"

కామ్రేడ్ దేవిడోవ్! అది తప్పే. గుర్రాలు వదిలేసే గడ్డి అంతా మంచిదే. గొర్రెలకి, మేకలకి, వేస్తే ఒక్క పరకకూడా దిగపెట్టకుండా తినేస్తాయి. అల్లాంటి గడ్డిఅంతా గుర్రాలకి పక్క వెయ్యమన్నాడు. దీనినిగురించి

ఆయనతో చెప్పేను. కాని నువ్వునాకు సలహా యివ్వవచ్చేవా అని కసరి కొట్టేరు."

"మీరు చెప్పినదే బాగుంది. ఆగడ్డి పక్క వేయకండి. రేపు అతన్ని ఒకతట్టువరస చీవాట్లు పెడతాను." అన్నాడు డేవిడోవు,

"ఇంకొక విషయంవుంది: గడ్డి ఆ నూతివారనున్న మేటిలోనుంచితీసి వెయ్యమని చెప్పేరు. ఆలాఎందుకో నాకు అర్థం అవలేదు."

"యాకోవు లూకిచ్, ఆగడ్డి అంత మంచిది కాదని చెప్పేడు. ఈ శీత కాలంలో ఆ గడ్డితో మేపి, తొలకరి దుక్కులనాటికి మంచి గడ్డి ఉంచుతే బాగుంటుందని చెప్పేడు."

"ఆ ఆలోచన బాగానేవుంది. కాని ఉపయోగించే గడ్డి పక్కకి వెయ్యమనడాన్ని గురించి మాత్రం చెప్పండి"

"ఓ తప్పకుండా చెబుతాను. ఈ లెనిన్‌గ్రాడు సిగరెట్టు కాల్చి చూడండి. చాలా బాగా ఉంటుంది." డేవిడోవ్ దగ్గేడు. "నా స్నేహితులు పంపించేరు.............................. గుర్రాలన్నీ సరియైన స్థితిలో ఉన్నాయి కాదూ!"

"వందనాలు. నిప్పుకూడా యివ్వండి మరి. గుర్రాలన్నీ బాగానే వున్నాయి. మనప్యారీగుర్రం-- లాప్షినోవు దగ్గర తీసుకున్నది -- అదిమాత్రము రాత్రి జబ్బుచేసి లేవలేకపోతే వెంటనే మందులు పోసేను. అదిమినహాగా మిగిలినవన్నీ సరియైన స్థితిలోనే వున్నాయి. ఒకగుర్రపుపిల్ల రాత్రులు కూడా పడుకోకుండా నిలబడే వుంటోందిట. అసలు పడుకోవడమే లేదని చెప్పేరు. రేపు గుర్రాలకన్నిటికి ముందర కాళ్ళకి నాడాలు కొట్టించేద్దాం. బాగా అరిగిపోయి కాళ్ళు జారిపోతూన్నాయి. సరే వెళ్ళండి. అప్పుడేచాలా పొద్దుపోయింది. ఇంకా గుర్రాలదగ్గర నాకు చాలా పనుంది."

రజ్మత్నోవు డేవిడోవ్‌తో కలసి తనఇంటివైపు బయలుదేరేడు. కాని ఒక వీధి మలుపులో 'లూకా ఛిబాకోవ్' ఇంటి ఆవరణ దగ్గర రజ్మత్నోవు ఆగి డేవిడోవ్‌ని స్పృశిస్తూ అక్కడ చూడండి అన్నాడు నెమ్మదిగా.

వారికి మూడు బారల దూరంలో దడి గుమ్మం దగ్గర వొకమనిషి నీడ కనిపిస్తూంది. రజ్మెట్నోవు గభాలున అతనివైపు పరుగెత్తేడు. కుడిచేత రివాల్వరు పుచ్చుకొని, యెడమ చేతితో గుమ్మం పక్కని నిలబడియున్న ఆమనుష్యిని పట్టుగున్నాడు.

"లూకా, నువ్వేనా!"

"ఆండ్రీ రజ్మెట్నోవు! ఇల్లా వచ్చేవేమిటి?"

"ఆ కుడి చేతిలో యేమిటి ఉంది? అది యీలా యిచ్చెయ్య త్వరగా!"

"కామ్రేడ్. రజ్మెట్నోవు! యేమిటి యిదంతా?"

"ముందు అది యిచ్చెయ్య లేకపోతే కాల్చేస్తా!"

ఈ మాటలు విని దేవిడోవు కూడా వచ్చేడు. "ఏమిటి అతన్ని ఇమ్మని అడుగుతూన్నారు?" అని అడిగేడు.

"లూకా! యిచ్చెయ్య. లేకపోతే కాల్చేస్తున్నాను!" రజ్మెట్నోవు తీవ్రంగా అన్నాడు.

"ఇదుగో, తీసుగో అంత కోపంగా వున్నావెందుకు?"

"చూడండి, గుమ్మం దగ్గర చేత, యేం పుచ్చుకొని నిలబడ్డాడో! ఇంత రాత్రివేళ కత్తి పుచ్చుకొని యెందుకు నిలబడ్డావు యిక్కడ? యెవరికోసం కాచుకొని ఉన్నావు? దేవిడోవ్ కోసమా? ఏం మాట్లాడవేం, కత్తి పుచ్చుకొని యెందుకు నిలబడ్డావు? చంపడానికి చూస్తున్నావా? ఏమిరా ద్రోహీ!"

దడివార నిలబడ్డవాని చేతులో కత్తి వుండడం రజ్మెట్నోవు కాక ఇంకొకడయినట్లయితే కనుక్కో లేకపోయి ఉండును. ఆకత్తి లాక్కోవడానికి రజ్మెట్నోవ్, మీదికి వురికేడు. లూకా నిర్ఘాంతపోయి తెలివి తెచ్చుకొని తలుపు తెరచి,

"మీరు అపోహ పడుతూంటే యింక నేను వూరుకుంటే విషమిస్తుంది. అసలు విషయం యేమిటో మీకే తెలుస్తుంది. ఆండ్రీ స్తెఫినోవిచ్;

నా వెనక రండి!"

"ఎక్కడికి?"

"గొర్రెల దొడ్లోకి"

"ఎందుకు?"

"రండి, కత్తి పుచ్చుకొని నేను గోడ్డవారి యెందుకు నిలబడ్డానో మీకే తెలుస్తుంది."

"నడవండి చూసివద్దాం" అంటూ డేవిడ్లోవు లూకా దొడ్లోకి ముందుగా నడుస్తూ రజ్నటోవ్ తో

"నా వెనక రండి." అన్నాడు.

గొర్రెల పాకలో ఒక బల్లమీద లాంతరు వెలుగుతూంది. పక్కనే పిడకలపోగు వుంది. లూకా భార్య కూస్సుని యేదో చేస్తూంది. గుండ్రటి ముఖం, విశాలమైనకళ్ళు, తీర్చి దిద్దినట్లున్న కనుబొమలు, మొత్తంమీద ఆమె అందమైనదే. కొత్తవాళ్ళని చూడగానే ఆమె గభాలున లేచి నిలబడింది. ఆమె యెదుట రెండు బిందెల నీళ్ళు పక్కన గోడవార నీళ్ళతో నున్న పళ్ళెము ఉన్నాయి. కుడిచేతివైపున మూలలో ఒక బలిసిన పంది గడ్డిమీద నిలబడి యెదుటనున్న పెద్ద తొట్టెలోని కుడితి తాగుతూంది.

"మూలకారణం యేమిటో యిప్పుడు చూడండి." లూకా ఒకమాటకి ఒక మాటకి సంబంధం లేకుండా అని పందికేసి చూపించేడు. "ఈ పందిని రహస్యంగా చంపెయ్యడానికి నిశ్చయించేము. నా భార్య దానికి కుడితి పోస్తూంది. నేను దానినికిందపడత్రోసి చంపుదాం అనుకుంటున్నాను. ఇంతలో వీధులో యెవరివో మాటలయేయి. వీధులో యెవరైనా నేను పందినిచంపడం కనిపెడుతున్నారేమోనని అనుమానం కలిగింది. ఇప్పుడు నేనున్నట్లే చొక్కా చేతులు పైకి తీసి, తుండుగుడ్డ వొకటి కప్పుకొని చేతిలో కత్తితో దగ్గరకు వెళ్ళేను. మీరు కనుపించేరు. నేను యెందుకు నిలబడ్డానను కున్నారు అక్కడ? ఎవరినైనా చంపడానికి వెళ్ళేవాడు చేతులు యెత్తిపి బట్ట కప్పుకొని వెడతాడా?" లూకా పైమీది తుండుగుడ్డ తీసేసి వెకిలిగవ్వు నవ్వి,

భార్యవైపు తిరిగి “యెందుకు యింకా అక్కడ నిలబడ్డావు? ఆ పందిని బయటికి తోలెయ్యి.” అన్నాడు.

“దీనిని చంపకు, ఇప్పుడే పోకమీటింగు అయి వస్తున్నాము; జంతువుల్ని వేటినీకూడా చంపడానికి వీలులేదు.” అన్నాడు రజ్మట్నోవు.

“అల్లాగే లెండి ఇంక చంపను. నా మనస్సు తిప్పేసేరు.........” అక్కడినుంచి యింటికి వచ్చేవరకూ దోవపొడుగునా డేవిడోవ్ అండ్రీతో వేళాకోళం ఆడుతూనే వచ్చాడు.

“సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు చైర్మన్ ప్రాణాలు రక్షించేరు! ఒక విప్లవ వ్యతిరేకిని నిరాయుధునిగా చేసేరు! దెబ్బకి రెండుపక్షులు! ఓహోహో!!”

“పంది ప్రాణాలు కాపాడేను!” రజ్మట్నోవు పరిహాసంగా జవాబు చెప్పేడు.

పదిహేడవ ప్రకరణము.

చికిత్స.

మరునాడుదయం గ్రెమ్యాచీ 'న్యూక్లియస్' సమావేశమయింది. ఆ సమావేశములో, గ్రెమ్యాచీ స్టాలిన్ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల జంతువులనన్నిటిని సమాజపరం చెయ్యాలని తీర్మానించ బడింది. పశువులు, గుర్రాలు, గొర్రెలు మొదలయినవే కాకుండా కోళ్ళు, బాతులుకూడ సమాజపరము చెయ్యాలని తీర్మానించబడింది.

మొదట కోళ్ళు, మొదలయిన వాటిని కూడా సమాజపరం చెయ్యాలనే తీర్మానాన్ని దేవిడోవ్ తీవ్రంగా ప్రతిఘటించేడు. కాని నగుల్నోవ్ యొక్క పట్టుదలవల్ల రజ్మెట్నోవ్ కూడ అతనిని సమర్థించడంవల్ల కొంతసేపటికి అంగీకరించేడు.

అంతేకాకుండా జంతువధ పూర్తిగా ఆపు చెయ్యడానికి పార్టీ సభ్యులందరూ గ్రామములో ప్రతి యింటికి తిరిగి తీవ్ర ప్రచారం చెయ్యాలని కూడ నిశ్చయమయింది. ఎన్ని చెప్పినా వినకుండా జంతువులను చంపేవారి మీద అప్పటివరకు యేమియు చర్య తీసికొనక, ప్రచారంవల్ల ఎటువంటి ఫలితం కలిగేది పరీక్షించి చూడడానికి నిశ్చయించేరు.

"ఈలా అయినట్లయితే పశువులు, కోళ్ళు, చంపడం తగ్గుతుంది. లేకపోయినట్లయితే వేసవినాటికి గ్రామంలో యెక్కడాకూడ ఒక్క ఆవుఅరుపు కాని కోడికూతగాని వినబడదు." అన్నాడు నగుల్నోవ్ ఉత్సాహంగా, తీర్మానాలు వ్రాసిన కాగితం మడచి పెడుతూ.

పశువులు, గుర్రాలు, అంతక్రితమే సమాజపరంచేసి ఉండడంచేతను, 'జంతువులన్నిటిని సమాజ పరం చెయ్యాలి.' అన్న తీర్మానంవల్ల ఒక్క పందులు, గొర్రెలుమాత్రం సమాజపరం చెయ్యవలసి రావడంచేత సమిష్టి వ్యవ

సామూహిక క్షేత్ర సభ్యుల సాధారణ సమావేశంలో ప్రతిఘటన లేకయే ఆ తీర్మానం ఆమోదించబడింది. కొన్ని కోళ్ళనుకూడ సమాజపరం చెయ్యాలి అన్న సవరణమీదమాత్రం తీవ్రమయిన చర్చ జరిగింది. ఆసవరణకి స్త్రీలు అందరూకూడ ప్రతికూలురే. చాల చర్చ జరిగినమీదట అతి కష్టంమీద వాళ్ళుకూడ అంగీకరించేరు. దానివల్ల కలిగే కష్టసుఖాలు బాగా విప్పిచెప్పి, ఆడవాళ్ళని అంగీకరింప జేసినవాళ్ళలో ముఖ్యుడు నగుల్నోవ్.

"సోదరీమణులారా! కోళ్ళమీద, బాతులమీద మీ మమకారం వదలి పెట్టండి. ఇంతవరకూ మాకు ప్రోత్సాహం యిచ్చి ముందుకు నడిపించినమీరు యికపైకూడా అటువంటి ప్రోత్సాహం యిస్తారని తలుస్తాను. కోళ్ళనికూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనే వుండనివ్వండి. వచ్చే వేసవినాటికి 'ఇంకు బేటరు' ఒకటి కొందాం; దానివల్ల కొద్దికాలంలో వందలకొలది కోడి పిల్లల్ని ఉత్పత్తి చెయ్యవచ్చు. ఆ 'ఇంకుబేటరు' అనేది కృత్రిమంగా వేడి కలిగించి గుడ్లని పొదిగే ఒకవిధమైన యంత్ర సాధనం. అందుచేత మీరు పట్టుదల వదులెయ్యమని కోరుతున్నాను. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో ఉన్నప్పటికీ అవి యెప్పటికీ కూడా మీవే. కాని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంయొక్క సంరక్షణలో మాత్రం ఉంటాయి. అసలు యిప్పుడు మీకు కోళ్ళ వుపయోగం యేమివుంది? ఇప్పుడవి యెల్లాగా గుడ్లుపెట్టవు. వేసవివరకూ వాటితో మీరు యెంత బాధ పడాలో ఆలోచించండి: దొడ్డింతా తిరుగుతూ యేం వల్లినా తినేస్తూంటాయి. ఎవరూ చూడకుండా యే మూలమూలనో గుడ్లుపెడతాయి. లేకపోతే యే మానుపిల్లేనా పొంచుని మీదపడి చంపెయ్యవచ్చు. ఒకటేమిటి, అనేక బాధలున్నాయి. ప్రతిరోజూ వాటి గూళ్ళలోకి దూరి యే కోడి గుడ్లు పెట్టిందో అని చూస్తూండాలి. వాటికి గోమారు పట్టకుండా చూస్తూండాలి. వాటివల్ల శ్రమతప్ప మీకు యేమీ లాభం లేదు. కాని అవి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో యెల్లావృద్ధిపొందుతాయో తెలుసునా? మహా ఆనందంగా ఉంటుంది! మన '[illegible]' వంటి యే ముసలివాడినో వాటిని చూస్తూండమని ఏర్పాటు చేస్తాము. అతడు వాటిని మేపుతూ కాల

క్షేపం చేస్తూంటాడు. బరువు పనులు చెయ్యలేని ముసలివాళ్ళకి అటువంటి తేలిక పనులు చెబితే మహా సంతోషంతో శ్రద్ధగా చేస్తారు. అందుచేత మీరంతా మా సలహా అంగీకరించ వలసినదని కోరుతూన్నాను."

ఆడవాళ్ళంతా నవ్వేరు. వాళ్ళలో వాళ్ళు కూడబలుక్కొని చివరకు అంగీకరించేరు.

సమావేశం పూర్తి అయిపోగానే నగుల్నోవు, దేవిడోవులు గ్రామంలో ప్రతి యింటికి వెళ్ళి చూడడానికి బయలుదేరేరు. వారి విచారణనిబట్టి ప్రతి యింట్లోను, కొద్దో, గొప్పో మాంసం వున్నట్లు తేలింది. ఆఖరికి వాళ్ళు ఖూకర్ ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి మధ్యాహ్నం భోజనాల వేళ అయింది.

"ఇతడు మొదటినుంచీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం కావాలని అన్న వాళ్ళలో ఒకడు. ఇతడు దేనినీ కూడా చంపి యుండడు." అన్నాడు నగుల్నోవు, ఖూకర్ యింటి గుమ్మాలు యెక్కుతూ దేవిడోవుతో.

వాళ్ళు లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి ఖూకర్ కాళ్ళు ముడుచుకొని వెల్లకిలా పడుకొని వున్నాడు. కోటు గడ్డం వరకూ పైకి మడిచివేసి వుంది. పెద్ద కుండపిడత నోటి పెట్టుగిన్నెలతోసహా అతని పొట్టమీద బోర్లించివుంది. పొట్టకి రెండుపక్కలా రెండు గ్లాసులు జలగల్లా అంటిపెట్టుకొని వున్నాయి. దేవిడోవు, నగుల్నోవులు రావడం అతడు చూడలేదు. వణుకుతూన్న చేతులు గుండెలమీద పెట్టుకొని చచ్చినట్లు పడియున్నాడు. కళ్ళు గుంటలుపట్టి వున్నాయి. నగుల్నోవుకి ఆ యింట్లో శవం కుళ్ళిన వాసన వేస్తూన్నట్లు అనిపించింది. ఖూకర్ భార్య గడ్డబొద్దులా స్టౌ పక్కని నిలబడియుంది. మమిఛికా యేదో గొణుగుతూ మంచం చుట్టూ తిరుగుతూంది. ఆ జిల్లా అంతటా ఆమె పేరు యెరగని వాళ్ళు యెవరూ లేరు. విరిగిపోయిన యెముకలు అతకడంలోనూ, గాయాలు కుదర్చడంలోనూ, ఒకటేమిటి — అన్నివిధాల రోగాలు కుదిర్చడంలోనూ, చాలా నేర్పరి. వీటి అన్నిటికంటేనూ, కడుపు దింపడంలో సిద్ధహస్తురాలు. అటువంటివి ఆమె చేతిమీదుగా యెన్ని అయేయో లెక్కలేదు. ఇప్పుడు ఖూకర్ రోగం కుదర్చడానికి వచ్చింది ఆమెయే.

డేవిడోవు యిల్లు నాలుగుమూలలా కలియచూసి "తాతా! క్షేమంగా వున్నావా. ఆ పొట్టమీద పెట్టింది యేమిటి!" అన్నాడు.

"అబ్బా! పొట్ట నరాలు బిగపట్టేయి. — చచ్చిపోతున్నాను." అని అతి ప్రయత్నంమీద సమాధానం యిచ్చేడు. వెంటనే సన్నని కంఠంతో మూలుగుతూ "ఈ పిడత తీసియ్యి! నిన్నే, ముసలిముండా! మాట్లాడవేం" అన్నాడు.

"అంత తొందరపడితే యెల్లాగ? ఒక్క నిముషంఆగు." అని ఘూకర్ తో నెమ్మదిగా చెబుతూ చర్మాన్ని గట్టిగా అంటిపెట్టుకొని యున్న కుండ పిడత లాగటానికి ప్రయత్నం చేస్తోంది.

కాని ఘూకర్ పెద్ద గోల పెడుతూ ఆమెని కాలితో తన్నిపారేసి, రెండు చేతులతోనూ కుండ గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. డేవిడోవు అతని సహాయానికి గబగబా వచ్చేడు; స్టౌ దగ్గర పడియున్న కర్ర తీసుకొని ఆ ముసలి దానిని గెంటేసి కుండమీద ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు. కుండ ముక్కలుముక్కలయిపోయింది. గాలి రయ్యిమని లోపల ప్రవేశించింది. ఘూకర్ వొక్క సారి వెక్కి వొగరుస్తూ, "అబ్బ; బతికేను" అనుకున్నాడు. రెండు పక్కల నున్న గ్లాసులు లాగి పారేసేడు. డేవిడోవు పగిలిపోయిన కుండ పెంకులమధ్య ఎత్తుగా కనిపిస్తూన్న అతని బొడ్డుచూసి, పకపకా నవ్వుతూ అక్కడనున్న బెంచీమీద కూలబడ్డాడు. కళ్ళ నీళ్ళు కమ్మేయి. టోపీ కింద పడిపోయి నల్లటి అతనిజుట్టు నుదురుమీద పడింది.

తనకుండ బద్దలు కొట్టడంచేత మమిఖికా వెర్రి ముఖంవేసి యేడవడం మొదలెట్టింది. ఘూకర్ కోటు సరి చేసుకొని మంచము మీదనుంచిలేచేడు.

"ఏమిరా! ముసలి పీనుగా!" ఆమె యేడుస్తూ మధ్య మధ్య తిట్టడం మొదలెట్టింది. "ఇవి అన్నీ యిల్లా బద్దలుకొడతావురా! నీవంటివాళ్ళకి ఉపకారం చెయ్యబోతే ఇంతకంటె యెక్కువ చేస్తావా!"

"ఇదిగో వెంటనే యిక్కడనుంచి వెళ్ళిపో!" ఘూకర్ వీధిగుమ్మం వైపు చూపించేడు; "ప్రాణం పోతుందేమో అనుకున్నాను అప్పుడు. ఆకుండ

నీనెత్తికేసి బద్దలు కొట్టవలసింది. ఎందుకని ఊరుకున్నాను. నా కళ్ళయెదుట నుంచి వెళ్ళిపో. లేకపోతే చంపేస్తాను. నాకు కోపం రానంతసేపే, వచ్చిందంటే వెనకా ముందూ చూడను."

మమిభికా వీధి గడప దాటగానే "ఏమిటి యిది అంతా?" అని అడిగేడు.

"రెండురోజులనుంచి వీధిలోకి అడుగుపెట్టలేను. ఒక్కసారిగా విరోచనాలు వెడుతూన్నాయి. పొట్టంతా అప్పడంలా అయిపోయింది. బాగా చిక్కిపోలేదూ నేను?"

"మాంసం దిట్టంగా తిన్నావాఏమిటి?"

"మాంసం........,"

"నీ కొత్తదూడని చంపేసేవా?"

"ఆ దూడ చచ్చిపోయింది....... అదిఎందుకూ ఉపయోగించింది కాదు......."

మకార్ అసహ్యంతో ఘూకర్ని నిలువల్లా చూసేడు.

"అరి పిశాచమా! చంపేసేవా! ఆకుండ కాదు, పెద్ద సీపా పెట్టవలసింది నీపొట్టమీద; ఉబ్బర పూర్తిగా లాగేసును. తొందరపడకు—రేపే, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో నీ సభ్యత్వం రద్దుచేసేస్తాం. ఎందుకోసం చంపేవు దూడని?"

"మకార్! బుద్ధిగడ్డితింది. తెలియక చేసేను. మాముసలిది నన్ను ప్రోత్సాహంచేసింది. ఈ ఒక్కసారికి దయదలుచు.........కామ్రేడ్ దేవిడోవ్! మనఇద్దరికి ఎంతో స్నేహం, నన్ను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలోనుంచి తొలగించరు కాదూ? నేనుచేసినపనికి ఫలితం యిదివరకే అనుభవించేను ...."

"డేవిడోవ్! అతనితో మాట్లాడడంఏమిటి, రండి." నగుల్నోవ్ చెయ్యి విసిరేడు. "ఘూకర్! తుపాకికిపూసే కొవ్వులో ఉప్పుకలిపి తాగు, నింపాదిగా ఉంటుంది. ఎప్పుడు చూసినా ఏదోరోగంతో బాధ పడుతూనే ఉంటావు."

"వేళాకోళంచేస్తున్నావా నన్ను?" అన్నాడు ఘూకర్.

"అబద్ధంకాదు. నేనుచెప్పేది నిజమే. పూర్వం మేము సైన్యములో పనిచేసేటప్పుడు కడుపు నొప్పికి అల్లా చేసేవాళ్ళం."

"నేను మనిషిని కాదనుకుంటున్నావా? జీవంలేని వెధవ తుపాకీని మెరుగుపెట్టే కొవ్వు మింగమంటున్నావా? నాకు ఇష్టంలేదు! చావనైనా చస్తానుకాని అదిమాత్రం మింగను!"

రోగంకుదిరి ఘూకర్ ఆ మరునాడే ఊళ్ళోకి బయలు దేరేడు. దోవలో కనపడినవాళ్ళందరితోను, డేవిడోవ్, నగుల్నోవ్ తనని చూడడానికి వచ్చేరని వేసవి పల్లికలను గురించి, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు ఇతర విషయాలను గురించి సలహాలు అడిగి వెళ్ళిపోయేరని అతినమ్మకంగా కోసేడు. ఆఖరున ఒక్క నిముషం ఆగి నోటిలో సిగరెట్టుతీసి నిట్టూర్పు విడిచేడు.

"ఈ మధ్య నాకు సుస్తీగావుంది; అందుచేత చూడడానికి వచ్చేరు. నాసలహాలేకుండా ఒకనిముషం వ్యవహరించలేరు. నాజబ్బు తగ్గడానికిసలహా యిచ్చేరు. "తాతా అశ్రద్ధచెయ్యక త్వరగా రోగం కుదుర్చుగో. ఈ వెధవ రోగం యిప్పుడు పట్టుగుందేమిటి? నువ్వు లేకపోతే చెయ్యి తెగకొట్టినట్టుగా వుంది మాకు." అన్నారు. 'నూక్లిస్'మీటింగుకి వచ్చి అవసరమైన సలహా లిమ్మనడం తప్ప, వాళ్ళు నన్ను ఇట్టే శ్రమపెట్టరు. ఎంత అవసరమో అంతే చెప్తాను కాని, డబ్బాలాగ వాగడం అంటే నాకు అసహ్యం. సాధారణంగా నా సలహా వాళ్ళు తీసిపారెయ్యరు. నేనంటే మంచిగురి వుంది." అని ఎదటి వాళ్ళు తనమాటలు ఎంతవరకు నమ్ముతున్నారా అన్నట్టు వాళ్ళముఖంలోకి చూసేడు.

పదునెనిమిదవ ప్రకరణం.

గుడ్డల పంపకము.

'గ్రెమాచీలాగ్' లో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం ఏర్పరచిన కొత్తలో ఉండే అల్లకల్లోలం మళ్ళీ ప్రారంభం అయింది. జంతువులను చంపడంకూడ ఆగిపోయింది. రెండురోజుల వరకు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు, వారి గొర్రెలు, మేకలు, కోళ్లు మొదలైనవాటినన్నిటిని తీసుకొనిపోయి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రముయొక్క అధీనంచేస్తూనే ఉన్నారు. గ్రామమంతా పశువుల అరుపులతోను, కోళ్ల కూతలతోను దద్దరిల్లింది.

నూటఇరువదిమంది రైతులవరకు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యులుగా చేరేరు. వారందరు మూడుదళాలుగా విభజింప బడ్డారు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీ, భాగ్యవంతుల నుంచి స్వాధీనము చేసుకొనిన దుస్తులన్నిటిని బీదకోసక్కులకు పంచిపెట్టడానికి యాకోవ్ లూకుచ్ ను నియమించింది. దుస్తులు అవసరమున్న బీదకోసక్కుల జాబితాఒకటి కమీషను చేత తయారుచేయ బడింది. దానినిబట్టి కావలసినవారికి అందరకి దుస్తులను సప్లయి చేయుటకు తగినన్ని లేవని తేలింది.

భాగ్యవంతుల దగ్గరనుంచి స్వాధీనము చేసుకొన్న దుస్తులను, యాకోవ్ లూకుచ్ టిటాక్ ఇంటిదగ్గర పంచిపెట్టడం ప్రారంభించేడు. ఉదయంమొదలు రాత్రిపొద్దుపోయేవరకు ఒక్కటే గోల. కోసక్కులు తమ చిరిగిపోయిన పాతబట్టలు, అక్కడేగాదిదగ్గర చాటుకు వెళ్ళి విప్పేసి, మంచిబూట్లు, రంగురంగులకోట్లు, జాకెట్లు తొడుక్కొంటున్నారు. ముందు భారపుపనికి నియమింపబడిన బీదకోసక్కులకు, వారికిఅవసరమైన మంచిమంచి దుస్తులు, బూట్లు ప్రత్యేకముగా సప్లయి చెయ్యబడ్డాయి. అటువంటివాళ్ళు సంతోషంతో బుజాలు ఎగరేస్తూ తమయేరుకొన్న దుస్తులు సంతృప్తితో ఇటు

నటు తిరగేసి చూస్తూ, అక్కడే అంతమందియెదుట, చిరుగుల తోను, టాకీలతోను నిండియున్న పాతబట్టలు వదిలేసి మూటకట్టి, కొత్తవి తొడుగుతున్నారు. లుబిష్కిన్‌కి జాకెట్లు, ట్రౌజర్లు, బూట్లు ఇవ్వవలసినదని డేవిడోవ్ లూకిచ్‌తో చెప్పేడు. యాకోవులూకిచ్ ధుమధుమలాడుతూ పెట్టెలో నుంచి ఒక మేటెడు బట్టలు తీసి లుబిష్కిన్ ముందుపడేసి "నీకు ఏం కావలెననిఉందో అవన్నీ తీసుగో!" అన్నాడు.

లుబిష్కిన్ పెదవులు అదిరేయి. ఆ బట్టలన్నీ తిరగేసి చాలాసేపటికి ఒకజాకట్టు ఏరేడు. అప్పటికి అతనికి ముచ్చెమటలూపోసేయి. జాకెట్టు ఇటు, అటు తిరగేసి పోట్లుఏమైనా ఉన్నాయేమోనని చూసేడు. అతని చుట్టూ చేరి చూస్తూన్నజనంలో గడబిడ ప్రారంభమయింది.

"త్వరగా కానియ్యి; నీమనమలుకూడా తొడుక్కోనేవరకు ఉండాలి!"

"కళ్ళు మూసుకొని చూస్తూన్నావా ఏమిటి! ఇంతకిత్రం తిరగేసినదే కామా!"

"సాయంకాలానికేనా నీ ఏరడం పూర్తిఅవుతుందా!"

"పావెల్! అదితియ్యి బాగుంది!"

"నేనివ్వను; ఇంకొకటి చూచుకో నువ్వు."

లుబిష్కిన్ ముఖం గీసిన కందగడ్డలా ఎర్రగా ఉంది. మీసాలు కొరుకుతూ చుట్టూమూగినజనంకేసి బెదురుచూపులు చూస్తూ కొంతసేపటికి రెండవ జాకెట్టు ఏరేడు. తీరా, తొడిగి చూసేటప్పటికి సరిపోయిందికాదు. అందుచేత అదిపారేసి మళ్ళీ పోగుమీదపడి వెతకడం మొదలెట్టేడు. తీర్థంలో ఆటవస్తువుల దుకాణం పిల్లలుఎంతఆతురతగా, సంతోషంగా చూస్తారో అంతసంతోషంతో తన్మయుడైపోయి, చివరకు ఏదితీసుకోడానికీ నిశ్చయంచేయలేకుండా ఉన్నాడు. మధ్యాహ్నానికి బూట్లు, ట్రౌజర్లు, ఏరడంఅయింది. అవితొడిగి, లుబిష్కిన్ ముటముట్లాడుతూన్న యాకోవు లూకిచ్‌కేసి తిరిగి "రేపు ఉదయంవచ్చి మంచి కోటు యేరుకుంటాను." అన్నాడు.

కిర కిర లాడుతూన్న కొత్తబూట్లు, అందమైన ట్రౌజర్లు తొడుక్కునే

టప్పటికి లుబిష్కిన్ అంతకంటె పది సం॥లు చిన్నవాడులా కనిపిస్తున్నాడు. అక్కడినుంచి తిన్నగా రాజ వీధిలోకి వెళ్ళి వీధివెంటపోయే ప్రతివానిని ఆపి మాట్లాడుతూ నెమ్మదిగా యింటికిబయలుదేరేడు. కనిపించిన వాళ్ళందరితోను ప్రగల్భాలుకొడుతూ యింటికి వచ్చేటప్పటికి అతనికి మూడు గంటలు పట్టింది. ఆసాయంకాలానికి వూళ్ళోఅంతా "లుబిష్కిన్ సైన్యంలో చేరి ముందు వేషం వేసినట్లు ఉన్నాడు. ఈ వేళ రోజంతా అతను బట్టలు యేరుతూనే వున్నాడు. మంచిబట్టలు, కొత్తబూట్లు తొడిగి యింటికి వెడుతూన్నాడు. కొంగలా కులుకుతూ నడిచేటప్పటికి మూడు గంటలసేపు పట్టింది యింటికి వెళ్ళడానికి— కాళ్ళు నెప్పులు లేవో యేమిటో" అని చెప్పుకోడం మొదలెట్టేరు.

దెమ్కా ఉషాకోవ్ భార్య చైతన్యం లేకుండా నడిపోయినందుచేత, తన కోసం వేరే తీర్చవలసి వచ్చింది. ఆమె పూర్వము టిటాక్ భార్యకు చెందిన ఊలు 'స్కర్టు' తొడుక్కొని ఉంది. కాళ్ళని కొత్త బూట్లు వున్నాయి. చాల ఖరీదుచేయు అందమైన ఉత్తరీయం ధరించింది. ఈ కొత్త బట్టలు ధరించిన తరువాత ఆమెని చూసినవాళ్ళు 'డెమ్కా భార్య అంత అందవికారమైనది కాదు. బాగానే ఉంటుంది.' అనుకున్నారు. అంతవరకూ కడుపునిండ తిండి, ఒంటినిండా బట్ట లేక గర్భ దరిద్రం అనుభవించిన ఆమె సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు సంపద చూడగానే ఆసంతోషం తట్టుకోలేక కొయ్యబారిపోయింది. యాకోవ్ లూకిచ్ ఆమెముందు చాల విలువైన బట్టలు పడేసి, కావలసినవన్నీ తీసుకోమని చెప్పినప్పుడు, తగిన పోషణలేని ఆమెముఖంలో రక్తం యెలా వుంటుంది! వరసగా ప్రతి సం॥రం కాన్పు రావడంచేత, తీరని దరిద్రంచేత ఆమె యవ్వనం, ఆరోగ్యం అందం క్రమంగా నశించిపోయేయి. పిల్లల్ని చింకిరి గుడ్డలలో చుట్టబెట్టి ఆమె సం॥రం పొడుగునా పల్చటి, చిరిగిపోయిన ఒకే స్కర్టుతో కాలక్షేపం చేసేది. ఆ ఒక్క వస్త్ర ఉతికి ఆరేసుకొనినప్పుడు ఆరోజు అంతా గుడ్డ లేకయే యింట్లో కూర్చుని ఉండేది.

"ఒక్కసారి ఆగండి. ఈవస్త్రం తీసుగోను నేను................

యిదిమార్చి......పిల్లలకి కావలసిన దుస్తులుయేవైనా.........మిషాక్క ....దునియా............" అని హీన స్వరంతో, అక్కడనున్న బట్టలపోగు కేసి ఆతురతతో చూస్తూ అంది.

అక్కడనే నిలబడియున్న దేవిడోవుకి ఆమెను చూసేటప్పటికి కడుపు తరుక్కుపోయింది. తిన్నగా ఆమె దగ్గరకి వెళ్ళి,

"ఏమమ్మా! మీకు యెంతమంది పిల్లలు?" అని అడిగేడు.

"ఏడుగురు." డెమ్కా భార్య కళ్ళు పైకి యెత్తకయే నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పింది.

"పిల్లలకు పనికివచ్చే దుస్తులు యేవైనా ఉన్నాయా?" దేవిడోవు యాకోవు లూకిచ్‌ని అడిగేడు.

"ఆ-- ఉన్నాయి."

"ఆమె పిల్లలకి కావలసినవి, ఆమె యెన్ని అడుగుతే అన్నీ ఇయ్యి."

"అన్ని యిస్తే ఆమె భాగ్యవంతురాలై పోతుందే!"

"ఏమిటీ -- అన్నావు? అనతగిన మాటేనా అది?" దేవిడోవు కోపంతో మండిపడ్డాడు. యాకోవు మారు మాటాడకుండా పెట్టె తీసివంగేడు.

డెమ్కా ఉషాకోవు నిశ్శబ్దంగా ఆమె వెనక నిలబడి ఊపిరి బిగపట్టి యిదంతా చూస్తున్నాడు. దేవిడోవ్ ఆఖరున అన్నమాటలు వినగానే అతని వైపు చూసేడు. ఆమెల్ల కళ్ళల్లోనుంచి గిఱ్ఱిన నీళ్ళు తిరిగి రెండు చుక్కలు రాలేయి. అతడు అక్కడినుంచి బయలుదేరి చుట్టూచేరిన జనాన్ని ఎడమ చేతితో వొత్తిగిస్తూ కుడిచేతితో రెండు కళ్ళూ కప్పగొని వీధిగుమ్మంవైపు బయలుదేరేడు. కళ్ళనీళ్ళు కనబడకుండా చెయ్యి అడ్డంపెట్టి, యెక్కడా ఆగకుండా వీధులోకి వెళ్ళిపోయేడు. కానిఅతనిచెయ్యి తప్పించుకొని కన్నీటి చుక్కలు బొటబొట కారుతూనే వున్నాయి.

మధ్యాహ్నం బాగా పొద్దు వాలిపోయినతరువాత ఘూకర్ అక్కడికి వచ్చేడు. కానిఅక్కడ ఆగకుండా సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయంలోకి వెళ్ళి హడావిడిగా "కామ్రేడ్ దేవిడోవు! యేం చేస్తున్నారు" అన్నాడు.

"తాతా! నింపాదిగా ఉన్నావా?"

"నాకో చీటి వ్రాసి యివ్వండి."

"చీటి దేనుని?"

"నాకుకూడ బట్టలు ఇయ్యాలని"

"ఎందుకు నీకు యివ్వడం?" డేవిడోవ్ పక్కని కూర్చునియున్న నగుల్నోవు కనుబొమ్మలెత్తి చూస్తూ అన్నాడు. "గిత్తదూడని చంపేసి చాలా శ్రమపడి వున్నావనా?"

"మకార్! నాటి సంగతులన్నీ తవ్వుతారెందుకు? ఆ మాట యెత్తకోకండి. ఎందుకు యివ్వడం అనడంలో అర్థంయేమిటి? ఆ 'టిటాక్'ని తరిమి ఆస్తి అంతా పూచిక పుల్లకూడా పోకుండా జాగ్రత్తపెట్టి చివరకు నానా బాధలు పడ్డవాడెవడు? నేను, కామ్రేడ్ డేవిడోవ్ మాత్రమే! అయనకి రేవునెత్తి బద్దలైంది అంతే; అదేమీ లెక్కలోనిది కాదు. ఆ కుక్క నా Sheep skin ఏం చేసిందో చూడలేదూ? అలుకు గుడ్డకైనా పనికిరాకుండ పేలికలు చేసేసింది. సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం, సర్వం త్యాగంచేసిన నన్ను అనవలసిన మాటేనా అది? ఆ Sheep skin ప్రాణ ప్రదంగా చూసుకుంటున్నాను: అది నాభార్యది. ఇంతవరకూ దానికి చెప్పకుండా దాచేను. గాని లేకపోతే యీపాటికి నన్ను ఏం చేసియుండునో!"

"అప్పుడు నువ్వు పారిపోకుండా మాతోటే వున్నట్లయితే నీ Sheep skin ఆకుక్క చింపెయ్యకుండా వుండియుండును."

"ఆసమయంలో పరుగెత్తకపోతే యెల్లాగ? ఆగాడుసిముండ టిటాక్ భార్య ఏం చేసిందో చూసేవా? ఆ కుక్కని నా మీదికి పురికొల్పి 'వాడిని పట్టుగో. ముక్కలు ముక్కలు చేసి పారెయ్యి. వీళ్ళందరికంటె యెక్కువ వాడు వీడే!' అని అర్చింది."

"ముసలితనం వచ్చినా యింకా అబద్ధాలు ఆడడం మానలేదు నువ్వు" అన్నాడు మకార్.

"కామ్రేడ్ డేవిడోవ్! మీరు చెప్పండి."

"అది నాకేమీ గుర్తు లేదు.........."

"ఆమె అల్లా అనడంమాట నిజమే, ఏమీ అబద్ధంలేదు! ఆ కుక్క పిశాచంలా మీద పడడానికి వస్తూంటే నేను వీథులోకి వచ్చేసిన మాట నిజమే. సాధారణపు కుక్క అది — పెద్దపులికూడా దానికంటె నయమే!"

"కుక్కని నీ మీదికి యెవ్వరూ వదిలిపెట్టలేదు. ఇదంతా వొట్టి కల్పన."

మకార్! నీకేమీ జ్ఞాపకం లేదు. ఆ కంగారులో భయపడి మనస్సు చెదిరిపోయింది నీకు; ఎల్లా జ్ఞాపకం వుంటుంది! క్రిందపడిపోయిన నామీద పడ్డ ఆకుక్క నన్ను దొడ్డిఅంతా యెల్లా యీడ్చింది! ఆవిషయాలన్నీ నాకు జ్ఞాపకం వున్నాయి. అప్పుడు ఆకుక్క కసక నన్ను పట్టుకోనకుండా వున్నట్లయితే ఆనాడు అక్కడే నన్ను చంపేసివుండును. ఇంకా భూమిమీద నూకలు వున్నాయి బతికిపోయేను. శుద్ధ మొండివాళ్ళల్లో ఒకడిని! వెనక ముందు చూడను కోపం వచ్చిందంటే."

నగుల్నోవు ముఖం చిట్లించి డేవిడోవుతో "వెంటనే అతనికి చీటి వ్రాసి యిచ్చి యిక్కడనుంచి పంపెయ్యండి" అన్నాడు.

కాని ఛూకర్‌కి బాతాఖానీ కొడుతూ కూర్చుందం అనేకాని మొదట తను వచ్చిన పనిధోరణి పోయింది.

"మకార్? చిన్నతనంలో నేను యెల్లా వుండేవాడినో నువ్వు ఎరగవు; దొమ్మలాట వచ్చిందంటే............"

"చెవులు తడకలు కడుతూన్నాయి నీ వాగుడు వ్రాసిద్దూ! నీ సంగతి అనేకసార్లు విన్నాను నేను. ఇనప గిన్నె వొకటి ఇయ్యమని చెప్పమా? మళ్ళీ కడుపు నొప్పివస్తే కాచుకోనడానికి పనికొస్తుంది."

ఛూకర్ ముఖం చిన్నపుచ్చుకొని డేవిడోవు వ్రాసి యిచ్చిన చీటి పుచ్చుకొని వెళుతూన్నాననికూడా చెప్పకుండా గబగబా వెళ్ళిపోయేడు. కాని యాకోవు లూకిచ్ అతని చీటి తీసుకొని మంచి గొర్రెచర్మం ఒకటి

ఇయ్యగానే ఆముటముట్లాడడం పోయి వెనకటికళ మళ్ళీ వచ్చింది. చింతాకు లాంటి ఆకళ్ళు సంతృప్తి వెలిబుచ్చుతూన్నాయి. కోసమ్మ-లందరి యెదుట ఆ గొర్రెచర్మం ఒకమూల పట్టుకొని పైకెత్తి చూస్తూ, కంఠం సవరించుకొని, "చూసేరు యెలాంటి గొర్రెచర్మమో! స్వయంగా కష్టపడి సంపాదించేను యిది. టిటాక్ ఆస్తిస్వాధీనం చేసుకోవడానికి వెళ్ళినప్పుడు అతడు డేవిడ్సోవుని తలుపు గర్జింది పుచ్చుకొని కొట్టడం మీకందరికీ తెలియనే తెలుసును. డేవిడ్సోవు చచ్చిపోయేడనుకున్నాను. అంతే, మరుక్షణంలో ఒక్క పరుగున వెళ్ళి టిటాక్ను కొట్టి తరిమేసి మా స్నేహితుని కాపాడేను. ఆ రోజున నేనే కనక లేకపోయినట్లయితే డేవిడ్సోవు యీపాటికి చచ్చిపోయి వుండును."

"అయితేనూ — ఊళ్ళో అందరూను, నువ్వు కుక్క తరుముకొని వస్తే పారిపోయేవనీ, అది మీదపడి పంది పిల్లిలా నీ గొర్రెచర్మం పట్టుకొని పీకి చింపేసిందనీ అనుకుంటున్నారే!" అని అడిగేడు వొకడు.

"అవన్నీ వట్టి అబద్ధాలు. వాళ్ళకి మంచీ — చెడ్డా—యేమైనా వుంటే కాదూ! నోటికి వచ్చినట్లల్లా వాగుతూంటారు. యుద్ధం తినే పెద్ద కుక్క నన్ను కరవడమా! తెలివితేటలు లేవు—ఒక ఆక్షేపించడం కూడా రాదు." భూకర్ తమాషాగా ఆవిషయం మార్చివేసి వేరేవిషయంలోకి దింపేడు.

పంధొమ్మిదవ ప్రకరణము.

ఆచరణలో చిక్కులు.

రాత్రి.........

గ్రిమాచీలాగ్ కు ఉత్తరదిశగా అనేక పర్వతాలు, లోయలు, మహారణ్యములు, నదులు దాటి అనేక వందల మైళ్ళదూరమున సోవియట్ యూనియన్ ముఖ్యనగరం ఉంది. పట్టణం అంతటా వేలకొలది ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు వెలుగుతూన్నాయి. నిశిరాత్రివేళ చంద్రకాంతినికూడ ధిక్కరిస్తూ చాలదూరము పైకి చిమ్ముతూన్న యెలక్ట్రిక్ లైట్ల కాంతి నేత్రానందంగా ఉంది.

మాస్కోనగరం గ్రిమాచీలాగ్ కు ఉత్తరంగా తొమ్మిది వందలమైళ్ళ దూరమున వుంది. రైళ్ళ కూతలతోను, మోటార్ల హారన్ ధ్వనులతోను ట్రాముల బరబర ధ్వనులతోను పట్టణమంతా ప్రశాంతంగా వుండవలసిన ఆ నిశిరాత్రి సమయంలోకూడ — అల్లకల్లోలంగానే కనిపిస్తూంది. లెనిన్ సమాధివెనుక క్రెమ్లిన్ ప్రాసాదం దగ్గర యెర్రజండా ఆకాశంలో పటపట కొట్టుగుంటూ ఎగురుతూంది. క్రిందనున్న యెలక్ట్రిక్ లైట్ల కాంతి ప్రతిఫలించి ఆ పతాకం రక్తరంజితంగా కనిపిస్తూంది. నిలుకడ లేకుండా వీస్తూన్న గాలికి నలుదిక్కుల యెగురుతూన్న ఆజండా విప్లవజ్వాలలు నలుమూలలా రేగి సహస్ర నాలుకలతో ప్రజ్వల్లి ప్రపంచ విప్లవానికి సిద్ధము కండని హెచ్చరిస్తూండా అన్నట్లు వుంది.

కోండ్రాట్ మైదనికోవు రెండు సంవత్సరాలక్రితం మాస్కోలో అఖిల రష్యా సోవియటుల సమావేశానికి వచ్చేడు. ఒకరోజు రాత్రి రెడ్ స్క్వేర్ లోకి వెళ్ళేడు. అతడు లెనిన్ సమాధికేసి, చాలాయెత్తునఆకాశములో యెగురుతూన్న యెర్రజండాకేసి విజయగర్వంతో చూస్తూ టోపీ తీసి చేత పట్టుకొని నిలబడ్డాడు. ఆ వొడుకునూలు జాకెట్టుతో చట్టితలతో తన్మయుడైపోయి చాలాసేపటివరకూ అలాగే నిలబడిపోయేడు.

కాని గ్రిమాచీ లాగ్‌లో రాత్రిలందు గజగజలాడించే చలి, ప్రశాంత మైన ప్రకృతి తప్ప ఆ గందరగోళం ఉండేది. చుట్టూకనుచూపుమేరవరకు, మంచుతో కప్పబడిన బీడుభూములు వెన్నెల రాత్రిలందు తళతళ లాడు తూంటాయి. ఎక్కడా నిలబడడానికి అవకాశం దొరకని చీకట్లు లోయల లోనూ, పర్వతాల పక్కన, చెట్లగుబురులలోనూ నిలబడి వున్నాయి. సప్తర్షి మండలం పశ్చిమాన అస్తమిస్తూనట్లుగా వుంది. గ్రామ సోవియటు దగ్గరనున్న పొప్లారు చెట్టు మసగగానున్న పిశాల ఆకాశంలోకి చేతులుజాపి నిలబడి యుంది. కరిగినమంచు, మర్మర ధ్వనులతో ప్రవహిస్తూ నదిలో పడుతూంది. ఆ నిశ్శబ్దంలో దుప్పి మేతమేస్తూ చిన్న రొబ్బనొకదానిని విరిచిన ధ్వని కూడ వినిపిస్తూంది. ఉండి యుండి చెట్లకొమ్మలనుంచి జారుతూన్న మంచు ముక్కలు నేలమీదపడి అవుతూన్నధ్వని ఆ నిశీథ నిశ్శబ్దములో అంతరించి పోతూంది.

నిశ్శబ్దము.........

తూర్పు తెల్లవారేముందు మాత్రము ఉత్తరాన్నుంచి వీచే గాలితో పాటు క్రమ క్రమంగా ప్రకృతిలోకూడ చైతన్యం కలుగుతుంది. రాత్రి అయిపోయి పగలు వస్తున్నందుకు సంతోషిస్తున్నాయా అన్నట్లు నదిపక్కన ఆకులు రాలిపోయి మోళ్ళలా నిలబడియున్న చెట్లు ఊగుతూన్నాయి. రాత్రి అంతా గడ్డిమేట్లదగ్గర గింజలు యేరుకు తిటూన్న పిట్టలు కలకల ధ్వనులతో యెగిరిపోతున్నాయి. తల్లుల దగ్గరకు వెళ్ళడానికి దూడలు 'అంబా' యని అరుస్తూన్నాయి. కొత్తస్థలం అవడంచేత సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపుకోళ్ళు, విధి విరామం లేకుండా కూస్తున్నాయి. ఇళ్ళమీదనుంచి పొగ చుట్టలు చుట్టలుగా లేస్తూంది.

గ్రిమాచీ అంతటా రాత్రిలందు కంటిమీద కునుకు లేకుండా మేలు కొని ఉండేవాడు కోండ్రాట్ మైదనికోవు వొక్కడే. పెద్ద చుట్ట నోట పెట్టి యెంతకీ తెగని ఆలోచనలతో తల బరువెక్కినా అలాగే ఆలో చిస్తూంటాడు.

అర్ధరాత్రి కోండ్రాటెక్‌కి యెలక్ట్రిక్ లైట్లతో దేదీప్యమానంగా వెలుగుతూన్న మాస్కో నగరము, రక్త కాంతులీనుతూ క్రెమ్లిన్ మీద యెగురుతూన్న యెర్ర జండా, సోవియటు యూనియన్ వెలుపలనున్న విశాల ప్రపంచం అంతటను దుర్భర దారిద్ర్యంతో కృంగిపోతూ బక్కచిక్కిన శరీరాలతో, కళ్ళనీళ్ళతో, దీనత్వం తోపిస్తూన్న కూలీలు, కళ్ళల్లో మెదులుతూన్నారు. చిన్నప్పుడు అతను యేడుస్తూంటే ఊరుకోపెట్టడానికి అతని తల్లి అన్న మాటలు జ్ఞాపకం వచ్చేయి.

“కోండ్రాటెక్ యేడ్వకు— దేవుడికి కోపం వస్తుంది. ప్రపంచంలోని బీదవాళ్ళంతా ప్రతిరోజూ యిల్లా యేడుస్తూ, సమస్తం కొద్దిమంది ధనవంతులు స్వాధీనం చేసుకొని తమబోటి మిగిలిన ప్రజాసామాన్యాన్ని అందర్నీ పీడుస్తున్నారని భగవంతుడికి మొరపెట్టుతూనే వున్నారు. కాని భగవంతుడు బీదవాళ్ళని ఓర్పు వహించి వుండమన్నాడు. అందుచేత బీదవాళ్ళూ, అనాథలూ, యేడ్చినప్పుడు కోపం వచ్చి, వాళ్ళ కన్నీళ్ళన్నీ పోగుచేసి పొగమంచుచేసి తన్నూ—మున్నూ కనిపించకుండా సముద్రంమీద వదలేస్తాడు. దారి తెలియక సముద్రం మీదనుంచి వెళ్ళే వోడలు ఆ మహా సముద్రంలో మారు దారుల పడిపోయి, చివరకు యే కొండకో తగిలి బ్రద్దలయి ప్రజలంతా చచ్చిపోతారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ కన్నీళ్ళని వుప్పటి మంచుగాచేసి చేలమీద కురిపిస్తాడు. అందుచేత ఆ చేలన్నీ మాడిపోయి గొప్ప కరువులు, మహమ్మారి మొదలయినవి వచ్చి జన నాశనం అయిపోతుంది. తెలిసిందా—అందుచేత మనబోటి బీదవాళ్ళు యెప్పుడూ యేడవకూడదు. ఏడుస్తే దానివల్ల నష్టం మనకే కామూ .... కోండ్రాటెక్ భగవంతుడిని ప్రార్థిస్తూండు! ఆ ప్రార్థనలు దేవుడు త్వరగా అందుకుంటాడు” అంది.

“అమ్మా, మనం బీదవాళ్ళమా? నాన్న కూడా బీదవాడేనా?” చిన్న కోండ్రాటెక్ తల్లిని అడిగేడు.

“అవును నాయనా — మనం బీదవాళ్ళమే” అని అతనితల్లి జవా

వచ్చింది. కోండ్రాటీ సిలువవద్దరకు వెళ్ళి మోకరిల్లి భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించి ఆయన కోపగిస్తాడేమోననే భయంతో కళ్ళనీళ్ళు తుడిచేసుకున్నాడు.

కోండ్రాటీ ఒక డాన్ కోసక్కు కొడుకు. ఇప్పుడు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యుడు; సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం యేర్పాటుచేసిన ఆ మొదటి రోజులలో అతడు ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే ఆ రాత్రులు యెంతకీ తరిగేవి కావు. అతని తండ్రి సైన్యంలో పనిచేసేటప్పుడు 'ఇవనోవో-వోజ్నెసెన్స్కు'లో సమ్మె చేసిన నేత మిల్లు కూలీలను గుర్రాలతో తొక్కియు, సన్నీలతో పొడిచియు, అనేక విధాల బాధించి సమ్మె రూపుమాపి మిల్లు యజమానులకు సహాయం చేసేడు. అతని తండ్రి చచ్చిపోయేడు. కోండ్రాట్ పెరిగి పెద్దవాడయి, 1920 సం॥రం పోలీసు విప్లవవ్యతిరేకుల్ని నరికి పోగులు పెట్టేడు. మిల్లు యజమానుల ఆధిపత్యమును నిలబెట్టుటకు ప్రయత్నించే 'రాంగెల్' సైన్యాలతో పోరాడి, కూలీ ప్రభుత్వమైన సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని నిలబెట్టేడు.

కోండ్రాట్‌కి దేవుడంటే నమ్మకం చాలా కాలము క్రిందటే పోయింది. ఇప్పుడు ప్రపంచ ప్రజాసామాన్యాన్ని దాస్య శృంఖలాలనుంచి విడిపించి అభివృద్ధి మార్గానికి నడిపిస్తూన్న కమ్యూనిస్టు పార్టీని వొక్కదానినే నమ్ముతాడు. అతడు తన గుఱ్ఱము, ఎద్దు, ఆవు, చివరకు కోళ్ళనికూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం ఆధీనం చేసేడు. కష్టపడి పనిచేసుకొనే ప్రతివ్యక్తికి జీవితావసరములకు లోపము లేకుండా సమాన స్వాతంత్ర్యము కలిగి యుండడమే అతని ముఖ్యాశయము. సోవియటు ప్రభుత్వానికి అతనికి అవినాభావ సంబంధం యేర్పడింది. కాని అతనికి రాత్రులు నిద్రయేలేదు. తన స్వంతఆస్తి అనుకునేవాటి నన్నిటిని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి యిచ్చేసినప్పటికి వాటిమీద ఆకాంక్ష వదలకపోవుటయే దీనికి కారణం.

అంతకుక్రితంవరకు అతనికి తెల్లవారుఝాము మొదలు చీకటి పడేవరకు ఊపిరి తిరగకుండా పని యుండేది. ఉదయాన్నే లేచి దూడలపాక బాగు చేసి అన్నిటికి గడ్డివేసి ఝాముపొద్దు యెక్కేక ఊరిబయట నదికి తోలుకు

పోయి నీళ్ళుపెట్టి తోలుకువచ్చేవాడు. మళ్ళీ మధ్యాహ్నము తోటలోనుంచి గడ్డి తీసుకువచ్చి వేసి పక్కలు తేలేలా మేపేవాడు. రాత్రికూడా మెలకువ వచ్చినప్పుడల్లా దూడల పాకలోకి వెళ్ళి అన్నిటి దగ్గర గడ్డి ఉందో లేదో చూసి, చెదిరిపోయిన గడ్డిఅంతా పోగుచేసి వేస్తూండేవాడు. పశువుల్ని చూసుకొని అవ్యాజమైన ఆనందంతో అతని హృదయం ఉప్పొంగిపోయేది. కాని ఇప్పుడు అతని దొడ్డిఅంతా బావురుమంటూంది. సంరక్షణ చేసేటందుకు ఆ పశువులు యేమీ లేకపోవడంచేత యేమీ వుబుసుపోవడంలేదు. పశువుల కొట్టంఅంతా ఖాళీగావుంది. ఆఖరికి రాత్రిళ్ళు ఒక్క కోడికూతకూడా వినిపించడం లేదు. ప్రతి ఝాముకి కూతకూస్తూండే కోడి లేకపోవడం చేత అతనికి రాత్రి యెంత పొద్దుపోయినదీకూడా తెలియక 'రాత్రి యెంతకీ తరగదేమి?' అనిపించేది.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో పశువుల్ని సంరక్షణ చెయ్యడానికి అతనివంతు వచ్చినప్పుడు మాత్రం వెనకటి మాంద్యం అంతా వదలిపోయి నూతనోత్సాహం వచ్చేది! ఉదయాన్ని లేవగానే కళావిహీనంగా ఉన్నదొడ్డి, విచారకరమయిన భార్యముఖము చూడకుండా తప్పించుకోవడానికి, బయటికి వెళ్ళిపోతూండేవాడు.

ఇప్పుడు అతనిభార్య పక్కని పడుకొని నిద్రపోతూంది. అతనికూతురు 'క్రిష్టిష్కా' వేరే మంచముమీద పడుకొని నిద్రపోతూ, "నాన్నా...... ....చూడు...................యెంత బాగుందో............." అని పలవరించింది. అగ్గిపెట్టికి ఒకదానికి చక్రాలుపెట్టి బండిచేసి యిస్తే, ఆమె చిన్న బొమ్మని దాన్లోపెట్టి, బండి యీడ్చుకుంటూ, యెంతో మురిసిపోతుంది. ఆ రోజల్లా దాన్ని యీడ్చుకుంటూ తిరుగుతుంది. ఆమర్నాడు మళ్ళీ ఇంకో కొత్తరకం ఆటవస్తువుయిస్తే కాలక్షేపం చేస్తూంటుంది.

కొండ్రాట్ ఆలోచనలు వేరు. ఆ ఆలోచనలకి అంతులేకుండా వలలో చాపలా కొట్టుకుంటున్నాడు. "ఎంత ప్రయత్నం చేసినా యీ మమకారం వదలడం లేదు. దీనికి కారణం యేమిటి? నేను తబేలాలో తిరిగే

టప్పుడు అన్ని గుఱ్ఱాలని మామూలుగా చూస్తూ వెడతాను. కాని నా గుఱ్ఱం దగ్గరకు వెళ్ళి కత్తిరించిన దానియెడమచెవి, గడ్డిమీదనుంచి తోక వరకున్న నల్లటి చారిక చూడగానే యెక్కడ లేని ఆనందం కలుగుతుంది. మిగిలిన గుఱ్ఱాల న్నిటికంటే, దానికి మంచి గడ్డి వెయ్యాలని అనిపిస్తుంది. ప్రతీవాళ్ళూ అంతే. వాళ్ళ గుఱ్ఱాలమీద వుండే ప్రేమ, శ్రద్ధ మిగిలిన వాటిమీద లవలేశమైనా ఉండదు. కాని నిజంచేత అవి 'ఇతరులవి' కావు. మనవి అందరివీను..........................అసలు చాల మందికి వాటి సంరక్షణే తెలియదు— మొన్న దేనా యెరిగి వుంటేనా! నిన్న కుర్ఘునోవ్ వంతు వచ్చింది. అతను చుట్ట కాలుస్తూ కూర్చుని, గుఱ్ఱాలకి నీళ్ళు పెట్టడానికి ముక్కుపచ్చలు ఆరని కుర్రకుంకని ఒకణ్ణి పంపించేడు. వాడు వొక గుఱ్ఱంమీద జీనుకూడా లేకుండా యెక్కి, మిగిలినవాటి నన్నిటిని నది దగ్గరకు పరుగెత్తించేడు. గుఱ్ఱాలన్నీ నీళ్ళు తాగేయో లేదో — ఇంతలో యేదో పుట్టి మునిగిపోయినట్లు వాటినన్నిటిని మళ్ళకొట్టి తబేలాకి తరుముకొచ్చాడు. ఇల్లా చేసేడని యెవరిదగ్గరేనా అంటే పళ్ళు యికిలించి 'నీ మాత్రం శ్రద్ధవుందా మాకు యెవరికేనా!' అంటారు. యెవళ్ళమట్టుకు వాళ్ళే ఆస్తి పోగుచేసుకోవాలనుకోవడంలో వస్తుంది యీ పేచీ అంతా. పైవాళ్ళగుర్రాలు యెల్లాపోతే మనకెందుకు? అనే కుచ్ఛితపుబుద్ధి వదలదు. నిన్న 'కుర్ఘునోవ్' నీళ్ళు పెట్టడంలో చూపించిన అశ్రద్ధనిగురించి డేవిడోవుకి చెప్పడం మరచి పోకూడదు. గుఱ్ఱాలని యింత అశ్రద్ధగా చూస్తే వేసవినాటికి యెందుకేనా పనికి ఉపయోగిస్తాయా? కోళ్ళవిషయం యేంచేస్తున్నారో రేపు వుదయం వెళ్ళిచూడాలి; అప్పుడే 7కోళ్ళు చచ్చిపోయేయని చెబుతూన్నారు ఆడవాళ్ళు. ఇల్లా అయితే యేమేనా వుందా! ఇంత హడావిడిగా కోళ్ళనికూడా తీసుకువెళ్ళడం యెందుకు? ఇంటికి వొకొక్క కోడినైనా వదిలెయ్య వలసింది, గడియారం లేనిలోటు లేకుండా. క్రిష్టిప్కా ఆ చిట్టిపాదాలకి బూట్లు లేకుండా తిరుగుతూంది. కొందం అనుకుంటే కో ఆపరేటివ్ షాపులో ఏమీ లేవన్నారు. మనం యెల్లాగైనా కాలక్షేపం చెయ్యవచ్చుగాని చంటిపిల్లలకి

మాత్రం తప్పకుండా వొక జత బూట్లు కొని ఇయ్యాలి. దేవుడోవుని అడగ డానికి మొహమాటం నాకు. సరే యీ శీతకాలం యెల్లాగో గడచిపోతే మళ్ళీ సం॥రాన్నుంచి యేమీ అవసరమే వుండవు."

పంచ వర్ష ప్రణాళికను పూర్తిచెయ్యడానికి ప్రజలందరు యెంతటి శ్రమనైనను లెక్క చెయ్యక పనిచేస్తూండడం జ్ఞప్తికి వచ్చి, కోండ్రాక్ట్ గుప్పెళ్ళు బిగించి పశ్చిమదేశాలలోని కెమ్యూనిస్టులు కాని కూలీలతో మనస్సు లోనే వాదించడం మొదలెట్టేడు. "మీ యజమానులు చూపించిన కొద్ది లాభాలకు ఆశపడి, మమ్మల్ని నట్టేట పడిలేశారు! మీ బాగు చూసుకొని మమ్మల్ని దగాచేసేరు. మీరు సోవియటు ప్రభుత్వం యెందుకు యేర్పాటు చేసుకోలేదు? మీరు యింత వెనక పడి ఉండడానికి కారణం యేమిటి? మీ జీవితాలు కనక దుర్భరం అయినట్లయితే విప్లవం యీపాటికి తీసుకువచ్చే యుందురు. కాని కడుపు యింకా బాగా మండడం లేదులావుంది. సరే, తొందర పడకండి, కొద్దికాలంలో మీ యజమానులే తెరిపిస్తారు మీకళ్ళు. ప్రపంచం అంతా మా మీద కత్తి కట్టి యుండడంచేత ఆర్థిక పునర్నిర్మాణములో యెంత శ్రమపడవలసివస్తూందో చూస్తున్నారా! ఒకపక్క మాడుతూ వంటినిండా గుడ్డకూడా లేకుండా సగం చిరిగిపోయిన బూట్లతో పళ్ళుకొరుకుతూ ఆలాగే పనిచేస్తున్నాము. ఇంతశ్రమపడి మేము సోషలిజం స్థాపించిన తరువాత, మీరు యేమీ శ్రమలేకుండా అది అనుభవించడానికి రావడానికి మీకు సిగ్గులేదూ!"

ఇల్లా ఆలోచిస్తూనే కొంతసేపటికి నిద్రపోయేడు. నోట్లోని చుట్టజారి చొక్కామీద పడడంచేత అది కాలి బొర్రి పడిపోయింది. నిప్పువేడి తగిలి అతడు ఉలికి పడి లేచి అతనికున్న ఆ వొక్కచొక్కా కాలిపోయినందుకు తిట్టుకుంటూ సూది, దారము కోసం చీకట్లోనే తడుములాడడం మొదలెట్టాడు. లేకపోతే ఉదయాన్ని 'అనా' ఆ బొర్రి చూసిందంటే రెండుగంటలవరకూ సాధించి చంపుతుంది. కాని యెంత సేపటికి సూది దారము దొరకలేదు.

మళ్ళీ కొంతసేపటికి నిద్రపోయేడు.

ఉదయాన్నే లేచి, అతడు దొడ్లోకి వెళ్ళేడు. అకాత్తుగా పెద్ద గోడవ వినిపించింది. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు కోళ్ళన్నిటినీ వొకచోట ఉంచడంచేత అవి అన్నీ యెడతెరిపిలేకుండా కుయ్యడం మొదలెట్టేయి. కళ్ళు బాగా విప్పారి చూస్తూ రెండు నిముషములు తదేకదృష్టితో వాటి కూతలు విని, చిరునవ్వు నవ్వుకుని "చెవులు ఘుమ్మపడేలా యెల్లా కూస్తున్నాయో!" అనుకున్నాడు 'బాగా వాయిద్యం వాయించినట్లే! ఆ చుట్టుపక్కలవాళ్ళకి యెవరికీ రాత్రులు నిద్రవుండదు. వారు అన్నీ తలొకసారి కూస్తూండేవి ఇప్పుడు యెలా కూస్తున్నాయో!" అతను కాలకృత్యాలు తీర్చుకోడానికి వెళ్ళిపోయేడు.

ఉదయం భోజనం అయినతరువాత ... సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు కోళ్ళ దొడ్లోకి వెళ్ళేడు. అక్కడ వున్న 'అకీమ్—దెష్కిబోన్నవు';

"ఉదయాన్నే యిక్కడికి వచ్చేవేమి! దోవ తప్పిపోలేదు కదా!" అన్నాడు కొంచెం కోపంతో.

"ఒక్కసారి నిన్న, కోళ్ళని చూసి పోదాం అని వచ్చేను. ఎల్లావుంది నేమిటి, యిక్కడ?"

"నరకంలో వున్నట్లు వుంది ....పనిలేకపోయినా సరే. ఇక్కడమాత్రం వుండలేను."

"అల్లా అంటున్నావేమి?"

"ఈ కోళ్ళు నా ప్రాణాలు తోడేస్తున్నాయి."

"ఎల్లాగ?"

"ఒక్కరోజు యిక్కడ వుండి చూడు. ఎల్లాగో నీకే తెలుస్తుంది! పిల్లని తగలెట్టా. రోజంతా దొమ్ములాటతప్ప రెండోపనే లేదువాటికి. విడిపించడానికి వాటివెనక పరిగెత్తలేక చస్తున్నాను. పుంజులేకాని పెట్టలు పోట్లాడవు అంటావు నువ్వు. కాని అవి ఒకదాని జుట్టు వొకటి పట్టుకొని వొడ్డిస్తూ పడి కొట్టుకుంటూనే వున్నాయి. ఈపనిమాత్రం నేను చెయ్యను.

ఈ రోజునసే దేవిడ్‌వ్ దగ్గరకు వెళ్ళి తేనెటీల పెంపకం నాకు నేర్ప చెప్పమని అడుగుతాను."

"క్రమంగా అవే అలవాటు పడతాయి. విసుక్కుంటే యెల్లాగ?"

"వాటికి అలవాటు అయేటప్పటికి యిక్కడే నా పని అవుతుంది. నువ్వు యేమనుకున్నా సరే కాని, మగవాళ్ళు చెయ్యవలసిన పనేనా యిది? ముసలివాడిని అవుతేమాత్రం, కోసక్కుని నేను; టర్కీ యుద్ధంలో పని చేసేను. ఇక్కడ నాకు కోళ్ళమీద సర్వ సైన్యాధిపత్యం యిచ్చేరు! ఈ పని మొదలెట్టి రెండు రోజులయిందో లేదో అప్పుడే ఊళ్ళోవాళ్ళంతా వుడికించి సంపేస్తున్నారు. నేను యింటికి వెడుతూంటే, 'కోళ్ళ తాత' అనీ 'కోళ్ళ అకీమ్' అనీ పేర్లుపెట్టి అంటున్నారు. ఇంతవరకు నలుగురిలోనూ, గౌరవంగా బ్రతికి ఆఖరికి యీ ముసలితనంలో వచ్చిముందు 'కోళ్ళతాత' అని పిలిపించుకుంటానా! నాయెత్తు ధనం పోసినా యీ పని మాత్రము నాకు వద్దు."

"అకీమ్! అభిమానం వదిలెయ్యి. ఎవళ్ళో కొంటెవెధవలు ఎల్లాపిలుస్తే లెక్క యేమిటి!"

"పోనీ, కుర్రాళ్ళు పిలుస్తే మాట్లాడక వూరుకొనే వుందును! ఆడవాళ్ళుకూడా మొదలెట్టేరు. నిన్న మధ్యాహ్నం భోజనానికి వెడుతూంటే 'నాస్టియా-డొనిటోస్కావా' నూతిదగ్గర నీళ్ళు తోడుకుంటూంది. 'తాతా కోళ్ళని బాగా చూస్తున్నావా?' అంది. 'ఆ..నాకు చేతనయినట్లు, చూస్తున్నాను.' అన్నాను. 'ఏవేనా గుడ్లు పెడుతున్నాయా?' అంది. 'కొన్ని పెడుతూన్నాయి. కాని బాగా యెక్కువగా పెట్టడంలేదు' అన్నాను. పళ్ళు ఇకిలించి యెల్లా నవ్విందే, వెధవ! 'ముక్కులనాటికి తప్పైను గడ్డేనా పెట్టేలా చూడు.' అంది. 'లేకపోతే కోడిపెట్టల్ని నీ చేత పొదిగిస్తాము జాగ్రత్త!' అటువంటి వేళాకోళాలు చేసేకాలం దాటిపోయింది నాకు. ఈ పనికూడా చాల విసుగు వేస్తుంది."

అకీమ్ యింకా యేదో చెప్పబోతూన్నాడు. కాని దూరంలో నొక

మూల రెండు కోళ్లు దొమ్ములాడటం మొదలెట్టడంచేత అకిమ్ కర్ర వొంటి చేత పుచ్చుకొని వాటివైపు పరుగెత్తాలసివచ్చింది.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసు— యెందుచేతనో గాని — ఈద యానే చాల రద్దీగా వుంది. వాకిట్లో రెండు గుర్రాలు పూన్చిన స్లెడ్జి బండియొకటి, దేవిడోవ్ కోసం నిలబడియుంది. దేవిడోవ్ జిల్లా పట్టణానికి వెళ్ళడానికి సిద్ధం అవుతున్నారు. లాప్షినోవ్ గుర్రం నేల దువ్వుతూ నిలబడియుంది. లుబిష్కిన్ ఆ గుర్రానికి జీను అమరుస్తున్నాడు. 'టుబ్యాన్స్కి' వెళ్ళి అక్కడున్న సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు మేనేజరుతో Grain-sorter నుగురించి మాట్లాడడానికి కోంద్రాట్ మొట్ట మొదటి గదిలోకి వెళ్ళేడు. పట్టణాన్నుంచి కొత్తగా వచ్చిన గుమస్తా ఒకడు పుస్తకాలు తిరగేస్తున్నాడు. అనియమంగా కూర్చొని యాకోవ్ లూకిచ్ యేదో వ్రాస్తున్నాడు. ఆ గదిలోనే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రములోని కూలీలు కొందరు నిలబడియున్నారు. ఒకమూల 'ఇన్స్పెక్టట్—పాల్' అను పదవిగలతో అర్కాడీ, అగాఫన్, దక్షీవులు మాట్లాడుతున్నారు. ఆ పక్క గదిలోనుంచి రత్మటోన్న వుమాటలు వినపడుతున్నాయి. అపైన యెక్కడనుంచో అప్పుడే వచ్చి దేవిడోవ్‌తో మాట్లాడుతున్నాడు.

"ఈ వుదయాన్నే నన్ను చూడడానికి నలుగురు ఆడవాళ్ళు వచ్చేరు. మిహాయిల్ ఇగ్నటినోనాక్ తల్లి, ముసలి ఉల్యానా వాళ్ళకి నాయకురాలు. ఆమెను యెరుగుదువా? ఎంగరూ! గాదిలా వుంటుంది. చెపుతే యిద్దా లండి. ముక్కుమీద పులిపిరికాయ వుంటుంది. అంతే — వాళ్ళు వచ్చేరు. ఆ ఉల్యానా కేకలెయ్యడం మొదలెట్టింది. ఎందుకో నాకేమీ అర్థమయింది కాదు! సోవియటు ఆఫీసులో నాచుట్టూ చాలామంది యున్నారు. ఆమె యెంతకీ వూరుకోకపోవడంచూసి 'ఇల్లాంటి మాటలు రానియ్యకు నోరు మూసుకో. లేకపోతే ప్రభుత్వాన్ని నిందించిన నేరానికి నిన్ను జైలుకి పంపించవలసి వస్తుంది' అన్నాను. తిరవాత 'యెందుకు అంత కోపంగా యున్నావు?' అని అడిగేను. ఆమె 'మా జోటి ముసలిముండల్ని ఒలిసినియ్య

దల్చుగో లేదా? 'నీకు యిలాంటి పాడు ఆలోచన యెందుకు పుట్టింది?' అని సమాధానం చెప్పింది. అసలు విషయం యేమిటో కనుక్కునేటప్పటికి నాకు తలప్రాణం తోకకి వచ్చింది. వచ్చే వేసవిలో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీ, గ్రామంలో 60సం॥లు దాటి, పనిచేయుటకు శక్తులేని ఆడవాళ్ళందరిచేత ...." నగోల్నవు నవ్వలేక వుక్కిరి బిక్కిరి అయేడు. "...................... గుడ్లని పొదిగేటందుకు తగిన యంత్రసామగ్రి లేకపోవడంచేత, ఆపని వాళ్ళకి వొప్పచెప్తారుట! వాళ్ళకి కోపం పట్టశక్యం గాకుండా వుంది. ఆ 'కుల్యానా' కంఠం పోయేటట్లు తెగ అరిచేసింది. 'ఏమిరా! గొంగ్రము దా కొడకా! గుడ్లు పొదిగేయంత్రాన్నా నన్ను! మీరంతా వచ్చి వ్యనమాడినా సరే నాచేత ఆపని చేయించలేరు. చీపురుకట్ట పెరిగి దగ్గరకు వచ్చిన వాళ్ళందర్నీ వీపు చిట్లగొట్టి, చివరకు జైల్లోకైనా పడి చచ్చిపోతాను.' వాళ్ళందరికంటె గట్టిగా అరుస్తూ నేను వుండుకున్నాను. 'కుల్యానా! ఆపనిమాత్రం చెయ్యకు. మువ్వ పడి చచ్చిపోయేటందుకు సరిపోయినంత నీకు లేదులే మదిలో. ఇవన్నీ అబద్ధాలు. భాగ్యవంతులు కల్పించేరు.' కామ్రేడ్ దేవిడోవ్! చూసేరా యెటువంటి పన్నాగం పన్నేరో! మనపని భగ్నం చెయ్యడానికి యిటువంటి పుకార్లు పుట్టిస్తున్నారు. ఈ విషయం వాళ్ళకి యెవరు చెప్పేరో తెలుసుకోవడానికి ఎంతో కష్టపడ్డాను ఆఖరిగా. చివరకు ఆమె రెండురోజులక్రితం వైస్కా వాయ్‌నుంచి వచ్చిన ఒక సన్యాసిని ఆ గ్రామ టిమోఫీ బోర్షవ్ యింట మకాం చేసి, కోళ్ళని యిన్నిటిని పట్నాలకి యెగుమతి చెయ్యడానికి పోగు చేస్తున్నారనీ, కొత్తరకపు కుర్చీలు తయారుచేసి వాటిలో గుడ్లుపెట్టి పైన్నుండి వేసి అరవై సం॥ములు దాటిన ఆడవాళ్ళనందర్నీ వాటిలో బలవంతంగా కూర్చోపెట్టి గుడ్లు పొదిగిస్తారనీ, బలవంతంగా కూర్చోపెట్టినా వినని వారిని కుర్చీలలో కూర్చోపెట్టి కట్టేస్తారనీ' చెప్పిందిట."

"ఆ సన్యాసిని యెక్కడ ఉంది?" అని నగోల్నవు ఆతురతగా అడిగేడు.

"దానికి తెలుసును ఆమాత్రం! అంత తెలివి తక్కువది కాదు! అతి నష్టకరంగా అబద్ధాలు చెప్పి, రెండో కంటి వాడికి తెలియకుండా పారిపోయింది."

"ఇలాంటివాళ్ళని పట్టుకొని వెంటనే జైళ్ళలో పారెయ్యాలి. నా చేతిలోనుంచి జారిపోయింది. దొరికినట్లయితే గుడ్డలు వూడతీసి, కొరడాతో తోళ్ళు వూడేటట్లు కొడదును. సోమయాజులు పైర్ సన్ అయిపోయుండకూడదా. వూళ్ళోకి కొత్తవాళ్ళు యెందుకు వస్తున్నారో యేం చేస్తున్నారో తెలుసుకోకుండా అంతా గుడ్డిదర్బారులా వుంది. ఈలా వున్నాయి పరిస్థితులన్నీ!"

"వస్తే రానీ అస్తమానూ యెవరు కనిపెట్టుకుని చూడకలరు!" దావిదోవ్ పెద్దకోటుతొడిగి పైన గొర్రెచర్మం కప్పుకొని 'టేబిలు' ముందు కూర్చుని, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల చేత ఆమోదించబడిన, వేసవి చల్లికల 'ప్లాను' ను చూస్తున్నాడు. తల పైకి యెత్తకుండానే అతను ఇలా అన్నాడు.

"అపనిందలు మోపడంతనేది శత్రువులు మనమీద పూర్వంనుంచీ ఉపయోగిస్తున్న ఆయుధమే. సోమరిపోతుల్లా యిలా తిరుగుతూ మన పని అంతా పాడుచెయ్యడానికి ప్రయత్నిస్తూంటారు. ఇప్పుడు మేం కోళ్ళ విషయంలో చేసినట్లు, అప్పుడప్పుడు తెలివితక్కువ పనులుచేసి వాళ్ళకి అవకాశాలు కలగచేస్తూంటాము........"

"కోళ్ళ విషయంలో యేం చేసేము?" అన్నాడు నగుల్నోవు ముక్కులు పెద్దవిచేసి.

"కోళ్ళనికూడ సమాజపరం చెయ్యాలన్నాము."

"దాల్లో తప్పు లేదు."

"అంతా తప్పే; ఏమీ సందేహం లేదు. అతి స్వల్పమైనదానికోసం ప్రజలకు బాధ కలిగించేము. ముందు వేసవి చల్లికలకి కావలసినవన్నీ సిద్ధము చేసుకోనకుండానే తొందరపడి యీ కోళ్ళని సమాజపరం చెయ్యాలనటం

శుద్ధ తెలివి తక్కువ. నన్ను నేనే నిందించుకోవాలి. నేను అక్కడికి వెళ్ళగానే జిల్లా కమిటీ మనం ఇయ్యవలసిన ధాన్యపుపన్ను యింకా యెందుకు యివ్వలేదని అడుగుతుంది........."

"కోళ్ళని సమాజపరం చెయ్యడంలో తప్పేముందో చెప్పండి. సభ్యులందరూకూడ అంగీకరించేరు. అంగీకరించలేదూ!"

"సభ్యులంతా అంగీకరించేరా, లేదా అన్నది కాదు మనకి కావలసింది." దేవిడోవు ముఖం చిట్లించేడు. "సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం బలపరచి, గ్రామములోని రైతులనందర్నీ సభ్యులుగా చేర్చి, తరువాత వ్యవసాయం సాగించడం మీదే యిప్పుడు మన దృష్టి అంతా కేంద్రీకరించాలి గాని, కోళ్ళనికూడ సమాజపరం చెయ్యాలన్న చిన్న విషయంమీద చాలమందిని మనకు ప్రతికూలురనుగా చేసుకోవడం మంచిది కాదని మీకు తెలియదూ! కోళ్ళవిషయం మనం చేసినపని రాజకీయదృష్ట్యా తప్పటడుగని ఘంటాపథంగా చెప్పగలను. ముమ్మాటికీ పొరపాటే. నిన్న రాత్రి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రమును గురించి వొక పుస్తకం చదువుతూంటే యీ విషయం తట్టింది. మన యీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం, కో-ఆపరేటివ్ అసోసియేషను అన్న విషయం జ్ఞాపకం ఉంచుకోండి. కాని దానిని యిప్పుడు 'కమ్యూన్'గా మార్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. ఆ మాట నిజమేనా! అది అతివాద పద్ధతి. సావకాశంగా ఆలోచించండి. నేనేకనక మీస్థితిలో వున్నట్లయితే (మీరే దీనిని తీర్మానము నకుపెట్టి మా అందరిచేత వొప్పించేరు.) చేసిన పొరపాటుని అంగీకరించి కోళ్ళు, బాతులు, యెవరివి వారికి యిచ్చేస్తాను. బోల్షివికు చేసిన పొరపాటు గుర్తించడానికి యెన్నడూ వెనుదీయడు. మీరు యీ పని చెయ్యకపోయినట్లయితే నేను పట్నంనుంచి తిరిగి వచ్చిన తరువాత అయినా ఎవరివి వాళ్ళకి యిప్పించేస్తాను. ఇక నేను వెళ్ళాలి. సెలవు."

అతను టోపీ పెట్టుకొని భాగ్యవంతుల దగ్గరనుంచి స్వాధీనపరచుకొన్న మంచి గొర్రెచర్మం వొకటి, చలిగాలి తగలకుండా చెవులకడ్డంగా కప్పుకొన్నాడు. డాక్యుమెంటుకేసు చేతపట్టుకొని రెండడుగులు వేసి ఆగి

"దేశం అంతటా యిటువంటి దొంగ సన్యాసులు అనేకమంది తిరుగుతూ న్నారు. మనల్ని గురించి లేనిపోని అబద్ధాలు అన్నీ కల్పించి చెప్పి ఆడవాళ్ళని ముసలివాళ్ళని మనకి వ్యతిరేకుల్నిగా చెయ్యడానికి ప్రయత్నించడమే వాళ్ళ ఉద్దేశ్యము. ఇప్పుడు మనం ప్రారంభించిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణము అత్యంత ముఖ్యమైనది. ఇంకా బాల్యావస్థలోనే వుంది. ప్రజా సామాన్యమంతా మనకి సహాయం చేస్తే నేగాని ఆ పని జయప్రదంగా సాగదు. ముసలివాళ్ళు, ఆడవాళ్ళు, యెందుకని అశ్రద్ధచేయక వాళ్ళుకూడ మన వైపుని వుండేలా చూడాలి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో వాళ్ళఅవసరంకూడా వుంది. అందుచేత దానికి అనుకూలంగా యెత్తుగడలు వన్నుతూం డాలి." అని పెద్దపెద్ద అంగలు వేస్తూ వెళ్ళిపోయేడు.

"మకార్! రా, యెవళ్ళకోళ్ళని వాళ్ళకి యిచ్చేద్దాం. డేవిడోవు చెప్పినదే సబబుగా కనిపిస్తూంది." సమాధానంకోసం రజ్మట్నోవు నగుల్నోవు వైపు చూసేడు. మకార్ కిటికీలో కూర్చుని, ఒక చేతితో కోటు బొత్తాలు వూడతీస్తూ, రెండవచేతివేలుమీద టోపీ గిరగిరా తిప్పుతూన్నాడు. పెదవులు కదులుతూన్నాయి. ఇల్లా మూడు నిముషాలు గడచిపోయింది. మకార్ అకాత్తుగా తలయెత్తి రజ్మట్నోవుకేసి చూసేడు. ఇద్దరి దృష్టి యేకమయింది.

"రా, వెడదాం." అన్నాడు నగుల్నోవు. "మనంచేసినది పొరపాటే. ఏమీ సందేహం లేదు. యేమో అనుకుంటున్నాం— డేవిడోవు చాలా అసాధ్యుడు!"

డేవిడోవు స్లెడ్జి యెక్కేటప్పటికి కోండ్రాట్ మైదన్నికోవ్ అతని దగ్గరకు వెళ్ళి, చేతులు తిప్పుతూ తీవ్రంగా యేదో చెబుతూ నిలబడ్డాడు. బండివాడు తొందరపడుతూ, కళ్ళేలు చేతపుచ్చుకొని, కూర్చునే పెత్తె కిందనున్న కొరడాకర్ర తీసేడు. డేవిడోవు పెదవులు కొరుకుతూ అంతా శ్రద్ధగా వింటున్నాడు. రజ్మట్నోవు బయటికి వచ్చేటప్పటికి 'అతనికి యీ క్రిందమాటలు వినబడ్డాయి.

"అనవసరంగా కంగారు పడకండి! ప్రతి విషయం అంత తీవ్రంగా తీసుకోడం అనవసరం. ఇదే ప్రారంభదశ కనక కొన్ని లోపాలు వుంటాయి. నిజమే. అవి క్రమక్రమంగా సవరించుకుంటాం. శిక్షణ విధానం మేర్పాటు చేసి యేదళానికి ఆదళపు నాయకుల్ని బాధ్యులుగా చేద్దాం. సరే వెళ్ళండి."

ఒక్క కొరడాదెబ్బతో గుర్రాలు అదిరిపడ్డాయి. స్లెడ్జి గేటు దాటి వీధిలోకి వెళ్ళిపోయింది. తెల్లటి మంచులో స్లెడ్జి వెళ్ళిన బాట మాత్రం కనిపిస్తూంది.

కోళ్ళ దొడ్డిలో వందలకొలదీ కోళ్ళు తిరుగుతూన్నాయి. ముసలి ఆకిమ్ చేత కర్ర కొంకటి పుచ్చుకొని ఆ దొడ్లో వాటిని కాస్తూన్నాడు. గాలికి అతనిగడ్డం యిటూ ఆటూ యెగురుతూంది. 'కోళ్ళ తాత' దోవలో అడ్డం వచ్చిన కోళ్ళని కాలి ఫెల్టు బూట్లతో పక్కకి తోస్తూ, ఆ దొడ్లో తిరుగుతూ, అతని బుజంమీదనున్న సంచీలో నుంచి తీస్తూవున్న ధాన్యపు గింజలు ధారగా పోస్తూన్నాడు. కోళ్ళన్నీ పరుగెత్తివచ్చి ఆ గింజల్ని యేరుకొని తింటూ, మధ్య మధ్య కూస్తూన్నాయి.

ఆ దొడ్లోనే గడ్డిమేటి దగ్గర యేర్పరచిన చిన్న ఆవరణలో బాతులు, గుంపులు గుంపులుగా చేరివున్నాయి. అవి రెక్కలు రెప రెపలాడిస్తూ, 'క్లక్' 'క్లక్' అని కూస్తున్నాయి.

పాకవార చాలమంది జనం గుమిగూడి వున్నారు. అందరూ గుండ్రంగా గుమిగూడి ముందరకివంగి, వారి మధ్యనున్న దానికేసి ఆతురతగా చూస్తున్నారు.

రజ్మట్నోవు వాళ్ళ దగ్గరకు వచ్చి, అదియేమిటో చూడడానికి బొటన వ్రేళ్ళమీద లేచి ముందరికివంగి చూసేడు. వాళ్ళు అంతా రెప్పవాల్చకుండా చూస్తూ నెమ్మదిగా యిల్లా అనుకుంటున్నారు.

"ఎర్ర పుంజు గెలుస్తుంది."

"ఏడిసింది, అది గెల్చేది యేమిటి! చూడు, దాని ముక్కు దగ్గర యెంత దెబ్బతగిలిందో."

"అది యెంత దెబ్బ కొట్టిందో చూసేవూ?"

"నోరు తెరిచింది; అలిసిపోయింద్లే."

అప్పుడు భూకర్ మాట వినిపించింది:

"వాళ్లే యీపాటికి నోరు ముయ్యి. కాని సంగతి నీకేం తెలుసును; కొక్క నిముషం ఆగి చూడు — యేం చేస్తుందో తెలుస్తుంది. వెధవ కబుర్లు చెప్పడం కాదు."

ఆ గుంపు మధ్య రెండు పుంజులు పోట్లాడుతూన్నాయి. ఒకటి యెర్రటిది. రెండోది నలుపు—బూడిద రంగు కలసినది. వాటి శరీరాలనిండా గాయాలు; పడి రక్తం నల్లగా అట్టలు కట్టి వుంది. కిరీటపు నలుపు, యెరుపు రంగుల ఈకలు పడివున్నాయి. రెండు పుంజులూ కూడా అలిసిపోయేయి. [illegible] వేసి చూస్తున్నాయి. కాని అలాగ ఆట్టేసేపు వుండలేదు. నల్లకోడి అకస్మాత్తుగా పైకెగిరింది; దానితోపాటు యెర్రపుంజూ కూడా యెగిరింది. ఒకదానిని కొకటి పొడుస్తూ, తోసుకుంటూ, చాలాసేపు దొమ్ములాడేయి.

భూకర్ బయటి ప్రపంచాన్నంతనీ మరచి ఏకాగ్రదృష్టితో వాటికేసి చూస్తున్నాడు. అతని దృష్టి అంతా యెర్రపుంజుమీద వుంది. ఆ కోడి మీద 'మూగ్రైమిడ్' తో పందెం వేసేడు. అందుచేత అది నెగ్గుతుందా లేదా అని చూస్తున్నాడు! యింతలో యెవరో అతనిని చొక్కా పట్టుకొని వెనకకి లాగెయ్యడంచేత అతని దృష్టికి భంగం కలిగింది. భూకర్ తీవ్రకోపంతో వెనకకి తిరిగి తనని లాగినవాడి మీదకి వురకబోయేడు. కాని అమాంతంగా అతని కోపం పోయి మందహాసం చేస్తూ తనని వెనక్కి లాగిన నగుల్నావుని ఆహ్వానించేడు. నగుల్నావు ఆ పుంజుల్ని రెంటినీ విడదీసి అక్కడున్న వాళ్ల వంకకు తిరిగి "కోడి పందేలు వేస్తున్నారా యిక్కడ? ఈపాటికి మీ మీ పనుల్లోకి దయచెయ్యండి. లేకపోతే పెడ తీసుకుపోయి పొలాల్లో విడిచిపెట్టండి. వీరిలో యిద్దరు వెళ్ళి ఊళ్ళో అందరితోను యెవరి కోళ్ళను వాళ్ళని తీసుకొని పొమ్మని చెప్పండి!"

"అయితే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు కోళ్ళదొడ్డి మూసేస్తారా!" కోళ్ళ దెబ్బలాట చూస్తూన్న పోకిమ అన్నాడు. అతడు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణానికి వ్యతిరేకి. "దీనినిబట్టి కోళ్ళకి వర్గచైతన్యం లేనట్లు తెలుస్తూంది. అయితే, మకార్! సోషలిజం వచ్చినతరువాత కోళ్ళు యిల్లా పోట్లాడతాయా!"

నగుల్నోవు గుడ్లు యెర్రచేసి నిలువునా చూసేడు.

"చాలా వేళాకోళంగా ఉందే నీకు— నువ్వు యెవర్ని వేళాకోళం చేస్తున్నావో యెరుగుదువా!" అని అడిగేడు. "లెనిన్ మహామహులు సోషలిస్టు సమాజ స్థాపనకి ప్రాణాలు త్యాగపాత్రయంగా అర్పిస్తూంటే కుక్కలా తోక ముడిచి కూర్చోవడం కాక పైగా ఆక్షేపణ కూడానా? ద్రోహీ! బయటికి నడు! ఇల్లాంటి వెధవ వేషాలు వేసేవంటే, వొక్క గుద్దుకి చంపేస్తాను, జాగ్రత్త! నన్నుకూడా పరిహాసం చెయ్యడంకూడా వచ్చిందీ!"

సిగ్గుపడి చిన్నబుచ్చుకొన్న కోసక్కు ఆ దగ్గరనుంచి వెళ్ళిపోయి వొక్క సారి దొడ్డంతా కలయజూసి నిట్టూర్పు విడిచి బయటికి వెళ్ళిపోయేడు.

ఇరువదియవ ప్రకరణము.

నిరంకుశాధికారి.

జిల్లా కమిటీ ఆఫీసు. సిగరెట్ల పొగ చుట్టలు చుట్టలుగా లేస్తూంది. 'లైఫు రైటుకు' వొకటి 'టిక్' 'టిక్' లాడుతూంది. స్టౌ వేడికి ఆ గదంతా ఉక్కగా వున్నట్లు వుంది. రెండు గంటలకి కమిటీసమావేశం జరుగుతుంది. జిల్లా కమిటీ సెక్రెటరీ ఉక్కకి చెమట పట్టడంచేత చొక్కా బొత్తాలు వూడతీసి విసుక్కుంటూ చాలా తొందరగా వున్నాడు. అతడు దేవిడ్డోవుని కూర్చోమని వొక కుర్చీ చూపించి ఆ రోజునే క్షౌరం చేసుకోవడంచేత నున్నగా తెల్లగా వున్న గడ్డం నిమురుకొంటూ,

"ఇంక అట్టే తీరుబడి లేదు. మీపని పూర్తి చెయ్యండి త్వరగా. సరే. అక్కడ వ్యవహారాలు యెల్లా వున్నాయి! సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో యెంతమంది రైతులు చేరేరు! రైతులంతా చేరుతారంటారా? అత్యవసరంగా తెమల్చాలి." అన్నాడు.

"అంతా చెప్పా; కాని అదికాదు మనం చూడవలసింది— సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో పని యెల్లా జరుగుతూంది అన్నదే ముఖ్యవిషయం. దేశపు వ్యవసాయాన్ని గురించిన ప్లాను తీసుకువచ్చేను; చూస్తారా!"

"అక్కర్లేదు." సెక్రెటరీ గాభరాగాడి కనుబొమలు ముడేసి చూస్తూ, జేబు రుమాలుతో నుదురుమీదిచెమట తుడుచుకున్నాడు, "జిల్లా వ్యవసాయ సంఘములోని 'ఎక్స్‌పర్ట్సు'కి చూపించండి. ఆయన పరిశీలించి సిఫారసుస్తారు. నాకు తీరుబడి లేదు. రాజధానిలో కమిటీనుంచి వొక కామ్రేడు వచ్చేడు, కొద్దిసేపటిలోనే 'బ్యూరో' సమావేశమవుతుంది. కాని మీరు అంత తొందరపడి భాగ్యవంతు లందరిమీద యెందుకు కక్ష తీసుకుని యిక్కడికి పంపేరు? మీతో యేమని చెప్పేను నేను? 'మాకు పైనుంచి స్పష్టమైన ఉత్తరువులు

వచ్చేవరకూ, ఆ విషయమై మీరు తొందర పడకండి.' అని నేను స్పష్టంగా చెప్పలేదూ! భాగ్యవంతుల ఆస్తులన్నీ జప్తుచేసి వాళ్ళని ప్రవాసం పంపించేరు కాని ముందుగానే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం యేర్పాటుచేసి తీవ్ర కృషి చేసి వున్నట్లయితే యీపాటికి ఆపని పూర్తి అయిపోయి వుండును. Seed grain fund యెంతవరకు పోగుచేసేరు? వెంటనే ఫండుయేర్పాటు చెయ్యవలసినదని జిల్లా కమిటీనుంచి మీకు ఉత్తరువు వచ్చిందా? మరి వచ్చినట్లయితే ఆ వుత్తరువు నెరవేర్చక ఇంతవరకు యెందుకు అశ్రద్ధ చేసేరు? 'బ్యూరో' యెదుట యీరోజునే మిమ్మల్ని, నలుగుర్నీ వుంచి గురించి చర్చ పెడతాను. ఈ విషయాన్ని గురించి మీ మీద తీవ్రమైన చర్య తీసుకోవలసి వస్తుంది, అవమానం కూడాను! డేవిడోవ్! ఇల్లా చూడండి. పై వుత్తరువులు నెరవేర్చక అశ్రద్ధ చేసేరంటే దానినుండి చాలా చిక్కులు కలుగుతాయి మీకు. ఇంతవరకూ మొత్తం యెంత Seed grain fund పోగుచేసేరు? ఆ కాగితాలు చూస్తాను వుండండి." బల్లమీదనున్న గూళ్ళ కాగితం తీసి చూసేడు. "అంతేనన్న మాట! పైగా వొక్క బస్తా కూడా లేదు. ఏం, మాట్లాడరేం?"

"మీరు మాట్లాడడానికి అవకాశం యిస్తే కాదూ నేను మాట్లాడడం! Grain fund విషయంలో యింతవరకూ మేము యేమీ చెయ్యనిమాట నిజమే. ఈ రోజున నేను వెళ్ళగానే ప్రారంభం చేస్తాము. ఇంతవరకూ మేము ప్రతిరోజూ మీటింగులు పెట్టడంలోనూ, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం యేర్పాటుచేసి దాని సంబంధమైన పనులు చెయ్యడంలోనూ, మునిగి వున్నాము. మీకేం; వెంట వెంటనే వుత్తరవులు యిచ్చేస్తారు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు యేర్పరచమనీ, భాగ్యవంతుల్ని తరిమివెయ్యమనీ Grain fund పోగుచెయ్యమనీ— అంతేకాని మేము చెయ్యవలసిన పని చూడరు. అన్నీకూడా నెరవేరుస్తాం; అంత తొందరపడితే యెల్లాగ? ఇంకా కావలసినంత కాలపరిమితి వుంది."

"తొందరపడితే యెల్లాగ అనడంలో అర్థంయేమేనా వుందా? రిజియనల్

ప్రావిన్షియల్ కమిటీలు యెంతఒత్తిడి చేస్తున్నాయో మీకేం తెలుస్తుంది. grain fundపోగు చెయ్యడం ఫిబ్రవరి 1వ తారీఖుకు పూర్తి అవాలి. మీరు"

"మేము 15 కిపూర్తిచేస్తాం! ఫిబ్రవరిలో చల్లికలు ప్రారంభంకావనుకుంటాను. కాదూ! ఈవేళే మేనేజిమెంటు కమిటీ సభ్యుణ్ణి ఒకణ్ణి విత్తనముల ఏరేయంత్రంకోసరకు టుబ్యాన్‌స్కాక్కి పంపించేను. అక్కడ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఛైర్మన్ సుద్ధతాగుబోతు. మేము ఆయనకి 'విత్తనపు ధాన్యంయేరే యంత్రము మాకుఇప్పుడు పంపడానికి వీలవుతుందా?' అనివ్రాసి కనుక్కుంటే, 'ముందు కొద్దికాలంలో' అని సమాధానంఇచ్చేడు."

"ఆ కట్టుకథలకేం లెండి—ముందు మీ మాటచెప్పండి."

"గ్రామస్తులంతా పశువుల్ని చంపడం ప్రారంభిస్తే, చంపవద్దని ప్రచారంచేసి [illegible] ని మానిపించేను. కోళ్ళు మొదలైనవాటిని కూడా చంపేస్తారని నాకు భయపడి, రెండురోజులక్రిందట, చిన్నజంతువుల్ని కూడా సమాజపరంచెయ్యాలని తీర్మానించేను. కాని ఈవేళ నేను వచ్చేటప్పుడు కోళ్ళనన్నిటిని ఎవరివి వారికి ఇచ్చెయ్యమని నగుల్నోవుతో చెప్పి వచ్చేను."

"ఎందుకోసం అని?"

"కోళ్ళు మొదలైనచిన్నజంతువుల్ని సమాజపరం చెయ్యడం పొరపాటని తోచింది. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో ఇప్పుడు వాటి అవసరంలేదు."

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల సమావేశంలో కోళ్ళని సమాజపరం చెయ్యాలన్న తీర్మానం ఆమోదింప బడిందా?"

"ఆ—ఆమోదింప బడింది."

"అయితే దాన్లో తప్పేముంది?"

"కోళ్ళని జాగ్రత్త పెట్టే సాధనసామగ్రి ఇంకా రాలేదు. అదీకాక చాలమందికి అదిఇష్టంలేనట్టుగా కనిపించింది. ఈమాత్రంచిన్నవిషయంకోసం, ఇష్టంలేనివాళ్ళని ఎల్లాగో నయాన్నో, భయాన్నో ఒంగతీసిఒప్పించడం కూడా మంచిపనికాదు. కోళ్ళనికూడ సమాజపరం చెయ్యవలసిన అవసరంలేదు. మనంయేర్పాటు చేసేది సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంకాని 'కమ్యూన్' కాదు."

"అబ్బో, చాలా గొప్పసిద్ధాంతమే! కాని సమాజపరంచేసిన కోళ్ళని తిరిగి ఇచ్చెయ్యడం యెందుకు? అసలు మీరు వాటిమాట తలపెట్టకుండానే ఉండవలసింది, కాని తలపెట్టి వెనకంజవెయ్యడంలో అర్థంలేదు. మీరు ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యలేదు. పోనీ రైతుల్ని అందర్నీ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రాల్లో సభ్యులుగా చేర్చేరేమో అంటే అదీలేదు. చివరకు వ్యవసాయ పనిముట్లేనా మరమత్తు చెయ్యలేదు."

"పనిముట్ల మరమత్తు విషయమై ఈవేళే వడ్రంగితో చెప్పి ఏర్పాటు చేసి వచ్చేను."

"ఆ—అదిగో; నేను చెప్పేదికూడ అదే. ఈపాటికి పూర్తి చెయ్యవలసిన పనులు ఇకపైన ప్రారంభిస్తామంటున్నారు. అక్కడికి ప్రచారకదళాన్ని ఒకదాన్ని తప్పకుండా పంపించవలసిందే! ఎల్లా పనిచెయ్యాలో నేర్పుతారు."

"తప్పకుండాను! దానివల్ల చాలా వుపయోగం వుంటుంది."

"కాని ప్రస్తుతం అవసరంలేని పనిమాత్రం అతి తొందరగా చేసేరు. సిగరెట్టుఒకటితీసుకోండి." సెక్రిటరీ సిగరెట్టు పెట్టి డేవిడోవ్ వైపు జాపేడు. "భాగ్యవంతుల్ని ఎక్కించుకొని మీ బళ్ళు ఇక్కడికి వచ్చేటప్పటికి నిర్ఘాంతపోయేము. జఖర్ చింకో జి. పి. యు నుంచి, 'వీళ్ళనందర్ని నేనుఏం చెయ్యను? వీళ్ళవిషయమై నాకు పైనుంచి యేమీ వుత్తరువులు రాలేదు. వీళ్ళందరిని తీసుకువెళ్ళడానికి బళ్ళుకావాలి. ఎల్లాతీసుకు వెడతాను, ఎక్కడికితీసుకు వెడతాను?' అని రాసేడు. మీరు ఏంచేసేరో బోధపడిందా? అలా చెయ్యమని మీకు ఉత్తరువులు యివ్వలేదు, పైగా వారికోసం మేము ఏ యేర్పాటు చెయ్యలేదు............"

"నేను మాత్రం వాళ్ళని ఏంచేసుకోను?" డేవిడోవ్‌కి కోపంవచ్చింది. ఆకోపంచేత గట్టిగాను, తొందరగాను మాట్లాడడంప్రారంభించేడు. వాలిక పళ్ళమధ్యనున్న తొస్సిలో పడి మాట అస్పష్టం అయింది. "వాళ్ళని మెడకి కట్టుకుంటానా? ఖాప్రోవ్ అనే బీదరైతుని అతని భార్యని ఖూనీ చేసేరు."

"విచారణలో అది రుజువు అవలేదు." సెక్రిటరీ అతనిమాటకి అడ్డం

వచ్చేడు. "దానికి వేరే కారణం ఏదో ఉండి వుంటుంది."

"అట్టే సమర్థత లేని పరిశోధకుడు; అందుచేత ఏమీ ఆచోకీ తియ్యలేక పోయేడు. ఏవో 'ఇతర కారణాలు' వున్నాయి అంటాడు. శుద్ధ తెలివితక్కువ. అది భాగ్యవంతులు చేసిన పనే; సందేహం లేదు! సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రనిర్మాణానికి ఏవో అడ్డంకులు కల్పిస్తూ దాన్లో చేరవద్దని ప్రచారం చేస్తుండేవారు. అందుచేత వాళ్ళబాధ వదుల్చుకోడానికి ప్రవాసం పంపించేము! ఇదంతా ఎందుకు పోగు చేస్తున్నారో అర్థం కాకుండా వుంది. మీరు........."

"చాలా అసందర్భంగా వుంది మీరు అనేది. కొంచెం ఆలోచించి మరీ మాట్లాడుతూ ఉండండి. అంతా కలిసి కూడబలుక్కొని ఒక నియమప్రకారం చెయ్యాలి కాని, యెవరికి తోచినట్లు వాళ్ళు ప్రవర్తించి ఎక్కడికక్కడ చెయ్యడం పనికిరాదు. భాగ్యవంతుల్ని అందర్నీ గ్రామంలోనుంచి గెంటేసి మీ సౌకర్యము మీరు చూసుకున్నారు, కాని దానివల్ల మాకు యెంతటి విషమసమస్య తెచ్చిపెట్టేరో ఆలోచించారా! ఎవళ్ళ బాగు వాళ్ళు చూసుకుంటారు అంతే; ఒళ్ళమీద వాళ్ళని తీసుక వచ్చి ఇక్కడ వదిలెయ్యకపోతే, రిజియనల్ పట్టణానికి తీసుక వెళ్ళి దిగబెట్టకపోయేగా!"

"మాకు ఒళ్ళు అవసరంగా కావలసి వచ్చేయి."

"నేను చెప్పేది కూడా అదే—నేను నా పిల్లలూ బాగుంటే మొగుడు లోకంతో పాటు. బాగా నే వుంది! దానికే వస్తానండి. ఇప్పుడు మీరు చెయ్యవలసిన పనులేమిటంటే—ధాన్యపు పథకం పూర్తిగా పోగు చెయ్యడం, వల్లికల నాటికి వ్యవసాయ పనిముట్లు సిద్ధం చెయ్యడం. రైతుల్ని అందరినీ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యులుగా చేర్చండి. మీ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం ఒక్కటీ విడిగా వుంటుంది. ఈ జిల్లాకంతకీ మారుమూల అయిపోయింది, వేటితోను కలపడానికి అందుబాటులో లేదు." మోచేతులు టేబులుమీద ఆని రెండు చేతులలోను తల పెట్టి ఒక్క నిముషం వరకు నిశ్శబ్దముగా ఉండి మారు కంఠంతో మళ్ళీ చెప్పడం ప్రారంభించేడు:

"జిల్లా వ్యవసాయ సంఘపు ఆఫీసుకి వెళ్ళి మీ ప్లాను నిశ్చయించేయిం

వండి. అక్కడినుంచిభోజనశాలకువెళ్ళి భోజనం చెయ్యండి. లేకపోతేమీరు భోజనానికి ఆలస్యముగా వెళ్ళినట్లయితే, అక్కడదొరకదు, అందుచేత తిన్నగా మాయింటికి వెళ్ళి అక్కడతినండి. ఒక్కనిముషం ఆగండి చీటివ్రాసిఇస్తాను.”

అతడు గబగబా కాగితంమీద రెండు అక్షరాలుబరికి డేవిడోవ్‌కి ఇచ్చేడు. అంతటితో మళ్ళీ తనకాగితాలు తిరగేసిచూస్తూ, డేవిడోవు వైపు చెయ్యి జాపేడు.

“తరువాత వెంటనే గ్రామాచీలింగ్‌కి వెళ్ళిపొండి. సెలవు. మీవిషయమైబ్యూరోలో ఎదట తీసుకువస్తాను. ఏమో చెప్పలేను. బహుశా అల్లాచెయ్యనులెండి. పనులన్నీ కొంచెంచురుకుగా సాగించండి. లేకపోతే తీవ్రచర్యలకు లోను కావలసి వస్తుంది మీరు!” అన్నాడు.

డేవిడోవ్ బయటికివచ్చి ఆకాగితంవిప్పి చూసేడు. ఊదా పెన్సిలుతో కలిపి వ్రాతలో ఇలావ్రాయబడి వుంది.

“లిజా! ఈ చీటి తీసుకొనివచ్చిన వారికి మారుమాటాడకుండా వెంటనే భోజనంపెట్టి పంపవలసినదని తెలియచేస్తున్నాను.”

జి. కార్పిన్‌స్కీ.

“ఛీ! తిండితినకుండానైనా వెళ్ళిపోతాను కాని ఈ ఆర్డరు చూపించి భోజనంచెయ్యను.” అనుకుంటూ డేవిడోవ్ జిల్లావ్యవసాయ సంఘ కార్యాలయానికి వెళ్ళిపోయేడు.

ఇరువదియొకటవ ప్రకరణము.

తోలకరికి ప్లాను.

ప్లానుప్రకారము స్ప్రింగుకి (మార్చి ఏప్రిల్ మే) 1180 ఎకరాలభూమి దున్నవలసియుండెను. ఇందులో 225 ఎకరాలబీడును సేద్యంలోకితీసుకురావలసియుండెను. 'ఆటమ్' లో (ఆగస్టు సెప్టెంబరు అక్టోబరు) ఆప్రాంతరైతులు 1600 ఎకరాలభూమి సేద్యంచేశారు. అందులో 440 ఎకరాలభూమిలో రైచల్లేరు.— స్ప్రింగులో సేద్యం చెయ్యడానికి అంచనా వేసినభూమిలో 1670 ఎకరాల భూమి గోధుమకి, 440 ఎకరాలు 'రై' కి, 220 ఎకరాలు బార్లీకి, 125 ఎకరాలు 'ఓట్లు' కి, 165 ఎకరాలు మొక్కజొన్నకి, 420 ఎకరాలు జొన్నకి 110 ఎకరాలు 'సన్‌ఫ్లోర్' కి, 32 ఎకరాలు జనుముకి నిర్ణయించబడింది. ఈ 3182 ఎకరాల భూమి కాక 232 ఎకరాల యిసుకభూమి పుచ్చకాయలు పండించడానికి వేరుచెయ్యబడింది.

ఫిబ్రవరి 12వ తారీఖు సమావేశమైన 'ఉత్పత్తి సమావేశము' లో 40 మంది సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రప్రముఖులు హాజరయ్యేరు. Seed grain fund పోగుచేయుట, పొలాల్లో పనిచేసే కూలీలకు రోజువారీగా చేసేపని నిర్ణయము చేయుట, పల్లికల కాలంలో పనిముట్లు మరామతు వెంటనే జరిగేయేర్పాటు చేయుట మొదలైనవిషయాలమీద సమగ్రమైనచర్చ జరిగింది.

ఆస్ట్రోవ్‌నోవ్ సలహామీద ప్రతి ఎకరానికి 15 కుంచాల చొప్పున మొత్తం 1000 బస్తాలు grain fund కి కేటాయింపు చెయ్యాలని డేవిడోవు ప్రపోజుచేసేడు. వెంటనే పెద్దగోల బయలుదేరింది. ఒకరిమాట ఒకరు వినిపించుకోకుండగా టిటాక్ ఇంటికప్పు యెగిరిపోయేలా అరవసాగేడు.

"అది చాలాయెక్కువ."

"అసలు అంతపోగుచెయ్యడం అసంభవం."

"ఇంతవరకు, బొందుయిసగ భూమిలోకూడ యెకరానికి అన్ని విత్తనాలు చల్లలేదు."

"ఎవరేనా వింటే నవ్విపోయేరు!"

"ఎకరానికి 10 కుంచాలుఅయితే యెక్కువ."

"ఆగండి! ఆగండి! ఈగోలయేమిటి!" రెండోదళం నాయకుడైన లుబిష్కిన్ గట్టిగా కేకేసేడు. "మాటవినబడకుండగా ఇల్లాగోలపెడతే యెల్లాగ?"

"నీకుతోచినంతసేపు మాట్లాడు! యెవరువద్దన్నారు!"

"నాభిదగ్గరనుంచి చించుకొని యెల్లా అరుస్తున్నారో! యింతకంటె పశువులునయం. ఇగ్నాట్! ఎద్దులా అల్లా రంకెవేస్తున్నావేమి? చాలాశ్రమపడ్డావు. ఈపాటికి తగ్గు."

"నీతక్కువేముంది, చెవికోసినమేకలా నువ్వుమాత్రం అరవడంలేదు!"

"లుబిష్కిన్ ని మాట్లాడనియ్యండి."

"ఈగోలకి చెవులు తడతలు కడుతున్నాయి."

చాలసేపటివరకు గోలతగ్గనేలేదు. కాని కొంతసేపటికి బాగాఆర్చేవాళ్ళకి ప్రాణంవిసిగి కొంచెంతగ్గేరు. వెంటనే డేవిడోవ్ విపరీతమైన క్రోధంతో గర్జించసాగేడు.

"సమావేశం యెక్కడేనా ఇల్లావుండడంచూసేరా? ఒకరిమాటఒకరికి వినబడకుండా అరుస్తే వుపయోగంయేమిటి? ఒకరితరువాత ఒకరు అంతా మాట్లాడండి. సంతగోల పెట్టినందువల్ల యేమీలాభం లేదు. కొంచెం మెదడు పయోగించాలి." కొంచెంనెమ్మదిగా మళ్ళీప్రారంభించేడు. "ప్రాక్రామిక కూలీలదగ్గరనుంచి మీరు మీటింగులు ఎల్లా జరుపుకోవాలో నేర్చుకోవాలి. మేము ఏపాక్టరీలోగాని, క్లబ్బులోగాని మీటింగు జరుపుతుంటే ఎంతప్రశాంతంగా సక్రమంగాజరుపుకుంటాము! ఒకరుమాట్లాడుతుంటే మిగిలినవాళ్ళంతా వింటూంటారు. కాని మీరు అంతాఒక్కసారిగా మాట్లాడి ఒకరిమాట ఒకరికి వినబడకుండా చేస్తూన్నారు."

"ఒకరు మాట్లాడుతున్నపుడు ఇతరులెవరేనా గోలపెట్టేరంటే ఈకర్ర

తోబుర్ర పేలగొట్టేస్తాను. జాగ్రత్త!" అంటిప్కిన్ నిలబడి చేతిలోనికర్ర వూపేడు.

"అల్లాఅయితే మీటింగుపూర్తి అయ్యేటప్పటికి అందరినిఅఖరుచేస్తా" అన్నాడు డెమ్యాటపాకోవ్.

అందరు విరగబడి నవ్వేరు. సిగరెట్లు వెలిగించి యెకరంకి ఎన్నివిత్తనాలు కావాలనే విషయమై చర్చకిదిగేరు. మొట్టమొదట యాకోవ్ లూకుచ్ మాట్లాడేడు.

"మీరంతా అనవసరపు గొడవచేసేరు. కామ్రేడ్ డేవిడోవ్ ఎకరానికి 15 పుంచాలు కావాలని యెందుకు ప్రిపోజ్ చేసేడు? అదొక పెద్దప్రశ్న కాదు. మనము అవిత్తనాలని బాగుచేసి, శాస్త్రీయ పద్ధతుల మీద జాగ్రత్త పెడతామా? ఆ. అందువల్ల పారేమైనా వుంటుందా? తప్పకవుంటుంది. అదీకాక పల్లికలయొక అదనంగా యేమైనా మిగులుతే అదిపాడు చేస్తామా? చెయ్యం: ఇతరవిధాలుగా దానిని వుపయోగించుకుంటాము."

చివరకి అందరూకూడ యెకరానికి 15 పుంచాల ధాన్యం విత్తనాలకి వుండాలని అంగీకరించేరు. కాని ఒకఅరకతో ఎంతభూమి దున్నవచ్చు ననేవిషయంమీద మళ్ళీ చర్చజరిగింది. ఇదంతా చూసి డేవిడోవ్ నిర్ఘాంతపోయేడు.

"ముందు తొలకరి ఏవిధంగావుంటుందో తెలియకుండా అరకకి ఇంత భూమిదున్నతామని ఏవిధంగా నిశ్చయింపగలం?" మూడవ దళనాయకుడు అగాఫెన్ డుబ్ స్టవ్ డేవిడోవ్ని అడిగేడు. "మంచుయెల్లాకరుగుతుందో, కరిగేక అడుగున భూమియేమాదిరిగావుంటుందో మీరేమైనా చెప్పగలరా?"

"అయితే మీరేమంటారు?" అని అడిగేడు డేవిడోవ్.

"కాగితం పాడు చెయ్యొద్దని నాసలహా. పల్లికలు ప్రారంభిస్తే మనకే తెలుస్తుంది."

"దళనాయకుడవై యుండి, ప్లానుకి వ్యతిరేకంగా ఇల్లాగేనామాట్లాడడం? అయితే ప్లాను అవసరంలేదనేమీవుద్దేశ్యం?"

"ఎంత అనేవిషయం మనంముందుగా నిర్ణయించడం సాహసమే."

అనుకోనిదే యాకోవ్ లూకిచ్ డుబ్ట్సోవ్‌ని సమర్థించేడు. ''మీదిమంచి నడివ స్సులోవున్న జతఅవచ్చు. నాది యింకా బాగాపనిచేత కాని లేత దూడలవ వచ్చు. అటువంటప్పుడు మీతో నేను సమంగాదున్నడం సాధ్యమవుతుందా! జన్మలో సాధ్యం కాదు."

ఇంతలో కోండ్రాట్ మైదనికోవ్ అందుకున్నాడు.

"మేనేజరయిన ఆస్ట్రోవ్నోవ్ నోటనుండే అటువంటిమాటలు రావడంచాల ఆశ్చర్యకరమైన విషయం. ఫలానాపని చెయ్యాలని ఒకనిర్ణీతమైన ప్లాను లేనిదే యెల్లాగ! భగవంతుడు రాసిపెట్టినట్లే జరుగుతుం దంటావా! నేను మేడితోక వదలకుండా రోజంతా దున్నుతాను; నువ్వు హాయిగా ఎండలో చలికాగుతూ కూర్చుంటావు. ఇద్దరికీ ఒకేజీతమా! అయితే బాగా నేచేస్తావు యాకోవ్ లూకిచ్."

"కోండ్రాట్ క్రిస్తోఫరోవిచ్! అయితేను, నీకుమంచి ఎడ్లజతవస్తుంది. నాకు నాసిరకం వస్తుంది. నీకు గరపభూమి, నాకు రేగడభూమి రావచ్చు. అటువంటప్పుడు యెల్లాగ చెప్పు నీ తెలివితేటలుచూద్దాం."

"ఎడ్లజతలలో మంచిచెడ్డలు, దున్నేభూమిలోసులువు బలువులు—ఎక్కువ—తక్కువ భూములు దున్నాలని నిర్ణయించడంలో సర్దుకుంటాము: నువ్వు నాకు పాఠంచెప్పకు!"

"ఊషాకోవ్ మాట్లాడతాడు." అన్నారు యెవరో.

"సరే, మాట్లాడచ్చు."

"నేనుచెప్పేదేమిటంటే, ఇంకో నెలకు చల్లికలు ప్రారంభిస్తామనగా బాగా మేపడం ప్రారంభించాలి. అదిమీకు చాలా చిన్నవిషయంలా కనిపించవచ్చు కాని........"

"ఆవిషయమై తరువాత చర్చిద్దాం." మధ్య దేవిడోవు అడ్డుతగిలేడు. "ఇప్పుడు ముందుమనం ప్రతిరోజూ ఎంతభూమి దున్నాలనే విషయం నిర్ణయించాలి. సోయర్ (విత్తనాలు చల్లేయంత్రం)తో రోజుకి ఎంతభూమి అనే విషయంకూడ నిర్ణయించాలి."

"సోయర్లలోకూడ చాలా తేడాలున్నాయి. 17 వరసల సోయరుతో సమంగా 11 వరసల సోయరు చల్లడం కష్టం."

"నిజమే. అయితేమీ రేమంటారు? ఏమండీ! మీరు యింతసేపటినుంచి ఒక్కసారికూడ మాట్లాడలేదేమి? 'యాక్టివ్ మెంబర్లలో ఒకరై యున్నప్పటికీ, ఇంతవరకు మీరుమాట్లాడడం చూడలేదు నేను."

డైమిడ్ దేవిడోవ్ కేసి విస్తుబోయి చూసి బొంగురు గొంతుకతో యిల్లా అన్నాడు.

"నేనుకూడ అంగీకరిస్తాను."

"దేనికి?"

"సమం తప్పక దున్నాలని...... నల్లికలుకూడ........."

"ఇంకేనా?"

"అంతకంటె నేనుచెప్పేదేమీ లేదు."

"ఇంతే?"

"ఊఁ"

"చాలాబాగుంది." దేవిడోవ్ చిరునవ్వు నవ్వేడు. మిగిలిన అతని మాటలు పరిజనుల నవ్వు ధ్వనిలో వినబడలేదు. అప్పుడు షుఘూకర్ లేచేడు.

"కామ్రేడ్ దేవిడోవ్! ఊళ్లో ఇతన్ని 'మూగ డైమిడ్' అంటారు. సాధారణంగా యెప్పుడూ మాట్లాడడు. అందుచేతనే భార్య అతన్ని వదిలేసిందికూడాను. అంతమూర్ఖుడు కాడు కాని కొంచెంగా తెలివి తక్కువ వాడు అనవచ్చు. చిన్నప్పుడు అతను గోచీకూడ లేకుండా తిరుగుతూండడం నేను యెరుగుదును. అందరూ ఇతనికి యేకోశానా తెలివితేటలు లేవనుకొనేవారు. పెద్దవాడై నోరుకట్టుబాటులోకి తెచ్చుకున్నాడు. ఏమీమాట్లాడడు. అందు చేత అనేకనిక్కులు వచ్చేయిఅతనికి. టుబ్యాన్ స్కీయి మతగురువు సేక్రిమెంటు యివ్వడానికి కూడ నిరాకరించేడు. మతగురువు ఇల్లా అడిగేడు. "నాయనా! దొంగిలిస్తావా?" డైమిడ్ మాట్లాడలేదు. "సిగరెట్లు తాగుతావా?" అప్పటికీ మాట్లాడలేదు. కాని "ప్రభూ! నేనుమహా

పాపిని." అనిమాత్రం అన్నాడు......"

"చాల్లే! ఈపాటికి కట్టిపెట్టు." అనేమాటలు, వెంటనే నవ్వు వినవచ్చేయి వెనుకనుంచి.

"ఇదిగో, ఇంకొక్క నిముషం. ఆత్రగా యేమవుతుందంటే గొర్రెలా వెర్రిచూపు చూస్తూకూర్చున్నాడు. మతగురువు "ఎవనిభార్యనైనా ప్రేమించేవా! ఏ గాడిదగాని, దూడల్ని గాని ఎత్తుకొచ్చేవా?"
అని అనేకప్రశ్నలు వేసేరు. దేనికీ డైమిడ్ సమాధానం చెప్పలేదు.

"తాతా! ఇదంతా అనవసరం. చాలించు యీపాటికి సగంమాట్లాడు తునే ప్రస్తుత విషయానికి నువ్వు చెప్పేదానికి. యెక్కడా సంబంధం లేదు."

"అయిపోవచ్చింది, అసలు విషయానికే వస్తున్నాను. అంత తొందర పడిపోయిల్లాగ? మయాన్న అడ్డుకున్నారు... ఏం చెబుతున్నానో మరిచిపోయేను. పెద్దతనం వచ్చింది. ఇంకా జ్ఞాపకశక్తి యెక్కడవుంటుంది. ఆ-తట్టింది" అనిధూంకర్ చూపుడు వేలితో బట్టతలమీద టకటక కొట్టుకున్నాడు. "ఎవరిని ప్రేమించినా డైమిడ్‌కి వుపయోగం లేదు. పోనీ యే గాడిదగాని, ఆవుగాని ఎత్తుకువద్దాం అనుకున్నాడా? కొంతకాలం అలాగనుకొనే అవకాశం వుంది. ఎందుకంటారా — దున్నుకోవడానికి లాగడానికి గుర్రం లేదు. కాని మనవూళ్ళో గాడిద లేదు. మనవూరు ఇక్కడ యెప్పుడు పుట్టిందో, అప్పటినుంచి నేటివరకు యిక్కడ ఒక్క గాడిదకూడా లేదు........"

"నోరుమూసుకుని కూర్చుంటావా! లేకపోతే బయటికి పంపెయ్యమన్నావా?" అని అడిగేరు నగుల్నోవ్.

"మేడే రోజున నువ్వు మధ్యాహ్నం మొదలెట్టి చీకటి పడేవరకు ప్రపంచ విప్లవాన్నిగురించి ఊకదంపుకింద దంచేవు; మకార్! మా అందరికి ప్రాణంవిసిగిపోయింది. అయితేమాత్రం ఏమో మైనా మాట్లాడేమా, నువ్వు చెప్పిందే మళ్ళీమళ్ళీ చెబుతూండేను. ఆ చెంపలిమీదే మాట్లాడకుండగా పడుకుని నిద్రపోయేను. కాని యిప్పుడు నువ్వు మాటిమాటికి పానకంలో పుల్లలా అడ్డంవస్తూన్నావు, మాట్లాడకుండా. ఇందుకునేను సహించను..."

"పోనీ యింక కొంతసేపు మాట్లాడనివ్వరూ; మునిగి పోయేదేముంది." అన్నాడు గజ్మటోన్లన్. అతనికియిలాంటి కబుర్లంటేచాలా సరదా. మొత్తం మీద భూాకెర్ మాట్లాడడానికి యింకో రెండు నిముషాలు యిచ్చేరు.

"బహుశా నోరు మెదపకుండా వుండడానికి అదే కారణం అయివుం ఉంది; అనుకుని కుర్రవాడి మీద హాస్యపోయింది గాదు "మూగవాడవా నువ్వు!" అని అడిగేడు. డైమిడ్ 'కాదు' అన్నాడు. డైమిడ్ వాలకం చూసి, ఆమెకి గురువుకోపం ఆగింది కాదు.

"అయితే, మరి నాకెందుకు రాయిలా మాట్లాడవేమి!" అంటూ చేతిలోనున్న కొవ్వొత్తితో నెత్తిమీద కొట్టేడు.

మళ్ళీ గొల్లున నవ్వేరు.

"అంతా అబద్ధం. అతను నన్ను కొట్టలేదు." అన్నాడు డైమిడ్.

"కొట్టినా, కొట్టకపోయినా, తప్పకుండా కొడదం అనైనా అనుకుని వుంటాడు........."

"భూాకర్! ఇంకెవరితోనైనా నువ్వు పూసుకుంటే మేమంతా చాలా సంతోషిస్తాము."

నవ్వులతో మళ్ళీ హాలంతా ప్రతిధ్వనించింది! భూాకెర్ కోపమూలంగా మీటింగులో అసలు నచ్చపోయి, వేళాకోళం, వెక్కిరింత క్రింద దిగింది. డేవిడోవు పెదవుల మీదిచిరునవ్వు నాపుకొని ఇలాఅడిగేడు.

"ఇంక అసలువిషయానికివద్దాం. అయితే, మీగుర్రాలకి యెంతభూమి దున్నాలనే విషయమై ఏంచెబుతావు?"

"ఎవరు, నేనా?" అని భూాకెర్ చొక్కాచేతితో నుదుటిమీద చెమట తుడుచుకుంటూ రెప్పలార్చేడు.

"ఆవిషయమై నేనేమీ చెప్పదల్చుకోలేదు. డైమిడ్‌ను గురించి చెప్ప దల్చుకున్నాను—చెప్పేను; అంతే."

"ఇంకనువ్వేమీ మాట్లాడడానికి వీలులేదు యిక్కడ. నీబాతాఖానీ అంతా బయటచెబుదువు గానిలే. కూర్చో."

"రోజుకి రెండున్నర ఎకరాలుదున్నవచ్చు." అన్నాడు ఇవాన్ బెటలిశ్చకోవ్.

"మతిపోయిందా నీకు! ఇలాంటిక బుర్లు ముసలమ్మల దగ్గిర చెప్పు. 24 గంటలు పనిచేసినా రెండున్నరయెకరాలు దున్నలేవు."

"ఇదివరకు నేను దున్నేవాడిని. పోనీ కొంచెంతక్కువనుకో......"

"అదీ! కొంచెంతక్కువగా."

" 1. 25 యెకరాలు దున్నొచ్చు రోజుకి."

చాలాసేపు చర్చజరిగేక లేగడభూమి అయితే రోజుకి ఒకటిన్నర యెకరాలు, గరపభూమి అయితే రెండుయెకరాలు రోజుకిదున్నాలని నిర్ణయించబడింది. ఈమాదిరిగానే విత్తనాలు చల్లడంవిషయమై కూడా ఒక నిర్ణయం జరిగింది.

గ్రిమాచీలో మొత్తం 184 జతలఎడ్లు, 73 గుర్రాలువున్నాయి. దీనిని బట్టి స్ప్రింగులో సేద్యంచేసే భూమి అంతయెక్కువ కాదు. అందుచేత యాకోవ్ లూకిచ్ ఇల్లాఅన్నాడు.

"ఈయేడు చల్లికలు త్వరగా అయిపోతాయి. లెక్కచూస్తే కాడి దూడలకి 11 యెకరాలవంతున వస్తుంది."

"టుబ్యాన్‌స్కోలో 20 యెకరాల చొప్పున వచ్చిందిట" అన్నాడు ల్యుబిష్కిన్.

తరువాత Seed grain fund 8రోజులలో వసూలు చెయ్యాలని నిర్ణయించబడింది. ఆతరువాత వడ్రంగిఇప్పోలిట్ షాలీ లేచేడు మాట్లాడడానికి. అతనికి కొంచెంచెముడు వుండడంచేత గట్టిగామాట్లాడేడు.

"మరమత్తువిషయమై మీరేమీచూడ నవసరంలేదు. మామూలంగా మీపనిఆగకుండా వుండేటూ చేసినాది. కాని యినుమమాత్రం తెచ్చియివ్వాలి నాకు. సహాయంగా ఇంకోమనిషి కొంతబొగ్గుకూడ కావాలి. సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం నుంచి నాకు యెంతకూలివస్తుంది?"

దేవిడోవు కూలివిషయం అతనికి నచ్చచెప్పి ఆమరునాడే యాకోవ్

లూకుచ్ ఇనుము, బొగ్గు, తేవడానికి జిల్లాపట్టణానికి వెళ్ళాలని సూచన చేసేడు. అఖరున యాకోవు లూకుచ్ మాట్లాడేడు.

ఆ తరువాత మరికొన్ని యితర విషయాలు చర్చించిన తరువాత వాళ్ళొక్కొక్కరే యింటిదోవ పట్టసాగేరు. డేవిడోవు, నగుల్నోవులు గ్రామ సోవియటు ఆఫీసు దగ్గరికి వెళ్ళేటప్పటికి బాగా దృఢంగావున్న యువకుడొకడు వారికి యెదురయ్యేడు.

"జిల్లా పట్టణాన్నుంచేలావుందే" నగుల్నోవు పరిశీలనగా చూస్తూ అన్నాడు.

"పూర్వ గ్రామసోవియటునుంచి వస్తున్నారా!" అని ఆ యువకుడడిగేడు.

"మీకు యెవరు కావాలి!"

"స్థానిక పార్టీ సెక్రెటరీగాని, గ్రామ సోవియటు ఛైర్మన్ గాని కావాలి."

"నేను పార్టీ సెక్రెటరీని; ఈయన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఛైర్మన్."

"ఓ! బాగుంది. కామ్రేడ్స్, నేను ప్రచారక దళపు సభ్యులలో నొకణ్ణి. ఇప్పుడే వచ్చేము. మీకోసం సోవియటు ఆఫీసుదగ్గర నిరీక్షిస్తూ, కూర్చున్నాము."

ఆ యువకుడు డేవిడోవు ముఖంకేసి చూసి నవ్వుతూ, "కామ్రేడ్, మీ పేరు డేవిడోవ్ కాదూ!" అని అడిగేడు.

"అవును. నా పేరు డేవిడోవే."

"ఇదివరకెక్కడో చూసేను మిమ్మల్ని. 15 రోజుల క్రితం రీజనల్ కమిటీ ఆఫీసులో కలుసుకున్నామనుకుంటాను. అక్కడ నేను ఆయిల్ మిల్లులో పని చేస్తున్నాను."

ఇరువది రెండవ ప్రకరణం.

ప్రచారక దళం.

కుదిమట్టంగా, పుష్టిగానున్న వ్యక్తి వొకడు సోవియట్ ఆఫీసు వరండాలో నిలబడియున్నాడు. రెండుపొరల నల్లతోలు చొక్కా తొడిగి, నెత్తిమీద నల్లటి వూలుటోపీ వొకటి పెట్టుకున్నాడు. విశాలమైన వక్షస్థలం అతను నిలబడియున్న గుమ్మానికి సరిపోయింది. కురచగా, లావుగావున్న కాళ్ళు యెడంగా పెట్టి నిలబడియున్నాడు. అతని బరువుకి బూట్లమడమలు నేలలోకి కొంచెం దిగిపోయేయి.

"ఆయనే, కామ్రేడ్ కోండ్రాట్కో, మా ప్రచారకదళానికి నాయకుడు." డేవిడోవ్ పక్క పెద్దపెద్ద అంగలువేసి నడుస్తూన్న ఆయనకు అన్నాడు. డేవిడోవ్ ముఖంలో చిరునవ్వు చూసి మళ్ళీ నెమ్మదిగా "వేళాకోళానికి 'బుట్టబొమ్మ' అని పిలుస్తుంటాము. అతన్ని. పూర్వం 'ఎగా నక్కా' 'లోకోమోటివ్ వర్క్స్' లో తరిమెన పట్టేవాడుగా పనిచేసేడు. చాలా ఉద్దండపిండం లెండి." అన్నాడు.

కోండ్రాట్కో యీ మాటల సందడివిని, తిరిగిచూసేడు. బాగా యెదిగియున్న బూడిదరంగు గడ్డం లో తెల్లటి అతని పళ్ళు మిలమిల లాడేయి.

"ఇక్కడి అధికారులు మీరే అనుకుంటాను." అన్నాడు.

"కామ్రేడ్! నేను సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు 'ఛైర్ మన్'ని. ఈయన పార్టీ'నూక్లెస్'కి సెక్రెటరీ." అని డేవిడోవ్ సమాధానం యిచ్చేడు.

"ఓ, యింకేమి! మావాళ్ళంతా మీకోసం యెదురు చూస్తున్నారు. రండి వెడదాం. నేనే యీ ప్రచారక దళాధికారిని. అందుచేత వెంటనే మనం మాట్లాడుకోవచ్చు. నా పేరు కోండ్రాట్కో. బుట్టబొమ్మ అనికూడా పిలు

స్తారని మావాళ్ళు మీకు చెప్పేవుంటారు. కాని వాళ్ళమాట మీరు నమ్మలేమోనని నేనే చెబుతూన్నాను." అంటూ అతడు లోపలికి పారిపోయేడు.

పసిఫిక్ కోండ్రాటిక్‌కో 20 సం॥ల వరకు దక్షిణ రష్యాలో పని చేసేడు. టగానరాగ్‌లోను, రాస్టోవ్‌లోను, అటుతర్వాత 'లుగానస్క్'లోను పనిచేసేడు. లుగానస్క్‌లో వుండగానే బోల్షివిక్ సైన్యాలలో చేరి బాల్యావస్థలోనున్న సోవియటు ప్రభుత్వం తరఫున యుద్ధం చేసేడు! 20 సం॥లు రష్యనులలో మెలగడంచేత అసలు అతను యుక్రేనియా జాతీయుడైనప్పటికీ వేష భాషలుచూస్తే రష్యనులా కనిపిస్తాడు గాని యుక్రేనియనులా వుండడు. 1918 సం॥లో 'డానిట్జు' బొగ్గుగనుల కూలీలతోపాటు యితను కూడ వొరోషిలోవ్ అధిపత్యమున విప్లవవ్యతిరేకులకు ఆటపట్టయిన 'డాన్' పరగణా మీదుగా 'జారిట్జన్'కి వెళ్ళేడు. ఇప్పటికికూడా అంతర్యుద్ధపు విషయం వచ్చినప్పుడెల్లా గర్వంగా యిల్లా చెప్తుతూంటాడు. మా 'క్లిమెంటీ' కూడ లుగానస్క్ నుంచి వచ్చినవాడే. మేమిద్దరం చాలా జోస్తీగా వుండేవాళ్ళం. మళ్ళీ యెప్పటికేనా కలుసుగోకపోము. నేను ఒకసారి చూసిన వాడిని జీవితాంతం వరకూ మరిచిపోవడం అంటూ వుండదు. మేము జారిట్జన్ దగ్గర విప్లవవ్యతిరేకులతో యుద్ధం చేసేటప్పుడు 'కోండ్రాటిక్‌కో! యింకా బ్రతికియున్నావా?' అని వేళాకోళంగా అంటూంటే 'క్లిమెంటీవొరోషిలోవు! బ్రతికేవున్నాను. ఈ విప్లవ వ్యతిరేకుల్ని అందర్నీ నాశనం చేస్తేకాని చావను' అనేవాడిని. మళ్ళీ మేము కలుసుకున్నప్పుడు వెంటనే గాఢాలింగనం చేస్తాడు."

అంతర్యుద్ధం అయిపోయింది. అతను లుగాన్‌స్క్‌లోనే స్థిరపడి ఛెకా యొక్క ట్రాన్సుపోర్టు డిపార్టుమెంటులో పని చేసేడు. తరువాత పార్టీపనికి మార్చబడి చిట్టచివరకు 'లోకమోటివు' వర్క్సులోకి పంపించబడ్డాడు. తరువాత పార్టీచేత తిరిగి పిలిపించబడి, గ్రామ సీమలలో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణానికి తోడ్పడడానికి పంపబడ్డాడు. కొద్ది సం॥రములనుంచి అతడు బాగా బలిసిపోతున్నాడు. 1918వ సం॥రంలో 'జారిట్జన్' దగ్గర

రాంగెల్ సేనానిచేత మెప్పుపొంది, బంగారు పూతపూసిన కైజారు బహుమతి పొందిన వొక కెప్టెనుని, మరి నలుగురు కోసక్కులను రెండవవాని సహాయము లేకుండా వొంటరిగా చంపిన కోంద్రాట్ కో కీ, యిప్పటి కోంద్రాట్ కో కీ యేమీ పోలికే లేదు. ఇప్పుడు అతనిలో వార్ధక్య లక్షణాలు కనిపిస్తున్నాయి. ముఖంమీద నీలవర్ణపు రక్తనాళాలు స్పష్టంగా పైకి కనిపిస్తున్నాయి. చెంపలుకూడా నెరుస్తూన్నాయి. అతని సత్తువ, ఉత్సాహము, చొరవ, మాత్రం వార్ధక్యావస్థలో లేవు. ఎవరైనా అతని వయుస్సుని గురించి, వొళ్ళు రావడాన్ని గురించి యెత్తుతే 'టారాస్ బుల్బా' నాకంటెకూడా లావుగా వుండేవాడు! అయినప్పటికి పోలండు సైనికుల్ని పూచికోతకింద కోసేసేడు. ఇప్పుడు నేను మళ్ళీ యుద్ధం చెయ్యవలసి వచ్చినా చేతుకి వొక్క-ఆఫీసరుని ఇద్దరుగా చెయ్యగల సత్తువవుంది! 50 సం॥రములు వస్తే అది ముసలితనమా? అంత క్రూరమైన జారు ప్రభుత్వంక్రిందే మా తండ్రి 100 సం॥లు బ్రతికినప్పుడు మన సోవియటు ప్రభుత్వంక్రింద నేను 150 సం॥లు బ్రతకడంలో ఆశ్చర్యం యేముంది!" అని సమాధానం యిస్తాడు.

కోండ్రాట్ కో సోవియటు ఆఫీసులోకి వెళ్ళేడు. "కామ్రేడ్స్ మీరంతా నిశ్శబ్దంగా వుండాలి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఛైర్ మన్, నాక్లస్ సెక్రెటరీకూడా వచ్చేరు. ఇక్కడ పరిస్థితులన్నీ వివరంగా తెలియ చేస్తారు. తరువాత మనం యేంచెయ్యవలసినది నిర్ణయించుకుందాం. మీరంతా కూర్చోండి." అన్నాడు.

ప్రచారక దళ సభ్యులు పదిహేనుమంది గదిలో చుట్టూ కూర్చున్నారు. మరి యిద్దరు గుర్రాలను చూడడానికి వెళ్ళేరు. డేవిడోవ్ వాళ్ళ ముఖాలకేసి చూసి అందులో జిల్లానుంచి వచ్చిన ముగ్గుర్ని గుర్తుపట్టేడు. అందులో వొకడు అగ్రికల్చరల్ స్పెషలిస్టు, ఒకడు స్కూలు టీచరు, మూడవవాడు డాక్టరు. మిగిలినవాళ్ళందరూ 'రిజియనల్' కేంద్రం నుంచి పంపబడ్డారు. వాళ్ళంతా కుర్చీలలో సర్దుకుంటూన్నారు. కోండ్రాట్ కో డేవిడోవ్ దగ్గరగావచ్చి రహస్యంగా,

"మన గుఱ్ఱాలకి గడ్డివెయ్యడానికి యెవరినైనా నియమించి, బండి తోలేవాళ్ళనికూడా అక్కడేవుండి వాటికి యేంకావలసినా చూడమని చెప్పండి" అన్నాడు. "గుఱ్ఱాలకి పెట్టడానికి ఓట్లు యేమైనా వున్నాయా మీదగ్గర!"

"విత్తనాలకి సరిపోయేటన్ని మాత్రమే వున్నాయి." అని డేవిడోవ్ సమాధానం చెప్పేడు. వెంటనే, ఆమాత్రం స్వల్పవిషయానికికూడా అబద్ధం ఆడేమే అని మనస్సుకి కించ కలిగింది. నిజానికి యింకా 20 స్తాల ఓట్లు వున్నాయి. కాని వాటిని వేసవి పల్లికలు ప్రారంభం అయేవరకూ కదపకూడదనే వుద్దేశ్యంతో కొండ్రాట్కో కోరిక నిరాకరించేడు. యాకోవ్లూకుచ్ కూడ, ఫాం అడ్మినిస్ట్రేషన్ గుఱ్ఱాలకి, చాలా దూరం అలసి వచ్చినపుడు మాత్రం యిష్టంలేక తప్పనిసరిగా పెడుతూన్నాడు.

"ఆస్తిమీద ప్రేమ అనే నీచ ప్రకృతి మొలకెత్తుతూంది! ఎన్నడూ యెరగని నాకుకూడా ఆబుద్ధి కలుగుతూంది" అనుకున్నాడు డేవిడోవ్. "ఇంతవరకు యెన్నడూ అటువంటిది యెరగను. కొంచెం యిచ్చియుండవలసింది. ఇప్పుడంటే బాగుండదు."

"బార్లీగింజలుంటే అవి అయినా సరే" అని అడిగేడు కోండ్రాట్కో.

"బార్లీగింజలూ లేవు."

ఆ మాట నిజమే. కాని కొండ్రాట్కో నవ్వడం చూసి డేవిడోవ్ "నేను చెప్పినదాల్లో అబద్ధం యేమీ లేదు. మా దగ్గర బార్లీగింజలూ యేమీ కూడ లేవు" అన్నాడు తీవ్రంగా.

"ఎక్కడా కల్తీ లేని వ్యవసాయదారులంటే మీరే." అన్నాడు కోంట్రాట్కో నవ్వుతూ. కాని డేవిడోవ్ కోపంగా వుండడం చూసి కోండ్రాట్కో [illegible] భుజాలమీద చేతులువేసి "వూరికే పరిహాసానికి అన్నాను. లేకపోతే లేకపోనియ్యండి. కొద్దిగా వుంటేమాత్రం మీకు అవసరం వుండవు! సరే యింక అసలు విషయానికివద్దాం. కామ్రేడ్స్, మీరంతా నిశ్శబ్దంగా వుండాలి." డేవిడోవ్, నగుల్నోవులవైపు తిరిగి "మీరు మా చేత

వయినంతవరకు సహాయం చెయ్యడానికి వచ్చేము యిక్కడికి; అది మీకు తెలిసే వుంటుంది అనుకుంటాను. అందుచేత యిక్కడి పరిస్థితులు యెల్లా వున్నాయో చెప్పండి" అన్నాడు.

డేవిడోవు అంతవరకు జరిగిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణాన్ని గురించి, విత్తనపు ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యడాన్ని గురించి తెలియ చేసేడు.

అతను చెప్పినదంతా విని కోండ్రాటెకో "అయితే మేము యిక్కడ చెయ్యవలసిన పని యేమీ లేదు." అన్నాడు.

కంఠం సవరించుకొంటూ అతడు జేబులోనుంచి నోటు బుక్కు, దేశపటము బయటికి తీసి ఆ పటముమీద వేలుపెట్టి జరుపుతూ, "మేము తిన్నగా టబ్యాన్స్కికి వెడతాము" అన్నాడు. "ఆట్టేమారం కూడా లేదు. ఇక్కడ మీకు సహాయం చెయ్యడానికి ముగ్గుర్ని మాత్రం ఉంచుతాము. ధాన్యపు ఫండు త్వరగా వసూలవడానికి కొన్ని సలహాలు చెపుతాను వినండి. మొట్టమొదట ఒక సమావేశం యేర్పాటుచేసి, వర్కర్లకి ఆ విషయాన్ని గురించి బాగా అవగాహన అయ్యేలా చెప్పి, తరువాత ప్రజలలో ప్రచారం ప్రారంభం చెయ్యండి."

డేవిడోవు అతను చెప్పినది చాల సంతృప్తితో విన్నాడు. అతనికి కోండ్రాటెకో అక్కడక్కడ వుపయోగిస్తున్న యుక్రేనియన్ మాటలు అర్థం అవకపోయినప్పటికి, ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యడంలో అతడు సూచించిన విధానం చాలా బాగుందని తోచింది. కోండ్రాటెకో నెమ్మదిగా గ్రామములోని స్వంత వ్యవసాయదార్లు, కొంచెం భాగ్యవంతులు అని చెప్పదగినవాళ్ళు, యెన్ని విధాల నచ్చచెప్పినప్పటికి వినక ధాన్యపు ఫండు చెల్లించడానికి అంగీకరించకపోతే, వారిమీద యెటువంటి చర్య తీసుకోవలసినది చెప్పేడు. అతను అంతకుక్రితం ప్రచారం చేసిన గ్రామాల్లో యే విధానాలు జయప్రదం అయేయో ఆవిధానాలనే చెప్పేడు. ప్రతి విషయమూ కూడ అతిస్పష్టంగా, సూక్ష్మంగా, యే విధమైన అహంభావము లేకుండా తెలియ

జేసేడు. మాట్లాడుతూ మధ్య మధ్య దేవిడోవు వైపు, నగుల్నోవు వైపు అంత క్రితమే వచ్చిన రజ్మటోవ్నవు వైపు తిరిగి వాళ్ళ సలహాలుగూడ తీసుకుంటూ వచ్చేరు.

ఎర్రగా, రక్తనాళాలు వుబికియున్న కోంద్రాట్కో ముఖంకేసి చూస్తూ, దేవిడోవు "ఇతను చాలా తెలివైనవాడే! ఏమీ సందేహం లేదు. మనం యేర్పాటుచేసిన విధానాలని త్రోసి పారవెయ్యాలనే వుద్దేశ్యం మనస్సులో పెట్టుకోకుండా అతి నేర్పుగా సలహాలిస్తాడు. కాని అతను చూపించిన సక్రమ విధానాన్ని ప్రతిఘటిస్తే నిన్ను అతి సులువుగా తనమాదిరిగా ఆలోచించేటట్లు చేసెయ్యగలడు. ఇల్లాంటివాళ్ళని యిదివరకు చాలామందిని చూసేను!" అనుకున్నాడు.

దేవిడోవుకి కోంద్రాట్కో మీదవున్న మంచి అభిప్రాయముఇంకొక చిన్న విషయము చూడగానే దృఢపడింది. ఆ యుక్రేనియను తన ప్రచారక దళ సభ్యులందరితోనూ, బళ్ళుయెక్కి వెళ్ళబోతూ, గ్రిమాచీలో దిగబెట్టిన ముగ్గురు ప్రచారకులలో ఒకనిని పిలిచి కొద్దిసేపు మాట్లాడేడు.

"ఈ పిస్టలు అందరికీ కనబడేటట్లు, అల్లా పెట్టేవెందుకు?" అని అడిగేడు. "వెంటనే అది తీసెయ్యి!"

"కామ్రేడ్ కోంద్రాట్కో, భాగ్యవంతులు... ఈ వర్గకలహం..."

"నాకే పాఠాలు నేర్పబోతున్నావా యేమిటి! భాగ్యవంతులు అంటూ వేమిటి! మీరు ప్రచారం చెయ్యడానికి వచ్చేరు యిక్కడికి. అంతే కాని భాగ్యవంతుల్ని యెదిరించడానికి పిస్టలు వుండాలంటే చొక్కా లోపలే పెట్టుకోండి. కాని చొక్కాపైన అందరికీ కనబడేటట్లు మాత్రం యెప్పుడూ ధరించకండి. చంటికుర్రాడిలా ప్రవర్తిస్తున్నావు! అందరికీ బాగా కనపడేటట్లు పిస్టలు పయిన ధరించి వీధులవెంట షికార్లుకొడుతూన్నావా! వెంటనే తీసి జేబులో పెట్టుకో. లేకపోతే మన శత్రువులు ప్రజలలో యేమని ప్రచారం చేస్తారో తెలుసునా! పిస్టళ్ళు మొదలయినవి వుపయోగించి కొత్త కొత్త పద్ధతులలోయెల్లా ప్రచారం చేస్తున్నారో చూడండి!' అనరూ? ఇల్లాంటి తెలివి

తక్కువ పనులు యెన్నడూ చేస్తూండకండి!"

అతడు ఆ లావుపాటిశరీరం అతికష్టంమీద స్లెడ్జిబండిలోకి యెక్కించి దేవిడోవుని దగ్గరకి పిలిచేడు.

"మా కుర్రాళ్ళకందరికి పూర్తియైన శిక్షణ యిచ్చేను. పిశాచాలలా పనిచేస్తారు యిప్పుడు. మీరుకూడా తీవ్రంగా పనిచేసినట్లయితే మనం అను కున్నకంటె తక్కువకాలంలోనే పనిఅంతా పూర్తి అయిపోతుంది. నేను 'టుబ్యాన్‌స్కోలో' వుంటాను. విశేషాలు యేవేనా వుంటే తెలియ చెయ్యండి. అక్కడకి వెళ్ళగానే బహుశా యీ సాయంకాలమే ఒక ప్రద ర్శనం యేర్పాటు చేస్తాం. ఇందాకా శాల్జీగింజల విషయమై అల్లా అన్నానని మనస్సులో పెట్టుకోకండి. మీ మీద నాకు కోపం లేదు, ఊరికే వేళాకోళా నికి అల్లా అన్నాను." అతడు చిరునవ్వు నవ్వుతూ చేతులు ప్రక్కలకి జాపి స్లెడ్జిమీద ఆనుకొని వెనక్కి జేరబడ్డాడు.

"అబ్బా! యెంత లావుగా వున్నాడో! ట్రాక్టరులా వున్నాడు." గజ్మటోన్నవు పకపకా నవ్వేడు. "ఒక్కణ్ణీ నాగలికి కట్టు. యెల్లా లాగుతా డోను! మూడు జతల యెద్లు కలసి వస్తాయి. ఎంత తిన్నా మనం యిల్లాగే వుంటాము— వాళ్ళకి యింతవొళ్ళు యెలా వస్తుందో! మకార్—చూసేవూ!"

ఇరువది మూడవ ప్రకరణము.

విశ్వాసకుడు.

కెప్టెన్ పాలోవిట్స్కీ, యాకోవ్ లూకిచ్ యింట్లో వుంటూనే వచ్చే వేసవిలో జరిగే తిరుగుబాటుప్రయత్నాలన్నీ పూర్తిచేస్తున్నాడు. రాత్రులు కోడికూసే వేళవరకూ, యేదో వ్రాసుకుంటూనో, పెన్సిలుతో దేశపటాలు గీస్తూనో, పచారుచేస్తూనో కూర్చుంటాడు. యాకోవ్ లూకిచ్ అప్పుడప్పుడు తలుపు సందులోనుంచి తొంగిచూచి, పాలోవిట్స్కీ యెదుటనున్న టేబులు మీదకి వంగి నిశ్శబ్దంగా పెదవులు మెదుపుతూ చదువుకొంటూండటం ఒక్కొక్కప్పుడు తీవ్రాలోచనలోపడి వుండటంకూడా చూస్తూండేవాడు. తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూన్న సమయాల్లో పాలోవిట్స్కీ టేబులుమీద రెండు చేతులు ఆని చేతులలో గెడ్డంపెట్టుకొని వేళ్ళు జుట్టులోనికి పోనిచ్చి కూర్చొని వుండేవాడు. ఏదో నములుతూన్నట్లు దవుడలు కదులుతూ కన్నులు అరమోడ్చి వుండేవి. యాకోవ్ లూకిచ్ చాలాసార్లు పిలిచిన తరువాత అతడు తలయెత్తి కోపంతో గుడ్లు ఉరుముతూ "ఆ. యేం కావాలి!" అని కేకేసేవాడు. అటువంటి సమయాల్లో యాకోవ్ లూకిచ్ మనస్సులో అతనంటే విపరీతమైన భయము, గౌరవము కలిగేవి.

ప్రతిరోజు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రములోను, గ్రామములోనూ జరుగుతూన్న విషయాలనన్నిటిని యాకోవ్ లూకిచ్ పాలోవిట్స్కీకి చెబుతూండాలి. ఆలాగే అతడు ప్రతివిషయం తెలియచేస్తూండేవాడు. కాని ఆవార్తల వల్ల రోజురోజుకు పాలోవిట్స్కీ ముఖంలోని విచార రేఖలు వృద్ధిపొందుతూ వున్నాయి.

భాగ్యవంతులందరు గ్రామములోనుంచి వెళ్ళగొట్టబడినరోజు రాత్రి కెప్టెన్ కి కంటిమీద కునుకుకూడా లేదు. రాత్రి తెల్లవారు వరకూ గదిలో

అతని అడుగుల చప్పుడు వినిపిస్తూనే వుంది. యాకోవు లూకిచ్ నెమ్మదిగా మునివేళ్ళమీద అతను వుండే తలుపు దగ్గిరకు వెళ్ళి, తలుపు సందులోనుంచి చూసేడు. లోపల పొలోవిట్సేవు పళ్ళు కొరుకుతూ "ఇక్కడ నిలవడానికికూడ ఆస్కారం లేకుండా చేస్తున్నారు. నరికి పారెయ్యాలి వాళ్ళని. ఏమీ దయ తల్చకూడదు." అని కొంతసేపు నిశ్శబ్దంగావున్నాడు. తరువాత ఫెల్టుబూట్లు చప్పుడవకుండా నెమ్మదిగా అడుగులు వేస్తూ, పచారుచేస్తూ గుండెలుతడుముకున్నాడు. మళ్ళీ "నరికి పారెయ్య, నరికి పారెయ్య!" అనుకున్నాడు. అంతకంటె నెమ్మదిగా విచార స్వరంతో "భగవంతుడా! సహాయం చెయ్యి! మాకు మంచిరోజులు యెప్పుడు వస్తాయి? ప్రతీకారం చేసే అవకాశం త్వరలో కలుగచెయ్యి— ప్రభో!" అన్న ధ్వని వినబడింది.

తెల్లవారఝామున యాకోవ్ లూకిచ్ మళ్ళీ తలుపు దగ్గరికి వెళ్ళి చెవి ఆనించి విన్నాడు. పొలోవిట్సేవు నెమ్మదిగా భగవంతుణ్ణి ప్రార్థిస్తున్నాడు. మెల్లగా మొక్కపెడుతూ సాష్టాంగపడ్డాడు. తరువాత దీపం ఆర్పేసి పడుకున్నాడు. కాని ఆ కలత నిద్రలోకూడ "నరికి పారెయ్యండి......... వొకడినికూడా మిగల్చకండి." అని పలవరించేడు.

తరువాత కొన్ని రోజులకు వొకరాత్రి యాకోవు లూకిచ్‌కి కిటికీ తలుపు చప్పుడుచేసిన ధ్వని వినబడింది. వెంటనే లేచి సావిట్లోకి వచ్చి,

"ఎవరు వారు?" అని అడిగేడు.

"తలుపు తియ్యండి!"

"ఎవరు మీరు?"

"అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్‌ని చూడడానికి వచ్చేను." అన్నమాట తలుపు వెలుపలనుంచి నెమ్మదిగా వినపడింది.

"ఆ— యెవర్ని? ఆ పేరుగలవాళ్ళు యెవరూ యిక్కడ లేరు."

"అర్జంటు పనిమీద ఖార్కీనుంచి వచ్చేనని చెప్పండి ఆయనతో."

యాకోవు లూకిచ్ ఒక్క నిముషం తటపటాయించి "యేమవుతే అవుతుంది" అనుకొని తలుపు తీసేడు. ముఖం కనబడకుండా ముసుగు వేసు

కొనియున్న లావుపాటి మనుష్యుడు లోపల ప్రవేశించేడు. పొలొవ్ట్సేవు అతనిని తన గదిలోకి తీసుకొనిపోయి లోపల ఘడియ వెట్టేసేడు. సుమారు గంటన్నరసేపు వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకున్నారు. కాని స్పష్టంగా పైకి యేమీ వినబడలేదు. తర్వాత యాకోవ్ లూకిచ్ కొడుకు కొత్తగా వచ్చిన ఆయన గుఱ్ఱానికి గడ్డివేసి నడ్డిపటకా వదులుచేసి కళ్ళెం తీసేసేడు.

అది మొదలు సాధారణంగా ప్రతిరోజు రాత్రిపు వేగులు వస్తూనే వుండేవారు. కాని అర్ధ రాత్రి సమయాల కాకుండా తెల్లవారు ఝామున మూడు లేక నాలుగు గంటలకి వస్తూండేవారు. బహుశా వాళ్ళు మొదటి మనిషి వచ్చినచోటుకంటె చాలా దూరాన్నుంచి వస్తూండేవుంటారు.

ఆ రోజులలో యాకోవ్ లూకిచ్ రెండు రకాల జీవితం గడపవలసి వచ్చేది. ప్రతిరోజు వుదయం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసుకి వెళ్ళి దేవిడోవుతోను, పట్రింగులు, దళనాయకులు మొదలైనవారితోను మాట్లాడుతూండేవాడు. దూడల పాకలు వేయించి వ్యవసాయ పనిముట్లు బాగు బాగుచేయిస్తూ, ఆ గొడవలో పడి మిగిలిన ఆలోచనలన్నీ మరచిపోయేవాడు. స్వతహాగా ఒక్క నిముషంకూడ తీరుబడిగా కూర్చోనకుండా పనిచేసే స్వభావం కలవాడవడంచేత యెంతో వుత్సాహంతో పనిచేయిస్తూ, చలాకీగా వుండేవాడు. కాని అతని పూర్వ జీవితానికీ యిప్పటి జీవితానికీ వొక్క తేడావుంది. వెనక స్వలాభానికే పనిచేసేవాడు; యిప్పుడు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంయొక్క లాభానికి పనిచేస్తున్నాడు. కానిఅతడు యేదోధోరణిలోపడి తలకి పాడు ఆలోచనలు రాకుండా వున్నందుకే సంతోషించేవాడు. పని చెయ్యడానికి వుత్సాహపడుతూ, యే పని యెల్లాచేస్తే బాగుంటుందో అని ఆలోచిస్తూ, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాభివృద్ధికి ప్లానులు వేస్తూండేవాడు. పశువుల కొట్టాలు వెచ్చగా వుండేటట్లు తగిన బందోబస్తు చేయించి కొత్తగా తబేలా వొకటి కట్టించేడు. చిన్న చిన్న గాదులు తీసేయించి పెద్దపెద్ద ధాన్యపు కొట్లు కట్టించేడు. కాని సాయంకాలం యీ హడావిడి అంతా తగ్గి యింటికి వెళ్ళేవేళ అవగానే అతనికి శవంమీద వాలిన రాబందులా

గదిలో వొంటరిగా విచారముతో కూర్చునియుండే పాలోవిట్సీవు మాట జ్ఞప్తికి వచ్చేది. దానితో మనస్సులో అవ్యక్తమైన బాధ బయలుదేరేది. విచార ముఖంతో అలాగే కూర్చునేవాడు. ఇంటికి వెళ్ళగానే భోజనానికి ముందే పాలోవిట్సీవు దగ్గరకి వెడతాడు.

"ఈ వేళ విశేషాలు యేమిటి?" అని అడిగి కొత్తైన సిగరెట్టు వెలిగించి శ్రద్ధగా వినడానికి కూర్చునేవాడు. యాకోవు లూకుచ్ ఆరోజున సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో తను చేసిన పనులన్నీ పూసగుచ్చినట్లు చెప్తూండేవాడు. సాధారణంగా పాలోవిట్సీవు నిశ్శబ్దంగానే వింటాడు. కాని యాకోవు లూకుచ్ భాగ్యవంతుల బట్టలు, బూట్లు, పంచిపెట్టిన విషయం చెప్పినప్పుడు మాత్రం అన్నాడు:

"భాగ్యవంతుల వస్తువులు తీసుకున్న ప్రతివాడిని రేపు వేసవిలో నరికి పారేస్తాము. అందర్నీ.............................ఆ వెధవల లిస్టు వొకటి తయారు చెయ్యి విన్నావా!"

"ఆ లిస్టు నాదగ్గర వుంది."

"ఇప్పుడు వుందా?"

"ఆ—వుంది."

"ఇలా ఇయ్యి."

పాలోవిట్సీవు ఆ లిస్టు తీసుకొని పూర్తిగా అందరి పేర్లు వ్రాసుకొని వాటిముందు యే యే వస్తువులు తీసుకొన్నారో కూడ యెక్కించేడు.

పాలోవిట్సీవుతో మాట్లాడడం అయిన తరువాత యాకోవు లూకుచ్ భోజనానికి వెడతాడు. కాని పడుకొనేముందు మళ్ళీ పాలోవిట్సీవు దగ్గరకు వచ్చి ఆ మరునాడు చేయవలసిన పనిని గురించి ఆజ్ఞలు తీసుకొంటాడు.

పాలోవిట్సీవు ప్రేరేపణమీద ఫిబ్రవరి 8వ తారీఖున యాకోవు లూకుచ్ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు రెండవ దళ నాయకుణ్ణి పిలిచి, నాలుగు స్లెడ్జిలు తీసుకొని వెళ్ళి నదిలోని యిసక తీసుకొని రమ్మని ఆజ్ఞాపించేడు. ఇసుక తీసుకు వచ్చేరు. యాకోవు లూకుచ్ యెడ్లని కట్టే పాకలనన్నిటిని శుభ్రము

చేసి తరువాత నేలంతటా దట్టంగా ఇసుక చల్లమని ఆజ్ఞాపించేడు. ఆ పని అంతా పూర్తి ఆవవచ్చింది. అటువంటి సమయంలో డేవిడ్జోవు రెండవదళం పనిచేస్తూన్న చోటికి వచ్చేడు.

"ఆ యిసక యేమిటి చేస్తున్నారు!" అతడు రెండవ దళపు యొక్క సంరక్షకుడైన 'డైమిడ్'ని అడిగేడు.

"నేలంతటా చల్లుతూన్నాము" అన్నాడు.

"ఎందుకు?"

మాట్లాడలేదు.

"నిన్నే; యెందుకని అడుగుతూన్నాను."

"నాకు తెలియదు."

"తెలియనిదే యేమని చేస్తున్నావు?"

"మేనేజరు ఆజ్ఞాపించేడు."

"ఏమని ఆజ్ఞాపించేడు."

"పాకలన్నీ శుభ్రంగా వుండాలన్నాడు. ఊరికే కూర్చున్నామని యేదో కలిపిస్తూంటాడు, యెప్పుడూ యిందే!"

"ఆ ఆలోచన బాగుంది. నిజమే! యీలా చేసినట్లయితే నేల అంతా శుభ్రంగా వుంటుంది. పేడ తియ్యకుండా వుంచినట్లయితే దోమలు ముసురుతూ చెడువాసన వేసి పశువులకి రోగాలుకూడా పట్టుకుంటాయి. వెటర్నరీ డాక్టర్లుకూడా చెబుతూనే వుంటారు. పశువులు వుండే చోటు శుభ్రం చేస్తూండాలని. అనవసరపు పని అని నువ్వు అలా విసుక్కోకూడదు. ఈ యిసుక పోస్తే నేల అంతా యెంత శుభ్రంగా కనిపిస్తుందో చూడు. ఏం—బాగులేదూ!"

కాని డైమిడ్ మాట్లాడకుండా తట్ట తీసుకొని వెళ్ళిపోయేడు. డేవిడ్జోవు మేనేజరు ప్రజ్ఞకి మెచ్చుకుంటూ భోజనానికి వెళ్ళిపోయేడు.

సాయంత్రం లబిష్కిన్ గుండెలు కొట్టుకుంటూ పరుగెత్తుకొనివచ్చి కోపంతో "అయితే మేము ఈ వేళనుంచి పశువులపాకలో నేలమీద గడ్డి

పరవడం మానేసి యిసుక పొయ్యాలా?" అని గద్దించి అడిగేడు.

"అవును, అదే వీలు."

"మీ అస్ట్రోవునోవు కాదూ యీ ఆజ్ఞ యిచ్చింది? అతనికి మతి పోయిందా? ఇల్లా చెయ్యడం యిదివరకు యెవరేనా యెరుగుదురా? కామ్రేడ్! మీరుకూడా దీనికి అంగీకరించేరా?"

"లుబిష్కిన్! అనవసరంగా కాళ్ళు విరగతొక్కుకొని కంగారు పడకండి. అస్ట్రోవునోవు చేసినదాల్లో తప్పు లేదు. శాస్త్రీయపద్ధతులు అవలంబించడానికి అంత భయం యెందుకు? పాకలన్నీ పరిశుభ్రంగా వుంచుతే పశువులు యే రోగాలూ లేకుండా బాగా వుంటాయి."

"ఇదేనా శాస్త్రీయపద్ధతి? ఎడ్లు యెలా పడుకుంటాయి? అందులోనూ యిప్పుడు మంచు యెల్లా కురుస్తూందో చూసేరా! గడ్డిలో పడుకున్నట్లయితే యెడ్లకి వెచ్చగా వుంటుంది. ఇసకలో మీరు పడుకొని చూడండి యెల్లా వుంటుందో!"

"ఇదిగో యిటువంటి అనవసర ప్రతిబంధకాలు కల్పించకండి. పశుసంరక్షణ విషయంలో యీ సనాతన పద్ధతులన్నీ కట్టిపెట్టాలి. ప్రతివిషయం శాస్త్రీయ పద్ధతులమీద చేస్తూండాలి."

"ఇప్పుడు మీరు చేసేపనికి శాస్త్రాధారం యేముంది?" లుబిష్కిన్ టోపీ తీసి కాలి నేసికొట్టి, జేవురించిన ముఖంతో విసవిసా వెళ్ళిపోయేడు.

ఉదయానికి 23 యెడ్లు లేవడానికికూడా శక్తి లేకుండా వున్నాయి. అసలే శరీరానికి తగులుతే జివ్వుమనే తడి యిసుక. దానికి తోడు రాత్రి అంతా యెడ్లుపోసిన ఉచ్చకి యిసుక అంతా తడిసి ముద్ద అయిపోయి యెడ్లు ఆ చలికి బిర్రబిగిసిపోయేయి. కొన్ని అతి కష్టంమీద లేచి నిలబడ్డాయి. నాలుగింటికి తోకలు కొంకర్లుపోయేయి. మొత్తముమీద వొక్కటికూడా సరియైనస్థితిలో లేదు.

పోలోవ్ట్సేవు వుత్తరువులు నిర్వహించడంలో యాకోవులూకిచ్ తనకే ముప్పు తెచ్చుకున్నాడు. యాకోవ్ లూకిచ్ యిసుక తెప్పించి చల్లించిన

క్రితంరోజే పాలోపిట్సేవు అతనికి "యెస్టేటన్నిటినీ యెందుకూ పనికిరాకుండా చేద్దాం. వాళ్ళంతా మూర్ఖులు— ఒకడికీ బుర్రలేదు. నేలఅంతా పరిశుభ్రంగా వుండడానికి యిల్లా చేసేవనుకుంటారు. కాని రాత్రిలనిమాత్రం శ్రద్ధగా చూస్తూండు. అవసరమయితే యీ రోజునే పసం వుపయోగించుకోడానికి తగిన స్థితిలో వుండాలి" అని ఆజ్ఞాపించేడు. యాకోవ్ లూకుచ్ అతని ఆజ్ఞ 'తూ,చా' తప్పకుండా నెరవేర్చేడు.

ఆ వుదయం డేవిడోవ్ అతనిని పిలిపించి లోపల తలుపులు బిగించి, నేలచూపులు చూస్తూ,

"నీ వుద్దేశ్యం యేమిటి........" అని గదమాయించేడు.

"కామ్రేడ్ డేవిడోవ్! పొరపాటు చేసేను. నేను............ భగవంతుడు............యిల్లా అవుతుందని అనుకోలేదు........"

"ఏమిరా ద్రోహీ! యేమిటి నీ వుద్దేశ్యం!" డేవిడోవ్ శరీరం కంపించింది. కళ్ళు చింత నిప్పుల్లా అయేయి. అకాత్తుగా తలయెత్తి లూకుచ్ ముఖంలోకి చూసేడు. "ధ్వంసం చెయ్యడానికి తలుచుకున్నావా! ఇసుక పరిపించకూడదని తెలియదూ! చలికి యెడ్లు కొంకరించుకొని పోతాయని యెరగవూ!"

"ఎడ్లని పనికిరాకుండా చేద్దామనే దురుద్దేశ్యం లేదు............ దేవుడుతోడు, నేనెరగను............"

"నోరుముయ్యి! నీవంటి వ్యవసాయదారుడుకి ఆమాత్రం చిన్నవిషయం తెలియదంటే నమ్మను."

కళ్ళవెంట బొటబొటా నీళ్ళు కారుతూ, ముక్కు యెగపీలుస్తూ, పశువుల కొట్టాలన్నీ శుభ్రంగా వుంటాయని అల్లా చేసేను.........పేడ, వుచ్చతో వాసన వేస్తూండకుండా......నాకేమీ తెలియదు, నేను చేసిన పని యిల్లా అవుతుందని అనుకోలేదు......" అనిభయపడుతూగొణిగేడు.

"వెంటనే నీ పదవి 'ఉషాకోవు'కి వప్పగించెయ్యి. ఈ విషయంలో నిన్ను విచారణ చేస్తాను."

"కామ్రేడ్ డేవిడోవ్........"

"ఛీ— నా యెదుటనుంచి బయటికి పో!"

లూకిచ్ వెళ్ళిపోయిన తరువాత ఆ సంఘటనను గురించి డేవిడోవ్ స్థిమితంగా మళ్ళీ ఆలోచించేడు. ఆలోచించగా యాకోవు లూకిచ్ ద్రోహం చేస్తూన్నాడని శంకించడం చాలా తెలివితక్కువ తనం అని తోచింది. "ఇంతకీ ఆస్ట్రోవునోవు భాగ్యవంతుడు కాడు. ఎవరేనా అతన్ని అల్లా అనడం వ్యక్తిగత ద్వేషాలచేతనే కాని మరేమీ కాదు. ఆస్ట్రోవునోవుని మేనేజరుగా నియమించగానే లుబిష్కిన్ "ఆస్ట్రోవునోవుకూడా భాగ్యవంతుడుగానే వుండే వాడు పూర్వం." అన్నాడు. వెంటనే డేవిడోవు రికార్డు తిరగేసి పూర్వం యాకోవులూకిచ్ భాగ్యవంతుడుగానే వుండేవాడనియు కాని వరుసగా 2 సం|| వ్యవసాయంలో దెబ్బ తినడంచేత ఆస్తి చాలాభాగం పోగొట్టుకొని సాధారణరైతు అయేడనీ తెలుసుకున్నాడు. డేవిడోవు తీవ్రంగా ఆలోచించేడు. చివరకు యాకోవులూకిచ్ ని యీ విషయంలో నిందింపవలసిన పని లేదనియు యెంత సేపూ కొత్తపద్ధతులు కనిపెట్టాలనే వుబలాటంచేత శుభ్రంగా వుంటా యనే వుద్దేశ్యం చేతనే పశువుల పాకలలో ఇసుక చల్లించి వుంటాడనియు నిశ్చయించేడు." అతడు ద్రోహం చెయ్యతల్చుకొని వున్నట్లయితే యింత శ్రద్ధగా పనిచేసి వుండడు. అదీకాకుండా పాపం అతని యెద్దుకూడా పాడవ లేదూ!" అనుకున్నాడు డేవిడోవు. "ఆస్ట్రోవునోవు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం అభివృద్ధి కోరేవాళ్ళలో వొకడు. ఏమీ అనుమానం లేదు. ఈయిసుక పొయ్యడం విషయం యేదో తెలియకచేసిన పొరపాటయి వుంటుంది."అతను, యాకోవులూకిచ్ పశువులపాకలు వెచ్చగా వుండేటట్లు యెంత బందోబస్తుగా కష్టపడ్డాడో జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు. ఒకసారి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గుర్రాలకు మూడింటికి జబ్బుచేస్తే యాకోవులూకిచ్ రాత్రి తెల్లవార్లూ తబేలాలోనే వుండి వాటికి కడుపునొప్పితగ్గడానికి గంజాయి విత్తులనూనెతో ఎనీమాలు చేసి యింకా అనేక మందులుపోసి శ్రమపడ్డాడు. ఆ గుర్రాలని వరసగా వారం రోజులు బార్లీ గడ్డితో మేపి ఆ రోగానికి కారకుడైన కృజ

నోక్రవ్‌ని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి తొలగించాలన్నది ఆస్ట్రోవ్నోవే! డేవిడోవుకి తెలిసినంతవరకు, కులాకులని ఆస్ట్రోవ్నోవుకంటె శ్రద్ధగా చూసినవాడెవడూ లేడు. డేవిడోవుకి యివన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి యే ద్రోహం తలపెట్టనివాడిని అనవసరంగా శంకించి కోపపడినందుకు సిగ్గుపడ్డాడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంకోసం పాటుపడేవాడు, మేనేజిమెంటు కమిటీసభ్యుడు, గ్రామస్తులలో గౌరవనీయుడు అయిన యాకోవ్ లూకిచ్‌ని చిన్నపొరపాటు చేసినందుకు ద్రోహి అని శంకించి చాల తీవ్రంగా కేకలేసినందుకు చాలా కించపడ్డాడు. "ఎంత తెలివి తక్కువ పని!" డేవిడోవు జుట్టు పీక్కొని ఆందోళనతో కంఠం సవరించుకుంటూ బయటికి వెళ్ళిపోయేడు.

అతను యాకోవ్ లూకిచ్ చేత తాళం చెవులగుత్తి పట్టుకొని కంపిస్తూన్న పెదవులతో 'బుక్-కీపరు'తో మాట్లాడుతూండడం చూసేడు.

"ఆస్త్రోవునోవు! యిలా చూడు" అన్నాడు డేవిడోవు. "నీపని ఉపాకోవుకి వప్పగించకు. ఆ పని నువ్వే చేస్తూండు. కాని మళ్ళీ అలాంటి పని చేస్తే మాత్రం......జిల్లా వెటర్నరీ డాక్టరుకి కబురు చెయ్యి. దళనాయకులతోటి [illegible] పోయి మొదటే యీ రోజు పనిచేయించ వద్దని చెప్పు."

ఆస్ట్రోవునోవు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం పాడుచెయ్యడానికి చేసిన ప్రయత్నంవల్ల అతనికి ప్రమాదం కొద్దిలో తప్పిపోయింది. కెప్టెన్ యితర పనులలో మునిగియుండడంచేత ఆస్ట్రోవునోవుని యింకా యిటువంటి పనులు చెయ్యమనలేదు. రాత్రి మామూలుగా వొక మనిషి అతని యింటికి వచ్చేడు వెంటనే పొలోవిట్సేవు అతనిని తన గదిలోకి తీసుకొనిపోయి, ఆ చుట్టుపక్కలకి యెవరినీ రావద్దని ఆజ్ఞాపించేడు. తెల్లవార్లూ వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటూనే వున్నారు. మరునాడుదయం పొలోవిట్సేవు ప్రతిరోజూకంటె వుత్సాహంతో యాకోవ్ లూకిచ్‌ని తన గదిలోకి పిలిచేడు.

"లూకిచ్, యీయనకూడా మన పార్టీలో సభ్యుడే. లెఫ్టినెంటు వాట్‌స్లావ్ ఆగస్టొవిచ్ లతెవ్స్కీ యీయన పేరు. జాగ్రత్తగా చూస్తూండాలి మీరు. ఈయన నా అతిథి." అని కొత్తగావచ్చిన ఆయనవైపు తిరిగి

"ఇతడు కోసక్కు మన ఆప్తులలో వాడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజరు. సోవియటు ప్రభుత్వ వుద్యోగి" అన్నాడు.

లెఫ్టినెంటు పక్కమీదినుంచి లేచి దృఢమయిన తెల్లటి చెయ్యి లూకిచ్‌కేసి జాపేడు. 30యేళ్ళవాడులా వున్నాడు. ముఖం కృశించిపోయి పచ్చగా వుంది. వెనక్కి దువ్విన వుంగరాలజుట్టు, చిరునవ్వుతో నున్న పెదవుల పయిన మెలికలు తిరిగిన మీసం, యుద్ధంలో దెబ్బ తగలడంచేత గుడ్డిది అయిపోయిన యెడమకన్ను. ఆ కన్నుకింద చర్మం కొంతభాగం ముడతలుపడి బిగిసిపోయి జీవకళకూడా లేకుండా వుంది. ఆ గుడ్డికన్ను అతనిముఖానికి అంత వికారం తీసుకురాలేదు. క్రౌర్యం ఆతనిముఖంలో వుండే హాస్యాన్ని వ్యక్తం చేస్తూంది.

ఆ రోజు పొలోవిట్సేవు బాగా వుత్సాహంగా వున్నాడు. యాకోవు లూకిచ్‌తో కూడా సరదాగా పిచ్చా-పాటీ మాట్లాడుతూ న్నాడు. కొంత సేపటికి ఆకభుక్తు చాలించి యాకోవు లూకిచ్‌తో "లెఫ్టినెంటు లెటేవ్‌స్కీ రెండువారాలపాటు యిక్కడే వుంటాడు. కాని నేనుమాత్రం యీ రాత్రి వెళ్ళిపోతాను. వాట్‌స్లావ్ అగస్టావిచ్‌కి కావలసినవన్నీ సప్లయి చేస్తూండు. ఆయన యిచ్చిన ఆజ్ఞలన్నీ నాఆజ్ఞలే, తెలిసిందా!" పొలోవిట్సేవు లూకిచ్ తొడమీద చెయ్యివేసి మళ్ళీ ప్రారంభించేడు. "ఇంక కొద్దిరోజులలో ప్రారంభం చేస్తాం. అంతా సిద్ధం అవవచ్చింది. ఇక్కడ మన కోసక్కుల సందర్శి నిరుత్సాహపడవద్దని చెప్పు. ఇంక నువ్వు వెళ్ళచ్చు, ఇంకా కొంచెం మాట్లాడుకోవడం తరవాయి వుంది. పూర్తి చేసుకోవాలి."

పొలోవిట్సేవు 15 రోజులవరకూ, గ్రెమ్యాచీలాగ్ వదలి వెళ్ళిపోవడానికి యేదో అత్యవసరమైన పని వుండివుంటుంది. యాకోవు లూకిచ్ ఆవిషయం తెలుసుకోవాలని వుబలాటపడుతున్నాడు. అందుచేత వెనక తను, షేపిడోవుతో మాట్లాడినపుడు పొలోవిట్సేవు దాక్కొని విన్న సావిట్లోకి వెళ్ళి నిలబడి, తలుపుసందుదగ్గర చెవిపెట్టి వింటున్నాడు. గదిలో ఇవతలమూల మాట్లాడుకుంటూన్న వాళ్ళ మాటలు అస్పష్టంగా వినిస్తూన్నాయి.

"ఏమైనాసరే 'బికేడర్గ్'తో సంబంధం యేర్పరచుకోవాలి." అన్న లటెస్కీ మాటలు అతనికి వినపడ్డాయి. బహుశా మీకు అక్కడి చక్రవర్తి గారిదగ్గరనుంచి.........మంచి అనుకూల సమయం......... అది చాలా బాగుంది ....సోల్సుక ప్రాంతంలో.........అస్పష్ట రైయిజ్ ....వోడిపోయి పరిస్థితులు వస్తే..................."

"ష్—" అన్నాడు పాలోవిట్స్వు.

"మన మాటలు యెవరికీ వినిపించవు"

"అయినా సరే .....యెప్పుడూ జాగ్రత్తగానేవుండాలి......"

లటెస్కీ యింకా నెమ్మదిగా మాట్లాడేడు. అందుచేత యాకోవ్ లూకుచ్‌కి వారి సంభాషణ అసలే అర్థం అయిందికాదు.

"ఒకవేళ.....పరాజయం.....ఆఫ్ఘనిస్థాన్.....వాళ్ళ సహాయములో మనము ....దాటిపోవచ్చు."

"కాని......... జి. పి. యు ...." పాలోవిట్స్వు మాట్లాడిన మిగిలిన మాటలేమీ వినిపించేయి కాదు.

"......సరిహద్దు దాటి.....మికెసుక ......తప్పించుకొని... ...... దాల్లో అనుమానం లేదు. ....సరిహద్దు కాపలా... ...జనరల్ స్టాఫ్ డిపార్టుమెంటుకి అంద చెయ్యవచ్చు...... ఒక కెల్నల్. నేను అతని పేరు........... తప్పనిసరిపస్తు ....అంతకంటె మనకి కావలసినదేముంది! అంతటి సహాయం......యెంత డబ్బు కావలసినాసరే..."

"అతని ఉద్దేశ్యం యెలా వుంది?"

"సేనానాయకుడు తప్పకుండా.........అనుకుంటున్నాడు....... కాని అంతా వొక్కసారిగా......దోచేసుకుని ....వొక్కనిముషం కూడావ్యర్థం.................. నాతో స్వయంగా చెప్పేడు........."

కంఠ స్వరాలు అంతకంతకి తగ్గి చివరకు అసలే వినిపించలేదు. ఇంత సేపు విన్నప్పటికీ యేమీ బోధపడక యాకోవు లూకుచ్ వొక్క నిట్టూర్పు విడిచి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రి కార్యాలయానికి బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేడు.

కొద్దికాలం వరకూ టిటోక్‌కి చెందిన సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయం దగ్గరకు వెళ్ళగానే రోజూమాదిరి అతని దృష్టి—గ్రిమాచీలాగ్ వ్యవసాయ క్షేత్రము 'స్టాలిన్'అని వ్రాసి గోడని వ్రేలాడగట్టబడియున్న బోర్డుమీదికి వెళ్ళింది. వెంటనే అతని మనస్సులో పరస్పర విరుద్ధ మార్గాలకి యీడవబడుతున్నాననే భావం కలిగింది. కాని వెంటనే లెఫ్టినెంటు లటిస్కీ, కెప్టెన్ పొలోవిట్స్కీవులు, అతి నమ్మకంగా, "కొద్దిరోజులలోనే ప్రారంభ చేస్తాము" అన్న మాటలు జ్ఞాపకంవచ్చి ప్రతీకారం చేస్తామనే వుత్సాహంతో తనలో తనే "యెంత త్వరగా ప్రారంభిస్తే అంత మంచిది. లేకపోతే వాళ్ళకి, యీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికీ మధ్యపడి నలిగి చచ్చిపోతూన్నాను."

ఆ రాత్రి పొలోవిట్స్కీవు గుర్రానికి జీనువేసి అన్ని 'డాక్యుమెంట్లు' అన్నీ కోటు జేబులలో పెట్టుకొని, దోవలో తినడానికి కొద్దిగా ఆహారపదార్థాలు తీసుకొని, సెలవు తీసుకున్నాడు. గుర్రపు డెక్కల 'టక టక' ధ్వని క్రమక్రమముగా అస్పష్టమయి ఆ నిశీథనిశ్శబ్దములో అంతరించి పోయినది.

ఈ కొత్తగా వచ్చిన అతను పొలోవిట్స్కీవు కలె తనపని తను చూసుకుంటూ, జాగ్రత్తగా కాలక్షేపం చేసేరకం కాదు. అతనిలో సైనిక లక్షణాలే లేవు. గోజల్లా యింటిలో తిరుగుతూ, ఆడవాళ్ళతో పరిహాసమాడుతూ, నవ్వుతూ అందర్నీ విసిగించేవాడు. చుట్టపాగ అంటే క్రిట్టని లూకుచ్ తల్లికి యితన్ని చూస్తే పరమ అసహ్యం. ఎవరేనా పైవాళ్ళు చూస్తారేమోనని బెరుకేనా లేకుండా యిల్లంతా యిష్టంవచ్చినట్లు తిరుగుతూంటే ఆఖరికి యీకోవు లూకుచ్ అతనికి చెప్పవలసి వచ్చింది.

"మీరు చాలాజాగ్రత్తగా వుండాలి........... మీరు యిక్కడ వుండగా అకాత్తుగా యెవరేనా వచ్చినట్లయితే చాలా ప్రమాదిస్తుంది."

"మరేమీ భయం లేదు. నా జేబునిండా కావలసినన్ని డాక్యుమెంట్లు ఉన్నాయి. పైవాళ్ళు చూడడం సంభవించి, ఆ డాకుమెంట్లు కూడా నమ్మకపోతే యీ ఆజ్ఞాపత్రం తీసి వాళ్ళకి చూపిస్తాను. ఇది దగ్గరవున్నట్లుయితే మన యిష్టం వచ్చినట్లు తిరగవచ్చు. "శుక్రాచార్యులులా వొంటికన్ను

తో చూస్తూ, చిరునవ్వునవ్వుతుంటూ, 'మౌజరు' (జర్మన్ మేగజైను రైఫిలు) ఒకటి పైకి తీసి చూపించేడు.

అసలే యాకోవులూకుచ్‌కి లెప్టినెంటుమీద సరియయిన అభిప్రాయం లేదు. దానికితోడు వొకరోజు సాయంత్రం అతను యింటికి వచ్చి చూచిన సంఘటనతో లెప్టినెంటుమీద అదివరకు లేని అసహ్యం కలిగింది. అతనికి సావిట్లో గుసగుస, పకపక నవ్వులు, యేవోధ్వని వినబడింది. అగ్గిపుల్ల వెలిగించి చూసేటప్పటికి వొకమూలనున్న తవుడు బస్తాలవెనక లెప్టినెంటు నిలబడియున్నాడు. అతని పక్కన యాకోవ్ కోడలు హడావిడిగా గౌనుక్రిందికి లాక్కొని నెత్తిమీదినుంచి వెనక్కిజారిపోయిన జేబురుమాలు సరిచేసుకుంటూంది. యాకోవు లూకుచ్ మాట్లాడకుండా వంటయింటివైపు బయలుదేరేడు. లటెస్కీ పరుగెత్తివచ్చి, అతనినిఅందుకొని బుజంమీదతట్టి "యాకోవ్ యీ సంగతి యెవరికీ చెప్పకు. నీ కొడుక్కి తెలుస్తే అనవసరపు గందరగోళం అవుతుంది. సైనికుల సంగతి నీకు తెలియదు కనకనా! చురుకుపాలు, సాహసం చేత చిన్నతనంలో అనేకం చేస్తూంటారు. అవన్నీ లెక్క చెయ్యకూడదు. సిగరెట్టు వొకటి తీసుకో. నువ్వుకూడా నీకోడలితో వెడుతూనే వుంటావనుకుంటాను. అబ్బో! నువ్వుమాత్రం సామాన్యుడవా!" అన్నాడు రహస్యంగా.

యాకోవు లూకుచ్ నిర్ఘాంతపోయేడు. నోట మాట రాలేదు. అతడు సిగరెట్టు తీసుకొని లటెస్కీ వెలిగించిన అగ్గిపుల్లనే అదికాల్చి నెమ్మదిగా వంట యింట్లోకి వెళ్ళేడు. లటెస్కీ అగ్గిపుల్ల వెలిగించి యాకోవు సిగరెట్టు కాల్చుకొనడానికి యెత్తి పట్టుకొని "యెవరైనా మీకు సిగరెట్టు యివ్వడమో యేదో వుపకారం చేస్తాడనుకోండి. వెంటనే మీరు కృతజ్ఞత తెలపాలి. పాడు అలవాట్లు మీవి అన్నీ. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజరుకూడానట! పూర్వపు రోజుల్లో అయితే నేను మిమ్మల్ని నా నౌకరుగాకూడా తీసికొనియుండను!"

"పిశాచంలా యీ వెధవ యెక్కడ దాపరించేడు! తిన్నయింటివాసాలు లెక్కపెట్టేరకం—వీణ్ణి తగలెయ్యా" అనుకున్నాడు యాకోవులూకుచ్ తనలో

లటెవ్స్కీ మాటపరివర్తనకి అతడు నిర్ఘాంతపోయేడు. అతని కోడలు యింటిదగ్గర లేదు. వెటర్నరీ డాక్టర్ని తీసుకు రావడానికి జిల్లా పట్టణానికి వెళ్ళేడు. యాకోవ్ లూకిచ్ అతనితో యేమీ చెప్పకూడదని నిశ్చయించేడు. కాని కోడల్ని చాటుగుండా గదిలోకి పిలిచి కొరడా కర్రతో వాళ్ళుట్టినన్ని కొట్టి వొదిలి పెట్టాడు. ముఖంమీద కొడితే అందరికీ కనిపిస్తుందేమోనని నడ్డిమీద, పిర్రలమీద మాత్రం కొట్టేడు. సైమియాన్ యింటికి వచ్చినతరువాతకూడా యిది యేమీ కనిపెట్టనేలేదు. అతనువచ్చేటప్పటికి బాగా చీకటి పడింది. భార్య రాత్రి భోజనానికి అన్నీ సిద్ధం చేసి కూర్చునివుంది. సైమియాన్ స్తబ్ధులా కూర్చునియున్న భార్యని చూసి, "అల్లా కూర్చున్నావేమిటి పరాయి దానిలా?" అన్నాడు.

"కాలి పొక్కులు యెక్కేయి." ఆమె కంగారుపడి లేచి నిలబడింది.

"రొట్టె, నీరుల్లి మెత్తగానూరి కట్టు; అ నీరు లాగేస్తుంది." అని స్టౌ దగ్గర కూర్చుని తాడు పేనుతూన్న యాకోవ్ లూకిచ్ సలహా యిచ్చేడు. అతని కోడలు వొక్కసారి అతనివైపు తిరిగి చూసి అతిమర్యాదగా "యేమీ అవసరం లేదు. అదే తగ్గిపోతుంది," అంది.

తరచుగా వేగులు వుత్తరాలు తీసుకువచ్చి లటెవ్స్కీకి యిస్తూనే వున్నారు. ఆ వుత్తరాలు చదివెయ్యగానే అతడు వాటిని కాల్చేసేవాడు. రాత్రిలు తాగుడు ప్రారంభించేడు. యాకోవ్ లూకిచ్ కోడల్ని రహస్యంగా కలుసుకోవడానికి వీలు దొరకడం లేదు. ఎప్పుడేనా అటువంటి అవకాశం చిక్కినా ఆమె తప్పించుకుపోతూంది. అతనిలో వెనకటి వుత్సాహం కలిసికట్టుతనము పోయింది. ఎప్పుడు చూసినా కోపంతో ముటముట్లాడుతూన్నాడు. బాగా త్రాగినప్పుడు రాజకీయ విషయాలు, మాట్లాడాలని వుండేది. ఒకరోజున యాకోవ్ లూకిచ్ని తన గదిలోకి పిలిచి కూర్చోమని వొక గ్లాసులో వోడ్కా పోసి యిచ్చేడు.

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం పాడుచేస్తున్నావా?"

"లేదు. యెందుకు అలా చెయ్యడం?" అన్నాడు యాకోవ్ లూకిచ్

యేమీ యెరగనట్లు నటిస్తూ.

"అయినట్లయితే యే మార్గం అవలంబిస్తున్నావు?"

"అంటే— నాకేమీ అర్థం అయిందికాదు."

"రోజూ యేం చేస్తూన్నావు నువ్వు? సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని ధ్వంసం చెయ్యడానికే దానిలో చేరేవు. అందుచేత నువ్వు యేంచేస్తూన్నావు? స్ట్రిచ్‌నైన్ పెట్టి గుర్రాలని చంపుతూన్నావా, వ్యవసాయపు పనిముట్లు పనికిరాకుండా చేయిస్తూన్నావా, యేం చేస్తున్నావు?"

"గుర్రాలని చంపమని నాకు యెవ్వరూ చెప్పలేదు. పైగా వాటిని చాల జాగ్రత్తగా చూడవలసిందని పొలోవిట్సేవు అనేకసార్లు చెప్పేడు." అన్నాడు యాకోవు లూకుచ్. చాలకాలంనుంచి అతడు వోడ్కా త్రాగడం మానుకున్నాడు. అందుచేత వొక గ్లాసెడు త్రాగేటప్పటికే అతనికి బాగా కైపుచేసి మాట్లాడడానికి నోరు తెరచేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం స్వాయముగా నిర్మించి మళ్ళీ తనే నాశనం చెయ్యడానికి యెంత బాధపడుతూన్నదీ చెబుదం అనుకుంటున్నాడు. కాని లటెవ్స్కీ అతనికి అవకాశం యిస్తేగా! లటెవ్స్కీ గ్లాసు ఖాళీచేసి లూకుచ్‌కి యేమీ పొయ్యకుండా "అయితే మాతో యెందుకు చేరేవు? ఏమిరా చవటా! యెందుకు చేరేవంటా? నిన్నంటే యేం లాభం. నీవంటి గాడిదని చేర్చుకోవడినా వాళ్ళు. నేను, పొలోవిట్సేవు యింక చేసేది యేమీ లేదు. ఎల్లాగా మా నావు మునిగింది. నిజమే, చచ్చి పోతాం. మేము నెగ్గడం అసంభవం............అయితేమాత్రం కమ్యూనిస్టులు చెప్పినట్లు, పోతే ఈ సంకెళ్ళుతప్ప మాకు పోయేటందుకేముంది. కాని నీ మాటలు యేమిటి? నువ్వు చేసిన త్యాగం యేమీలేదు. దీనికోసం ఇంతవరకూ యెల్లా బ్రతికేవో అలాగే యికపైనికూడా కాలక్షేపం చెయ్యి. నీవంటివాళ్ళతో సోషలిజం స్థాపిస్తే యింక వేరే చెప్పక్కర్లేదు. ఒరేయ్! ముసలి గద్దా! యిప్పుడు తిరుగుబాటు యెల్లాగా తప్పదు. వెంటనే బోల్షివిక్కులు నిన్ను కత్తేడయితే ఫూర్తి పాలెవ్యేడమో లేకపోతే ఖైదీగాపట్టుకొని ఆర్కేంజలు ప్రాంతానికి పంపించడమో చేస్తారు. అక్కడ నీబ్రతుకు

అంతా అడవులలో చెట్లు నరుకుతూ గడపుదుగాని. అరిగాడివా! తరుము నమ్మా అని ప్రతివాడూ తిరుగుబాటు చేస్తానని తయారవడమే! విప్లవం లేవతియ్యడానికి నావంటి జమీందారుకే చెల్లింది. మా తండ్రికి 15 వేల యెకరాల పాడుబడి భూమి, 2వేల యెకరాల అరణ్యం వుండేవి. అంత గొప్పగా బ్రతికిన నావంటివాడు దేశం వదలిపెట్టి, పరదేశాలలో ప్రవాసం చేస్తూన్నా. మనవాళ్ళు చెమటోడ్చి సంపాదించడం, అంటూవు చూసేవు, అల్లాగ కష్టపడి సంపాదించుకొని బ్రతకడం అంటే సిగ్గుకూడాను. కానినువ్వు? నీ లెక్కేమిటి? ఎద్దుముడ్డి పొడుచుకు బ్రతికేవాడవు! పేడ పురుగు నయం నీకంటె! అంత యుద్ధంలో యిలాంటివాళ్ళని కుక్కల్ని కాల్చినట్లు కాల్చి పారేశారు. కాని నీబోటి మాయ ముండాకొడుకులు కొంతమంది తప్పించుకున్నారు."

"పరిస్థితులు యిలాగేవుంటే యింక బతకలేము." అని యూకోవు లూకిచ్ అతని ధోరణికి అడ్డువచ్చేడు. "ఈపన్నులు భరించలేకుండావున్నాం. పండిన పంట కాస్తా పన్నులకి సరిపోతూంది. స్వేచ్ఛగా వ్యవసాయం చేసుకు బ్రతకడానికికూడా వీలు లేకుండా చేస్తున్నారు. లేకపోయినట్లయితే మీ వంటివాళ్ళ అవసరం మాకు లేకపోవును. ఏమైనా సరే ప్రభుత్వాన్ని ప్రతిఘటించకపోయి యుందుము."

"పన్నులా! విదేశాలలో యెక్కడా లేనట్లు చెబుతావేమిటి? వాళ్ళు యిక్కడికంటె యెక్కువ పన్నులు చెల్లిస్తున్నారు.

"అల్లా యెప్పుడూ వుండదు."

"కాదు. ఆ విషయం నేను స్వయంగా యెరుగుదును."

"వాళ్ళు యెంత పన్ను చెల్లిస్తారో మీకెట్లు తెలుసును?"

"ఎనిమిది సంవత్సరములు విదేశాలలో తిరుగుతే ఆమాత్రము తెలుసుకోలేము!"

"అయితే మీరు విదేశాలనుంచి వచ్చేరా యిప్పుడు?"

"అదంతా నీకెందుకు?"

"ఊరికేనే అడిగేను."

"రహస్యాలు అన్నీ చెప్పేస్తే మమ్మల్నీ కూడా తలతన్నుతావు. వెళ్ళి యింకోగ్లాంచెం వోడ్కా తీసుకురా"

యాకోవ్ లూకిచ్ వోడ్కా తీసుకు రమ్మని సైమియానిని పంపి అక్కడ కూర్చోనడానికి విసుగు తోచి దొడ్లోకి వెళ్ళి గడ్డిమేటివార కూర్చున్నాడు. "అరి వీణ్ణి తగలెయ్యా! ఆ వెధవకబుర్లు వినేటప్పటికి తలనొప్పి కూడా వచ్చింది. బహుశా నేను యేమంటానోనని అల్లా నటిస్తున్నాడనుకుంటాను. వాళ్ళకి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడినట్లయితే అవన్నీ అలెగ్జాండర్ అనిసిమోవిచ్ వచ్చిన తరువాత అతనితో చెప్పి, ఖాపోర్రోవుని ఖూనీ చేసినట్లు చెయ్యాలని వూహిస్తున్నాడు. ఒకవేళ వాడుచెప్పినవన్నీ నిజమేమో! సాధారణంగా బాగా తాగినవాళ్ళు అడవటవు వాళ్ళ మనస్సులలో నున్నవన్నీ పైకి వాగుతాంటారు. ఏమైతే యేం కేంగుకు— పోలోవిట్సేవు విషయంలో యేం కెలగచేసుకోకుండా దూరంగా వుండవలసింది. ఒకటి, రెండు సం॥లు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరి గడిపేస్తే యేబాధా లేకపోను. ఈ గుంట చిక్కులన్నీ విప్పలేక ప్రభుత్వమే మళ్ళీ నంగం తిరగకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలన్నీ యెత్తేస్తే నాబ్రతుకు నేను బ్రతుకుదును. అయ్యో! యెంత తెలివి తక్కువ పని చేసేను. ఇంక యేం చెయ్యను! ఆలోచించ లేక తల......అనుభవించ నలసిందే ....రోకట్లోతల పెట్టి రోకలిపోటుకి జావడంయెందుకు!"

* * * * *

అర్ధరాత్రి అయింది. వైస్కావాయిలోవున్న పోలోవిట్సేవు దగ్గర నుంచి వార్తావహుడొకడు వచ్చేడు. లెటిస్కీ అతని దగ్గర వుత్తరం చదివి వంటయింట్లో పడుకొని నిద్రపోతూయున్న లూకిచ్ ని లేపేడు.

"ఇదిగో! యీ వుత్తరం చదువు." అని వుత్తరం చేతికిచ్చేడు. కళ్ళు నులుముకుంటూ యాకోవు లూకిచ్ వుత్తరం అందుకున్నాడు. చక్కని అక్షరాలతో నోటుబుక్కునుంచి చింపిన కాగితంమీద పెనిసిలుతో రాసివుంది ఆవుత్తరం.

"లెక్టి సెంటు

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల చల్లికలకోసం బోల్షివిక్ సెంట్రిలు కమిటీ రైతులందరి దగ్గరనుంచి ధాన్యం వసూలు ప్రారంభించిందనే విషయం నమ్మకమైనవారి ద్వారా తెలిసింది. కాని నిజానికి ఆ వసూలు చేసే ధాన్యం యంత్రాలు కొనడానికి విదేశాలకి పంపుతారు. ప్రజలంతా తిండిలేక మాడి పోవలసి వస్తుంది. తన సర్వ వినాశనాన్ని గుర్తించిన సోవియటు ప్రభుత్వం దేశంలోని ధాన్యం అన్నీ అమ్మేసి రష్యా జనతనీకూడ నాశనం చెయ్యడానికి చూస్తూంది. అందుచేత సోవియటు ప్రభుత్వ ధాన్యసేకరణ విధానానికి వ్యతిరేకంగా గ్రిమాచీలాగ్ లో ప్రజలలో మీరు ప్రచారంచేసి కూడగట్టండి. ఈ వృత్తాంతంలో విషయాలన్నీ కూడ యాకోవ్ లూకిచ్ కి తెలియ చెయ్యి. సోవియటు ప్రభుత్వం ధాన్యం వసూలు చెయ్యడాన్ని యేవిధంగా అయినా సరే భగ్నం చెయ్యాలి."

మరునాడుదయం యాకోవ్ లూకిచ్ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయానికి వెళ్ళకుండా రహస్య సంఘంలో తను చేర్చిన 'జెనిక్' మొదలయిన రైతుల్ని కలుసుకున్నాడు.

ఇరువది నాలుగవ ప్రకరణము.

ధాన్యపు వసూలు.

గ్రిమాచీగ్‌లో దిగబడిన పరిచారకదళ సభ్యులు ముగ్గురూ ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యడం ప్రారంభించేరు. భాగ్యవంతులచేత విడువబడ్డ యిళ్ళలో ఒకదాన్లో వారి మకాం యేర్పరచుకున్నారు. వారిలో ఒకడైన 'వెటుట్నేవు' అను వ్యవసాయ నిపుణుడు వేసవి పల్లికలప్లాను వివరాలు తయారు చెయ్యడంలోను, కోసక్కులకు కావలసిన వ్యవసాయ సంబంధమైన విషయాలు చెప్పడంలోను మునిగియున్నాడు. మిగిలిన కాలంలో రైతులు తీసుకొనివస్తూన్న విత్తనపు ధాన్యం పరీక్షించడం, జబ్బుపడ్డ యే ఆవుకో, గొర్రెకో మందు యివ్వడం చేస్తూన్నాడు. పంరిచ్చి పశువుల రోగాలు కుదిర్చినందుకు ప్రత్యామ్నాయంగా వాళ్ళ యింట్లో భోజనం చెయ్యడమో ఒకొక్కప్పుడు ఒక కూజాతో పాలు, వుడుకపెట్టిన బంగాళా దుంపలు, తెచ్చుకోవడమో జరుగుతూంది. మిగిలిన యిద్దరిలో ఒకడు 'లుబ్నో'. ఇతడు జిల్లాపట్టణములోని ప్రభుత్వపు పిండిమరలలో కూలీ. రెండవవాడైన 'ఇవాన్ నైడియనోవ్', వెటబుల్ ఆయిలు మిల్లులో పనిచేసే వొక కమ్యూనిస్టు యువకుడు. వీరిద్దరూ వారి మకాములోనే యుంటూ రైతుల్ని అందర్నీ పిలిపించి, వారు యెవరెవరు యెంత యివ్వాలో లెక్కలుచూసి, త్వరగా తెమ్మని ప్రచారం చేస్తూన్నారు.

మొదటినుంచీకూడా రైతుల దగ్గరనుంచి ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యడం చాలా కష్టంగానే వుంది. పని యింత మందంగా జరిగినట్లయితే నియమిత కాలంలో పని పూర్తి చెయ్యడం అసంభవమని తోచింది వాళ్ళకి. పరిచారక దళ సభ్యులు స్థానిక కమ్యూనిస్టులు కూడ ధాన్యపు ఫండు వసూలు చెయ్యడానికి అనేకవిధాల నయాన, భయాన చెప్పి, ప్రయత్నం చేస్తూ

న్నారు. కాని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుడు, కానివాడు అను భేదం లేకుండా యించుమించుగా అందరూకూడ యెవరెన్ని చెప్పినా వినక తీవ్రంగా ప్రతిఘటిస్తున్నారు. గ్రామం అంతటాకూడ వసూలుచేసినధాన్యం విదేశాలకి యెగుమతి చేస్తారనీ ఆ సంవత్సరం వ్యవసాయమే వుండదనీ, పరిస్థితులన్నీ యిప్పుడో యికనో యుద్ధం వస్తుందన్నట్లుగా వున్నాయని పుకార్లు బయలుదేరేయి. ప్రచారక దళ సభ్యుల సహాయంతో నగుల్నోవు ప్రతిరోజూ మీటింగులు యేర్పాటుచేసి పరిస్థితులన్నీ వివరంగా తెలియచేస్తూ, గ్రామంలో ప్రచారం అవుతూన్న పుకార్లు ఖండించి యెవరైనా "ప్రభుత్వ వ్యతిరేక ప్రచారం" చేస్తూన్నట్లు తెలిసినట్లయితే క్రూరంగా శిక్షిస్తారని తెలియచేసేడు. ఎన్నిప్రయత్నాలు చేసినా ధాన్యం మాత్రం త్వరగా వసూలు అవడం లేదు. కోసక్కులంతా చీకటితోటే లేచి యెక్క-డికోపోయి కంటపడకుండా తప్పించుకు తిరుగుతున్నారు. ఆడవాళ్ళు కూడా పూర్తిగా మీటింగులకి రావడం మానుకున్నారు. ప్రచారక దళ సభ్యులు గాని, గ్రామ సోవియటు అధికారులుగాని యేదయినా అడిగినట్లయితే "మొగవాళ్ళు యెవరూ యింటిదగ్గరలేరు. ధాన్యం యివ్వడం విషయం నాకేమీ తెలీదు." అనిచెప్పి తప్పించుకుంటున్నారు.

ఏదో వొక నిగూఢశక్తి ధాన్యపు ఫండు వసూలు అవకుండా అడ్డగిస్తూన్నట్లుగా వుంది.

ప్రచారక దళ సభ్యుల కార్యాలయములో ప్రతిరోజూ యీ క్రింది మాదిరి సంభాషణలు వినిపిస్తూనే వున్నాయి.

"మీరు యివ్వవలసిన ధాన్యం తీసుకు వచ్చేరా?"

"లేదు."

"ఎందుచేత?"

"నా దగ్గర ధాన్యం యేమీ లేవు."

"'ధాన్యం యేమీ లేవు' అనడంలో వుద్దేశ్యం యేమిటి?"

"'ఉద్దేశ్యం యేమిటి' యేమిటి? నేను చెప్పినదే........విత్తనాల

కని కొన్ని అట్టేపెట్టేను. కాని యిదివరకు ధాన్యపు వసూళ్ళకి నాతిండికి పరిపోగా మిగిలిన ధాన్యం అన్నీ యిచ్చెయ్యడంచేత విత్తనాలకి అట్టేపెట్టిన ధాన్యంకూడా తినెయ్యవలసి వచ్చింది."

"అల్లా అయితే యీ సం॥రం వ్యవసాయం చెయ్యదల్చుకోలేదా?"

"చెయ్యదల్చుకునే వున్నాను. కాని విత్తనాలేనా లేని దే యేం చెయ్యను?"

చాలామంది విత్తనపు ధాన్యం అన్నీ అంతక్రితం ధాన్యపు వసూళ్ళకే యిచ్చేసేమని చెప్పడం మొదలెట్టేరు. దేవిడోవు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయం లోను, సైడియనోవు ప్రిచాటకదళ కార్యాలయం లోను, ధాన్యపు వసూలు లిస్టులు, రసీదులు, అన్నీ తిరగేసి, తాఖీదులు తీసి చూసి, వాళ్ళ మూర్ఖవాదాలన్నీ అబద్ధాలని ఋజువు చేసేరు. ఒక్కొక్క ప్పుడు యీరుజువుకోసం క్రిందటి సం॥రం పండిన పంటయొంతో, దాన్లో వాళ్ళు ధాన్యపువసూలుకి యెంత యిచ్చేరో, యింక యెంతధాన్యం వాళ్ళ దగ్గరవుందో లెక్కలు తేల్చి చూపించవలసి వచ్చింది. ఆ విధంగా వాళ్ళదగ్గర మిగిలి వుందని తేల్చినప్పటికి యివ్వడానికినిరాకరించేరు.

"మాదగ్గర యేమాత్రమో ధాన్యం వున్నాయనుకోండి. మీరు అయిన ట్లయితే సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో నాక నియమ ప్రకారం కూడ వాడుకుంటారు. కాని మేము అలా కాదు— యెన్ని కావలిస్తే అన్నీ వాడు కుంటాము. అందుచేత మీధాన్యపు వసూళ్ళకి పోగా మాదగ్గర రోజుకి యిన్ని అని లెక్కచూచి దిగపెట్టినవన్నీ, యెంతసేపూ అరొట్టె తప్ప యింకా యేమీ తినడానికి లేకపోవడంచేత, సం॥కి లెక్కవేసి అట్టేపెట్టినవన్నీ మాకు 5, 6 నెలలకంటె యెక్కువగా రాలేదు. మాదగ్గర యింక యేమీలేదు.మీకు నమ్మకం లకపోతే వచ్చి సోదా యీ సుకోండు."

ధాన్యం యివ్వనివాళ్ళ ఇళ్ళన్నీ సోదా చెయ్యాలని నగుల్నోవు నూక్లెప్ మీటింగులో సూచించేడు. కాని మిగిలిన వాళ్ళెవరూ దానిని అంగీకరించలేదు. విత్తనపు ధాన్యం వసూలు చేసే సందర్భంలో యెవళ్ళ

యిచ్చేకూడ సోదా చెయ్యకూడదని డిస్ట్రిక్టు కమిటీ సూచించిందికూడాను.

మొత్తం మూడు రోజులలోను సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రి సభ్యుల దగ్గరనుంచి 100 బస్తాలు, ఇతర రైతుల దగ్గరనుంచి 8 బస్తాలు ధాన్యం మాత్రం వసూలు అయేయి. వ్యవసాయక్షేత్రపు యాక్టివ్ మెంబర్లు వాళ్ళు యివ్వవలసినది అంతా మొదటి రోజుననే యిచ్చేసేరు. ఆ మరునాడుదయం యాకోవు లూకిచ్, అతనితోడుకు సైమియన్, రెండు స్లెడ్జిలమీద ధాన్యం కమ్యూనల్ గోదాం దగ్గరకు తోలుకువచ్చేరు. యాకోవు లూకిచ్ తిన్నగా కార్యాలయంలోకి వెళ్ళేడు. సైమియన్ ధాన్యపు బస్తాలన్నీ కమ్యూనల్ గోదాములోకి మోసుకువెళ్ళేడు. డెమ్కా అవన్నీ లెక్కపెట్టుకుని చూచేడు. సైమియన్ నాలుగు బస్తాలు క్రింద దింపేసేడు. అయిదవ బస్తా మూతి విప్పుతూన్నాడు. ఇంతలో డెమ్కా అతనిమీద తుపానులావిరుచుకు పడ్డాడు.

"మీనాన్న విత్తనాలకోసం జాగ్రత్తపెట్టిన ధాన్యం యివేనా!" గుప్పెడు ధాన్యం తీసి అతని ముఖం దగ్గర పెట్టి ఊరిమేడు.

"ఏం వాటికేమి!" సైమియన్ ఎదురుకున్నాడు. "గోధుమల్ని చూసి జొన్నలనుకుంటున్నావా యేమిటి! పాపం మెల్లకన్నులో చూస్తే కనిపించ లేనట్టుంది."

"నాకు మెల్లవున్నా అంత గోధుమలు, జొన్నలు తెలుసుకోలేకుండా లేనురా, చవటా! మీనాన్న యెలాంటి వ్యవసాయదారో మాకు తెలుసును! ఏమిటిది? ఇవేనా విత్తనాల ధాన్యం! పైగా నన్ను బుకాయిస్తున్నావా! నా ధాన్యంలో యివి తీసుకువచ్చి యెందుకుపోసేవు!"

డెమ్కా కాయలతోను, పెడ్డలతోనుయున్న ధాన్యం విసిరిపారేసి, "అందర్నీ పిలిచి చూపిస్తానుండు యీధాన్యం" అని బెదిరించేడు.

"తొందర బడకు!" అన్నాడు సైమియన్ కంగారుతో. "ఈ బస్తా పొరపాటున వచ్చియుండవచ్చు. దీనిబదులు మంచిబస్తావొకటి తీసుకొస్తాను. చాలా వింతగా వుందే! యీమాత్రందానికి యింత హడావిడిచేస్తా వెందుకు!

మార్చేస్తానని చెబుతూన్నాను కాదూ? యెక్కడో పొరపాటున వచ్చింది."

సైమియన్ తీసుకువచ్చిన పదునాల్గు బస్తాలలో డెమ్కా ఆరు తిరగ గొట్టేడు. ఆ బస్తాలని బుజానికి యెత్తమని సైమియన్ అడుగుతే ఆమాట విననట్లు కొట్టువైపు తిరిగి డెమ్కా మాట్లాడకుండా వూరుకున్నాడు.

"అయితే బస్తా బుజానికి యెత్తవన్నమాట?" అన్నాడు సైమియన్ కంపిత స్వరంతో.

"ఏమిటోయ్— నీ వుద్దేశ్యం? ఇంటిదగ్గిర నువ్వు వొక్కడవూ యెత్తుగోగలిగేవు, అక్కడ తేలికగా వుండి, యిక్కడికి వచ్చేటప్పటికి హఠాత్తుగా బరువెక్కేయిలావుంది. నేనుమాత్రం సహాయం చెయ్యను. కావలిస్తే యెత్తుగో, లేకపోతే మానెయ్యి."

సైమియన్ అతి కష్టంమీద ఆబస్తా స్వయంగానే యెత్తుకొని స్లెడ్జిలో పడేసేడు.

ఆ తరువాత రెండు రోజులలోను కూడ విత్తనాలు యేమీ వసూలు అవలేదనే చెప్పచ్చు. నూక్లెస్ మీటింగులో రైతుల అందరి యిళ్ళకి వెళ్ళాలని నిశ్చయం అయింది. ఆ క్రితంరోజు సాయంకాలం, డేవిడోవ్ వానలు యెద్దడి అయినప్పటికి పంట జబ్బు ఇయ్యాని కొత్తరకపు గోధుమ విత్తనాలు, తీసుకొని రావడానికి పక్క జిల్లాలోని వొక సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి వెళ్ళేడు. క్రితం సం॥రం ఆ రకం గోధుమలు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో మచ్చు చూడడానికి చల్లితే అద్భుతంగా పండింది. యాకోవు లూకుచ్, అగాఫన్ డుబ్ట్సోవ్, కాలిఫోర్నియా నుంచి దిగుమతి అయిన గోధుమలు, దేశవాళీ తెల్లగోధుమలు సమ్మేళనవల్ల తయారయిన యీ కొత్తరకపు గోధుమలను గురించి చాలసేపు మాట్లాడుకున్నారు. ఈ మధ్య కొన్ని రాత్రులనుంచి అగ్రికల్చరల్ జర్నలులు చదవడంలో కాలక్షేపం చేస్తూన్న డేవిడోవు ఆ కొత్తరకపు విత్తులు తీసుకురావడానికి వెళ్ళేడు.

అతను మార్చి 4వ తారీఖున తిరిగివచ్చేడు. కాని అతడు రేపు వస్తాడనగానే గ్రిమీచీలో నగుల్నోవు వొక తొందరపాటు పని చేసేడు. ఆ రోజు

హృదయం నగుల్నోవు రెండవ దళంలో చేరి ఉబిష్కిన్‌తో ముప్పదిమంది కొసక్కుల యిళ్ళు చూసివచ్చేడు. మధ్యాహ్నము డేవిడోవు, రజ్మెట్నోవులు యిద్దరూకూడ లేకపోవడంచేత, అతను సోవియటు ఆఫీసులోనే వుండి ఉదయము తనకి కనిపించని కొసక్కుల్ని పిలిపించేడు. నలుగురితో మాట్లాడేడు. దానివల్ల ఫలితం యేమీ కనిపించలేదు. "మాదగ్గర విత్తనాలు యేమీ లేవు." "ప్రభుత్వాన్నే సప్లయి చెయ్యమనండి." అనే చెబుతూన్నారు యెవరు చెప్పినా. నగుల్నోవు మొదట నెమ్మదిగా అనేకవిధాల చెప్పి చూసేడు. కాని తరువాత బల్ల గుద్దుతూ కోపముతో కేకలెయ్యడం ప్రారంభించేడు.

"మీదగ్గర విత్తనాలుకూడా లేవంటే నమ్మడం యేలాగ? కాన్‌స్టాంటిన్ గేవ్రిలోవిచ్, నీమాటే మాడు. క్రిందటివేసవిలో నీకు 70 బస్తాలు అయేయి" అన్నాడు. "నువ్వు ప్రభుత్వానికి యెంత చెల్లించేవు?"

"ఏం— మాట్లాడవేం? ఎంత యిచ్చేవు?"

"23బస్తాలు."

"మిగిలినదంతా యేం చేసేవు?"

"ఏం చేసినో తెలియదూ? తినేసేను!"

"తినేసేవా? అన్ని గోధుమలు తినేస్తే పొట్టబద్దలవకుండా యింకా యిల్లా ఉంటుందా! నీ కుటుంబంలో మొత్తం ఆరుగురున్నారు. ఆ ఆరుగురు 47బస్తాలు తినడం అసంభవం. ఇల్లాంటి కబుర్లుచెప్పక నువ్వు యివ్వవలసిన దేముందో యిచ్చెయ్యి. లేకపోతే నిన్ను వెంటనే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం లోనుంచి తొలగించేస్తాము."

"పోనీ తొలగించెయ్యండి. ఏం చేస్తాం. నా దగ్గరమాత్రం యివ్వడానికి యేమీ లేదు! ప్రభుత్వాన్నే సప్లయి చెయ్యమనండి. వడ్డీ యిచ్చే పద్ధతి..............."

"ఎంతసేపూ ప్రభుత్వం దగ్గరనుంచి లాగుదామనేకాని రెండోవృత్తి లేదు మీకు. "సోయరు, 'రీపరు' కొనేటందుకు క్రెడిట్ అసోసియేషను దగ్గర నువ్వు తీసుకున్నఅప్పు చెల్లించేవా? అదిమాత్రం వుండదు! ఆ డబ్బు

వాడేసుకున్నావు. పండిన పంటం తా తిండికి కావాలంటావు, అంతే కాదూ!"

"సోయరు, రీపరు, కూడా సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్రానికే వెళ్ళిపోయేయి. ఒక్కసారికూడా వాటిని వాడుకోనిదే ఆ అప్పు నే నెందుకు చెల్లిస్తాను?"

"ఈ కభుర్లు కట్టిపెట్టి ముందు విత్తనాలు తెచ్చి యిచ్చెయ్యి. శుద్ధ మొండిరకం. సిగ్గేనా లేదు."

"మహారాజులా యిద్దును, కాని నా దగ్గర యేమేనా వుంటే కాదూ!"

నగుల్నోవు వాళ్ళతో యెంత వాదించినా, భయపెట్టినా లాభం లేకపోయింది. వాళ్ళ నోటివెంట 'ఇస్తాము' అని అనిపించలేకపోయేడు. వాళ్ళు బయటికి వెళ్ళిపోయి, కొంతసేపు యేదో గుసగుసలాడుకొని లేచిపోయేరు. తరువాత కొంతసేపటికి గ్రిగర్ జేనిక్ వచ్చేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరని రైతులలో యితనొకడు. అంతక్రితమే వెళ్ళిపోయిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు ఆ విషయం అంతా యితనికి చెప్పినట్లే తోస్తుంది. అతని పెదవు మీది తిరస్కార పూర్వకమైన ఆ చిరునవ్వు చూస్తూ నగుల్నోవు యెదుట బల్లమీదనున్న కాగితాలు తీసి చుట్టపెడుతూ,

"గ్రిగర్ మెట్వీచ్! యీలా కూర్చోవోయ్!" అన్నాడు.

"అల్లాగేలెండి." అంటూ జేనిక్ కాళ్ళు యెడంగా పెట్టుకొని కూర్చున్నాడు.

"గ్రిగర్, నువ్వు యివ్వవలసిన విత్తనాలు యివ్వలేదేమి?"

"ఎందుకు యివ్వడం—లేను?"

"జనరల్ మీటింగులో అలా తీర్మానమయింది. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో సభ్యులయినవారు, కానివారు అందరూకూడ యివ్వవలసిందే. నీ దగ్గర యేమైనా వున్నాయా?

"ఆ— ఉన్నాయి."

నగుల్నోవు లిస్టు తిరగేసేడు. జేనిక్ పేరు యెదుట '1930 సం॥రపు

వేసవిలో చల్లవలసిన భూమి' అను 'కాలమ్'లో 15 అంకె వుంది.

"అయితే యీ వేసవిలో 15 ఎకరాల భూమిలో గోధుమలు చల్లుతావా?" అని అడిగేడు.

"అవును."

"మరి నీదగ్గర 9 బస్తాల విత్తనాలు వున్నాయా?"

"ఆ— వున్నాయి. అన్నీ శుభ్రం చేసి అట్టేపెట్టేను. బంగారంలా వున్నాయి."

"బాగుంది. చాలా గట్టివాడవోయ్, ఉదయాన్నుంచి చూస్తూన్నాను; ఆమాత్రం మాట అన్నవాడెవడూ లేడు. అవన్నీ రేపు తీసుకురా— సమిష్టి ధాన్యపుకొట్లకి. కావలసినట్లయితే నీ సంచులలోనే వుంచుకోవచ్చు. ఇతరుల విత్తనాలతో కలపడానికి యిష్టంలేని రైతులు, వాళ్ళ సంచులలో వేరే వుంచుకోవచ్చు. అవితీసుకువచ్చి డెమ్కా చేత తూకం వేయించు. అతడు నీ బస్తాలకి సీళ్ళువేసి, రసీదు యిస్తాడు. మళ్ళీ నీ విత్తనాలన్నీ వేసవిలో యిచ్చేస్తాము. ఎవళ్ళనిఅడిగినావిత్తనాలుకూడా తినేసేమనే చెప్తున్నారు. మా దగ్గర అయినట్లయితే జాగ్రత్తగా వుంటాయి."

"కామ్రేడ్ నగుల్నోవు, మీరు అల్లాంటి ఆశ పెట్టుకోకండి!" బేనిక్ విమపు నవ్వు నవ్వి, గడ్డం సవరించుకున్నాడు. "మీ మాటలకి మోసపోయే రోజులు వెళ్ళిపోయేయి. నా విత్తనాలు మీకు యివ్వను."

"ఏం— యెందుకు యివ్వవు?"

"మీ దగ్గరకంటె నాదగ్గరవుంటేనే భద్రంగా వుంటాయి. అవి యిప్పుడు మీకు యిచ్చినట్లయితే వేసవిలో ఆ విత్తనాలు రాకపోవడం కాకుండా ఆఖరికి సంచులుకూడా తిరిగిరావు. మేము— అంత మూర్ఖులం కాదు. మాకుకూడా అన్నివిషయాలూ తెలుస్తూన్నాయి."

"సోవియటు ప్రభుత్వంమీదకూడా అపనమ్మకమేనా నీకు! అయితే నేను చెప్పినదేమీ నువ్వు నమ్మవు అన్నమాట!"

"ఆ— నమ్మను. ఈ నాటకం అంతా నాకు యిదివరకే తెలిసింది."

"నాటకం యేమిటి? ఎవరు చెప్పేరు నీకు!" నగుల్నోవు ముఖంలో కోపం స్పష్టంగా కనిపిస్తూంది. నెమ్మదిగా లేచి నిలబడ్డాడు.

కాని బేనిక్ యిది యేమీ చూడనట్లు, పళ్ళు యికిలించి నవ్వుతూనే వున్నాడు. అతని మాటలలో తీవ్రక్రోధము, తొట్రుపాటు ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి.

"తిండికోసం అనీ, విత్తనాలకి అనీ, విలువయిన్న ధాన్యం పోగుచేసి అవన్నీ రైళ్ళకి యెక్కించి విదేశాలకి యెగుమతి చేసెయ్యడమూను,—అక్కడ మోటార్లుకొని పార్టీ సభ్యులందరూ, అందమైన ఆడవాళ్ళతో వాటిలో తిరుగుతూండడమూను. మీరు విత్తనాల పేరుచెప్పి యివన్నీ యెందుకు పోగు చేస్తున్నారో మాకు తెలుసును. అంతా సమానంగా అనుభవించాలనడం కబుర్ల మటుకే కాని క్రియలో కనిపించదు!"

"నోటికి వచ్చినట్లు అల్లా వాగుతూన్నావు— మతిపోలేదుకదా! ఏమిటా పేలాపన!"

"తొందర పడితే యెల్లాగ! — మతిపోవడం యెవరికో తెలుస్తుంది. ఇదివరకు ధాన్యపు ఫండుకి 35 బస్తాలు యిచ్చేను. మళ్ళీయిప్పుడు యింకా తే తెమ్మంటే యెక్కడనుంచి తెస్తాను! నేను నా పిల్లలూ తిండి తినకుండా చస్తామా!........"

"ఛీ— నోరు ముయ్యి! ఒక్కమాట నిబద్ధిలేదు— ద్రోహి." నగుల్నోవు బల్లమీద గుద్దుతూ వురిమేడు.

ఆ అదురుకి 'అబాకస్' కింద పడిపోయింది. సిరాబుడ్డి తలక్రిందులయి పోయింది. చిక్కటి నీలిసిరా బల్లమీదనుంచి ప్రవాహం కట్టి, బేనిక్ గొర్రె బొచ్చు చొక్కా చివర పడింది. అతడు చొక్కామీదిసిరా చేతితో తుడుచుకుంటూ లేచి నిలబడ్డాడు. కనుబొమలు ముడేసి పొంగివస్తున్న కోపం అపుకొని, "యీ నోరు ముయ్యమంటే భయపడేవాడెవడూ లేడు యీ రోజులలో! పిడికిళ్ళు బిగిస్తే భయపడడానికి నీ పెళ్ళాం లుకెరియా అని అనుకుంటున్నావు లాగుంది. ఇది 1920వ సం॥రం కాదు అలా భయపడడానికి!

తెలిసిందా? ఒక్క గింజకూడా నీకు యివ్వను. నీ యిష్టము వచ్చినట్లు చేసుకో!"

"ఆ—యేమిటి అంటున్నావు?.........నువ్వే యీలా అంటూంటే? అరి ద్రోహీ! నాదగ్గరే అల్లా యెదిరిస్తూన్నావా! ఏమిరా వెధవా, సోషలిజం అంటే అంత నవ్వులాటగా వుందిరా? కాని యిప్పుడు ...." మకార్ కి యేమీ మాటలు తోచేయి కావు. ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసలు గట్టిగా విడుస్తూన్నాడు. కాని, యేలాగో ఆకోపం అణుచుకొని నుదిటిమీది చిరు చెమట తుడుచుకున్నాడు.

"నువ్వు యియ్యవలసిన విత్తనాలన్నీ రేపుతీసుకొస్తానని కాగితం వ్రాసి ఇయ్యి ముందు. తరువాత పొగరుమోతు సమాధానం విషయం చూస్తాను."

"కావలసినట్లయితే అరెస్టు చెయ్యండి. అంతే కాని నేనుమాత్రం కాగితం వ్రాసి యివ్వడంకాని విత్తనాలు ఇవ్వడంకాని యెన్నడూ చెయ్యను!"

"ఏయ్! రాయమని చెబుతూన్నాను. మళ్ళీ నోరెత్తకు!"

"ఒక్క నిమిషం ఆగండి........."

"నీ మంచికోసం చెబుతూన్నాను వ్రాయి!"

బేనిక్ గుమ్మంకేసి వెళ్ళేడు. కాని అతనికి వొళ్ళు మండిపోతూంది. ద్వారబంధం కమ్ములు పట్టుకొని నిలబడి "యిప్పుడు వెళ్ళి ఆ విత్తనాలన్నీ పందులకి పోసేస్తాను. మీవంటి సోమరిపోతులకి దొబ్బపెట్టేకంటె వాటికి పోసినా నయమే!" అని కేకేసేడు.

"పందులకా? విత్తనాలు!" రెండు వురకలలో ద్వారందగ్గరకు వచ్చి జేబులో పిస్టలు లాగి, దాని మడమతో బేనిక్ రేవునెత్తి బద్దలయీలా ఒక్క దెబ్బ కొట్టేడు. బేనిక్ కళ్ళు చీకట్లు కమ్మేయి. రెండు చేతులతోను తల పట్టుకొని క్రింద కూలపడ్డాడు. గాయంలోనుంచి నల్లటి రక్తం యేకధారగా కారి జుట్టు అంతా తడిపేసి బట్టలమీద పడుతూంది. అతని పక్క ఉక్రిడయిపోయి నిలుచున్న నగుల్నోవు కోపం తీరేటట్లు కాలితో తన్ని కొంత

నేపటికి వెనక్కి తగ్గేడు. మెరకమీద పడ్డ చేపలా జేనిక్ వొకటి, రెండుసార్లు యిటు అటు కొట్టుకొని నెమ్మదిగా గోడ ఆసరా చేసుకొని లేచేడు. అతను లేవగానే రక్తం యింకా యెక్కువగా కారడం మొదలెట్టింది. మారుమాట్లాడకుండా చొక్కా చేతులతో తుడిచేసుకున్నాడు. నగుల్నోవు అక్కడే వొక మూలనున్న కూజాలోని నీళ్ళు అంచు కొరిచిపెట్టుకు తాగేడు. లేచి నిలబడడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్న జేనిక్ కేసి ఘుంఖం ఏమూపిగానెట్టి, కనుబొమలు ముడేసిచూసి, మళ్ళీ బల్ల దగ్గరకు వెళ్ళి కత్తిపట్టుకొని, టేబిలు దగ్గరకు లాక్కొని వెళ్ళి పెనిసిలు వొకటీ అతని చేతికిచ్చేడు.

"నేను చెప్పినట్లు వ్రాయి." అని ఆజ్ఞాపించేడు.

"వ్రాస్తాను, కాని యిదంతా పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరుకి చెబుతాను. పిస్తోలుతో బెదిరిస్తే చెప్పినట్లల్లా రాయక యేంచేస్తాను. సోవియటు ప్రభుత్వం మీ యిష్టం వచ్చినట్లు కొట్టమనలేదు. అది............ ఆ పార్టీ కూడా... ....యింత ఘోరకార్యం చేసేవని మెచ్చుకోదు." అని స్పష్టంగా బొంగురు గొంతుకతో అంటూ చేసేది లేక బెంచీమీద కూర్చున్నాడు.

నగుల్నోవు పిస్టలు చేతపుచ్చుకొని టేబిలుకు అవతలివైపు జేనిక్ యెదురుగుండా కూర్చున్నాడు.

"ఆరి— విప్లవద్రోహీ! సిగ్గు లేకుండా యింకా సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని, పార్టీని గురించికూడా మాట్లాడుతూన్నావే! కోర్టులు కాదు నిన్ను విచారణ చెయ్యడం — నేను. నేను చెప్పినట్లు రాయకపోతే కుక్కని కాల్చినట్లు కాల్చి పారేసి, తరువాత అవసరం అయితే పది సం॥లపాటు జైలులో వుండి వస్తాను. నా యెదుట సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని అవమానిస్తే మాత్రం చూస్తూ వూరుకోను. రాయి. స్టేటుమెంటు రాయడం అయిందా! మళ్ళీ రాయి; 'వెనక విప్లవ వ్యతిరేకులతో చేరి రెడ్ ఆర్మీతో యుద్ధంచేసిన నేను. ....రాయడం అయిందా? '............అఖిల రష్యా కమ్యూనిస్టు పార్టీని ....' ఆ మాటలు పెద్ద అక్షరాలలో వ్రాయి. '.........సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని నిందిస్తూ అన్నమాటలు ఉపసంహరిం

చుగుంటున్నాను. వారిని యీ ప్రథమ తప్పిదం మన్నించవలసిందని కోరు తూన్నాను. ఇక పైన యెన్నడూ అటువంటి తప్పిదం చెయ్యను. నేను సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని పడద్రోయడానికి ప్రయత్నం చేస్తూన్న రహస్య విప్లవ వ్యతిరేక సంఘ సభ్యుణ్ణి........."

"నేను అల్లా రాయను! యేమని రాయమని— బలవంత పెడుతూన్నారు?"

"రాయకేంచేస్తావు, మహారాజులా రాస్తావు! మరి యేమనుకున్నావు? సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం సమస్తం త్యజించి, వైట్సు చేత చావు దెబ్బలు తిని ఆరోగ్యం కోల్పోయిన నేను నిన్ను వొదిలిపెడతానా! నా యెదటే సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని పరిహాసిస్తూంటే చేతులు ముడుచుకొని కూర్చుం టానా! రాయి, లేకపోతే గుండెలు చీరేస్తాను."

బేనిక్ టేబులు మీదకి వంగేడు. అతని చేతిలోని పెనసలు అయి ష్టంతో కాగితంమీద నడవడం మొదలెట్టింది. నగులోన్ను వు గుర్రంమీద వేలు పెట్టి, స్పష్టంగా, నెమ్మదిగా చెప్పి వ్రాయిస్తున్నాడు.

"అయినప్పటికీ, యీసోవియటు ప్రభుత్వాన్ని కూలద్రొయ్యడం నాకు యిష్టంలేదు. అనేక లక్షలమంది కూలీలు యీప్రభుత్వంకోసం తమప్రాణాలు తృణప్రాయంగా అర్పించేరు. అవసరం అయితే యింకా సిద్ధంగా వున్నారు. అటువంటి యీ సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని యికమీదట యెన్నడూ నిందిం చను. కూలద్రోయడానికి ప్రయత్నించను. ప్రపంచమంలటానున్న మావంటి విప్లవ ద్రోహుల్ని అందర్నీ నాశనంచేసే ప్రపంచ విప్లవంకోసం యెదురు చూస్తూన్నాను. సోవియటు ప్రభుత్వానికి అపకారం చెయ్యననేకాకుండా సమిష్టి వ్యవసాయ విధానానికి యేమీ అడ్డంకులుకల్పించననికూడా వాగ్దానం చేస్తున్నాను. రేపు అనగా 1930వ సంllరం మార్చి 4వతారీఖున నేను ఇయ్య వలసిన........."

ఆ సమయమున లోకల్ సోవియటు డెలిగేటు, ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవ సాయ క్షేత్ర సభ్యులు లోపలకి వచ్చేరు.

"ఒక్క నిముషం బయట ఆగండి" అని నగుల్నోవు వాళ్ళతో చెప్పి బేనిక్ కేసి తిరిగేడు.

"............ 9 బస్తాల గోధుమ విత్తనాలు తెస్తాను, క్రింద సంతకము చెయ్యి."

బేనిక్ సంతకంచేసి నిలపడ్డాడు.

"మకార్ నగుల్నోవు, దీనికి సమాధానము చెప్పుదువుగానిలే......"

"మనం యిద్దరం కూడా చెప్పవలసివస్తుంది సమాధానం— చేసిన పనులకి. కాని రేపు గోధుమ విత్తనాలు 9 బస్తాలు తీసుకురాక పోయేవంటే చంపేస్తాను జాగ్రత్త!"

నగుల్నోవు స్టేటుమెంటు మడిచి కాకిషర్టు లోపలి జేబులో పెట్టేడు. చేతులోని పిస్తలు టేబులుమీద పడేసి బయటకు వెడుతూన్న బేనిక్ వైపు చూస్తూ కూర్చున్నాడు. అతడు అర్ధరాత్రివరకు గ్రామ సోవియటులోనే వుండిపోయేడు. 'మిలీషియా మనుష్యుని' కూడా ఆగమని చెప్పి అతని సహాయముతో, విత్తనాలు యివ్వడానికి నిరాకరించిన ముగ్గురు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రి సభ్యుల్ని పట్టుకొని కొట్టులో పెట్టి తాళం వేసేడు. అర్ధరాత్రి దాటిన తరువాత ఆరోజు రోజంతా అతి పరిశ్రమవల్ల అలిసిపోయి, ఆ టేబులుమీదే రెండు చేతులమీద తలవాల్చి నిద్రపోయేడు. ఆ తెల్లవార్లూ కలలు వస్తూనే వున్నాయి. పర్వదినాలలోవలె విలువైన మంచి దుస్తులు వేసుకొని వేలకొలది జనం గుంపులు గుంపులుగా వెళ్ళిపోతూన్నారు. నేల యీనిందా అన్నట్లు ఆజనంకి అంతేలేదు. మధ్య మధ్య గుర్రపు రౌతులు నడుస్తున్నారు. రంగు రంగుల ఆ గుర్రాలు స్టెప్పీమీద నడుస్తూంటే వాటి డెక్కల చప్పుడుకి దిక్కులు మారుమ్రోగుతూన్నాయి. అకాత్తుగా మకార్‌కిదగ్గరగా ఆర్కెస్ట్రా మీద అంతర్జాతీయ గీతం మధురధ్వనితో వినబడుతూంది. వేగంగా వెళ్ళిపోతూన్న ఆపటాలాల వెనక 1920వ సంIIలో 'రాంగిల్ సేనాని' సైనికులచేత చంపెయ్యబడిన 'మిట్కా లోమాచ్' అను అతని స్నేహితుడు కనిపించేడు. అతన్ని చూసేటప్పటికి మకార్ ఉత్సాహం పట్టలేక పటాలం అడ్డుపడి

జనాన్ని తప్పించుకుంటూ 'మిట్కా, మిట్కా, ఆగు!' అని కేకేస్తూ, అతని కేసి వెళ్ళేడు. కాని అతని కంఠధ్వని అతనికే వినబడలేదు. మిట్కా గుర్రం మీ దనుంచే వెనుతిరిగి, యెవరినో అపరిచిత వ్యక్తిని చూసినట్లు చూసి గుర్రాన్ని ఆపకుండా దౌడుతీస్తూ వెళ్ళిపోయేడు. అతని తరువాత మకార్ కి సైన్యంలో అతనికింద పనిచేసి 1920వ సం॥లో బ్రోడా యుద్ధంలో పోలిష్ బుల్లెట్లువాతబడ్డ ట్యూలిన్ అనే సార్జెంటుని గుర్తుపట్టేడు. ట్యూలిన్ నవ్వుతూ గుర్రాన్ని గేలప్ మీద నడిపేసి మకార్ దగ్గరకువచ్చి కుడిచేతితో అతని గుర్రపు కళ్ళెం పట్టుకున్నాడు. ఆ గుర్రంమీద తెల్లటి కాళ్ళూ, చిన్నతలా అదీ ట్యూలిన్ వెనకటి గుర్రమే. ఇంతలో ట్యూలిన్ మాయమైపోయేడు. గుర్రంమాత్రం మెడ పైకి యెత్తి, దౌడుతీస్తూ వెళ్ళిపోయింది.

గాలికి కిరకిరలాడుతూన్న కిటికీ పట్టెల చప్పుడు తెల్లవార్లూ మకార్ కి సంగీతంలా వినిపిస్తూనే వుంది. ఇంటికప్పుమీద యినుపరేకుల బడబడ చప్పుడు గుర్రపు డెక్కల టక టక ధ్వనిలా వినిపించింది. మరునాడుదయం ఆరుగంటలకి రజ్మెట్నోవు సోవియెటుకి వచ్చేటప్పటికి మకార్ యింకా నిద్రనుంచి లేవలేదు. పెదవులమీద చిరునవ్వు కనిపిస్తూంది. కనుబొమ్మలు చలిస్తున్నాయి. రజ్మెట్నోవు అతన్ని తట్టి లేపుతూ,

"చెయ్యవలసిన పని కాస్తా చేసేసి, కలలుకంటూ హాయిగా పడుకుని నిద్దరోతున్నావా! బేనిక్ ని యెందుకు కొట్టేవు! ఇంకా తూర్పు తెల్లారకుండానే 9 బస్తాల గోధుమలు స్లెడ్జిమీద తోలుకొచ్చి నప్పచెప్పేసి, అర్జంటుగా పట్నం వెళ్ళిపోయేడు. లుబిష్కిన్ పరుగెత్తుకొని వచ్చి, 'బేనిక్ నీ మీద మిలీషియా యెదుట కేసు పెట్టడానికి వెళ్ళేడు' అనిచెప్పేడు. కొట్టడం మాట నిజమేనా! దేవిడోవు వింటే యేమంటాడు!"

నగుల్నోవు ముఖం తుడుచుకుని యేదో ఆలోచనా పూర్వకంగా చిరునవ్వు నవ్వేడు.

"అందుకే!" అన్నాడు. "ఎలాంటి కల వచ్చిందనుకున్నావు యిప్పుడు వొకటోరకం కల!"

“కలకి యేంకాని ముందు జేనిక్‌ని యెందుకు కొట్టేవో చెప్పుదూ!”

“పొద్దున్నే అలాంటి వెధవ మాట తలపెట్టకూడదు. గోధుమలు తీసుకు వచ్చేడనా అన్నావు? అలాగ అయినట్లయితే పనిచేసిందన్నమాటే. 9 బస్తాల గోధుమ విత్తనాలు; అదేమీ సాధారణ విషయం గాదు. ప్రతివిప్లవద్రోహిని పిస్టలు తిరగేసి రేవునెత్తి పరీలా వొక్క దెబ్బ కొట్టగానే 9 బస్తాల గోధుమలు తెచ్చి యిచ్చినట్లయితే, నా జీవితకాలం అంతా అలాంటివాళ్ళని వెతికి వెతికి కొట్టడంతోనే కాలక్షేపం చేద్దును. వాడు అన్నమాటలకి అసలు యింకా చాలదు! ఇంకా చంపెయ్యకుండా ప్రాణాలతో బయటికి వెళ్ళనిచ్చినందుకే సంతోషించవలసింది. వీడు జనరల్ షెమనోవ్ గుంపుకి చెందిన వాడు. వాళ్ళని పూర్తిగా వోడించి నల్లసముద్రంలోకి తరిమీదాకా మనతో యుద్ధం చేసేడు. వాళ్ళీ యిప్పుడు మనకి ప్రతిబంధకాలు కల్పించి, ప్రపంచ విప్లవానికి అపకారం చెయ్యడానికి చూస్తున్నాడు. పార్టీని, సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని యెన్ని అన్నాడో లెక్కలేదు. వాణ్ణి నిలువునా చీరేద్దాం అని అనిపించిందంటే నమ్ము.”

“అయితేమాత్రం— అలా కొట్టడం తప్పు. వెంటనే అరెస్టు చేసి యుండవలసింది.”

“అరెస్టు కాదు, చంపేసియుండవలసింది!” నగుల్నోవు రెండు చేతులతోను అభినయించేడు. “ఎందుకు చంపకుండా వదిలిపెట్టేనో నాకే తెలియదు. ‘అయ్యో యెందుకు చంపేముకాదు!’ అని యిప్పుడు విచారంగావుంది!”

“ఎంతసేపూ కోపమే కాని మంచి, చెడ్డా, ఆలోచన లేదా యేమిటి! డేవిడోవు రాగానే యిది తెలిసిన తరువాత యేమంటాడో చూడు.”

“అనడానికేముంది! చాలా మంచిపనిచేసేవోయ్ అని మెచ్చుకుంటాడు. అతనుకూడా నీలాగే అనుకుంటున్నావా యేమిటి?”

రజ్మటోన్నోవు నవ్వి వేలుతో టేబులు మీద కొట్టి, తరవాత మకార్ తలమీద కొట్టి ‘యేమీ తేడా లేదు.” అన్నాడు. మకార్ అతని చెయ్యి తోసి పారేసి వొంకెని తగిల్చియున్న గొర్రె చర్మపు కోటు తీసి తొడుక్కుంటూ,

బయలుదేరేడు. గుమ్మం దాటిన తరువాత తలుపు దగ్గరగా వేస్తూ, "ఆ పక్క గదిలో ముగ్గురు పెటీ బూర్జువాలు వున్నారు. వాళ్ళని వెంటనే గోధుమలు తీసుకురమ్మని చెప్పి వొదిలెయ్యి. నేను స్నానంచేసి వచ్చేటప్పటికి తీసుకు రాకపోతే మళ్ళీ అరెస్టు చేస్తాను." అని చెప్పి వెళ్ళిపోయేడు.

ఆ మాట వినేటప్పటికి రజ్మటోన్నవు ఆశ్చర్యపోయేడు. సోవియటు పాత రికార్డులు జాగ్రత్త చేయబడ్డ గదివైపు గబగబ వెళ్ళి తలుపు తీసిచూసే టప్పటికి లోపల ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు వున్నారు. ఆ క్రితం రాత్రి అంతా వాళ్ళు గదిలో క్రిందపడియున్న పాత పేపర్లమీద పడుకొని సుఖంగా నిద్దరోయేరు. రజ్మటోన్నవు తలుపుతీసేటప్పటికి ఆ చప్పుడుకి మెలుకువ వచ్చి లేచి నిలపడ్డారు.

"మా మకార్..........." అని ఆండ్రీ యేదో చెప్పబోయేడు. కాని 'క్రేస్నకోటోవ్' అను ముసలి కోసక్కు అతని మాటలకి అడ్డంవచ్చి, "ఆండ్రీ స్టెఫినోవిచ్, వెనకటిదంతా తవ్వడంయెందుకు! మేము చేసిందితప్పు; యేమీ అనుమానంలేదు. మమ్మల్ని వొదిలేస్తే వెంటనే గోధుమలు తెచ్చి యిచ్చేస్తాము. ఆ తొందరలో ఆలా అన్నాం కాని, రాత్రి మేమంతా కూర్చుని ఆలోచించుకుంటే మాదే తప్పు అని తోచింది. దాపరికం యెందుకు; మా గోధుమ విత్తనాలన్నీ మా........."

మకార్ చేసిన తొందర పనికి క్షమాపణ చెప్పుకొని వాళ్ళని పంపించేద్దం అని అనుకుంటూన్న రజ్మటోన్నవు వాళ్ళ మాటలు వినగానే వెనకటి ధోరణిమార్చి "మీరు యిదివరకు యెప్పుడో తెచ్చి యివ్వవలసింది!" అన్నాడు అధికార సూచకస్వరంతో. "అందులోనూ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులుకూడాను! మీరు యింత వరకూ యివ్వలేదంటే విన్నవాళ్ళు కూడా నవ్వుతారు."

"మమ్మల్ని వొదిలెయ్యండి, వెనకటి సంగతులన్నీ మళ్ళీ యెందుకు............" ఆంటిప్ గ్రాచ్ సిగ్గుచేత చిన్నబుచ్చుకున్నాడు.

తలుపు బారుగా తెరిచేసి రజ్మటోన్నవు టేబులు దగ్గరకి వెళ్ళేడు.

"మకార్ చేసినపనే సరి అయినదేమో. అలా చేస్తేకాని ప్రజలు లొంగనే లొంగరు. ఒక్క రోజులో మకార్ యెల్లా లొంగతీసేడో. ఈ పని మొదటే చేసినట్లయితే యీపాటికి గోధుమలన్నీ వసూలయిపోయి యుండును!" అనుకొంటున్నట్లు ముఖంచూస్తే స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ఇరువదిఐదో ప్రకరణము.

యువకుని ప్రచారం.

డేవిడోవు 3 బస్తాల కొత్తరకపు గోధుమ విత్తులు తీసుకొని, వెళ్ళిన పని జయప్రదంగా నెరవేరిందన్న ఉత్సాహంతో తిరిగివచ్చేడు. అతడు భోజనానికి కూర్చున్న తరువాత అతనున్న యింటియామె క్రితంరోజున మకార్, గ్రిగర్ బేనిక్‌ని కొట్టేడనీ, వారి ముగ్గురు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల్ని పట్టుకొని సోవియటులోనే ఒక కొట్టులో పెట్టి, రాత్రి అంతా అట్టేపెట్టేడనీ చెప్పింది. అప్పటికప్పుడే యీ విషయం గ్రామం అంతటా పాకింది. డేవిడోవు హడావిడిగా భోజనం ముగించి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయానికి వెళ్ళిపోయేడు. అక్కడ వివరంగా ఆ విషయం అంతా తెలుసుకున్నాడు. "నగుల్నోవు మంచిపని చేసేడు. అలా చెయ్యవలసిందే" అని లుబిష్కిన్ మొదలయినవాళ్ళు కొందరు సమర్థించేరు. "విత్తనాలు యివ్వనన్నంత మాత్రంచేత రైతుల్ని కొట్టడం, అరెస్టు చెయ్యడం మంచిదికాదని ప్రచారక దళ సభ్యులు మొదలయినవాళ్ళు విమర్శించేరు. యాకోవ్ లూకిచ్ మాత్రం గుడ్లుమిటకరించి చూస్తూ కూర్చున్నాడేకాని పెదవులుకూడా కదపలేదు. కొంతసేపటికి మకార్ కూడా ఆఫీసుకి వచ్చేడు. ఆరోజున అతడు మామూలుకంటె కరకుగాను, ముక్తసరిగాను వున్నాడు. అందరూ యెవరి పనులమీద వారు వెళ్ళిపోయిన తరువాత డేవిడోవు మకార్‌ని క్రితంరోజు విషయాలని గురించి అడిగేడు.

"నిన్న యెవరినో కొట్టేరట యేమిటి?"

"మీరు విననే విన్నారు; నన్ను అడగడం యెందుకు?"

"విత్తనాలు వసూలు చేయడానికి ప్రజలలో చేస్తూన్న ప్రచారం యిదేనా యేమిటి?"

"అయితే నాదగ్గర యెప్పుడూ అలాంటి కారుకూతలు కుయ్యొద్దండి! ఒక విప్లవద్రోహి— మన గర్భ శత్రువు— సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని, పార్టీని అలా తూలనాడుతూంటేమాత్రం సహించి వూరుకోలేను!"

"కాని దానివల్ల ప్రజలకి మనమీద యెటువంటి ఉద్దేశ్యం యేర్పడు తుందో, రాజకీయ దృష్ట్యా చూస్తే యెంత పెద్ద తప్పో ఆలోచించేరా?"

"ఆలోచనకి అవకాశం లేక పోయింది."

"అదీ వొక సమాధానమేనా! ప్రభుత్వాన్ని తిట్టినందుకు వెంటనే అరెస్టు చెయ్యవలసింది. అంతేకాని కొట్టకూడదు. కమ్యూనిస్టులం అని అను కుంటూన్న మనంచెయ్యవలసినపని కాదది. ఈవేళ 'న్యూక్లియస్' మీటింగులో ఆవిషయం మనం అందరం కలసి ఆలోచించి యుందుము. మీరు చేసిన అనా లోచితపు పనివల్ల మిగిలిన మా అందరికీకూడా యెంత చిక్కు వచ్చిందో చూడండి. మనమే అటువంటి పని చేస్తే యింక యేమైనా వుందా! ఇదిగో యిప్పుడే చెపుతూన్నాను— డిస్ట్రిక్టు కమిటీ తీర్పు వచ్చేదాకా ఆగక యీ రోజునే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపుమీటింగులో పెడతాను యీవిషయం. దాన్ని గురించి విచారణ చెయ్యక వూరుకుంటే ప్రజలంతా— మనం అంతా వొకటే గుంపు అనీ, నువ్వుచేసినపని విచారణేనా చెయ్యకుండా వూరుకున్నా మనీ అనుకుంటారు. అందుచేత చూసీచూడనట్టు, యెంతమాత్రం వూరుకో టానికి వీలు లేదు. మీరు కమ్యూనిస్టులై యుండీకూడ 'జెండర్మ్'లా ప్రవ ర్తించేరు. చాలా విచారకరమైన విషయం."

కాని నగుల్నోవు మాత్రం తాను చేసింది తప్పు అని అంగీకరించలేదు. డేవిడోవు అతనికి అనేక విధాల చెప్పి అంగీకరింప చెయ్యడానికి చూసేడు; అటువంటి ప్రవర్తన రాజకీయంగా చాలా హానికరం; కమ్యూనిస్టు అనుకున్న వాడెప్పుడూ అలా చెయ్యకూడదు; అనియెన్ని చెప్పినా నగుల్నోవు వొక్కటే సమాధానం చెప్పేడు.

"వాడిని కొట్టడంలో తప్పు యెంతమాత్రం లేదు. సరిగా కొట్టనేలేదు. ఒక్క దెబ్బమాత్రం వేసేను. ఇంకా కొట్టియుండవలసింది. ఆ విషయాన్ని

గురించి యెత్తకండి యింక! నేను 'పార్టిజాన్‌ని'; నా పార్టీని, అటువంటి తుచ్ఛులు యెదిరిస్తే, సంరక్షించుకోడం యెల్లాగో తెలుసును."

"వాడిని తగలెయ్యా, ఆ జేనిక్ మనవాడు అనడం లేదు నేను! నా ఉద్దేశ్యం యేమిటంటే వాడిని కొట్టకూడదు. పార్టీని నిందించినట్లయితే వాణ్ణి నేలనెట్టి రాసెయ్యడానికి అనేక మార్గాలున్నాయి. మీరు యింటికి వెళ్ళిపోయి యీ కోపం తగ్గిన తరువాత మళ్ళీ ఆలోచించండి. సాయంకాలం న్యూక్లియస్ మీటింగుకి వచ్చి నేను చెప్పినదే రైటు అని వొప్పుకుతీరుతారు."

సాయంకాలం యింకా న్యూక్లియస్ మీటింగు ప్రారంభం అవలేదు. నగుల్నోవు కనుబొమ్మలు ముడేసి, గదిలోకి వచ్చేడు. వెంటనే డేవిడోవు అతనిని,

"బాగా ఆలోచించారా!" అని అడిగేడు.

"ఆ—"

"కొట్టడం మంచిదేనా!"

"ఇంకా కొట్టవలసింది— వెధవని! వాణ్ణి చంపినా దోషం లేదు!"

ప్రిచారకదళ సభ్యులు ముగ్గురూ డేవిడోవ్ పక్షం వహించి, నగుల్నోవు జేనిక్‌ని కొట్టడం శుద్ధపొరపాటని వోటుచేసేరు. రజ్మెట్నోవు తటస్థంగా వూరుకున్నాడు. ఆ మీటింగులో అసలు అతను మాట్లాడనేలేదు. కాని ఆఖరున నగుల్నోవు లేచి,

"మీరు యెవరు యెన్ని చెప్పినప్పటికి నేను నా వుద్దేశ్యమే సరిఅయినదని నమ్ముతూన్నాను." అని చెప్పి వెళ్ళిపోతూంటే, రజ్మెట్నోవు గభాలున లేచి గొణుక్కుంటూ వెళ్ళిపోయేడు.

వరండాలో ఆగి సిగరెట్లు కాలిగిస్తూన్న సమయం, అగ్గిపుల్ల వెల్తురులో డేవిడోవ్ వాడిపోయివున్న నగుల్నోవు ముఖం చూసి అనునయ స్వరంతో

"మకార్! మా మీద కోపగిస్తే యేం లాభం చెప్పు!" అన్నాడు.

"మీ మీద కోపం యేం లేదునాకు."

"మీరు పూర్వపు పార్టిజాన్ పద్ధతులు వుపయోగిస్తున్నారు. కాని

అప్పటికీ యిప్పటికీ కాలం మారిపోయింది. ఇప్పుడు మనం కొండ కాలలో నిల బడి యుద్ధం చెయ్యాలి కాని గోరిల్లా యుద్ధం కాదు. కాని మనం అందరం అందులో ముఖ్యంగా నౌకాసైన్యంలో పనిచేసినవాళ్ళం యీ కొత్తవిధానా నికి అలవాటు పడలేదు. మకార్!యూకు నరాలబలహీనతవల్ల కోపంయెక్కువే కాని ఆ కోపం కొంచెం అణుచుకోవాలి. — కాదూ? మన తరవాత తరం కుర్రాళ్ళని చూడండి. కమ్యూనిస్టు యువకసంఘాలకి చెందిన మన ప్రచారక దళ సభ్యులు అందులోనూ వేనియామైడియనోవు యెల్లా పనిచేస్తున్నాడో చూడండి. అతనివంతు పనూలు చెయ్యవలసిన విత్తనాలు యించుమించుగా అప్పుడే పనూలు చేసేసేడు. చూడడానికి అమాయకుడులా కనిపిస్తాడు. వొళ్ళంతా మచ్చలూ అతేమూ 25 యేళ్ళుకూడా వుండవు. అయినప్పటికీ అతనువొక్కడూ, మనం అందరం కలిసి చేసిన పని కంటె యెక్కువ పని చేసేడు. చలాకీగా మాట్లాడుతూ, అందరి యిళ్ళకి వెడతాడు. అతిపరిచయ ముగా రైతులందరితోనూ, కలిసి మెలిసి వుంటూ, తమాషా అయిన కథలు చెబుతూంటాడుట. అతను వెళ్ళి అడగడం తడవుగా రైతులు మారు మాటాడ కుండా అరెస్టులు, కొట్లాటలు, అవసరం లేకుండా వెంటనే తెచ్చి యిచ్చే స్తున్నారు. తప్పకొక్క రోజు అతనితోకూడా వెళ్ళి, యేలా పనూలు చేస్తు న్నాడో చూసిరండి. అతనితో కూడా వెళ్ళడం మీరు గౌరవభంగం అను కోకండి. కుర్రవాళ్ళ దగ్గరనుంచికూడా మనం అనేక విషయాలు నేర్చుకో వలసివస్తుంది. మనకి, వాళ్ళకి చాల భేదం వుంది; వాళ్ళ సమర్థత మనదగ్గర లేనేలేదు............"

నగుల్నోవు అంతా శాంతంగా విన్నాడు.

మరునాడుదయం నగుల్నోవు నైడియనోవుని కలుసుకున్నాడు.

"ఈవేళ నాకేమీ పని లేదు. మీతోకూడా వచ్చి కావలసినట్లయితే యేదేనాసహాయంచేస్తాను. ఇంక యెన్ని విత్తనాలు పనూలు చెయ్యాలిమీరు?"

"ఇంచుమించుగా అన్నీ పనూలు చేసినట్లే— తప్పకుండా రండి వెడదాం. మనం యిద్దరం వుంటే యింకా సరదాగా వుంటుంది."

ఇద్దరూ కలిసి వెళ్ళిపోయేరు. సైడియనోవు బాతులా వూగుతూ, వేగంగా వెళ్ళిపోతూన్నాడు. నగుల్నోవుకి అంత వేగంగానడవడం అలవాటు లేదు. తోలుకోటు బొత్తాలు వూడిపోయి గాలికి యెగురుతూంది. అతనిదగ్గర నుంచి సన్‌ఫ్లోర్ నూనె వాసన వేస్తూంది. నెత్తిమీది టోపీ బాగా ముందరికి లాక్కున్నాడు. డేవిడోవుచేత అంత అల్లా పొగడబడిన సైడియనోవు ముఖం కేసి పరిశీలనగా చూడసాగేడు నగుల్నోవు. ఆగుండ్రటి ముఖంలో శాంతము, ఉత్సాహము తొణుకాడుతూన్నాయి. మీసకట్టు కూడా సరిగా యేర్పడలేదు.

వాళ్ళు కోళ్ళ గాతిఅని పేరుపెట్టబడ్డ అకిమ్ బెస్లిబ్నోవు యింటికి వచ్చేరు. వాళ్ళంతా వుదయం భోజనానికి అప్పుడే కూర్చున్నారు. ముసలి అకిమ్ బల్లకి వొక చివరగా కూర్చున్నాడు. అతని పక్కనే అతనికొడుకు అకిమ్ కూర్చున్నాడు. మంచి నడివయస్సులో వున్నాడు. తండ్రి కొడుకులది యిద్దరిదీకూడ వొకటే పేరు అవడంచేత అతనిని చిన్న బెస్లిబ్నోవు, అంటారు. చిన్న అకిమ్ భార్య, విధవ అత్తగారు అతనికుడివయిపున వున్నారు. అటుతరువాత పెళ్ళియీడు వచ్చిన యిద్దరు కూతుళ్ళు, కూర్చున్నారు. మిగిలిన రెండు వైపుల పిల్లలు కూర్చున్నారు.

"ఏమండి— నమస్కారం." సైడియనోవు టోపీ తీసి చేత పుచ్చుకొని, రెండవ చేతితో రేగిపోయిన క్రాపింగు సర్దుకుంటూ లోపలికి వెళ్ళేడు.

"నిజంగానే మాకు అభివందనాలయినట్లయితే ప్రత్యభివందనాలు." స్వతోహాగా అతి పరిచయంగా మాట్లాడుతూ, వేళాకోళంగా వుండే స్వభావము గల చిన్న అకిమ్ ఆహ్వానించేడు.

నగుల్నోవే కనక అయినట్లయితే దానికి సమాధానంగా కనుబొమలు ముడేసి "నీతో వేళాకోళానికి రాలేదు మేము యిప్పుడు. ఇంతవరకు మవ్వు గోధుమలు యెందుకు తీసుకు రాలేదు!" అని అనియుండును. కాని సైడియనోవు చిరునవ్వు నవ్వుతూ, వాళ్ళ ముఖాలలోని అయిష్టత గుర్తించనట్లు, "భోజనానికి కూర్చున్నట్టున్నారు!" అన్నాడు.

చిన్న అకిమ్ "సరిగ్గా భోజనాలకి కూర్చున్న సమయానికి వచ్చేరు. కొంతసేపు కూర్చోండి— లేకపోతే మళ్ళీ రండి" అని అనబోతున్నాడు, వాళ్ళని కూర్చోమని అయినా అనకుండానే. కాని నైడియనోవు అతనికి మాట్లాడడానికి అవకాశము యివ్వకుండా వెంటనే మళ్ళీ మొదలెట్టేడు.

"మాకోసం అని లేవనక్కరలేదు. కూర్చోండి. మాకుకూడా భోజనం పెడతానంటే మేముకూడా సిద్ధమే. ఈవేళ యింకా నా భోజనం అవలేదు. మన కామేర్డ్ నగుల్నోవుది యీపూటే అవడంచేత అప్పుడేదిట్టంగా పట్టించే వుంటారు. కాని మేము యింటి పట్టున వుండకుండా పత్తుల్లా తిరుగుతూ యే సాయంత్రమో ఆకలి తీరేందుకు పొట్టలో యింత పారేస్తాము."

"అయితే మీరు శ్రమపడి పంట పండించవలసిన అవసరం లేదులా వుంది— తిండి తినడమే కాని." చిన్న అకిమ్ నవ్వేడు.

"తిండి తిన్నా తినకపోయినా పత్తుల్లా యెప్పుడూ వుల్లాసంగానే వుంటాము." అంటూ నైడియనోవు కోటుతీసేసి టేబులు ముందు కూర్చున్నాడు. అతని చొరవకి నగుల్నోవు ఆశ్చర్యపోతున్నాడు. పిలవని పేరంటముగా వచ్చి చతికిలబడ్డ ఆ అతిథికేసి ముసలి అకిమ్ కోరచూపులు చూసేడు. కాని చిన్న అకిమ్ పకపకా నవ్వేడు.

"అదీ— చొరవ అంటే అలా వుండాలి. ముందుగానే మీరు భోజనం చెయ్యలేదని చెప్పేరు నయమే. లేకపోయినట్లయితే నేను, మీరు 'భోజనానికి కూర్చున్నారులావుంది.' అన్నప్పుడు 'అవును. తొందరపని యేమీ లేకపోతే భోజనం అయిందాకా కూర్చోండి.' అని అనబోయేను. పిల్లా! స్పూను వొకటి తీసుకురా."

ఒక ఆమె లేచి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంటూ అలమారు దగ్గరకు వెళ్ళింది స్పూన్ కోసం. స్పూన్ తీసుకువచ్చి ఎలి పసప్రితో నైడియనోవు చేత వుంచింది. అంతా కులాసాగా కబుర్లు మొదలెట్టేరు. చిన్న అకిమ్ భోజనానికి నగుల్నోవునికూడా ఆహ్వానించేడు. కానిఅతను నిరాకరించి పక్కనే గోడవారనున్న కావిడిపెట్టెమీద కూర్చున్నాడు. కనుబొమల దగ్గరనుంచీనెర

సిపోయిన ముసలి అకిమ్ భార్య రొట్టె వొకటి తీసుకువచ్చి యిచ్చింది. అంత క్రితం స్పూన్ తెచ్చి యిచ్చిన పిల్ల లోపలి గదిలోకి పరుగెత్తివెళ్ళి, శుభ్రమైన తువ్వాలు వొకటి తీసుకువచ్చి నైడియనోవు కాళ్ళమీద కప్పింది. చిన్న అకిమ్ యేమీ సంకోచం లేకుండా అతికలిసికట్టుతనంగావున్న నైడియనోవు ముఖంకేసి చూసి,

"కామ్రేడ్! మా పిల్ల మీదగ్గర యెంత చనువుగా ప్రవర్తిస్తూందో చూనేరా! ఇంతకాలం అయింది— అది యెన్నడూ నాకై నాకాని వొక్క పర్యాయంకూడ శుభ్రమైన తుండుగుడ్డ తెచ్చి యివ్వగదు. మీరుమాడండి— యింకా కుర్చీమీద ముడ్డి మోపేరో లేదో అప్పుడే తెచ్చి అందించింది. కావలసినట్లయితే మీకు యిచ్చేస్తాం తీసుకుపొండి" అన్నాడు.

తండ్రి మాటలకి ఆమె సిగ్గుపడి, చేతితో ముఖం చాటు చేసుకొని, లేచి నిలబడింది.

"ముఖంనిండా మచ్చలూ నన్ను యెప్పుడూ పెళ్ళిచేసుకోడు. చీకటి పడ్డతరవాత కొంచెం అందంగా కనిపిస్తే అప్పుడు యెవరేనా అంగీకరించవచ్చు." అన్నాడు నైడియనోవు అకిమ్‌కి సమాధానంగా.

ఒక గిన్నెతో వుడకపెట్టినపళ్ళు తీసుకువచ్చి అక్కడ పెట్టేరు. అంతా నిశ్శబ్దంగా తినడం ప్రారంభించేరు. నములుతూన్న చప్పుడు, కర్ర స్పూనులు గిన్నెకి తగిలి అవుతూన్న చప్పుడుమాత్రం వినిపిస్తూంది. చేరిపండు ముక్కకోసం వొక కుర్రాడు స్పూన్‌తో గిన్నెలు వెదకడం మొదలెట్టేడు. వెంటనే ముసలి అకిమ్ స్పూన్‌లోది పీల్చేసి, అది పుచ్చుకొని ఆ కుర్రాడి నెత్తిమీద కొట్టి,

"ఛీ! వెధవా, మంచి ముక్కలన్నీ నీకేకాని యెవరికీ అక్కరలేదనుకున్నావుట్రా!" అన్నాడు.

"చర్చిలో వున్నట్లు నిశ్శబ్దంగా యేలా వుందో," అంది ముసలి అకిమ్ భార్య.

"చర్చిలోమాత్రం అస్తమానూ నిశ్శబ్దంగా వుంటుందా!" అంటూ

వేనియా మాంసం కూర నోట్లో వేసుకున్నాడు. "మావూళ్ళో 'ఈస్టరు'పండు గులముందు జరిగిన సంగతి యిప్పటికీ నాకు జ్ఞాపకం— మీరుకనక వున్నట్ల యితే కడుపులు చెక్కలయ్యేలా నవ్వివుండురు."

యజమానురాలు ప్లేటులు బాగుచెయ్యడం ఆపింది. చిన్న అకిమ్ సిగ రెట్టు వెలిగించి సావకాశంగా కూర్చున్నాడు. ముసలి అకిమ్‌కూడ గరుగ్రీవ తేన్పి కాగ్రీస్ చేసుకొని చెవులువోరపెట్టి వింటున్నాడు. నగుల్నోవు "అసలు మాట యెంతకీ యెత్తడేం! వీళ్ళేమీ యిస్తారని తోచదు. తండ్రి, కొడుకులు యిద్దరూకూడ వొకర్ని మించినవాళ్ళు వొకరు. మొండిపీనుగులలో మొదటి రకం. పోనీ జబర్దస్తీ చేద్దం అంటే— యీ చిన్న అకిమ్ రెడ్ ఆర్మీలో పని చేసేడు. అందుచేత పూర్తిగా మన పక్షంవాడు. అయినప్పటికి శుద్ధ పిసిని కొట్టు అవడంచేత 'ఇదిగో మీకు యివ్వవలసిన గోధుమలు' అని తీసుకువచ్చి యివ్వడు. అంతవరకూ యెందుకు—విరిగిన వేలుమీద వుచ్చకూడా పొయ్యడు. వాడి సంగతి యెరగనూ!" అనుకుంటూ ముళ్ళమీద వున్నట్లు కూర్చున్నాడు.

నైడియనోవు ఒకనిముషం ఆగి మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"మాది టట్సీవుస్క జిల్లా. వొకసంవత్సరం యీస్టరు పండుగ రోజున మతంమీద నమ్మకం వున్నవాళ్ళందరూ పోగుపడ్డారు. మతగురువు ప్రార్థన మొదలెట్టేడు. పిల్లలంతా బయట ఆడుకుంటున్నారు. ఆ వూళ్ళో రెండేళ్ళ గిత్తదూడ వొకటి వుంది. అది శుద్ధ పోట్లగొడ్డు. దాన్ని ముట్టుకుంటేచాలు తరుముకొచ్చి కిందపడేసి పొడిచి పొడిచి వొదిలిపెడుతుంది. అది చర్చిబయట దూరంగా యెక్కడో మేస్తూంది. ఎవడో కొంటెవెధవ దానిదగ్గరకు వెళ్ళి యేంచేసేడో తరుముకొచ్చింది. ఆకుర్రాడు హడలిపోయి పరుగు దొరకపుచ్చు గున్నాడు. చర్చి దగ్గరకి వచ్చేటప్పటికి అది ఆకుర్రాడిని సమీపించింది. కాని వాడు చటుక్కున గేటుదాటి చర్చిలోకి పరిగెత్తేడు. దూడకూడ అంతటితో వొదిలిపెట్టక వెంటపడి చర్చిలోకి వెనక్కాలే తరుముకొచ్చింది. చర్చిలో సూది మోపడానికికూడా స్థలం లేకుండా తొడ తొక్కిడిగావున్న జనంలో పడి ఆ దూడ వాళ్ళనందర్నీ చెల్లాచెదరు చేసేసి, ఆకుర్రాడిని కొమ్ములతో

యెత్తిపారేసింది. ఆవిసురుకి వాడు వెళ్ళి తలక్రిందులుగా వొక ముసలమ్మ మీద పడ్డాడు. ఆమె పడిపోవడంలో తల చర్చిగోడకి గట్టిగా తగలడంచేత గట్టిగా అరుస్తూ "అయ్యో వీడి అమ్మకడుపు మాడ! చంపేసేడర్రోయ్" అని తిట్టుపం లంకించుకుంది. పక్కనే నిలబడియున్న ఆ ముసలమ్మ మొగుడు 'యేమిరా వెధవా! కళ్ళు కనిపించడం లేదుట్రా, అల్లామీద పడ్డావు!' అంటూ చేతిలోనున్న కర్రతో వాడిని రెండు బాదేడు. ఆ దూడకూడ అంతటితో వూరుకోక ఆ ముసలివాడిమీద పడి క్రిందపడేసి కుమ్మడం మొదలెట్టింది. అప్పుడున్న ఆగందరగోళం మీరు చూసి తీరాలి. ఆల్టార్ దగ్గర వున్నవాళ్ళకి యీ గందరగోళం యెందుకో అర్థం అయిందికాదు. కాని, ద్వారం దగ్గరనుంచి కేకలు, పెడబొబ్బలు, స్పష్టంగా వినిపిస్తూవున్నాయి. అందుచేత వాళ్ళంతా కూడ ప్రార్థన మానేసి ఆ గోల యేమిటని వొకళ్ళ నొకళ్ళు అడుగుతూ కంగారు పడడం మొదలెట్టేరు." వేనియా తన గ్రామస్థులంతా ఎలా భయ పడ్డారో, వొకరితో వొకరు రహస్యంగా ఎలా మాట్లాడేరో అన్నీ ఆ కథ చెప్పడంలో చేతులు తిప్పుతూ, హావభావాలు చూపిస్తూ, నిజంగా అక్కడ జరుగుతూందా అన్నట్లు అతి చమత్కారంగా చెప్పేడు. చిన్న అకీమ్ పొట్ట చెక్కలయ్యేలా వొక్కటే నవ్వు. "ఇంతగల్లంతుచేసింది దూడ, బాగుంది!" అన్నాడు.

వేనియాకూడా నవ్వుతూ మళ్ళీ కథ ప్రారంభం చేసేడు.

"వేళాకోళానికి వొకడు ఆ పక్కవాడితో యేకుక్కఅయినా లోపల జొరబడి యుంటుంది" అన్నాడు. ఆ పక్కనేయున్న వొక ఆమె హడలి పోయి చర్చి అంతా ప్రతి ధ్వనించేటట్లు 'యేమేవ్, అమ్మోయ్! యిల్లారా కరచి చంపేస్తుంది' అని అర్చింది. లోపల వున్నవాళ్ళంతా వొకళ్ళ నొకళ్ళు తోసుకుంటూ కిందా మీదా పడడంలో దీపం క్రింద పడిపోయి యేదో కాలిన వాసన వెయ్యడం మొదలెట్టింది. దీపాలు ఆరిపోవడంచేత చర్చిఅంతా చీకటికోణం అయింది. అప్పుడు యెవడో 'చర్చి అంటుకుంది!' అని అర్చేడు. దీపాలుకూడా ఆరిపోవడంతో మరీ గందరగోళం అయిపోయింది. "పిచ్చి

ఉక్కా!, 'కాలిపోతూంది నడవండి, నడవండి!' 'హేమిటి యీగోల అంతా!' 'కొంప మునిగింది, యేదో ప్రమాదం జగిగింది!' 'ఆ— యేదో ప్రమాదం వచ్చిందా! ఏమేవ్ నడు వెళ్ళిపోదం!' అనుకొంటూ వాళ్ళంతా గుమ్మాల వైపు తోసుగుర్రావడం ప్రారంభించేరు. ఆ సమ్మర్దంలో మనిషి కదలడానికి కూడావీలు లేకపోయింది. దీపపు సెమ్మా విరిగి కిందపడిపోయింది. దానిమీద నున్న రకోపెక్కులు కిందపడి దొర్లిపోయేయి. చర్చి కాపలాదారు 'దొంగలు దొంగలు' అని అరుస్తూ పరవళ్ళుతొక్కేడు. ఆడవాళ్ళందరూ గొర్రెలమందలా ఆల్టార్ దగ్గరకు తోసుకవచ్చేరు. అర్చకుడు చేతిలోనున్న హారతి పళ్ళెంతో వాళ్ళ నెత్తిమీద కొట్టి వెనక్కి తరుముతూ, 'ఇలా యెక్కడికి? లోపలికి వచ్చి యిదంతా అపవిత్రం చేస్తారా — ఛీ అవతలకి పొండి. ఆడాళ్ళు యిక్కడికి రాకూడదని తెలియదూ!' అని కేకలేసేడు. ఆ రోజు గ్రామాధికారి కూడా ఆ చర్చిలో వున్నాడు. అతడు లావుగా చిన్న పాణకికి కాళ్ళు పెట్టినట్లు వుంటాడు. పొట్టకి అడ్డంగా గొలుసూ అతనూ, గునగునా నడుస్తూ యేలాగో కష్టపడి ద్వారందాకా వచ్చేడు. కాని అక్కడనుంచి యింక వెళ్ళ లేక 'ఏయ్— నన్ను వెళ్ళనివ్వండి! నేనూ— గ్రామాధికారిని; తప్పుకోరేం!' అని అధార్టీ చేసేడు. అయితేమాత్రం ఆ గందరగోళంలో అతనిమాట వినే వాళ్ళు యెవరు!"

అందరూ కడుపు చెక్కలయేటట్లు నవ్వుతూన్నారు.

"మావూళ్ళో వొక దొంగ యున్నాడు. గఱ్ఱం కనిపిస్తేచాలు దాన్ని యెత్తుకుపోతాడు. దాన్లో అంతె వేసిన చెయ్యి. వాణ్ణి పట్టుగోడానికి యెంత ప్రయత్నించినా దొరికేవాడు కాడు. చేసినపాపాలన్నీ పోడానికి తరుచుగా ఆ చర్చికి వచ్చి ప్రార్థిస్తూండేవాడు. ఆలాగే ఆరోజుకూడా చర్చికివచ్చేడు. లోపలనున్న జనం అంతా యీవేళతో మనపని అఖరు! 'యేదో ప్రమాదం జరిగింది!' అని కేకలేస్తూ, తొటుప్రపాటు పడడంచూచి ప్రార్థిస్తూన్న అతడు గబగబా వొక కిటికీ వైపు పరుగెత్తేడు. కాని ఆ వూచలలోనుంచి వెళ్ళడా నికి సాధ్యపడలేదు. మిగిలినవాళ్ళంతా గుమ్మం దగ్గర తోసుకుంటూండడం

చేత వాడు యెటు వెళ్ళడానికి తోచక చర్చి అంతా కాలు కాలిన పిల్లి లా తిరగడం మొదలెట్టేడు. కాని యెటు వెళ్ళడానికి వీలులేక వెర్రిమొహం వేసి నిలబడిపోయి చేతులు నలుపుకుంటూ 'అయ్యో, ఆఖరికియిక్కడ పట్టుపడ్డానే! చర్చిలో పట్టుబడిపోవలసి వచ్చింది.' అని వాపోయేడు."

చిన్న అకిమ్, అతని భార్య, యిద్దరు కూతుళ్ళు పొట్టలు వుబ్బేలా నవ్వేరు. కళ్ళ నీళ్ళు వచ్చేయి. ముసలి అకిమ్‌కూడ బోసినోరు తెరిచి నవ్వుతున్నాడు. అతని భార్యమాత్రం కొంచెం చెముడు వుండడంచేత కథఅంతా వినబడక యెందుకో అకారణంగా యేడుస్తూ, కళ్ళనీళ్ళు తుడుచుకుని,

"దొరికిపోయేడా పాపం! అయితే ఆఖరికి వాణ్ణి యేం చేసేరు?"అంది.

"ఎవర్ని!"

"ఎవరేమిటి- ఆ పుణ్యాత్ముణ్ణి!"

"ఏ పుణ్యాత్ముడు?"

"ఇప్పుడు మీరు అన్న యాత్రికుడుని."

"యాత్రికుడుమాట యేమీ రాందే!"

"అయితే నాకేం తెలీదు. కొంచెం చెముడు వుంది. నాయనా నాకు. అందుచేత సరిగ్గా వినిపించదు............"

దానితో వళ్ళీ నవ్వడం ప్రారంభించేరు. చిన్న అకిమ్ కళ్ళు తుడుచుకుంటూ "ఆకొంగ యేమన్నాడు! అయ్యో! ఆఖరికి యిక్కడ పట్టుపడ్డానే అన్నాడూ" అంటోన్నాడు. నవ్వుతోన్నాడు, వేళయా బుజం తట్టుతూ. కాని నైడియనోవు ఆవిషయం అంతటితో వదిలేసేడు. ముఖం గంభీరం అయింది. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి,

"అవును, బాగానే వుంటాయి యీలాంటి కథలు. కాని సరదాగా కథలు చెప్పుకుంటూ కాలక్షేపం చెయ్యవలసిన రోజులు కావు యివి. ఈవేళ పేపరులో వొక విషయం చూసేను. అబ్బా! చదివేటప్పటికి గుండెలు నీరయిపోయేయి............"అన్నాడు.

"ఆ— యేదీ చెప్పండి విందాం" అన్నాడు అకిమ్ మంచి సరదాఅయిన

కథ యేమైనా చెపుతాడేమో అనుకుని.

"అది పెట్టుబడిదారీ దేశాలలో ప్రభుత్వాలు ప్రజల్ని పెడుతూన్న బాధల్ని గురించి. రుమేనియాలో యిద్దరు కమ్యూనిస్టు యువకులు రైతులందరికీ జమీందారుల భూములన్నిటిని స్వాధీనం చేసుకొని పంచుగోమని చెప్పి ప్రచారం చేస్తున్నారుట. పాపం అక్కడ రైతులు గర్భ దరిద్రములో మునిగిపోయి వున్నారు."

"అవును– ఆమాటనిజమే. 1917వ సంIIలో మా రెజిమెంటు రుమేనియా యుద్ధరంగంలో పనిచేసినప్పుడు స్వయముగా చూసేను."అన్నాడు అకీమ్.

"రుమేనియాలో పెట్టుబడిదారీ ప్రభుత్వాన్ని పడగొట్టి మనదేశంలో లాగే సోవియటు ప్రభుత్వం యేర్పరచడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అందుచేత పోలీసులు వాళ్ళనిద్దరిని పట్టుకొని, అందులో వొకడిని చావకొట్టి చంపేసి, రెండోవాడిని హింసించ సాగేరు. గుడ్లు రెండూ తీసేసేరు. జుట్టు అంతా వూడపీకేసేరు. సన్నటి యినుప వూచలు యెర్రగా కాల్చి గోళ్ళలో నుంచి గుచ్చేరు............"

"అబ్బ— వీళ్ళని తగలెయ్య!" అకీమ్ భార్య మెల్లగా నిట్టూర్పు విడిచింది. చేతులునలుపుకుంటూ "గోళ్ళలోనే!" అంది.

"గోళ్ళలో గుచ్చి, 'నీ న్యూక్లియస్‌లోని యితర సభ్యులపేర్లు చెప్పు; ఇంక యెప్పుడూ కమ్యూనిజం ప్రచారంచెయ్యవుకదా?' అని అడిగేరు. మీరు యెంత బాధ పెట్టినాసరే నేను మాత్రం చెప్పను. కంఠంలో ప్రాణం వున్నంతవరకూ, కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలు వొదిలిపెట్టను.' అని ఆకమ్యూనిస్టు యువకుడు నిర్భయంగా జవాబు చెప్పేడు. ఆ సమాధానం వినేటప్పటికి తోక తొక్కిన త్రాచుల్లా లేచి అతని చెవులు కోసేరు. ముక్కు చెక్కేసేరు. 'చెపుతావా; చెప్పవా?' అనిగద్దించేరు. 'చెప్పను. చావనైనా చస్తాను కాని మీకుమాత్రం చెప్పను. కమ్యూనిజానికి జయముగుగాక!' 'అరె దొంగ ముండాకొడకా! నీపని యిలాకాదు.' అంటూ పోలీసులు అతనిని దూలానికి వేలాడతీసి అడుగున మంట పెట్టడం ప్రారంభించేరు........."

"హృదయం లేదు వెధవలకి. ఎంత క్రూరులు! అలాంటివాళ్ళని పట్టుకుని చిత్రవధ చెయ్యాలి!" చిన్న అకిమ్ క్రోధం వెలిగక్కేడు.

"అలా కాల్చినా కాని అతడు కామ్రేడ్సు విషయమై వొక్క ముక్క కూడ చెప్పలేదు. 'శ్రామిక విప్లవం వర్ధిల్లుగాక! కమ్యూనిజం చిరస్థాయి అగుగాక!' అని అర్చేడు;"

"అదీ, ధైర్యమంటే అలా వుండాలి! ధర్మంకోసం జీవితాన్నికూడా యిచ్చెయ్యి, అంతేకాని పిరికి పందవై స్నేహితుల్ని బయట పెట్టకూడదు. బైబులులోకూడ 'స్నేహితుడికోసం ప్రాణాలు యివ్వడానికేనా వెనుతియ్యకు అవసరం వచ్చినప్పుడు.' అనివుంది." అంటూ ముసలి అకిమ్ బల్ల గుద్ది కథ కానియ్యమన్నాడు.

"వాళ్ళు అతనిని యెన్ని బాధలు పెట్టాలో అన్నిబాధలూ పెట్టారు. కాని వొక్క ముక్కకూడా చెప్పించలేకపోయేరు అతని నోటంపట. ఉదయం మొదలు సాయంకాలంవరకూ అలా జరిగింది. బాధ సహించలేక అతడు సొమ్మసిల్లినప్పుడు పోలీసులు ముఖంమీద నీళ్ళుచల్లి తేర్చి మళ్ళీ బాధ పెట్టడం ప్రారంభించేరు. అఖరికి వాళ్ళకి బాధపెడితే లాభంలేదని తోచి అతని తల్లిని అరెస్టుచేసి ఆఫీసులోకి తీసుకువెళ్ళేరు. 'చూసేవా. లొంగక పోతేయెల్లా బాధ పెడుతూన్నామో నీకొడుకుని. ఇప్పుడేనా తెలిసినదంతా చెప్పెయ్యమను. లేకపోతే చంపేసి కాకులకీ గద్దలకీ పారేస్తాము" అన్నారు. కొడుకుని చూసేటప్పటికి ఆమె నిలువునా కూలిపోయి మూర్ఛపోయి కొంత సేపటికి తెలివి వచ్చి లేచి కొడుకుమీద పడి కౌగలించుకొని గాయాలతో నిండి, రక్తం కరుడు కట్టిన అతని రెండుచేతులు ముద్దు పెట్టుగుంది." వివర్ణమైన ముఖంతో నైడియనోవ్ వాళ్ళవైపు పరకాయించి చూసేడు. ఆడపిల్లలు యిద్దరూ నోళ్ళు తెరుచుకు చూస్తున్నారు. కళ్ళ నీళ్ళు కమ్మేయి. అకిమ్ భార్య పైమీది బట్టలోచీది వెక్కుతూ "కొడుకుని ముద్దుపెట్టుగుందా! అయ్యో!" అందిఅస్పష్టంగా. హఠాత్తుగా చిన్నఅకిమ్ నిట్టూర్పువిడిచి పొగాకు సంచీ తీసి, అడావిడిగా చుట్ట చుట్టడం మొదలెట్టేడు. కానిడి

కావిడి పెట్టెమీద కూర్చున్న నగుల్నోవు పైకిమాత్రం నిశ్చలంగా కూర్చున్నాడు. కాని నైడియనోవు కథ చెప్పడం ఆపిన తరువాత మాత్రం, ఆకథ యాదార్థ్యం అనుమానిస్తూన్నట్లుగా వుంది అతని ముఖచర్య.

"అయ్యో కొడకా! నన్ను చూసైనా వాళ్ళమాటలు విను నాయనా!" అని ఆమె కొడుకుని బ్రతిమాలింది. కాని అతడు తల్లి కంఠధ్వని గుర్తుపట్టి 'అమ్మా! యెప్పుడూ అల్లా చెప్పకు. ఏమైనాసరే రహస్యం వెలిబుచ్చను. చావుకి యిదివరకే తెగించాను. ఒక్కసారి ముద్దుపెట్టుకో. ప్రాణాలు సుఖంగా వదిలేస్తాను............" అన్నాడు.

నైడియనోవు కంపితస్వరంతో పోలీసులు పెట్టే బాధలు పడలేక ఆ కమ్యూనిస్టు యువకుడు ఎలా చచ్చిపోయేడో చెప్పి కథ ముగించేడు. ఒక్క నిముషంవరకూ యెవ్వరూ మాట్లాడలేదు. తరువాత ఒకీమ్ భార్య కళ్ళనీళ్ళు కారుస్తూ "ఆ స్వార్థత్యాగికి వయస్సెంత!" అని అడిగింది.

వేనియా తడుముకోకుండా "పదిహేడు" అంటూ టోపీ సర్దేడు. "బీద ప్రజా సామాన్యాన్ని వుద్ధరించడానికి చేసే ప్రయత్నంలో చచ్చిపోయేడు— మన రుషేనియాన్ కమ్యూనిస్టు కామ్రేడ్. అందుచేత అతను తలపెట్టిన పని పూర్తి చెయ్యవలసిన భారం మనమీద వుంది. వాళ్ళ దేశంలోకూడ పెట్టుబడిదారీవిధానాన్ని కూలద్రోసి కూలీ—రైతు ప్రభుత్వాన్ని యేర్పరచడానికి సహాయం చేయాలి. అందుచేత ముందు మనం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు యేర్పరుచుకొని మనయిల్లు మనం చక్కపెట్టుకోవాలి ముందు. కాని యీ విషయాలు తెలియని మన రైతులు కొంతమంది శత్రువులకి సహాయము చేస్తూ, యేలాగైనా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు భగ్నం చెయ్యాలని ప్రయత్నం చేస్తూన్నారు............విత్తనాలు యివ్వడానికి నిరాకరిస్తున్నారు. సరే. చాలా పొద్దుపోయింది. అసలు విషయానికి వద్దాం. ఇంతవరకు మీరు విత్తనపుగోధుమలు యివ్వలేదు. వెంటనే యిచ్చేయాలి. మీరు యివ్వవలసిన 16 బస్తాలు తీసుకొనిరండి పోతాం."

"ఏమో ఆ విషయం నాకేమీ తెలియదు. .... ఈ సం॥రం

మాకే గట్టాగట్టీగా వున్నాయి." అన్నాడు అకిమ్ సంశయిస్తూ. కాని అతని భార్య అతని వైపు కోపంగా చూసి,

"నీళ్ళు నములుతూ ఆసమాధానం యేమిటి? వెళ్ళి గోధుమలు బస్తాల కెత్తి పంపించండి" అంది.

"16 బస్తాలు లేవనుకుంటాను. అదీ కాకుండా వాటిని యింకా బాగు చెయ్యలేదు."

"అకిమ్, మారు మాట్లాడక తీసుకొచ్చి యిచ్చెయ్యి. ఈవేళో, రేపో యివ్వడం యేలాగా తప్పదు. అలాంటప్పుడు తిప్పడం యెందుకు?" అన్నాడు ముసలి అకిమ్.

"మాకేమీ నామోషీ లేదు. కావలిస్తే మేమే జల్లిడ వేస్తాము." అన్నాడు, వెంటనే వేనియా. "జల్లిడవుందా?"

"ఉంది. కాని........కొంచెం బాగు చెయ్యాలి."

"స్వాములవారి పెళ్ళికి జుట్టు దగ్గరనుంచీ యెరువు అన్నట్లుంది. సరే బాగుచేద్దాం తీసుకురండి. త్వరగా తెమల్చాలి. ఇంతసేపూ కబుర్లు చెపుతూ కాలక్షేపం చేసేము........"

ఒక అరగంటలో గోధుమలు బస్తాలకి పట్టడం పూర్తి అయింది. చిన్న అకిమ్ రెండు స్లెడ్జిలు తీసుకురావడానికి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసుకి వెళ్ళేడు. వేనియా బస్తాల నన్నిటిని దొడ్డిపాకలోనుంచి వీధిలోనికి మోసుకు వస్తూన్నాడు. ముఖంనిండా చెమట గుడ్డు పోసినట్లుంది.

"బంగారంవంటి ధాన్యం తీసుకువచ్చి యీ పాకలో పోసేరేమిటి? పెద్దగాదికూడా వుండి చెత్తలా పాకలో వొదిలేసేరా!" అన్నాడు వేనియా చమత్కారంగా కనుగీటుతూ అకిమ్ కూతురుతో.

"ఏమో మా నాన్నగారు అలా యేర్పాటు చేసేరు" అంది ఆమె తత్తరపాటుతో.

పెళ్ళికొడుకు 16 బస్తాల గోధుమలు సమిష్టి ధాన్యపు కొట్లకి తోలుకుపోయిన తరువాత మకార్, వేనియా అక్కడనుంచి సెలవు తీసుకుని బయ

లుదేరేను. ఆ యిల్లు దాటిన తరువాత నగుల్నొవ్వు బడలికగానున్న నైడియ నోవుముఖం కేసి చూస్తూ, వుత్సాహంతో

"ఆ కమ్యూనిస్టుని గురించి చెప్పినది కల్పన కాదూ!" అన్నాడు.

"కాదు. ఎప్పుడో పేపర్లో చదివేను." అన్నాడు వేనియా పరధ్యాన్నంగా.

"మరి యీ వేళే చదివేనన్నారు!"

"ఏమి చెబితే యేమిటి! అసలు నేను చెప్పినదంతా నిజమే. దాల్లోనే వుంది అంతా." అన్నాడు.

"కాని వాళ్ళ మనస్సులు కరిగేటట్లు అక్కడక్కడ కొంత కల్పించి చెప్పలేదూ!"

"అది కాదు మనకి ముఖ్యం" అంటూ వాన్యా కోటు బొత్తాలు పెట్టుకుంటూ "ప్రజలు పెట్టుబడిదారీ విధానాన్ని అసహ్యించుకునేటట్లు, మనతో సహకారం చేసేటట్లు చెయ్యాలి. ఏలా అయితేనేమి—ధాన్యం తీసుకువచ్చి యిచ్చేరు; అదే మనకి కావలసింది. కాకపోయినా నేను చెప్పినదంతా నిజమే. ఆ పందు యెంత బాగుందనుకున్నావు! నీ దురదృష్టం; అక్కడ లేదన్నావు."

ఇరువది యారవ ప్రకరణం.

పాటుకి తగ్గ ఫలితం.

10వ తారీఖు సాయంత్రం గ్రిమాచీలో పొగమంచు విపరీతంగా పట్టింది. ఆ రాత్రి అంతా యిళ్ళకప్పులమీది మంచు కరిగి చూర్ల వెంటనీళ్ళు కారుతూనే వున్నాయి. దక్షిణాన వున్న కొండలమంచి వెచ్చటి గాలి వీస్తూంది. బట్టతెర వేసినట్లు దట్టంగా పొగమంచుతో కప్పియున్న గ్రిమాచీలో వేసవి అడుగు పెడుతూంది. ఇంచుమించుగా మధ్యాహ్నం అయేవరకూ పొగమంచుపోయి ఆకాశము, సూర్యుడు బాగా కనపడనేలేదు. దక్షిణాన్నుంచి తీవ్రంగా వీస్తున్న యీదర గాలితోపాటు పెద్దపెద్ద గోధుమ గింజలలా మంచు ముక్కలుకూడా వచ్చి పడుతూండడంచేత ఇళ్ళకప్పులు, నేల అంతా బూడిదరంగుగా కనిపిస్తూన్నాయి. సాయంసమయానికి సూర్యరశ్మికి గుట్టలమీదిమంచు అంతాకరిగి కొండవాగుల్లోనుంచి వేగంగా ప్రవహించడం ప్రారంభించింది.

మూడు రోజులలో శీతకాలం అంతా కురిసి పేరుకొనిపోయిన మంచు కరిగిపోయి గుట్టలు బయలు పడ్డాయి. ఆ నీరు అంతా వెల్లువ వచ్చినట్లు చేల మీదినుంచి ప్రవహించి, కోసుకుపోయి అగాధాలుగా యేర్పడ్డ వాగులలో నుంచిపోయి నదిలో పడుతూంది.

ఈ మంచునీటిచేత గ్రిమాచీలాగ్ ప్రక్కని ప్రవహిస్తూన్ననది గట్లు వొరుసుకు ప్రవహిస్తూంది. నది యెగువనుంచి యెక్కడనుంచో నీలవర్ణపు మంచుగడ్డలు, యెండకి కరిగి కొట్టుకు వస్తున్నాయి. మలుపులలో ఆమంచు గడ్డలు ప్రవాహపు వడినుంచి పక్కలకి చేరి అక్కడ ప్రవాహానికి యెదురుగు పెడుతూన్నాయి. ఒక్కొక్కచోట ప్రవాహవేగానికి ఆ మంచుగడ్డలు వొడ్డెక్కి, పక్క వాగులవెంట యెదురెక్కి. తోటలు, దొడ్లు ప్రవేశించి, అడ్డువచ్చిన చిన్న చిన్న మొక్కలనన్నిటినీ తోసుకు పోతూన్నాయి.

గ్రామం చుట్టూ చేలన్నీ మంచు కరిగిపోవడంచేత నల్లగా కనిపిస్తున్నాయి. సూర్యరశ్మికి నాగేటి చాళ్ళంపట ఆవిర్లు లేస్తున్నాయి. మధ్యాహ్న సమయం — స్టెప్పీ అంతా నిర్మానుష్యంగా వుంది. దున్ని అట్టేపెట్టిన చేలు. పైన నీలాకాశంలో పల్చటి పొగమంచులోనుంచి కనిపిస్తూన్న వేసవి కాలపు సూర్యుడు, వేసవికాలంతో పాటు తిరిగి వస్తూన్న భరద్వాజ పక్షుల కలకల ధ్వనులు, ఆకాశంలో పిండాలుకట్టి యెగురుతూన్న బోదెకొంగల కూతలు, హృదయానందంగా వుంది ప్రకృతి. అప్పుడప్పుడే నేల పచ్చబడుతూంది. 'వింటర్ రై' అప్పుడప్పుడే ఆకులు వేస్తూంది. కొన్ని స్టెప్పీలో యింకా పూర్తిగా చైతన్యం యేర్పడలేదు. శీతకాలం అంతా నిద్రపోతూండే 'మార్మాట్సు' యింకా మేలుకోలేదు. శీతకాలంముందు అరణ్యాలకి, వాగుల దగ్గరకి పారిపోయిన జంతువులు, యింకా తిరిగి రాలేదు. వుండివుండి యెలకో వొక నెప్పలోనుంచి యింకొక నెప్పలోనికి చటుక్కున పరిగెత్తుతూంది; తిత్తిరి పిట్టలు ఆ లేయెండలో పల్టీలు కొడుతూ, తమ గూళ్ళకి యెగిరిపోతూన్నాయి.

మార్చి 15నాటికి గ్రిమాచీలాగ్‌లో విత్తనాల సన్నాలు పూర్తి అయినది. స్వంతంగా యెవరికివారే వ్యవసాయం చేసుకొనే రైతులంతా వారివిత్తనాలు ప్రత్యేకముగా వొకగాదిలో పోసుకున్నారు. దానితాళం చెవిమాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయంలో జాగ్రత్త పెట్టేరు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల విత్తనాలతో ఆరు పెద్దపెద్ద సమిష్టి ధాన్యపు కొట్లు నిండేయి. ఆ విత్తనాల బాగు రాత్రిం పగళ్ళు విధీ— విరామం లేకుండా జరుగుతూంది. రాత్రిలందు మూడు లైట్లు వెలిగించి పని సాగిస్తున్నారు. పాలీ ఇప్పోలిట్ కార్ఖానాలో కోజల్లా కొలిమి తిత్తులహోరు, సమ్మెట చప్పుళ్ళు, దాగలి మోత నినదిస్తున్నాయి. పాలీ వంగిన నడుము యెత్తకుండా పనిచేసి, పనిచేసి మార్చి 15నాటికి గుంటకలు, కరుకోలలు, నాగళ్ళు, సోవరులు అన్నీ బాగుచెయ్యడం పూర్తిచేసేడు. 16వతారీఖు సాయంత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల మీటింగు యేర్పాటుచేసి, అందరి యెదుటా జేవి

డోవు, లెనిన్‌గ్రాడునుంచి తీసుకువచ్చిన పనిముట్లను యెర్రటి పట్టుగుడ్డలో పెట్టి షాలీకి బహుమతి చేసేడు. ఆరోజునసే కొత్తగా క్షవరం చేసుకుని శుభ్రమైన పూలుషర్టు తొడిగి వచ్చిన అతడు విస్మయంగా ఆపనిముట్లు అందుకున్నాడు. సిగ్గుపడి వెనుతీస్తూన్న అతనిని రజ్మట్నోవు వేదికవైపు తోసేడు. డేవిడోవు ఆ కమ్మరివైపు తిరిగి,

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులందరూ మన కమ్మరి ఇపొలిట్ సిదొరోవిచ్ షాలీవలె కష్టపడి పనిచెయ్యడం నేర్చుకోవాలి. అతనికి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు మేనేజిమెంటు కమిటీ అయిన మేము యీపనిముట్లను బహూకరిస్తున్నాము" అన్నాడు.

"ఈ రోజువరకూ కామ్రేడ్ షాలీ అతని దగ్గరకు వచ్చిన వ్యవసాయపు పనిముట్లన్నీ బాగుచేసేడు. మొత్తముమీద 54 కలుగోలలు, 12 వివిధ రకముల సోయన్లు, యింకా అనేక యితర పనిముట్లు సరియయిన స్థితిలో పెట్టేడు. కామ్రేడ్, యీ చిన్న బహుమానం తీసుకోవలసినదని కోరుతూన్నాను. ఇకముందుకూడ యిట్లే యితరులకందరికీ ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటారని ఆశిస్తున్నాము. మిగిలిన గ్రామస్థులంతాకూడ యీలాగే శ్రద్ధగా పొలాలమీద పనిచెయ్యాలి. అలా అయితేనే మన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి పెట్టినపేరు సార్థకం అవుతుంది. లేకపోయినట్లయితే మన దేశస్థులందరిలోను, నవ్వుల పాలవుతాము."

డేవిడోవు ఆ బహుమతులను 3 గజాల పొడవైన యెర్రటి పట్టుగుడ్డలో చుట్టి షాలీకి అందిచ్చేడు. అటువంటి సమయంలో కరతాళ ధ్వనులుచేసి, తమ సంతోషమును తెలియ చెయ్యాలను సంగతి గ్రామాచీ ప్రజలకింకా తెలియదు. షాలీ వణుకుతూన్న చేతులతో ఆబహుమతి అందుకోగానే ప్రజలలో కోలాహలం బయలుదేరింది.

"బహుమతీ అతనికి తగును; బాగా పనిచేసేడు."

"ఎందుకూ పనికిరాక మూలపడియున్న పనిముట్లన్నిటినీ వొకటో రకంగా బాగుచేసేడు."

"ఆతనికి పనిముట్లు, అతని భార్యకి మంచి గౌనుకి సరిపోయిన గుడ్డా కూడ వచ్చేయి!"

"బ్రిహ్మరథం పట్టండి!"

"అలాంటి వెర్రిపనిమాత్రం చెయ్యకండి— విపరీతమైన శ్రమచేత యిదివరకే వొళ్ళు తిరుగుతూంది."

ఈ కేకలన్నీ క్రమంగా పెద్దగోలగా మారిపోయేయి. కాని ఘూకర్ అంత గోలలోను వినపడేటట్టుగా

"మూగనోము పట్టినట్లు అలా నించున్నావెందుకు! మాట్లాడు! సమాధానం చెప్పాలి." అని కేకేసేడు.

"లేకపోతే అతని బదులు మూగ డైమిడ్‌ని మాట్లాడమనండి."

"చూడు! కాళ్ళు యెలా వొణుకుతున్నాయో!"

"నీళ్ళు నములుతా వేమిటి!"

"మాట్లాడడం సమ్మెటదెబ్బ కొట్టడంలాంటిది కాదు."

"ఈ గోల యేమిటి!" అన్నాడు రజ్మట్నోవ్ ప్రజల్ని గోల తగ్గించడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ. "చప్పట్లు కొట్టాలి కాని యీ అర్పులు యేమిటి! దయచేసి వూరుకోండి. ఇంకొకరు మాట్లాడతారు." అతను ఇపోల్యిట్ కేసి తిరిగి అతనితో "లే. ధైర్యంగా నిలపడి మాట్లాడు. ఇప్పుడిదంతా నీవిషయమయేకదూ యేర్పాటు చేస్తు! ...."

కాని ఇపోల్యిట్ షాలీకి అంతమందిలో లేచి నిలబడి మాట్లాడడానికి ధైర్యం లేకపోయింది. ఎప్పుడూ అలవాటు లేదు కూడాను అతనికి. ఎర్ర గుడ్డలో చుట్టబెట్టి చేతికిచ్చిన ఆ బహుమానాలు గుండెలకి చేర్చి పట్టుకుంటూంటే చేతులు వణికేయి. అంతదృఢమైనవి అతని కాళ్ళుకూడ స్వాధీనం తప్పి వణక సాగేయి. చొక్కా చేతితో నుదుటిమీద చిరుచెమటలు తుడుచుకొని అతి ప్రయత్నంమీద యిల్లాఅన్నాడు:

"మనకి యిలాంటి పనిముట్లు అవసరమే అనుకోండి. మనమెంతో కృతజ్ఞులం .... కార్య నిర్వాహకవర్గానికికూడా......... వీరికికూడా

నా అభినందనాలు......... ఇప్పటిలాగే నా జీవితాంతం వరకూ నేను సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుడుగా వుంటాను......... ఈగుడ్డ చూసి నా భార్యకూడా చాలా.........” అతను కిక్కిరిసియున్న ఆ హాలంతా వొక్కసారి కలయచూసేడు, భార్య వుందేమోనని. కాని ఆమె కనిపించ లేదు. “ఈ పనిముట్లు.........గుడ్డ...... యిచ్చినందుకు కామ్రేడ్ దేవిడోవుకి, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి నా అభినందనాలు.”

పాలీ కంగారుపడుతూ యిస్తూన్న ఉపన్యాసం ముగింపుకి వస్తూందన్న విషయం గ్రహించి రజ్మట్నోవు అతనికి యింకా మాట్లాడమని సౌజ్ఞలు చేస్తూ యెంతో తాపత్రియ పడ్డాడు. కాని పాలీ అటువైపుకూడా చూడకుండా కృతజ్ఞతా సూచకంగా వంగి, బహుమతి చేత పుచ్చుకొని వేదిక దిగిపోయేడు.

నగుల్నోవు హడావిడిగా టోపీతీసి చేతపుచ్చుకొని చెయ్యివూపేడు. ‘అంతర్జాతీయగీతం’ మొదలెట్టేయి పక్కనేవున్న సంగీత వాయిద్యాలు.

దళనాయకులు డుబ్ సీవు, లుబిష్కిన్, ఉషాకోవులు భూమి దున్నడానికి పదునుకి వచ్చిందో లేదోనని చూడడానికి ప్రతిరోజూ స్టెప్పిలోకి వెళుతూన్నారు. క్రమంగా వాతావరణం మారింది. మొదటి దళంవారు దున్నవలసిన యిసుక గరువు దున్నడానికి సిద్ధపడుతూన్నారు.

పరిచారక దళ సభ్యుల్ని వచ్చి పైస్కావాయలో మిగిలినవారిని కలుసుకోనవలసిందని కబురు వచ్చింది. కాని నగుల్నోవు కోరికమీద చల్లికలు ఎండేవరకూ నైడియనోవు మాత్రం గ్రెమాచీలో ఆగిపోయేడు.

పాలీకి బహుమతి యిచ్చిన మరునాడు నగుల్నోవు అతని భార్య లుకేరియాతో విడిపోయేడు. ఆమె వూరి చివరయున్న మేనత్త యింటికి వెళ్ళింది. రెండు రోజుల తరువాత ఆమెకి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయం యెదుట దేవిడోవు యెదురయేడు.

“కామ్రేడ్ దేవిడోవ్! యికపైన నా బ్రతుకు తెరవు ఎలాగ? మీ రేమైన సలహా యిస్తారని వచ్చేను.”

"అడిగినంత సులువుకాదు సమాధానం. కాని, మేము కొత్తగా ఒక కొ్రిచీ నడపడానికి నిశ్చయించుకున్నాము. అందులో పనిచెయ్యడానికి అవకాశం వుంటుందా?"

"ఒక్క నమస్కారం మీకు; అపనిమాత్రం అక్కర్లేదు. నాకు ఎవరూ పిల్లలు లేరు. ఈవయస్సులో ఇతరులపిల్లల్ని పెంపడమా? చాలామంచి ఆలోచనే!"

"లేకపోయినట్లయితే యేదో ఒక దళంతో వెళ్ళి పనిలో ప్రవేశించాలి మరి."

"నేను కూలిపనిచేసుకొనే దాన్ని కాదు. అందుచేత పొలంపని చెయ్యలేను నేను."

"అపద్ధతిలో నేను యివ్వగలిగిన సలహా యేమీ లేదు. వెళ్ళి తోచినట్లు చెయ్యొచ్చు. మాతో యేమిటంటే పనిచేస్తే నే ఉండి."

లుకిరియా ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచి, బూటు తడియిసుకలోకిగుచ్చుతూ తలవేళ్ళాడేసింది.

"ఎక్కడో ఉత్తరదేశంలో 'క్లొట్లాస్' నుంచి టిమోఫీ వుత్తరం రాసేడు. త్వరలోనే వొస్తున్నానన్నాడు."

"అల్లాగనేం." డేవిడోవు మందహాసంచేసేడు. "అక్కడినుంచితిరిగివస్తే మళ్ళీగాకుండా ఇంకా దూరంగా పంపుతాం ఈ పర్యాయం."

"అయితే యింక అతనికి విముక్తి లేదన్నమాటే?"

"ఇంకఅతన్ని గురించి ఆశపెట్టుకోనక్కరలేదు." అని డేవిడోవ్ వెళ్ళిపోబోతూన్నాడు. లుకిరియా కొంచెం సిగ్గు అభినయిస్తూ అతన్ని ఆపింది.

"నాకు యింకో భర్త యెవరినైనా చూసి పెట్టగలరా?"

"అల్లాటి పనులకి నాకు తీరుబడి యెక్కడ. శెలవు."

"కదుదుకుగాని ఆగండి. యింకొక్క విషయం వుంది."

"నన్ను మీకుభార్యగావుండడానికి అంగీకరిస్తారా?"

ఆప్రశ్నకి డేవిడోవు యెంతో సిగ్గుపడ్డాడు. అతనిదగ్గరనుంచి సమా

ధ్యాసం రాకుండానే లుక్రియా తిరిగి అందుకుంది.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్! ఒక్కసారి నాకేసిచూడు, యెంతఅందమైన దాన్నో. నా యేఅవయవములోనైనాసరే వంకరయెంచగలేవు చూడు........." అంటూ అకుపచ్చగౌను అంచులు రెండుచేతులతో పట్టుకొని విగ్గాంత పోయి చూస్తూండే దేవిదోవుముందు గిరుక్కున తిరిగి నిలబడింది. "ఏం, అందంగాలేనూ? నిజంగా నీమనస్సులో వున్నదిచెప్పు......"

దేవిదోవు నిరసనగా టోపీనెత్తిమీద పెట్టుగుని,

"నువ్వు చాలా అందమైన దానవే. అందులో సందేహం లేదు. కాని గుణం మాత్రం మంచిదిగా కనిపించడం లేదు."అన్నాడు.

"ఏం! ఏం లోపం కనిపించింది? పెళ్ళి చేసుకుంటావా అని అడిగినంత మాత్రంచేతనే చెడ్డదాన్నైపోయేనా!"

"ఆ—"

"సరే. మీరు అక్కర లేదంటే పట్టుగు వేళ్లాడను. కాని యెందుకో తెలియదు మిమ్మల్ని చూస్తే 'అన్యోన్య' అనిపిస్తుంది. మీరు నాకళ్ళల్లోకి చూసినప్పుడు ఆ కళ్ళలో ఆశ ప్రతిఫలించింది. కాని బయటికి వెల్లడించలేరు."

"నువ్వు .... చాల అసాధ్యురాలవు. వెళ్ళాక, చాలాపని వుంది అవతల. .... ఈ చల్లికలు అయిపోయేక నువ్వు యే టోపీలో వేసినా పడతాను. కాని అందుకైనా ముందుగా మకార్ అంగీకారము తీసుకోవాలి."

"మకార్ నానుంచి తప్పించుకోడానికి ఎప్పుడూ 'ప్రపంచ విప్లవం, అంటూండేవాడు. మీరు చల్లికలు అంటూన్నారు. కాని యింక నేను వాటికోసం ఆగను. మీవంటివారు కాదు నాకు కావలసింది. గాఢంగా ప్రేమించే వ్యక్తి కావాలి నాకు. మీరక్తం అంతా నిరంతర పరిశ్రమవల్ల నప్పబడిపోయింది. ప్రేమ చచ్చిపోయింది మీలో."

పెదవుమీద చిరునవ్వుతో దేవిదోవు ఆఫీసులో ప్రవేశించేడు.

ఆమెను గురించి యేదో ఆలోచిస్తూన్నాడు.

"మీ భార్యను వదిలేసేరా?" అని అడిగేడు నగుల్నోవును.

"ఆ విషయంతో మీకు సంబంధం లేదు." అన్నాడు చేతి గోళ్ళు కేసి పరిశీలనగా చూస్తూ.

"కాని నేను........"

"అవును. నేనుకూడా........."

"అబ్బా! ఆ విషయమై నోరుకూడా మెదపనియ్యరే!"

"మొదటి దళం యీపాటికి పని ప్రారంభించి యుండవలసింది. కాని వాళ్ళు యేదో వంక చెప్పి ఆలస్యం చేస్తున్నారు."

"లుకీరియాను సరియైనమార్గంలో పెట్టియుండవలసిందిమీరు. ఒక్క తేను అలా వొదిలేస్తే తప్పుకు చెడిపోతుంది."

"ఆమెను గురించి యెత్తకండి నాదగ్గర. మొదటి దళం రేపు తప్పకుండా పని ప్రారంభం చెయ్యాలి."

"సరే, రేపు పంపుదం లెండి. అయితే ఆమె విషయం అంతమంచిగా వదిలెయ్య వలసినదనేనా మీఅభిప్రాయం? కమ్యూనిస్టు పద్ధతులమీద శిక్షణ యిచ్చి యెందుకు సంస్కరించలేదు?"

"మొదటి దళంతో రేపు నేనుకూడా పొలాలకి పోతాను. నేనే సంస్కారం లేనివాడినైతే నేనొకరిని సంస్కరించడం కూడానా! ఏమయి తేనేం. విడిపోయేము. యింకెందుకు ఆ గొడవ. జలగలా పట్టుకు వదలరేం! ఈ జేనిక్ని కొట్టిన చేతితోటే వస్తూంటే పైగా మీరు వదిలేసిన పెళ్ళాన్ని కూడా తీసుకు వస్తున్నారు."

డేవిడోవ్ యేదో సమాధానం చెప్పబోతూన్నాడు. ఇంతలో హారన్ వప్పుడయింది. గుంటలలో నీరు పక్కలకి చిమ్ముతూ, జిల్లా యెగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఫోర్డు కారు వచ్చి నిలబడింది. జిల్లా కంట్రోలు కమీషను ఛైర్మన్ శమోఖిన్ కారు తలుపు తీసుకుని బయటికి వచ్చేడు.

"నాకోసమే వచ్చివుంటాడు." అంటూ నగుల్నోవు డేవిడోవుకేసి

కోపంగా చూస్తూ అన్నాడు. "లంకిరి తూ సంగతి కూడా యెత్తకండి. అగోడ వకూడా విచారణకి వస్తే సన్యాసం తీసిగోవలసిందే. శమోఖిన్ని మీరు అట్టే యెరగరనుకుంటాను."

కేన్యాను డాక్యుమెంటుకేస్‌తో గదిలో ప్రవేశించి కుశల ప్రశ్నేనా వెయ్యకుండా యీలా అన్నాడు.

"నగుల్నోవ్! నువ్వుచేసిన పనికి నేను యింత హడావిడిగా రావలసి వచ్చింది. ఈకామ్రేడ్ యెవరు? డేవిడోవ్ కాదూ!" అంటూ వారిద్దరితోను కరస్పర్శచేసి టేబులు దగ్గర కూర్చున్నాడు. "కామ్రేడ్ డేవిడోవ్! మేమిద్దరం మాట్లాడుకోవాలి. కొంచెంసేపు బయటికి వెడతారా?"

శమోఖిన్ హడావిడిగా డాక్యుమెంటు కేసులోనుంచి కాగితాలు తీస్తున్నాడు. డేవిడోవు "మీ పని చూసుకోండి." అంటూ బయటికి వెళ్ళేడు.

ఇరువది యేడవ ప్రకరణము.

తిరుగుబాటు ప్రయత్నం.

రాత్రి మూడవ ఝాము నడుస్తూంది: ప్రకృతి చైతన్య రహితంగా వుంది. వాకిట్లో అడుగుల చప్పుడు యాకోవ్ లూకిచ్ కి వినబడింది. కాని నిద్ర బద్ధకం చేత లేవలేదు. అల్లా పడుకొని వుండగానే యేదో బరువు చేత దడి విరిగి పోయిన చప్పుడు, వెను వెంటనే ఖంగేలుమని వినిపించి హడావిడిగా కిటికీ దగ్గరకు పరుగెత్తి తొంగిచూసేడు. ఆ గుడ్డి వెలుతురులో మంచి ఆజానుబాహుడొకడు దడిగొడ్డి లోపలికి రావడం కనిపించింది. నక్షత్రకాంతిలో తెల్లగా కనిపిస్తూన్న నెత్తిమీగడ టోపీని బట్టి అతడు పొలోవిట్సేవు అయివుంటాడని నిశ్చయించుకున్నాడు. జాకట్టు వేసుకొని 'స్టౌ' మీదనున్న ఫెల్టుబూట్లు తొడిగి బయటికి వచ్చేడు. అప్పటికప్పుడే పొలోవిట్సేవు గుర్రాన్ని లోపలికి తీసుకువచ్చి, గేటు తలుపులు ఘడియ వేస్తున్నాడు. అతని చేతులో కళ్ళెం యాకోవ్ లూకిచ్ తీసుకున్నాడు. గుర్రం శరీరమంతా చెమటతో తడిసి పోయి వుంది. కుండి వుండి వొణుకుతూంది. యాకోవ్ లూకిచ్ వేసిన కుశల ప్రశ్నలకి సమాధానం చెప్పకుండానే పొలోవిట్సేవు బొంగురు గొంతుకతో రహస్యంగా,

"అతడు............ లె టి వ స్కీ వు న్నా డా యి క్క డ!"

అని అడిగేడు.

"నిద్దరోతూన్నారు. ప్రాణాలు కొరుక్కు తినేసేరు. అస్తమానూ 'వోడ్కా' తాగడం తప్ప రెండో పనే లేదు........."

"వాణ్ణి తగలేసిరి లే— గుడ్డిముండాకొడుకు! గుర్రం చాలా దూరం ప్రయాణం చేసింది, భద్రంగా వుంచు."

పొలోవిట్సేవు స్వరంలో యెన్నడూ లేని ప్రశాంతత తొణుకుతూ

తూంది. యాకోవు లూకిచ్ కి అతిశ్రమ, విపరీతమైన మనోవ్యాకులత బడలిక ప్రతిధ్వనించేయి పొలోవ్ ట్సేవు మాటలలో.

పొలోవిట్సేవు చిన్న గదిలోకి వెళ్ళి బూట్లు వదిలేసేడు. తడిసిపోయిన ట్రౌజర్లు తీసేసి, స్టౌమీద ఆరవేసి సంచీలోనుంచి నీలిరంగు కోసక్కు ట్రౌజర్లు తీసి తొడిగేడు. యాకోవు లూకిచ్ యిదంతా చూస్తూ గుమ్మంలో నిలబడ్డాడు. కెప్టెన్ స్టౌకి దగ్గరగా మంచంమీద మోకాళ్ళు ముణిచి కౌగిలించుకొని పాదాలు కాచుకుంటూ కూర్చున్నాడు. మధ్యమధ్య కునుకుతూన్నాడు. కళ్ళు మూసుకుపోతూన్నాయి. కాని బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచి, నిశ్చింతగా నిద్రపోతూన్న లయెట్స్కీ వైపు తేరిపారచూసి,

"ఎప్పటినుంచి- యీ త్రాగుడు?" అని అడిగేడు.

"ఇప్పటిప్పటినుంచీ కూడాను! ఆ త్రాగుడుకి హద్దూపద్దూలేదు. అందరూ చూస్తూండగా ప్రతిరోజూ వోడ్కా తీసుకురావడం చాలా అసహ్యంగా వుంది. వాళ్ళు అనుమానపడచ్చు కూడాను."

"ఛీ— వెధవపీనుగ!" పొలోవిట్సేవు పళ్ళు కొరుకుతూ తన అసహ్యం అంతా వెలిగక్కేడు. మళ్ళీ ఆ కూర్చున్న చోటనే కళ్ళు మూసుకుని కునకడం ప్రారంభించేడు. ఆలా కొంతసేపు కునికేటప్పటికి చేతిపట్లు వదలిపోయి కాళ్ళ క్రిందకి జారిపోవడంచేత రెప్పలు బరువుగా యెత్తేడు.

"మూడు రోజులనుంచి నిద్రలేదు.......... నదులన్నీ పొంగుతూన్నాయి. మీవూరుదగ్గిర యీ నది యీదవలసి వచ్చింది."

"ఈ రాత్రికి పడుకొని పూర్తిగా విశ్రాంతి తీసుగోండి."

"అలాగే. యేదీ కొంచెం పొగాకువుంటే యియ్యి, నాదగ్గరదంతా తడిసిపోయింది."

రెండు దమ్ములు పీల్చేక పొలోవిట్సేవు కొంచెం తేరుకున్నాడు. కునికిపాట్లు యెగిరిపోయేయి. కంఠం లేచింది.

"ఈమధ్య విశేషాలేమిటి?" అని అడిగేడు.

యాకోవు లూకిచ్ టూకీగా అంతా చెప్పి,

"మన పనులెంతవరకు పూర్తి అయేయి? ఇంకెట్లో ప్రారంభం అవుతుందా!" అన్నాడు.

"అయితే వారంపదిరోజులలో, లేకపోతే.........యింకెట్లో లేదు. లేక రాత్రి మనం యిద్దరం కలిసి వైస్కావాయు వెళ్ళాలి. అక్కడినుంచి ప్రారంభం చేద్దాం. అక్కడికి జిల్లాపట్టణం చాలా దగ్గర. ఈమధ్యనే ప్రచారకదళం కూడా వొకటి వచ్చింది అక్కడికి. ముందు వాళ్ళపని పట్టించాలి. ఈ సారి నీఅవసరం చాలా వుంది. అక్కడి కోసక్కులు నిన్ను యెరుగుదురు. అందుకేతనీమాటతప్పకుండా వింటారు." పాలోవిట్సీన్ తొడమీదికి వురికిన పిల్లిని బుజ్జగిస్తూ, అస్వాభావికమైన మార్దవముతో మళ్ళీ మొదలెట్టేడు.

"పుస్, పుస్ యెంత నల్లగా వుందో! లూకిచ్! పిల్లులంటే నాకుమహా సరదా. గుఱ్ఱాలొకటి, పిల్లులొకటి చాలశుభ్రంగా వుంటాయి. మాయింటి దగ్గర పెద్దసైబీరియా పిల్లి వొకటి వుండేది. అదియెప్పుడూ నాతోటే వుండేది. అదీ..............." పాలోవిట్సీన్ ఆలోచనాపూర్వకంగా చూస్తూ, నవ్వి మృదువుగా పిల్లిని నిమిరేడు. "బూడిద రంగుగా వుండేది—అక్కడక్కడ తెల్లటి మచ్చలూఅదీ. చాలా బాగావుండేది ఆపిల్లి. కాని నీకు పిల్లులంటే కిట్టదనుకుంటాను. అవునా లూకిచ్? మళ్ళీ నాకు కుక్క అంటే కిట్టదు. చూస్తేఅసహ్యం. నాచిన్నతనంలో—ఎనిమిదేళ్ళు ఉంటాయేమోనను కుంటా, అప్పుడు— చిన్న కుక్క పిల్ల ఒకటి వుండేది మాయింట్లో. ఎప్పుడూ దానితో ఆడుకుంటుండేవాడిని. ఒకరోజున ఆడుకుంటూంటే—ఒళ్ళునొచ్చిలా దెబ్బ తగిలిందేమో —మీదపడి చెయ్యిపట్టుగు పీకేసింది. వెంటనే నాకు కోపంవచ్చి కర్ర ఒకటితీసుగుని బాదడం మొదలెట్టేను. అది పారిపోయి గాదికిందదూరింది. కర్రపుచ్చుగు పొడిచి ఇవతలకిలాగి మళ్ళీ బాదడం మొదలెట్టేను. అక్కడినుంచి వెళ్ళి తూములో దూరేటప్పటికి ఇవతలకి పొడిచి కొడుతూ తరుముకుపోయేను. ఆఖరికి కదలలేక కిందపడిపోయింది. అరవడం కూడా మానేసింది. అప్పుడు దాన్ని కొట్టడం మానేసి ఎత్తుగుని, ఆదెబ్బలు

చూసి జాలేసి యేడ్చేను. అదిమొదలు మళ్ళీ యెప్పుడూ కుక్కదగ్గరికి వెళ్ళలేను. కాని పిల్లులంటే విపరీతమైన ఆసక్తి. పిల్లలంటే—వాళ్ళు యేడుస్తూంటేమాత్రం చూడలేను. నీకు ఇవేమీ కిట్టవు కాదూ లూకుచ్!"

పాలోవిట్సేవ్ ఇటువంటి సర్వసాధారణ విషయాలను గురించిమాట్లాడలేదు యెప్పుడూ. అందుచేత అతనిమాటలు వినేటప్పటికి యాకోవ్ లూకుచ్ ఆశ్చర్యపోయేడు. పాలోవిట్సేవ్ గుండెలు తీసిన బంటు. మహా క్రూరుడు. జర్మను యుద్ధకాలంలో పాలోవిట్సేవ్ కోసక్కులయెడల యెంతక్రూరంగా ప్రవర్తించేడో యాకోవ్ స్వయంగా యెరుగును. అతడు తలవూపి ఊరుకున్నాడు. పాలోవిట్సేవ్ ముఖం గంభీరమయింది.

"ఈమధ్య టపా సరిగ్గా వస్తూందా?" అన్నాడు పాలోవిట్సేవ్ ఖండితంగా.

"ఎక్కడ చూసినా వరదలే; దేశం అంతా నీటిమయం అయిపోయి వుంది. రోడ్లుకూడా అన్నీ మునిగి పోయేయి. పది రోజులనుంచి టపా రావడంలేదు."

"స్టాలిన్ ప్రకటనని గురించి వూళ్ళో యేమీ అనుకోడం లేదూ?"

"ఏం ప్రకటన?"

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలని గురించి స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన పేపర్లలో పడింది."

"ఏమో మేమేమీ వినలేదు. ఆ పేపర్లు యింకా యిక్కడికి వచ్చియుండవు. అయితే— అనిసిమోవిచ్! యేమని ఆ ప్రకటన?"

"అబ్బే, యేమీ లేదు......... మనకి పనికొచ్చే విషయం కాదు. అయినా తెలుసునేమోనని వూరికే అడిగేను; ఈపాటికి వెళ్ళి పడుకో— చాలా పొద్దుపోయింది. ఇంకో మూడు గంటలు పోయినతరువాత మాలిం గుర్రానికి నీళ్ళు పెట్టు. రేపు రాత్రి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గుర్రాలను రెండింటిని సిద్ధంచేసి వుంచు. చీకటి పడగానే వైస్కావాయకి బయలు దేరుదం, అట్టే దూరం లేదులే."

మరునాడుదయం పాలోవిట్స్వు, లబెవిస్కీతో చాలసేపు మాట్లాడేడు. తరువాత లబెవిస్కీ రుసరుసలాడుతూ వంట యింటి వైపుకి వచ్చేడు. యాకోవు లూకుచ్ అతనిని చూసి,

“కొంచెం సోడా తీసుకురానా?” అని అడిగేడు.

లటువిస్కీ యేదో ఆలోచిస్తూన్నట్లు పైకి వాసాలకేసి చూస్తూ, “యేమీ అవసరం లేదు యిప్పుడు.” అని మళ్ళీ గదిలోకి వెళ్ళిపోయేడు.

ఆ రాత్రి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గుఱ్ఱపుసాలల కాపలాదారు ఇవాన్ పెటులిచ్చికోవు. యాకోవు లూకుచ్ ప్రోత్సాహముమీద ‘డాన్ స్వాతంత్ర్య సమితి’ లో సభ్యులుగా చేరినవాళ్ళలో యితనొకడు. అందుచేత యాకోవు లూకుచ్ అతని దగ్గరకి వెళ్ళి తను యేపనిమీద యిక్కడికి వెడుతూన్నదీ చెప్పకుండానే “మన పనిమీద దగ్గరగ్రామానికి పోవలసి వెళ్ళాలి.” అని అతని ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పేడు. ఇవాన్ మారు మాటాడకుండా రెండు గుర్రాలని తీసుకువచ్చేడు. లూకుచ్ వాటిని తోలుకుపోయి చాటుకుండా నొక చెట్ల గుబురులో కట్టిపెట్టి, పొలోవిట్స్వును తీసుకురావడానికి యింటికి వెళ్ళేడు. అతను కెప్టెన్ గది దగ్గరకు వెళ్ళేటప్పటికి లటువిస్కీ “అల్లా చూసినా కానీ మన అపజయం నిశ్చయం కాదంటూరా?” అంటూన్నాడు గట్టిగా. పొలోవిట్స్వు బొంగురుగొంతుకతో నెమ్మదిగా యేదో సమాధానం చెప్పేడు. ఇంతలో యాకోవు లూకుచ్ ముందు యేమి ఆపద వస్తుందోనన్న ఆలోచనలో పడి కొట్టుకుంటూ తలుపు తట్టేడు.

పొలోవిట్స్వు అతని గుఱ్ఱపుజీను తీసుకొని బయలుదేరేడు. తిన్నగా వాళ్ళిద్దరూ ఆ గుఱ్ఱాల దగ్గరకి వెళ్ళి, యెక్కి వెంటనే బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేరు. ఊరు బయట అడ్డు వచ్చిన నదిని గుఱ్ఱాలమీదదాటి అవలివొడ్డు చేరేరు. ప్రయాణం చేస్తూన్నంతసేపూ పొలోవిట్స్వు నోరు మెదల్చలేదు. చుట్టలు కాల్చకూడదనీ, రోడ్డువదలి 20 గజాలు దాక ప్రక్కగా ప్రయాణం చెయ్యాలనీ ఆజ్ఞాపించేడు.

వాళ్ళకోసం వైస్కావాయిలో యెదురు చూస్తూనే యున్నారు.

యాకోవ్‌కి పరిచయుడైయిన వొక కోసక్కు భోజనాల సావడిలో సుమారు 20మంది వరకు పోగడ్డారు. వాళ్ళలో చాలమంది వయస్సు మళ్ళినవారే. పొలోవిట్సేవు వారందరితోనూ హస్తచాలనం చేసి తరువాత అందులో ఒకనితో కిటికీదగ్గరికి వెళ్ళి కొంతసేపు నెమ్మదిగా ఏదో మాట్లాడుకున్నారు. మిగిలినవాళ్ళంతా పొలోవిట్సేవ్ కేసి, యాకోవ్ లూకిచ్ కేసి చూస్తూ కూర్చున్నారు. కుమ్మను దగ్గరగా కూర్చున్న యాకోవ్ కి ముక్కు, ముఖంఎరగని ఈకొత్తవాళ్ళతో కూర్చోడానికి ఎల్లాగోవుంది.

ఆ సావిడి తలుపులన్నీ భద్రంగా మూసేసి, ఆప్రాంతానికి ఎవరూ రాకుండా ఇంటియజమాని అల్లుణ్ణి బయట కాపలా పెట్టేరు. ఇంతబందోబస్తు చేసినప్పటికీ పొలోవిట్సేవ్ చాలనెమ్మదిగా మాట్లాడసాగేడు.

"........తిరుగుబాటు చెయ్యవలసిన సమయం వచ్చింది. మనం, దాస్యబంధనాలను నాశనంచేసి స్వాతంత్ర్యంపొందడానికి సిద్ధపడాలి. అందుకు కావలసినయేర్పాట్లు అన్నీ పూర్తయేయి. ఎల్లుండి రాత్రినుంచి ప్రారంభం చేద్దాం. ఒకకంపెనీ అశ్విక సైనికులు వైస్కీవాయ్ వస్తారు. మొట్టమొదటి తుపాకిమోత వినిపించగానే, మీరందరు వెళ్ళి ప్రచారకదళాన్ని వారిమకాంలోనే ఎదిరించాలి. ఒక్కణ్ణికూడా ప్రాణాలతో దాటిపోనివ్వకూడదు! మీ అందరికీ 'కార్నెట్ మారిన్' వినాయకుడుగా యేర్పాటు చేస్తున్నాను. బయలుదేరేముందు మీరంతా టోపీలమీద తెల్లటి రిబ్బనులు గుచ్చుకోండి. లేకపోయినట్లయితే చీకట్లో శత్రువెవరో మిత్రుడెవరో గుర్తించడం కష్టం. ప్రతీవాళ్ళూ గుర్రాలు తెచ్చుగోవాలి. కత్తి, తుపాకీ మొదలైనవి ఏవుంటే అవి మూడురోజులకు సరిపోయిన ఆహారపదార్థాలు తీసుగు బయలుదేరండి. మీరు, ప్రచారకదళాన్ని, స్థానిక కమ్యూనిస్టుల్ని చంపేసినతరువాత, మీసహాయంకోసం పంపించిన కంపెనీతో చేరండి. అదిమొదలు మీ మీద నాయకత్వం ఆ 'కంపెనీ' కమేండరుకి వెళ్ళిపోతుంది. అతని ఆజ్ఞప్రకారం ఎక్కడికి తీసుగువెడితే అక్కడికి వెళ్ళాలి."

పొలోవిట్సేవ్ బ్రిజరు బెల్టుమీద చెయ్యితీసి, నుదుటిమీద పోసిన

చెమట తుడుచుకున్నాడు.

"గ్రిమాచీలాగ్ నుంచి నాతోకూడ ఒకకోసక్కుని తీసుకువచ్చేను. ఇతనిని మీరందరూ ఎరిగేవుంటారు. యాకోవ్ లూకుచ్ ఇతనిపేరు. వాళ్ళ ఊళ్ళోకూడ ప్రజలంతా తిరగబడడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారన్న విషయం ఎంతవరకు నిజమో ఆయనే చెబుతారు. ఒక్క వాళ్ళఊరేకాదు—డాన్ పరగణాలోని కోసక్కులంతా ఈకమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వాన్ని నాశనం చెయ్యడానికి ఎప్పుడెప్పుడని తహతహలాడుతున్నారు. అస్ట్రోవ్‌నోవ్!"

పాలోవిట్సేవ్ అతనిని లెమ్మన్నట్లుగా తలఊపేడు. యాకోవ్ లూకుచ్ స్టూల్ మీదినుంచి లేచి నిలబడ్డాడు. అందరిదృష్టులు అతనివైపు తిరిగేటప్పటికి శరీరం బరువెక్కినట్లు అయింది. కంఠంలోయేదో అడ్డపడ్డట్టుతోచింది. ఏదో మాట్లాడబోతున్నాడు. కాని ఇంతలోనే ఒకముసలికోసక్కు అందుకోడం చేత లూకుచ్ మాట్లాడడానికి అవకాశంచిక్కిందికాదు. ఆకోసక్కు స్థానిక చర్చి కౌన్సిలులో మెంబరు. మహాయుద్ధంవరకు వైసొక-వాయి చర్చి స్కూలికి గార్డియను. అతడుకూడ లూకుచ్‌తోపాటే లేచినిలబడి,

"ఏమండీ, నిన్ననే కొత్త విషయం ఒకటి తెలిసింది. మీరువిన్నారా!" అని అడిగేడు. "ఇప్పుడు మీరువచ్చేముందు వరకు మేమందరం ఆవిషయాన్ని గురించి మాట్లాడుకుంటున్నాము......మంచిపేపరుఒకటి వచ్చింది......"

"ఏమిటి! ఏమిటితాతా అంటున్నావు!" అని అడిగేడు పాలోవిట్సేవ్ నెమ్మదిగా బొంగురుగొంతుకతో.

"మాస్కోనుంచి పేపరు ఒకటి వచ్చింది. దాన్లో, కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఛైర్మన్ చేసిన ప్రకటన పడింది........."

"సెక్రిటరీ." అని అందులో ఒకడు సర్దుబాటు చేసేడు.

"అవును, పార్టీసెక్రిటరీ కామ్రేడ్ స్టాలిన్. ఇదిగో పేపరు, ఈనెల 4 వ తారీఖున అచ్చయింది." అంటూ ఆముసలి కోసక్కు, కోటు లోపలి జేబులోనుంచి, జాగ్రత్తగా మడతపెట్టబడిన పేపరు ఒకటి పైకి తీసేడు. "మీరు వచ్చేముందు కొంతసేపు మాలో ఒకడు చదువుతూంటే మిగిలినవా

శ్యందరం విన్నాము........అదివిన్నతరువాత మీారు, మేము విడిపోయేము. మాకు, తిరుగుబాటు చెయ్యవలసిన అవసరం కనిపించలేదు. ఈ పేపర్ని గురించి మాకు నిన్ననే తెలిసింది. ముసలితనంచేత ఓపికతగ్గిపోయినా ఎల్లాగో కష్టపడి ఈ వేళ ఉదయాన్నే గుర్రంమీాద బయలుదేరి జిల్లాపట్టణం వెళ్ళేను. నేను ఎరిగిన ఆయనఒకడు ఈ పేపరు పట్టుకు వెడుతూంటే చూసి, ఇయ్యమని బ్రతిమాలేను. ఆఖరుకి 15 రూపాయలు ఇచ్చి కొన్నాను! తీరా ఆ పేపరుమీాద చూస్తే దానిఖరీదు 5 కానీ పెన్నులు. కాని ఒక్కొక్కరు 10 కానీ పెన్నుల చొప్పున ఈ పేపరు ఖరీదు అందరూ భరించడానికి నిశ్చయించుకున్నాము. 15 రూపాయిలు కాకపోతే 20 రూపాయిలు చేస్తుంది ఇది........"

"ఏమిటి తాతా, అనీదినువ్వు! కొత్త కొత్త విషయాలు మహా చెబుతున్నావే! ముసలితనంచేత మతి తిరిగిపోయిందా ఏమిటి! ఇన్ని, ఏ యెవరు మాట్లాడమన్నారు నిన్ను!" అంటూ పొలిటిక్సెవీ కోపంతో గద్దించేడు.

కుదిమట్టంగా ఉన్న కోసక్కు ఒకడు లేచి ఎదరికి వచ్చేడు. వాలకం చూస్తే సలభై యేళ్ళవాడిలా ఉన్నాడు. కత్తెర వెయ్యబడ్డ బంగారువన్నెపు గడ్డం. తప్పనుక్కు. అతను గోడవార గుంపుగా నిలబడియున్న వాళ్ళల్లో నుంచి తప్పించుకుని ముందుకువచ్చి, పొలిటిక్సెవీ తో కోపంగా, తృణీకారంగామాట్లాడ సాగేడు.

"కామ్రేడ్, మీాబుకాయింపుకి భయపడేవాడెవడూ లేడు, అదికట్టి పెట్టండి ఇంక. ఎన్ని ఆటలు ఆడినా పూర్వం సాగేవి కాని యిప్పుడెక్కడ సాగుతాయి! నోరు కొంచెం సంబాళించుకుమాట్లాడుతూండండి. సోవియటు ప్రభుతం వచ్చినతరువాత వెనకటి జబర్దస్తీ పోయింది. ఇంకా ఆసంగతి మీాకు తెలియనట్లుంది. అతను చెప్పినట్లుగా మీారువచ్చేముందు మేము మానిశ్చయం పునర్విమర్శ చేసిన మాట నిజమే. 'ప్రిడవా' లో కామ్రేడ్ స్టాలిన్ ప్రకటన చూసినతరువాత మానిశ్చయం మార్చుకున్నాము. ప్రభుత్వము మీాద తిరుగబడ దల్చుకోలేదు. ఇంక మీాకూ మాకూ పొసగదు. అసలు యింతవరకు రావడానికి కారణం స్థానిక అధికారులే. మమ్మల్ని అందర్నీ సమిష్టి వ్యవసాయ

క్షేత్రాలలో బలవంతంగా చేర్పించారు. సామాన్య రైతుల్ని చాలా మందిని భాగ్యవంతుల జాబితాలో చేర్చి వాళ్ళ ఆస్తులు జప్తుచేసేరు. మా సోవియటు ఛైర్మన్ తనకి వ్యతిరేకంగా యెక్కడా మీటింగులలో మాట్లాడ కూడదన్నారు. ఒకటేమిటి? వాళ్ళకి తోచినట్లల్లా చేసేరు. నోరెత్తితే జైలులో పెడతామన్నారు. మమ్మల్ని యీలా అణచి సారమ్యమని స్థానిక అధికారులకి మాస్కోనుంచి ఆజ్ఞలు వచ్చియుంటాయనీ, యీప్రచారమంతా కమ్యూనిస్టుపార్టీ సెంట్రలు కమిటీ ఆజ్ఞలవల్లనే అనీ అనుకున్నాము. అందుచేతనే మీ సంఘంలోచేరి ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి నిశ్చయించేము. కాని యిప్పుడు స్టాలిన్ ప్రజలని బలవంతంగా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్పించి, చర్చిలు అకారణంగా మూసేసి, నిరంకుశంగా ప్రవర్తించిన స్థానిక కమ్యూనిస్టుల్ని అందరినీ వారి వారి పదవులనించి తొలగించేస్తున్నాడు. ఇకపైనుంచి రైతు స్వేచ్ఛగా బ్రతకవచ్చు. ఇష్టంవుంటే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరవచ్చు. లేకపోతే లేదు. అటువంటప్పుడు యింక మాకు యిబ్బంది యేముంది! హాయిగా యెవరికుటుంబ వాళ్ళం చేతనయినంత భూమి దున్నుకుని బ్రతుకుతాం. మేము సంతకం చేసి యిచ్చిన ప్రమాణ పత్రాలు మాకిచ్చేసి మీయిష్టం వచ్చినట్లు పోండి. మేముమాత్రం తిరుగుబాటు చెయ్యదల్చుకోలేదు.........."

పాలోఝిట్స్‌వు కిటికీకి చేరబడి నిలబడ్డాడు. ముఖంలో కత్తివేటు వేసినా నెత్తురుచుక్క లేదు. చుట్టూవున్న కోసక్కులకేసి చూసి, "మోసం చెయ్యాలని చూస్తున్నారా!" అని అడిగేడు.

"మోసం అనుకున్నా సరే, మరేమనుకున్నా సరే." అని యింకొక ముసలి కోసక్కు సమాధానం చెప్పేడు. "మేము ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటుమాత్రం చెయ్యదల్చుకోలేదు. ప్రభుత్వమే మాకు సహాయపడుతూన్నప్పుడు అది వొదిలేసి పైవాళ్ళని బ్రతిమాలడం యెందుకు! మొదట వాళ్ళు అనవసరంగా నావోటు రద్దుచేసి పైగా ప్రవాసానికి పంపడానికికూడా ప్రయత్నించేరు. కాని నా కొడుకు రెడ్ ఆర్మీలో పని చేస్తూండడంచేత

పోయినవాటు తిరిగి సంపాదించుకోగలను. సోవియటు ప్రభుత్వానికి మేము వ్యతిరేకులం కాదు— ఈ చిన్న చిన్న అధికారుల దుర్నయాలను మాత్రము యెదిరించ నిశ్చయించుకున్నాము. కాని మీరు మమ్మల్ని ప్రభుత్వంమీదే తిరగబడ మంటున్నారు. అది మాకు యిష్టం లేదు. మా పేపర్లు మాకు యిచ్చెయ్యండి........"

నడి వయస్సులోనున్న యింకొక కోసక్కు లేచి వుంగరాలు తిరిగిన గడ్డం సవరించుకుంటూ మాట్లాడసాగేడు.

"కామ్రేడ్ పాలోవిట్సీవ్! యేదో- తెలియక పొరపాటు చేసేము ......మీవంటివాళ్ళతో సంబంధం యేర్పరచుగోడం మాదే తప్పు. ఇప్పుడైనా మించిపోయినదేమీ లేదు— మమ్మల్ని వొదిలెయ్యండి. క్రిందటిసారి అరచేతిలో స్వర్గం తీసుకొచ్చి పెడతానని ఆశ చూపించేరు. మాకే ఆశ్చర్యం వేసింది యిదంతా నిజమేనా అని. ఒక్కసారి తిరుగుబాటు లేవతీసినట్లయితే విదేశాలనుంచి ఆయుధాలు, యితర సహాయం కొల్లలు కొల్లలుగా వస్తాయని చెప్పేరు. మేము చెయ్యవలసినదల్లా వొక్క కమ్యూనిస్టుల్ని చంపడం మాత్రమే. కానితరువాత యిదంతా స్థిమితంగా ఆలోచించేము. ఆయుధాలు చవకకనక కావలసినన్ని సప్లయి చెయ్యొచ్చు. కాని వాళ్ళు స్వయంగా మన దేశం వస్తారా? ఒకవేళ వచ్చినాకాని మళ్ళీ వాళ్ళు యిక్కడనుంచి కదలరు. 'ఏకైవచ్చి మేకై బిగిసేడని' సహాయంకోసం వచ్చి ఆఖరుకి మనమీదే అధికారం చెలాయిస్తారు. అందుచేత వాళ్ళని బలవంతంగా గెంటవలసి వస్తుంది. కమ్యూనిస్టులు మనకి యెంత విరోధులయినప్పటికి వాళ్ళుకూడా మన స్వజాతీయులు. ఇంక ఆ విదేశీయులన్నారా — వాళ్ళని తగలెయ్యా వాళ్ళది మన దేశం కాదు, మన జాతికాదు, మన భాష కాదు. వాళ్ళు యేదో మనల్ని వుద్ధరిస్తారన్నది వట్టిమాట. ఆఖరికి విరిగిన వేలుమీద వుచ్చయినా పొయ్యరు. 1920లో నేను విదేశాలలో వున్నాను. ఆ రోజులలో 'గలిపోలీ' లో ఫ్రెంచివాళ్ళ రొట్టె రుచి చూసేను. మళ్ళీ స్వదేశం కళ్ళ చూస్తాననుకోలేదు. ఒకటేమిటి— అనేక దేశాలు తిరిగేను కాని మన దేశమంత మంచి

వాళ్ళు, దయార్ద్ర హృదయులు యెక్కడా కనిపించలేదు. కాన్‌స్టాంటి నోపుల్ ఏథెన్సు, నగరాలలో వోడ రేవులలో పనిచేసినప్పుడు ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి దేశస్థుల్ని యెరుగుదును. పెద్ద పెద్ద గడ్డాలు పెంచుకుని, మురికిగా వుండే మనల్ని పురుగుని చూసినట్లు అతి అసహ్యంగా చూస్తారు. శుభ్రంగా క్షవరం చేసుకొని మంచిమంచి సూట్లు వేసుకొని తిరుగుతూ మనల్ని లెక్క చెయ్యరు. హోటళ్ళకి యెక్కడికేనా వెడితే వాళ్ళ నావికులు మనల్ని వేళాకోళం వెక్కిరింత కింద పట్టించి మాట్లాడుతే గుప్పెళ్ళు బిగించి కొట్టబోతారు. మన డాన్ కోసక్కులకికూడా విదేశాల అనుభవం కొంత కలిగింది." ఆకోసక్కు నవ్వేడు. తెల్లటిపళ్ళు ముత్యాలలా మిలమిలలా డేయి. "మావాడొక్కడు మామూలు రష్యను వేషంతో వొక రేవులో దిగే టప్పటికి వొక యింగ్లీషువాడు వెనకనుంచి వచ్చి కిందపడేసేడు. తిరగపడితే మనవాళ్ళముందు వాళ్ళు యెందుకూ పనికిరారు. కాని దేశంకాని దేశం అవ డముచేత బట్టలు దులుపుకొని లేచిపోవలసివచ్చింది ఈ విదేశీయుల సంగతి మాకు బాగా తెలుసును. ఏదోవిధంగా యీ ప్రభుత్వంతోనే సఖ్యపడతాం కాని విదేశస్థుల్ని నమ్ముకొని తిరుగుబాటుమాత్రం చెయ్యము. అందుచేత మా కాగితాలు మాకిచ్చెయ్యండి."

"వీడు హఠాత్తుగా యీ కిటికీలోనుంచి బయటికి వురికి పారిపోతే యిక్కడ నేను పట్టుబడిపోవలసి వస్తుంది." అనుకున్నాడు యాకోవులూకిచ్. "చూసి చూసి ఆఖరికి యిందులో పడ్డానేమిటి? ఏ ముహూర్తాన్ని చేశానో మొదటనుంచీ అన్నీ గండాలే కళ్ళు మూసుకుపోయేయి– ముందు ఆలోచన లేకపోయింది." యాకోవు లూకిచ్ పోలోవిట్సీవుకేసి చూస్తూ అలాగే నిల బడ్డాడు. కెప్టెన్ నిశ్చలంగా కిటికీలో చేరబడియున్నాడు. వెనకటి వెలవెల బాటు పోయింది. కోపంచేత ముఖం జేవురించింది. నుదురుమీద రక్తనాళాలు వుబ్బొంగేయి.

"సరే మీ యిష్టం. మాతో రాపడానికి యిష్టం లేకపోతే నిర్బంధం యేమీ లేదు. మిమ్మల్ని బ్రతిమాలడానికి రాలేదు మేము. కాగితాలుకూడా

తిరిగి యివ్వను. అవి జనరల్ స్టాఫు దగ్గర వున్నాయి. నాతోకూడా తీసుకు రాలేదు. కాని మీరు వాటికోసం భయపడవలసిన పనిలేదు. జి. పి. యు. కి మిమ్మల్ని గురించి తెలియ చెయ్యను........."

"అలా అయితే మాకు అంగీకారమే." అన్నాడు వొక ముసలి కోసక్కు.

"జి. పి. యు. కోసం కాదు మీరు భయపడవలసినది." అంత వరకూ నెమ్మదిగా శాంతంగా మాట్లాడుతూన్న పొలోవిట్సేవు అతి తీవ్రంగా పెద్ద స్వరంతో మాట్లాడసాగేడు. "మమ్మల్నిచూసి భయపడవలసి వుంటుంది. జాగ్రత్త! మిమ్మల్ని అందర్నీ కుక్కల్ని కాల్చినట్లు కాల్చిపారేస్తాము! దోవ ఇయ్యి. పక్కకి తప్పుకో! దూరంగా పొండి!" జేబులోని రివాల్వరు వూడ లాగి యెదరకి చూపి పట్టుకొని గుమ్మం వైపు బయలుదేరేడు.

కోసక్కులంతా వొకళ్ళ నొకళ్ళు తోసుకుంటూ అతనికి దోవ యిచ్చేరు. యాకోవు లూకిచ్ పొలోవిట్సేవుకంటె ముందుగా గుమ్మందగ్గరకి పరుగెత్తి తలుపు బార్లా తెరిచి వరిచేలాలో బెడ్డలా వీధులో పడ్డాడు.

ఆ చీకట్లోనే గుర్రాలమీద పడి దౌడు తీయిస్తూ వెళ్ళిపోయేరు. ఆ ఇంట్లోనుంచి రణగొణధ్వని బయలుదేరింది. కాని వొక్కడూ బయటికి రాలేదు. వాళ్ళని యిద్దరినీ పట్టుకొనడానికి ప్రయత్నించ లేదు.

వాళ్ళిద్దరూ తిన్నగా గ్రెమూచీలాగ్ కి వచ్చేసేక యాకోవ్ లూకిచ్ ఆ గుర్రాలని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు తబేలాకి నడిపించుకు పోయేడు. పొలోవిట్సేవు యింట్లోకి రాగానే అఖరుకి చొక్కా అయినా విడవకుండా వెంటనే లటెవిస్కీని ప్రయాణానికి సిద్ధం అవమన్నాడు. అతను లేనప్పుడు వచ్చిన వుత్తరం విప్పి చదువుకొని కాల్చేసి ప్రయాణ సరంజం చేస్తూన్నాడు.

యాకోవు లూకిచ్ గుర్రాలని కట్టేసి వచ్చేంతవరకు పొలోవిట్సేవు అతనిని గదిలోకి రమ్మన్నాడు. అతను వచ్చేటప్పటికి పొలోవిట్సేవు టేబులు ముందు కూర్చుని యున్నాడు. లటెవిస్కీ రివాల్వరు యేభాగానికి ఆభాగం విప్పేసి గ్రీజుజేసి, మళ్ళీ తొందరగా అమరుస్తూన్నాడు. తలుపుచప్పుడవగానే

పాలోవిత్స్ నుదురుమీద చేతులు తీసి తిరిగి చూసేడు. గుంటలుపట్టి యెర్రగా చింత నిప్పుల్లావున్న కళ్ళవెంట నీళ్ళుకారి ముక్కు మీదినుంచి బొట్లు బొట్లుగా క్రిందపడుతూన్నాయి.

"మనం చేసిన ప్రయత్నాలన్నీ......... ప్రస్తుతంమటుకు విఫలము అయిపోయేయి కదా అని దుఃఖంగా వుంది." అన్నాడు పాలోవిట్స్కీ గద్గద స్వరంతో. నెత్తిమీది తెల్లటి వున్నిటోపీ తీసి కళ్ళనీళ్ళు వొత్తుకున్నాడు. "డాన్‌లో స్వాతంత్ర్య పిపాసులు, శూరులు అయిన కోసక్కులకే కరువయింది. అంతా మూర్ఖులు, పిరికిపందలు, ద్రోహులు. లూకిచ్! కొద్దిసేపట్లోనే బయలుదేరి వెళ్ళిపోతూన్నాము. కాని మళ్ళా వొస్తాము. ఇప్పుడే యీ వుత్తరం అందింది............కోసక్కులు టుబ్యాన్‌స్కోలోను, మాజిల్లాలోనూకూడా తిరుగుబాటు చెయ్యడానికి నిరాకరించేరుట. ఈసారి స్టాలిన్ వాళ్ళని తనవైపుకి తిప్పుకోకలిగేడు. ఇప్పుడు ముందు చెయ్యవలసిన పని వాడిని చంపడమే: అంతవరకు నాకు........." పాలోవిట్స్కీ కంఠం గద్గదికమయిపోయింది. పళ్ళు కటకట లాడేయి. కండలు తిరిగియున్న చేతివ్రేళ్ళు బిగిసిపోయేయి. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు. గుప్పెళ్ళు విడివడ్డాయి. చిరునవ్వు నవ్వేడు. "ఎంతటి మూర్ఖ ప్రజలు! వెధవలు! వీళ్ళని యేంచేసినా పాపం లేదు. స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన అంతా కపట నాటకమనీ, అదొక రాజకీయపు యెత్తు అనీ తెలియదు. పసిపిల్లల్లా నమ్మేరు, మంచీ చెడ్డా ఆలోచించకుండా. ప్రపంచంలో యింతటి మూర్ఖులు యెక్కడా వుండరు. రాజకీయపు యెత్తులలో వీళ్ళనియెరగా వుపయోగిస్తున్నారు. ఇంకా బిగిస్తే కంఠం బిగిసి చచ్చిపోతారేమోనని కొద్దిగా వొదులు చేసేరు. బ్రతికివుంటే యెందుకేనా వుపయోగించుకోవచ్చని; అంతేకాని వీళ్ళమీద, నామీద దయచేత కాదు. ప్రజలు యెప్పటికోవొకప్పటికి యీవిషయం తెలుసుకోకపోరు. కాని తీరా మించిపోయిన తరువాత అప్పుడు యేం లాభం? లూకిచ్! మేం వెళ్ళిపోతూన్నాం. నీవు సాధ్యమైనంతలో మాకు అన్ని సదుపాయాలు చేసి చాల శ్రమ తీసుకున్నావు. నీ వుపకారం మరిచిపోలేము. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం

లోనుంచి తప్పుగోక నీకు సాధ్యమైనంతవరకూ ధ్వంసం చేస్తూండు. ఇదే నీకు నా ఆఖరి ఆజ్ఞ. మన సంఘ సభ్యులందరితోటీకూడా నా మాటగా ప్రస్తుతం మటుకు చెదిరిపోవలసి వచ్చిందనీ, అంతమాత్రంచేత మన ఆశయాన్నుంచి విర మించకూడదనీ చెప్పు. మళ్ళీ మేము తిరిగి వస్తాము. మనల్నీ, మన ప్రియ త్నాలనీ .... మన మాతృభూమియైన 'డాక్'ని అంతర్జాతీయ యూదు హంతకుల చేతులలోనుంచి తప్పించడానికి చేసే ప్రియత్నాలను భగ్నం చేసి, మనల్ని వదలి పారిపోయిన వాళ్ళనందర్నీ యింతటితో వదలి పెట్టం! కోసకు ఖడ్గం వాత పడడమే దానికి ప్రతి ఫలం."

"తప్పకుండా చెబుతాను." అన్నాడు యాకోవులూకుచ్. పాలోవిట్స్కీవు మాటలు, కళ్ళ నీళ్ళు మానేటప్పటికి అతని హృదయం నీరయిపోయింది. కాని యీ పిశాచాలు యింతటితో వదలిపోతాయికదా అని అతనికి విపరీత మయిన సంతోషంగాకూడ వుంది.

"ఓ— తప్పకుండా చెబుతాను." అని మళ్ళీ అని "కాని, అలెగ్జాండర్— యిప్పుడు మీరు యెక్కడికి వెళుతూన్నారు?" అని సాహసముగా అడిగేడు.

"ఏం— ఆ విషయం నీకెందుకు?" అన్నాడు పాలోవిట్స్కీవు.

"ఏమీ లేదు—మీకోసంయెవరేనావస్తే అవసరం అవుతుందేమోనని"

పాలోవిట్స్కీవు తల పంకించి లేచి నిలబడ్డాడు.

"ఆ విషయం నీకుచెప్పడానికి వీలులేదు" అన్నాడు. "మళ్ళీబహుశా 20 రోజులలో యిక్కడికి వస్తాను. శెలవు." లూకుచ్‌తో హస్తచాలనం చెయ్యడానికి చెయ్యి జాపేడు.

అతను స్వయంగా జీను అమర్చి అంతా సిద్ధం చేసుకున్నాడు. ఈ లోపుగా లటెవిస్కీ పాలోవిట్స్కీవు లేకుండాచూసి, లూకుచ్ దగ్గర సెలవు తీసుకొని, రెండు నోట్లు అతని చేతులో పెట్టేడు.

"మీరు నడిచి వెడతారా?" అని అడిగేడు లూకుచ్.

"అబ్బే— యెందుకూ! వీధులో కారు వాకోసం సిద్ధంగా వుంది."

అన్నాడు లబెవిస్కీ పరిహాసంగా. పొలోవిట్సీవు గుఱ్ఱంమీద యెక్కే వరకూ లబెగిస్కీ రికాబు పట్టుక నిలబడి "ఇంక యేమాత్రం వేగంగా పరుగెత్తుతావో పరుగెత్తు. నేను కాలి నడకనే వస్తాను." అన్నాడు.

యీకోవు లోరుచ్ వాళ్ళిద్దరూ వెళ్ళిపోయేవరకూ చూస్తూ నిలబడి తరువాత బుజాలమీదినుంచి యేదో పెద్ద బరువు దిగిపోయినట్లు తెరిపిన పడ్డ ముఖంతో తలుపు వేసుకొని లోపలికి పోయేడు. లబెవిస్కీ యిచ్చిన నోట్లు ఆతురతగా జేబులోనుంచి తీసి ఆ ప్రాతఃకాలపు మసక చీకట్లలో ఇటునటు తిరగేసి పరీక్షగా చూస్తూన్నాడు యేమి నోట్లో అని.

ఇరవై యెనిమిదో ప్రకరణము.

పార్టీ నిర్ణయము.

"విజయోన్మాదము" అనే పేరుతో స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన మార్చి 4వ తారీఖున పత్రికలలో ప్రకటిత మయింది. కాని, వూళ్ళు, తోళ్ళు యేక మయేటట్లు వచ్చిన వరదలవల్ల ఆపత్రికలు 20వ తారీఖు వుదయానికి పోస్టు ద్వారా గ్రిమాచీలాగ్ వచ్చేయి. మార్చి 4వ తారీఖు 'మొలాట్' పత్రిక ప్రతులు మూడూ ఆసాయంత్రమూ చేతులు మారుతూ వూరంతా తిరిగేయి. అంతవరకూ గ్రిమాచీలాగ్‌లో యే పత్రికాకూడా అంతమంది ప్రజలని ఆక ర్షించలేదు. అన్ని చేతులు మారలేదు. సాయంకాలం అయేటప్పటికి ఆపత్రి కలు మాసి చిరిగిపోయేయి. గ్రామస్తులు గుంపులు గుంపులుగా యిళ్ళలోను దొడ్లలోనూ, సందు గొందులలోనూ చేరి, వొకళ్ళు చదువుతూంటే మిగిలిన వాళ్ళంతా నోళ్ళు తెరిచిపెట్టి, పరధ్యాన్నంగా వుంటే యే ముక్క దాటి పోతుందోఅని చెవులు దోరపెట్టి వింటూన్నారు. ఎక్కడ చూసినా ఆ ప్రక టనను గురించిన చర్చలే. ఎవరికి తోచినట్టువారు అర్థాలు తీస్తూ చాలా బాగుందని చంకలు కొట్టుకుంటున్నారు. ఎక్కడయినా సరే నగుల్నోవు, డేవిడోవ్లు కనిపిస్తే, మాత్రం చదువుతూ చదువుతూన్న పత్రిక కంగారుగా మణిచేసి వొకరి చేతులలోంచి మరియొకరి చేతులలోకి దాటించి, చివరికి యెవరి జేబులలోనో దాచేస్తున్నారు.

"పాపం—యింతా శ్రమపడి నిర్మించిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలు పేక మేడలలా కూలిపోతాయి యీ దెబ్బతో" అన్నాడు. జేనిక్ ష్చటకొరంకొ.

"ఎప్పటికీ అల్లా అవదు. నిగ్గు అట్టేవుండి మిగిలిన చెత్తఅంతా కొట్టుకు పోతుంది. అదే నయం."అని డెమ్కా ఉషాకోవు అతనికి జవాబు చెప్పేను.

"తొందర పడకు. కొద్ది రోజులలోనే చూద్దువుకాని." అని యీాస డింపుగా అక్కడనుంచి లేచిపోయి, తన మాటను ఆప్యాయంగావినే కోస

ళ్ళల దగ్గరకి "ఏదో వంక పెట్టి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి వచ్చెయ్యండి. ఒక్క నిముషం దాన్లో ఉండద్దు." అని గుసగుసలాడడానికి పోయేడు.

"ఇందులో చాలామంది బలవంత బ్రాహ్మణార్థంగా చేరినరకం. ఎప్పుడు పోదమా అని ముళ్ళమీద నిలబడ్డట్లు వున్నారు." అంటూ లుబిస్కిన్ ఆర్కాడీకి వొకచోటు గుంపుగా చేరి మాట్లాడుకుంటూన్న కొంత మంది సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు సభ్యులకేసి చూపించేడు.

ఆడవాళ్ళకి యీ విషయాన్ని గురించి యేమీ తెలియకపోయినప్పటికీ వున్నవీ, లేనివీ వొకటికి మూడు కల్పించి దీర్ఘాలు తీస్తూ నూతుల దగ్గరా అక్కడా చేరి చెప్పగోడం మొదలెట్టేరు. ఊరంతా యెక్కడ చూసినా పుకార్లే.

"సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్రాలన్నీ విడగొట్టేస్తున్నారట!"

"ఎవరి ఆవుల్ని వాళ్ళకి యిచ్చెయ్యమని మాస్కోనుంచి యీవేళే ఆర్డరు వచ్చిందట!"

"ప్రవాసాలకి పంపబడ్డ భాగ్యవంతులంతా యెవరి వూళ్ళకి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయి, సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరుతున్నారట."

"వెనక వోటింగుహక్కు పోయినవాళ్ళకందరికి తిరిగి ఆ హక్కుయిచ్చేస్తూన్నారట."

"ఇదివరకు టుబ్యాన్స్కోలో మూసేసిన చర్చి మళ్ళీ తెరవమని ఆర్డరు వచ్చిందట. దానిలో జాగ్రత్త చేసిన గోధుమలన్నీ సమిష్ఠి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులికి పంచిపెడతారుట."

ఏవో గొప్ప మార్పులు వచ్చేలా వున్నాయి. అంతా అల్లకల్లోలంగా హడావిడిగా వుంది. ఆ రోజు సాయంకాలం పార్టీ న్యూక్లియస్ ప్రైవేటు మీటింగులో డేవిడోవు వుద్రేకంతో తడబడుతూ మాట్లాడుతూన్నాడు.

"కామ్రేడ్ స్టాలిన్ ప్రకటన సరియయిన సమయంలో వచ్చి చాలా మేలుచేసింది."

"ఈ విజయంతో మకార్ కి తల తిరిగిపోయింది. అతనేకాదు కొంత వరకూ మనస్థితికూడా అలాగే అయింది. కామ్రేడ్స్! యింతవరకు మనంచేసిన వాటిలో ఫలానా పొరపాట్లు వున్నాయని యెవరేనా యెత్తిచూపించవచ్చు. దానిలో యేమీ తప్పు లేదు. ఇంతకిత్రమే కోళ్ళు, బాతులు మొదలయిన వాటిని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోకి తీసుకుంటే దానివల్ల లాభంకంటె నష్టం యెక్కువని గుర్తించి వాటినన్నిటిని ఎవరివి వారికి యిచ్చేసేము. ఇప్పుడు మనం గొఱ్ఱెల్ని, పశువుల్ని యేంచెయ్యాలి? వాటిని యేంచేస్తే బాగుంటుందని అడుగుతూన్నాను మిమ్మల్ని! మనంకనక అతి జాగ్రత్తగా ప్రవర్తించకపోయినట్లయితే............జరిగేపని యెల్లాగా జరిగిపోతుంది. కాని మనకి మాటమాత్రం దక్కదు. ఎవరిదూడల్ని వాళ్ళు బలవంతంగా తీసుకుపోతాను. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి తప్పుకుంటారు. ఇంక యెటొచ్చీ మనంమాత్రం మిగులుతాము. అందుచేత యిటువంటి పరిస్థితులలో ఆమాటకాస్తా మనమే దక్కించుకుంటే బాగుంటుంది."

నగుల్నోవు మీటింగుకి అందరికంటె ఆలస్యంగా వచ్చేడు. కళ్ళు జ్యోతుల్లా వెలుగుతూన్నాయి. అతడు లేచి నిలబడి డేవిడోవుకేసి తీక్ష్ణంగా చూడసాగేడు. అతడు మాట్లాడటం మొదలెట్టేటప్పటికి వోడ్కా వాసన గుప్పుమని కొట్టడం మొదలెట్టింది.

"అయితే ఆప్రకటన నామీద దెబ్బ తీసింది అంటావా?" అని నిలవ తీసి అడిగేడు. "అక్కడే పొరపాటు పడుతూన్నావు; దెబ్బ తియ్యడమే కాదు, ఖూనీచేసింది. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం ఆర్గనైజు చేసేటప్పుడు నేను అంత వొళ్ళు తెలియని స్థితిలో లేను. కాని ఆ అవస్థ యిప్పుడు, ఈప్రకటన చదివిన తరువాతమాత్రం వచ్చింది........."

"ఒక్క వోడ్కాసీసా కొట్టేక ...." వేనియా నైడియనోవు నెమ్మదిగా సన్నాయి నొక్కులు నొక్కేడు.

రజ్మటోవ్నోవు చిరునవ్వు నవ్వి 'బాగా అన్నావు' అన్నట్లుగా రెప్ప లార్చి అతనికేసిచూసేడు. డేవిడోవు టేబులుమీదికి వంగినిళ్ళలంగా కూర్చుని

యున్నాడు. మకార్ ముక్కుపుటాలు యెగరేస్తూ వెర్రి ఆవేశంతో మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

"నాకళ్ళ యెదట పుట్టినవాళ్ళు మీరా నాకు బుద్ధి చెప్పడం! నేను పార్టీలో చేరి సోవియటు ప్రభుత్వంకోసం పోట్లాడే రోజులనాటికి యింకా బొడ్డు వూడలేదు మీకు. ఆ సంగతి అలా వుంచండి. మన డేవిడోవు చెప్పినట్టుగా యీ వేళ నేను వోడ్కా తాగినమాట నిజమే. అయితే— ఒకటి కాదు రెండు సీసాలు!"

"చూపిస్తే అల్లుకుపోయేరకం. అటువంటప్పుడు అవకాశం దొరుకుతే ప్రగల్భాలు కొట్టడంలో ఆశ్చర్యమేముంది. చాల్లే- యీపాటికి యీ బాతాఖానీ చాలించు" అన్నాడు రజ్మట్నోవు విసుగ్గా.

మకార్ ఓరముఖంపెట్టి తీవ్రంగా అతనివైపు చూసేడు. కుడిచెయ్యి గుండెలకదుముకొని నిలబడి వెనకా, ముందూ సందర్భం లేకుండా తీవ్రంగా మాట్లాడడం ప్రారంభించేడు.

"ఆండ్రీ! నేనేమీ బాతాఖానీ కొట్టడంలేదు— నోటికొచ్చినట్లల్లా మాట్లాడగానే సరా! స్టాలిన్ ప్రకటన నామనస్సుకి యెంతో కలవరపాటు కలిగించడంచేత నేను వోడ్కా తాగినమాట నిజం." మకార్ కంఠ ధ్వని కంపించి యింకా హీనం అయిపోయింది. "ఇక్కడ పార్టీ న్యూక్లియస్‌కి నేను సెక్రటరీని— అవునా? అందర్నీ ఒప్పించి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్చడానికి యింటింటికీ తిరిగి యెంత ప్రచారం చేసేను! సామ, దాన, భేద దండోపాయాలు నాలుగూ వుపయోగించి యెవరిదగ్గర యెట్లా చెప్పాలో చెప్పి పనిచేసేను. మనకి పూర్తిగా వ్యతిరేకులయిన వాళ్ళతో 'సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరవు' అన్నమాట? అయితే దానికి అర్థం సోవియటు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకం అన్నమాటే కాదూ? 1919 లో అంతర్యుద్ధములో మాకు వ్యతిరేకంగా పోరాడేవు. ఇప్పటికీ ఆశత్రుత్వం సాధిద్దామని చూస్తూన్నావు— అంతే కాదూ? సరే— దానికి తగ్గ ప్రతిక్రియ నాకూ తెలుసును; వీడేంచేస్తాడని అనుకుంటున్నావేమో, జాగ్రత్త! వొక్కణ్ణే చిత్రవధ చేస్తే,

నీవంటి కుర్రాళ్ళకందరికీ బుద్ధివస్తుంది, అని చెప్పేను. ఇందులో అతిశయోక్తి యేమీ లేదు. ఈలాగే ప్రచారం చేసేను; అవసరం అయినప్పుడు వొకొక్క చోట చెయ్యికూడా చేసుకోవలసి వచ్చింది. అది లేదనను! అయితే అందరి దగ్గరా అలా చెయ్యలేదు, మనకి పూర్తిగా వ్యతిరేకులయినవాళ్ళ విషయములో తప్ప. ఇప్పుడు నేను తాగి వొళ్ళు తెలియని స్థితిలో లేను. మీకొక నమస్కారం. ఆ అనవసర ప్రస్తావన కట్టిపెట్టండి. ఆరు నెలల యీమధ్య యిదే తాగడం— అదయినా యీ ప్రకటనవలన కలిగిన మనోవేదన తగ్గించుకోడంకోసం. ఏమిటి— అప్రకటన? మన కామ్రేడ్ సాలిన్ చేసిన ప్రకటన యిది. హృదయానికి శూలంలా గుచ్చుకుంది. కాళ్ళకింద నేల అల్లలాడుతూందా అనిపించింది............ కామ్రేడ్స్! కోళ్ళు మొదలయిన చిన్న జంతువుల్ని సమాజపరం చెయ్యడంలో నేను కొంతవరకు దుడుకుగా ప్రవర్తించి పొరపాట్లుచేసినమాట నిజమే. కాని యెందుచేత అంత దుడుకుగా ప్రవర్తించేను? మాటమాటకి నన్ను ట్రాట్స్కీయిస్టు అని యెందుకు దెప్పి పొడుస్తున్నారు అనవసరంగా? మన కామ్రేడు డేవిడోవు మరీని. అస్తమానూ నేను అతివాదిననీ, ట్రాట్స్కీయిస్టుననీ అంటూంటాడు. నేను ట్రాట్స్కీలా లేను— అతని సిద్ధాంతాలు కిట్టవుకూడాను— మరి యెందుకు నన్ను అలా పిలుస్తున్నారో కాని............ మనో వాక్కాయ కర్మలా పార్టీ ఆశయాలనే నమ్మి, రక్తం ధారపోసి పాటు పడుతున్నానేగాని పెద్దనాయకుడులా నా సిద్ధాంతాలు పార్టీమీద రుద్దడానికి ప్రయత్నించడం లేదు."

"మకార్! యెంతవరకు అవసరమో అంతవరకే మాట్లాడు. అనవసరపు గొడవ అంతా పెంచి కాలం వృధా చెయ్యడం యెందుకు? అప్పుడే యెంత టైము వృధా అయిందో చూడు. మనం యేమి పొరపాట్లు చేసేమో, వాటిని యెల్లా సద్దుకుంటే బాగుంటుందో, నీ వుద్దేశ్యం చెప్పు. అంతేకాని ట్రాట్స్కీలాగ 'నేను పార్టీకోసం పని చేసేను. నేను— పార్టీ' అంటూ యిదేమిటి?"

"మాట్లాడుతూన్నప్పుడు మధ్యని అడ్డురాకండి." మకార్ కుడిచెయ్యి గుండెలకి యింకా అదుముతూ మునివేళ్ళ మీదలేచి యింకా గట్టిగా మాట్లా

డడం మొదలెట్టేడు. "ఆ వెధవట్రాట్స్కీమాట యెత్తకండి నాదగ్గర! అతనితో పోల్చుకోడం అంత అవమానం ఇంకేదీ లేదు. అతనిమాదిరి నేనేమీ ద్రోహిని కాను. ఇప్పుడే చెపుతూన్నాను వినండి. ఎవడయినా నన్ను ట్రాట్స్కీయిష్టు అన్నట్లయితే పేగులుతోడి మెళ్ళో వేసుకుంటాను. ముక్కలకింద తెగగొట్టి చిత్రవధచేస్తాను. కోళ్ళవిషయంలో నేను కొంచెం తొందరపడ్డమాట నిజమే. ఎందుచేత— ప్రపంచ విప్లవం త్వరగా రావాలన్న ఆతురతకొద్దీ; అంతేకాని ట్రాట్స్కీ పక్షంవాణ్ణి అవడంచేత కాదు. ఎవరికీ స్వంతఆస్తి లేకుండా చేసి పెట్టీ బూర్జువాలని యెంత త్వరగా నొక్కేస్తే ప్రపంచ విప్లవం అంతత్వరగా వస్తుందని అనుకున్నాను. ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ విధానంమీద తీసే ప్రతి దెబ్బ, దాని అంతాన్ని అంతకంతకీ దగ్గరికి తీసుకువస్తుంది. తెలిసిందా! ఏం, మాట్లాడవేం! ఆవిషయం అలా వుంచుదాం. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చేసిన ప్రకటన దృష్ట్యా నేనెల్లాంటివాడిని. దానిలో మధ్య తోకచోట ఇల్లావుంది." మకార్ గొర్రె చర్మపు కోటు జేబులోనుంచి ప్రావ్దా పత్రిక తీసి, పేజీలు తిరగేసి నెమ్మదిగా చదవడం మొదలెట్టేడు. 'ఈ అపార్థాలు' సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణ ప్రయత్నంలో మనం చూపించే నిరంకుశ విధానము, రైతుల మీద చేసే జబర్దస్తీలు, లాభించేది యెవరికి? ఎవ్వరికీ కాదు, మన శత్రువులకే: ఈ అపార్థాలవల్ల కలిగే ఫలితం యేమిటి? సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర వుద్యమానికి అపఖ్యాతి కలిగించడం మనశత్రువులకి సందుయివ్వడం.' తీవ్రవాదులం అనుకుంటూ యీతప్పుడు వ్యాఖ్యానాలు చేసేవాళ్ళంతా మితవాద, అవకాశ వాదాలకి తావిస్తూన్నారని విశదమే కాదూ? దీనినిబట్టిచూస్తే నేను నిరంకుశముగా ఆర్డర్లు జారీచేస్తూ, పార్టీ పోలసీకి అపార్థాలు కలిపిస్తూ, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణోద్యమానికి అపకీర్తి కలిగించి, మితవాదులుచేసే దుష్ప్రచారానికి సాయపడుతూన్నానన్నారు. వెధవ కోళ్ళమూలాన వచ్చిందా, యిదంతా! సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోచేరి దాన్ని ధ్వంసం చెయ్యడానికి ప్రయత్నించిన ద్రోహులమీద తీవ్రచర్య తీసుకోకూడదట. దానిలోనేమీ అర్థంలేదు. ఎంతో శ్రమపడి యేర్పాటుచేసిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాన్ని

యింతటితో వదిలి, వచ్చిన దోవ పట్టమంటూంది యీ ప్రకటన. పోలులమీదికి, రాంగిల్ సేనానిమీదికి పటాలాలని నడిపించిన అనుభవంవుంది నాకు. శత్రువు మీదికి వొకసారి బయలుదేరిన తరువాత మధ్యగా యెప్పుడూ వెనక తిరగ కూడదు."

"ఇప్పుడు నువ్వు పటాలాన్ని వెనక వదలి వొంటరిగా శత్రువులకేసి ముందుకి పోతూన్నావు." అన్నాడు రజ్మటోన్నవు ముఖం చిట్లిస్తూ. "మకార్ నీ ఉపన్యాసం యింక చాలిద్దూ; నీమూలాన్ని అసలు విషయాలన్నీ అట్టే వుండి పోయేయి. పార్టీ సెంట్రల్ కమిటీకి నువ్వు సెక్రటరీగా వచ్చినప్పుడు వెనుకంజ వెయ్యకుండా యెదురుకుందువుగాని లే. ఇప్పుడు నువ్వు మామూలు సైనికుడవు: పంక్తుల తప్పేవంటే జబ్బపుచ్చుకు లాగేస్తారు!"

"అండ్రీ—పానకంలో పుల్లలా అడ్డంవస్తూండకు. పార్టీ ఆజ్ఞలన్నిటికీ బద్ధుణ్ణి అవుతాను. ఇప్పుడు నేను మాట్లాడుతూంటు పార్టీ మంచి కోరిగాని దాన్ని యెదిరించడానికి కాదు. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ కూడా, ఆయా ప్రదేశాల లోని పరిస్థితులనుబట్టి పని చేస్తూండాలని వ్రాసేడు—లేదూ? అటువంటప్పుడు ఆ ప్రకటన నామీద దెబ్బతీస్తూందని దేవిడోవు యేలాఅనకలిగేడు! మకార్ నగుల్నోవు వట్టి నిరంకుశుడు అనీ, పెడర్థాలు తీస్తాడనీ దానిలో యెక్కడా లేదే! ఆ వున్న మాటలయినా నాకెల్లా అన్వయిస్తాయి. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ కనక గ్రెమాచీలాగ్ వచ్చినట్లయితే 'కామ్రేడ్ జోసిప్ విసారినోవిచ్! మధ్య రకపు రైతులకి వొత్తిడి కలిగించడం మీకు యిష్టం లేదూ! నెమ్మదిగా పిల్చి కూర్చోబెట్టి నయాన్ని వాళ్ళని వొప్పించాలన్నమాట. అయితే పూర్వం విప్లవ వ్యతిరేకులతో కలసి యుద్ధంచేసిన సాధారణ రైతు వొకడున్నాడనుకోండి—అతను స్వంత ఆస్తి వదలిపెట్టడానికి అంగీకరించడు. అటువంటివాణ్ణి మంచి మాటలవల్ల సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్చి ప్రపంచ విప్లవానికి అనుకూలుడుగా చెయ్యడానికి యెన్నడేనా సాధ్యపడుతుందా! ఒకవేళ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరినా స్వంత ఆస్తిమీద మమకారం వదలిపెట్టలేడు. ఎంతసేపూ అతని పశువుల్ని మిగిలినవాటికంటె బాగా చూసుకుంటూంటాడు.

అని చెబుతాను. అక్కడికీ పరిస్థితులన్నీ చూసేకకూడా కామేడ్రు స్టాలిన్ నేను సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణోద్యమానికి అపకీర్తి తెస్తున్నాననీ, అతి దుడుకుగా ప్రవర్తిస్తూన్నాననీ అన్న వుద్దేశ్యం మార్చుకోక పోయినట్లయితే 'కామ్రేడు స్టాలిన్! నాకంటెబాగాపనిచేసేవాడి నెవడినేనా ఆపనిలో నియమించండి. అంతర్యుద్ధంలో నా ఆరోగ్యమంతా పూర్తిగా చెడిపోయింది. అందుచేత యీపని నా సాధ్యం కాదు. నన్ను చీనా సరిహద్దు ప్రాంతానికి పంపించండి, అక్కడపార్టీకి నాసహాయం చాలాఅవసరమవుతుంది. గ్రిమ్షాచీలో మన ఆండ్రీవుండి, యీసమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణం సాగిస్తాడు. చేతులు నలుపుతూ వంకర దండాలు పెట్టడం అతనికి బాగా చేతనవును. అందుచేత పూర్వం మనతో పోరాడిన విప్లవ వ్యతిరేకులదగ్గర.అతి అణకువగా వుంటూ కాలక్షేపం చెయ్యగలడు............ఆవిషయంలో మహానుభవం వుంది మనవాడికి' అని చెప్పేస్తాను."

"మకార్! నాసంగతి యెత్తకు, లేకపోతే నొకడోసు యివ్వవలసి వస్తుంది........."

"ఇదివరకుదే యెక్కువయింది అనుకుంటూంటే మళ్ళీ యింకో డోసు కూడానా!— ఆపనిమాత్రం వద్దు." అంటూ దేవిడోవు లేచి తిన్నగా మకార్ దగ్గరకి వెళ్ళి "కామ్రేడ్ నగుల్నోవు! కామ్రేడు స్టాలిన్ 'ఆర్టికల్' సెంట్రలు కమిటీ అంగీకరించినదే; నువ్వు ఆ ఆర్టికల్ అంగీకరించవా!" అని అడిగేడు.

"నేను అంగీకరించను."

"పొనీచేసిన పొరపాట్లు అంగీకరిస్తావా' నావటుకు నేనుఅంగీకరిస్తాను. బుకాయిస్తే లాభంలేదు. కోళ్ళు, చిన్నదూడలు, మొదలయినవాటిని సమాజ పరం చెయ్యడం తప్పు అని అంగీకరించడమే కాకుండా ఆ తప్పు సవరిస్తాను కూడాను నేను. మనం యెంతసేపూ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చాలా మంది రైతుల్ని చేర్చడానికే ప్రయత్నించేము. కాని దానిని జయప్రదంగా నడిపించడానికి చేసిన ప్రయత్నం తక్కువ. ఇది ముఖ్యంగా డిస్ట్రిక్టు కమిటీ

తప్పు అయినప్పటికీ మన లోపంకూడ లేకపోలేదు. కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్! యిది నువ్వు అంగీకరిస్తావా?"

"ఆ— అంగీకరిస్తాను."

"అయితే నువ్వు అనేది యేమిటి?"

"ఆర్టికిల్ లో కొన్ని లోపాలు వున్నాయి......"

డేవిడోవ్ టేబులుమీది గుడ్డసరిచేస్తూ వొకనిముషం వూరుకున్నాడు. అవసరం లేనిదే టేబులుమీదనున్న కాగితాలు మొదలయినవి అక్కడివి యిక్కడ, యిక్కడివి అక్కడా సర్దేడు. ఎంతదాచడానికి ప్రయత్నించినా ఆందోళన అతని ముఖంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తూంది.

"శుద్ధ మొద్దులా వున్నావే! వరొకచోట అయినట్లయితే యిప్పుడు నువ్వు అన్నమాటలకి వెంటనే పార్టీలోనుంచి తొలగించేసి వుందురు! యేమీ సందేహం లేదు! మతి పోయిందా యేమిటి? వెంటనే .... నీప్రాతికూల్యం విడిచిపెట్టు. లేకపోయినట్లయితే మేము .... యేమీ అనుమానం లేదు! చాలావరకు వోరిమి పట్టేము. దేనికైనా మితం వుంది. ఏమయినాసరే మాననంటావా? కానీ! పార్టీపాలసీని ప్రతిఘటిస్తున్నావని అధికారరీత్యా జిల్లా కమిటీకి తెలియచేస్తాము."

"చెయ్యండి, అంతకంటె యేంచేస్తారు. మీకంటె ముందు నేనే తెలియబరుస్తాను. తేరిక్ని కొట్టడానికి, అన్నిటికీ యేకముగానే చెప్తాను సమాధానం."

అప్పటి మకార్ స్థితి, కంఠస్వరము మూసేటప్పటికి డేవిడోవ్ కోపం యెక్కడిదక్కడ పోయింది.

"మకార్ నువ్వు మాట్లాడేది నీకే తెలియదనుకుంటాను. వెళ్ళిపోయి శుభ్రంగా నిద్రపో— తరవాత మాట్లాడుదువుగాని. ఇప్పుడు మన సంభాషణ వింటే వొకసారి నువ్వుచేసిన పొరపాట్లు అంగీకరిస్తానంటావు; అంతలోనే మళ్ళీ స్టాలిన్ ఆర్టికలులో కొన్ని లోపాలున్నాయంటావు. ఆర్టికిల్ లో లోపాలున్నట్లయితే యింక నువ్వు చేసిన తప్పులు వొప్పుగున్నట్లు యెలా అవుతుంది.

అంతా కలగాపులగం చేసేసి గందరగోళపడుతూన్నావు. యేమీ అనుమానం లేదు! యింకో విషయం. ఇంతవరకు పార్టీ స్టూక్లస్ సెక్రెటరీ యెవరయినా తప్పతాగి స్టూక్లస్ మీటింగుకి రావడం వుందా? నఘుల్నైవ్! అదియెటువంటి పనో యెరుగుదువా? పార్టీకి మహా అపచారం అన్నమాట. పోనీ యేమీ తెలియని వాడవేమో అనుకోడానికి మళ్ళీ— చాలా కాలంనుంచి సభ్యుడుగా వుంటూన్నావు. రెడ్‌పార్టీ జాక్ దళాలలో పనిచేసేవు, ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ స్టార్ పతకాన్ని పొందేవుకూడాను! అటువంటివాడవు అతాత్తుగా యిల్లా ప్రవర్తిస్తున్నావంటే యేమనుకోను?............నైడియనోవుకూడా వున్నాడిక్కడ; నిన్ను చూసి యేమనుకుంటాడు అతను? నువ్వు పార్టీ మీటింగులకి వచ్చేటప్పుడుకూడా తాగుతూన్నావనీ, ఆయుధాలతో రైతుల్ని చంపుతాననీ బెదిరించడమే కాకుండా, పార్టీ పోలసీకి భిన్నంగా ప్రవర్తించి పైగా సమర్థించుకుంటున్నావనీ, పార్టీనే యెదిరిస్తున్నావనీ, కంట్రోలు కమీషనుకి తెలిసిందంటే యేమవుతుందో తెలుసువా? సెక్రెటరీ పదవినుంచి తొలగించడమే కాదు. ఆఖరుకి మామూలు సభ్యుడుగాకూడా వుండనివ్వరు, యింకా నీకు తెలియదేమో! యిదే చెప్పడం నీకు!" దేవిడోవు వేళ్ళు జుట్టులోకి జొనిపి చిందరవందరచేస్తూ, 'మకార్ మనస్సుకినాటేటట్లు బాగా మాట్లాడేను'అన్నట్లుగా అతనికేసి చూసేడు. "ఆ ఆర్టికిల్‌ను గురించి చర్చ పెట్టదల్చుకోలేదు. పార్టీపోలసీని వేలెత్తి చూపించడానికికూడ అవకాశం లేదు. పార్టీ నీసలహా యెన్నడూ అంగీకరించదు. కొమ్ములు తిరిగినవాళ్ళు అనేక మంది పార్టీని యెదిరించి శృంగభంగం పొంది చివరికిదోసిలొగ్గేరు. అటువంటప్పుడు నీ లెక్కయెంత!"

"అతని వొక్కడికోసం కాలం అంతా వృధా చేస్తూన్నారు. అప్పుడే గంటసేపటినుంచి మాట్లాడుతూన్నాడు. చెప్పినదే మళ్ళీ చెపుతూండడం. వెళ్ళి నిద్దరోనియ్యండి. మకార్! వెళ్ళిపో! అప్రతిష్టకూడాను! వొక్కమాటు అద్దంలో చూసుగో యెల్లావున్నావోను. నిన్నుచూసి నువ్వే భయపడతావు. మొహం అంతా వుబ్బిపోయింది. కళ్ళు పిచ్చికుక్క కళ్ళలా వున్నాయి.

ఏమిటి యీ ఆవేశమంతా? కొంట వేపా!" రజ్మటోన్నవు గభాలునలేచి మకార్ జబ్బ పుచ్చుకొని గట్టిగా గుంజేడు. మకార్ చెయ్యి విదలించుకొని నిర్లిప్తంగా కుప్పకూలి కూర్చున్నాడు.

అంతా నిమ్మకి నీరోసినట్టు కూర్చున్నారు. డేవిడోవు బల్లమీద వేళ్ళతో టకటకా వాయిస్తున్నాడు. చిరునవ్వు నవ్వుతూ, నగుల్నోవ్ కేసి చూస్తూ కూర్చున్న వేనియా నైడియనోవు "కామ్రేడ్ డేవిడోవు, యెందుకు యీ కూర్చోడం— ప్రారంభం చెయ్యండి." అన్నాడు.

"సరే. కామ్రేడున్ని, చిన్న చిన్న జంతువుల్నీ, ఆవుల్నీ యెవరివి వారికి, యిచ్చెయ్యాలని, నేను ఉపపాదిస్తూన్నాను. కాని, రెండేసి ఆవులు కాని, అంతకంటె పైగా కాని యిచ్చినవాళ్ళనిమాత్రం ఎల్లాగైనా ఒొప్పించి, ఒక్క ఆవునిమాత్రం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి యిచ్చేలా చెయ్యాలి. మొట్ట మొదట మనం చెయ్యవలసిన పని, రేపు వుదయాన్నే గ్రామస్థుల్ని అందరినీ సమావేశపరచి, ప్రస్తుత పరిస్థితి తెలియచెయ్యాలి. ఇప్పుడు మనశక్తి అంతా ప్రజలకి నచ్చచెప్పడంలోనే వుపయోగించాలి. వ్యవసాయపు పనులు ప్రారంభించవలసిన రోజులుకూడా వస్తున్నాయి. అంతేకూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు యిచ్చి వెళ్ళిపోతారేమో అని భయంగా వుంది నాకు. మకార్! నీపస యేమైనావుంటే యిప్పుడు చూపించాలి. చేతనయితే భయపెట్టకుండా, మంచి మాటలు చెప్పి వాళ్ళని సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి విడిపోవద్దని ప్రోత్సహించు. సరే. నా ఉపపాదనమీద సమ్మతులు తీసుకుందామా? అనుకూలురెవరు? మకార్ నువ్వువోటు చెయ్యవా? సరే, మినిట్సుబుక్కులో వొకడు తటస్థం అని నోటు చెయ్యండి."

మార్మొట్సు (పందికొక్కులు)ని చంపడం అమరునాడే ప్రారంభించాలని రజ్మటోన్నవు ఉపపాదించేడు. అందుకోసం అని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల్ని, తీరుబడిగా వున్న వాళ్ళని, బళ్ళమీద నీళ్ళు పట్టించుగు వెళ్ళడానికి వూళ్ళోని స్కూలు పిల్లల్నీ, అందరినీ పంపించి, కన్నాలలో నీళ్ళు పోసి ఆ మార్మొట్సుని పైకి తెప్పించి చంపడంలో వాళ్ళకి సహాయం చేయిం

చడానికి నిశ్చయం అయింది.

నగుల్నోవు విషయం యేమిచెయ్యడానికి డేవిడోవుకి తోచిందికాదు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణములో అతివాద ధోరణి అవలంబించి చేసిన పొరపాటు పనులు తిరిగి సర్దుబాటు చేసుకొన నందుకు, స్టాలిన్ ఆర్టికల్‌ను యెదిరించినందులకు అతనిని పార్టీ యెదుట సరియయిన పంజాయిషి ఇయ్యవలసిందనే విషయం తీసుకురావాలాకూడదా? ఏది నిశ్చయించుకోలేక మీటింగు ముగిసేక నగుల్నోవు వయిపుచూసి, అతడు దిగాలుపడి, తెల్లముఖంవేసి కూర్చుండడం మాని జాలిపడి, "పోనీ యీసారికి ఫూరుకుందం. క్రమంగా అతనే గుర్తిస్తాడు. చేసినది యెంత తప్పయినా, మన మనిషి. మూర్ఛవొస్తూంటుంది; ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపోయింది. ఈవిషయం యెక్కడా యెత్తకుండాయింతటితో ఆపేస్తాను." అనుకున్నాడు.

మీటింగు పూర్తి అయిపోయేవరకూ మకార్ అలాగే నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నాడు. మనస్సులోని ఆందోళనపైకి కనబరచకుండా డేవిడోవు వొకసారి అతనికేసి చూసేటప్పటికి, తొడలమీద వేసుకుకూర్చున్న అతనిచేతులు వొణికిపోతూండడం గుర్తించేడు.

రజ్మట్నోవుని దగ్గరకిపిలిచి, "మకార్‌ని యీరాత్రికి మీ యింటికి తీసుకుపోయి, తెల్లారకుండా జాగ్రత్తగా చూస్తూండు." అని చెవులో చెప్పేడు. అంగీకార సూచకంగా రజ్మట్నోవు బుర్ర ఆడించేడు.

డేవిడోవు వొంటరిగా యింటికి బయలుదేరేడు. దోవలో కొంతమంది కోసక్కులు చేరి కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుగుంటున్నారు. ఆచీకట్లో వాళ్ళెవరూ డేవిడోవుని చూడలేదు. వీధి మొగలోకి వచ్చేటప్పటికి వొక కోసక్కు "............మనం యెంత యిచ్చినా తనివి అంటూ లేదు వాళ్ళకి" అంటూన్నాడు.

ఇంకొకడు—

"ఈసోవియటు ప్రభుత్వానికి కుడి, ఎడమపక్షాలు రెండూ వచ్చేయి. మనల్ని వదలి యెప్పుడు యెగిరిపోతుందంటావు యిది!" అన్నాడు.

అంతా పకపకా నవ్వేరు! అందరినవ్వు అకాత్తుగా ఆగిపోయింది. అందులో వొకడు"ఉస్ –స్–స్ – స్" అన్నాడు మాట్లాడద్దు అన్నట్లుగా. వెంటనే యిందాకటి కంఠధ్వనే ఆ పరిహాసమేమీ లేకుండా, మామూలుగా "అవును. వర్షాలు లేకుండాకనక వున్నట్లయితే, త్వరలోనే భూమిఆరి మనం చల్లికలు పార్రంభించడానికి వీలవుతుంది. మన కబుర్లు యీలా వుంటూనే వుంటాయి అంతు లేకుండా— అప్పుడే బాగా పొద్దుపోయినట్లుంది; రండి పోదం." అంది.

అడుగుల చప్పుడు, యెవరిదో దగ్గు.........

ఇరవై తొమ్మిదో ప్రకరణము.

సమిష్టి వ్యవసాయ సభ్యుల రాజీనామాలు.

ఆ మరునాడు యిరువైముగ్గురు కోసక్కులు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు దాఖలుచేసేరు. వారిలో చాలామంది ఫోర్‌మన్‌తో యేదో వాదిస్తూ, యేపని చెప్పినా సరిగా చెయ్యక మీటింగులలో మాట్లాడకుండా యే మూలో కూర్చొంటూవచ్చిన సాధారణ రైతులే. వీళ్ళంతా, చేరకపోతే ప్రభుత్వం యేంచేస్తుందో అనే భయంచేతో, అంతా చేరుతూన్నారు మనం చేరదాం' అనే వుద్దేశ్యంతోనో చేరేరు కాని, మనస్ఫూర్తిగా చేరినవాళ్ళు కారు.

రాజీనామా పత్రాలు అందగానే డేవిడోవు వాళ్ళకి తొందర పడ వద్దనీ, మళ్ళీ ఆలోచించవలసిందనీ యెంతోదూరం చెప్పేడు. కాని వాళ్ళు అదేమీ చెవిని పెట్టకపోవడంచేత చివరకు ప్రాణం విసిగి,

"సరే— మీ యిష్టం. కాని, మళ్ళీ చేర్చుకోవలసిందని వచ్చినప్పుడు బాగా ఆలోచించందే చేర్చుకోము. ఆ విషయంమాత్రం జ్ఞాపకంవుంచుకోండి" అన్నాడు.

"మళ్ళీ మీదగ్గరకి వచ్చినప్పుడు ఆలాగే అడుగుదురుగానిలెండి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేరవలసిన అవసరం రాదనే అనుకుంటున్నాము. ఇంతవరకూ యేలాగో గడుపుకొచ్చాము. తిండిలేక యెవరం మాడి చచ్చిపోలేదు. మా పాట్లు మేం పడుతూన్నాము. ఆమాత్రం వ్యవసాయం చెయ్యడం మాకు తెలియకపోలేదు. ఎప్పుడూకూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరవలసిన అవసరం వుండదనే అనుకుంటూన్నాము. అందుకోసం యెప్పుడూ విచారించము" అన్నాడు యివాన్ బెటలచ్చికోవు మిగిలినవాళ్ళ అందరి తరఫునా.

"మీరు లేకపోతే మాకేమీ అడ్డదు. 'అయ్యో వెళ్ళిపోతూన్నారే!' అని మీకోసం యెవరమూ బెంగపెట్టుకోలేదు. అవసరంలేని చెత్త వొదిలి పోతేనే సుఖం." అని డేవిడ్సోవు తుక్కాటుకి చెప్పుదెబ్బలా సమాధానము చెప్పేడు.

"అంతా అయిపోయిన తరువాత యిప్పుడు మనకి పేచీ యెందుకులెండి. ఎవరిగోష్యం వాళ్ళు కాపాడుకుంటేనే మంచిది. మా పశువుల్ని మేము తీసుకుపోవచ్చా?"

"వీల్లేదు. మేనేజిమెంటు కమిటీ యీవిషయంలో ఆలోచిస్తాము. రేపటివరకూ ఆగండి."

"ఆగడానికి తీరుబడిలేదు. మీరు యిప్పుడు కాకపోతే యింకో నెల్లాళ్ళకి మొదలెడతారు చల్లికలు, మీకేం. రేపటినుంచే ప్రారంభించాలి మా పనులు. రేపు వొక్కరోజూ చూస్తాము. అప్పటికీ యివ్వకపోతే మాఅంతట మేమే తీసుకుపోతాం."

డేవిడ్సోవుకి అరికాలు మంట నెత్తికెక్కింది.

"మేనేజిమెంటు కమిటీకి తెలియకుండా యేలా తీసుకుపోడతారో నేనూ చూస్తాను! ఇల్లాంటి పిచ్చిపిచ్చి వేషాలేస్తే వాటిని అసలు యివ్వకపోవడముసరేకదా, పైగా మీరు కోర్టులో సమాధానము చెప్పవలసి వస్తుంది మీరు చేసిన పనికి."

"మా దూడల్ని తీసుకుపోయినందుకే!"

"ప్రస్తుతం మటుకు అవి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానివి కాని మీవికావు."

వీళ్ళు రాజీనామాలు యిచ్చినందుకు డేవిడ్సోవుకి యేమీ అనిపించలేదు. కాని 'మూగ డైమిడ్' రాజీనామాపత్రం చూసినప్పుడుమాత్రం అతని మనస్సు కించపడింది. మధ్యాహ్నం బాగా పొద్దు వాలిపోయిన తరువాత స్టెమిడ్ చెడతాగి వొళ్ళు తెలియని స్థితిలో వచ్చేడు. కాని ఆస్థితిలోకూడ ధ్యానంమాత్రం అతనిని వదలిపెట్టలేదు. మాటా మంతీ యేమీ లేకుండా

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రి సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిస్తున్నాను." అని మూడే ముక్కలు వ్రాసియున్న కాగితం తీసుకువచ్చి దేవిడోవు ముందు పెట్టేడు.

దేవిడోవు, అతిముక్తసరిగా యున్న ఆ అప్లికేషను తిరగా బోర్లా వేసి చూసేడు.

"ఏమిటిది?" దేవిడోవు కంఠస్వరంలో ఆశ్చర్యం, అసంతృప్తి ప్రతిధ్వనించేయి.

"నేను వెళ్ళి పోతూన్నాను"

"ఎక్కడికి! ఎందుచేత?"

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రం బయటికి"

"ఎందుచేత వదలి వెళ్ళిపోతూన్నావు? ఎక్కడికి వెడతావు?"

డైమిడ్ మాట్లాడలేదు. రెండు చేతులు బార్లా చాపేడు.

"ప్రపంచం నాలుగు మూలలకీకూడా పోతావా?" అన్నాడు రజ్మటోన్నోవు.

"ఆ— అదీ! బాగా చెప్పేవు."

"కాని వెళ్ళిపోడానికి కారణం యేమిటి?" దేవిడోవు గుచ్చిఅడిగేడు, బాగా కష్టించి పనిచేసే బీదరైతు రాజీనామాకి విస్తుపోయి.

"అందరూ వెళ్ళిపోతూన్నారు............వాళ్ళతోపాటు నేనూ వెళ్ళిపోతూన్నాను."

"మిగిలినవాళ్ళంతా పర్వత శిఖరంమీదనుంచి తలక్రిందులుగా పడితే నువ్వుకూడా పడతావా?" అని రజ్మటోన్నోవు నవ్వుతూ అడిగేడు.

"నాకు తోస్తే సరి." డైమిడ్ విరగబడి నవ్వేడు.

"సరే. బాగుంది, అంతటితో చాలించండి." అన్నాడు దేవిడోవు. "ఆవునికూడా తీసుకుపోవచ్చు నువ్వు. చాలా బీదవాడవు కనక వెంటనే యిచ్చేస్తున్నాము. రజ్మటోన్నోవ్, యిచ్చెయ్యద్దూ?"

"తప్పకుండా." అని రజ్మటోన్నోవు అంగీకరించేడు. కాని డైమిడ్

వురుము వురిమినట్లు పెద్దనవ్వు నవ్వి,

“ఆ ఆవు అవసరం యేమీ లేదు నాకు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి యిచ్చేస్తున్నాను.” అంటూ బయటికి వెళ్ళిపోయేడు.

డేవిడోవు కిటికీలోనుంచి బయటికి తొంగిచూసేడు. డైమిడ్ వరండాలో నిలబడి యున్నాడు. సాయం సమయపు నీరెండలు పలకలు తేరియున్న అతని నడ్డిమీద, బాగా బలిసియున్న బూడిదవర్ణపు మెడమీద, భుజాలవరకూ వేళ్ళాడుతూన్న బంగారు వర్ణపు జుట్టుమీదా పడి, ప్రతిఫలిస్తూంది. ఆవొడ్డి అంతటా సూర్యరశ్మికి కరగిన మంచునీళ్ళు వాగాలు లోతున వున్నాయి. వరండా దగ్గరనుంచి ధాన్యపు కొట్టువరకూ అంతా రొంపిగా వుంది. వీధిగేటుదగ్గరనుంచి దడివారే, కరుగుతూన్న మంచులోనుంచి అనుగు జాడలు పడ్డాయి. ఆఫీసులోకి వచ్చేవాళ్ళంతా గేటు దగ్గరనుంచి దడికర్రలు పట్టుకొని ఆవారే నడిచివస్తూన్నారు. డైమిడ్ యేదోఆలోచిస్తూన్నట్లు కొంత సేపటివరకూ అలాగనిలబడ్డాడు. ఉన్నట్టేవుండి అకాత్తుగా ఆనీళ్ళలోనుంచి ధాన్యపు కొట్టువైపు బయలుదేరేడు.

ఏంచేస్తాడోనని డేవిడోవు అతని వైపు చూస్తూన్నాడు. డైమిడ్ ధాన్యపుకొట్టు గుమ్మాల దగ్గర పడియున్న యినుప కడ్డీ చేత పుచ్చుకొని వీధి గేటువైపు బయలుదేరేడు.

“ఇంకా నయమే—అదితీసుగుని మనమీదకి వచ్చేడుకాదు.”అన్నాడు అప్పుడే కిటికీదగ్గరకి వచ్చి చూస్తూన్న రజ్మట్నోవు. డైమిడ్ చాలా బలమైన వాడని, అతన్నిచూస్తే రజ్మట్నోవుకి వొక విధమైన గౌరవం వుంది.

డైమిడ్ గేటు తలుపులు తీసి చేతిలోని యినుపముక్క మంచుదిబ్బ మీదికి విసిరేటప్పడికి ఆ తాసుడికి పెద్దగడ్డ వూడి అవతల పడింది. అఖాలీలో నుంచి దొడ్లోని నీరు కాలవకట్టి వీధులోకి ప్రవహించింది.

“మళ్ళీ ఆతనొచ్చి యెల్లాగా జేరుతాడు.” రజ్మట్నోవు డేవిడోవు భుజంమీద చెయ్యివేసి డైమిడ్ని చూపిస్తూఅన్నాడు. “చూసేవా,యిక్కడ నీరునిలచి యిబ్బందిగావుందని తోచి, విడగొట్టేసి వెళ్ళిపోయేడు. అంటేఅతని

ఆత్మని యిక్కడ వదిలేసి వెడుతూ న్నాడన్న మాట. మీరు ఎలా తోస్తూంది?"

స్టాలిన్ ఆర్టికిల్ అచ్చుపడ్డ వార్తాపత్రికలు రాగానే, జిల్లాకమిటీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణానికి సంబంధించిన సమస్యలమీద గ్రామాచీ పార్టీ న్యూక్లియస్‌కి విపులమైన సలహాలు పంపించింది. కాని బలవంతంగా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో చేర్పించినందువల్ల కలిగినదుష్ఫలితాల్ని పోగొట్టడానికి నిర్దిష్టమైన సూచనలేవీ యివ్వలేదు. స్టాలిన్ ఆర్టికిల్ జిల్లాకమిటీలో అందరికీ దిగ్భ్రమ కలిగించియుంటుంది. అందుచేత నొక్కరుకూడా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు యేలా పని చేస్తూన్నాయో చూడడానికికూడా రాలేదు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చిన రైతుల ఆస్తి యేంచెయ్యాలనే విషయమై స్థానికవర్కర్లు అడుగుతే జిల్లాకమిటీగాని, జిల్లాఅగ్రికల్చరల్ యూనియనుగాని సమాధానం యివ్వలేదు. కాని, సెంట్రలు కమిటీ "సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణోద్యమంలో పార్టీపంథావదలి తప్పు దోవ పట్టిన వారిని సరిదిద్దడం" అనే తీర్మానం ప్రకటితమైనతరువాతమాత్రం జిల్లా కమిటీలో కదలిక పుట్టింది. ప్రవాసానికి పంపబడ్డ కులక్‌ల జాబితా పంపమనీ, కోళ్ళు, బాతులు, గొర్రెలు, పందులు మొదలయినవాటిని యెవరివి వారికి యిచ్చేయ్యమనీ, ఓటింగుహక్కు రద్దుచేసినవారి విషయమై పునరాలోచన చెయ్యవలసిందనీ గ్రామాచీకి తాఖీదులు వచ్చేయి. అదేసమయంలో జిల్లాకమిటీబ్యూరో, జిల్లాకంట్రోలు కమీషను మార్చి 28వ తేదీ 10గం॥కు సమావేశమౌతాయనీ, ఆసమావేశంకి హాజరు కావలసిందనీ నగులోన్నవుకి జిల్లా కమిటీ తెలియబరచింది.

ముప్ఫయ్యో ప్రకరణము.

విడాకులు.

వారంనాటికి గ్రిమాచీలాగ్ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో నుంచి సుమారు వందమంది రైతులు విడిపోయేరు. అన్ని దళాలలోకంటె రెండవ దళంలో వాళ్ళే చాలమంది వెళ్ళిపోయేరు. పోయినవాళ్ళు పోగా యింక ఆ దళంలో 19 మందిమాత్రం మిగిలితేరు. ఆదళనాయకుడు లుబిష్కిన్ అన్నట్లు వీళ్ళలోనుంచికూడా యింకా కొంతమంది వెళ్ళిపోతారని అనుకుంటున్నారు.

గ్రామం అంతా అల్లకల్లోలంగా వుంది. రోజు రోజూ మారుతూన్న పరిస్థితులు చూసేటప్పటికి దేవిడోవుకి మనస్సు మనస్సులో లేదు. పశువుల్ని, వ్యవసాయ పనిముట్లని, యెవరివి వారికి వెంటనే యిచ్చెయ్యాలా లేక వ్యవసాయపు అదును అయినతరువాత ఇయ్యాలాఅన్న విషయాన్ని గురించి తెలియ చెయ్యవలసిందని దేవిడోవు పైఅధికారులకి యెన్నిసార్లు వ్రాసినప్పటికీ, జిల్లా అగ్రికల్చరల్ యూనియనూ, పార్టీకమిటీకూడా సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రం యేలాగైనా నిలపెట్టవలసిందనీ, సాధ్యమైనంత హెచ్చుమంది సభ్యుల్ని రాజీనామాలు యివ్వకుండా ఆపవలసిందనీ, వేసవివరకూ రాజీనామాలు యిచ్చినవాళ్ళ ఆస్తుల్నిక ఆపివుంచవలసిందనీ తెలియచేసేరు.

అటుతరువాత రెండురోజులకు జిల్లా అగ్రికల్చరల్ కమిటీ ప్రధాన అధికారి, డిస్ట్రిక్టు కమిటీ బ్యూరోలో సభ్యుడు అయిన బెగ్లిక్ గ్రిమాచీలాగ్ వచ్చేడు. అతడు ఆవొక్క రోజులోనే చాలావూళ్ళు తిరగవలసి యుండుట చేత హడావిడిగా అక్కడి పరిస్థితులన్నీ తెలుసుగుని,

"ఎటువంటి పరిస్థితులలోనూకూడా మీరు రాజీనామా యిచ్చిన వాళ్ళకి వారి పశువుల్నీ, వ్యవసాయపనిముట్లనీ యింతట్లో ఇయ్యవద్దు. వేసవి వరకూ జరపండి; తరువాత అప్పటి పరిస్థితులని బట్టి ఆలోచిద్దాం." అన్నాడు.

"ఇస్తారా- చస్తారా అని పీకమీద కూర్చున్నారు." అని డేవిడోవు తనకున్న యిబ్బందులు చెప్పబోయేడు. శెగ్లిక్ తలపంకించి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

"న్యాయంగా ఆలోచిస్తే యెవరిఆస్థి వాళ్ళకి యిచ్చెయ్యవలసిందే." అన్నాడు. "కాని వర్గ సిద్ధాంతాన్ని బట్టి చూస్తూ, కొందరు ప్రత్యేక వ్యక్తుల విషయాలలో తప్ప, యెవరికీ ఇయ్యొద్దని రిజియనల్ కమిటీ వుద్దేశ్యము."

"అంటే!"

"బాగుంది, యీ 'అంటే'లు యేమీ అవసరం లేకుండానే అర్థము చేసుకోవలసింది మీరు. బీదవాళ్ళవి వెంటనే యిచ్చెయ్యండి. మిగిలినవాళ్ళకి వేసవిలో యిచ్చేస్తామని చెప్పండి.. ఇప్పుడు అర్థంఅయిందా!"

"అయితే 'నీయెడమ చెయ్యి తియ్యి, నాపుర్రిచెయ్యి పెడతాను' అన్నట్లు అందర్నీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్చాలన్నదానికి, దీనికి భేదం యేమిటి! సాధ్యమైనంత త్వరలో రైతుల్ని అందర్నీ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేర్చాలనిడిస్ట్రిక్టు కమిటీ తాఖీదులు పంపించడంచేత మేము యిష్టం వున్నవాళ్ళనీ లేనివాళ్ళనీకూడా హడావిడిగా చేర్చేసేము. ఇప్పుడు వెళ్ళిపోతామన్న రైతులకి వాళ్ళ పశువుల్ని యియ్యకపోయినట్లయితే వాళ్ళ మీద వొత్తిడి తీసుకువస్తూన్నామన్న మాటే కాదూ! ఏంపెట్టి వ్యవసాయం చేస్తారు!"

"వాళ్ళు యేంచేసేదీ మీకు అవసరం లేదు, ఎంతసేపూ సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు విషయం తప్ప. ఏరైతు యెల్లాపోయినా మీకు అవసరం లేదు. పశువుల్ని అన్నిటినీ యెవరివి వారికి యిచ్చేస్తే మీరుమాత్రం యెల్లాచేస్తారు వ్యవసాయం! అయినా యిది రిజియనల్ కమిటీ ఆజ్ఞ కాని మనదికాదు. ఆజ్ఞలకి బద్ధులమై యుండవలసినదేకాని మనం మళ్ళీ మారుమాట్లాడడానికి వీలు లేదు. 50౦/౦ పశువుల్ని తిరిగి రైతులకి యిచ్చేసినట్లయితే, అనుకున్న అంచనా ప్రకారం పని యెల్లా నెరవేరుతుందనుకుంటున్నారు! ఇంక ఆలాంటివేమీ పనికిరావు. మన స్వాధీనంలోవున్న పశువుల్ని వేటినీకూడ వొదలకూడదు. ప్లాను ప్రకారం మీపని పూర్తిచెయ్యలేకపోతే యింకయేమేనా వుందా!"

బండిలో సర్దుకుని కూర్చున్న తరువాత ఆఖరు మాటలుగా యిల్లా అన్నాడు:

"మొత్తంమీద పరిస్థితులన్నీ చాలావిషమంగావున్నట్లుగా తోస్తూంది. మన డిస్ట్రిక్టు కమిటీవాళ్ళంతా నగుల్నోవ్‌మీద మండిపోతూన్నారు. ఇంత వరకూ రావడానికి ఆయన యేంచేసేడు? ఎవరో వొక రైతుని కొట్టేడనీ, అరెస్టుచేసి, పిస్టలుతో బెదిరించేడనీ విన్నాను. ఇల్లాఅనిసెమోఖిన్ చెప్పేడు నాకు. ఈ కేసును గురించిన కాగితాలన్నీ పోగుచేసి అట్టేపెట్టేడు. అంతవరకూ వెళ్ళడం నగుల్నోవుది తప్పే— యేం అనుమానం లేదు. అందరూ యిప్పుడు అతనంటే యేలా వున్నారో యెరుగుదురా? వెంటనే పార్టీలో నుంచి తొలగించేస్తారు. సెలవు. పశువుల్ని మాత్రం వొదిలిపెట్టకండేం!"

బండి వైస్కొవాయ్ వైపు వెళ్ళిపోయింది. ఇంతలోనే మూడవదళానికి నాయకుడయిన అగాఫన్ దుబ్త్సోవ్, యేదో పుట్టి మునిగిపోయినట్లు గుండెలు కముక్కుంటూ పరుగెత్తుకొని వచ్చేడు.

"కామ్రేడ్ దేవిడోవ్!" అన్నాడు వొగరుస్తూ. "గుఱ్ఱాల్ని పశువులనీకూడా తోలుకుపోయేరు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వాలకి రాజీనామాలు యిచ్చిన రైతులంతా వచ్చి. బలవంతంగా తోలుకుపోయేరుట."

"ఆ— తోలుకుపోవడం యేమిటి?" అన్నాడు దేవిడోవ్ ఆందోళనగా.

"పశువుల కుర్రాళ్ళని గడ్డిమేట్ల దొడ్లో పెట్టి తాళంవేసి యెడ్లనీ గుర్రాల్నీ విప్పేసి స్టెప్పీలోకి తోలుకుపోయేరు. మొత్తం 18 కాళ్ళయెడ్లు, 7గుఱ్ఱాలూను. ఇప్పుడు యేమిటిచేసేది మనం?"

"అయితేనువ్వు..............నువ్వు యేమయేవు? అప్పుడు యెక్కడ వున్నావు? వాళ్ళు తోలుకుపోతూంటే యెందుకు వూరుకున్నావు? నిన్ను యెందుకోసం అని వుంచేము అక్కడ?"

అగాఫన్ గంట్లమొహం కొంచెం యెర్రబడింది. కంఠ స్వరంకూడా తీవ్రం అయింది.

"నేను దూడలపాకలో పడుకోవలసిన పని లేదు. మీరునన్ను కేకలు వెయ్యవలసిన అవసరం లేదు. ఆమాత్రం ధైర్యం వుంటే, ఆ పశువుల్ని తిరిగి తోలుకురండి చూద్దాం. మాటలకీ చేతలకీ చాలాదూరం."

ఆ రోజంతా వాటికోసం అంతటా గాలించేసేరు. చివరికి సాయం కాలానికి దిట్టమైన కొపలాక్రింద ఆపశువులు స్టెప్పీలో వొకమూలమూల మేస్తూండడం చూసేరు. లుబిష్కిన్, అగాఫన్, మూడవదళం తాలూకు మరి ఆరుగురు సభ్యులు కలిసి గుఱ్ఱాలమీద స్టెప్పీలోకి వెళ్ళేరు. దూరాన్ని వొక వాలులో మేస్తూన్న యెడ్లని చూడగానే లుబిష్కిన్ ఆగిపోయి తన దళాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించేడు.

"అగాఫన్, నువ్వు యీ ముగ్గురితోనూ ఆ పల్లంలోనుంచి వేగంగా వచ్చి వాళ్ళ కుడివైపుకి కమ్ముకురా. నేను యెడమ వయిపుకి వస్తాను. లుబిష్కిన్ తుమ్మెద రెక్కలలాంటి మీసాలు వడేస్తూ, "గుఱ్ఱాల్ని అదలించండి! నా వెనక్కాలే గేలప్ మీద రావాలి!" అని ఆజ్ఞాపించేడు.

చివరకి పేచీ అవుతేగాని ఆ విషయం పరిష్కారం అవలేదు. ఎడ్లని కాపలా కాస్తూన్నారు. లుబిష్కిన్ మేనత్తకొడుకు జఖార్ అనేవాడు,మరి ముగ్గురూ కలసి 'మిష్కా ఇగ్నటినోనక్'ని కాలు పట్టుకుని గుఱ్ఱంమీది నుంచి క్రిందకి లాగేసేరు. ఆ పడడంలో అతనికి వొళ్ళంతా కొట్టుకుపోయింది. ఇదిచూసి [illegible] శృతిమించుతూందని లుబిష్కిన్ చేతిలోనున్న కొరడాకొద్దీ జఖార్‌ని తోలూడేలా కొట్టేడు. మిగిలినవాళ్ళుకూడా ఆగొడ్ల కాపలావాళ్ళని తరిమేసి పశువుల్ని అన్నింటినీ వూళ్ళోకి తోలుకుపోయేరు.

దేవిడోవు పశువులకొట్టాలు, గుఱ్ఱపుసాలలు, గాత్రులందు తాళాలు వేసి, వంతుల ప్రకారము సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు కాపలా కాస్తూండాలని ఆజ్ఞాపించేడు. ఇంత జాగ్రత్త తీసుకున్నాకాని మొత్తం రెండురోజులలో రాజీనామాలు యిచ్చిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు యేనుకాళ్ళ యెడ్లు, మూడు గుర్రాలను తీసుకొనిపోయేరు. ఊళ్ళో పెద్ద వాళ్ళు కనిపెంచకపోతే యెవరు యెత్తుకుపోయినదీ తెలిసిపోతుందని చిన్నపిల్ల

ల్ని యిచ్చి వాటిని స్టెప్పీలోకి దూరంగా తోలేసేరు.

పొద్దస్తమానూ రైతులు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసులోనూ, గ్రామ సోవియటులోనూ, యెడతెరపి లేకుండా వుంటూన్నారు. వాళ్ళు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు భూముల్ని, బలవంతంగాఆక్రమిస్తామని మేనేజిమెంటుకి బహిరంగంగానే చెప్పడం మొదలెట్టేరు.

"వెంటనే మాకు భూములియ్యండి. లేకపోతే యెవళ్ళ భూముల్ని వాళ్ళం దున్నుకుంటాము." అని దేవిడోవుని వొత్తిడి చేసేరు.

"అందరకీ భూములిస్తాము; అంత తొందర పడితే యేలాగ. రేపటి నుంచి ప్లాట్లు యేర్పాటు చెయ్యడం ప్రారంభిస్తాము. ఆస్ట్రొవ్నోవు దగ్గరకి వెళ్ళండి. ఈ విషయం అంతా అతను చూస్తూన్నాడు." అని దేవిడోవు వాళ్ళని కొంచెం శాంతపరచేడు.

"ఏలాంటి భూమి యిస్తారు,— అది యెక్కడ యిస్తారు?"

"ఎక్కడ ఖాళీగావుంటే అక్కడ."

"అయితే దూరముగా పొలిమేరలో యెక్కడో గాని ఖాళీగా లేకపోతే?"

"కామ్రేడ్ దేవిడోవు, యేమిటి యిదంతా! ఊరికి దగ్గరగావున్న భూములన్నీ వుచ్చేసుగుని యెక్కడో దూరంగా వున్న భూములిస్తారా? ఎడ్లనివ్వకపోతే ఆవుల్ని కట్టుగుని వ్యవసాయం చేస్తామనుకున్నారా? పోనీమా భూములేనా యిస్తారేమో అనుకుంటే అవన్నీ స్వాధీనం చేసేసుగుని యెక్కడో దూరంగా వున్న భూములిస్తారా! ఆహా — ప్రజాస్వామ్యం అంటే యిలాగేవుంది!"

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు భూమి అంతా వొక్కచోట వుండాలి కాని ముక్కల ముక్కలకిందవుంటే వీలు వుండదనియు, అదియుకాక అంత క్రితం చేసిన యేర్పాటులన్నీ మార్పు చెయ్యడానికి వీలులేదనీ, దేవిడోవు వాళ్ళతో చాలసేపు వాదించి, విపులంగా చెప్పేడు. చివరకి చేసేదిలేక వాళ్ళంతా ధుమధుమలాడుతూ లేచిపోయేరు. ఇంతలో మరో గుంపు లోప

లికి తోసుకువచ్చింది.

"మాభూములు మాకివ్వక యీజబర్దస్తీ యేమిటి? ఇల్లా చెయ్యడానికి నీకు యేమి హక్కుంది? అయితే మమ్మల్ని వ్యవసాయం చేసుగోనివ్వరన్న మాట. కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చెప్పినది యిదేనా? మీరు మా పశువుల్ని తిరిగి యివ్వకపోవడమేకాక, పైగా భూములుగూడా ఆక్రమించుకొని కూర్చున్నారని పయికి తెలియచేస్తాము. మీ ధోరణి చూస్తే మేముబ్రతిగి వుండడం మీకు యిష్టంలేనట్టుంది."

"యాకోవు లూకచ్! ఆ పాడుచెరువు అవతలనున్న భూమి ప్లాట్లుక్రింద విడతీసి అందరికీ యిచ్చెయ్యి. ఆలస్యం చెయ్యక ఆ విషయము రేపు వుదయాన్నే చూడు."

"రుప్పా- రుటూర్రివున్న ఆ చిట్టడవేనా?" అన్నారు వాళ్ళు.

"అది బీడు. చిట్టడవి యేలా అవుతుంది? పదిహేను సంవత్సరాల క్రితంవరకూ సేద్యంలోనే వుండేది." అన్నాడు. యాకోవు లూకుచ్.

దానితో మళ్ళీ వాళ్ళు చెలరేగేరు.

"ఆ పాడుభూమి మాకక్కరలేదు."

"ఆభూమి అయినా యేంపెట్టి దున్నుతాం.? ఏమిటి యీ భాగోతము అంతా!"

"మాకు సేద్యంలో వున్న మంచిభూమి కావాలి."

"పోనీ ఆభూమి అయినాసరే వ్యవసాయం చేసుగుంటాము, మాదూడలను యిచ్చెయ్యండి."

"ఈ దౌర్జన్యమంతా స్వయంగా స్టాలినుకి తెలియచేద్దాం రండర్రా!"

"మమ్మల్ని అందరినీ తిండి లేకుండాచేసి మాడ్చి చంపుదమనా?"

ఆడవాళ్ళుకూడా కోపంతో వుడికిపోతూన్నారు. దానికి తగ్గట్లుగా కోసక్కులు వెనకనుంచి రెచ్చగొట్టడంతో మరీ రెచ్చిపోయేరు. అంతవరకూ వోపిక పట్టియున్న దేవిడోవుకికూడా కోపం ఆగక,

"ఉన్నవాటిలో మంచి భూములన్నీ మీకు యిచ్చెయ్యమంటారా?

అదిమాత్రం యెన్నడూ జరుగదు. సోవియటు ప్రభుత్వం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల అభివృద్ధికి కావలసిన సౌకర్యాలు కలగచేస్తుంది. కాని వాటికి వ్యతిరేకులయిన మీవంటివారికి కాదు. వెంటనే యిక్కడినుంచి లేచిపొండి. మీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేసుకోండి." అనితీవ్రంగా అన్నాడు.

అక్కడా, అక్కడా కొంతమంది కోసక్కులు తమ భూములు దున్నుకోడం ప్రారంభించేరు. కాని లుబిష్కిన్ వాళ్ళనందరినీ బయటికి గెంటేసి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రానికి స్వాధీనం చేసేడు. యాకోవు కొలతకి కావలసిన పరికరాలు తీసుకొని రెండు రోజులలో పాడుచెరువు అవతలనున్న భూమి ప్లాట్లక్రింద విడతీసి యెవరివాటును వారే స్వంతంగా వ్యవసాయం చేసుగుంటానన్న వారికందరికీ పంచి యిచ్చేడు.

మార్చి 25వ డెమ్కా ఉషాకోవు దళం యిసుగ భూమి దున్నడానికి బయలుదేరింది. దేవిడోవు పనిచెయ్యడానికి సమర్థులయిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యుల్ని అందరిని దళనాయకుల ఆధీనం చేసేడు. ముసలివాళ్ళలో కూడా చాలామంది అరక పట్టడం అంటే, గుంటక తోలడం అంటే, మొదలయిన సులువైన పనులు చెయ్యడానికి వాళ్ళతోకూడా వెళ్ళేరు. మూడు కాళ్ళ ముసలి అకిమ్ బెస్క్లిబ్నోవు కూడా విత్తులు చల్లడానికి వెళ్ళేడు. దేవిడోవు ఘూకర్‌ని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసులో వుండడానికి నియమించేడు. అంతా సిద్ధం అయింది. కాని వర్షాలవల్ల పని ఆగిపోయింది. రెండు రోజులపాటూ గ్రెమాచీలాగ్‌లో యేళ్ళు, కోళ్ళు యేకమయాలా వర్షం కొట్టికొట్టి కురిసింది.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాలు యిచ్చేవాళ్ళంతా యిచ్చేసేరు. ఇంకస్థిరమయినవాళ్ళెవరో వాళ్ళుమాత్రం నిలబడ్డారు. అందరికంటె ఆఖరున రాజీనామా యిచ్చినది, ఆండ్రీ భార్య మేరియా పొయార్కొవా. క్రమంగా, వాళ్ళిద్దరికీ మనస్పర్థలు కలిగేయి. మేరియాకి మతంమీద భక్తి హెచ్చింది. లెంటు 40రోజులు వుపవాసంవుండి మూడవ వారంనుంచి ప్రతిరోజు చర్చికి వెళ్ళి వెనక చేసిన పాపం పోవడానికి దేవుణ్ణి

ప్రార్థిస్తూ, ప్రసాదం తీసుకుంటూండేది. ఆండ్రీ యెన్ని తిట్టినా లెక్క చెయ్యక మాట్లాడక వూరుకునేది. ఒకరోజు రాత్రి, ఆండ్రీ బాగా ప్రొద్దు పోయి యింటికివచ్చేటప్పటికి గదిలో దేవుడుపట్టి దగ్గర దీపం వెలుగుతూంది. వెంటనే తనుచేసేపని మంచిదా, చెడ్డదా అని ఆలోచన అయినా చెయ్యకుండానే ఆ గదిలోకి వెళ్ళి దీపం ఆర్పేసి, దాన్లోని చమురు చేతులో వేసుగుని, కాలినున్న బూట్లకి పట్టించేసుగున్నాడు. తరవాత ఆదీపపుసెమ్మె విరిచి అవతల పారేసేడు.

"మూర్ఖప్రముండలకి యిదంతా చాదస్తం అనీ, అదొక పిచ్చిఅనీ యెన్నిసార్లు చెప్పితే యేమిలాభం. వాళ్ళుమాత్రం ఆకర్రబొమ్మని పూజించడం, దీపాలు పెట్టి నూని తగలెయ్యడం మాత్రం మానరు. ఆఖరికి దీన్నిపట్టుగుని చావకొడితేకాని మానేటట్టు లేదు. ఈ మధ్య రోజూ చర్చికి వెడుతూంది యేదో వుంది దీనిలో."

అతను అన్నట్లు నిజంగా యేదో వుంది! మార్చి 26వతారీఖున మెరీనా తన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చేసింది 'దానిలో వుండడం దేవుడికి అపచారం చెయ్యడం' అన్న మిషతో.

"అయితే నువ్వు ఆండ్రీతో కాపురం చెయ్యడం లేదూ? అదిమాత్రం తప్పుపని కాదేమో!" అని అడిగేడు లుబిష్కిన్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ. "లేకపోతే అది మనస్సంతృప్తికోసం చేసేదికనక తప్పుకాదులావుంది!"

అప్పటికీ మేరీనా మాట్లాడక వూరుకుంది.

ఇంతలో గ్రామ సోవియటునుంచి ఆండ్రీ అతికోపంతో పరుగెత్తుకు వచ్చేడు. చొక్కా చేతితో నుదుటి మీద చెమట తుడుచుగుంటూ, దేవిడోవు, యాకోవు లూకిచ్ అందరూ వుండగానే,

"మెరీనా నన్ను నాశనం చెయ్యకు; నలుగురిలోనూ తలవంపులు తేకు! ఇప్పుడు నువ్వు యెందుకోసమని రాజీనామా యిస్తున్నావు? నిన్ను పువ్వుల్లో పెట్టి పూజిస్తున్నానే. వాళ్ళు నీ ఆవుని యివ్వనే యిచ్చేసేరు ...., ఇంకా యేం కావాలంటావు? రాజీనామా తీసేసుకో" అన్నాడు.

"ఇంక అలాంటి మాటలేమీ చెప్పనక్కరలేదు." నాదగ్గర. అంది మెరీనా కోపంగా. "నేను వొక్క నిముషంకూడా దానిలో వుండదల్చుకో లేదు. అందుచేత మళ్ళీ నన్ను అడగనక్కరలేదు. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో వుండడం నాకు యెంతమాత్రం యిష్టంలేదు. నా నాగలి, బండి అవీ పారెయ్యండి. వెళ్ళిపోతాను."

"మెరీనా! తొందరపడకు, జాగ్రత్తగా ఆలోచించుకో. లేకపోతే మనం యిద్దరం విడిపోవలసివస్తుందిసుమా!"

"ఛీ అవతలకిపో నీకుంప తెగ! నిన్న రాత్రి ప్రక్కసందులో మలాష్కా ఇగ్నటియస్నోవాతో నిలబడిన దెవరు, నువ్వు కాదూ! పైగా నన్ను వొదిలి పెడతానని బెదరిస్తూన్నావా! నువ్వు లేకుండా నేను బ్రతకలేకపోయినప్పుడు చూస్తానులే. నీకు యీ వుద్దేశ్యం చాలా కాలమునుంచి వున్నదన్న సంగతి నాకూ తెలుసును."

"మెరీనా అల్లా అని యెవరు చెప్పేరునీకు! నా జన్మలో యింతవరకు యెప్పుడూకూడ మలాష్కాతో పక్క సందులో నిలబడి మాట్లాడలేదే! ఇంతకీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనుంచి విడిపోవడానికీ దానికీ సంబంధం యేమిటి?" ఇంక యేమి మాట్లాడడానికీ తోచక ఆండ్రీ రెండు చేతులతోను తలపట్టుకుని వెర్రిమొహం చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

"ఆండ్రీ! ఆరాక్షసిముండని బ్రతిమాలుతున్నావేమిటి!" అని లుబిష్కిన్ కలగచేసుకున్నాడు. "'రెడ్ పార్టిజాన్'వు ఆమాత్రం గౌరవం నిలపెట్టుకో వద్దూ! పైవాళ్ళు యేమనుకుంటారు! వెర్రిమొహంవేసుకు చూస్తూ, దానికి యేదో నచ్చ చెప్పబోతావేమిటి, ఊచి పుచ్చుకుని రెండు కొట్టక! చచ్చీలా కొడితే యీ పొగరు అంతా అణిగిపోను!"

దెబ్బతిన్న తాచులా మెరీనా చర్రున లేచి చొక్కా చేతులు పైకి యెగతోస్తూ, లుబిష్కిన్ మీదకి వెళ్ళింది.

"ఏమిట్రా—నెలతక్కువ వెధవా, ప్రతివిషయంలోనూ నువ్వేకలగచేసుకుంటావేమిటి! ఒళ్ళు కొవ్వుపట్టి యేడుస్తున్నావు! తాట వొలుస్తాను రా!

బ్రిగేడు లీడరువుకదా అని యెవరికీ భయం లేదు యిక్కడ! నీవంటి చవటల్ని అనేకమందిని తుక్కు తుక్కు చేసేసేను."

"ముందు నిన్ను తుక్కుచేస్తాను రా! ఒళ్ళుపొగరెక్కి యేడుస్తున్నావు" అని లుబిష్కిన్ పయికి గంభీరంగా అన్నాడేకాని పరిస్థితులు యేలా పరిణమిస్తాయో కాపలాలో వుంటే మంచిదనే వుద్దేశ్యంతో వెనకతగ్గి గోడని చేరబడి నిలబడ్డాడు. టుబ్యాన్స్కోయ్ మిల్లుదగ్గర మెరీనా వొక దిట్టమయిన కోసక్కుతో దొమ్ములాడడం లుబిష్కిన్‌కి జ్ఞాపకం వచ్చింది. మిల్లులోనున్న వాళ్ళంతా చుట్టూచేరి సరదాగా చూస్తూంటే, కొద్దిసేపట్లోనే మెరీనా ఆ కోసక్కుని క్రింద పడతోసి గుండెలమీద కూర్చుని లేవకుండా నొక్కిపెట్టి "నాయనమ్మా, ఆడదానిమీద పడుకుని నువ్వు యేమీ చెయ్యలేవు!"అని వూపిరి తీసుగుని మళ్ళీ "నీవంటి ఊనాపి ఆడదానికిౖంద పడుకుని ఒగర్చడానికితప్ప యెందుకూ పనికిరాడు." అంటూ అతనిమీదినుంచి లేచి దొమ్ములాటలో రుమాలు వూడిపోవడంచేత చెదిరిపోయిన జుట్టు సవరించుగుంటూ మిల్లులోకి వెళ్ళిపోయింది. ఒళ్ళంతా దుమ్ము, పేడపట్టుకున్న ఆకోసక్కు నెమ్మదిగాలేచి చిన్నబుచ్చుకున్న మొహంతో వెళ్ళిపోవడం లుబిష్కిన్‌కి కళ్ళలో మెదిలింది. అందుచేత లుబిష్కిన్ తగుజాగ్రత్తలో నిలబడి పయికి మేకపోతు గాంభీర్యంగా,

"నామీదికి రావద్దు, వొస్తే మాత్రం మాటదక్కదు. జాగ్రత్త" అని అదమాయించేడు.

"ఒరేయ్—చచ్చు వెధవ! నాదెబ్బ యెప్పుడూ రుచి చూ ద లే దు లావుందే!" అంటూ మేరియా మహాకోపంతో గాను పయికి లాగేసి లుబిష్కిన్ మీదకి వెళ్ళింది. ఆమె గులాబిరంగు మదమలు దృఢంగా మిసమిసలాడుతూ పచ్చగానున్న శరీరము, లుబిష్కిన్ కళ్ళముందు తళుక్కుమంది. లుబిష్కిన్ కూడా అతనికాలంలో అనేకమంది ఆడాళ్ళని చూసేడుగాని మెరీనా శరీరపు జిగ జిగ, దారుఢ్యము చూసేటప్పటికి గుండెలు పీచు పీచు మన్నాయి. ఇంకఅక్కడ నిలుచుంటేలాభంలేదని "ఆడది కాదు యిది రాకాసి

కాని! యెల్లావుందో దీన్ని తగలెయ్యా" అని తిడుతూ చల్లచల్లగా బయటికి జారేడు.

డేవిడోవు కడుపు వుబ్బేలా నొక్కేసినవ్వు. లుబిష్కిన్ వెనక్కాలే రజ్మట్నోవు కూడ బయటకు వెళ్ళి భడేలున తలుపు తేసేసి లేచిపోయేడు. ఇంక కోపంచేత వొళ్ళు తెలియకుండా కేకలేస్తూన్న మేరియాని సద్దుబాటు చెయ్యడానికి యాకోవు లూకుచ్ నొక్కడుమాత్రం మిగిలేడు.

"ఊరికే ఆలా కేకలేస్తావేమిటి సబవు, సందర్భం లేకుండా! ఎంత సిగ్గు! గౌను పయికి యెత్తెయ్యడమా! పోనీ పెద్దవాడిని నేను వున్నాననేనా చూడద్దూ!"

"ఆట్టే వాగక నోరుముయ్యి!" అంది గుమ్మంకేసి వెడుతూ. "నీపెద్ద మనిషి తగవా నాకు తెలియదూ! క్రిందటివేసవిలో మనం గడ్డితెచ్చుకుంటూన్నపుడు నాతో యేమన్నావో జ్ఞాపకం లేదూ! అంతా అందరే మీరు. తోడి కొంగలు."

ఆమె విసవిసా నడుస్తూ వెళ్ళిపోయింది. యాకోవు లూకుచ్ తల పంకిస్తూ, మెరీనా దృష్టి దాటిపోయేవరకూ ఆమెవయిపే చూస్తూ నిలబడి పోయేడు. ఇంకో అరగంటకి మెరీనా మొదటిదళం ఆధీనంలోనున్న తన నాగలి, గొర్రు, మొదలైనవి బండీలో వేసుకుని పొలుకర్రి పట్టుకుని లాక్కునిపోవడం అతనికి కనబడింది. వర్షంరావడంచేత అప్పుడే చేలలోనుంచి తిరిగివచ్చిన డేమ్కా ఉషాకోవు అదిచూచి, ఆమె వెనక్కాలే కొంచం దూరంగా తగుజాగ్రత్తలో వెళ్ళి,

"మెరీనా! యేయ్! నిన్నే, పొకార్కోవా! మాట్లాడవేం! మెరీనా. ఆసామానంతా నా స్వాధీనంలో వుంది. అది నువ్వు తీసుకుపోవడానికి వీలు లేదు." అన్నాడు.

"ఆ— వీల్లేక యేం చేస్తుంది!"

"ఏం— తెలియలేదూ అవన్నీ సమాజపరం చెయ్యబడ్డాయని! ఆట్టే పేచీపెట్టక అవన్నీ యిలా యిచ్చెయ్యి. లేకపోతే నీమీద చోరీనేరంమోపి

కేసు పెట్టవలసి వస్తుంది, జాగ్రత్త. డేవిడోవు అనుజ్ఞ లేనిదే నీకేమీ యివ్వడానికి వీలులేదు."

"వీలులేకపోవడానికి నిన్ను అడిగి యేడిసినవాళ్ళెవరు!"

డెమ్కా యేంచెయ్యడానికి తోచక చేతులు పిసుక్కుంటూ నిలబడ్డాడు. మెరీనా తిరిగి అయినా మాటాడకుండా బండి లాక్కుపోయింది.

"దాన్ని గెంటేసి బండి లాక్కోవలసింది, ఆపాడు మోతుతనం వదిలిపోను. ఇప్పుడు ఆబండి తీసుకురావడం యెలాగ! ఆ రాక్షసి ముండని నిగ్రహించి బలవంతంగా లాక్కురాలేం." అనుకుంటూ యాకోవులూకిచ్ పక్కసందులోకి మళ్ళేడు.

ఆ మరునాడే రజ్మెట్నోవు అతని రైఫిలు, తూటాలు మొదలయినవన్నీ తీసుకుని మెరీనా యింటినుంచి వెళ్ళిపోయేడు. మెరీనాని వొదిలిపెట్టడానికి చాలా కష్టంగానే వుంది. కాని యేంచేస్తాడు. యేదో వ్యాపకం పెట్టుకుని ఆ విచారం మరచిపోవడానికి సాధ్యమయినంతవరకూ వొంటరిగా వుండడము మానేసేడు. అందుచేత పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతూ కాలక్షేపం చెయ్యడానికి నగుల్నోవు దగ్గరకు బయలుదేరేడు.

చీకటి పడింది. వాన కురిసి వెలిసింది! చెదిరిపోతూన్న మేఘాలలోనుంచి బయటకు వచ్చిన చంద్రుడు పశ్చిమాకాశంలో దీపకళికలా వెలుగుతూన్నాడు. ప్రవాహపు చప్పుడుతప్ప అంతటా నిశ్శబ్దంగావుంది: మోకాళ్ళదాకా దిగిపోతూన్న ఆబురదలో అతికష్టంగా నడుస్తూ, ఆండ్రీ యేదో ఆలోచిస్తూ వెడుతూన్నాడు.

ముప్ఫైయొకటో ప్రకరణము.

ఛూకర్.

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసులో శాశ్వతంగా బండి తోలేవాడుగా వుండడానికి ముసలి ఛూకర్ మహా సంతోషంగా అంగీకరించేడు. యాకోవ్ లూకిచ్ అతనికి కులక్‌లనుంచి స్వాధీనం చేసుకొన్న, మేనేజిమెంటు కమిటీ సభ్యులు తిరగడానికి వుపయోగించుకుంటూన్న రెండు గుఱ్ఱాలను వప్పచెప్పి,

"వాటిని కంటిని రెప్ప కాచినట్లు కాయాలిసుమా! బాగా మేపుతూ యెక్కువగా పరుగెత్తించక జాగ్రత్తగా చూస్తూండు. ఆ బూడిదరంగు గుఱ్ఱంవుంది చూసేవూ— అది అసలు టిటాక్‌ది. ఒకటోరకం గుఱ్ఱం. ఆడపా తడపా యెప్పుడోతప్ప వీటికి అట్టే పనివుండదు. అందుచేత వీటిని ఆడగుర్రాలమీద దాటిస్తూండవచ్చు. వీటి పూచీఅంతా నీది. జాగ్రత్త." అని చెప్పేడు.

"అన్నిసార్లు చెప్పేదియేమిటి!" అని ముసలిఛూకర్ జవాబు చెప్పేడు. "గుఱ్ఱాలని సంరక్షించడం నాకుచేతకాదనుకున్నారా? నాజీవితంలో అనేక మరేయి యీలాంటివి, నా చేతులలోంచి యెన్ని గుఱ్ఱాలు వెళ్ళేనో హద్దూపద్దూ లేదు."

కాని నిజంచేత జన్మకల్లా శివరాత్రి అన్నట్లు అతని చేతులలోనుంచి రెండు గుర్రాలుమాత్రం వెళ్ళేయి. అందు వొకదాన్ని ఆవుని పిరాయింపు యిచ్చి పుచ్చుగున్నాడు. ఇంక రెండవదాని విషయం .... ఇరవై సంవత్సరాల క్రితం బాగా తప్పతాగి వయొస్క్వాయ్‌నుంచి తిరిగివస్తూ, దోవలో వొక గిప్సీ దగ్గర 30రూబులకి కొన్నాడు ఆగుర్రాన్ని!

అతను కొనేముందు దాన్ని చూసేటప్పటికి ఆగుర్రం బాగా పూటుగా

పేదరంగు, వేలు చెవులు అదీ అతనికి బాగానే అనింది. "ఆ వాలకం అదీ మంచి వేగంగానే పోతుంది. ఏమీ అనుమానం లేదు." అనుకున్నాడు కడుపులో. ఘూకర్ దోవ పొడుగునా అగిస్సీతో బేరం ఆడుతూనే వున్నాడు దానిని ఏలాగయినా కొనాలని. బేరంఆడడం, యిద్దరికీమధ్యవున్నరకం పోదలెయ్యడం, మళ్ళీ బేరమాడడం—ఇలాగ నలభైసార్లేనా జరిగింది.

"బంగారంకాని గుఱ్ఱమాయిది? దీనిమీదకూర్చుని కళ్ళుమూసుకున్నావంటే చెట్టూ, పుట్ట యేమీకనిపించనంత వేగంగా పరుగెత్తుతుంది. నాగుఱ్ఱమని నేను పొగడుకోడం కాదుకాని వాయువేగ మనో వేగాలతో పోతుంది." అంటూ ఒట్లు పెట్టుకుంటూ గిస్సీ అగుఱ్ఱాన్ని తెగ పొగడేడు.

"దంతాలన్నీ వూడిపోయేయి. ఏమీ అంతఅందగాడు మొహంకూడా కాదు. డెక్కలు బాగా అరిగిపోయేయి. పొట్టచూస్తే పాణకలావుంది. ఏమిటో దీన్ని ఊరికే పొగడుతూన్నావు." అదేమీమంచిదికాదని యేలాగైనా సాధ్యమయినంత తక్కువకి కొట్టెయ్యాలని ఘూకర్ వుద్దేశ్యం.

"పళ్ళు వుంటే యేమిటి— లేకపోతే యేమిటి! గడ్డితక్కువ తింటుంది. అంతేకాని దానివలన నష్టంలేదు. మంచి నడికయస్సులో వుంది. ఏదో రోగం చేత వూడిపోయేయి కాని, పళ్ళు— ముసలితనంచేత కాదు. అందగాడు మొహం కాదంటావు. గుఱ్ఱానికి పరుగుండాలికాని అందం యెందుకు— ఆడుక్కు తినడానికి! డెక్కలుకూడా యికముందు యెదిగి బాగుంటాయి. ఇది యింట్లో వుంటేచాలు యింకేమీ అక్కరలేదు. దానిపొట్ట పాణకలా వుంది అన్నావు. అది బలంచేతకాని, మరేమీ కాదు. స్వారీ తీసిందంటే భూమి వొణుకవలసిందే యేమనుకున్నావో!............ ఏయ్ తాతా! నువ్వు యిచ్చే 30 రూపాయిలకే గొప్ప పందెపుగుఱ్ఱం రావాలని నీఆశ. కాని బ్రతికి వున్నదేదీ రాదు ఆఖరికి. చచ్చిపోయినదయితే దాని మాంసం వూరికేనే దొరుకుతుంది."

మొత్తంమీద యేలాగయితేం అగిస్సీ ఘూకర్ని బుట్టలో పెట్టేడు. పీకులాడి పీకులాడి చివరకు 30రూపాయిలకి గుఱ్ఱం యిచ్చేసి 'వొదలిపోయింది

రా బాబూ' అని తల తడిమి చూసుకున్నాడు గిప్సీ.

ఛూకరు కళ్ళెం చేతపుచ్చుకునేటప్పటికి గుర్రంలో వుండే వెనకటి చురుకుతనం కాస్తాకూడా పోయింది. ఛూకరు దాన్ని గెంటీ, కొట్టీ యెంతో ఆర్భాటం చేస్తే ఆఖరికి ఆగుర్రం అడుగులో అడుగేస్తూ, 'ఈదరోగోడా' అంటూ నడక ప్రారంభించింది. ఇదంతా చూసి గిప్సీ పళ్ళికిలించి పకపకా నవ్వేడు.

"ఏయ్! తాతా, అల్లాటప్పా గుర్రం కాదది. నాదగ్గర 40యేళ్ళు పని చేసింది. ఆఖమపక్షం యింకో అన్నేళ్ళైనా పని చేస్తుంది నీదగ్గర. అయితే— ఒక్కటపనుంది. వారానికి వొక్కరోజుకంటె యెక్కువ మేపుతూండకు; లేకపోతే దానికి పట్టపగ్గాలుండవు. మాలండ్రి సుపేనియానుంచి యీప్రాంతానికి వలస వచ్చినప్పుడు దీనిమీదనే వచ్చేను. అతనికి అది ఫ్రెంచి సైన్యాలు మాస్కోనుంచి తిరిగి పారిపోయేటప్పుడు దొరికింది. నీయెత్తు బంగారము పోసినా దొరకదు ఆలాంటి గుర్రం!" ఛూకరు గుర్రాన్ని యీడ్చుకుపోతూంటే ఆగిప్సీ యింకా యేమిటో అన్నాడు. గిప్సీదగ్గర పక్కనేవున్న గుడారంముట్టూను పిల్లలు గోలపెడుతూన్నారు. ఆడాళ్ళు వొక్కటే నవ్వు. కాని ఛూకర్ యిదేమీ లెక్క చెయ్యక నెమ్మదిగా గుర్రాన్ని లాక్కుపోతూ "యీగుర్రం యెలాంటిదో కొంతసేపటికి నాకే తెలుస్తుంది. నాదగ్గర బాగా డబ్బున్నట్లయితే యీలాంటి గుర్రాన్ని కొనకపోదును. ఆగిప్సీ నాకు మల్లేనే సరదా అయినవాడు. వేళాకోళపు మనిషి. సరే, యేదో వొకటి. మొత్తంమీద గుర్రం అంటూ సంపాదించేము. రేపు ఆదివారం నేనూ, నా పెళ్ళాము కలసి యీగుర్రంమీద జిల్లా పట్టణానికి సంతకి వెళ్ళివొస్తాము." అనుకున్నాడు.

కాని యింకా అతడు టుబ్యాన్‌స్కోకి వెళ్ళకుండానే వొకచిత్రము జరిగింది. ఏదాలాభాల వెనకతిరిగి చూచి, యేంచూసేడో విస్తుపోయేడు. అంతకిత్రంవరకు పెద్దపొట్టాదీ మంచిబలిసివున్న గుర్రం డొక్కలు లోతుకుపోయి పొట్ట బాగా తీసిపోయి ఒక్కచిక్కిపోయి వుంది. అరగంట సేపట్లో

గుర్రం సగం అయిపోయింది. "ఆ! యేమిటిది, ఆశ్చర్యంగా వుంది!" అనుకుంటూ కళ్ళెం జారవిడిచి యెల్లా వున్నవాడు అలా నిలబడిపోయేడు. నిషా అంతా చేత్తో తీసేసినట్లు వొక్కసారిగా పోయింది. గుఱ్ఱం వెనక్కి వెళ్ళి చూసేక అంతగా చిక్కిపోవడానికి కారణం బోధపడింది అతనికి. బాగా మెలితిప్పబడియున్న తోక క్రిందనుంచి, ముక్కలు ముద్దలయీలా మర్యాసన, పురుష్ ఉస్ అని ధ్వనిచేస్తూ, పిచ్చికారీలోనుంచి కొట్టినట్లు వొస్తూంది. "అదీ కారణం." అంటూ రెండు చేతులతోనూ చెలపట్టుగుని నిట్టూర్పు వదిలేడు. కానివెంటనే లేని బలం తెచ్చుగుని గుర్రాన్ని ముందరకి లాక్కుపోవడం ప్రారంభించేడు. టుబ్యాక్ సాక్ వెళ్ళేసరికూ దోవపొడుగునా పారుతూనేవుంది గుర్రం విధివిరామం లేకుండా. ఘూకర్ నెమ్మదిగా యెల్లాగో గ్రిమాచీలాగ్ చేరుకొనే వుండునుగాని టుబ్యాక్ సాక్ దగ్గరకు వెళ్ళేక అవుళ్ళోవున్న తన బంధువులు స్నేహితులు చూస్తూంటే గుర్రాన్ని కళ్ళెం పుచ్చుకు లాక్కుపోతే బాగుండదని తోచి ఆకొంత దూరమయినా గుర్రముమీద యెక్కి నెమ్మదిగా వెడదం అనుకున్నాడు. అతనిలో విపరీతమయిన అహంభావం రేకెత్తి "ఘూకర్ యేమో బీదవాడను కుంటున్నాం. స్వంతంగా గుర్రాన్నికూడా సంపాదించేడే!" అని అందరు ఆశ్చర్యపోతూంటే తను దర్జాగా గుఱ్ఱం మీద వెడుతూ వాళ్ళకి తన గొప్పతనం అంతా చూపించాలనుకున్నాడు. "ఛల్! ఛల్! నిన్ను తగలెయ్యా, అస్తమానూ వెంకితనమే!" అంటూ గుర్రాన్ని అదమాయించి తను యెరిగిన కోసక్కు వొకడు పక్కయింటి తలుపుతీసి బయటికి రావడం ఓనకంటు పరకాయించి గుఱ్ఱం కళ్ళెం బిగలాగుతూ తన దర్జాఅంతా ప్రదర్శించడానికి ప్రయత్నించేడు. కాని బాగా ముసలితనంవచ్చి అడుగుతీసి అడుగు వెయ్యలేని స్థితిలో వున్న ఆగుఱ్ఱంకి పెంకితనం చెయ్యడానికి వోపిక వుంటేకాదూ! ముడికాళ్ళూ అదీ తల వేళ్ళాడేసి నిలబడింది.

"ఇతని యెదుటనుంచి గుర్రాన్ని గేలప్ తీయిస్తూ, వెళ్ళిపోయి వుండవలసింది." అనుకున్నాడు ఘూకర్. ఎముకలన్నీ బయలుపడి అస్థి పంజరంలా

వున్న ఆగుర్రం నడ్డిమీదకి వొక్క యెగురు యెగిరేడు. కాని దురదృష్ట వశాత్తు వెంటనే పెద్ద పరాభవమయింది. ఆవిషయాన్ని గురించి టుబ్యాక్ స్టో ప్రజలేకాక జిల్లా జిల్లా అంతాకూడ యిప్పటికీ చెప్పుగుంటూంటారు. ఛూంకర్ పైకి యెగిరి గుర్రం నడ్డిమీద పొట్ట మోపేడో లేదో వెంటనే గుర్రం యిటూ అటూ వూగింది. కడుపులో గడగడ ధ్వనితో రయ్యిమని పిచ్చికారీలోనుంచి వొదిలినట్లు పారుతూ తైటగిల పడింది. ఆ సందడిలో ఛూంకర్ తొట్రుపడి, రోడ్డుమీద పడిపోయేడు. వెంటనే ఆగుర్రాన్ని నిలువునా చీరెయ్యాలన్నంత కోపంవచ్చి గభాలున లేచేడు. కాని తనకు జరిగిన యీపరాభవం అంతా ఆకోనక్కు చూడడంచేత అతనిదగ్గర యేలాగైనా తన ప్రతిష్ట నిలపెట్టుకోడానికి "ఛీ! నిన్నుతగలెయ్యా! వొళ్ళు కొవ్వెక్కి యేడుస్తున్నావు. నీ రోగం కుదురుస్తానుండు" అంటూ గుర్రాన్ని రెండు కాళ్ళతోనూ గబగబ తన్నేడు. అది నెమ్మదిగా లేచి నిలబడి అంతక్రితం యేమీ జరగనట్లు రోడ్డుపక్కనున్న పచ్చగడ్డి రెండు నోళ్ళు లాగి నమలడం మొదలెట్టింది.

ఇదంతా చూస్తూ నిలబడివున్న కోనక్కు శుద్ధ కోతలరాయుడు, హాస్యగాడూను. ఇంటి ఆవరణ దాటి ఛూంకర్ దగ్గరకివచ్చి ముసిముసి నవ్వు నవ్వుతూ "ఛూంకర్! క్షేమమా. ఇల్లా యెక్కడనుంచి వస్తున్నావు—ఈ గుర్రాన్ని కొన్నావా!" అన్నాడు.

"ఆ—మరేనోయ్. శుద్ధ పెంకిరకం. ఎముకలు కొరికేస్తూంది. మనం దానిమీద కూర్చోబోతే చాలు. ఆమటుకుని పట్టికొట్టి క్రింద పడతోస్తుంది. ఇంతమటుకు దీనిమీద యెక్కి స్వారీ చేసిన వాడెవడూ లేడనుకొంటాను."

ఆకోనక్కు గుర్రంచుట్టూ రెండుసార్లు పరిశీలనగా తిరిగి, పళ్ళూ అవీ చూసి యేమీ యెరగనట్లు అతి అమాయికంగా,

"ఈ వాలకం అవీచూస్తే మంచి మేలుజాతి గుర్రంలా కనిపిస్తుంది. పళ్ళుతీరునిబట్టి 50 యేళ్ళుదాటుతాయనే తోస్తుంది. అయినా యిప్పటికీఅది లొంగడంలేదంటే అసలు అజాతి తరహా అల్లాంటిది" అన్నాడు.

కోసక్కు మాటలువిన్నాక ఘూకరుకి కొంచెం ధైర్యంచిక్కి, "ఇన్నటీ పోర్ఫిరిచ్! అయితేను, యిది చూస్తూండగా అంతట్లోనే చిక్కిపోయింది యెందుచేత? నడిపించి తీసుకువస్తూంటే నాకళ్ళయెదుటే అత్యాశ్చర్యకరంగా మంచు కరిగిపోయినట్లు కరిగిపోయిందిఅంటె వొళ్ళూ. ముక్కులు బొద్దిలయీలా వెధవ పొడుకంపు కొడుతూ, దోవపొడుగునా రోడ్డంతా తెగ పారింది." అన్నాడు.

"అసలు యెక్కడ కొన్నావు దీన్ని? గిప్సీలదగ్గర కాదుకదా?"

"అవును. వాళ్ళదగ్గరే. యిక్కడే కొద్ది దూరంలో కొంతమంది మకాం చేసేరు."

"ఆ— అంచేతనే అది చిక్కిపోయింది." అంటూ గుర్రాలని గురించి, గిప్సీలను గురించీ బాగా తెలిసిన అకోసక్కు చెప్పడం ప్రారంభించేడు. "వాళ్ళు దీన్ని నీకు అమ్మేముందు బాగా గాలికొట్టివుంచేరు. ఏగుర్రమైనా బాగా ముసలితనంచేత చిక్కిపోయి వున్నట్లయితే దాన్ని అమ్మేముందు ముడ్డిలో వొక కిక్కిసగొట్టం పెట్టి పక్కలు బాగా తేలి, బలిసిన గుర్రంలా కనిపించేటంతవరకూ వొకరివెనక వొకరు వరసగా వూది, అప్పుడు ఆగొట్టం లాగేసి, వెంటనే గాలిపోకుండా, గడ్డి మెలిపెట్టి కుక్కేస్తారు. నువ్వుకొన్న యీగుర్రం అలాంటిదే. ఆగడ్డి దోవలో యెక్కడో వూడి పడిపోవడంచేత, యీలా చిక్కిపోయింది. వెనక్కి వెళ్ళి అది యెక్కడ పడిపోయిందో వెతికి తీసుకురా, మనం యిద్దరం కలిసి బాగా గాలికొట్టి వెనకటికిమల్లే చేద్దాం."

"అమ్మ— లంజకొడుకులు యెంత దగాచేసేరు." అంటూ ఘూకర్ ఆగిప్సీలని పట్టుకోవడానికి వెనక్కి పరుగెత్తేడు. కాని తీరాఅతడు అక్కడకు వెళ్ళి చూసేటప్పటికి, ఆగుడారాలూ లేవు, గిప్సీలూ లేరు. అంతక్రితం వాళ్ళు వంట వండుకున్న చోటునుంచి బూడిదరంగు పొగ యింకా లేస్తూనే వుంది. కాని, దూరాన, వేసవికాలం అవడంచేత బాగా కాలివున్న రోడ్డుమీది నుంచి ధూళిరేగి, గాలితాకుడుకి నలుమూలలా చెదరి మాయం అయిపోతూంది. గిప్సీలు అతిచిత్రంగా మాయం అయిపోయేరు. ఘూకర్ రాగాలెడుతూ

వెనక్కి తిరిగి వచ్చేడు. ఇతని ధ్వనిఅవగానే ఇగ్నాటీపోర్ఫిరిచ్ యిట్లోనుంచి బయటికి మళ్ళీ వచ్చేడు. "నేను దానిపొట్టకింద చేతులుపెట్టి కిందపడిపోకుండా పట్టుకుంటాను, నువ్వు యెక్కు" అని సలహా యిచ్చేడు. సిగ్గుచేత, విచారంచేత కుంగిపోయివున్న ఘూకరు, ఆకోసక్కి సలహా అంగీకరించి, యేలాగో తంటాలుపడి దానిమీద కూర్చున్నాడు. ఈపర్యాయం గుర్రం వెనకటిలా పడిపోలేదు. గేలప్ తీస్తూన్నట్లు మొదట ముందరికాళ్ళు రెండూ పైకి యెత్తి తరవాత వెనక కాళ్ళతో తన్నింది. ఈమాదిరిగా ఘూకరుని ఆవీధి చివరవరకూ తీసుకుపోయింది. కాని యీగేలప్ తియ్యడంలో ఘూకరు టోపీ కింద పడిపోయింది. కడుపుకి వొళ్ళంతా సలగకొట్టినట్టయి, కడుపులో వికారము కలిగింది. "అయ్యబాబో! యీగుర్రంమీద కూర్చోడం నావల్ల కాదు." అనుకుని గుర్రందిగి, పడిపోయిన టోపీ తీసుగోడానికి వెనక్కి వెళ్ళేడు. కాని వొక సందులోనుంచి చాలామంది జనం తనకేసి పరుగెత్తుకొని వస్తూండడం చూసి టోపీ తీసుగోకుండానే వెనక్కి పరుగెత్తి గుర్రాన్ని గబగబా వూరి బయటకు లాక్కుపోయేడు. అయినప్పటికి పిల్లలు అతన్ని వొదిలిపెట్టక వెంట తగిలి గాలిమర వరకూ తరుముకుపోయి, అక్కడతో వదిలిపెట్టి వెనక తిరిగేరు. మళ్ళీ ఆగుర్రాన్ని యెక్కాలన్న వాంఛే కలగలేదు ఘూకరుకి. గుర్రాన్ని యీడుస్తూ అడ్డపడి, గుట్టలు, మెట్టలూదాటి కొంతదూరం ప్రయాణము చేసేటప్పటికి అలుపు వచ్చి, కళ్ళెం వదిలేసి గుర్రం [illegible] వెళ్ళి తోలడము ప్రారంభించేడు. తను అంతా శ్రమపడి కొన్న గుర్రం గుడ్డిదన్న సంగతి అప్పటికికాని అతనికి తెలియనేలేదు. మిట్టలు, పల్లాలు, బోదులు యేవిఅడ్డము వచ్చినా తప్పుగోకుండా అడ్డపడి [illegible] పడుతూ, లేస్తూ యిల్లాగే ప్రయాణం సాగించింది. కొసదాక అయినా ముక్కుకి సూటిగా నడవడం కాదు. తమాషాగా పక్కల్లకొట్టడం మొదలెట్టింది. ఈకొత్తవిషయం తెలుసుగున్నాక ఘూకర్ విస్తుపోయి దాన్ని దాని యిష్టంవచ్చినట్లు వదిలేసి చూస్తూ నిలబడ్డాడు. అది గానుగ యెద్దు తిరిగినట్లు విధివిరామం లేకుండా తిరగడము మొదలెట్టింది. ఈ తిరగడంచూసి అది దాని జీవితమంతా తిరుగుడుకాట

లాగడంలోనే గడిపి ఆఖరికి ఆపనిలోనే గుడ్డిదికూడా అయిపోయి వుంటుందని ఛూకరు వూహించేడు.

ఇలాంటి గుర్రాన్ని తీసుగుని పట్టపగలు గ్రిమాచీలాగ్ వెడితే అంతా ఆక్షేపిస్తారని అక్కడా అక్కడా మేపుతూ సాయంత్రింవరకూ కాలక్షేపం చేసి, బాగా చీకటి పడ్డతరువాత చడీ చప్పుడూ లేకుండా తోలుకుపోయి దొడ్లో కట్టేసేడు. అలాంటి పచ్చి గుర్రాన్ని కొన్నందుకు ఛూకర్ని అతని భార్య బాగా దేహశుద్ధిచేసి బుద్ధిచెప్పే వుంటుంది కాని ఆచీకటిలో యెవరికీ మాత్రిం కనిపించలేదు. క్రిమంగా కొన్నిరోజులకి ఆగుర్రానికి గజ్జిపట్టుకుని చర్మంఅంతా పాకి చూసేటందుకుకూడా అసహ్యం కలిగించేటంత వికృతంగా తయారయి చచ్చిపోయింది. ఛూకరు దాని చర్మం వొలిచి అమ్మేసి ఆవచ్చిన కొద్ది సొమ్ముతో అతనూ అతని స్నేహితుడు లూకాటీవు కలిసి తాగేసేరు.

ఛూకర్ చేతులలోనుంచి యెన్ని గుర్రాలు వెళ్ళినవీ అతనిని బాగా యెరిగిన యాకోవులూకిచ్‌కి తెలుసును. అయినాకానీ ఛూకర్‌కి ఉగ్గుపాల నాటినుంచీ అలవాటయిన అబద్ధం ఆడడం, కోతలు కొయ్యడం మానలేక పోయేడు.

ఇవన్నీ యెందుకు మనకి— అదిమొదలు ఛూకరుకి బండి తోలడము, గుర్రాలని కాయడం, యింకా వుద్యోగాలూకూడ వొక్కసారిగా లభించేయి. అతను ఆవుద్యోగాలు ఉండగా బాగా నిర్వహించలేదని చెప్పడానికి వీలులేదు. కాని బండితోలుతూ చీటికీమాటికీ ఆపుతూంటాడనీ, వేగంగా తోలలేడనీ నగుల్నోవుమాత్రిం వాదించేవాడు. ఇద్దరూ బండియెక్కి ఆఫీసు ఆవరణదాటి రోడ్డుమీదికి వచ్చేరోలేదో యింతలోనే "హోవ్! హోవ్!" అంటూ కళ్ళేలు బిగించి బండీ ఆపుతాడు. "ఏం, యెందుకూ ఆపేవు?" అని నగుల్నోవు అడుగుతే "ఆపకపోతే యెల్లాగ! గుర్రాలకిమాత్రిం శ్రమ కాదూ?" అని నగుల్నోవుకి విసుగెత్తి కొరడాతీసి గుర్రాలని వొక్క దెబ్బకొట్టేసరికీ యీలవేస్తూ దర్జాగా కూస్తుంటాడు. ఆవూళ్ళో కోసక్కులిద్దరిదగ్గర ఛూకరు "బండి

తోలేవాడు ముందరిచెక్కమీద కూర్చుని బండి తోలుతూంటే, ప్రయాణీకుడు లోపల దిండ్లు అమర్చుగుని కులకడానికి యివేమీ జారుప్రభుత్వపు రోజులుకావు. చూడు— యిప్పుడు నేను బండి తోలుతూన్నాను. కాని దేవిడోవుతో సమానస్థాయాగా బండిలో కూర్చుంటున్నాను. ఎప్పుడేనా చుట్ట కాల్చుకోవాలని వున్నప్పుడు చుట్టచుట్టుగుంటూ వొక్కసారి కళ్ళేలుపుచ్చుకోమని దేవిడోవుని అడుగుతాను. అతను కళ్ళేలు తీసుగుని అల్లా వొక అరగంటో, గంటో బండి తోలుతూంటే నేను ప్రకృతిని చూస్తూ హాయిగా కూర్చుంటాను." అని ప్రగల్భాలు కొడతూంటాడు. ఎంత దిట్టంగా పొగమంచు పట్టివున్నా ప్రతిరాత్రి విడకుండా అప్పుడప్పుడు లేచి గుర్రాలను చూస్తూండాలని అక్కడే పడుకోడానికి వెడుతూండేవాడు. ఇల్లా వారము రోజులు అయిన తరువాత వొకరోజున అతనిభార్య, ఛూకరుని "ప్రతిరోజూ యెవరో ఆడాళ్ళు నీదగ్గరకి వస్తున్నారుట కాదూ!" అని అడిగి వొళ్ళు హూనమయేలా చావకొట్టి వొదిలిపెట్టింది. ఎవరో కొంతమంది పిల్లలుచెప్పేరుట ఆమెకు యీవిషయం. కాని ఛూకరు అది నిజమనికాని అబద్ధమనికాని యేమీ అనక ఆరోజుమొదలు యింటిదగ్గరే పడుకుంటూ రెండు మూడుసార్లు వెళ్ళి గుర్రాలని చూసి వస్తూండేవాడు.

ఛూకరుకి బండికట్టడం వొక్క అరగంట ప్రకరణ. బండికి పూన్చడానికి గుర్రాలని రెంటినీ తీసుగువచ్చేటప్పుడు అక్కడవున్న గుర్రాలేవయినా సకిలిస్తే వాటిని నడ్డిమీద తట్టుతూ "హుష్! హుష్! మిమ్మల్ని తగలెయ్య యెందుకే అలా సకిలిస్తారు. అదీమీకువల్లే మొగగుర్రమేకాని ఆడదికాదు." అంటూ యేదో జాప్యం చేస్తూ, మొత్తంమీద ఎల్లాగయితేం— బండికట్టి, యెక్కేక "యేదో మన అదృష్టం బాగుందికనక కడుపులో చల్ల కదలక్కర్లేకుండా హాయిగా కూర్చోడానికి వీలయిన పని దొరికింది." అనుకుంటూంటాడు.

మార్చి 27వ తారీఖున దేవిడోవు తను చెప్పిన ప్రకారం మొదటిదళం నాగటి చాళ్ళకి అడ్డంగానే కంప లాగుతూన్నారో లేకనిలువుగా లాగుతూ

న్నారో చూడడానికి బయలుదేరుదం అనుకుంటూన్నాడు. ఇంతలో పోయరును వొకదానిని బాగుచెయ్యడానికి వెళ్ళిన ఇన్స్పెక్టర్ షాలీ గబ్బా సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసుకి పరుగెత్తుకు వచ్చేడు.

“మొదటిదళం చాళ్ళకి నిలువునా కంపలాగుతూన్నారు. పని పట్టి దండుగతప్ప దానివల్ల ఏవీ లాభంలేదు. ఇంకా కావలిస్తే మీరుకూడా చూడండి. సరిగ్గా పని చెయ్యమని మీరు చెబుతేకాని వినరు వాళ్ళు. నేను చెబుతే వెధవ మెల్లకన్నూ వాడూ ఆ వుపాకోవు ‘మహా తెలిసినవాడిలా ప్రతిదాన్లోనూ వేలెట్టుకుపోయి తిత్తి వూడుకో— నిన్నెవరేనా అడిగినప్పుడు చెపుదుగానిలే సలహా— దయచెయ్యి’ అన్నాడు. కుక్క కాటుకి చెప్పుదెబ్బ అన్నట్లు ‘వెధవ మెల్లకన్నూ నువ్వూ మాటలు తిన్నగా రానియ్యి. మెడగుళ్ళు విరిచేసిపోయేను’ అన్నాను. దానితో చెయ్యీ చెయ్యీ కలుపుగోడము వరకూ వచ్చింది.”

దేవిడోవు ఘూకర్‌ని కేకేసి బండి సిద్ధం చెయ్యమన్నాడు, కాని అరిడు యెంతకీ తెమల్చక పోవడంచేత తనుకూడా వెళ్ళి సహాయం చేసేడు. ఇద్దరూ బండియెక్కి బయలుదేరేరు. ఆకాశం అంతా మబ్బులు కమ్మేసేయి. ఉక్కచూస్తే యికనో యిప్పుడో వర్షం కురిసేటట్లు కనిపిస్తూంది. మొదటిదళం పనిచేస్తూన్న భూములు వూరుకి చాలా దూరంలో పొలిమేర దగ్గర వున్నాయి. ఊరుకీ అక్కడకీ 5, 6 మైళ్ళు వుంటుంది. ఆ దళం వరి చల్లడానికి భూమి అంతా దున్ని సిద్ధం చేస్తూంది.

“తాతా! త్వరగా పోనివ్వాలి!” అన్నాడు దేవిడోవు, బాగా మూసుగుపోయిన ఆకాశంకేసి చూస్తూ.

“వేగంగానే తోలుతూన్నాను. అప్పుడే గుర్రం యెలా అలసిపోయినదో చూడండి.”

ఎదర సాలోపుమీద ముందు మేస్టరు నడుస్తూంటే అతని వెనక వొక్కటే వరసలో స్కూలుపిల్లలు, వాళ్ళ వెనకాల నీటిపీపాలు తీసుకుపోతూన్న నాలుగు బళ్ళూ కనిపించేయి.

"అరుగో! పిల్లలంతా ఎలకల్ని చంపడానికి పోతూన్నారు." అని ఛూకరు వాళ్ళకేసి చూపించేడు.

సంతోషాన్ని వెలిగక్కుతూన్న కళ్ళతో డేవిడోవు వాళ్ళకేసి చూసేడు. బండి వాళ్ళ సమీపానికి వెళ్ళగానే అతడు ఛూకరుని బండి ఆపమని జోళ్ళైనా లేకుండా వట్టికాళ్ళతో నడుస్తూన్న యేడేళ్ళ కుర్రాడినొకడిని "ఏయ్, అబ్బాయి— మాట" అని పిలిచేడు.

"ఎందుకు?" అన్నాడు ఆకుర్రాడు తలమీదనున్న టోపీ వెనక్కి సర్దుకుంటూ.

"ఎన్ని యెలకల్ని చంపేవు నువ్వు?"

"పథ్థానుగు"

"నీ పేరెవరు?"

"ఫియోడోట్ డిమిడిచ్ ఉషాకోవు."

"సరదాగా బండిలో కూర్చుందువుగాని రా. నువ్వుకూడా రా." డేవిడోవు తలకి జేబురుమాలు చుట్టుగున్న ఓపిల్లకేసి చెయ్యి విసిరేడు. ఇద్దర్నీ బండిలో కూర్చోపెట్టుగుని ఛూకరుని బండిపోనిమ్మని ఆకుర్రాడితో సంభాషణ మొదలెట్టేడు.

ఏన్నోక్లాసు చదువుతూన్నావు!"

"ఒకటో క్లాసు."

"ఒకటోక్లాసా! అయితే శుభ్రంగా చీమిడి చీదుకోకుండా అలాగే వుండడం!"

"చీదుకోలేను. రొంప పట్టింది."

"చీదుకోలేకపోవడం యేమిటి!— నేను తీస్తాను యిలారా!" డేవిడోవువేళ్ళు బ్రీజరుకి తుడుచుగుంటూ నిట్టూర్పు విడిచేడు. "రేపో యెప్పుడో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు ఆఫీసులో నాదగ్గరకిరా. ఛాకొలెట్లు పెడతాను. ఎప్పుడేనా ఛాకొలెట్లు తిన్నావా!"

"లేదు."

"సరే, ఆఫీసుకి రా. అక్కడ మందుకూడా యిప్పిస్తాను."

"ఒస్తాను. కాని ఛాకొలెట్లు నాకు అక్కర్లేదు."

"అక్కర్లేదూ? ఏం— ఎందుచేత?"

"పళ్ళన్నీ కదిలిపోయి వూడిపోతున్నాయి. అప్పుడే కిందపళ్ళు రెండు వూడిపోయేయి. చూడండి!" ఆకురాత్రిడు నోరు తెరచి వూడిపోయిన కింద పళ్ళు రెండూ చూపించేడు.

"అయితే తోస్సివాడవు అన్నమాట నువ్వు."

"అవిగో మీవీ తోస్సపళ్ళే."

"ఒబ్బో, అసాధ్యుడివులా వున్నావే! కనిపెట్టేవూ నువ్వు."

"నాకు మళ్ళీ కొత్తపళ్ళు వొస్తాయి. మీకు రావు."

"ఆ— నీకు తెలియదు; నాకూ వొస్తాయి కొత్తపళ్ళు.

"ఉత్తగి. అబద్ధం ఆడుతున్నారు. ముసలాళ్ళకి పళ్ళు రావు. అసలు పళ్ళు లేకపోయినా నేను యెలా కరుస్తాననుకున్నారు!"

"ఎల్లా కరవకలవు?"

"అబద్ధంఅయితే నానోట్లో వేలు పెట్టండి. ఎల్లా కరుస్తానో చూపిస్తాను."

దేవిడోవు నవ్వుతూ చూపుడువేలు అందించేడు. వెంటనే "అబ్బ!" అంటూ వెనక్కి లాక్కున్నాడు. వేలు పైన పళ్ళుదిగిన ఆనవాళ్ళు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి.

"ఫీయొడోట్! నేను కరవగలనో లేదో చూడు." అన్నాడు దేవిడోవు. ఆకురాత్రిడు కొంచెం సేపు అనుమానించి గభాలున బండిలోనుంచి కిందికిపురికి వొంటికాలిమీద నిలబడి, చప్పట్లుకొడుతూ "కరుస్తారేంమీరు! యెల్లాకరుస్తారో కరవండి చూద్దాం" అన్నాడు.

దేవిడోవు పకపకానవ్వుతూ ఆపిల్లనికూడ నెమ్మదిగా బండిలోనుంచి దింపేసి, వాళ్ళకేసిచూస్తూ నిలబడ్డాడు. సంతోషంచేత అతని హృదయం తబ్బిబ్బు అయిపోయింది. కళ్ళు చెమ్మగిలేయి. "ఇప్పుడు మనంపడే పాటంతా

వాళ్ళ సౌఖ్యంకోసమే." అనుకుంటూ ఆలోచించసాగున్నాడు. "తండ్రి కోసమని టోపీ పెట్టుకుని పరుగెత్తుతున్న యీ ఫిమొనోట్ వొక్క-యేబై సంవత్సరాలలో యెలక్ట్రిక్ నాగలితో దున్నుతూంటాడు. పల్లె వచ్చి పోయింది మొదలు నేను చెల్లెళ్ళకి సంరక్షణచేస్తూ వంట వండుకుని గుమాస్తా ఫ్యాక్టరీకి వెళ్ళి పనిచేసినట్లు యీనాడు అంతకష్టపడక్కరలేదు. మానవుడు సుఖం అనుభవించడం అంటూవుంటే యీ ఫిమొనోట్ లాంటివాళ్ళే అనుభవిస్తారు. ఏమీ అనుమానం లేదు." దిగంతాలవరకూ వ్యాపించిన స్టెప్పి వొక్క-సారి కలయచూసేడు. దూరాన ముక్కు-డెండ్లలో తూలుతూ దున్నుతూన్న రైతు వొకడు కనబడ్డాడు. హృదయంలోని ఆవేదన, సానుభూతి, ఆగక నిట్టూర్పు రూపంలో బయలుపడ్డాయి. "ఇలాంటి కష్టమయిన పనులన్నీ యంత్రాలే చేసేస్తాయి ముందునుంచి. ఆరోజులు వొస్తే పల్లెలు యిప్పటిలా దరిద్రపుటి క్కుల్లేవు. అప్పటివరకూ నేను బ్రతికియుండి చూస్తానా! దేవిడోవు—అప్పుడే నడివయస్సుకూడా దాటిపోయిన నీకుకూడా యింకా అప్పటివరకూ బ్రతికి వుండాలని వుందా! అవ్వే—అంతవరకు బ్రతకవు. నీ స్మారక చిహ్నం గా గ్రామాచీలాగ్ వ్యవసాయ క్షేత్రంమాత్రం మిగులుతుంది. క్రమంగా అదిఅభివృద్ధిపొంది 'కమ్యూన్'గా మారుతుంది. అప్పుడు వాళ్ళంతా దాన్ని వ్యాటిలోవ్ లాక్స్కిత్ సైమియన్ దేవిడోవు పేర పిలుస్తారు......" అతని ఆలోచనలకి అతనికే నవ్వొచ్చింది.

"భూకేసు! యింకా యెంతసేపటికి వెడతాము""

"మూడో సాలోపు దాటుతే వెళ్ళిపోయినట్లే!"

"వృథాగా యెంతభూమిబీడుపడిపోయిందో చూడు. ఇట్లా అవుతే దేశానికి దరిద్రంకాక మరేముంటుంది. ఇంకో రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికలు పూర్తి అయేటప్పటికి యిదంతా సేద్యంలోపెట్టి ఫ్యాక్టరీలు కడుతూంటాము యిక్కడ నువ్వు యింకో దశపాటు బ్రతికినట్లయితే యీ గుర్రప్పుబండి మూల పారేసి, మోటారు నడుపుతావు."

భూకేసు పెదవి విరిచేడు.

"అంతెందుకూ, దానా సాకు! 40యేళ్ళక్రితం యే ఫ్యాక్టరీలోనో కూలివాడుగా చేరితే నా జీవితం యింకోవిధంగా వుండియుండును. వ్యవసాయంలో అస్తమానూ దెబ్బతింటూనే వున్నాను. మొదటినుంచీ నాది నష్టజాతకమే. దురదృష్టం నన్ను నేలకొట్టిరాసేసి మళ్ళీ తల యెత్తకుండా చేసేసింది."

"ఏం— అదేమిటి?"

"అవునండీ, చెబుతాను, గతాలు నెమ్మదిగా పోతూంటాయి. వాటిని ఆయాసపెట్టడం యెందుకు? మీరు మంచివారు కనుక వింటూన్నారు, లేకపోతే యెవరికి కావాలి యివన్నీ. నాజీవితంలో అడుగడుగుకీ గండాలే. పుట్టగానే యెలుకలది నన్ను చూసి మా అమ్మతో "అమ్మా, కేటరీనా! నీకొడుకు మహా అదృష్టవంతుడవుతాడు. చూడండి, ముఖంలో ఆ కళ. చిన్న నుదురూ, గుమ్మడికాయలా తలా, పాణకలా అపొట్టా, సన్నని కీచుకంఠమూనూ." అంది. కాని కొద్దిరోజులలోనే అది చెప్పినవన్నీ అబద్ధం అని తేలిపోయింది. నేను పుట్టిన రోజున యెన్నడూ లేనంత శీతలం వేసింది. నీళ్ళన్నీ గడ్డకట్టుకుపోవడంచేత గుక్కెడు నీళ్ళకికూడ కరువయింది. పక్షులు చలికి కొంకరించుకుపోయి యెక్కడిపక్కడే ఠారున చచ్చిపోయేయని మాఅమ్మ చెప్పుతూండేది. ఆలాంటప్పుడు నాకు మతంయిప్పించడానికి టుబ్యాకోసోక్చర్చికి తీసుకువెళ్ళేరు. పాపీ మీరుచెప్పండి; ఆలాంటి చలిలో చంటిపిల్లల్ని చన్నీళ్ళలో ముంచుతే యింకేమేనా వుండా! అందుచేత నీళ్ళు కాచడం మొదలెట్టేరు. డీకనూ, ప్రీస్టూకూడా వొళ్ళెరక్కుండా తప్పతాగి వున్నారేమో, వొకడు సలసలా మరుగుతూన్ననీళ్ళు తీసుకువచ్చి తొట్టెలో పోసేటప్పటికి రెండోవాడేనా ఆనీళ్ళు వేడిగానున్నాయేమోనని చూడకుండా, యేవో మంత్రాలు చదువుతూ నన్ను బుడుంగున ఆనీళ్ళలో ముంచేడు. నావొళ్ళంతా కమిలిపోయింది. మావాళ్ళు నన్నుఇంటికి తీసుకువచ్చేటప్పటికి వొళ్ళంతాబొబ్బలు తేలిపోయేయి. అదిమొదలు చాలాకాలంవరకూ యేదో రోగంతో తీసుకుంటూనే వున్నాను. కొంచెం పెద్దవాడినయి వీధులలో

ఆడుకొనే వయస్సు వచ్చినది మొదలు దూడలు, కుక్కలు, వొకటేమిటి ఆఖరికి బాతులుకూడా తరుముకొచ్చి బాధ పెడుతూండేవి. ఒకరోజున గాడిద తన్నేటప్పటికి స్పృహ తప్పి పడిపోయేను. మావాళ్ళు నేను చచ్చి పోయేనని యేడ్చేరుకూడాను అప్పుడు. తొమ్మిదోయేడు దాటింది మొదలు అంతకంటె యెక్కువ ప్రమాదాలు సంభవిస్తోచ్చేయి. నా పదోయేటలా వుంది గాలానికి చిక్కుకున్నాను........"

"ఏం గాలం?" అంతవరకూ పరధ్యాన్నంగా వింటూన్న డేవిడోవు ఆశ్చర్యంగా అడిగేడు.

"మామూలుగా చేపలు పట్టుకునే గాలమే. అప్పుడు యీవూళ్ళో 'కుపిర్' అనే ముసలితాత వొకడు వుండేవాడు. అతనికి బ్రహ్మచెముడు. శీతకాలంలో వుచ్చులు పోసి పిట్టల్ని పట్టుకొని వాటిపళ్లే బ్రతుకుతూ ఒక గుడారంలో కాలక్షేపం చేసేవాడు. వేసవిలో నదికిపోయి గాలాలువేసి, చేపలు పడుతూండేవాడు. ఆరోజులలో యీనది యింకా బాగా లోతుగా లాప్షినోవు మిల్లువరకూ వ్యాపించివుండేది. ఆమిల్లు డాముక్రింద యెప్పుడూ వుంటూండే తియ్యనీటిచేపలు, పెద్దపెద్ద గండుమీనులు పట్టుగోడానికి గాలాలు పుచ్చుకుని వొకపాదవారకూర్చునేవాడు. అతను యెప్పుడూ గాలాలు తీసుకువచ్చి కొన్నిటికి యెరలను, మిగిలినవాటికి గండుమీనుల్ని పట్టుగోడానికి చిన్న చిన్న చేపల్ని గుచ్చేవాడు. మేము కొంతమంది కుర్రాళ్ళం పోగడి అతని గాలాలు కొరికి యెత్తుకు పోతూండేవాళ్ళం. చెవ్వులో బాకా వూదినా వినిపించనంత బ్రహ్మచెముడు— అతనికి. అందుచేత మేమంతా అతనికి దగ్గరగా నదివొడ్డున మరియొక రుప్పవారచేరి, బట్టలు విడిచేసి, యెవళ్ళో వొకళ్ళం మెల్లిగా కెరటాలు రాకుండా నీళ్ళలోదిగి మునిగి అతని గాలాల క్రిందికి వెళ్ళి అందులో వొకటి పళ్ళతో కొరికేసి మళ్ళీ ఆరుప్పవారకి వచ్చి లుతేతూండేవాళ్ళం. ఆముసలాడు కర్రపైకి యెత్తిచూసి గాలం లేకపోవడములోటే నోరూనెత్తి మొత్తుగుని చేపలను తిట్టిపోస్తూండేవాడు. పాపం—

అతను యేగండుమీనో కొరికేసిందనుకొని వాటిమీద మండిపడుతూండేవాడు; కానిమేమేం చేసేమని యెరుగడు. అతను ఆగాలాలన్నీ పాపులో కొంటూండేవాడు. కాని అల్లా కొనడానికి మాదగ్గర డబ్బులేకపోవడంచేత అతన్ని మాయచేసి యెత్తుకుపోతూండేవాళ్ళం. ఒకరోజున మామూలుగా నేనోగాలం పట్టుకొని కొరికేసి రుప్పవాగకి చేరేను. ఇంకోగాలంకూడా 'పట్టుకోవాలని తోచింది. అతడూ హడావిడిగా యింకో గాలానికి యెర గుచ్చుతూండడం చూసి, మళ్ళీ నీళ్ళలో మునిగేను. నెమ్మదిగా వెళ్ళి అతాడు నోట కరిచానో లేదో యింతలో హఠాత్తుగా గాలం పయికి లాగేసేడు. నాపళ్ళమధ్యనున్న తాడు జారిపోయి గాలం పైపెదవిలో గుచ్చుకుపోయింది. నేను గట్టిగా అరిచేను. అయితేమాత్రం అతనికి వినిపిస్తే కాదూ! గాలం నా బరువు చేత క్రిందికి జారిపోతూండడంచేత, అతను మరీగట్టిగా పైకి యెత్తడం మొదలెట్టేడు. బాధకి సహించలేక నేను కాళ్ళూ చేతులు గిలగిలా కొట్టుకున్నాను. నెమ్మదిగా నేను పైకి వెడుతూన్నాను. నా అడుగున కర్రవొకటి పెట్టినట్లు అనిపించింది. ఆఖరికి యెల్లాగయితేమి నన్ను నీళ్ళపైకి లాగేసేడు. ఆముసలాడి పైప్రాణాలు పైనే యెగిరిపోయేయి. నోట మాట వచ్చింది కాదు. భయంచేత ముఖంతెల్లగా మాడిపోయినట్లయిపోయింది. భయపడ్డాడంటే ఆశ్చర్యం యేముంది. మంచి గండుమీను తగిలుకుందని తీరా పైకి లాగి చూసేటప్పటికి పిల్లాడు! అలాగే కొంతసేపు నిస్తుపోయి చూస్తూ, నిలబడి, ఆఖరికి ఆ గాలం క్రిందపారేసి పరుగు లంకించుకున్నాడు. ఇంక మళ్ళీ తిరిగేనా చూడకుండా పారిపోయేడు. గాలం అలా నానోట్లోవుండగానే నెమ్మదిగా యింటికి చేరుకున్నాను. మానాన్న ఆగాలం కోసి తీసేసి స్మృతి తప్పి పడిపోయేటట్లు బాదకొట్టేడు. క్రమంగా కొన్ని రోజులకి ఆపెదవిమీద గాయం పోయింది. కాని 'ఘూకరు' అని పేరుమాత్రం మిగిలింది. అప్పటినుంచీ నా అసలుపేరు పోయి ఆమారుపేరు శాశ్వతమైపోయింది.

"ఆమరుసటి సంవత్సరం వసంతకాలంలో వొకరోజున బాతుల్ని గాలిమర దగ్గరకు తోలుకుపోయేను. గాలిమరపని చేస్తూంది— అపక్క నే

మా బాతులు మేస్తూన్నాయి. బాతులు బాగా కంటికి నిండుగా వున్నాయేమో డేగ వొకటి వాటిని యెప్పుడు యెత్తుకు పోదమా అని ఒడుపు వేసి తిరుగుతూంది. కాని నేను జాగ్రత్తగా కాస్తూ, డేగని దూరంగా తరిమేస్తూనే వున్నాను. "ఇంతలో మరికొంతమంది కుర్రాళ్ళు వచ్చేరు. మేమందరం కలసి ఆ గాలిమర రెక్కల మీద లేవడం మొదలెట్టేము. రెక్క మీద యెక్కుతూండడం రెండుచేతులూ పైకి లేచేటప్పటికి కిందికి దూకి లేస్తే దానితరవాత రెక్క నెత్తికి తగులుతుందని అదికూడా దాటిపోయిన తరువాత లేచి, అవతలకి వెళ్ళిపోతూండడం — యిలాచేసేం కొంతసేపు. కాని అంతటితో వూరుకున్నాము. రెక్కమీద యెవడు చాలాసేపు తట్టుకుపోతే వాడిని రాజుగా చేసి మిగిలినవాళ్ళంతా వాడిని బుజాలమీద యెక్కించుకుని వూరుదగ్గరికి మోసుకుపోవాలని అనుకున్నాము. ఎవరివంతుకు వాళ్ళకే రాజవ్వాలని వుంది. నేనుకూడ అందరికంటె యెత్తుకిపోవాలని అనుకుంటూ హడావిడిలో బాతుల సంగతి మరిచిపోయేను. రెక్కమీద కొంతపైకి లేచి యేదాలాఘోల అలా చూసేటప్పటికి డేగ బాతునొకదానిని తన్నుకుపోవడానికి వస్తూండడం కనిపించింది. బాతుపోతే యింటిదగ్గర దెబ్బలు తగులుతాయన్న భయంచేత రెక్క మీద పైకిలేస్తూన్న సంగతి మరచిపోయి "వోరేయ్ డేగ బాతుని యెత్తుకు పోతూంది. తరిమెయ్యండి!" అని కేకేసేను. మళ్ళీ జ్ఞాపకం వొచ్చి చూసేటప్పటికి రెక్క బాగా పైకి లేచిపోయింది. అక్కడనుంచి వురకడానికి కా భయంవేసింది. పోనీ పయికి వెళ్దమా అంటే అంతకంటె భయం వేసింది. ఏమిటి చేసేది అప్పుడు? ఏమైపోతానో అనుకుంటూండగానే రెక్క వెళ్ళవలసినంత యెత్తు పయికి వెళ్ళి మళ్ళీ క్రిందికి దిగడం ప్రారంభించింది. కాళ్ళు పైకి తల క్రిందికి అవడముచేత పట్టుజారిపోయి పడిపోయేను. ఎంతసేపటికి నేల మీదికి పడ్డానో నాకేమీ తెలియదు. పడగానే లేచి చూసుకునేటప్పటికి చేతి యెముకలు విరిగిపోయి గుత్తిదగ్గర చర్మం పొడుచుకుని పైకివచ్చేయి. విపరీతమయిన బాధగా వుండడంచేత బాతుల సంగతే మరిచిపోయేను. డేగ బాతునొకదాన్ని యెత్తుకుపోయింది. కానిచస్తూంటే సంధ్యమంత్రం అన్నట్లు

చెయ్యివిరిగి బాధపడుతూంటే ఆగోడవ యెవడికి కావాలి. కట్లుకట్టిన కొన్ని నెలలకి యెముకలు అతుక్కున్నాయనుకోండి. అయితేమాత్రం యేమిటి! మళ్ళీ ఆమరుసటి సం॥మే అంతకంటె పెద్దప్రమాదమొకటి సంభవించింది. సైంటు పీటర్సు పండుగ అయిన మరునాడే నేనూ మాఅన్నా కలసి పండి ముగ్గారిపోయివున్న చేను కొయ్యడానికి వెళ్ళేము. నేను గుర్రాల్ని తోలుతూన్నాను. మాఅన్న పనలుకట్టి ప్లాట్‌ఫారం మీదనుంచే క్రిందకి పారేస్తూన్నాడు. ఎండ మంచి తీక్ష్ణంగా వుండడంచేత సీటులో నే వొక్క కునుకు పోదమా అనుకుంటున్నాను. ఇంతలో పక్కకి చూసేటప్పటికి, చాళ్ళలో పెద్దపక్షి వొకటి కనిపించింది. నేను గుర్రాన్ని ఆపేను. మా అన్న కొడవలి పుచ్చుకుని దానికోసం బయలుదేరబోయేడు. కాని నేను "అక్కర్లే దాన్ని చంపకుండా పట్టుకుంటాను. నువ్వు రాకు." అని హఠాత్తుగా దానిమీదకి వురికి రెండుచేతులతోను కావలించి పట్టుకున్నాను. అది వదలిపోయి రెక్కలతో నాతలమీద కొడుతూ నెమ్మదిగా లాక్కుపోవడం మొదలెట్టింది. దానికి యేం తోచిందో తెలియదుకాని వెనక్కితిరిగి గుర్రాలు వున్నవయిపుకే వచ్చి తిన్నగా వాటి కాళ్ళలో పడింది. గుర్రాలు బెదిరి నామీదనుంచి ఉరికి పరుగెత్తిపోయేయి. ఒక్క నిముషం దాటుతే నేను గుర్రాలు లాక్కుపోతూన్న మం నాగలికింద పడి చచ్చిపోదును. వెంటనే మా అన్న లివరునొక్కి నాగళ్ళు పయికి యెత్తేసేడు. ప్లాట్‌ఫారంక్రిందపడి, దానితోకూడా యీడ్చుకుపోయింది. ఒకగుర్రంకాలు యెముకలోకంటా తెగిపోయింది. నాకుకూడా వొళ్ళంతా గాయాలే. కొంతసేపటికి మా అన్నగారు యేలాగో తంటాలుపడి గుర్రాల్ని ఆపి అందులో వొకదానినివిప్పి నన్నుదానిమీద వూళ్ళోకి తీసుకువచ్చేడు. ఆరోజల్లా నాకు స్మృతి లేదు. ఇంతా శ్రమపడితే ఆఖరికి ఆపక్షి దొరకనేలేదు. ఆపర్యాయం చాలకాలంవరకు మళ్ళీ తేరుకోలేదు. ఆరునెలల తరువాత వొకసారి ఆపక్క యింటికి వెళ్ళి వస్తూంటే ఆంబోతు వొకటి యెదురయింది. నేను పక్కకి తప్పుకుని వచ్చేస్తూంటే అది తోకయెత్తి బుసకొడుతూ మీదికి వచ్చింది. ప్రాణాలంటే యెవరికితీపి కాదు చెప్పండి. నేను

గబగబా పరుగెత్తేను. కానిఅది నావెనక్కాలే తరుముకువచ్చి, కొమ్ములతో విసిరి దూరంగా పారేసింది. దానితో పక్క యెముకలు విరిగిపోయేయి. అందుచేత 21వయేట నన్ను సైన్యంలో చేర్చుకోడానికి పరీక్షచేసి అనర్హుడ నని తోసేసేరు. ఒక్క ఆబోతులేకాదు ఆఖరికి కుక్కలుకూడా నన్నుచూస్తే నల్లేరుమీద బండిలా మీదికి వచ్చేవి. నాగ్రహచారం యేమిటో తెలియదు. కాని యెవరక్కేనా గొలుసు తెంపుగుంటే అది నామీదకే వచ్చేది. పోతే యేమీ యెరక్కుండానేనా అలా వెళ్ళేవాడిని. అంతే— యెదురు పడ గానే మీదపడి బట్టలు చింపేసో లేకపోతే కాలుపుచ్చుగు పీకో వొదిలి పెట్టేది. ఒకసారి ట్రెప్పీలో అడవిపంది మీదపడి చప్పు పీకేసింది. మరోసారి యెద్దువొకటి తరుముకురావడంవల్ల నాబూట్లుపోయేయి. ఒకరోజురాత్రి వీధులోనుంచి వెడుతూన్నాను. డొనిట్స్కోవు యింటిదగ్గర ఆబోతుపల్లి యెదురయింది. అది రంకెవేసి నేల దువ్వడం మొదలెట్టింది. ‘అబ్బో— యిది మీదపడేలావుందే.” అనుకుంటూ తగు జాగ్రత్తలోవుండి యింటివారే నడుస్తూన్నాను. అదికూడా నావెనకే రావడం మొదలెట్టింది. నేను పరిగెత్తడం మొదలెట్టేను. దాని రంకెకూడ వెనక్కాలే వినపడింది. వీధివైపుకివున్న ఆ యింటి కిటికీ తీసివుంటే దానిలోనుంచి యింట్లోపడి ప్రాణాలు దక్కించు కున్నాను. అందులో యెవ్వరూ లేరు. అందుచేత ‘ఆబోతు వెళ్ళిపోయినతరు వాత చల్లగా అవతలకి లేచిపోదాం, వాళ్ళని లేపకుండా’ అనుకున్నాను. ఆ ఆబోతు పెద్ద రంకెలువేసి గోడఅంతా కొమ్ములతోతవ్వి కొంతసేపటికి వెళ్ళి పోయింది. నేనుకూడా కిటికీలోనుంచి వీధులోకి దిగబోతూంటే యెవరిదో చెయ్యి నన్నుపట్టుగుని వెనక్కి లాగింది. అపట్టుగున్నది ఆయింటి యజమాని డొనిట్స్కోవే. నప్పుడువిని చూడడానికి వచ్చి నేను కిటికీలోంచి క్రిందికి దిగుతూంటే వచ్చి పట్టుగున్నాడు. “ఏమిరా అబ్బాయి— యింత చీకట్లో యెందుకు వచ్చేవు యిక్కడికి?” అని అడిగేడు. “ఆబోతు తరుముకొస్తే యిలా పారిపోయి వచ్చేను.” అన్నాను. “ఛీ—వెధవా! ఆబోతు తరుముకువచ్చిందిరా నిన్ను! అంతా అబద్ధం— మాకోడలు వోల్యా కోసంఅని వచ్చేవు నువ్వు.”

అంటూ కొట్టడం మొదలెట్టేడు. నాకున్నశక్తికన్నా చాలా బలంగా వున్నాడు. జబ్బపట్టుకుని వాళ్ళ కోడలుదగ్గరికి లాక్కుపోయేడు. ఆకొట్టడంలో కొన్ని పళ్ళుకూడా వూడిపోయేయి నాకు. "ఇంకెప్పుడూ మా ఓల్యాదగ్గరకు రావు కదా" అన్నాడు. "రాను. యింకెప్పుడూ రాను. నీ వోల్యాని నీనెత్తికి కట్టుకో." "సరే, ఆబూట్లు విప్పి యిచ్చెయ్యి ముందు." నాకువున్న వొక్క బూట్లుజత యిచ్చెయ్యడానికి నాకు ప్రాణం వొప్పలేదు కాదు. ఆ తరవాత సంవత్సరములకొద్దీ ఓల్యాపేరు జ్ఞాపకం వొస్తే అరికాలునుంచి నెత్తికెక్కేది. నాది కామపాపం. మీరు, నేను టిటాగ్ని అరెస్టు చేసేటప్పుడు ఆకుక్క మిగిలినవాళ్ళ నందరిని వదిలేసి నామీదే దుముకుతు పడింది! దానికి నాకెంతో కోపం వచ్చేను కాను. లేకపోతే యీపాటికి చేసుకునేవాడినో. ఇల్లాంటి విషయం అనేకం చూసేము. ఇంతకీ నీవాల్యాకు పెళ్ళిపోవడం వచ్చింది. అదివాల్యారే వుండే సేవయి వుండును? కనుక తప్పంతా తప్పులుగా పడవలసినదే. కోపం రానంతసేపే. వచ్చిందంటే అన్నిటికీ తెగిస్తాను. అప్పుడు ఆకుక్కని, టిటాక్ భార్యనీ, టిటాక్‌నీకూడ చంపేసియుందును. హత్యానేరంమోపి నన్ను జైలులో పారేద్దురు. ఏపనీ లేకుండా గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ జైలులో కూర్చోడం అంటే నాకు అసహ్యం. అదీకాక నేను చక్కబెట్టుకోవలసిన పనులున్నాయి అనేకం .... ఆమంత్రగాని ఇచ్చిపోయిందికాని లేకపోతే నిలువునా చీరేద్దును. పెద్దపులితో చెలగాటం నాతో పనంటే. అదిగో మనదళం; వచ్చేసేము.

ముప్పైరెండో ప్రకరణము.

పార్టీలోనుంచి తొలగించడం.

రజ్మెట్నోవ్ గుమ్మంలో నిలబడి బూట్లని పట్టుకున్న బాడి తుడుచుకుని, నగుల్నోవ్ కిటికీలోనుంచి బయటికి వస్తూన్న లాంతరు వెలుతురు చూసి "ఇంకా నిద్దర లేవలా వుంది; ఇప్పటిదాకా ఏంచేస్తూన్నాడు చెప్మా!" అనుకుంటూ తలుపుతీసి గదిలోకి వెళ్ళేడు.

టేబులుమీద ఒకమూల చిన్నలాంతరు వెలుగుతూంది. పుస్తకం ఒకటి తెరిచివుంది. మకార్ కుడిచేతిమీద గడ్డం ఆనుకుని కొంచెం ముందుకు వంగి తదేకదీక్షతో పుస్తకంవైపు చూస్తున్నాడు.

"ఏమోయ్, మకార్! ఇంతరాత్రిదాకా ఇంకా ఏమిటీ—చేస్తున్నావు?"

నగుల్నోవ్ తలయెత్తి విసుగుదలతో రజ్మెట్నోవ్ వైకేసిచూసేడు.

"ఏం వచ్చేవు?"

"ఊరికేనే; ఏమీతోచకపోతే కొంతసేపు నీతో బాతాఖానీ వేసిపోదాం అని వచ్చేను. నీపనికి ఏమేనా అడ్డా?"

"అడ్డా అవ్వతే అవుతుంది. కూర్చో. వచ్చినవాణ్ణి వెళ్ళిపొమ్మంటే బాగుండదు."

"ఆ చదివేది ఏమిటి?"

"ఏదో కాలక్షేపానికి." మకార్ పుస్తకం చేతితో కప్పి అండ్రీకేసి చూసేడు.

"నేను మెరీనాను విడిచిపెట్టేసేక........." అండ్రీ నిట్టూర్పువిడిచి దిగాలుబడి కూర్చున్నాడు.

"ఇంతక్రితంయెప్పుడో చేసి వుండవలసింది ఆపని నువ్వు."

"ఏం?"

ప్రతిదానికీ నిన్ను దెప్పికుతూండికనక. జీవితంలో అనవసరపు బాదర

బందీ అంతా వదుల్చుకోవలసిన స్థితులలో వున్నాం మనం ఇప్పుడు. మనబోటి కమ్యూనిస్టులు ఏవో ఇతర చిల్లర విషయాలలో సరదాగా కాలం గడుపుతూ కూర్చోవలసిన సమయం కాదిది."

"మేమిద్దరం ఒకరినొకరు గాఢంగా ప్రేమించుకున్నప్పుడు అది చిల్లర విషయం ఎల్లా అవుతుంది?"

"మీ ఇద్దరికీవున్న ప్రేమ ఏమిటది? అది మెడకి తగుల్చుకున్న గుదిబండగాని ప్రేమగాదు. నువ్వు ఎక్కడికేనా మీటింగుకి వెళ్ళేవంటే అది కూడా వెనకాల తయారాయి అస్తమానూ కళ్ళు నీమీదే పెట్టి కూర్చుని, నువ్వు ఆడవాళ్ళ నెవరినేనా చూస్తున్నావేమోనని కాపలా కాస్తుంటుంది. ఆండ్రీ! అది శిక్షకాని ప్రేమకాదు."

"అయితే కమ్యూనిస్టులయినవాడెవడూ ఆడవాళ్ళని ప్రేమించకూడదన్నమాట; బుడ్డకొట్టిన యెద్దులా జీవితంఅంతా పనిచెయ్యడమేకాని ఇంకేమీ అక్కర్లేదు!"

"అయితే అదిసాధ్యంకాదంటావా? ఏదోయింతక్రితమే పెళ్ళిచేసుకున్నవాళ్ళని అల్లా వదిలిపెట్టి, ఇకపైనుంచి యువకులెవరూ పెళ్ళిళ్ళు చేసుకోకూడదని డిక్రీపాస్ చేద్దును అధికారమేకనక నాచేతిలోవుంటే. ఆడదాన్ని పట్టుకు వేళ్ళాడేవాడు చస్తే బోల్షివిక్ అవలేడు. ఈగ తేనెచూస్తే వదలలేనట్లు మనము ఆడవాళ్ళనిపట్టుకు వదలలేము. నేనుచెప్పేవి ఉత్తమాటలు కావు; ఎంతో అనుభవంమీద చెబుతూన్నమాటలు ఇవి! సాయంత్రి భోజనం అయినతరువాత, నేను ఏదో చదువుకుంటూ కూర్చుంటే, మాఆవిడ పోయి పడుకునేది. నాలుగుపంక్తులుచదివి నేనుకూడా పోయి పక్కవాల్చేటప్పటికి మూతిముడిచి ముడ్డినాకేసితిప్పి పడుకునేది. దానితోనాకు ఒళ్ళుమండిపోయేది. ఆకోపంచేత ఎంతకీనిద్రపట్టక సిగరెట్టువిడిచి సిగరెట్టుకాలుస్తూచాలా రాత్రివరకూ అలాగే కూర్చుంటూండేవాడిని. అందుచేత నిద్రచాలక బడలికగా వుండి అనుకున్నపని సరిగాచెయ్యలేకపోయేవాడిని. పెళ్ళాంఒకర్తెవుంటేనే ఇల్లావుంటే ఇంక పిల్లలుకూడావుంటే వేరేచెప్పాలా! వాళ్ళు ఏవో సంసా

రంచూసుకుంటూ పిల్లల్ని సంరక్షించుకోడానికి తప్ప పార్టీకి ఎందుకూ పనికి రారు. పూర్వం జారుప్రభుత్వం రోజులలో నేను సైన్యములోచేరే కోసకు యువకులకి బోధిస్తూండేవాడిని. బ్రహ్మచారులు సంతోషంగా తెలివైన ముఖాలతో కిలకిలలాడుతూండేవారు. కాని వాళ్ళే పడుచుభార్యలను ఇళ్ళలో వదలి సైన్యములోచేరడానికి వెళ్ళేక వెర్రిమొహాలు వేసి ఈడుస్తోగోడా అని వుండేవారు. అల్లాంటప్పుడు వాళ్ళకిమనం ఏమిచెప్పినా బుర్రకిఎక్కదు. మనం సర్వేసుక్యోతేపన్నగురించి చెబుతూంటే వాళ్ళు అతిశ్రద్ధగా వింటూన్నట్లు నీళ్ళలంగాదూస్తుంటారు. వాళ్ళకళ్ళు మనవైపేచూస్తుంటాయి. కాని మనస్సులుమాత్రం పడుచుపెళ్ళాలమీదవుంటాయి. దానికల్లఏంలాభం చెప్పు? పూర్వం ఎవరూఎల్లాచెప్పినా ఇబ్బందిలేకపోయేది. ఇప్పుడు అల్లావీలులేదు. పార్టీలోచేరేక అవిఅన్నీ ఒదిలిపెట్టాలి. ప్రపంచవిప్లవం వచ్చినతరువాత ఆడదానితో కట్టుకట్టుకుని ఎందులోనేనా దిగినాసరే ఎవరూఅక్కర్లేదు. కాని ఇప్పుడుమాత్రం సమస్తశక్తులూ కేంద్రీకరించి విప్లవంకోసం పనిచెయ్యాలి."

మకార్ లేచి ఒళ్లువిరుచుకుని రజ్మెట్నోవ్ భుజం తట్టేడు. "నీహృదయంలో విచారంఅంతా నాదగ్గిరవెళ్ళబోసి సానుభూతి పొందుదం అని వచ్చేవు నువ్వు. అవునా? కాని, అండ్రీ! నేనుమాత్రం యీవిషయంలో సానుభూతిచూపించలేను. ఆసార్జంటు భార్యనిఒదిలేసేనంటే నాకుసహాసంతోషంగావుంది! దాని కొవ్వు అణిగేలా గట్టిగా దేహశుద్ధికూడా చెయ్యవలసింది. నేను లుకెరియాని ఒదిలేసేనుచూసుకో. ఏవిచారమూలేదు నాకుయిప్పుడు. ఇది పక్కనుండే అడ్డుకాస్తాకూడా తీరిపోయింది. చికిలీచేసిన కత్తిలా కమ్యూనిజాన్ని ప్రతిఘటించేవాళ్ళనందర్నీ చెలికెయ్యాలన్నంతవుత్సాహంగావుంది. పైగా స్వయంగా చదువుకుని జ్ఞానం అభివృద్ధిపరుచుగోడానికి కూడా అవకాశం కలిగింది."

"ఏమిటి చదువుకున్నావు? ఏదేనాశాస్త్రమా?" రజ్మెట్నోవ్ అయిష్టతగా, ముక్తసరిగా అడిగేడు. మకార్ మాటలకి అతనికి బాగాకష్టంతోచింది. వివాహం విషయంలో మకార్ చెప్పినది సర్వాసహ్యంగా తోచింది.

మకార్ తీవ్రంగా, ఉద్రేకంగా మాట్లాడుతూంటే, ఆంద్రేకొకసారి "ప్రభుత్వాన్ని కడిచేతుల్లోకి వదిలేస్తే ఇంక చెయ్యవలసిందేమైనా వుంటుందా? ఈ ప్రదేశాలకి పిచ్చిగా కీలకంగాంతా తల్లకిందులు చేసేస్తాడు. ఆడాళ్ళమీది వ్యామోహం చేత కమ్యూనిజం కోసం సరిగా పనిచెయ్యలేకపోతున్నానని మగాళ్ళందరికి వుచ్చులు తీసెయ్యడానికికూడా సందేహించడు." అనుకున్నాడు.

"ఏం చదువుతున్నానంటావా?" అంటూ మకార్ తప్పుచేసేటట్లు పుస్తకం మూసి "ఇంగ్లీషు" అన్నాడు.

"ఏమిటది?"

"ఇంగ్లీషు. దీని పేరు ఇంగ్లీషు స్వబోధిని." నగుల్నోవ్ ఆంద్రేకేసి తీక్షణంగా చూసేడు. అతను హేళన చేస్తాడేమోనని భయంతో. కాని ఆతను కోపిష్టిమనిషి కనుదంతో ఆంద్రే ఆశ్చర్యపోయేడు. ఆ మొహంలో ఆశ్చర్యం తప్ప మరేమీ కనిపించలేదు మకార్‌కి.

"అయితే......ఆ భాషలో చదవడం రాయడంకూడా తెలుసునా?"

"అబ్బే. ఇప్పుడే! ఒక్క సారిగా చేతకాదుగదా. కాని, ఇప్పుడిప్పుడే కొద్దిగా చదవగలుగుతున్నాను. ఇప్పుడే నాలుగు నెలలనుంచి నేర్చుకుంటున్నాను."

"ఏం—బాగా కష్టంగా ఉంటుందా!" ఆంద్రే ఉమ్మిగుటకేసి మకార్ నుంచి పుస్తకం తీసి గౌరవంగా చూసేడు.

నగుల్నోవ్, తన చదువుపట్ల అతను ఆసక్తిగా వింటూండడం చూసి, అంతవరకూలా సరిగా కాక స్వేచ్ఛగా నిస్సంకోచంగా మాట్లాడసాగేడు.

"చాలాకష్టం. ఈ నాలుగు నెలల్లోనూ నాలుగుమాటలకంటె ఎక్కువ నేర్చుకోలేకపోయేను. కాని మొత్తంమీద మనభాషా ఆ భాషాకూడా ఒక్కటే పోలిక. కొద్దిమార్పులతో మన మాటలు అనేకం వున్నాయి వాళ్ళ భాషలో. నిజం చెప్పాలంటే, ఆ భాష ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలలోనూ కూడా చెల్లుబడి అవుతూంది."

"అయితే ప్రత్యేకంగా ఆ భాషే చదువుతున్నావేమి!" మకార్ ఏమ

నవ్వునవ్వేడు.

"ఆండ్రీ, ఏమ ప్రశ్నలు వేస్తావే నువ్వు! నీ తెలివితక్కువతనం చూస్తే నాకేఆశ్చర్యంవేస్తూంటుంది ఒక్కొక్కప్పుడు. నేను కమ్యూనిస్టుని. అవునా? ఇకముందు ఇంగ్లండులోకూడా సోవియట్ ప్రభుత్వం వస్తుందంటావా లేదా? వస్తుందంటావు. అయితే మామూలు కమ్యూనిస్టులలో ఇంగ్లీషుమాట్లాడగలిగినవాళ్ళు ఎందుకని వుంటారంటావు? వుండేవుంటే కొన్ని సందేహాలుండొచ్చు. ఈ ఇంగ్లీషు పెట్టుబడిదారులు ఇండియా మొదలైన ఆసియా దేశాల్ని ఇంచుమించు సగం ప్రపంచం ఆక్రమించుకుని, నల్లజాతులవాళ్ళని అణిచేస్తూన్నారు. ఎందుకే మిటంటావు? ఇంగ్లండులో సోవియట్ ప్రభుత్వం ఏర్పడుతూంటే — బాగానే వుంది. కాని చాలామంది బ్రిటిష్ కమ్యూనిస్టులకి, వలసదేశాల ప్రజల అసలైన స్వరూపం తెలియదు. అందుచేత వాళ్ళయెడల ప్రవర్తించవలసిన విధానంలో ప్రవర్తించరు. అప్పుడు నేను బ్రిటిష్ కమ్యూనిస్టులకి సరియైన శిక్షణ ఇవ్వడానికి వెడతాను. నాకు వాళ్ళభాషకూడా తెలిసియుండడంచేత, ఏమాత్రం ఆలస్యంలేకుండా వెంటనే పని ప్రారంభం చెయ్యొచ్చు. 'విప్లవం వచ్చిందా మీదేశంలో?' అని అడుగుతాను. 'కమ్యూనిస్టువిప్లవమేనా? అయినట్లయితే వెంటనే పెట్టుబడిదారుల్ని, సేనానాయకుల్ని పట్టుకోండి ముందు. 1917వ సంIIలో రష్యాలో మేము తెలివితక్కువ ఆలోచనలుచేసి వాళ్ళని వదిలేసేము. వెంటనే వాళ్ళుపారిపోయి మళ్ళీ మాపీకల మీదికి తెచ్చేరు. వాళ్ళని చంపిపారెయ్యండి. విప్లవం జయప్రదం అవాలంటే మొట్టమొదట చెయ్యవలసిన పని అదే.'" మకార్ ముక్కులు పెద్దవిచేసి, రొప్పుతున్నా ఆండ్రీకేసి చూసేడు. "ఇప్పుడు నేను ఇంగ్లీషు ఎందుకు నేర్చుకుంటున్నానో తెలిసిందా? రాత్రిళ్లు ఇదేపనినాకు. నాశక్తి అంతా దీనికోసం ధారపోస్తాను. కాని........" పళ్ళు పటపటా కొరికేడు."......కాని ఏమైనాసరే ఈభాష నేర్చుకుతీరుతాను. ప్రపంచవిప్లవ వ్యతిరేకులతో ఏమీ దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా ఘోరంగా ఇంగ్లీషులో మాట్లాడుతాను! వాళ్ళని తగలెయ్యా ఆ ద్రోహుల్ని చావనీ నాకేం! మకార్ నగుల్నోవ్

తడాఖా వాళ్ళకి చూపిస్తాను. ఏకోశాన్నా దయాదాక్షిణ్యాలు చూపించకూడదు. 'అయితే నువ్వు మీ ఇంగ్లీషు కూలీలని హింసపెట్టేవాళ్ళని, ఇంకా ఇతర అస్వాతంత్ర్యజాతుల్ని రక్తం కక్కి పిప్పిచేసేవ్వు కాదూ? సరే—అల్లా గొప్పనిపించుకునే బడ్ని ఒడేరా దొంగ్రోపీ. తోటిమానవుల శ్రమశక్తిని దోచుకున్న నీకు అదే సరియైనశిక్ష.' వాళ్ళతో నేను మాట్లాడేముక్కలు ఇవే. ఆమాటలే ముందునేర్చుకుంటాను—లేకపోతే అన్నీ మాట్లాడడానికి తడుముకోవలసివస్తుంది."

ఇంకో అర్ధగంటసేపు వాళ్ళిద్దరూ ఏవో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకున్నాక ఆండ్రీ యింటికి వెళ్ళిపోయేడు. నగుల్నోవ్ మళ్ళీ పుస్తకం దగ్గిర కూర్చున్నాడు. నిశ్శబ్దముగా పెదవులు కదుపుతూ, ఏవో కఠినపదాలు తెలుసుకోనటకు ప్రయత్నిస్తూనట్లు కనుబొమలు ముడేసి ఆలోచిస్తూ తెల్లవారపట్ల రెండున్నరవరకు, ఇంగ్లీషు నేర్చుకుంటూ అల్లాగే కూర్చున్నాడు.

మరునాడు ఉదయాన్నే లేచి రెండుగ్లాసులపాలు తాగి సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు తబేలాకి వెళ్ళేడు.

"మంచిబాగా పోయే గుఱ్ఱాన్ని ఒకదాన్ని ఇయ్యి." అప్పుడు డ్యూటీ మీదఉన్న ఆపనిని అడిగేడు.

అతను బాగా చిత్రపిక్కలా ఉన్న గుఱ్ఱాన్ని ఒకదాన్ని తీసుకు వచ్చి ఎదటిలపెట్టి,

"చాలా దూరం వెడతున్నారా?" అని అడిగేడు.

"జిల్లాపట్టణానికి. ఎల్లాగైనా ఈరాత్రికి తిరిగి వచ్చేస్తానని చెప్పు డేవిడోవ్‌తో."

"గుఱ్ఱంమీద వెడతారా?"

"అవును. జీనుకూడా తీసుకురా."

మకార్ గుఱ్ఱానికి జీను వేసి, మెడతాడు తీసేసి, కంటికింపుగా బాగా కనిపిస్తూన్న టిటార్క్ తాలూకు కళ్ళెం తగిల్చి మంచినేర్పుతో ఎగిరి గుఱ్ఱంమీద కూర్చున్నాడు. గుఱ్ఱం కదంతొక్కుతూ బయలుదేరింది. గేటు దాటుతూంటే అకాత్తుగా బోకరించింది. కాని కిందపడిపోకుండా ఎల్లాగో నిల

తొక్కుకుని లేచి నిలబడింది.

"ఏం—అంత కళ్ళుమూసుకు నడుస్తున్నావాఏమిటి!" అంటూ మకార్ చుబుకుతో చురుక్కుమని రెండు తగిలించేడు.

"కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్, ఒక్కసారికూర్చునిమరీ వెళ్ళు. అడుగులో హంసపాదు అన్నట్టు గేటుదాటుతూండగానే అపశకునం అయింది." అంటూ మకార్ ఎదురవడంచేత దోవవదిలి నిలబడ్డ షూకర్ అన్నాడు.

మకార్ ఏమీ సమాధానంచెప్పకుండా బయలుదేరి వెళ్ళిపోయేడు. గ్రామసోవియటు దగ్గిర ఒకడజను మంది ఆడవాళ్ళు నిలబడి చేతులు తిప్పుకుంటూ దేనిగురించో సందడిగోళంగా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

"ఏయ్—దోవలో తప్పుకోండి; లేకపోతే మీదనుంచి పోనిస్తాను. గుఱ్ఱం." అంటూ మకార్ వేళాకోళంగా కేకేసేడు.

ఆడవాళ్ళు మాట్లాడకుండా పక్కకి తప్పుకున్నారు.

అతను దాటి వెళ్ళిన తరువాత ఎవరో మంచికోపంగా "ముందు నీమాట చూసుకో, తరవాత మమ్మల్ని తొక్కిద్దువుగాని, నిన్నింకా తెలియ్యా! ఏం చూసుకునో అంతమిడిసిపాటు—అంతా అణుగుతుందిలే వెళ్ళు." అనడం అతని చెవినిపడింది.

జిల్లాబ్యూరో సమావేశం పదకొండుగంటలకి ప్రారంభమయింది. అజండాలో జిల్లావ్యవసాయశాఖాధికారి బైగ్లిక్—మొదటిఆయిదురోజులలోను జరిగిన చల్లికలనుగురించి ఇచ్చినరిపోర్టుకూడా ఉంది. బ్యూరో మెంబర్లేకాక డిస్ట్రిక్టుకంట్రోల్ కమిషన్ ఛైర్మన్ సెమోఖ్విసడ్, జిల్లాప్రాసిక్యూటరుకూడా హాజరయేరు ఆసమయానికి.

నిర్మాణశాఖాధికారి ఖొమూటోవ్ నగుల్నోవుతో "ఆట్టేఎక్కడికీ వెళ్ళకు, నీవిషయమై కూడావస్తుంది యిప్పుడు." అన్నాడు.

బైగ్లిక్ రిపోర్టుచదవడానికి అరగంటసేపు పట్టింది. అంతసేపూ సభ్యులు ఆతురతతో నిశ్శబ్దంగా కూర్చున్నారు. భూమి పదునికి వచ్చినప్పటికీ ఇంకా జిల్లాలో కొన్నిప్రాంతాలలో చల్లికలు ప్రారంభించనేలేదు. కొన్నిగ్రామ

పోవియాటులు అవి వసూలు చెయ్యవలసిన విత్తనపుధాన్యం వసూలు చెయ్య లేదు. పమొస్క్ర వాయిదాలో రాజీనామాయిచ్చిన సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులందరూ ఎకరివివాళ్ళుపట్టుకుపోయేరు. ఓఖ్లోవట్సుస్కిలో స్వయంగా మేనేజిమెంటు కమిటీయే పంచిపెట్టేసింది. రాజీనామాయిచ్చిన సభ్యులకేం దరికీ. అతిడు జిల్లాలో చల్లికలు యింతపాడుగా ఉండడానికి ల కారణాలు వివరంగా వర్ణిస్తూ తన ఉపన్యాసం ఇల్లాముగించేడు:

"కామ్రేడ్స్, చల్లికలు వెనకబడడానికి కారణం, వెనకబడడమే కాదు బయలుదేరకపోటనే ఉండడానికి కారణమనికూడా చెప్పచ్చు, చాల గ్రామాలలోని సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలు అక్కడ స్థానికసర్కర్ల తీవ్ర మైన ఒత్తిడిచేత ఏర్పరచబడ్డం, మరికొన్ని గ్రామాలలో రివాల్వరుచూపించి భయపెట్టికూడా సభ్యులుగా చేర్పించడం. అందుచేతనే సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలన్నీ ఇప్పుడు పేకమేడల్లా కూలిపోతూన్నాయి. ఇక అల్లాకూలి పోకుండా మిగిలిన వాటిలోనైనా పని సరిగ్గాజరగడంలేదు."

డిస్ట్రిక్టుకమిటీ సెక్రటరీ వార్నింగుగా చేతిలోని పెనిసిలుతో టేబులు మీద చప్పుడుచేసి,

"ఇంక మీ టైము అయిపోయింది." అన్నాడు.

"ఆ—అయిపోవచ్చింది; ఒక్క నిముషం. కామ్రేడ్స్, ఇంక కొద్దిమాట లు చెప్పి ముగించేస్తూన్నాను. మొదటి 5 రోజులలోను మనకి చేరిన లెక్కలను పట్టిచూస్తే, మొత్తం మనజిల్లాఅంతటిలోనూ 950 ఎకరాలుమాత్రం చల్లిక లయేయి. ఇటువంటి పరిస్థితులలో జిల్లాలోని యాక్టివ్ వర్కర్లు అందర్నీ పోగుచేసి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలకి పంపించకపోతే ఏమీలాభంలేదు. ఇప్పుడుమనం చెయ్యవలసింది ఏమిటంటే—మనకి చేతనయినంతవరకూ అన్ని విధములా, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర సభ్యులు రాజీనామాలు ఇవ్వకుండా చెయ్యడం, ఫారం మేనేజిమెంట్లు, నూక్లెస్ సెక్రటరీలు ప్రతీరోజూ తప్పని సరిగా, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులలో, ప్రభుత్వం సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రాలకు ఇచ్చేవిరాళాలు, ఇతరసౌకర్యములు మొదలైనవానినిగురించి,

సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాల అనేక విధాలుగు లాభాలను గురించి ప్రచారం చేసేటట్లు చూడాలి. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలకి ప్రభుత్వం ఎంతవరకు క్రెడిట్ గా యిచ్చిందో, వాటిలోని సభ్యులకి ఇతర రైతులకు లేని సదుపాయాలు ఏమిటో మొదలైన విషయాలు తెలియని వాళ్ళు ఇంకా ఉండనే ఉన్నారని చెప్పనక్కరలేదు. ఇంతే కాకుండా తెలంగాణా ప్రాంతంగా పరిశీలించి, స్థితిగతుల వివరాలను తీసుకువచ్చి, సర్కిలు ప్రాంతీయ సంఘాలకి కార్యకర్తలు వారిని మార్చి 15వ తారీఖు సెంట్రల్ కమిటీ తీర్మానం ప్రకారం వెంటనే వాళ్ళ పదవుల్లోనుంచి తొలగించి వారిస్థానాలకి సమాధానం కోరాలి. ఇంతకంటె నేను చెప్పవలసిన దేమీ లేదు."

"పై విషయాలపైన ఎవరైనా మాట్లాడదలచారా?" అంటూ డిస్ట్రిక్టు కమిటీ సెక్రటరీ అందరికేసీ కలయజూసేడు.

"దానిమీద ఇంక మాట్లాడటానికేముంది! అంతా వివరంగా దాంట్లోనే వుంది." అన్నాడు ఒక బ్యూరో మెంబరు. అతడు డిస్ట్రిక్టు మిలిటరీ ప్రధానాధికారి. అసలే పెదగుండె మనిషి. సైనిక దుస్తులలో ఇంకా దాబుగా కనిపిస్తూ వున్నాడు—నున్నగా క్షవరం చేసిన తలనిండా ఎక్కడ చూసినా గాయపు మచ్చలే.

"అయితే మన నిర్ణయాలకి పైప్లానులు ఆధారాలుగా తీసుకుందాం. అది అందరికీ అంగీకారమేనా?" అని అడిగేడు సెక్రటరీ.

"ఆ—అంగీకారమే."

"ఇంక సభ్యులెవ్వరేనా విషయాలు చెప్పండి." మీటింగు మొదలెట్టినప్పటి నుంచీ, మరొకరికేసి చూడకుండా దిగ్గుంచుకున్న సెక్రటరీకి మొట్టమొదటిసారి అతనికేసి కొన్ని సెకనులు తీక్షణంగా చూసేడు. "అతడు గ్రామపార్టీ సెల్ సెక్రటరీగా వుంటూ పార్టీకి వ్యతిరేకంగా ప్రచారం చేసేవున్న విషయం నిశ్చయంగా ఎరిగినదే. డిస్ట్రిక్టు కమిటీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్మాణాన్ని గురించి విస్తృతాల సమావేశాన్ని గురించీ చెప్పలేకపోయిన సూచనలు ఇస్తూ వచ్చినప్పటికీ అతడు అతి తీవ్ర విధానాలు కలిపించేడు. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో

చేసి ఒకసామాన్యరైతుని పిస్టలుతో తలపగలకొట్టేడు. మరి నలుగురు సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుల్ని ఒకరాత్రంతా జైల్లో పెట్టి తాళంవేసేడు. కామ్రేడ్ సెమోఖిన్ స్వయంగా గ్రెమ్యాచీలాగ్ వెళ్ళి ఆ విషయాలన్నీ విచారించేసి, పార్టీసూత్రాలకి వ్యతిరేకంగా నగుల్నోవ్ చేస్తూన్న అక్రమాలన్నీ తెలుసుకున్నాడు. ఇప్పుడు, కామ్రేడ్ సెమోఖిన్! నగుల్నోవ్ను గురించి మీరు తెలుసుకున్నవన్నీ బ్యూరోకి వివరించండి."

నగుల్నోవ్ డిస్ట్రిక్టు పార్టీ ఆఫీసుకి వెళ్ళగానే అక్కడి వాతావరణం అంతా తనకివ్యతిరేకంగా ఉన్నట్టు తోచింది అతనికి. సెక్రెటరీ వెనకటిలా కాకుండా అతిముక్తసరిగా రెండుమాటలు మాట్లాడి ఏదో పెద్దపని ఉన్నట్టు డిస్ట్రిక్టుఎగ్జిక్యూటివ్ ఛైర్మన్ కేసి తిరిగి మాట్లాడడం మొదలెట్టేడు.

"నాకేసువిషయంఎలావుంది." అని అడిగేడు నగుల్నోవ్. అంతటితో ఒదిలిపెట్టక.

"బ్యూరో నిర్ణయిస్తుంది ఆవిషయం." అని సెక్రెటరీ నిరసనగా సమాధానం యిచ్చేడు.

మిగిలిన మెంబర్లు అంతాకూడా అల్లాగే ఉన్నారు. బహుశా నగుల్నోవ్ విషయం, వాళ్ళలోవాళ్ళు అప్పుడే నిర్ధారణ చేసుకునేవుంటారు. డిస్ట్రిక్టు మిలీషియా అధికారి జలాఖిన్ ఒక్కడుమాత్రం నగుల్నోవ్ని చూసి, సానుభూతితో చిరునవ్వు నవ్వుతూ చెయ్యిఅందించేడు.

"నగుల్నోవ్! మరేంభయంలేదు. నువ్వుచేసింది తప్పుపనే; అయితే మనంఅంతా ఆమాత్రం తప్పుపని చెయ్యకుండావుండడానికి, గొప్పవేత్తలం కాము. గొప్పగొప్పవాళ్ళకేవుంటాయి పొరపాట్లు— ,అలాంటిది మనకోలెక్కా!" సాల గ్రామంలా సన్నగానున్న బుర్ర పంకించి మెడమీద చెమటతుడుచుకుంటున్నాడు. ఆమాత్రంసానుభూతితో మాట్లాడేవాడు దొరికేటప్పటికి నగుల్నోవ్ గుండెలు కొంచెం కుదుటబడ్డాయి. "ఈసారికి బాగామందలించి మహాఅయితే నాసెక్రెటరీపదవి తీసేస్తారు." అనుకున్నాడు సెమోఖిన్ కేసి చూస్తూ. అందరికంటె, విడాకులంటే యిష్టంలేని ఆ సెమోఖిన్నుచూస్తేనే

విపరీతమైనభయంనగుల్నోవ్ కి. సెమొఖిన్ డాక్యుమెంటు కేసులోనుంచి పెద్దదస్త్రంపైకి తీసేటప్పటికి నగుల్నోవ్ కి ఆందోళనపట్టుకుంది. గుండెలు వేగంగా కొట్టుకోడం మొదలెట్టేయి. రక్తం తలలోకి ఒక్కసారిగా వేగంగాప్రవహించింది. కంఠంలో ఏదో అడ్డుపడ్డట్టు అయింది. ఇవన్నీ అతనికి మూర్ఛ వచ్చేముందు కనపడేచిహ్నాలు. "ఇదికూడా ఇప్పుడే రావాలి." సెమొఖిన్ ఒక్కొక్క కాగితమే తాసి చదువుతూంటే నగుల్నోవ్ లోలోపల ఒణికిపోతూ వింటున్నాడు.

"డిస్ట్రిక్టుకమిటీ కంట్రోల్ కమిషన్ ఆజ్ఞమీద ఈకేసు నేను స్వయంగా విచారించేను. నగుల్నోవ్ ని, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రసభ్యుల్ని, అతనిచేత దెబ్బలుతిన్న రైతుల్ని, స్వయంగా చూసిన మరికొంతమంది సాక్షుల్ని పరీక్షించినమీదట నేను ఈక్రింది నిశ్చయానికి వచ్చేను. నగుల్నోవ్ అతని ప్రవర్తనవల్ల పార్టీకీర్తిని అపకారంచేసేడు. ఉదాహరణగా మొన్నఫిబ్రవరి నెలలోరైతుల్ని సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేర్పడానికి యింటింటికీవెళ్ళి పిస్టలుతో బెదిరించి బలవంతంగా చేర్పించేడు. ఈవిషయం నగుల్నోవే అంగీకరించేడు..............."

"ద్రోహులలో ద్రోహులువాళ్ళు." అంటూ నగుల్నోవ్ కుర్చీలోనుంచి లేచేడు.

"మిమ్మల్ని ఎవరూ మాట్లాడమనలేదు యిప్పుడు! దయచేసికూర్చోవాలి!" సెక్రటరీ తీవ్రంగా మందలించేడు.

"తరువాత విత్తనాలు వసూలు చేసేటప్పుడు, సాధారణ రైతునొక్కణ్ణి సోవియట్ డెలిగేట్లు, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రసభ్యులు అందరూ వుండగా స్పృహతప్పి కిందపడిపోయేవరకూ పిస్టలుతో కొట్టేడు. అలాకొట్టడానికి కారణం ఆరైతు వెంటనే విత్తనాలు తీసుకురావడానికి నిరాకరించడమే......."

"సిగ్గు! సిగ్గు!" డిస్ట్రిక్టు ప్రాసిక్యూటరు గట్టిగా కేకేసేడు. నగుల్నోవ్ చేతితో కంఠం రాసుకున్నాడు. నిలువుదచ్చిపోయి మాట్లాడకుండానిలబడ్డాడు.

"కామ్రేడ్స్ ఆరోజురాత్రి ముగ్గురు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రసభ్యుల్ని

పిస్టలుతో బెదిరించి ఒకగదిలోపెట్టి తాళంవేసేడు. దీనికికూడా కారణం వెంటనే వాళ్ళు ధాన్యంతీసుకురావడానికి నిరాకరించడమే. ఇదంతా చూస్తే పూర్వకాలంలో పోలీసు ఆఫీసర్ల జులుం జ్ఞాపకమొస్తుంది.........”

"నేను వాళ్ళని పిస్టలుతో బెదిరించలేదు."

"కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్, నేను వాళ్ళు చెప్పినమాటలే చెబుతూన్నాను. మధ్యలో అడ్డురావద్దు. గెయీవ్ సామాన్యరైతు. అయినప్పటికీ నగుల్నోవ్ ఒత్తిడిచేత గొప్పరైతుఅని తీర్మానంచేయబడి ప్రవాసం పంపబడ్డాడు. నగుల్నోవ్ అతనిని గొప్ప రైతులలో చేర్చడానికి కారణం అతడు 1928 సం॥లో ఎవరినో కూలికి పెట్టుకోవడంచేతట. అయితే అతను ఎటువంటి పరిస్థితులలో కూలీని నియమించుగున్నాడు? కామ్రేడ్స్, గెయీవ్, గ్రిమాచీలాగ్‌లో ఒకపిల్లని సాగుకోలులలో ఒకనెలరోజులపాటు కూలికి పెట్టుకున్నాడు. అతని కొడుకు రెడార్మీలో చేరడానికి 1927సం॥లో పిలువబడడం చేత, మిగిలినవాళ్ళంతా పసిపిల్లలవడంచేత ఒక్కడికీ పనిసాగక అల్లా చెయ్యవలసివచ్చింది. అటువంటి పరిస్థితులలో కూలీలచేత పనిచేయించుకోడం సోవియటు చట్టాలప్రకారం నిషిద్ధంకాదు. గెయీవ్ ఆపిల్లని కూలిసంఘం అనుమతిమీద నియమించుకుని కూలిపూర్తిగా ఇచ్చేసేడు. ఇదంతా నేను విచారణచేసి తెలుసుకొన్నవిషయం. ఇంతేకాకుండా నగుల్నోవ్ ముండల ముఠాకోరుగా తిరుగుతున్నాడు. పార్టీమెంబరుయొక్క యిటువంటి ప్రవర్తన క్షంతవ్యంకాదు. నగుల్నోవ్ భార్యని ఒదిలేసేడు. ఒదిలెయ్యడమేకాదు. కుక్కని తరిమినట్లు బయటికితరిమేసేడు. దీనికి అతడుచెప్పేకారణం ఆమెకి గ్రిమాచీలాగ్‌లో మరియొకయువకునితో సంబంధం వున్నదని మాత్రమే. ఈసాకుతీసుకుని ఆమెనిలేవగొట్టేసి స్వేఛ్ఛగా ఉంటున్నాడు. భార్యనిఒదిలేసి అతడు ఎవరితోసంబంధం ఏర్పరచుకున్నదీ ఇప్పుడు నాకు తెలియదు. కాని వాకబువల్ల అతనిప్రవర్తన అనుమానించడానికి ఏమీ సందేహం అవసరం లేదనితోచింది. లేకపోయినట్లయితే అతను భార్యనిఎందుకు విడిచిపెట్టాలి? నగుల్నోవ్ ఉన్నయింటిఆమె అతెనుప్రతిరోజూ యింటికి బాగాపొద్దుపోయి

వస్తూంటాడని చెప్పింది. అతను ఎక్కడికి వెళ్ళేదీ ఆమెకు తెలియదు కాని అవిషయం ఒకరు చెప్పనక్కరలేకుండానే తెలుసుకోవచ్చు! భార్యని ఒదిలేసిన మొగాడు రాత్రిలు ఎక్కడ కాలక్షేపం చేస్తాడో తెలుసుకోలేకపోడానికి అంతకుర్రాళ్ళంకాదు మనం. ఒకదాన్ని విడిచి మరియొకదాన్ని మచ్చుచూస్తూంటాడు, ఎవరు బాగుంటారోనని. ఏమీ అనుమానంఅవసరంలేదు! కామ్రేడ్స్! ఇదీ నగుల్నోవ్ చరిత్ర. దీనికి పర్యవసానం ఏమిటి? ఇటువంటి ప్రవర్తనకి మూలకారణాలు ఏమైవుంటాయి? కామ్రేడ్ స్టాలిన్ చెప్పినట్లు విజయోన్మాదము కాదు. మరి ఏమిటంటే మంచిచెడ్డలు ఆలోచించకుండా అతివాదధోరణి అవలంబించి పార్టీపాలసీని ఎదుర్కోవడమే. సామాన్య రైతుల్ని భాగ్యవంతులని చెప్పి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో చేరనివ్వక పోవడమే కాకుండా, కోళ్ళు, బాతులు, గొర్రెలు మొదలైన చిన్నచిన్న జంతువుల్ని కూడా సమాజపరం చెయ్యాలని రిజల్యూషన్ పాసుచేయించడంలోనే తెలుస్తూన్నాయి అతని తెలివి తేటలు.”

“వాటినిగురించి డిస్ట్రిక్టు కమిటీదగ్గరనుంచి ఉత్తరువు ఏమీ రాలేదు.” అన్నాడు నగుల్నోవ్ శాంతంగా.

“క్షమించండి, అక్కడే మీరు పొరపాటుపడుతున్నారు.” అని సెక్రెటరీ అందుకున్నాడు. “ఫలానావిధంగా చెయ్యమని డిస్ట్రిక్టుకమిటీ తెలియ చెయ్యకపోలేదు. తెలిసీ తెలియకుండా తప్పు పైవాళ్ళమీదికి తోసేద్దంఅని చూడకండి! లేబరింగుఅసోసియేషన్ రెగ్యులేషన్లలోనుంచి ఆమాత్రంవిషయం గ్రహించకపోడానికి అంత తెలియనివాళ్ళు కారు.”

“గ్రెమాచీ సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలో ఆత్మవిమర్శన పూర్తిగా అణిచివెయ్యబడింది.” సెమ్యోభిన్ మళ్ళీ ప్రారంభించేడు. “నగుల్నోవ్ అందర్నీ హడలగొట్టేసి నోరెత్తకుండాచేసేడు. ప్రజలకి ప్రతీవిషయం విమర్శగాచెప్పి ఒప్పించడానికిబదులు కేకలేసి చిందులుతొక్కి మట్లాడుతే పిస్టలుతీసి బెదిరించడం మొదలెట్టేడు. అందుచేత గ్రెమాచీలాగ్ స్టాలిన్ సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రసభ్యులలో అసంతృప్తి బాగా వ్యాపించిపోయింది. ప్రతిరోజు డజన్ల

కొలది రాజీనామాలు ఇచ్చేస్తూన్నారు. అక్కడ పల్లికలు మొన్ననే ప్రారంభమయేయి; కాని ఆపని అసంపూర్తిగా ఆగిపోవలసివస్తుంది. పార్టీలోచేరి దాని నిర్మాణకార్యక్రమం అంతా భగ్నంచెయ్యడానికి ప్రయత్నంచేస్తూన్న అన్నివర్గాల అపర్ట్యూనిస్టుల్ని పార్టీలోనుంచి తొలగించడానికి ఏర్పరుపబడ్డ డిస్ట్రిక్టుకంట్రోల్ కమిషను నేను చెప్పినవిషయాలలోని సారాంశంగ్రహించి నగుల్నోవ్ విషయం ఏమిచెయ్యవలసియున్నదీ నిర్ణయించుకొందురు గాక."

"పూర్తిఅయిందా?" సెక్రెటరీఅడిగేడు.

"ఆ—అయింది"

"నగుల్నోవు లేచిమాట్లాడచ్చు. అతను తనచర్యల్ని ఎల్లా సమర్థిస్తాడో చూద్దాం. నగుల్నోవ్! లేచిమాట్లాడు."

సెమోఖిన్ మాట్లాడడం పూర్తి అయేటప్పటికి నగుల్నోవుకోపానికి అంతులేదు. కానిఇప్పుడు హఠాత్తుగా అంతకోపముపోయిదానిస్థానే భయము, సంకోచము ఆక్రమించేయి. "నన్ను ఏంచేద్దాంఅని చూస్తున్నారు? సర్వనాశనంచేద్దాంఅని చూస్తూన్నట్టున్నారు?" అని ఆలోచించుకుంటూ టేబులుదగ్గరకివచ్చేడు. సెమోఖిన్ మాట్లాడుతున్నంతసేపూ 'అతను చెప్పినవన్నీ తీవ్రంగా ఖండిద్దాం.' అనుకున్న నగుల్నోవ్ ఆలోచనలేమీ ప్లాట్‌ఫారంమీదికి వచ్చేటప్పటికి నిలబడలేదు. బుర్రఅంతా ఖాళీఅయిపోయినట్లుగా అనిపించింది. మాట్లాడడానికి ఒక్కమాటకూడా తోచలేదు.

"కామ్రేడ్స్, నేనువిప్లవంనాటినుంచీకూడా పార్టీలోవున్నాను...." అని నగుల్నోవు ప్రారంభించేడు. "రెడార్మీలో పనిచేసేను........."

"ఆవిషయంమాకుతెలుసును! అసలువిషయానికిరండి!" సెక్రెటరీ విసుగుదలతో అతనిమాటకిఅడ్డంవచ్చేడు.

"శత్రువులతో అన్నియుద్ధరంగాలలోను పోరాడేను...... మొదటి అశ్వికదళంలోవున్నాను. నేను...ఆర్డర్ ఆఫ్‌ది రెడ్ బేనర్ పతకంకూడా..."

"ప్రస్తుతవిషయాన్నిగురించి మాట్లాడండి!"

"ఇదిమాత్రం దానికిసంబంధించింది కాదా?"

"నగుల్నోవు! వాదించినా లాభంలేదు. పూర్వం ఏవో ఘనకార్యాలు చేసేనంటే, అవేమీ లాభంలేదు ఇప్పుడు." అన్నాడు డిస్ట్రిక్టు ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఛైర్మన్.

"ఆ కామ్రేడ్‌ని మాట్లాడనియ్యండి. మాటమాటకీ అడ్డు తగులుతూంటా రెందుకు?" అన్నాడు బలాబిన్ తీవ్రంగా. బట్టతలమీద రక్తనాళాలు ఉబికినాయి.

"అయితే అనవసరపు గొడవపదిలేసి ప్రస్తుతవిషయం యెత్తుకుంటేసరి." నగుల్నోవు యెడమచెయ్యి గుండెలకి అదుముకొని అలాగే నిలబడ్డాడు. కంఠం పొడి ఆర్చుకుపోయింది. ముఖంమీద కత్తివాటువేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు. కుడిచేతితో కంఠం సవరించుకుంటూ అతికష్టంతో మళ్ళీ మాట్లాడడం ప్రారంభించేడు.

"నాకుతో చివరి యేదో చెప్పనియ్యండి. మీరు నామీద అంత శత్రుత్వం వహించడానికి అంత గర్భ శత్రువుని కాను. సైన్యంలో పనిచేసేటప్పుడు అనేక గాయాలు తగిలేయి,........." ఇంక నోట మాట వచ్చిందికాదు. బలాబిన్ ఆడావిడిగా కూజాలోని నీళ్ళు గ్లాసులోపోసి నగుల్నోవుకి అందించేడు, అతని ముఖంకేసి చూడకుండా.

సెక్రటరీ ఒక్కసారి మకార్ కేసి చూసి దృష్టి మరలించుకున్నాడు. మకార్ గ్లాసు నోటిదగ్గర పెట్టుకునేటప్పటికి చెయ్యి విపరీతంగా వణకడం ప్రారంభించింది. ఆ నిశ్శబ్దంలో గ్లాసు పళ్ళకి తగులుతూన్న చప్పుడు స్పష్టంగా వినిపిస్తూంది.

"మకార్, కంగారు పడకు. ధైర్యంగా మాట్లాడు!" అని బలాబిన్ హెచ్చరించాడు.

సెక్రటరీ తల పంకించేడు. మకార్ స్థితి చూసేటప్పటికి అతనికికూడా కొంచెం జాలికలిగింది. కాని, మళ్ళీ గుండె రాయి చేసుకున్నాడు. నగుల్నోవు పార్టీలో వుండడం అపాయకరమనీ సెక్రటరీ పదవినుంచేగాక అసలు పార్టీలోనుంచే తొలగించాలనీ అతనికి దృఢమయిన అభిప్రాయం యేర్పడింది.

ఒక్క బలాటిన్ మినహాగా అక్కడవున్న వాళ్ళందరూ అదేఅభిప్రాయంతో వున్నారు.

మకార్ గ్లాసెడునీళ్ళు రెండు గుక్కలలో తాగేసి వూపిరి తీసుకుని మాట్లాడసాగేడు.

"సెమోష్కిన్ చెప్పిందంతా నిజమే. దానిలో లేదని అబద్ధమాడి తప్పించుకునేది యేమీ లేదు. కాని పార్టీకి ద్రోహం చెయ్యాలన్న వుద్దేశం మాత్రం నాకు లేదు. అక్కడే సెమోష్కిన్ అబద్ధం ఆడుతూన్నాడు. నేను పరస్త్రీలతో తిరుగుతూన్నానన్నదికూడ పూర్తిగా అబద్ధమే! అదంతా వూహ. ఆడాళ్ళతో నేను చేసేది యేమీ లేదు. వాళ్ళ అవసరం యేమాత్రమూ లేదు నాకు..........."

"ఎందుకు? నేనా భార్యని విడిచిపెడత?" అన్నాడు హామూటోవ్ పరిహాసంగా.

"ఆ—అవును, అందుచేతనే" అని జవాబుచెప్పేడు మకార్ సీరియస్‌గా. "అవన్నీ నేనుచెప్పేను. అప్పటికీ ఇప్పటికీ; ఎప్పటికీకూడ విప్లవం జయప్రదం కావాలని కోరేను. నేను అనుసరించినమార్గం తప్పుఅయివుండవచ్చు. ....నాకు ఆవిషయం తెలియదు. నాకంటెబాగా చదువుకున్నవాళ్ళు మీరంతా. బాగాశిక్షణ పొందేరు. పరిస్థితులన్నీ బాగాఅవగాహన చేసుకోగల శక్తి వుందిమీకు. చేసినతప్పు కప్పిపుచ్చాలనే ఉద్దేశం లేదు నాకు. ఇష్టంవచ్చినట్లు విచారణచెయ్యండి. కాని ఈపనులన్నీ......" గుక్కతిరగక మాట మధ్యలో మింగేసి ఊరుకున్నాడు ఒకనిముషం. "పార్టీని నాశనంచేద్దామన్న దురుద్దేశంలేకుండా, నాఅత్మకథతో చినవే అనిమాత్రం మీరు గుర్తించగోరుతాను. నేను జేనిక్ నికొడిల అతిమూపార్టీని వెక్కిరించి, విత్తనాలు పందులకి పోస్తానన్నందుకు కాని, ధాన్యంపంటనే ఇవ్వననందుకు కాదు..........."

"అదిగో, అల్లాచెప్పు!" సెమోష్కిన్ వేళాకోళంచేసేడు.

"అవును; జరిగిందే చెపుతున్నాను. హాస్యంచేసేను కాని ఇప్పటికీనాకువిచారంగావుంది. ఇంతకంటే నేనుచెప్పవలసింది ఏమీలేదు."

సెక్రెటరీ కుర్చీలోనుంచి లేచి నిలబడ్డాడు. ఉద్యోగహోంతెముల్చుకుని ఎప్పుడు బయటపడుదుమా అని చూస్తూన్నాడు.

"కామ్రేడ్స్, విషయంఅంతా స్పష్టంగా కనిపిస్తూనేవుంది. అన్ని విషయాలు నగుల్నోవ్ స్వయంగా అంగీకరించేడు. మొత్తంమీద అతను తప్పు కాదని ఒప్పించుకోవాలనేడు కాని ఆవిషయంకూడా ధైర్యంగా చెప్పలేకపోయేడు. సాధారణంగా చూసి ప్రతివాడూ, కొంత పని చెయ్యలేదనీ, కొంత మరియొకడిమీదికి తోసేసి, తప్పించుకోడానికి ప్రయత్నించడం మామూలే. సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రనిర్మాణవిషయంలో పార్టీ నిర్ణయాలు అన్నీ అతిక్రమించినందుకూ, కమ్యూనిస్టు అయివుండీకూడా చెడుప్రవర్తన కలిగియున్నందుకూ, నగుల్నోవ్‌ని పార్టీలోనుంచి తొలగించకతప్పదు. వెనకఎప్పుడో పార్టీకోసం చేసినత్యాగంమాసి ప్రథమతప్పిదంకింద ఊరుకునే పరిస్థితులుకూడా దాటిపోయేయి. మిగిలినవాళ్ళకి కూడా బుద్ధివచ్చేటట్లు కఠినంగా శిక్షించాలి. పార్టీకిద్రోహంతలపెట్టే వాళ్ళని, మూరుదోవలకి ఈడ్చి నాశనంచెయ్యప్రయత్నించేవాళ్ళనీ, దయతలచక బహుక్రూరంగా శిక్షించాలి. నగుల్నోవ్ విషయంలో సగం సగం శిక్షించివదలడానికి వీలులేదు. అతనివిషయంలో చాలా కాలంవహించేము ఓర్పు. క్రిందటిసంవత్సరం కో-ఆపరేటివ్ లాండ్ లేబరు అసోసియేషన్లు నిర్మించేటప్పుడే పార్టీఅతివాదిగా ప్రవర్తించడం, వార్నింగు యివ్వడంకూడాజరిగింది. కాని అతనిదృక్పథం ఏమీమార్పుచెందలేదు. దానికి మనంచేసేదేముంది! సమ్మతులు తీసుకొందమా! బ్యూరో మెంబర్లుమాత్రమే వోటుచెయ్యాలి. నలుగురు అనుకూలురు — అంతే కాదూ? కామ్రేడ్ బలాబిన్, మీరుసమ్మతిలేకమా!"

బలాబిన్ పిడికిలితో బల్లమీద గుద్దేడు. కణతలదగ్గిర రక్తనాళాలు ఉబికేయి.

"నేను ప్రతికూలంమాత్రమే కాదు; అతితీవ్రంగా ఎదిరిస్తూన్నాను." అన్నాడు. "మీరుచాలా పొరపాటునిర్ణయంచేస్తూన్నారు."

"మీరు ఆమాదిరిఉద్దేశ్యం కలిగివుండవచ్చు." అన్నాడు సెక్రెటరీ.

"నేనుమాట్లాడడానికి అవకాశంయివ్వాలి మీరు."

"బలాబిన్, ఇప్పటికేచాల ఆలస్యమయిపోయింది. నగుల్నోవ్‌ని పార్టీ నుంచి తొలగించడానికి యెక్కువమందిచేత అంగీకరించబడింది."

"ఆర్థికవిషయంలో మీరుతీసుకునే నిర్ణయంచాలా నిరంకుశంగా వుంది. ఈవిషయాన్ని నేను ఇంతటితో వదిలిపెట్టను. వెంటనే రిజినల్ కమిటీకి తెలియచేస్తాను. ఒక పాతపార్టీసభ్యుణ్ణి, అందులోనూ 'ఆర్డర్ ఆఫ్ ది రెడ్ బేనర్' బిరుదుపొందిన సభ్యుణ్ణి పార్టీనుంచితొలగించడం............ కామ్రేడ్స్, మతిస్థిరంవుండిచేసినపనేనాయిది? పార్టీనుంచి తొలగించడమేచెప్ప ఇంకేమీశిక్షలేకపోయిందా?"

"ఒకవిషయం నిర్ణయంఅయిపోయేక ఇంకే ప్రశ్న, చర్చ అవసరంలేదు. ఇంతక్రితమే వోటుచేసేసేము."

"ఇటువంటివోటింగుకి మిమ్మల్ని యేమిచేసినా పాపంలేదు." బలాబిన్ కోపంతో గట్టిగా అనడంచేత కంఠంకీచుపోయింది. పెదవులు వణికేయి.

"ఆజబర్దస్తీ వ్యవహారం కట్టిపెట్టండి." అన్నాడు నిర్మాణశాఖాధికారి. "ఇది జిల్లాపార్టీకమిటీకాని జిల్లామిలీషియా ఆఫీసుకాదు."

"ఆవిషయంమీరు చెప్పనక్కరలేకుండానే తెలుసును. కాని నేను మాట్లాడేటందుకు అవకాశం యివ్వరెందుచేత?"

"అవసరంలేదని తోచడంచేత." అన్నాడు సెక్రటరీ ఆ కోపంలో. "నేనుజిల్లాపార్టీసెక్రటరీని. ఇక్కడమాట్లాడడానికి మీకుఅవకాశంయివ్వను. అంతగామాట్లాడదలుచుగుంటే బయటవరండామీదికి వెళ్ళి మాట్లాడండి."

"బలాబిన్, మీరుకూడా అంతరెచ్చిపోతే యెల్లా! అసలుఅంతకోపం దేనికి? మీవుద్దేశ్యం రిజియనల్ కమిటీకి వ్రాతమూలంగా తెలియపరచండి. ఇంతకిృతమే వోటుచేసేసేము. అంతాఅయిపోయేక మీరు యెంతచెబితే మాత్రంయేముంది." జిల్లాఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ ఛైర్మన్ బలాబిన్‌ను అనునయించడానికి ప్రయత్నించేడు. అతను బలాబిన్‌ను జబ్బపట్టుకునిఒకమూలకు తీసుకువెళ్ళి నెమ్మదిగా యేదోమాట్లాడుతున్నారు.

ఈలోపుగా బలాఓవ్‌తో పేచీయూలాన కోపంగావున్న సెక్రెటరీ మకార్ వైపు తిరిగి ఇలాఅన్నాడు.

"నగుల్నోవ్! ఈవ్యవహారంఇంతటితో ముగిసింది. నిన్ను పార్టీనుంచి తొలగించడానికి బ్యూరోనిశ్చయించింది. నీవంటివారు పార్టీకి అవసరంలేదు. నీపార్టీ మెంబర్‌షిప్ కార్డు యిచ్చెయ్యి."

నగుల్నోవ్ ముఖానకత్తి వేటు వేస్తే నెత్తురుచుక్క లేదు. మనిషినిలువునా వణికిపోయేడు. "నాపార్టీ కార్డునేను యివ్వను." అన్న కంఠస్వరానే అతనిది కాదు.

"నువ్వుయిచ్చేటట్టు చేస్తాను."

"నగుల్నోవ్! రిజియనల్ కమిటీకి వెళ్ళు." అని బలాఓవ్ అమూల నుంచి గట్టిగా కేకేసేడు. షైర్మన్‌తో మాట్లాడుతూమాట్లాడుతూఅకాత్తుగా బయటికి వెళ్ళిపోయి తలుపులు భడేలున వేసేసేడు బలాఓవ్.

"నాపార్టీ కార్డుయివ్వను." అన్నాడు తిరిగిమకార్. క్రమంగా కంఠస్వరం హెచ్చింది. ముఖంలోని వెంకటిరక్తహీనతపోయి క్రమంగా జేవురించింది. "పార్టీకి నేను యింకావుపయోగపడతాను. పార్టీనుంచి వేరయిపోయి నేను జీవించలేను. నేను నీకోలాంగను. ఇదిగో ఈకోటుజేబులో పార్టీ కార్డు వుంది. చేతనైతే తీసుకో. దగ్గిరికి వస్తేమాత్రం జాగ్రత్త."

"చివరకు విషాదాంతకంగా పరిణమించేటట్లుంది యీవ్యవహారం" అన్నాడు జిల్లాపార్టీసెక్రెటరీ జబ్బలు కుదుపుకుంటూ. "ఈ ఉన్మత్తులు లేకుండగా........"

ఆమాట లేవీ లెక్కచెయ్యకుండా మకార్ సెక్రెటరీకేసి చూస్తూ నెమ్మదిగా, తనలోమాట్లాడుతున్నట్టుగా మొదలెట్టేడు.

"పార్టీనుండి లేనీ యింక నేను యెక్కడికి వెడతాను? అవికాక నేనుఎందుకు వెళ్ళిపోవాలి? పార్టీ కార్డుమాత్రం నేను యివ్వను. నేను నాజీవితంఅంతా.... ......నాజీవితంఅంతా........." అకాత్తుగా జవసత్త్వాలు ఉడిగిపోయిన మనిషివానిమాదిరిగా టేబులుమీదకువంగి మాటలు తడబడుతూ అడావిడిగా

అస్పష్టంగా మాట్లాడుతూ ముగించేడు.

"ఈపరిస్థితుల్లో మీరు.........వెంకనాకు జీవితంలో మిగిలినదేమి టంటే చావు ఒక్కటే. ఇంకెయేమీ పోవాయిలేదు. ఇంకనాకు జీవితలక్ష్యం ఏమీలేదు. అందుచేత దానికికూడా మీరే స్పష్టి చెప్పండి.......ఒకప్పుడు నాఅవసరం వుండి.........ఇప్పుడు ముసలివాణ్ణి అయిపోయేను......... ఈ ముసలికుక్కని బయటికి తరిమెయ్యండి."

పెదవులు వణికేయి. ఆఖరిమాటలు అంటుంటే అతనిజీవితానికి అంతటికీ అదే ప్రథమపర్యాయం, కన్నీరు ఏకధారగా ప్రవహించింది.

"కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటే లాభంలేదు. ఇందులోంచి బయటపడేమార్గం అదికాదు, కామ్రేడ్." అన్నాడు సెక్రెటరీ.

"కామ్రేడువు కాదు నువ్వు........." అనిసగుల్లోవ్ మళ్ళీ గట్టిగా అందుకున్నాడు. "మానవరూపంలోవున్న తోడేలువు. ఇక్కడున్న మీరంతా విషపుఘ్వాలు. అధికారం మీచేతులలోవుంది! నెమ్మదిగామాట్లాడుతూ తడిగుడ్డతో గొంతుకకొయ్యడం బాగానేర్చుకున్నారు. హొమూటోవ్, పళ్ళు అలా ఇకిలిస్తావెందుకు? నాకళ్ళనీళ్ళుచూస్తే నీకు సరదాగావుందా? నువ్వు ......1921 సం॥లో ఫోమిన్ సైన్యం దేశంఅంతా ధ్వంసంచేస్తూంటే నువ్వు రిజియనల్ కమిటీకిరావడం గుర్తుందా? ఏం—మరిచిపోయేవా? వచ్చి పార్టీటికెట్టు యిచ్చేసి, ఇకనుంచి రాజకీయాలు వదులుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటానన్నావు.........ఫోమిన్ కోసం భయపడి పార్టీటికెట్టు యిచ్చేసేవు! కాని ఆతరువాత మళ్ళీ నెమ్మదిగా పార్టీలోని ఉన్నత స్థానానికి తుట్టపురుగులా యెల్లాగో పాకి చేరుకున్నావు. అటువంటినువ్వు నన్ను పార్టీలోనుంచి తొలగించడానికి వోటుచేస్తూన్నావా? చావుదెబ్బకొట్టి, విచారిస్తూంటే నవ్వుతూన్నావా?"

"చాలు, చాలు. సగుల్లోవ్, అట్టేకేకలేసి లాభంలేదు. ఇంకాఇతర విషయాలు చర్చించవలసినవి అనేకం వున్నాయి." అన్నాడు నిర్మాణశాఖాధికారి హొమూటోవ్ వెనకటి వెంకితెంచవలసి కొంచెం నెమ్మదిగా. సగుల్లోవ్

అన్న మాటలకి అతనేమీ చిన్నబుచ్చుకోలేదు. ఇంకా చిరునవ్వు వుండి వుండి అతని నల్లటి మీసాల మీదనుంచి కనబడుతూనే వుంది.

"చాలులే! న్యాయం దొరికేవరకూ నేనూ వదలను. సెంట్రల్ కమిటీ వరకూ వెడతాను."

"అదిగో, అల్లా అన్నావు—బాగుంది. తప్పకుండా వెళ్ళు. అక్కడ ఒక్కొనిముసలాళ్ళే [illegible]. నీకోసం వాళ్ళు ఎదురు చూస్తూనే వున్నారు." [illegible] నవ్వేడు.

మకార్ [illegible] వెనుతిరిగి గుర్రందగ్గరికి వెళ్ళేడు. [illegible] నెత్తికి తగిలి మూలిగేడు.

బయటికి వచ్చేటప్పటికి మకార్ పూర్తిగా అలసిపోయేడు. ఏ ఆలోచనా లేకుండా [illegible] గుర్రం దగ్గరికి వచ్చి కట్టుతాడు వూడతీసి, నడిపించుకుపోతూన్నాడు. ఊరు దాటిన తరువాత గుర్రం యెక్కడానికి నాలుగు సార్లు రికాబులో కాలు పెట్టబోయి తాగినవానిలా తూలుతూ కాలుయెత్తేశక్తి కూడా లేక వూరుకున్నాడు.

వూరిచివరనున్న యింటిదగ్గర [illegible] ఒక వ్యక్తి కూర్చుని వున్నాడు. మకార్ తీరు అంతా శ్రద్ధగా చూస్తూ ఆఖరికి చిరునవ్వు నవ్వేడు.

"బాగుందోయ్!" అన్నాడు. "ఇంకా బాగా పొద్దువాలలేదు. కాని కాలుయెత్తేశక్తి కూడా లేదు అతనికి. పట్టపగలే తాగడానికి కారణమేమిటి? ఈ వేళ సెలవురోజు కాదే—అవునా?"

"కాకపోవడం యేమిటి." అన్నాడు ఆపక్క యింటి అతను. "ఈ వేళ సోమరిపోతులందరికి పర్వదినం."

"అది! అలా చెప్పు." అని ఆ ముసలివ్యక్తి నవ్వేడు. "సారా అంత బలమైనదేదీ లేదుసుమా. చూడు అంతమనిషిని ఎలా లొంగతీసేసిందో."

మకార్ వాళ్ళని చూసి పళ్ళు పటపట కొరుకుతూ [illegible] అతి వేగంగా ఎగిరి గుర్రంమీద కూర్చున్నాడు.

ముప్ఫైమూడో ప్రకరణము.

ధాన్యంకోసం దొమ్మీ.

సరిగ్గా అక్టోబరు ఇరవయ్యోనాడు, 'యూస్కీ' నుంచి ఇరవైమూడు బళ్ళు వచ్చేయి గ్రెమాచీలాగ్‌కి. గాలిమరదగ్గిరికి వచ్చేటప్పటికి బేనిక్ ఎదురుపడేడు. కళ్ళెం బిగావేసుకొని స్టెప్పీలోకి బయలుదేరేడు, కట్టు తెంచుకొని పారిపోయిన గుర్రాన్ని వెతకడానికి. మొదటిబండిదగ్గిరికి వచ్చేక బేనిక్ మాటలుకలిపేడు బండివానితో. నల్లటిపెద్దగడ్డం ఉన్నా ఆబండితోలుతున్న కోసక్కు ఏదోసమాధానంచెప్పేడు.

"ఇల్లాగేవూరినుంచి?" బేనిక్ వాకబుచేసేడు.

"యూస్కీనుంచి."

"మీగుర్రాలకి వేటికీ తోకలే లేవేం? అలాకోసేసి అందవికారంగా చేసేరెందుకు?"

"మనపనికి ఒడ్డున్నప్పుడు తోకవున్నా లేకపోయినా ఒకటే. అందుకని తోకలుకోసేసి పట్నంలో మంచిఖరీదుకి అమ్ముకున్నాం. పట్నవాసపు ఆడవాళ్ళు వాటిని కుచ్చులతో దుస్తులకోడానికి వుపయోగిస్తారు. మాదగ్గిర ఫ్యాషను అయిపోయింది. కొంచెంవుంటే పెడతారా!" అకోసక్కు బండిమీదనుంచి కిందికివురికేడు.

బళ్ళన్నీ ఆగేయి. తనదోవనిపోక వాళ్ళతో సంభాషణకిదిగినందుకు బేనిక్ విచారించేడు. ఇంకొక ఐదారుగురు కోసక్కులుకూడా బళ్ళువదిలి పేపరుకాగితాలు సిగరెట్లకింద చుడుతూవస్తూండే వాళ్ళకేసిచూస్తూ బేనిక్ అయిష్టంతో నెమ్మదిగా పొగాకుసంచీ బయటికితీసేడు.

"నాపొగాకంతా అవగొట్టేలా ఉన్నారే మీరంతాకలిసి!" అని బేనిక్ మూలిగేడు.

"అది సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానిది, ఇంకా మీ రెరగరా! ప్రతివస్తువా సమాజపరం అవాలి." అన్నాడు సల్లగడ్డపుకోసక్క. ఆపుగాకుసంచీ తనదే అయినట్లు పెద్దముక్క ఒకటి ఏరితీసుకున్నాడు.

వాళ్ళంతా సిగరెట్లు వెలిగించేరు. బేనిక్ అడావిడిగా పుగాకుసంచీ బ్రౌజరుజేబులో పెట్టేసి, చిరునవ్వు నవ్వుతున్నాడు. మొదట్లోకంటా కోసేసిన గుఱ్ఱాల మొండితోకల కేసి జాలిగా చూసేడు బేనిక్. తుండుఈగలు గుఱ్ఱాల మీదవాలి రక్తం తెగపీలుస్తూన్నాయి. వాటినితోలుకోడానికి మామూలుతల వాటునొప్పున ఆగుఱ్ఱాలు మొండితోకలు ఇటూఅటూ ఆడిస్తూన్నాయి కాని ఏమీవుపయోగంలేకుండా వుంది.

"మొండితోకతో ఆవైపు ఛకిచూపిస్తూంది. ఎక్కడికీ!" అన్నాడు బేనిక్ వేళాకోళంగా.

"సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రంలోకి. మీగుఱ్ఱాలతోకలు కోసెయ్య లేదూ ఇంకానూ వాళ్ళు?"

"కొద్దిగా ఒక బెత్తెడుముక్క మాత్రం కోసేరు."

"మాసోవియట్ షైర్మన్ మొదట్లోకే కోయించేసేడు. అందుకోసం ఆయనకి బహుమానంకూడా వచ్చింది. కాని ఎండాలుముదిరేకవున్నాయి వీటి పాట్లు. మేమువచ్చేటప్పుడు పుగాకు తెచ్చుగోలేదు. అందుచేత దోవపొడూగునా పిచ్చెత్తినట్లుగావుంది. పాపం మేము అడగగానే లేదనకుండా ఇచ్చేరు మీరు. ఇంక వెడతాం."

"ఎక్కడికి వెళ్ళాలి?"

"గ్రెమాచీ."

"అయితే మాఊరికే అన్నమాట మీరు వెళ్ళేది. ఏంపనిమీద!"

"విత్తనాలకోసం."

"ఆ—ఎందుకూ?"

"విత్తనాలు మీఫ్రాంటునుంచి తెచ్చుకోవలసిందని జిల్లానుంచి ఆర్డరు వచ్చినది. 92 బస్తాలు కావాలి."

"ఆఖరికి అనుకున్నంతా అయింది!" అంటూ జేసిక్ వచ్చిన దోవనే ఊళ్ళోకి పరుగెత్తేడు.

యార్స్కి-బళ్ళు సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్ర కార్యాలయం చేరకుండానే వాళ్ళు విత్తనాలు తీసుకుపోడానికి వచ్చేరని గ్రామంలో సగంమందికైనా తెలిసిపోయింది అప్పుడే. జేసిక్ ఒగర్చుకుంటూ వచ్చి ఇంటింటికీ వెళ్ళి చెప్పేడు.

వెంటనే ఆడాళ్ళు పక్క సందులలో చేరి గందరగోళ పడసాగేరు.

"మనవూళ్ళో ధాన్యం అన్నీ పట్టుకుపోతూన్నారట కాదూ!"

"ఆఖరికి మనకి ఒక్క గింజైనా మిగలదు."

"సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గాదులలో ధాన్యం పోసుకోవద్దని మన వాళ్ళు చెప్పనే చెప్పేరు."

"కోసక్కులు మనమాట వినరండే!"

"మనం వెళ్ళి ఒక్క గింజకూడా ఇవ్వడానికి వీలులేదని చెబుదాం వాళ్ళతో."

"అవును—నడవండి వెళదాం! ఆలస్యం చేస్తే లాభం లేదు."

తరువాత క్రమక్రమంగా కోసక్కులు కూడా గుమిగూడసాగేరు. వాళ్ళ ధోరణి కూడా స్త్రీలమాదిరిగా నేవుంది. ప్రతివీధుల్లోనిజనం సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు గాదులవైపు బయలుదేరేరు.

ఇదే సమయానికి దేవిడోవ్ డిస్ట్రిక్టు అగ్రికల్చరల్ యూనియన్ ఛైర్మన్ దగ్గరనుంచి యార్స్కి బళ్ళవాళ్ళు తీసుకువచ్చిన ఆజ్ఞాపత్రం చదువుతున్నాడు.

"కామ్రేడ్ దేవిడోవ్" అని వ్రాసేడు. "మీరు డిస్ట్రిక్టుకి 49 బస్తాల గోధుమలు ఇవ్వవలసియున్నది. యార్స్కి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రము తగినన్ని గోధుమ విత్తనాలు లేకుండా వుంది గనక ఆ గోధుమలు వారికి ఇవ్వవలసిందని కోరుతూన్నాను. ఈ విషయంలో నేను ఇదివరకే గ్రెయిన్ కోఆపరేటివ్‌తో ఖరారునామా వ్రాసుకున్నాను."

గోధుమలు వెంటనే తూకం వేసి యివ్వవలసిందని దేవిడోవ్ ఉత్తరువు

లిచ్చేడు. యార్స్కి మనుష్యులు బళ్లు సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రపుఆఫీసునుంచి గాదులకిందికి తోలుకువెళ్ళేరు. కాని అప్పటికే గాదులచుట్టూ వీధికి అడ్డంగా జనం గుమిగూడివున్నారు. బళ్ళురావడంతోటే, ఆడాళ్ళూ, కోసక్కులూ కలిసి రెండుమూడువందలమంది వాటిచుట్టూ మూగేరు.

"ఇలా ఎందుకనివచ్చేరు?"

"మాగోధుమలన్నీ తీసుకుపోడానికి వచ్చేరా? మిమ్మల్ని పంపిన వెధవ ఎవడురా?"

"ఈపాటికి వచ్చినదోవనే దయచేయండి!"

"ఒక్కగింజకూడా ఇయ్యం!"

"మీరంతా ఇక్కడగుమిగూడేరు ఎందుకని?" అనిదేవిడోవ్ అడిగేడు వాళ్ళని.

"మాగోధుమలు ఎవళ్ళకో యార్స్కివాళ్ళకి ఇస్తూన్నారెందుకు? అవి అన్నీ వాళ్ళకి ఇవ్వడానికి ఇచ్చేమా మేము?"

"దేవిడోవ్! ఎవరిచ్చేరు అధికారం మీకు?"

"ఈ ఏడాది మేము చల్లికలు ఏంచేస్తామనుకున్నారు?"

డేవిడోవు పక్కనేవున్న గాదిపెట్లమీదనిలబడి, తను గోధుమవిత్తనాలు ఇవ్వడంలేదనియు, డిస్ట్రిక్టు అగ్రికల్చరల్ యూనియనుఆర్డరుప్రకారం ధాన్యపుపన్నుమాత్రం ఇస్తూన్నానని చెప్పేడు.

"మీరు అంతభయపడవలసిన అవసరంలేదు." అన్నాడు అతడు. "మీ గోధుమలు ఏవీ ముట్టుగోము. అనవసరంగా ఇక్కడమూగేకంటె, పొలాలలోకిపోయి మీమీపనులు చూసుకుంటే మంచిది. బ్రిగేడ్ లీడర్లు పనిలోకి రానివాళ్ళ పేర్లు వ్రాసుకుంటారన్నమాట మరిచిపోకండి."

డేవిడోవు చెప్పినమాటకు సంతృప్తినొంది కొంతమంది కోసక్కులు వాళ్ళవాళ్ళ పనులమీద పొలాలలోకి వెళ్ళిపోయేరు. స్టోరుకీపరు గోధుమలు కొలుచుతూంటే డేవిడోవు ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయేడు. ఆడవాళ్ళుఅంతాఅక్కడే నిలబడిచూస్తూన్నారు. యాకోవ్ లూకిచ్ కోసక్కులతో "దేవిడోవు

చెప్పేది అంతా అబద్ధం! ఇప్పుడువాళ్లుతూచేది విత్తనపుగోధుమలే. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు భూములన్నీ చల్లికలుపూర్తిచేసుగుని విడిరైతుల కిత్తనాలు అన్నీ వాళ్ళకితూచేస్తూన్నారు." అని రహస్యంగాచెప్పి వాళ్ళనిపురికొల్పేడు.

ఆడవాళ్ళలో ఆందోళనహెచ్చింది. బేక్, డైమిడ్, డొనిట్‌స్కో మొదలైనవాళ్ళు మొత్తం ముప్ఫైమందివరకూ కొంతసేపు ఏదోమాట్లాడుకొని తరువాత కాటాదగ్గిరకి వెళ్ళేరు.

"ఇక్కణ్ణుంచి ఒక్కగింజకూడా తీసుకువెళ్ళడానికి వీలులేదు. తప్పుకోండి." అన్నాడు డొనిట్‌స్కోవ్ వాళ్ళందరి తరఫునా.

"నిన్నెవడూ అడగలేదు దయచెయ్యి!" డెమ్కావ్రషొకోవ్ అతనిని వెనక్కిగెంటేడు.

దానితోసంఘర్షణ ప్రారంభం అయింది. యార్స్కినుంచివచ్చినబళ్ళవాళ్ళు డెమ్కాపక్షానికి వచ్చేరు. బేనిక్‌దగ్గరనుంచి పుగాకుతీసుకున్న ఆ నల్లగడ్డపుకోసక్కు బండీమీదలేచినిలబడి నోటికివచ్చినట్లల్లా చెడామడాతిట్టేడు.

"ఇప్పుడు మీరుప్రభుత్వంఆజ్ఞలు తిరస్కరిస్తూన్నారు ఎందుకని? మిడిఎండలో ముప్ఫైమైళ్ళు వెళ్ళాలికదా మేము—ఎందుకని ఆటకాయిస్తూన్నారు, మమ్మల్నిత్వరగాపోనియ్యక! ఓగున్నాలేకపోతే మీరు పట్టుపగ్గాలు ఉంటాయా! ఇలాంటివెధవల్ని సొలోవ్‌కా కాన్సెన్ట్రేషన్ కాంపులకి పంపిస్తేనేకాని ఈపొగరుబోతుతనం అణగదు! మీకుఅక్కర్లేదు, పైవాళ్ళకికావలిస్తేతీసుకువెళ్ళనియ్యరు. పొలాలకిపోక ఇక్కడ నిలబడ్డారెందుకు! ఈవేళ ఏమయినాపండుగా!"

"ఏం, మహాపేలుతూన్నావు!" చిన్నఅకిమ్ అరిచేడు. "ఒళ్ళుతీటగా ఉందా! ఏమేనావుంటేఒదులుస్తాం ఇలారా. అదెంతసేపు!" అతనుచొక్కాచేతులుపైకితీసుకుంటూ జనాన్నిత్రోసుకుంటూ ముందుకువెళ్ళేడు.

ఆనల్లగడ్డపు యార్స్కికోసక్కు కిందికిపురికేడు. వెనకాముందూ చూడకుండా, వెంటనే అకిం దౌడమీద సాచి సత్తువకొలది దెబ్బకొట్టేడు. అకిమ్ ఆదెబ్బకి తట్టుగోలేక కిందపడిపోయేడు.

దానితో పెద్దదొమ్మీ ప్రారంభమయింది. యార్స్కీవాళ్లు చావు దెబ్బలుతిని రక్తాలు కారుకుంటూ, బళ్ళలోపడి జనంమీదనుంచి తొక్కించుకుంటూ, గుఱ్ఱాలు తోలుకుని పారిపోయేరు.

గ్రిమాచీలాగ్‌లో అంతవరకూ లోలోపల రవులుతూన్న విద్వేషాగ్ని ప్రజ్వరిల్లింది. డెమ్కాదగ్గరవున్న గాదులతాళాలు లాక్కోవడానికి అతని కోసం వెతికేరు జనం. కాని అతడు అంతకుముందే చల్లగా తప్పించుకుని ఆఫీసుకి పరుగెత్తేడు.

“కామ్రేడ్ డేవిడోవ్, ఈతాళంచెవులు ఏంచేద్దంఅంటావు! మన వాళ్ళు యార్స్కీవాళ్ళని చుట్టుముట్టి ధావక్కొట్టేస్తూన్నారు. ఇంకోకొంతసేపట్లో మనమీదికికూడా వచ్చిపడతారు.

“అవి నాచేతికి ఇయ్యి.”అన్నాడు డేవిడోవ్ శాంతంగా.

అతడు తాళంచేతులుతీసుకుని, జేబులోవేసుకుని, తిన్నగా గాదుల దగ్గిరకి వెళ్ళేడు. ఈలోపుగా ఆడాళ్ళుఅంతా, గ్రామసోవియటులోనున్న ఆండ్రీరజ్మట్నోవుని పట్టుగుని బయటికి లాక్కొచ్చేరు “మీటింగు ప్రారంభం చెయ్యి!” అనికేకలేస్తూ.

“ఇప్పుడు మీటింగులు అవసరంలేదు. చల్లికలరోజులలో మీటింగులు చేస్తూకూర్చుంటే ఎలాగ! కాకపోయినా ఇప్పుడు మీటింగు ఎందుకు?” రజ్మట్నోవ్ వాళ్ళనిశాంతపరచడానికి ప్రయత్నించేడు.

కాని వాళ్ళు అతనిమాటలువినలేదు. కెల్లు, జబ్బలు, చొక్కా పట్టుకొనిఆండ్రీని నూక్కులుకులాక్కుపోయేరు.

“మీటింగు ప్రారంభంచెయ్యి, లేకపోతే మాఅంతటమేమే ప్రారంభించుకుంటాం.”

“నీకుతెలియదంటేమాత్రం మేం నమ్మద్దూ. షైర్మణ్వు కూడాను నువ్వు, నీచేతనవును.”

ఆండ్రీ వాళ్ళనందర్నీ విదల్చి దూరంగాగెంటేసి, చెవులలో వేళ్ళు పెట్టుగుని వాళ్ళకంటె గట్టిగా “ఛీ. మిమ్మల్నితగలెయ్యా దూరంగాపొండి!

ఇప్పుడు మీటింగురెందుకు మీకు?"

"ధాన్యాన్ని గురించి నీతో మాట్లాడడానికి."

ఆఖరికి ఎల్లాఅయితేనేం వాళ్ళంతా బలవంతపెట్టి ఆండ్రీచేత సభ ప్రారంభం చేయించేరు.

"ముందు నేనుమాట్లాడాలి." అంది రెయికటెరినా గుల్యాశ్చాయా.

"ఆ ఉబలాటం అవుతుంది, రా మాట్లాడు!"

"అట్టే వాగేవంటేజాగ్రత.........మాధాన్యంఅంతా ఎవరికో పంచి పెట్టడానికి నీకేంఅధికారంవుంది? ఆఅధికారం యిచ్చినవాడెవడు? ముందు దీనికి సమాధానం చెప్పు." అంటూ సమాధానంకోసం అతనికేసి చూసింది.

"కామ్రేడ్ డేవిడోవ్ ఇందాకమీకు చెప్పేడు. అదీకాక ఇలాంటివిషయాలు మాట్లాడేటందుకు కాదు ఈసభ ప్రారంభించేస్త.........."ఆండ్రీ నిట్టూర్పువిడిచేడు.

"అంతాకలసి పందికొక్కులను చంపడానికి వెళ్ళవలసిఉండడంచేత."

ఆండ్రీ వాళ్ళని మాయచేసి, మరిపించడానికి చూసేడు. కాని లాభంలేకపోయింది.

"పందికొక్కులేమిటి?"

"ఇప్పుడు పందికొక్కులు ఉన్నా చచ్చినా ఎవడికీ అక్కర్లేదు."

"మాధాన్యంమాకిచ్చెయ్యి."

"పందికొక్కుల్ని చంపడానికి బయలుదేరుదువుగాని, ముందుమా ధాన్యంమాట ఏమంటావు?"

"ఏముంది అనడానికి, ఏమీలేదు."

"ఏమిటీ! ఏమీలేదూ? ముందు ధాన్యంఇచ్చి మరీమాట్లాడు."

అంటూ గుల్యాశ్చాయా, మరికొంతమంది ఆడవాళ్ళు వేదికదగ్గిరికి వచ్చేరు. అక్కడే వేదికమీద దగ్గరగనిలబడియున్న ఆండ్రీ వాళ్ళకేసిచిరునవ్వు నవ్వుతూ చూస్తూన్నా లోలోపల అతనికిగాభరాగానేవుంది. ఆడవాళ్ళ వెనక దూరంగానిలబడ్డ కోసక్కులుకూడ చాలాతీవ్రంగానేవున్నారు.

"శీతకాలం, వేసవికాలంకూడా నీవు మంచిఖరీదైనబూట్లు తొడుక్కునేఉంటావు; మాకుమాత్రం అవేమీఅక్కరలేకుండాపోయింది." అందిఒకతె.

"కమీసారు అయిపోయేడు!"

"మెరీనా మొగుడు ట్రౌజర్లు తొడక్కటంమానేసేవు ఎంతకాలంనుంచి!"

"బట్టలు లాగేద్దాంరండి!"

చెవులు గింగురుమనేలా ఒక్కటేగోల. ఆడాళ్ళంతా వేదికచుట్టూ మూగేరు. ఆండ్రీ వాళ్ళనందర్నీ శాంతపరచడానికి ఎంతో ప్రయత్నించేడు కాని లాభంలేకపోయింది. ఆగోలలో అతనిమాట వినబడలేదు.

"ముందుగా బూట్లులాగేద్దాం; అంతా ఒక్కసారిగా పెడదాంరండి!"

అంతాఒక్కసారిగా వేదికయెక్కి ఆండ్రీఎడమకాలుపట్టుగున్నారు. అతడు కాలువిదుల్చుగోడానికి చాలాప్రయత్నించేడు. కాని ఇంతలో ఎవరో బూటు కాలినుంచిలాగేసి జనంపైనుంచిగిరవాటేసేరు. ఆబూటు ఎవరికిఅందుతే వాళ్ళుపట్టుగుని ఇంకావెనక్కిపారేస్తూ పకపకనవ్వడం మొదలెట్టేరు. వెనక నుంచి మగవాళ్ళ కేకలుకూడా వినిపించేయి.

"గుడ్డలులాగెయ్యండి!"

"దిసమొలతో వదిలెయ్యండి!"

"రెండోబూటుకూడా లాగెయ్యండి!"

"మాస్టారేం కిందపడతోసి........"

వాళ్ళు ఆండ్రీరెండోబూటుకూడా లాగేసేరు. అతని కాలిపట్టీలు తీసేసి "కావలిస్తే ఇవికూడాతీసుగోండి! ఎవరేనా ముక్కుతుడుచుగునేందుకైనా ఉపయోగిస్తాయి!" అన్నాడు.

అంతవరకూ వెనక నిలబడిచూస్తూన్న కుర్రాళ్ళుకొంతమంది వేదిక వైపుకి తోసుగువచ్చేరు. వాళ్ళలో ఇఫీమ్‌ట్రిబేఖావ్ ఒకడు. తండ్రి అటు మానేజమెంటులో పనిచేసేడు. ఇతనుకూడా ఆరడుగులకితక్కువయుండడు. నీగ్రోవాళ్ళలా తుట్టపెదవులు. ఆడాళ్ళని వొత్తిగించుగుని వేదికమీదకి ఎక్కేడు.

"కాలికిచుట్టుగున్న గుడ్డపీలికలు ఎవడికీఅక్కర్లేదు." అన్నాడునవ్వుతూ "కాని ఆట్రౌజర్లుమాత్రం నువ్వుయివ్వకపోయినా లాక్కుంటాము."

"అవును. ట్రౌజర్లు చాలాఅవసరం! చాలామంది ట్రౌజర్లులేక ఎంతో చిక్కుపడుతూన్నారు. మొన్న భాగ్యవంతులదగ్గరనుంచి తీసుకున్నవి అందరికిసరిపోలేదు." అంటూ అతనికంటె కొంచెంకురచగాను వయస్సులో కూడా లేతగానూ కనిపిస్తూన్న ఇంకొకడు అందుకున్నాడు. ఆవాలకంచూస్తే శుద్ధగడేకారులా వున్నాడు.

ఉంగరాలుతిరిగి, సంస్కారంఏమీఎరగని రుప్పలాంటిజుట్టు కోసకు టోపీకిందనుంచి కనిపిస్తూంది. ఇతనిని "స్మోకీ" అనిమారుపేరుతో పిలుస్తూంటారు అందరూ. ఇతనితండ్రి జర్మనీయుద్ధములో చచ్చిపోయేడు; తల్లిటైఫాయిడ్ జ్వరంచేత చచ్చిపోయింది; అందుచేత చిన్నప్పటినుంచీ మేనత్తపోషణలోనే పెరిగేడు. జ్ఞానంవచ్చిందిమొదలు ఎక్కడఏదికనబడినా ఎత్తుకుపోవడమే అతనివృత్తి. పెద్దవాడయినతరువాత దొంగతనానికితోడు జారత్వంకూడ ప్రారంభించేడు. గ్రామంలో ఈడేరిన ఆడపిల్లలున్న ఏతల్లీకూడ ఇతనిని చూస్తే అసహ్యించుకోనిదిలేదు. అతడుకనక వీధులోనుంచి వెడుతూకనిపిస్తే చాలు "ఛీ. పోకిరీవెధవకి చిత్తకార్తికుక్కలా వీధులంట తిరగడమేపని అస్తమానూ." అనితిట్టుకుని కూతుళ్ళకేసితిరిగి "ఏమమ్మా, అంతదీక్షగా అలా చూస్తూన్నావెందుకు? ఏంపనివుందని, కిటికీదగ్గరనిల్చున్నావు? ఆఖరికియెప్పుడో మనమడిని తీసుకొస్తావులావుంది నాకు, పీకపిసికిఅవతలకుగిరవేస్తాను. ఏమనుకున్నావో! వెళ్ళి తట్టెడుపిడకలుఏరుకురా. పొయిలోకి ఏంలేవు. అలానిలబడకపోతే ఆవుదగ్గిర గడ్డివున్నదోలేదో ఓసారిచూడకూడదూ." అంటారు.

కాని స్మోకీమాత్రం చింకిరిబూట్లూఅతనూ, నిశ్శబ్దంగా అడుగులువేసుకుంటూ ఈలవేస్తూదొడ్డిగుమ్మాలకేసి, కిటికీలకేసి చూస్తూ వెళ్ళడంమాత్రం మానడు. ఎక్కడేనా ఆడపిల్లకనిపిస్తే ఊరికేఒదిలిపెట్టేవాడుకాదు. "ఫెక్టినా! కనుచీకటిపడగానే మీదొడ్డివెనక్కాలకివస్తాను. రాత్రి ఎక్కడపడుకుంటావు

నువ్వు?" "చాల్లే! ఎవరేనా చూస్తేనవ్విపోయేరు!" అని ఆపిల్ల అడావిడిగా వెళ్ళిపోయింది.

స్మోకీ చిరునవ్వుతో ఆమెవైపు చూస్తూ వెళ్ళిపోతాడు. సాయంకాలానికి నెమ్మదిగా కమ్యూనల్ గ్రేనరీదగ్గిరికిచేరి ప్రవాసం పంపబడ్డ అతని స్నేహితుడు టిమోఫీ అకార్డియన్ వాయించుకుంటూ కూర్చుంటాడు. చీకట్లునాలుగు మూలలాకమ్మి గ్రామం కొంచెం సద్దుమణుగుతూంది అనగానే నిర్భీతిగా పక్కసందులపడి ఫెక్టినాదొడ్డివెనకకి చేరుకుంటాడు.

పైగుణాలేకాక తాగుడుఅలవాట్లు రౌడీతనముకూడా ఉంది అతనికి. ఎక్కడదొమ్మీలాటజరిగినా అతడు వుండకుండావుండడు. మొదటదూరంగా చూస్తూ నిలబడతాడు. కాని, చివరకి లోపలినుంచి తన్నుకువస్తూన్న ఉద్రేకం ఆపుకోలేక అతడుకూడా కలియబడతాడు. 20 సం॥లు వచ్చేటప్పటికి ఎలాగయితేం అతడు ఒకఅరడజనుపండ్లవరకు ఊడగొట్టించుకున్నాడు. అనవసరంగా ఇతరులదెబ్బలాటలలో కలగచేసుకుంటేనేమి, ప్రణయసంబంధాలలోనైతేనేమి, అనేకసార్లు గావుదెబ్బలుతిన్నాడు. మళ్ళీకోలుకునేవరకు నెలరోజులపాటు ఇంట్లోనే పడివుండి, మళ్ళీయధాప్రకారంగా ఈలలువేసుకుంటూ తిరుగుతూంటాడు.

అతనులేని విషయమేవుండదు. యంగ్ కమ్యూనిస్టులీగులోనుంచి తొలగించబడి, ఇళ్ళు, గడ్డివాములు మొదలైనవి అంటించినందులకు శిక్షించబడ్డాడు. ప్రతీవాళ్ళతోనూ నిర్హేతుకంగా పేచీలకి దిగినందుకు రజ్మట్నోవ్ అతనిని అనేకసార్లు సోవియట్ షెడ్డులలోపెట్టి—ఆరాత్రిమట్టుకు తాళంవేస్తూవచ్చేడు. అందుచేత రజ్మట్నోవ్ అంటే స్మోకీకి తీరనిద్వేషం. అందుచేత ఇప్పుడు ఆకసితీర్చుగోడానికి వేదికఎక్కేడు.

క్రమంగా దోవచేసుకుని అండ్రీదగ్గిరకి వెళ్ళేడు. కాళ్ళువణకసాగాయి.

అక్రౌజన్లు మనకు అవసరమవుతాయి; చూస్తూ అలానిలబడతారేం—విప్పేద్దాం రండి!" అన్నాడు.

జనంవొత్తిడికి వేదిక దడదడలాడింది. అంతా ఆండ్రీ చుట్టూమూగి అతనుఎటువెళ్ళడానికి వీలులేకుండాచేసేరు.

"నేను సోవియట్ ఛైర్‌మన్‌ను. నన్ను చేసే ఈఅవమానంఅంతా సోవియట్ ప్రభుత్వానికి చేస్తున్నారన్నమాట. జాగ్రత్త తప్పుకోండి! మిమ్మల్ని ధాన్యంమాత్రం పట్టుకువెళ్ళనివ్వను. ఇంతటితో మీటింగుమూసేసేను. వెళ్ళిపోండి మీరంతా." అన్నాడు ఆండ్రీ పెద్దగొంతుకతో.

"నువ్వుఇచ్చేది ఏమిటి, మేమేతీసుకుంటాము."

"ఓహోహో! మీటింగుమూసేసేడుట!"

"అయితే మనంమళ్ళీతెరుద్దాం!"

"డేవిడోవ్‌పని పడితేకాని లాభంలేదు. రండర్రా!"

"రండి! ఆఫీసుకి వెడదాం రండి!"

"ముందు రజ్మిట్నోవ్‌ని ఖైదుచెయ్యండి!"

"ఓ దరువు పట్టక చూస్తారేం, కుర్రాళ్ళు!"

"ఇంకా వెర్రిముఖాలేసుకు నిలబడతారేం?"

"స్టాలిన్‌కి వ్యతిరేకుడు వీడు!"

"ఖైదులో పారెయ్యండి!"

ఒకఆమె టేబులుమీదపరిచియున్న గుడ్డలాగి, వెనకవైపునుంచి రజ్మిట్నోవ్ ముఖంమీద ముసుగువేసింది. దుమ్ముతోనిండియున్న ఆగుడ్డతీసిపారెయ్యడానికి అతడు పెనుగులాడుతూంటే, స్మోక్కీవచ్చి పొట్టలో ఒక్కపోటు పొడిచేడు. ఆండ్రీ బాధచేత ఒగరుస్తూ ప్రాణరక్షణకోసం జేబులోనిపిస్టలు పైకిలాగేడు. ఆడవాళ్ళంతా హాహాకారాలు చేస్తూపరుగెత్తేరు. కాని స్మోక్కీ మరిముగ్గురుకోసక్కులూ కలిసి అతనిచేతులోని పిస్టలు ఊడలాక్కున్నారు.

"అరివెధవ! పిస్టలుతో కాల్చిపారేద్దంఅనే!" అంటూ ఒకకోసక్కు గుళ్ళులేని పట్టిపిస్టలు పైకియెత్తుతూ అన్నాడు.........

గాదులదగ్గరనుంచి సముద్రప్రహోరులా పెద్దగోల వినిపిస్తూంది. డేవిడోవ్ గమనవేగంతగ్గించి నిలబడ్డాడు. ఆగోలనంతను మించి ఒకస్త్రీ

ఆర్తనాదం చెవులలో గింగురుమంది.

"గాదులుబద్దలకొట్టి ధాన్యం పట్టుకుపోతారేమో, రెండోబ్రిగేడు కోసం కభురుపంపేస్తేనయం, ఎందుకైనామంచిది." అనుకున్నాడు డేవిడోవ్ గాదులతాళంచెవులు దాచడానికై, తిరిగిఆఫీసుకిపోవడానికి నిశ్చయంచేసుకున్నాడు. అక్కడికి వెళ్ళేటప్పటికి గేటుదగ్గిర డెమ్కావుషాకోవ్ ఆందోళనతో నిలబడివున్నాడు.

"కామ్రేడ్ డేవిడోవ్, తాళంచెవులకోసం నన్ను వెతుక్కుంటూ వస్తారుఇప్పుడు. ఎక్కడికోపోయి దాంకుంటాను." అన్నాడు.

"సరే నీయిష్టం. నైడియనోవు ఇక్కడవున్నాడా?"

"లేడు. రెండోబ్రిగేడులో వెళ్ళేడు."

"రెండోబ్రిగేడు వాళ్ళూ ఎవరూలేరూ ఇక్కడ?"

"కోండ్రాట్ మైడనికోవ్ ఉన్నాడు."

"ఏడీ? ఏంచేస్తున్నాడు?"

"విత్తనాలు పట్టుకువెళ్ళడానికి వచ్చేడు. అడుగో!"

మైడనికోవ్ హడావిడిగా పరుగెత్తుకుంటూ వాళ్ళకేసివచ్చి "ప్రజలంతా ఆండ్రీరజ్మట్నోవుని పట్టుకుని కొట్టులోపెట్టి, గాదులదగ్గిరకి వెడుతున్నారు. కామ్రేడ్ డేవిడోవు ఎక్కడేనాదాంకోండి, లేకపోతే హానికలుగవచ్చు..............జనంఅంతా వెర్రెత్తినట్లు ఉన్నారు." అన్నాడు ఆతురతతో.

"నేనుమాత్రందాంకోను. మరిపోయిందాఏమిటినీకు? ఈ తాళంచెవులు తీసుకో. వెంటనే బ్రిగేడుదగ్గిరికివెళ్ళి లుబిష్కిన్‌తో, 15 మందిని గుర్రాల మీద అర్జంటుగా రమ్మన్నానని చెప్పు. పరిస్థితులు ఎంతవిషమంగావున్నాయో నువ్వుచూడలేదూ నేవు. దేనిమీదవచ్చేవు నువ్వు?"

"బండిమీద."

"అయితే ఒకగుర్రాన్నివిప్పి, దానిమీదవెళ్ళు. జనాన్ని ఇక్కడవున్నట్లుగా పంపించాలి."

"ఇప్పుడు ఒచ్చేత్యానా!" మైదనికోవ్ తాళంచెవులు జేబులోవేసు కుని పక్కసందంపట పరుగెత్తేడు.

దేవిడోవు నెమ్మదిగా గాదులదగ్గిరికి వెళ్ళేడు. అతనురాగానే అంతా సద్దుమణిగి చూస్తూనిలబడ్డారు. "అడుగో ఒస్తున్నాడు!" అంది ఒకామె. వేలెత్తిచూపిస్తూ, ఆవేశంతో.

కాని అతడు నదురుబెదురు లేకుండా వాళ్ళఅందరికి కనబడేటట్లు ఎద రికివచ్చి నిలబడి, గాలివాలుకుతిరిగి, అగ్గిపుల్లగీసి సిగరెట్టు ముట్టించేడు.

"సిగరెట్టు తరువాత కాలుద్దువుగానిలే—రా! రా!"

"ఇక్కడకాదు పైలోకంలో కాలుద్దువుగాని!"

"తాళంచెవులు కూడా తెస్తున్నావా, లేదా!"

„సాధారణంగా లేకుండారాదు."

పొగ చుట్టలుచుట్టలుగా వొదులుతూ జేబులలో చేతులుపెట్టుగుని తాపీగా జనందగ్గరగా వచ్చేడు. అతనిగుండె దిటవుఏదోవిధంగా ప్రజలమీద పనిచెయ్యకపోలేదు. వెనక ఆసరాలేకపోతే ఇంతధైర్యంగా రాడని కొంతమంది అనుకున్నారు. వర్షంకురిసినట్లు ప్రశ్నలుకురిసేయి.

"తాళంచెవులు ఇచ్చెయ్యి."

"అంతా కట్టకట్టుకు తగులడండి! ఎవడురమ్మన్నాడు మిమ్మల్ని ఇక్కడికి!"

"మావిత్తనాలు మాకుఇచ్చెయ్యి!"

"మేము వ్యవసాయముచేసుగోకుండా అడ్డురావడానికి నువ్వెవడవు!"

ఉత్తరాన్నుంచి వీస్తూన్న పిల్లగాలులకి ఆడవాళ్ళు నెత్తికిచుట్టగున్న రుమాళ్ళకొసలు ఎగురుతూన్నాయి. గాదులపైనవేసిన రేకులకరిలు పైకి లేస్తూన్నాయి.

"ఏమిటి ఈబాడావిడంతా? సోవియట్ ప్రభుత్వపు ఆజ్ఞలు నెరవేర్చక పోవడానికి కారణంఏమిటి? యూర్పీ సమిష్ఠి వ్యవసాయక్షేత్రానికిధాన్యం పట్టుగువెళ్ళకుండా అడ్డగించేరందుచేత? దీనికోసమూ, వసంతఋతువుచల్లికలు

జరగకుండా చేసినందుకూ మీరు కోర్టులో సమాధానం చెప్పవలసివుంటుందని తెలియదూ! సోవియటు ప్రభుత్వం ఇటువంటిపనులుచేసే వాళ్ళని ఎన్నడూ క్షమించదు."

"ఇంకా సోవియటుప్రభుత్వం ఎక్కడ? అయిపోయింది దానిపని." అన్నాడు ఒకరైతు. పొట్టిగా, కుంటికాలూఅతనూ.

ఎవరోనవ్వేరు. చేనిక్ ఎదటికి వచ్చినిలబడ్డాడు.

"ఇప్పుడుమీరు చేస్తూన్న పనులుఏమీ సోవియటుప్రభుత్వం చెయ్యమన లేదు. నువ్వు, మకార్ నగుల్నోవ్ ప్రారంభించిన ఈసోవియటుప్రభుత్వానికి మేములొంగివుండం. రైతుల్ని భూములుదున్నకోనివ్వకపోవడం న్యాయమేనా! పార్టీపేరుచెప్పి మీయిష్టంవచ్చినట్లు ప్రవర్తించడం కాకపోతే ఏమిటిది!"

"అయితే మిమ్మల్ని చల్లికలు చల్లుకోనివ్వకుండా అడ్డుపెట్టేమా మేము!" అని అడిగేడు దేవిడోవ్.

"అవును, లేదా!"

"సీవిత్తనాలు ఉమ్మడికొట్లులో జాగ్రత్త పెట్టడానికి ఇచ్చేవా!"

"ఆ—ఇచ్చేను."

"వాటిని మళ్ళీమీకిచ్చేసేరా!"

"ఇచ్చేసేరు, అయితే ఏమిటి!"

"అయితే నువ్వుచల్లుకోకుండా అడ్డుపెట్టినవారెవరు! అసలు ఇక్కడికి ఎందుకువచ్చేవు నువ్వు!"

ఏమిచెప్పడానికీతోచక చేనిక్ కొంచెంతత్తరపడ్డాడు, "ఇప్పుడు నేను తంటాలుబడుతూంట సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాయిచ్చి, వాళ్ళదూడలు, ధాన్యం తిరిగి పొందనివాళ్ళకుకాని నాకోసం కాదు. అదీకాకుండా, నాకుఇచ్చినభూమి ఎల్లాంటిది? ఊరికిదగ్గరగా ఉన్న భూమిలాక్కొని, ఎక్కడో దూరంగావున్న భూమి ఎందుకుయిచ్చేరు!"

"కొంటనేఇక్కడినుంచిఅవతలకిపో!" దేవిడోవ్ కి కోపంఆగిందికాదు.

"నీతో తరవాత మాట్లాడుతాలే! సమిష్టివ్యవసాయ క్షేత్రవిషయాలలో నువ్వు అట్టేజోక్యం కలగచేసుకోకు, లేకపోతే మాటదక్కదు. జాగ్రత్త! దీనికంతకీ మూలకారకుడవు నువ్వే! అవతలకి పొమ్మని చెబుతూన్నాను, మళ్ళీ రెండోసారి!"

సణుక్కుంటూ దేవిడోవ్ వెనక్కి తప్పుకున్నాడు. కాని, ఇంతలో ఆడాళ్ళు వచ్చి అతని స్థానం ఆక్రమించేరు. దేవిడోవ్ మాట వినపడకుండా గట్టిగా అరవటం మొదలెట్టేరు. అతడు ఎలాగైనా లుబిష్కిన్ వచ్చేవరకు కాలంగడుపుదాం అని చూసేడు. కాని, ఆడాళ్ళు చెవులుబద్దలయేటట్లు గోలపెడుతూ, అతన్ని చుట్టుముట్టేరు. కోసక్కులంతా వెనక మాట్లాడకుండా నిలబడి చూస్తూన్నారు.

దేవిడోవ్ చుట్టూ కలయచూసేటప్పటికి మెరీనా పొయార్కోవా కనబడింది అతనికి. ఆమె బుజాలుకట్టుకు నిలబడి కొంతమంది ఆడవాళ్ళతో ఉద్రేకంగా మాట్లాడుతూంది. కనుబొమలు ముడిపడ్డాయి. ఆపక్కనే డైమిడ్‌తో గుసగుసలాడుతూన్న యాకోవ్ లూకిచ్ కనపడ్డాడు.

"తాళంచెవులు ఇచ్చెయ్యి! నీమంచికోసమే చెబుతూన్నాం, విను." ఒకామె దేవిడోవ్ జబ్బ పట్టుకుని, బ్రీజరు జేబులో చెయ్యిపెట్టింది తాళాలకోసం.

దేవిడోవు ఆమెను ఒక్కతోపు తోసేటప్పటికి, వెనక్కి వెల్లకితలా పడిపోయి, "అయ్యో. వీడి అమ్మకడుపుమాడా, చంపేసేడు! చూస్తూ ఊరుకుంటారేం!" అంటూ గోలపెట్టింది.

"ఏమిటది!" అన్నారు వెనకనుంచి ఎవరో, కంపితస్వరంతో తీవ్రంగా. "కొట్టడం కూడానా! సరే అయితే, ఏమాత్రం కాస్తాడో అదీ చూద్దాం నడవండి!"

పడిపోయిన ఆమెను లేవతియ్యడానికి దేవిడోవ్ వంగబోతూన్నాడు. ఇంతలో ఎవరో అతని నెత్తిమీద టోపీ ఎగరకొట్టేరు. గబగబా అయిదారు దెబ్బలు నెత్తిమీద, ముఖంమీద పడ్డాయి. వాళ్ళు అతని చేతులు రెండూ గట్టిగా పట్టుకున్నారు. జబ్బలు రెండూ విదల్చుకొని, అతను కొట్టడానికి

వస్తూన్న వాళ్ళని గెంటివేసేసేడు. కాని వాళ్ళు గొల్లుమని గోలపెడుతూ మళ్ళీ అతనిమీదపడి పట్టుబిగించేసేరు. జేబులు రెండూ వెతికేరు కాని ఏమీ కనిపించలేదు.

"దగ్గరలేవు తాళంచెవులు!"

"ఎక్కడదాచేవు?"

"ఇచ్చెయ్యి! లేకపోతే తాళాలుబద్దలుకొడతాం."

హద్దు-పద్దులేకుండా ఊడతిడుతూ మిషా-ఇగ్నటియోవిక్ తల్లి దేవిడోవుదగ్గిరికి తోసుకువచ్చి, అతనిముఖంమీద ఉమ్మేసింది.

"దేవుడులేడనే నీవంటినాస్తికవెధవలకి చేసేగౌరవం ఇదే!"

దేవిడోవ్ నిగ్రహించలేపోయేడు. వాళ్ళచేతులలోనుంచి విడిపించుకోవడానికి, శక్తినంతినూ ఉపయోగించి ఆఖరిప్రయత్నంచేసేడు. కాని ఏమీలాభంలేకపోయింది. కొంతమందికోసక్కులు ఆడవాళ్ళకి సహాయంగావచ్చి, రెండు జబ్బలూవిరిచి వెనక్కి పట్టుకున్నారు. అందుచేత విడిపించుకునే ప్రయత్నం వదులుకున్నాడు. అక్కడవున్నవాళ్ళెవరూ తనసహాయానికిరారని తెలుసుకుని కొత్తపంథా అవలంబించాలనుకున్నాడు.

"గాదులతాళంచెవులు నాదగ్గరలేవు. అవి.........."అని మధ్యలో ఆగేడు: వాటిని తనదగ్గిర ఉంచుకోలేదని చెబుదం అనుకున్నాడు. కానిమళ్ళీ అలాచెప్పినట్లయితే వాళ్ళంతా డెమ్కా-ఉషాకోవ్ కోసం పరుగెత్తి పట్టుకుంటారని తోచింది. డెమ్కాకనక దొరికినట్లయితే చంపెయ్యడానికికూడా వెనుతియ్యరు. "వాటిని ఇంట్లోపెట్టేనని చెప్పి, అక్కడవెతుకుతూ కాలక్షేపం చేస్తారు. కొంతసేపయేక, కనిపించలేదని చావుకబురు చల్లగాచెబుతాను. సాధారణంగా నన్ను చంపేటంత సాహసంచెయ్యరు. ఈలోపుగా లుబిష్కిన్ రానేరావచ్చు. వీళ్ళనితగలెయ్యా వీళ్ళరోగం అలాకుదర్చాలి!" అనుకున్నాడు. నిశ్శబ్దంగా, నుదుటిమీదనుంచి కారుతూన్న రక్తం జబ్బతో తుడుచుకుని, "తాళంచెవులు నాబసలోఉన్నాయి, కాని మీకుమాత్రంయివ్వను. ఇంక తాళాలుబద్దలుకొడతా మంటారా, తమ వాతవానికి ఫలితం

అనుభవిద్దురు గాని." అన్నాడు.

"మీ ఇంటికి తీసుకువెళ్ళు. తిరిగి మేమే తీసుకుంటాము." అంది ఇగ్న టిమోనక్కతల్లి. ఆమె ఆందోళనకి ముడతలుపడి వేళ్ళాడుతూన్న దవడలు, ముక్కుమీది ఉలిపిరికాయ ఊగిసలాడేయి. చెమటప్రవాహం కట్టి కారుతూంది. ఆమె దేవిడోవ్‌ని గెంటుతూంటే, అతను ఇష్టంలేనట్టుగా నటిస్తూ నెమ్మదిగా అతని ఇంటికేసి నడవడం ప్రారంభించేడు.

"నిజంగా అక్కడ తాళంచెవులు ఉన్నాయా? మరిచిపోయేవేమో జ్ఞాపకం చేసుకో." అంది బేనిక్ భార్య అన్దోకియా.

"జ్ఞాపకం వుంది; అక్కడే పెట్టేను." అని అతి ఉత్సాహంగా అని చిరునవ్వు వాళ్ళకు కనిపించకుండా తలవంచుకున్నాడు.

నలుగురు అతని జబ్బ పట్టుకున్నారు. ఒక ఆమె దృఢమైన కర్ర చేతపుచ్చుకుని వెనక వస్తూంది. అతనికుడివైపున ఇగ్నటిమోనక్ తల్లి మొగాళ్ళా నడుస్తూ వస్తూంది. ఎడమవైపున మిగిలిన ఆడాళ్ళంతా కేరింతాలుకొడుతూ, మాట్లాడుకుంటూ గుంపులుగుంపులుగా బయలుదేరేరు. కోసక్కులంతా అక్కడే నిలబడ్డారు తాళంచెవులకోసం.

"చేతులు ఒదిలెయ్యండి; ఎక్కడికీ పారిపోను మరేం భయంలేదు." అని అడిగేడు డేవిడోవ్.

"నువ్వు పారిపోతేమాత్రం ఏమిటి చేసేది."

"అబ్బే— ఎక్కడికీ పారిపోను."

"కూడా వస్తే ఏ బాధా వుండదు మాట్లాడక రద్దూ!"

వాళ్ళంతా అతని ఇంటికి వెళ్ళేరు; వీధి గేటు తోసుకుని లోపలికి జొరబడ్డారు అంతా.

"లోపలికి వెళ్ళి తాళంచెవులు తిరిగి తీసుకురా. తీసుకురాకపోయేవంటే మాత్రం మాటదక్కదు; కోసక్కుల్ని పిలిపించి రెక్కలు విరిచి కట్టిపాడిస్తాను జాగ్రత్త!"

"పోనియటుప్రభుత్వం సంగతి మరిచిపోయేరులావుంది అప్పుడే! కాని

అదిమిమ్మల్ని త్వరగామరిచిపోదు ఈపనికి."

"చావుఅంటూ ఎన్నిమాట్లువుండేమిటి, ఎప్పుడోఒకప్పుడు చస్తాము. ఈఏడు ఇంతవరకూ వ్యవసాయంఏమీలేదు ముందులో తిండిలేకచస్తేం, ఇప్పుడుచస్తేం. ఈపాటికి వెళ్ళి అవిపట్టుకురా ఆక్టేకభుర్లుచెప్పక."

డేవిడోవ్ గదిలోకివెళ్ళేడు. బయటనుంచి వాళ్ళంతా చూస్తూండడం చేత వెతుకుతున్నట్లు నటించసాగేడు. మాట్కేసులోనివి టేబులుమీదివి అన్నీ తిరగబోర్లావేసి వెతిగేడు. కాగితాలన్నీ చిందరవందరగా పడేసేడు. మంచంకింద దూరికూడా వెతిగేడు.

కొంతసేపటికి బయటికివచ్చి "తాళంచెవులు దొరకలేదు."అన్నాడు.

"అయితే ఏమయేయి?"

"నగుల్నోవు తీసుకువెళ్ళేడేమో అనుకుంటాను......" అన్నాడు.

"అతను ఊరికివెళ్ళేడుగావుంది."

"వెడితేమాత్రం! వెళ్ళేటప్పుడు తాళంచెవులుఇంటివగ్గిరపడేసే వెళ్ళి వుంటాడు. రెంజోబ్రిగేడుకి విత్తనాలుకూడా ఇయ్యవలసివుంది ఈవేళ. తాళంచెవులు తప్పకుండా ఇచ్చిమరీవెడతాడు ఏమీసందేహంలేదు."

అక్కడినుంచి వాళ్ళు డేవిడోవ్ని నగుల్నోవ్ ఇంటికి తీసుకువెళ్ళేరు. దోవలోఅతన్ని కొట్టడంమొదలెట్టేరు. మొదట తిట్టడంతో సరిపెట్టేరుకాని అతను నవ్వుతూ వేళాకోళంచెయ్యడంమొదలెట్టేటప్పడికి వాళ్ళకిఒళ్ళుమండి కొట్టసాగేరు.

"చేతులతో కొట్టడంచాలక పైగా కర్రతోకూడా కొడతారేం!" అంటూ లేనినవ్వు తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. కాని వాళ్ళు నిర్దాక్షిణ్యంగా చావకొట్టేరు. అన్ని దెబ్బలుతింటున్నా వేళాకోళాలు నవ్వులుమాత్రం మానలేదు.

"మీరు ఇన్నిదెబ్బలుకొట్టేరుకదా మరి వాటికి నేను బదులు తీర్చగొద్దూ!"

"ఆరి— నీమొహంమండా, నీది నూకరాయికాని ఒళ్ళుకాదురా!" అంది నస్తియాడొనిట్స్కోవా రెండుచేతులా డేవిడోవ్పుసడ్డిమీద కొడుతూ.

నాచేతులు నెప్పెట్టాయి కాని వాడికి చీమకుట్టినట్లు కూడా లేదు........"
ముక్కులోనుంచి రక్తం కారుతూంది. పెదవులు బద్దలయేయి. మెలి
తిప్పడంచేత చెవులు కందిపోయి ఎర్రగావున్నాయి. అయినా కాని
అతడు తొప్పిపన్ను బయటపడేటట్లు నవ్వుతూ బాగా కొట్టేవాళ్ళని నెమ్మ
దిగా పక్కకి గెంటేసేడు. వాళ్ళ అందరిలోను ఇగ్నటియానవ్ తల్లి పళ్ళు
కొరుకుతూ విధీవిరామం లేకుండా కొడుతూంది. ఒళ్ళు బాగా నొచ్చడానికి
పిడికిలి బిగించి ముడుసులతో ముక్కుమీద, కణతలమీదా కొట్టింది. అడ్డం
వున్నవాళ్ళని పక్కకితోసి, ఒగరుస్తూ అతనిముందరికి వెళ్ళి "ఎంతసేపు
వోర్చుగుంటాడోచూద్దాం, మీరంతా పక్కకి తప్పుగోండి. చెబుతాను"అంది.

"తొందరపడకు, రాక్షసిముండా! నీపని చెబుతాను, లుబిష్కిన్
రానీ!" అనుకుంటూ ఆమెదెబ్బలు తగలకుండా పక్కకి తొలగిపోయేడు.

ఎంతసేపు చూసినా లుబిష్కిన్ జాడ కనబడలేదు. ఇంతలో వాళ్లు
దేవిడోవ్‌ని నగుల్నోవ్ ఇంటికి లాక్కుపోయేరు. ఈసారి ఆడవాళ్ళు
దేవిడోవ్‌తో కూడా లోపలికివెళ్ళేరు. పుస్తకాలు, కాగితాలు, బట్టలూ అన్నీ
చిందరవందరగా పారేసి గది అంతా గాలించేసేరు. ఆ ఇంటివాళ్ళు ఉన్న
భాగంకూడ పూర్తిగా వెతిగేరుకాని తాళంచెవులు ఎక్కడా కనబడలేదు.
అందుచేత వాళ్ళు దేవిడోవ్‌ని బయటికి లాక్కుపోయి "తాళంచెవులు
ఏంచేశావో చెబుతావా లేకపోతే చంపెయ్యమన్నావా!" అని మీదపడ్డారు.

"ఆస్త్రోవ్‌నావ్ దగ్గిరఉంటాయి." అని సమాధానం చేప్పేడు దేవి
డోవ్. గాదులదగ్గిరనవ్వుతూ నిలబడ్డ అవ్యవసాయక్షేత్రపు మేనేజరుముఖం
జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని;

"అంతా అబద్ధం! అతన్ని మేము యిదివరకే అడిగేము. నీ దగ్గిర
ఉంటాయని చెప్పేడు."

ఏదో జ్ఞప్తికి తెచ్చుగుంటూన్నట్లుగా బాగా వాచిపోయివున్న ముక్కు
తడుముకుంటూ చిరునవ్వు నవ్వేడు. "ఇంతసేపటినుంచి వృధాగా కొట్టేరు
నన్ను! ఆఫీసులో నా టేబులులో ఉన్నాయి తాళంచెవులు! ఇప్పుడు
జ్ఞాపకం వచ్చింది."

"ఆటకింద పట్టించేవు మమ్మల్ని!" అంది ఎకచెరి నాగుల్యాశ్చాయా.

"అక్కడికి తీసుకువెళ్ళండి : నిజమో అబద్ధమో మీకే తెలుస్తుంది. కొట్టడం మాత్రం వద్దు. ఆ ఒక్క ఉపకారం మాత్రం చెయ్యండి." దెవిడోవ్ వీధిలోకి దోవతీసేడు. అతనికి నోరు ఇగిరిపోయింది; ప్రతిష్ఠ కోసం అని ఎల్లాగో నిలబడివున్నాడు. దెబ్బలుతినడానికి యిదే మొదటి సారి కాదుకాని ఇంతవరకు ఆడవాళ్ళచేత యెప్పుడూ దెబ్బలు తినివుండని వాడవడంచేత, మనస్సు మనస్సులోలేదు. "ఏమైనాసరే లొంగుబాటు చూపించకూడదు. లేకపోతే ఇంకా వెర్రెత్తి ఆఖరికి చంపేస్తారుకూడాను! ఆఖరికి నీచపుచావు చావనా!" అనుకుని ఆశాపూరిత దృష్టితో దూరాన్న నీలిగా కనబడుతూన్న గుట్టలవరసకేసి చూడసాగేడు. కాని యెక్కడా గుర్రపురౌతుల జాడకాని, గుర్రపుడెక్కల ధూళికాని కనబడలేదు. ఆ ప్రాంతంలో కంటికి ఆనినంతవరకు యెక్కడా మనుష్యసంచారంలేదు. వీధులుకూడా అల్లాగే వున్నాయి. గ్రామంలో ఆబాలగోపాలం గాదులదగ్గర చేరారు.

ఆఫీసుదగ్గరకి వచ్చేటప్పటికి, వాళ్ళు కొట్టేదెబ్బలకి దేవిడోవ్ ఇంక నిలబడలేకపోయేడు. పరిహాసంగా మాట్లాడడం మానేశాడు. తల రెండు చేతులా పట్టుకుని, తరచుగా తూలిపడిపోతూ, "చాలు! వృధాగా ఎందుకు కొట్టిచంపుతారు! తాళంచెవులు నాదగ్గిరలేవు! తలమీదమాత్రం కొట్టకండి. సాయంత్రంవరకు కొట్టినాసరే పడతానుకాని నాదగ్గిరమాత్రం తాళంచెవులు లేవు!"

"సాయంత్రంవరకూ కొట్టినా పడతావేం?" అంటూ అంతా మళ్ళీ దేవిడోవ్‌మీద పడి, కొట్టి, తన్ని, పీకి, నానాహింసాపెట్టారు.

ఆఫీసు ఆవరణకి యెదురుకుండా రోడ్డుమీద చతికిలపడ్డాడు దేవిడోవ్. అతని కేన్వాసుషర్టు అంతా రక్తంతో తడిసిపోయింది. మోకాళ్ళ వరకూ మాత్రం ఉన్న టౌజర్లు చిరిగిపోయాయి; పేలికలు అయిపోయిన షర్టులోనుంచి గుండెలు, నడ్డి, బాగా కనబడుతున్నాయి. దీర్ఘ విశ్వాసాలు వదుల్తూ, చూడడానికి జాలిగొలుపుతున్నాడు.

"ఛతిగిలపడ్డావేం లేవక!" అంటూ ఇగ్నటియోనవ్ తల్లి కాలితో తన్నింది.

"పిశాచంముండల్లాలా, మీకోసమే మేం పనిచేస్తూంట! అల్లాంటి వాణ్ణి నన్ను చంపుతూన్నారు!" అంటూ మెరుస్తూన్న కళ్ళతో వాళ్ళకేసి చూస్తూ శక్తికొలదీ గట్టిగా అర్చేడు. "తాళంచెవులు మీకు ఇవ్వను. తెలిసిందా? అర్చి చచ్చినాసరే ఇవ్వను! ఏం?"

"కోసక్కులు తాళాలు బద్దలుకొట్టి ధాన్యం పంచేస్తూన్నారు—త్వరగా రండి!" అని కేకేస్తూ ఒకఆమె పరుగెత్తుకు వచ్చింది.

వాళ్ళంతా దేవిదోవ్‌ని అక్కడే ఒదిలేసి, గాదులదగ్గిరికి పరుగెత్తేరు. దేవిడోవ్ ఒక్కసారిగా లేనిబలం తెచ్చుకుని లేచి విలబడి ఆఫీసు ఆవరణలోకివెళ్ళేడు. ఎండకి గోరువెచ్చబడ్డ బాల్చీ-నీళ్లూ వరండామీదికి తీసుకువెళ్లి కడుపుపట్టినన్ని నీళ్ళుతాగేశాడు. తరవాత ఆ నీళ్ళన్నీ నెత్తిమీద పోసుగున్నాడు. మూలుక్కుంటూ ముఖంమీద, మెడమీద నున్న రక్తం కడిగేసుకుని, ఆవరణ గోడమీద ఆరేసివున్న గుడ్డపెట్టి తుడుచుకుని కూర్చున్నాడు.

ఎక్కడా మనుష్యసంచారం లేదు. పెంటకుంప కెక్కరిస్తూ కోడిపెట్ట ఒకటి 'క్లక్, క్లక్' అంటూంది. స్టెప్పీమీద నుంచి 'మార్మొట్లు' చేసే కీచుధ్వని గాలివాన వాలుకి వినిపిస్తూంది. దూదిపింజల్లా చిన్న చిన్న మేఘాలు సూర్యుణ్ణి కప్పేసినప్పటికీ ఎండవేడిమి తీవ్రంగానే ఉంది. దొడ్డి అంతా 'బుర్రు'మని చప్పుడుజేస్తూ తిరుగుతూండే పిచ్చికలు చడీచప్పుడూ లేకుండా, తలలు జాపుకుని చూస్తూ పడుకొని, మధ్యమధ్య రెక్కలు అల్లారుస్తూ ఉన్నాయి.

గుర్రపుడెక్కల చప్పుడు వినపడి దేవిదోవ్ తలయెత్తి చూసేడు. జీనుతోనున్న గుర్రం ఒకటి పుల్‌గేలప్‌మీద గేటులోనుంచి పరుగెత్తుకు వచ్చింది. నోటంపట తెల్లటి నురగపిసళ్లు, కాలివున్న నేలమీద పడుతూంటే సకిలిస్తూ దొడ్డిచుట్టూ రెండు చక్కర్లుకొట్టి వచ్చి, తిన్నగా గుర్రపుసాల ఎదట ఆగి నేల మూచూడటం మొదలెట్టింది. కళ్ళెం నేల జీరాడు

తూంది. జీను పక్కకి వొరిగిపోయింది. దొక్కలు ఎగరేస్తూ, ఉఛ్వాస విశ్వాసలు తీవ్రంగా విడుస్తూంది.

దేవిదోవ్ గుర్రంకేసి, విస్తుపోయి చూస్తూన్నాడు. ఇంతలో తలుపు తీసినధ్వని వినబడి ఆవైపు తిరిగేటప్పటికి ఛూకర్ తల బయటికి పెట్టి చూస్తూ కనబడ్డాడు. ఒక నిముషంసేపు చూసి, ఛూకర్ జాగ్రత్తగా చప్పుడు అవకుండా తలుపుతెరచి, నాలుగువైపులా భయంతో చూస్తూ బయటికి వచ్చేడు. చమటచేత తడిసి ఒంటినంటిపెట్టుకున్న చొక్కా నిండా గడ్డిపరకలు అంటుకుని ఉన్నాయి. ముఖం కందగడ్డలా ఎర్రబడి ఉంది. ఆ చూపుల్లో విపరీతమైన భయం ద్యోతకం అవుతూంది. నుదురంతా చెమటపట్టి, ప్రవాహాలు కారుతూన్నాయి.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్!" చప్పుడు అవకుండా యెత్తియెత్తి అడుగులువేస్తూ, దేవిదోవ్ కేసి వచ్చాడు. "త్వరగా దాగుకోండి - లేకపోతే ప్రాణాలుదక్కవు. వాళ్లు చూచేరంటే వెంటనే నిలువునా ప్రాణాలు తీసేస్తారు. ఎల్లాకొట్టేరు మిమ్మల్ని; ముఖంకూడా గుర్తుపట్టడానికి వీలులేకుండా ఉంది! గడ్డిలోదూరి తప్పించుకున్నానుకాని లేకపోతే నాపనికూడా అంతే అవును........ ఊపిరి సలిపిందికాదు. ఒళ్ళు అంతా ఒకటే చెమట. మీ మనోధైర్యంమాత్రం ఆశ్చర్యంగా ఉంది! ఈ గడిబిడి తగ్గేదాకా యెక్కడైనా దాక్కుందాం వస్తారా? ఒక్కడినీ ఉండలేక చచ్చాను....విష్కారణంగా చావు కోరితెచ్చుకొనడం యెందుకు? ఎల్లా గోలపెడుతూన్నారో చూడండి. వాళ్ళను తగలెయ్యా! నగుల్నోవ్ని చంపేసినట్టున్నారే! .... ఆ - ఏం అనుమానంలేదు. అదిగో అతని గుర్రం పారిపోయివచ్చింది. పొద్దుటే ఈ గుర్రంమీదే జిల్లా పట్టణానికి బయలుదేరాడు. 'అడుగులోనే హంసపాదు' అన్నట్లు రోడ్డు యెక్కకుండగానే టోకారింది. 'మకార్! శకునం మంచిదికాదు. ఒక్కసారి ఆగి మరీవెళ్ళు' అన్నాను. కాని అల్లా చెబితే వినీరకమా అతను! అతని జన్మలో యెరుగడు. బుద్ధికి యెంత తోస్తే అంతా చెయ్యడమే. ఆఖరికి వాళ్ళచేత చావుమూడింది. అప్పుడు నామాటవిని వెనక్కి వచ్చేవున్నట్లయితే, నాతోపాటు దాగుకొని, చావు నుంచి తప్పించుకునే ఉందును."

"అయితే ఇంటిదగ్గిర ఉన్నాడేమో" అన్నాడు దేవిడోవ్.

"ఇంటిదగ్గిరా ? అయితే గుర్రిం యిల్లా యెందుకు పరుగెత్తుకు వస్తుంది అతను లేకుండాను ? కాకపోయినా గుర్రిం శవాన్ని పసికట్టినట్లు వేల వాసన చూడడాన్నిబట్టి అక్షరాలా నేను అన్నంతపనీ అయివుంటుంది. అనుమానంలేదు. జిల్లా పట్టణాన్నుంచివచ్చి, ప్రజలంతా యెవరికి తోచి నట్లు వాళ్ళు గాదులు బద్దలుకొట్టి, ధాన్యం పట్టుకుపోవడంచూసి, అడ్డగిం చేడు. అందుచేత వాళ్ళు చంపేశేరు"।

దేవిడోవ్ ఏమీ మాట్లాడలేదు. గాదులదగ్గిరనుంచి రణగొణ ధ్వని వినిపిస్తూంది. బళ్ళు వస్తూపోతూవున్న ధ్వని అతనిచెవిని పడుతూంది. "గాదులు బద్దలుకొట్టి ధాన్యం పట్టుకుపోతున్నారు. అయితే మకార్ యేమయిపోయేడో ? నిజంగా అతన్ని చంపివుంటారా ? వెళ్ళిచూడాలి" అనుకుంటూ దేవిడోవ్ లేచాడు.

ఘూకర్, దేవిడోవ్ తనతోకూడ దాగుకొనడానికి నిశ్చయించి, లేచేడని ఊహించి, అతన్ని యింకా తొందరపెట్టసాగేడు.

"త్వరగా రండి: ఒక నిమిషంకూడా ఆలస్యం చెయ్యడానికి వీలు లేదు. వాళ్ళ కంటపడితే చచ్చేమన్నమాటే। గడ్డిమేటిలో దాగుకొనడానికి వీలుగానే ఉంది. ఎవరేనా తిండి తెచ్చిపెడుతూంటే, ఎన్నిరోజులైనా దాన్లో ఉండకలను నేను. ఇందాకా మేకఒకటి కంగారుపెట్టింది. నిలువునా చంపెయ్యాలన్నంత కోపంవచ్చింది। ఆడవాళ్ళందరూ మిమ్మల్ని పట్టుకుని బాధించడం నేను చూస్తూనే వున్నాను. ఆదెబ్బతో నా పనికూడా అయిపో తుందనుకున్నాను. ఎందుచేతనంటారేమో — విప్లవ ప్రారంభంనుంచీ ఒక్కలా పనిచేస్తూన్నది మీరూ నేనూ మాత్రమే అనీ, ఈఊళ్ళో సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం ఏర్పాటుచేసినదికూడా మనమేననీ అందరికీ తెలుసును. అటువంటప్పుడు మనం దొరుకుతే ఒదిలిపెడతారా। మన రోజులేమీ బాగులేవు. ఎవరికీ కనపడకుండా దాగుకోవాలి. లేకపోతే దేవిడోవ్‌ని చంపేసి తరవాత నాపని పడతారు. తీరా, నేను చచ్చిపోతే దేవిడోవ్‌ని ఫలానా వాళ్ళు చంపేరని సాక్ష్యం ఇచ్చేవాడెవడు? అనుకొని వెంటనే

గడ్డిలోదూరి, కనపడకుండా పైనకూడా గడ్డివేసుకుని అల్లాగే పడిఉన్నాను హడలిపోతూ ఇంతలో గడ్డిమీదికి ఎవరో ఎక్కుతూన్న చప్పుడయింది. ఆ గాబు ముక్కుల్లోకి దూరడంచేత తుమ్మాడు. నన్నుకూడా పట్టుకుని చంపడానికి వెతుగుతున్నారేమోనని తోచి, ప్రాణాలు గుప్పెట్లో పెట్టుకు కూర్చున్నాను. ఆ గడ్డిమీద తిరిగితిరిగి ఆఖరికి నాపొట్టమీద పడింది కాలు. అల్లాగే పడిఉన్నాను। భయంచేత గుండెలు ఆగిపోయేయేమోకూడాను; అయినప్పటికీ ఎటుపోవడానికీ గత్యంతరంలేక అల్లాగే పడివున్నాను; పోనీ అంతటితో అయిందా; ఇంకో నిమిషానికి ఆ కాలు తిన్నగా నా ముఖంమీదే పడింది। చేతితో తడిమి చూస్తునకదా గిట్టలూ, బొచ్చుచేతికి తగిలాయి। నాపై ప్రాణాలుపైనే ఎగిరిపోయేయి. ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసలు ఆగిపోయేయి. ఏ బ్రహ్మరాక్షసోవచ్చి మీదపడింది అనుకున్నాను. 'ఇక్కడఉంటే యిది ఎల్లాగా బ్రతకనియ్యదు. ఇంతకంటె ఆడవాళ్ళ చేతుల్లో చావడమేమంచిది.' అప్పుడు నిజంగా అంతభయం వేసింది। మరొక రెవరైనా ఆ పరిస్థితుల్లో అయినట్లయితే గుండె బెజారెత్తి చచ్చును. నేను కొంచెం భయపడ్డా పస్తా యించి అల్లాగే పడుకుని వున్నాను. తరువాత కొంతసేపటికి గొర్రెవాసన వేస్తూండడం పసికట్టేను. వెంటనే బెటాక్‌గొర్రె ఆప్రాంతాన తిరుగు తూండే విషయం జ్ఞప్తికి వచ్చింది. జాగ్రత్తగా బయటికి పొంచి చూసేను. తీరా చూస్తునకదా అచ్చంగా అదే। అప్పుడులేచి దానికి తగిన శాస్తి చేసేను. 'గ్రామం అంతా తిరుగుబాటుచేసిన ఇప్పుడా నీకు ఈ గడ్డిలో షికారు చేసేందుకు సమయం దొరికింది। అనవసరంగా ఇల్లా వచ్చినందుకు తగిన శిక్ష అనుభవించు.' అని దానిగడ్డం ఊడపీకి డొక్కలో మరినాలుగు పోట్లు పుచ్చుకున్నాను..........అయితే, కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ఇప్పుడు ఎక్కడికి వెడతావు ?"

సమాధానం ఏమీ చెప్పకుండా దేవిదోవ్ తిన్నగా వీధులోకి బయలు దేరాడు.

"ఎక్కడికి ?" అని మళ్లీ అడిగాడు ఛూకర్ భయపడుతూ, సగం తెరిచియున్న కర్రగేటుదాటి దేవిదోవ్ తూలుతూ, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు గాదులవైపు వెళ్ళిపోయాడు.

ముప్పైనాలుగో ప్రకరణము

పాడుదిబ్బ

రోడ్డుకి పక్కనేవుంది ఒక పాడుదిబ్బ. అచ్చటచ్చట నున్న చిన్న చిన్న రుప్పలు గాలికి అల్లల్లాడుతూన్నాయి. దిబ్బ అంతా ఎండిపోయిన రెల్లుగడ్డితో నిండివుంది. ప్రపంచం అంతా నూతనశోభతో కలకల్లాడే వసంతరుతువులో కూడా అది కళాకాంతి, లేకుండా జీర్ణావస్థని వెలిబుచ్చు తూంటుంది. ఆ టైమ్‌లో మాత్రం పూర్తిగా మంచుతో కప్పబడి ఉంటుంది.

వేసవిలో సంధ్యాసమయాల్లో రాబందు ఒకటి రెక్కలల్లారుస్తూ వచ్చి వాలుతూంటుంది. రెండు అడుగులువేసి, రెక్కలు ముడుచుకుని, జోగుతూన్నట్లుగా అల్లాగే నిలబడి, ఎరకోసం ఒడుపువేసి నిలబడి చూస్తూంటుంది.

శీతకాలపుగాలి విసుళ్ళకి అది ఎక్కడికిపోతుంది ? కాకేషియన్ పర్వతపాదపాలకా ? ముగానస్కి స్టెప్పీలకా ? లేక పర్షియాకో, అఫ్ఘనిస్థానానికోనా ?

కాని శీతకాలంలో ఆదిబ్బ అంతా మంచుమయమై ఉన్నప్పుడు, తూర్పున రేఖలు తెల్లబారుతూంటే నక్క ఆ దిబ్బపైకి ఎక్కి నిలబడు తూంటుంది. బూడిదరంగు రాయి మల్చిన విగ్రహంలా, నిలబడి, దృష్టి సారించి చూస్తూంటుంది.

అనేక శతాబ్దాలక్రిందట యుద్ధంలో చనిపోయిన పొలోవిట్సియన్ యువరాజుని బ్రహ్మాండమైన సైనికమర్యాదలతో అక్కడ సమాధిచేసి, అతని భార్యలు, ఇతర బంధువులు, సేనానాయకులు అంతా తలొక పారెడు మట్టి పోసినది మొదలు, ఎండకి ఎండుతూ, వానకి తడుస్తూ, ఇప్పటి వరకూ అల్లాగే ఉంది.

ఈ దిబ్బ, గ్రిమాచీలాగ్‌కి 5 మైళ్ళలోనున్న గుట్టలవరుసలలో వుంది. పూర్వం ఎప్పుడో, గాయపడిన కోసక్కు ఒకడు ఈ దిబ్బదగ్గిరకి వచ్చేటప్పటికి చచ్చిపోవడంచేత అప్పటినుంచీ దానిని చావుదిబ్బ అని పిలుస్తారు.

నగుల్నోవ్ జిల్లాపట్నం దగ్గిర ఎక్కిన గుర్రాన్ని ఎక్కడా దిగకుండా 15 మైళ్ళు గేలప్‌మీద వచ్చి, ఈ పాడుదిబ్బదగ్గర ఆగేడు. అక్కడ గుర్రం దిగి దాని మెడమీద చెమటతుడుస్తూ విలబడ్డాడు.

ఎండ మలమల మాడ్చేస్తూంది. కంటికి ఎక్కడా ఒక్క పిట్ట కూడా కనిపించడంలేదు. దూరాన్న ఉన్న నీటిపట్టునుంచి, బాతులు, నీటి కోళ్ళూ, కొంగలూ అరపులు గాలివాలున వినిపిస్తూన్నాయి.

మకార్ గుర్రంనోటిలోని కళ్ళెం తీసేసి, జీనుతాళ్లు ఒదులుచేసి, మేతకి ఒదిలేసేడు. అదీ, ఆతురతగా కురచగానున్న గడ్డిచిగుళ్లు కొరుకుతూ ముందుకు పోసాగింది.

అడవిబాతుల పిండు ఒకటి రొదచేస్తూ ఆ పాడుదిబ్బమీదుగా ఎగురుతూ వెళ్ళి నీటిపట్టున వ్రాలింది. మకార్ వాటికేసి పరధ్యాన్నంగా చూస్తూ విలబడ్డాడు. ఇవి అక్కడ వాలగానే అంతవరకు అక్కడనున్న కొంగలు పెద్ద రొదచేస్తూ ఆకాశంలోకి లేచాయి.

స్టెప్పీ అంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. మకార్ ఆ దిబ్బమీద చాలాసేపు కూర్చున్నాడు. కొంతసేపటివరకు గుర్రం సకిలిస్తూ ఆచాయల తిరుగుతూ మేస్తూండడం అతని చెవిని పడుతూనేవుంది. కాని దూరాన్నవున్న కొండలోయలో గడ్డి బాగా యెదిగియుండడంచేత క్రమంగా అటు పోయింది.

"ఇంటికి వెళ్ళగానే ఆండ్రీ, దేవిడోవ్‌ల దగ్గిర సెలవు తీసుకొని, పోలిష్ యుద్ధరంగాన్నుంచి వచ్చేటప్పుడు నేను తొడుగుకొన్న దుస్తులు ధరించి కాల్చుకు చచ్చిపోతాను. ఈ జీవితంలో యింక నాకు యేవిధమైన ఆశా లేనప్పుడు యెందుకింక ! నేనులేకపోతే ప్రపంచ విప్లవం ఆగిపోదు; దానికోసం పనిచేసేవాళ్లు అనేకమంది ఉన్నారు. నావంటివాడు యెవడో ఒకడు పోతేమాత్రం లెక్కేమిటి ? మకార్ బోర్లాపడుకుని పక్కనవున్న రుప్పలకేసి చూస్తూ అనుకుంటున్నాడు. "నేను చచ్చిపోయింతరువాత దేవిడోవ్, నగుల్నోవ్‌లవి పార్టీలోనుంచి అనవసరంగా గెంటేశాం పాపం; ఒకటోరకం కమ్యూనిస్టు. అతను చచ్చిపోయినంతమాత్రాన ఊరుకో

కూడదు. అతను దేనికోసం రాత్రింబగళ్ళు అదే ధ్యాసగా పలవరించేదో ఆ ప్రపంచ విప్లవంకోసం యింకా తీవ్రంగా పోరాడి సాధిస్తాము అను కుంటాడు బహుశా." తను చచ్చిపోయింతరువాత ప్రజలంతా చేరుతారనీ, వాళ్ళలో బేనిక్ మీసాలు ఒడేస్తూ 'మంచిఎని అయింది. ఇల్లాంటివాడికి ఇంతకంటె యెక్కువ చావు దొరుకుతుందా ? ఈద్ద్వేషాళ్ళైనా లేకుండా కుక్కలా దిక్కులేని చావు చచ్చేడు !' అంటాడని ఊహించుకున్నాడు.

"ఒరేయ్ ! నేను అప్పుడే చస్తాననుకుంటున్నావేమో ? అల్లా యెప్ప టికీ చావను ! ముందు నీవంటి వెధవలపని పట్టించి మరీచస్తాను." అను కొంటూ మకార్ పళ్ళు కొరికాడు. హఠాత్తుగా లేచి నిలబడ్డాడు. బేనిక్ జ్ఞప్తికి వచ్చేటప్పటికి అతని వెనకటి ఆలోచనలన్నీ యెగిరిపోయాయి. "అటువంటి తెలివితక్కువపని యెప్పుడూచెయ్యను నీవంటివాళ్ళనందరినీ నాశనం చేసితీరుతాను. తరవాత నేను యేమైనాసరే ! నేనుచస్తే చంకలు కొట్టుకుని ఆనందిద్దామనుకుంటున్నారేమో, అల్లా యెప్పటికీ జరగదు. పార్టీ సెక్రటరీ బహిష్కరించగానే అయిందా ? ఈ చల్లికలయిపోగానే రిజియనల్ కమిటీకి అప్పీలుచేస్తాను. అక్కడా న్యాయం జరగకపోతే ప్రొవిన్షియల్ కమిటీకి వెడతాను: అదీకాకపోతే మాస్కోవుంది ! వాళ్ళు కూడా నన్ను పార్టీలో చేర్చుకోకపోయినట్లయితే, బయటవుండే విప్లవ ద్రోహుల్ని అందర్నీ నాశనం చెయ్యడానికి నా శక్తివంచన లేకుండా పాటు పడతాను !" అనుకుంటూ గుర్రంకోసం చూసేడు.

అతనికి తనస్థితి మొదట అనుకున్నంత దుర్భరంగా లేదనితోచింది. గుర్రం కనిపించకపోవడంచేత అడావిడిగా కొండలోయకేసి పరుగెత్తాడు. అతని అడుగుల చప్పుడువిని పొదచాటున కూర్చున్న తోడేలు ఉలికిపడి లేచింది. ఒక నిమిషంసేపు అతనికేసిచూసి చెవులు రిక్కించి, తోక ముడిచి, లోయలోకి పరుగెత్తింది.

మకార్ దగ్గిరకి రాగానే గుర్రం తలెత్తిచూసింది. ముందరికాలికి కట్టిన కళ్ళెం పుటుక్కున తెగిపోయింది.

"దా ! దా !" అంటూ మకార్ నెమ్మదిగా దాన్ని పట్టుకోడానికి వెనకనుంచి వెళ్ళాడు. కాని అది అతనికేసిచూస్తూ ముందికి చరచరా

అడుగులు వెయ్యసాగింది. మకార్ దానివెనక పరుగెత్తాడు. కాని అది అందకుండా పరుగెత్తుతూ మధ్యమధ్య వెనకకాళ్ళతో తన్నుతూ ఊరివైపు పోవ సాగింది.

మకార్ తిట్టుకుంటూ దానివెనక్కాలె వెళ్లేడు. దోవ తెన్నులేకుండా అల్లాగే ఆ స్టెప్పీ అడ్డపడి గ్రామానికి దగ్గరగానున్న దున్నిన చేలదగ్గిరికి చేరుకున్నాడు.

గుఱ్ఱం తిప్పలుపెట్టడంచేత అతికోపంతో పొలాలు అడ్డపడి గబ గబాపోతూ, మకార్‌వంగి గుప్పెడుమన్ను చేతతీసుకున్నాడు. చచ్చిపోయిన తుంగమొక్కలూ అదీ అమన్ను ఎండకి వేగిపోయి వేడిగాఉంది. ఆభూమి చాలాకాలంనుంచి బీడుపడిఉంది. అందుచేత ఆయేడు నాలుగైదుచాళ్లు బాగా లోతుగా దున్ని, గుంటకతోలి అట్టేపెట్టేరు.

"అదును దాటిపోతూంది! ఆఖరికి ఇంతపనీ వృధా అవుతుం దేమో?" అనుకొంటూ అంతా కలయజూశాడు. ఇంకో రెండురోజులు ఇల్లా ఊరుకుంటే ఎందుకూ పనికిరాదింక. (అంతా అత్తీసరుపదును ఇది) ఆవు ఎదయినప్పుడు వెంటనే ఆబోతుని దాటించినట్లుగానే ఇదికూడా. అదునుచూసి విత్తనాలు చల్లకపోతే అంతావృధా. వెంటనేవెళ్లి అందర్నీ చల్లికలకి తరుమాలి ఒక్కవ్యక్తినికూడా వృధాగా కూర్చోనియ్యకూడదు. పెద్దపెద్ద అంగలువేసుకుంటూ గబగబానడుస్తూ, మధ్యమధ్య పరుగెత్తుతూ నగుల్నోవ్ గ్రిమాచీచేరాడు.

ముప్పైఅయిదో ప్రకరణము

స హా య ము

నగుల్నోవ్ ఊళ్ళోకి వచ్చేటప్పటికి ప్రజలంతా ధాన్యం ఇళ్ళకి మోసుకుపోవడంలో మునిగిఉన్నారు. లుబిషిన్ అతని బ్రిగేడుతోకూడా ఎక్కడో పొలాల్లో పనిచేస్తున్నాడు. గాదులచుట్టూ జనం తీర్థప్రజలా ఉన్నారు. ధాన్యం బస్తాల్లోకి పట్టడం. కాటావేసి లాగెయ్యడం నిమిషాల మీద జరిగిపోతూంది. వచ్చేబళ్ళూ - పోయేబళ్ళూ వీధి అంతా ఒక్కటే

అడావిడి. ఆడ మగ భేదంలేకుండా ఎవరు మొయ్యగలిగినన్ని వాళ్ళు బస్తాల తోనూ, తట్టలతోనూ, ఆఖరికి గుడ్డలతోనూ పోసుకుని మోసుకు పోతున్నారు.

ఈ దృశ్యం చూసేటప్పటికి నగుల్నోవ్‌కి పరిస్థితులన్నీ అర్థం ఆయాయి. జనాన్ని తోసుకుని కాటావైపుకి వెళ్ళాడు.

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామాయిచ్చిన ఇవాన్ బెటవ్‌శ్చికోవ్ కాటా దగ్గర నిలబడి ధాన్యం తూకంవేస్తూన్నాడు. అపోలన్‌పై స్కోవాట్‌స్కోవ్ దగ్గరే నిలబడి అతడికి సహాయం చేస్తున్నాడు. ఆ ప్రాంతంలో ఎక్కడా దేవిడోవ్‌కాని, రజ్మట్నోవ్‌కాని ఆఖరికి, బ్రిగేడు దళ సభ్యులు కాని ఎవ్వరూ కనబడలేదు. ఒక గుంపులో యాకోవ్ లూకుచ్ ముఖం కనబడిందికాని వెంటనే ఆబళ్ళచాటున ఎక్కడో నక్కిమరుగై పోయాడు.

"ఈధాన్యం పంచుకోడానికి ఎవరు పర్మిషన్ ఇచ్చేరుమీకు ?" అంటూ మకార్ బేట లశ్చికోవ్‌ని పక్కకి లాగేశాడు. ప్రజలంతా విశ్శబ్దంగా అతనికేసి చూస్తూన్నారు. "ఈధాన్యం అన్నీ తూకంవేసి పట్టుకుపొమ్మని ఎవడుచెప్పేడుమీకు ?" అదే తీవ్రతతో బెటలశ్చికోవ్‌ని అడిగేడు.

"...............…"

"దేవిడోవ్ ఎక్కడున్నాడు ?"

"ఏమో ఎవడికి తెలుసును; ఆదేపనా ఏమిటినాకు ?"

"అయితే మీకు పర్మిషన్ ఇచ్చినవాడెవడు ?"

కాటాదగ్గరే నిలబడ్డ డైమిడ్ చిరునవ్వునవ్వి చెమటతుడుచుకుంటూ "పర్మిషన్ ఒకరు ఇచ్చేదేమిటి; మాఅంతట మేమే తీసుకుంటున్నాము!" అన్నాడు పెడసరంగా.

"మీఅంతటమీరే ? అదీ - అల్లాచెప్పు !" రెండు అంగల్లో గాది మెట్ల మీదికి వెళ్ళి నిలబడ్డాడు. గాదిలోనుంచి ధాన్యం తోడుతున్నవాడిని ఒక్కపక్కపోటుతో ఎగరగొట్టి, తలుపుమూసేసేడు. "వెళ్ళిపోండి !

ఎవ్వడూకూడా ధాన్యం తీసుకువెళ్ళడానికి వీల్లేదు. ఎవడైనా ఈప్రాంతాన్ని నిలబడితే వాణ్ణి సోవియటు ప్రభుత్వం శత్రువుగా ఎంచుతాను."

"అబ్బో!" అన్నాడు వెటకారంగా, బండిలోబస్తాలు సర్దుతూన్న స్మోకీ.

అక్కడ ఉన్న కోసక్కులెవ్వరూ నగుల్నోవ్ అల్లా అంతట్లో వస్తాడని అనుకోలేదు. అతడు ఉదయాన్ని బయలుదేరి వెళుతూంటే ఊరంతా, బేనిక్‌ను కొట్టినందుకు నగుల్నోవ్‌ని విచారణచేస్తారనీ, అతన్ని పదవినుంచి తొలగించడమే కాకుండా ఖైదుకూడా వేస్తారనీ ప్రచారమయింది. నగుల్నోవ్ ప్రయాణం సంగతి తెలియగానే బేనిక్ చంకలుకొట్టుకుంటూ "నగుల్నోవ్‌మళ్ళీరాడు ఇంక. పెద్దశిక్షపడుతుందని ప్రాసిక్యూటరు నాతోచెప్పేడు. వెళ్ళనీ - ఈమాటుతో పీడవదిలిపోతుంది. పార్టీలోనుంచి బయటికి గెంటేస్తే అప్పుడు తెలుస్తుంది రైతుల్ని కొట్టటం అంటే ఏమిటో. పూర్వంకిమల్లే ఇప్పుడెక్కడ సాగుతుంది ఈజబర్దస్తీ" అంటూ చాటేడు.

అందుచేత, మకార్ రావడంతోటే అంతా విస్తుపోయేరు. కాని అతను గాదిమెట్లు ఎక్కి తలుపుని జేరబడి నిలబడేటప్పటికి వాళ్లు ఒక నిశ్చయానికి వచ్చేరు స్మోకీమాటవెంబడే నాలుగుమూలలనుంచీ నలుగురూ అందుకున్నారు:

"నీసోవియటు ప్రభుత్వం పని అయిపోయింది!"

"ప్రజాప్రభుత్వం!"

"ఇంకాచూస్తూ నిలబడతారేం!"

వస్తాదులా జబ్బలు ఊపుకుంటూ స్మోకీ అందరికంటె ముందు నగుల్నోవ్ వైపు దారితీసేడు. అతని వెనకాలే చాలమంది కోసక్కులు బయలుదేరారు. యాదాలాభాల వెడుతూ వెడుతూ రాయి ఒకటి చేత తీసుకున్నాడు ఓ కోసక్కు.

నగుల్నోవ్ ట్రౌజరు జేబులోనుంచి పిస్టలు బయటికిలాగి ఎవరికి ఎత్తేడు. స్మోకీ ఆగిపోయి, ముందుకి వెళ్ళడానికి తటపటాయిస్తున్నాడు.

మిగిలినవాళ్ళంతా కూడా ఆగిపోయేరు. నగుల్నోవ్ పిస్టలు ఎత్తుతే కాల్చి డానికి వెనుదియ్యడన్న విషయం వాళ్ళందరూ ఎరుగుదురు. అందుకు తగ్గట్టుగా మకార్ వాళ్ళని "ఏడుగురి ప్రాణాలు బలిపుచ్చుగుంటే కాని మిమ్మల్ని ఈ గాది దగ్గిరికి రానియ్యను. తెలిసిందా, ముందెవరు ? రండి!" అన్నాడు.

ప్రాణాలు ఒడ్డడానికి సిద్ధపడ్డవాళ్లు ఎవరూలేరు అక్కడ. తటపటా యిస్తూ అంతా అలాగే నిలబడ్డారు. ముందరికి అడుగు వెయ్యడానికి ధైర్యం లేక స్మోకీ ఆలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు. నగుల్నోవ్ పిస్టలు కిందికిదింపేడు.

"ఎవ్వరూ నిలబడవద్దు ఇక్కడ! వెంటనే వెళ్ళిపోవాలి. లేకపోతే కాల్చడం ప్రారంభిస్తాను."

ఆ మాట పూర్తి అయిందో లేదో; రయ్యిమని ఇనపచీల ఒకటి వచ్చి అతని నెత్తిమీదినుంచి దూసుగుని, వెనకనున్న గాది తలుపుకి తగిలింది. మకార్ తలకి గురిచూచి స్మోకీ స్నేహితుడు యిఫిమ్ త్రుబాచోవ్ విసిరేడు అది. కాని గురితప్పిపోవడంతో వెంటనే గభాలున కూర్చుని బండివెనక నక్కేడు. ఆ వెనువెంటనే గుంపులోనుంచి రాయికూడా ఒకటి తనవేపుకి రావడం చూసి నగుల్నోవ్ గాలిలోకి ఒకబారుకాల్చి మెట్లుదిగి గుంపువేపు పరుగెత్తేడు. గుంపు చెదిరిపోయింది. ఒకరినొకరు తోసుగుంటూ, కింద పడిపోయినవాళ్ళని తొక్కుకుంటూ పరుగెత్తారు.

"పరుగెత్తకండి! ఇంక అరుగుళ్ళే ఉన్నాయి." అంటూ అప్పుడే ఎక్కడినుంచో వచ్చిన బేనిక్ పారిపోతూన్నవాళ్లకి ధైర్యం చెప్పేడు.

మకార్ మళ్ళీ గాదిదగ్గిరికి వెళ్ళిపోయి గాదులన్నీ దృష్టికి అందు బాటులో ఉండేటందుకు క్రిందే నిలబడ్డాడు.

"ఎవ్వరూ దగ్గిరికి రావద్దు!" అని నెమ్మది నెమ్మదిగా కాటాదగ్గిరకి వస్తూన్న 'స్మోకీ' నీ, వాళ్ళనీ హెచ్చరించేడు. "దగ్గిరకి రావద్దని చెబుతూ న్నాను! వచ్చేరంటే కాల్చేస్తాను జాగ్రత్త!"

జనం అంతా గాదులకి 50 గజాల దూరంలో చుట్టూ నిలబడ్డారు. ఏదో మాయచేసి మకార్ని పట్టుకోవాలని ఇవాన్ బెటలిశ్చికోవ్, అట్మంచు

కోఫ్. మరిముగ్గురు కోసక్కులు ముందుకు పదిగజాల దూరంలో వచ్చి నిలబడ్డారు.

"కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్! పిస్టలు ఎత్తక ఒక్కసారి ఆగి నేను చెప్పేది వినండి." అన్నాడు బెటలశ్చికోవ్.

"ఇక్కడ నిలబడవద్దంటే యెందుకు వచ్చావు? అవతలకి పో!"

"ఇదిగో వెళ్ళిపోతున్నాము; అనవసరంగా అంత కోపపడతావెందుకు? మేము యీ ధాన్యం యెవ్వరితోను చెప్పకుండా పట్టుకుపోవడం లేదు..........."

"అయితే యెవర్ని అడిగి తీసుకువెడుతున్నారు?"

"ఎవరోకాని రిజియన్........ రిజియనల్ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిటీ నుంచి వచ్చి, పట్టుకుపొమ్మని చెప్పారు."

"ఆ మనిషియేడీ? దేవిదోవ్, రజ్మిట్నోవ్, యెవరూ లేరేమి యిక్కడ?"

"వాళ్ళంతా ఆఫీసులో వున్నారు."

"అంతా శుద్ధ అబద్ధం! ముందు యిక్కడినుంచి వెనక్కివెళ్ళి మరీ మాట్లాడు!

"మామాటలు నమ్మకం లేకపోతే యింకా వెళ్ళి కనుక్కోండి. మీకే తెలుస్తుంది. మీరు వెళ్ళనంటే వాళ్ళని యిక్కడికే తీసుకొస్తాము లేకపోతే, కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్ మీ బెదిరింపులకి జడిపేవా డెవడూలేడు యీ రోజుల్లో."

"ఆక్టే దగ్గరకురాకు! అడుగు ముందరికివేశేవంటే మాటదక్కదు. జాగ్రత్త! ఈ కామ్రేడూ గీమ్రేడూ తీసెయ్యి! ప్రభుత్వపు ఆస్తినిదోచుకోవడం ఎప్పుడైతే ప్రారంభించావో అప్పుడే నాకు గర్భశత్రువువన్నమాట. నా కంఠంలో ప్రాణంవున్నంతవరకూ సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని యెవడేవా అవమానిస్తూంటే ఊరుకోను."

బెటలశ్చికోవ్ యింకా యేదో చెప్పబోతూన్నాడు. సరిగ్గా ఆ సమయంలో గాదులవెనుకనుంచి దేవిదోవ్ వచ్చేడు. ఒళ్ళంతా కముకుదెబ్బ

లతో, గాయాలతో, కరుడుకట్టిన రక్తముతో కుంటుకుంటూ నెమ్మదిగా వచ్చిన అతన్ని చూడగానే నగుల్నోవ్‌కి అంతా అర్థం అయి, "ఆరి దొంగ వెధవ ! నన్ను మోసంచేద్దాం అనుకుంటున్నావా ? కొడతావేం మమ్మల్ని?" అంటూ వాళ్ళమీదకి ఉరికాడు.

బెటలశ్చికోవ్, అట్మంచుకోవ్ యెగిరిపోయారు. నగుల్నోవ్ వాళ్ళ మీదికి రెండుబార్లు వదిలేడు కాని తగల్లేదు. జీములస్కోకి దడి కర్ర ఒకటి ఊడపీకి సిద్ధం అవుతూన్నాడు. మిగిలినవాళ్ళుకూడా యెవరూ పారిపోక నిలబడి గుసగుస లాడుతూన్నారు.

"నేను ఉన్నంతకాలం మీరు సోవియటు ప్రభుత్వాన్ని యేమీచెయ్య లేరు. మిమ్మల్ని అందర్నీ కుక్కల్ని కాల్చినట్లు కాల్చిపారేస్తాను యేమను కున్నారో !" అని కేకేస్తూ మకార్ వాళ్ళవైపు పరుగెత్తాడు.

"చూస్తారేం !"

"ఒక్క ఆయుధంకనక ఉన్నట్లయితేనా !" యాకోవ్ లూకుచ్ చేతులు నలుపుకుంటూ వాపోయాడు.

"ఇంతమంది మొగాళ్లు వున్నారు యెందుకు - ఒక్కణ్ణి పట్టుకోలేక పోయినతరవాత !" మెరీనాపొయార్కోవా. వెనక జంకుతూన్న కోసక్కులిని, మకార్‌ని పట్టుకోమని ముందుకుతోసి, డైమిడ్‌ని జబ్బపట్టుకుని "భయపడ్డావా ? యెందుకింక నీ మొగతనం ?" అంది.

కోసక్కులందరు చెదరిపోయి నాలుగుమూలలనుంచి కమ్ముకుని వచ్చి మకార్‌మీదపడడానికి సిద్ధపడుతున్నారు. "మిలీషియా! మిలీషియా!" నాస్టియాదొనిట్‌స్కోవా ఒక్కతే వెర్రికేకవేసింది. అతివేగంగా గుర్రాల్ని పరుగెత్తించుకుంటూ గ్రామంవైపు వస్తూన్న రౌతులు యెదర గుట్టలమీద కనబడ్డారు గుర్రపుడెక్కల తాకిడికి ధూళి చిన్నచిన్న మేఘాల్లా పైకి లేస్తూ వుంది. అయిదు నిమిషాలయేటప్పటికి గాదులదగ్గిర దేవిడోవ్, మకార్ తప్ప ఒక్క పిట్టకూడలేదు. గుర్రపు డెక్కలధ్వని ప్రస్ఫుటంగా వినబడు తూంది. రౌతులంతా స్పష్టంగా కనబడుతూన్నారు. అందరికంటె ముందుగా పావెల్‌లుబిష్కిన్ తుమ్మగసిగ చేతపుచ్చుకుని లాప్షినోవ్ గుర్రంమీద వస్తున్నాడు. అతనిపక్కనే విపరీతమైన ఉద్వేగంతో అగాఫన్ డుబ్సీవ్

ఉరకలమీద వస్తూన్నాడు. వాళ్ళవెనక మిగిలినవాళ్ళంతా అనేక రకాల గుర్రాలమీద రెండు, మూడు, బ్రిగేడులకూలీలంతా అనుసరించివస్తున్నారు.

సాయంకాలానికి జిల్లా పట్టణంనుంచి మిలీషియా మనుష్యుడు వచ్చాడు. ఊరిబయట స్టెప్పీలో యెక్కడో తిరుగుతూండగా ఇవాన్ బెట లశ్చికోవ్‌ని, ఎఫ్రోలన్ పిస్కొవట్‌స్కోవ్‌ని, ఇఫిమ్ ట్రిబాభోవ్‌ని, అరెస్టుచేసేడు. ఇగ్నటియోనవ్‌ని ఆమె యింటిలోనే అరెస్టుచేసేడు. వాళ్ళ నందర్నీ సాక్షులతోసహా జిల్లాకి పంపించారు. స్కోకీ స్వయంగా గ్రామ సోవియటు ఆఫీసుకివచ్చి లొంగిపోయాడు.

"ఇదేమిటి - ఈవేళ ! ఏదోవుంది" అన్నాడు రజ్మెట్నోవ్.

స్కోకీ వెర్రినవ్వు నవ్వుతూ రజ్మెట్నోవ్ కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

"అవును, ముసుగులో గుద్దులాట ఎందుకింక - అమీ తుమీ తేల్చేసుకోక ? ఇప్పుడు ఎక్కడికి తీసుకువెడతారు నన్ను ?"

"జిల్లా పట్టణానికి."

"మిలీషియా ఏదీ ?"

"అంత కంగారుపడకు. ఇప్పుడే ఒకనిమిషంలో వస్తాడు. సోవియట్ ఛైర్‌మన్‌ని కొట్టడం ఏమిటో కోర్టులో తేలుతుంది తొందరపడకు."

"సరే దానికేం" అని స్కోకీ ఆవలిస్తూ "రజ్మెట్నోవ్ కళ్లుమూసుకు వస్తున్నాయి. మిలీషియా వచ్చేదాకా ఏదేనా కొట్టులోపెట్టి తాళంవెయ్యి. హాయిగా పడుకుని నిద్రపోతాను." అన్నాడు.

ఆ మరునాడు. ఎవరెవరు ధాన్యం ఎత్తుకుపోయినదీ కనుక్కొనడానికి ఆచోకీ తియ్యసాగేరు. మకార్ నగుల్నోవ్ ప్రతి ఇంటికి వెళ్ళి కనుక్కోసాగేడు.

"నువ్వు ధాన్యం ఏమైనా తీసుకువెళ్లేవా ?"

"ఆ తీసుగువెళ్ళేను."

"అవి మళ్ళీ ఇస్తావా ?"

"ఆ. ఇస్తాను."

"సరే - తీసుగురా." అని చరచర ఆ ఇల్లు వదిలి మరొక ఇంటికి దారితీసేడు.

సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వాలకి రాజీనామాలు ఇచ్చేసినవాళ్లు వాళ్ళకి రావలసినదానికంటే ఎక్కువ ధాన్యం తీసుకుపోయేరు. మళ్ళీ అవి అన్నీ వసూలుచేసినప్పుడు 20 పూడులు తీసుకుపోయినవాడు, 10, 15 పూడులకంటె ఎక్కువ ఇవ్వలేదు. పైగా ఆడవాళ్ళు, పిల్లలు తూచకుండా తీసుకుపోయినవి 100 పూడుల వరకు ఉంటాయి.

సాయంకాలానికి ఏమాత్రమోతప్ప ఇంచుమించుగా అన్నీ వసూలు చేసేసేరు. 20 పూడుల బార్లీ, ఏమాత్రమో జొన్నలూ మాత్రం అంతు దొరకలేదు. ఆ సాయంకాలమే రైతులందరికీ ఎవరి విత్తనాలు వాళ్ళకి ఇచ్చేసేరు.

రాత్రి భోజనాలయేక గ్రామస్తులందర్నీ పిలిచి పెద్దసభ ఏర్పాటు చేసేరు. గ్రామం అశేషజనం పోగడ్డారు. దేవిడోవ్ లేచి ఒకగంటసేపు మాట్లాడేడు,

"సోదరులారా! నిన్న కొంతమంది పెద్దమనుష్యులు ఎలా ప్రవర్తించేరో చూసేరా? దీనినిబట్టి చూస్తే వాళ్ళు కులకులవైపు మొగ్గుతున్నారన్నమాట! విత్తనాలకోసం అని జాగ్రత్తపెట్టిన ధాన్యం నిన్న ఎవరికి వారు అందినన్ని పట్టుకుపోయీ, బూడిదలో రిమ్మేసీ, నానాగత్తరి చేయడం చాలా సిగ్గుపడవలసిన విషయం. మీరందరూ, నన్ను చావకొట్టవలసిందని, ఆడాళ్ళని ఉసుకొల్పేరు. ఎంతకొట్టినా నేను ఏడవకపోవడంచూసి ఒకఆమె పాపం ఎంతోవాపోయింది!" దేవిడోవ్ గోడని జేరబడి నిలుచున్న ఏనియా దొనిట్సొక్కావాకేసి చూసేడు. దేవిడోవ్ తనపేరు ఎత్తేటప్పటికి చిన్న బుచ్చుకుని ముఖంచాటుచేసుకుంది. "ఎవరోకాదు, నువ్వే నన్ను తెగబాది, నేను ఎంతకీ నిన్ను ప్రాధేయపడకపోవడం చూసి, "ఎంతకొట్టినా మొద్దులా మాట్లాడడు!" అన్నావు."

సభలో అందరి దృష్టులు ఆమెమీదికి తిరిగేయి. ఆమెసిగ్గుపడి నిలువునా చచ్చిపోయింది.

"ఏం, అట్లాచూస్తావేం!" దేమ్కా ఉషాకోవ్‌కి అరికాలుమంట నెత్తికి ఎక్కింది.

"నడ్డిగోడనిపెట్టి రాసి వెల్లంతా పాడుచేస్తూంది!" అని అగాఫన్ డుబ్ట్సొవ్‌కూడా తన కోపాన్ని వెల్లడించేడు.

"సిగ్గుపడి వెళ్ళిపోకు! కొట్టే సాహసం ఉన్నదానవు మీటింగులో నిర్భయంగా నిలబడలేవూ!" అన్నాడు లుబిష్కిన్.

దేవిదోవ్ ఎక్కడా ఆగకుండా చెప్పుకుపోతూనే వున్నాడు.

"నాచేత 'దాసోహం' అనిపించాలని ఆమెఉద్దేశం. కాని బోల్షివిక్కులం. అల్లా లొంగుతామా. వెనక, అంతర్యుద్ధంలో 'జెంకర్లు' ఎన్నో బాధలుపెట్టారు. కాని నాదగ్గరనుంచి ఒక్కమాటకూడ లాగలేకపోయేరు! బోల్షివిక్కులు ఇంతవరకూ ఎవ్వరికీ భయపడి లొంగలేదు. ముందుకూడ అటువంటి పనిచెయ్యరు!"

"నిజం! నిజం!" అన్నాడు మకార్‌నగుల్నొవ్.

"శ్రామికవర్గ శత్రువుల్ని లొంగతియ్యడమే మాపని. దాల్లో మేము నెగ్గితీరుతాం!"

"ఒక్క మనదేశంలోనేకాదు. ప్రపంచంలో అంతటా కూడాను" అని మకార్ మళ్ళీ అడ్డంవచ్చాడు.

"నిన్న మీరు మన శత్రువులతోచేరి వాళ్ళకి మద్దత్తు ఇచ్చేరు. గాదుల్లో ధాన్యం దోచుకొని, నన్ను పట్టుకుబాది, రజ్మత్నొవ్‌ని నానా అవస్థల పాలుజేసిన మిమ్మల్నేమనాలి? రజ్మత్నొవ్‌ని పట్టుకులాక్కుపోతూంటే మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్ 'అడుగో నా సికుణ్ణి లాక్కుపోతున్నారు. పిశాచపు పీనుగ!' అంది. ఆ ఆడాళ్లు అంతా కలసి క్రాసు ఒకటి అతనిమెళ్ళో కట్టబోయేరు. కాని రజ్మత్నొవ్ దానికంగీకరించక వాళ్ళని తన్నీ, గుద్ది, ఎదిరించి, ఆతాడు తెంపేసేదాక వాళ్లు అతన్ని వదలిపెట్టలేదు. ఈపని చెయ్యడంలో మీ ఉద్దేశం ఏమిటి? అది ముమ్మాటికి తిరుగుబాటే! కోర్టు విచారణచేసి మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్ తల్లివంటివాళ్లందరికి తగినశిక్ష విధిస్తుంది."

"మా అమ్మ చేసినదానికి నేనేంచేస్తాను! ఎన్నిచెప్పినా ఆవిడ నా మాట వినదు. అందుకు ప్రతిఫలం అనుభవించనియ్యండి." అన్నాడు ముందరవరసల్లో కూర్చున్న మైకేల్ ఇగ్నటియోనవ్.

" కామ్రేడ్, చర్చిలు మూసేసినందుకు గోలచేస్తూన్నవాళ్ళ నన్నాను కాని, ఇందులో నీ విషయం ఏంలేదు. మనం మతం నాశనంచేస్తూన్నామని వాళ్ళ ఉద్దేశం. ఆ ఉక్రోషంకొద్దీ కమ్యూనిస్టుమెళ్ళో క్రాసు ఒకటికట్టి వాళ్ళ కడుపు దుగ్ధ తీర్చుకున్నారు కాని దానిలో ఏముంది! ఈ అల్లరికంతకీ కారకులైనవాళ్ళు అరెస్టు అయ్యేరు. కాని వాళ్ళ ననుసరించినవాళ్ళందరూ మాత్రం ఇకపైన అయినా బాగా ఆలోచించుకుని ప్రవర్తించడం మంచిది. ఎవరో ఇక్కడ 'నిన్న ధాన్యం తీసుకుపోయినవాళ్ళ నందర్నీ అరెస్టుచేసి, ప్రవాసానికి పంపించి, వాళ్ళ ఆస్థి ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంటుందన్న మాట నిజమేనా?' అని చీటీ వ్రాసిపెట్టేరు. అది అంతా వట్టి పుకారు. అలా ఎప్పటికీ జరగదు. బోల్షివికులు అంత క్రూరులుకారు. ఒక్క శత్రువుల్ని మాత్రమే క్రూరంగా శిక్షిస్తారు. కులకులమాట విని మీరు సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలోనుంచి వెళ్ళిపోయి, మమ్మల్ని కొట్టి ధాన్యం దోచుకుపోయినప్పటికి మిమ్మల్ని మా శత్రువులుగా భావించము. ఇంకా ఏమిచెయ్యడానికీ తోచక తటపటాయిస్తూ, తప్పటడుగువేసిన మధ్యరకపు రైతులు మీరంతా. మీకళ్లు తెరిపిస్తాముకాని శిక్షలు విధించం ఎప్పుడూ."

హాలంతా గుసగుసలు బయలుదేరాయి.

"మీరెవ్వరూ భయపడవలసిన అవసరంలేదు. ఇలా తలెత్తిచూడండి. నిన్న నన్నుకొట్టినందుకు ఏమీ అననుకాని, రేపటినుంచి మనం చల్లికలకి పొలాలికి పోయినప్పుడు మీరుకనక సరిగ్గా పనిచెయ్యకపోతే మాత్రం ఊరుకోను."

అంతా పకపకానవ్వేరు.

"భూమి అంతా మంచి పదునుమీద ఉంది. ఇటువంటి సమయంలో ఒక్కనిమిషంకూడా వృథా చెయ్యకూడదు. చల్లికలు అయేయంటే అంతా

తీరుబడే మనకి. ఒక్క ముక్క చెబుతావినండి. సోవియట్ ప్రభుత్వానికి అనుకూలురంతా రేపే పొలాలకిపోయి పనులు ప్రారంభించాలి. వ్యతిరేకులు గోళ్ళు గిల్లుకుంటూ కూర్చోవచ్చు. కాని రేపు వ్యవసాయపు పనులకి పోనివాళ్ళ భూములు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రము స్వాధీనపరుచుకుని వ్యవసాయపు పనులు ప్రారంభిస్తుంది."

దేవిదోవ్ వేదిక వెనక్కిదిగి తన స్థానంలో కూర్చున్నాడు.

"దేవిదోవ్! నీ హృదయంలోనూ, మాటల్లోనూకూడా అమృతం ఉందోయ్. క్రోధానికి, ప్రతిక్రియకి చోటేలేదు నీ మనస్సులో....ఇక్కడి వాళ్ళంతా సిగ్గుపడి నిలువున చచ్చిపోయేరు........ ఇంతటి ఉదార స్వభావుడిమీద దౌర్జన్యం తలపెట్టేమని తలలెత్తుకోలేకుండా వున్నారు. ఆడాళ్ళ మనస్సులుకూడా మార్చేసేవు" అన్నారు యెవరో అత్యుత్సాహంతో.

మర్నాడు ఉదయం 57 మంది సమిష్టి వ్యవసాయదారులు తిరిగి తమని చేర్చుకోవలసిందని దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నారు. తెల్లవారుఝామునే సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర దళాలు, ఇతర రైతులు అంతా యెవరి పనుల మీద వారు పొలాలకి వెళ్ళేరు.

గాదులదగ్గర ఒకిరిని విడచి ఒకర్ని నిత్యమూ కాపలావుంచాలని సలహాయిచ్చేడు. "ఆ - అవసరంలేదు" అంటూ నవ్వేసేడు దేవిదోవ్.

నాలుగురోజుల్లో సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు బీడుదున్ని సగము వరకు చల్లడం అయిపోయింది. ఏప్రియల్ 2 వ తారీఖునుంచి సమిష్టి క్షేత్రపు 3 వ దళము మరొకచోట దున్నడం ప్రారంభించింది. మొత్తం యిన్నిరోజులకి దేవిదోవ్ ఒక్కసారిమాత్రం ఆఫీసుకి వచ్చేడు. పని చెయ్యకలిగినవాళ్ళ నందర్నీకూడా పొలాలకి పంపేసేడు. ఆఖరికి బండి తోలే ముసలి భూకర్నికూడా రెండోదళంతో పంపేసేడు. అతను ఆ సాయంత్రమూ ఒకదళం దగ్గరనుంచి, మరొకదళం దగ్గరికి వెళ్ళి, వాళ్ల పనిచేస్తూన్నదీ లేనిదీ అజమాయిషీచేసి యెప్పుడో అర్ధరాత్రివేళకి ఇంటికి చేరుకునేవాడు.

ముప్పైఆరో ప్రకరణము

ఆదర్శము

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర కార్యాలయం ఆవరణ అంతా గడ్డితో పచ్చగా కన్నుల పండువుగా ఉంది. మధ్యాహ్నపుటెండ తీవ్రంగా కాస్తూన్నా, గాదిమీదనున్న గడ్డిమీది మంచుబొట్లు ఇంకా తళతళలాడుతూనే ఉన్నాయి.

మేక ఒకటి కాళ్ళు ఎడంగాపెట్టి నిలబడిఉంది. చిన్న మేకపిల్ల మోకాళ్ళమీదవంగి ఆతురతగా పాలుతాగుతూంది.

లుబిష్కిన్ చిన్న గుర్రపు తట్టుమీద దొడ్లోకివచ్చేడు. గాదిదగ్గిరనుంచి వెడుతూ, పైన కప్పుమీద నిలబడిచూస్తూన్న మేకని చేతిలోని కొరడాతో ఒక్కవిసురు విసిరి "అస్తమానం కుప్పఎక్కి తగలేస్తున్నావు. నిన్ను తగలెయ్యా! దిగవేం!" అన్నాడు. అతను ఎక్కిన గుర్రపుతట్టు మెడలోని చిరుగంట గణగణలాడుతూంది. అతనికాళ్ళు ఇంచుమించుగా నేలకు తగులుతున్నాయి.

వరండామీద నిలబడి, లుబిష్కిన్‌ని చూస్తూన్న డెమ్కా నవ్వుతూ "లుబిష్కిన్! అచ్చంగా నువ్వు గాడిదమీద ఎక్కి జెరూసెలం ప్రవేశించిన క్రీస్తులా ఉన్నావోయ్! ఏమీతేడాలేదు!" అన్నాడు.

"ముందు నువ్వొకగాడిదలా ఉన్నావు!" అంటూ లుబిష్కిన్ వరండాదగ్గరకి వచ్చేడు.

"కాళ్ళు నేలకి తగులుతున్నాయి, మోకాళ్ళలోకి తీయించేసుకోలేకపోయేవా!"

లుబిష్కిన్ అతనిమాటలు వినిపించుకోనట్లుగా గుర్రం దిగి, కళ్ళెం పక్కనే స్తంభానికికట్టి, "దేవిదోవ్ లోపల ఉన్నాడా?" అన్నాడు.

"ఆ, నీకోసమే కనిపెట్టుకు కూర్చున్నాడు. మూడురోజులనుంచి నిద్రాహారాలులేకుండా, 'లుబిష్కిన్ ఏడీ అతను లేకపోతే ఈప్రపంచమే శూన్యంగా ఉంది!' అని నీకోసం ఒక్కలా పలవరిస్తూన్నాడు"

"వాగుడు అంతకంతకు మితిమీరుతూంది. ఈమాటు నాసంగతి ఎత్తు! ఎముకలు విరిచేస్తాను జాగ్రత్త!!

చరచర లోపలికి పోతూన్న లుబిష్కిన్ చేతిలోని కొరడాకేసిచూసి దెమ్కా కిక్కురుమనకుండా ఊరుకున్నాడు

దేవిదోవ్, రజ్మటోప్నవ్, మరికొంతమంది ఆడవాళ్లు కూర్చుని, క్రెచీ ఏర్పాటుచెయ్యడం విషయమై అప్పుడే ఒక నిర్ణయానికి వచ్చేరు. ఆడవాళ్లు బయటికి వెళ్లిపోయేవరకు లుబిష్కిన్ బయటనే నిలబడితరువాత లోపలికి వెళ్ళేడు. బెల్టు బిగించకుండా, దుమ్ముతోకొట్లాడుతున్న అతని క్యాలికో షర్టు చెమటవాసన కొడుతూంది.

"నేను......." అని లుబిష్కిన్ ఏదో పార్రంభించబోతున్నాడు.

"ఏం వచ్చేవు ?"అన్నాడు దేవిదోవ్ కనుబొమలుయెత్తి.

"మా బిర్గేడులో పనిచేసేవాళ్లు 28 గురు ఉన్నారు. కానిఒక్కడూ పనిచెయ్యడు. ఒకడు యేటికితీస్తే, మరొకడు కోటికితీస్తాడు....... వాళ్ళ చేత యెలా పనిచేయించాలో నాకు అర్థం అవకుండావుంది. పందెర్ండు నాగళ్లమాతర్ం దున్నుతున్నాయి. వాళ్ళని నిర్బంధించి పనిచేయించవలసి వస్తూంది. అంతమందిలోను కోండార్ిట్ మైడియనోవ్ మాతర్ం ఒళ్ళు వొంచి పనిచేస్తాడు. మిగిలినవాళ్ళు అందులోనూ అకిమ్ బెష్లిక్బోప్నవ్, షేమోకాకుఝిస్కోవ్, అటమంచుకోవ్ మొదలైనవాళ్లు ఏమీ చెయ్యడం లేదు. నా పార్ిణాలుతీస్తూన్నారు ఒక్క కొండర్ిదున్ని, చుట్టలు కాల్చు కుంటూ చతికిలబడతారు. ఇంక వాళ్ళని కదపడం మన తరంకాదు."

"రోజుకి నువ్వు యెంత దున్నుతూన్నావు ?"

"మైదనికోవు, నేనుమాత్రం రెండు ఎకరాలవరకుదున్నుతున్నాము. కాని మిగిలినవాళ్లు ఒకటింపాతికకంటె దున్నడంలేదు. ఇలాగే పనిసాగుతే మన చల్లికలు యెప్పటికి పూర్తి అవుతాయి ?"

దేవిదోవ్ మాట్లాడకుండా చేతిలోని పెనిసిలు తిరగేసి బల్లమీద వాయించేడు.

"అయితే యిప్పుడు నువ్వు యెందుకు వచ్చినట్లు ? వీలయినంత పనే చెయ్యండి అని మాచేత అనిపించుకుని వెడదాం అనా ?" దేవిదోవ్ కళ్లు కోపంతో మెరిసేయి.

"అందుకని రాలేదు" అని సమాధానం యిచ్చేడు. "ఇంకా పను ష్యుల్ని, అరకల్ని యిస్తారని వచ్చేను. ఈ వేళాకోళం చెయ్యడంకేం - అందరికీ తెలుసును."

"ఆమాట నిజమే నాకూ తెలుసును. కాని పనిచెయ్యడం మాత్రం తెలియదు మళ్ళీ బ్రిగేడు లీడరు (దళనాయకుడు) వు కూడాను ; సోమరి పోతుల్ని యెలా అదుపులోవుంచాలో తెలియదు. వాళ్ళకి తోచినట్లు వది లేసి క్రమశిక్షణ యేర్పాటుచెయ్యకపోతే యెలా లొంగుతారు ?"

"ఆ క్రమశిక్షణ నువ్వు యేర్పాటుచేద్దువుగాని చూస్తాను. ఈ గొడ వంతా అటమంచుకోవ్ లేవతీస్తున్నాడు. చాటుగా అందర్నీ నామీదకు ఉసి కొల్పి, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్ని వదిలెయ్యమని పురిగొల్పుతున్నాడు. పోనీ అతన్ని తరిమేద్దాం అంటే మిగిలినవాళ్ళనికూడా తీసుకుపోతాడు. ఈ విషయాలన్నీ చూడగా, తప్పు నామీదపారెయ్యడం ! వట్టి సోమరి పోతుల్ని, తుంటరుల్ని నాకు వప్పచెప్పి, పనిచెయ్యలేదంటే యెలాగ ? ముసలి ఛూకర్ యెందుకు ? ఆ ముసిలివాగుడు పిట్టని అరక దున్నడాని కంటె పిట్టల్ని తోలడానికిపెడితే నయం. కాని వాణ్ణి నాకు అంటగట్టేవు. ఎందుకు ? అరక దున్నలేడు, బండి తోలలేడు. అతనుతోలుతే ఎడ్లు ఒక్క అడుగుకూడ ముందుకు వెయ్యవు. అరకతో ఒక చుట్టు తిరిగివచ్చేటప్ప టికి నాలుగుసార్లయినా పడతాడుక్రింద. బూట్లు సరిగా కట్టుకొనడానికని, ఏ కాలుకిగాని, చేతికిగాని గాయం తగులుతే చూసుకొనడానికని, వంకపెట్టి నిలబడుతూంటాడు. ఆ చుట్టుపట్ల జనం అంతా అతనిచుట్టూ మూగుతారు. అదేనా పని ? కాలికి దెబ్బతగిలిందని నిన్న అతనిని వంటపనికి నియమిం చేము. అందుకు వుపయోగంలేదు అతను. మాంసం కొంత యిస్తే అది అతను వండుకుతినేసి, అన్నింటిలోనూ ఉప్పు యెక్కువవేసి పాడుచేసి, పైగా యేవోతీసుకువచ్చి వండేడు. అలాంటివాడితో నేను ఏంచెయ్యను ?"

లుబిష్కిన్ పెదవులు చలించేయి. "ఈ పదవినాకు అక్కరలేదు. ఇటు వంటి వాళ్ళచేత పనిచేయించడం నావల్లకాదు."

"తీసెయ్యవలసివస్తే మేమే తీసేస్తాములే నిన్ను. ప్రస్తుతం నీ పని లోకి వెళ్ళు. ఈ సాయంకాలానికి 30 యకరాలు దున్నేటట్లుచూడు. వాళ్ల చేత పనిచేయించడం నీకు చేతకాకపోతే కంగారుపడకు. ఇంకో రెండు గంటల్లో నేను వచ్చిచూస్తాను. ఇంకవెళ్ళు!"

లుబిష్కిన్ తలుపు జేరవేసి, వరండా మీదికివెళ్ళేడు. ఒక్క నిమిషం నిలబడి, గుర్రం యెక్కేడు.

"కామ్రేడ్ లుబిష్కిన్, యేమాత్రం దున్నేరు?"

"ఎంతో కొంత దున్నేము — నీ కెందుకు?"

"అవునులే, నాకు అవసరంలేదు.........ఇలా చూడు, నీకు ఒక్క పర్యాయం గట్టిగా బుద్ధి చెబుతేకాని లాభంలేదు."

లుబిష్కిన్ గుర్రంమీద కూర్చునే వెనకతిరిగి, పిడికిలి బిగించి బెదిరించేడు.

"దగ్గిరకిరా, ఆ బుద్ధి నీకే చెబుతాను. మహాపొగరుగా వుంది నీపని."

దేమ్కా తుభుక్కుని వుమ్మేసేడు

"ఒకడాక్టర్ని తీసుకువస్తాను. కొంచెం చికిత్సచేయించు మీవాళ్ళకి త్వరగా దున్నేటందుకు" అన్నాడు.

లుబిష్కిన్ మాట్లాడకుండాగుర్రాన్ని దౌడుతీయించివెళ్ళిపోయాడు. ఇంతలో దేవిదోవ్ వరండా మీదికి వచ్చి దెమ్కాతో తొందరగా,

"నేను రెండవదళంతోకూడా వుంటాను కొద్దిరోజులు. నువ్వు చూస్తూండు యిక్కడి పనులు. క్రెచీ నిర్మాణం యెలాజరుగుతూందో చూస్తూండు. మూడవదళానికి 'ఓట్లు' ఏమీ యివ్వకు, తెలిసిందా? అవస రం అయితే వెంటనే నాకు కబురుచెయ్యి. గుర్రాన్ని ఒకదాన్ని సిద్ధంచేసి, రజ్మత్నోవ్‌కి కబురుచెయ్యి. నా బసలో వుంటాను."

"మాదళంకూడా లుబిష్కిన్ దళంకి సహాయంగా వెళ్ళి పని త్వరగా ముగించుకువస్తే వీలుగావుంటుందనుకుంటాను." అన్నాడు డెమ్కా.

"వాళ్ళకి సహాయంగా యెవ్వరూ వెళ్లొదు. వాళ్ళుపూర్తిచేసుకోవలసిందే. ఇప్పుడు నేను వెళ్ళి తొందరపెట్టి ప్లానుప్రకారం పనిపూర్తి అయేటట్లు చూస్తాను."

'డ్రోజ్కి'(బండి) తోలుకుని రజ్మత్నోవ్ దేవిదోవ్‌ని యెక్కించుకు వెళ్ళడానికి అతని బసదగ్గరకి వచ్చేడు. అప్పటికప్పుడే దేవిదోవ్ చంకలో ఏదో కట్టబెట్టుకుని గుమ్మంలో నిలబడి వున్నాడు.

"ఎక్కు. చంకలోది ఏమిటి?"

"గుడ్డలు"

"ఎందుకు?"

"ఎందుకేమిటి? ఒకజత బట్టలు తెస్తున్నాను"

"ఇప్పుడు తిరిగివచ్చేదానికి అవి యెందుకు?"

"బండిపోనియ్యి; ఇంకా చూస్తావెందుకు? దున్నడం పూర్తి అయేవరకు దళాలతోకూడా వుంటాను. ఒక్కజత గుడ్డలయినా లేకపోతే యెల్లాగ?"

"మతి చలించలేదుగదా, నీకు? దుక్కిపూర్తి అయేవరకు అక్కడ యేంచేస్తావు?"

"నేనుకూడా దున్నుతాను"

"ఆఫీసుపని అంతా వదిలేసి దున్నడానికి వెడతావా? చాలాబాగుంది"

"త్వరగా పోనియ్యి"

"అంత హడావిడి యెందుకు?" రజ్మత్నోవ్‌కి అంతా అగమ్యగోచరంగా వుంది. "నువ్వులేకపోతే అక్కడ పని అడ్డుతుందా? వాళ్ళచేత పని చేయిస్తూ, సలహాయిస్తూ నడిపించాలికాని, నాగలిపడితే యేమవుతుంది? సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు ఛైర్‌మన్‌వుకూడాను నువ్వు........"

"వేగంగా పోనియ్యి. నాకు నీసలహా అవుసరంలేదు. మొదట కమ్యూనిస్టునీ, తరువాత ఛైర్‌మనునీను, నేను. దుక్కిసరిగా జరగడంలేదు. చూస్తూ ఆఫీసులో కూర్చోనానేను?"

"సరే, నీకు తోచినట్లుచెయ్యి; నాకెందుకు? ఏం - కదలవేం! కునికిపాట్లు పడుతూన్నావా?" రజ్మట్నోవ్ గుర్రాన్ని రెండుకొట్టాడు. గుర్రం అకాత్తుగా వేగం హెచ్చించడంతో దేవిదోవ్ వెనక్కి తూలేడు. మోచెయ్యి కమ్మికి తగిలి 'అబ్బా' అన్నాడు.

వూరుదాటివెళ్ళాక రజ్మట్నోవ్ బండి వేగం తగ్గించేడు

"దేవిదోవ్, చదవెయ్యగా వున్న మతికూడా పోయినట్లుందే నీ వ్యవహారం?" అని మళ్ళీ ప్రారంభించేడు. "వాళ్ళను కొంచెం అదమాయించి, పనిసాగేటట్లుచూచి లేదిరా. దున్నడం పెద్ద గగనంకాదు. సేనానాయకుడు యెప్పుడూ యెదర వుండకూడదు. వెనకనుంచి తెలివితేటలు వుపయోగించి నడిపిస్తూండాలి; అదీ నా సలహా."

"నీకొక్క నమస్కారం, అంతటితో కట్టిపెట్టు. ఎలా పని చెయ్యాలో చేసి చూపించాలి వాళ్ళకి. అదీ నడిపించడం అంటే. మొదటి దళం, మూడోదళం వాటి వాటి పనులు పూర్తిచేసేసేయి. రెండోదళం వెనకపడిపోయింది. లుబిష్కిన్‌కి చేతకాకపోయింది. అటువంటి పరిస్థితుల్లో మనం దగ్గరవుండి వాళ్ళచేత పనిచేయించాలి. అంతేకాని ఆఫీసులో కూర్చొని ఆర్డర్లు జారీచేస్తే లాభంలేదు. అందుచేతనే నేను వెడుతూన్నది కూడాను."

"మొదటిదళం పని పూర్తి అయిందికనక రెండునాగళ్ళు పంపు, సకాలంలో పని పూర్తి అయేటట్లు."

"మనుష్యులు మరీ?"

గుట్టలవరకూ యెవరూ మాట్లాడలేదు. ఆకాశంమీద మేఘాలు అక్కడక్కడ చేరుతున్నాయి. క్రమంగా సూర్యుడు మేఘాలచాటున మరుగుపడ్డాడు.

స్టెప్పీలో ఒక గడ్డిపరకకూడా లేక అంతా నల్లగావుంది. వర్షం కావాలి, యిప్పుడు. అకాత్తుగా గాలిదుమారం ప్రారంభమయింది. క్రమంగా చినుకులు పడసాగేయి. వర్షపుచినుకులకు రోడ్డుమీది దుమ్ము తడిసి బండి చక్రాలకు అంటుకుంటూంది. మేఘాల క్రిందుగా గాలివాలున రెక్కలుజాపి కాకి యెగురుతూంది. తళుక్కున మెరిసిన మెరుపుకు ఆ కాకి అరుస్తూ,

విటూరుగా భూమివైపు తిరిగింది. నేల వందగజాలు వుందనగా మళ్ళీ యెదరకి తిరిగి రెక్కలు ఆడిస్తూ వెళ్ళిపోయింది. అప్పుడే పెద్ద వురుము ఒకటి వురిమింది.

దూరంగా రెండవదళం మకాం పాకలు కనిపిస్తున్నాయి. ఇంతలో యెదర సొలోపులో వారివైపు ఒకవ్యక్తి కంగారుగా వస్తూండడం కనిపించింది రజ్మట్నోవ్‌కి. అతను దోవవదిలి అడ్డంగా పరుగెడుతున్నాడు. ఆంద్రీ గుర్రాన్ని అతనివైపు తిప్పేడు. కొంతదూరాన వుండగానే అతనిని ఘూకర్‌గా గుర్తించేడు. ఘూకర్ కూడ బండివైపు వచ్చేడు. అతని వాలకం చూస్తే యేదో సంఘటన జరిగినట్లు తోస్తుంది. వర్షానికి అతనిజుట్టు తలకి అంటుకుపోయింది. ముఖంలో భయోద్వేగాలు కనిపిస్తూండడంచూసి, రెండోదళంలో యేదో గలభా జరిగివుంటుందనుకున్నాడు దేవిదోవ్.

"ఏమిటి సంగతి ?"

"ప్రాణాలు గుప్పెట్లోపెట్టుకు పరుగెత్తవలసివచ్చింది." ఘూకర్ ఒగర్చేడు. "చంపెయ్యడానికి సిద్ధపడ్డారు........"

"ఎవరు ?"

"లుబిష్కిన్ - వాళ్లూ"

"ఎందుకు ?"

"ఏమో యెందుకో! భోజనంచేస్తూ పులుసునుగురించి కేకలు ప్రారభించేరు. కోపం ఆగక నేను యెదురుకున్నాను. లుబిష్కిన్ పెద్ద కత్తి తీసుకొని మీదపడ్డాడు. నిజంగా వాళ్ళకు దొరకకుండా పారిపోయి వచ్చేసేనుకాని, లేకపోతే ముక్కలకిృంద నరికేసివుందురు."

"సరే. వూళ్ళోకివెళ్లు; తరువాతచూద్దాం" అని దేవిదోవ్ ఒక్క విట్టూర్పు విడిచాడు.

కాని, అరగంట కిృతం నిజంగా జరిగినది యిది. అంతకిృతం రోజు సాయంకాలం ఘూకర్ వంట పాడుచేసేడు. ఇకనుంచి బాగావండి 'రెడ్‌మార్కు' తెచ్చుకోవాలనుకున్నాడు. రాతిృ వూళ్లోకి వచ్చేసేడు. వుదయాన్నే యింటిదగ్గరనుంచి సంచి తీసుకుని బయలుదేరేడు. దోవలో కాృస్నోకుటోవ్ దొడ్లోకిదూరి గడ్డి మేటివార యెవరికీ కనబడకుండా

దాగేడు. అతను వేసినప్లాను యిది: గింజలు యేరుకుతినేటందుకు యే కోడి అయినా అటువస్తుందనీ, వెంటనే దానిని పట్టుకొని, పీకనొక్కి, సంచిలో దాచేసి, తీసుకుపోయి పులుసు వండిపెట్టి, రెండవదళంచేత మెప్పుపొందాలని. గాలికూడా గట్టిగా వదలకుండా అతను అలాగే కూర్చున్నాడు చాలసేపు. కాని ఒక్క కోడిపిల్లకూడా అతనికి అందుబాటులోకి రాక దూరదూరంగా తిరుగుతున్నాయి. ఇంకలాభంలేదని ఛూకర్ "ట్వీట్ ట్వీట్ ! ట్వీట్ !" అని పిలవసాగేడు. ఆ ప్రాంతంలోనేవున్న క్రాస్నోకుటోవ్ అది విని చూడడానికి వస్తున్నాడు. కోళ్లుకూడా ఛూకర్ వున్నచోటికి వచ్చేయి. ఎవరిదో ఒకచేయి ఒక కోడిపెట్ట కాళ్ళుపట్టుకుని లాగెయ్యడం కనుపించింది క్రాస్నోకుటోవ్‌కి. రెప్పపాటుకాలంలో ఛూకర్ దాని పీక నొక్కేసి సంచిలో పెట్టేసేడు. "ఏంచేస్తున్నావిక్కడ ?" అని అడిగేడు క్రాస్నోకుటోవ్. అతనిని చూడగానే ఛూకర్ కంగారుపడి చేతిలోసంచి వదిలేసేడు. నెత్తిమీది టోపీతీసి "అఫనాసీ పెట్రోవిచ్, ఆరోగ్యంగా వున్నావా !" అన్నాడు అసందర్భంగా. "ఆ, నీ దయవల్ల. కోళ్ళనిచూస్తున్నావా ?" అన్నాడు క్రాస్నోకుటోవ్. "ఆఁ. అవును. దోవను పోతూంటే ఆ కోడి కనపడింది. ఎన్నిరంగుల ఈకలు వున్నాయోదానికి ! పరిశీలనగా దగ్గిరనుంచి చూద్దాం అని వచ్చేను. పట్టుకుని చూడాలనుకుంటున్నాను. అంత అందమైనదానిని యెప్పుడూ చూడలేదు నేను."

క్రాస్నోకుటోవ్ దగ్గర ఛూకర్ తెలివితేటలు పనికివచ్చేయికావు. "ఈ మాయలు నాదగ్గరా ! చూడడానికివస్తే పట్టుకుని సంచిలో పెట్టడం యెందుకు ? ఎవరికోసం యెత్తుకుపోతున్నావో చెప్పు వాటిని." ఇంక గత్యంతరంలేక అంతా చెప్పేసేడు ఛూకర్. "సరే, తీసుకెళ్ళు. అందులో తప్పేముంది ? ఆ ఒక్కటీ చాలకపోతే యింకొకటికూడా తీసుకుపో. దీన్ని తీసుకువెళ్ళకు, గుడ్లు పెడుతూంది; అదిగో దాన్ని తీసుకుపో. ఎవరికీ కనబడకుండా త్వరగా వెళ్ళిపో. చూస్తే చిక్కొస్తుంది."

ఈ మాటలు వినేటప్పటికి పట్టరాని ఆనందం కలిగింది అతనికి. ఇంకోదాన్నికూడా పట్టుకుని తీసుకుపోయేడు. ఇంకో రెండు గంటలలో రెండవదళం మకాముకి చేరేడు. లుబిష్కిన్ పూళ్ళోనుంచి వచ్చేటప్పటిక్కి

పులుసు ఉడుకుతూంది. కళపెళలాడుతున్న పులుసులో మాంసపుముక్కలు పైకి కిందికి తిరుగుతున్నాయి. ఛూకర్ ప్లాను చక్కగా నెరవేరింది. కాని అతను ఒక్కదానికి భయపడుతున్నాడు. మంచినీళ్ళకి దూరం వెళ్ళలేక దగ్గరలోవున్న గుంటలో నీళ్ళతో వండుతున్నాడు పులుసు పసరుపట్టి వున్న నీళ్ళవల్ల పులుసుకూడా వాసన వేస్తుందనుకున్నాడు. భోజనం చేసేటప్పుడు పులుసు బాగులేదని యెవ్వరూ అనలేదు సరికదా, చాలా బాగుందని కళాయిలో పులుసు అంతా అవగొట్టేసేరు. దళనాయకుడు లుబిష్కిన్ "నా జీవితంలో యెప్పుడూ యిలాటిపులుసు తినలేదు అందరితరపున నేను ఛూకర్‌ని అభినందిస్తున్నాను" అన్నాడు

పులుసు అంతా అయిపోవచ్చింది ఇంకా తృప్తితీరక కొంతమంది అడుగునవున్న ముక్కలకోసం గరిటెతో వెతుకుతున్నారు. ఆ వెతకడంలో లుబిష్కిన్‌కి ఒకముక్క దొరికింది. దానిని అతను తినబోతూ నోటివరకూ వెళ్ళేక అకాత్తుగా ఆగి ఆ ముక్కకేసి తేరి పారచూసేడు.

"ఛూకర్ ! ఏమిటిది ?" బాగా వుడికిన తెల్లటి మాంసపుముక్కను చూపిస్తూ లుబిష్కిన్ కోపంతో,

"బహుశా, రెక్క అయివుంటుంది." అన్నాడు ఛూకర్ ప్రశాంతంగా. లుబిష్కిన్ ముఖం కోపంచేత క్రమంగా జేవురించింది.

"రెక్కా యిది ! ఏదీ చూడు."

"ఏమిటో గోళ్ళలావున్నాయి—బాబోయ్ !" ఒక ఆమె చూసి,

"నోటికివచ్చినట్లల్లా అసహ్యంగా మాట్లాడకు. రెక్కకి గోళ్ళు యెల్లావుంటాయి ?" అంటూ చేతిలో స్పూను క్రిందపడేసి చూసేడు. ఒణుకుతూన్న లుబిష్కిన్ చేతిలో చిన్న చిన్న వేళ్ళలావున్న మాంసపుముక్క ఒకటి వుంది.

"కప్ప అయివుంటుంది." అన్నాడు అకిమ్‌బెష్కిచ్నోవ్. ఆమాట వినేటప్పటికి ఒకామెకి అసహ్యంచేత వాంతి రాబోయేటప్పటికి నోటికి చెయ్యి అడ్డంపెట్టుగుని బయటికివెళ్ళిపోయింది. మైదనికోవ్, తెల్లబోయి చూస్తూన్న ఛూకర్‌కేసి చూస్తూ కడుపు చెక్కలయ్యీ నవ్వసాగేడు. "ఓహో ! ఎల్లాంటి వంటవాడు దొరికేడండీ, మనకి. మన అదృష్టం"

అన్నాడు. "నవ్వుతారెందుకు ? ఛూకర్‌కి గట్టిగా బుద్ధిచెప్పాలి ఒకసారి!" అన్నాడు అకిమ్‌బేష్కి-చ్నోవ్.

"పులుసు కళాయిలోకి కప్ప యెల్లావచ్చింది ?" లుబిష్కిన్ ఆశ్చర్యంగా అన్నాడు.

"ఈ పక్కనేవున్న గుంటలో నీళ్ళు తెచ్చివుంటాడు. దాల్లో ఏమి వుందోకూడా చూడలేదు.

"ఛీ! ఎన్ని యేళ్ళువచ్చేయి నీకు! కప్పలు పులుసువండి పెడతావా!" అంది అనిష్కా, "ఇప్పుడు నేను కడుపుతోవున్నాను. నువ్వు చేసిన ఈ పనికి ఏమైనా తేడావస్తే......" అంటూ ప్లేటులో మిగిలిన పదార్థం ఛూకర్ ముఖాన వేసికొట్టింది.

వెంటనే పెద్దగోల బయలుదేరింది. ఆడవాళ్ళంతా కొట్టేటట్లు ఛూకర్ మీదికి వచ్చేరు.

"ఆగండి! అది కప్పకాదు. క్రైస్తుసాక్షిగా అది కప్పకాదు."

"అయితే అదియేమిటి ?" అవి అడిగింది అనిష్కా.

"ఏమీ కాదు. వూరికే అల్లా కనిపిస్తూంది అంతే మీకు." అవి తప్పించుకో చూసేడు. కప్ప కాకపోతే తినమని లుబిష్కిన్ యిస్తే అంగీకరించలేదు. బహుశా ఆ విషయం అంతటితో ఆఖరయే వుండును, ఛూకర్ మాట్లాడక వూరుకుంటే.

"అది ఓస్టెర్ కాని కప్పకాదు. ఒక్కరుకూడా తెలుసుకోలేక పోయేరు."

"ఏమిటి ?" అంది ఒకామె.

"ఓస్టెర్, నిజంగా చెబుతూన్నాను. కప్ప తినకూడదుకాని, ఓస్టెర్ చాలామంచిది. మా బంధువు ఒకడు జనరల్ ఫిలిమోనోవ్ దగ్గర ఆర్డర్లీగా వుండేవాడు. అతడు చెప్పేడు. వందలకొలది తినేసేవాడట ఫిలిమోనోవ్. బతికివున్న వాటినికూడా మింగేసేవాడట. మీ అదృష్టంచేత దొరికిందికాని, జమిందార్లు, ధనవంతులు తినేది మీకు దొరుకుతుందా! ఎంతతంటాలుపడ్డానో దానికోసం,"

ఈ వాగుడుచూచిలుబిష్కిన్ కోపం పట్టలేకపోయేడు. దగ్గరనే వున్న పులుసుగరిటెతీసి లేచేడు.

"ఏమిటి! కప్పలువండిపెట్టి పైగా పేలుతున్నావు? అక్కడ నిలబడు." అన్నాడు.

ఛూకర్ లుబిష్కిన్ చేతిలోవున్నది కత్తి అనుకున్నాడు. అక్కడ నిలబడితే ప్రాణాలుదక్కవని బయపడి వెనకతిరిగికూడ చూడకుండా పరుగెత్తేడు.

దేవిదోవ్ ఛూకర్‌ని పంపేసి, తొందరగా పోనిమ్మని రజ్మట్నోవ్‌కి చెప్పేడు. రెండవదళం మకాందగ్గరకు వచ్చేటప్పటికి అక్కడ యెవ్వరూ లేరు. వర్షం విడవకుండా కురుస్తూనేవుంది. గ్రిమాచీనుంచి దూరానవున్న కొండలవరకు ఆకాశంలో యింద్రధనస్సు వ్యాపించివుంది. రజ్మట్నోవ్‌ని అక్కడే దిగవిడచి దేవిదోవ్ రెండవదళం పనిచేస్తున్నచోటికి బయలు దేరేడు. అరకలు వదిలేసిన యెడ్లు మేస్తున్నాయి. మకాములోకి వెళ్ళడానికి బద్ధకించి, అకిమ్‌బెష్లిట్నోవ్ నెత్తిమీద కోటు కప్పుకొని పడుకున్నాడు. దేవిదోవ్ అతనిని తట్టి లేపి యెందుచేత దున్నడంలేదని అడిగాడు.

అకిమ్ తప్పదు అన్నట్లుగా లేచి, ఆవలించాడు.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, వర్షంలో దున్నకూడదు. ఆవిషయం మీరు యెరగరా? మెడమీద వర్షంపడి కాడి రాపాడుతే పుండు పడుతుంది భుజం అంతా. దానితో యెద్దు యెందుకూ పనికిరాకుండాపోతుంది." దేవిదోవ్ అనుమానంగా చూస్తుంటే ఆ విషయం ఆపేసి, యిలా సలహాయిచ్చాడు: "అక్కడవాళ్ళు యిద్దరూ కొట్టుకుంటున్నారు. వెళ్ళి విడతియ్యండి. కోండ్రాట్ అరక వదిలెయ్యమంటాడు. అటమంచుకోవు "దగ్గరకు రాకు. నా యిష్టంవచ్చినట్లు చేస్తాను. చెప్పడానికి నీవెవరు?" అంటాడు. అందు కని పేచీపడుతున్నారు."

దేవిదోవ్ అకిమ్ చూపించినవైపు చూసేడు. దూరంగా యేదో గందరగోళం జరుగుతున్నట్లే కనబడింది. మైదనికోవ్ చేతిలో యినప పూచవుంది. అటమంచుకోవ్ అతనిని ఒకచేతితో యెడ్లదగ్గరనుంచి వెనుకకు గెంటుతూ, రెండవచెయ్యి పిడికిలి బిగించి నడ్డివెనుక పట్టుగున్నాడు.

చాలా దూరాన వుండడంచేత వాళ్ళమాటలు వినపడడంలేదు. వేగంగా అటు వైపు పరుగెత్తి ఇంకా దూరంగా వుండగానే కేకేశాడు.

"ఏయ్! ఆగండి; ఆగండి!!

"దేవిడోవ్, చూడండి ఏంచేస్తున్నాడో! వర్షంలోకూడా దున్నుతానంటున్నాడు. ఎడ్లమెడలు పుళ్ళుపడతాయి వద్దు, అన్నా వినడంలేదు. పైగా తిడుతున్నాడు." అంటూకోంద్రాట్ ఇనపవూచ అటమంచుకోవ్ మీదకు యెత్తాడు.

అంతక్రితం వాళ్ళిద్దరూ కొట్టుకున్నట్లున్నారు. మైదనికోవ్ నుదురు మీద దెబ్బ కనుపిస్తూంది. అటమంచుకోవ్ కోటు చిరిగిపోయింది. అతని పెదవికి దెబ్బతగిలి రక్తం కారుతూంది.

సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానికి నష్టం కలిగిస్తూంటే నేను చూస్తూ వూరుకోను. అంటూ మైదనికోవ్ లేచేడు, దేవిడోవ్ రావడంవల్ల ధైర్యంగా "సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానివి కాని తనవికావట ఆ యెడ్లు. అయితే మాత్రం వాటిని చేతులారా పాడుచేస్తావా? దూరంగావుండి మాట్లాడు."

"నువ్వెవరు చెప్పడానికి? కాడిమీద చెయ్యివేసేనంటే మాట దక్కదు. నేను దున్నపలసినంతభూమి దున్నుతేనే కాని యెడ్లను పదలను. నా పని చేసుకోనియ్యకుండా అడ్డంవస్తున్నావు జాగ్రత్త. అని కేకలేస్తూ అటమంచుకోవ్ ఎడమచేతితో గుండెలమీద కాలరుఅంచులుదగ్గరగా చేర్చి పట్టుకున్నాడు. "వర్షం కురుస్తూంటే దున్నచ్చా?" అన్నాడు దేవిదోవ్ కోంద్రాట్ చేతిలో ఇనపవూచ లాగిపారేసి.

"స్వంతం అయితే దున్నుకోము. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రానిది కనుక దున్నవలసిందే."

"ఎందుచేత?"

"ప్లానుప్రకారం పని పూర్తిచెయ్యవలసి వుండడంచేత. పని పూర్తి కాకపోతే లూటిష్కిన్ రోజస్తమానూ సాధిస్తూనే వుంటాడు."

"నిన్న వర్షంలేకుండా వుందికదా ఎంతనేల దున్నావు?"

"శక్తివంచనలేకుండా చేతనయినంత దున్నాను."

"ఏ కుంచాల భూమికూడా దున్నలేదు నిన్న" అంటూ మైదనికోవ్ అన్నాడు. "ఎంతమంచి ఎడ్లో చూడండి. చెయ్యియెత్తినా కొమ్ములు అందవు. ఇల్లాంటి దూడలతో దుక్కి యెంత అందంగా దున్నుతూన్నాడో చూడండి" అంటూ దేవిదోవ్ చెయ్యిపట్టుకుని నాగలి చాలుదగ్గరకి తీసుకువెళ్లేడు.

"ఏడుఅంగుళాల లోతుకు తక్కువకాకుండా దున్నాలనుకున్నాము. చూడండి, ఎంతలోతు దున్నేడో మీరే కొలవండి" దేవిదోవ్ వంగి నాగలి చాలులోకి చెయ్యి పోనిచ్చాడు. మొత్తం మూడు అంగుళాలకంటే లోతుకి దిగలేదు "

"ఇల్లాగేనా దున్నడం? నేల గోకడంగావి, దున్నడంకాదు అది. ఈవేళ పుదయాన్నే బుద్ధిచెబుదాం అనుకున్నాను అసలు. అతను దున్ని నంతనేల—ఎక్కడచూడండి అంతకంటె లోతులేదు."

"ఇల్లారా,నువ్వు నిన్నే!" అని పిల్చేడు దేవిదోవు. అటమంచు కోవు ఎడ్లని వదిలేసి తాపీగా దెవిదోవువైపు వచ్చేడు.

"ఇల్లాగేనా దున్నడం?" అని అడిగేడు దేవిదోవు.

"ఇంక యెల్లాదున్నాలి? పదహారు అంగుళాలలోతు దున్నాలా?" కోపంతో అటమంచుకోవ్ కనుబొమలు ముడేసి చూసి, బోడినెత్తిమీది టోపీతీసి చేతపట్టుకున్నాడు. "ఇంకా లోతుగా కావలసివుంటే మీరు దున్నుకోండి. కబుర్లుచెప్పడమే కాని పనిచెయ్యడం అంటూ చేతనవును కనకనా మీకు!"

"సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలోనుంచి గెంటేస్తాను జాగ్రత్త!"

"ఓ! తప్పకుండాను! అంతవరకు అవసరంలేకుండా నేనే వెళ్లిపోతాను, రోజంతమానం ఇక్కడ చాకిరీచెయ్యవలసిన అవసరంలేదు నాకు. ఇదంతాచేస్తే యేమైనా వుపయోగంవుంది కనకనా!" అంటూ ఈలవేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయేమ.

సాయంకాలానికి రెండవదళ సభ్యులంతా క్యాంపుకి చేరేరు. దేవిదోవ్ వారినందరినీ సమావేశపరచేడు.

"మిమ్మల్ని ఒక్క ప్రశ్న అడుగుతాను. సమిష్టి, వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యుడనని చెప్పుకునే ఆవ్యక్తి సోవియటు ప్రభుత్వాన్నీ, సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్నీ కూడా మోసం చేస్తూన్నాడు. అందరూ 7 అంగుళాల లోతు దున్నుతూంటే అతను 3 అంగుళాల లోతు దున్నుతూన్నాడు. వర్షంలోకూడా దున్ని చేతులారా ఎడ్లని పాడుచెయ్యడానికి చూస్తూన్నాడు. అందరూ చేసినపనిలో సగంకూడ చెయ్యడంలేదు. అతనిని యేం చెయ్య వలసినదీ మీ నిర్ణయానికి వదిలేస్తూన్నాను."

"బయటికి గెంటెయ్యండి" అన్నాడు లుబిష్కిన్. ఇంచుమించుగా అందరూ, ముఖ్యంగా ఆడవాళ్ళు ఆ వుద్దేశాన్ని బలపరచేరు.

"మనలో సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాన్ని నాశనంచేద్దాం అనే వుద్దేశంతో చేరిన ద్రోహులు కొంతమంది వున్నారు. అందుకు ఉదాహరణగా ఆయన ఒకడు." దేవిదోవు దూరంగా కూర్చునియున్న అటమంచుకోవుని చూపించేడు. "రెండవదళ సభ్యులంతా యిక్కడేవున్నారు. పై విషయాన్ని ఓటింగుకు పెడుతున్నాను. అటమంచుకోవు సభ్యత్వాన్ని రద్దు చేయాలనేవారు యెవరు ?"

అక్కడవున్న 27 గురులోను 23 రు చేతులుయెత్తేరు. దేవిదోవు చేతులు రెండుసార్లు లెక్కపెట్టి అటమంచుకోవువైపు తిరిగేడు.

"బయటికి వెళ్ళిపో! నీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వాన్ని రద్దుచేసేము. అవసరమయితే తిరిగి ఒక సం॥రం పోయినతరువాత ఆలోచిస్తాము. నీప్రవర్తనలో మార్పుయేమైనా కనుపిస్తే తిరిగి చేర్చుకుంటాం. కామ్రేడ్సు, మీ అందరికి ముఖ్యమైన విషయం ఒకటి చెబుతున్నాను వినండి. ఇంచుమించు మీలో అందరూకూడ సరిగా పనిచెయ్యడం లేదనే చెప్పవచ్చు. మైడనికోవ్ మినహాగా యెవ్వరూ వారి వారి బాధ్యతలను నిర్వర్తించడంలేదు. రెండవ దళానికి ఇటువంటి చెడుపేరు రావటం చాల విచారకరమైన విషయం. వెంటనే మేలుకొని పరిస్థితులు చక్కబరచుకోకపోతే 'బ్లాక్ - లిస్టు'లో యెక్కుతాము. ఈ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానికి స్టాలిన్ పేరుపెట్టినందుకయినా మనం దానిగౌరవం కాపాడవలసియుంది."

" మనశక్తికి మించినపని అది, ఎడ్లుకూడా దున్నలేవు." అన్నాడు అకిమ్‌బెష్లిబ్నోవు.

"శక్తికి మించినపనా ? ఎడ్లుకూడా చెయ్యలేవూ ? కాదు. కాదు ! మైదనికోవు, అతనియెడ్లు యెల్లా చెయ్యగలుతూన్నాయి ? నేను మీదళం లోనే వుంటాను. అటమంచుకోవ్ ఎడ్లు తీసుకుంటాను. రోజుకి మూడు, మూడున్నర యెకరాలు కూడ దున్నడం సాధ్యం అవుతుందో, లేదో చూపిస్తాను."

"కామ్రేడ్ దేవిడోవ్ ! అదొక పెద్ద కష్టమైనపనికాదు." అన్నాడు కుర్నోక్రవ్ గడ్డం గుప్పెటలో పట్టుకుని. "అటమంచుకోవు ఎడ్లతో ఎంత దున్నినా దున్నవచ్చు ! వాటిని నాకు యిస్తే రోజుకి 2½ ఎకరాలు దున్నుతాను...."

"నీ యెడ్లతో దున్నలేవా ?"

"ఎన్నటికీ సాధ్యపడదు."

"సరే అల్లా అయినట్లయితే మనం యిద్దరం ఫిరాయింపు చేసుకుందాం. అటమంచుకోవ్ యెడ్లు నువ్వుతీసుకో ; నీవి నాకు ఇయ్యి. బాగుందా ?"

"సరే, చూద్దాం." అన్నాడు కుర్నోక్రవ్ కొంచెం ఆలోచించి.

ఆ రాత్రి దేవిడోవుకి సరిగా నిద్రపట్టలేదు. అతను పడుకున్నది రేకుపాక అవడంచేత కాకిచప్పుడయి తరుచు నిద్రాభంగం కలుగుతూనే వుంది. చలికూడా హెచ్చుగానేవుంది. వీటికితోడు నల్లులబాధ వొకటి.

తెల్లవారకట్ల మైదనికోవు లేపేడు. అప్పటికప్పుడే రెండవదళంలో వారినందరినీ లేపేసేడు. పశ్చిమాకాశంలో చుక్కలు మినుకుమినుకుమంటున్నాయి. చంద్రవంక తూర్పునుంచి కొంచ యెక్కుతూంది. దేవిడోవ్ ముఖం కడుక్కుంటూంటే కోండాన్రిట్ పక్కన నిలబడ్డాడు.

"రోజుకి 2½ ఎకరాలు పైగా దున్నడం అంటే బరువైనపనే అటువంటిది 3 ఎకరాలవరకూ దున్నుతామన్నారు ; దున్నకలమా అని....

"అంతా మన చేతుల్లోనే వుంది ; భయపడతావేం ?" అని ధైర్యం చెప్పేడు. కాని తనలో ఆలోచించుకుంటున్నాడు. "పని పూర్తి అయే

వరకు చచ్చినాసరే కదలను. రాత్రి దీపం పెట్టుకొని అయినాసరే 3 ఎక రాలు దున్నితీరుతాను. అన్నంతా చెయ్యవలసిందే! లేకపోతే నాకేకాదు, శ్రామికవర్గాని కంతకూ అప్రతిష్ట."

దేవిడోవ్ ముఖం తుడుచుకుంటూంటే కోంద్రాట్ ఎడ్లను తోలుకు వచ్చి నాగళ్ళకు కట్టేడు. ఇద్దరూ బయలుదేరి వెడుతూంటే కోండ్రాట్ అరక దున్నడంలోని మెలకువలు దేవిడోవ్‌కి బోధించసాగేడు.

"మొదట భూమిని ముక్కలుముక్కలుగా కొలిచి, విడగొట్టి, యెవరిభాగం వాళ్ళు దున్నుకోవాలనుకున్నాం. కాని, లుబిష్కిన్, కురు నోక్కవ్, బెష్లిబ్నోవ్, అటమంచుకోవులు నాగలివెనక నాగలిపెట్టి అంతా కలసి దున్నాలనుకున్నారు. అల్లాగే ప్రారంభించేసేరు. నేను దానికి అంగీకరించలేదు. మొదటినాగలి ఆగితే మిగిలినవన్నీ కూడా ఆగుతూండాలి. పని చురుకుగా సాగదు. అందుచేత 'అందరికంటె యెదర నా నాగలి వుండనియ్యండి, లేదా ఎవరికివారు వేరే దున్నుకుందాం' అన్నాను నేను. కలసి దున్నుతే యెవరు యెంత దున్నినదీ తెలియదుకూడాను. ఆఖరుకు లుబిష్కిన్ వేరువేరుగా దున్నుకొనడానికి అంగీకరించేడు. రెండున్నర యెకరాల ప్రతులుగా భూమి అంతా కొలిచి విడదీసేము. 370 గజాల పొడుగు, 35 గజాల వెడల్పు."

"అయితే, అడ్డం, నిలువూ రెండూ యెందుకు దున్నరూ?" అన్నాడు దేవిడోవ్ దున్నిన భూమికేసి చూసి.

"ఇదివరకు దున్నడం అలవాటువుందా, ఇదే ప్రారంభమా?"

"ఇదే ప్రారంభం. ఎల్లా దున్నాలో చెబుతేసరి మీరు. త్వరగా గ్రహించగలనులెండి."

"నాగలి పన్ని, ఎడ్లనికట్టి నాలుగుచుట్లు దున్నిచూపెడతాను. దానివి బట్టి మీరే గ్రహించవచ్చు క్రమంగా."

కోండ్రాట్ దేవిడోవ్ నాగలికి ఎడ్లుకట్టి, నాగలి ఏడు అంగుళాల లోతుకు దున్నేటట్లు అమర్చి, నాగలి దున్నడంలోని సులువు, బలువులు దేవిడోవుకి చెప్పేడు.

"సరే: ప్రారంభించేద్దామా?" అని అడిగేడు దేవిదోవ్.

"నేను సిద్ధంగానే వున్నాను. అనూట్కా ఎడ్లని తోలుతు."

శతాబ్దాలతరబడి బీడుబారియున్న ఆ భూమిని క్రమంగా నాగళ్లు బద్దలుచేస్తూ పోతున్నాయి. గడ్డి తిరగబడి పోతూంది. సాయంకాలానికి దేవిదోవ్ చాలా అలిసిపోయేడు. నడుము నొప్పికూడా ప్రారంభించింది. ఎంతదున్నేడో కొలిచేడు. ఒకరోజులో 2½ ఎకరాలు దున్నేడు దేవిదోవ్.

"ఎంత దున్నేరు?" అని అడిగేడు కుఝునోవ్ చిరునవ్వు నవ్వుతూ, కాళ్లు ఈడ్చుకుంటూవచ్చిన దేవిదోవ్‌నిచూసి.

"చెప్పుకో, చూద్దాం!"

"ఎకరం పైచిల్లర దున్నివుంటారు; అవునా?"

"బాగా చెప్పుకున్నావు. రెండున్నర యెకరాలు దున్నేను."

కాలికి దెబ్బతగిలినచోట మానిరాసుకుని కుఝునోవు ఎంతదున్నేడో చూసిరావడానికి వెళ్ళేడు. ఒక అరగంటలో తిరిగివచ్చి మాట్లాడకుండా నెగడుకు దూరంగా కూర్చున్నాడు.

"కుఝునోవ్! మాట్లాడకుండా కూర్చున్నావేమి? అని అడిగేడు దేవిదోవు.

"కాలిగాయం సలుపుతూంది .... కాకపోయినా మాటాడేటందు కేముంది? రెండున్నర ఎకరాలూ దున్నేరు....అంత దున్నగలుగుతారను కోలేదు." అని కోటుపరచుకుని నెగడుదగ్గరకువచ్చి పడుకున్నాడు.

"నోరు పడిపోయింది. ఇంక అట్టే యెగరడు." అని కోంద్రాట్ నవ్వేడు. విననట్లు కుఝునోవ్ మాట్లాడక వూరుకున్నాడు.

దేవిదోవ్‌కూడా పడుకుని కళ్లుమూసేడు. పగలంతా నడవడంచేత కాళ్ళు పీకుతున్నాయి. ఎటు తిరిగి పడుకున్నా వీలు కుదరకపోవటంచేత ఇటునటు దొర్లుతూనేవున్నాడు. ఆరోజు పనిఅంతా స్మృతిపధానికి వచ్చింది. ఏమీతోచక, కళ్లుతెరచి కోంద్రాట్‌ని కేకేసేడు.

"విద్రపట్టడంలేదా?" అని అడిగేడు కోంద్రాట్.

"నిద్రరావడంలేదు. పగలుచేసిన పని జ్ఞాపకంవచ్చి ఆ ఆలోచనలే బుర్రలో తిరుగుతున్నాయి........"

"అందరికీ అల్లాగే వుంటుంది." అన్నాడు కోంద్రాట్. అతని స్వరంలో సంతోషము, సానుభూతి ప్రతిఫలిస్తున్నాయి. "దున్నేటప్పుడు మీరు కాళ్ళకేసి క్రిందికే చూస్తున్నారు పగలంతా. అందుచేత తల తిరుగుతున్నట్లుగా వుందిమీకు. రేపటినుండి కిందికిచూడక ప్రక్కలకి, యెదరికి చూస్తూండండి."

ఆ రాత్రి దేవిదోవుకి గాఢంగా నిద్రపట్టింది. నల్లులు కుట్టడంగాని, దగ్గర గుట్టలమీది అడవికోంగల అర్పులుగాని, గుర్రాల సకిలింతలుగాని యెరగడు. తిరిగి తెల్లవారుఝామున మెలకువవచ్చింది. కోంద్రాట్ కోటు తొడుగుకొని ఎక్కడినుంచో వస్తూండడం చూసేడు.

నిర్లబద్ధకంతో తలయెత్తి "ఎక్కడనుంచి వస్తున్నావు?" అని అడిగేడు.

"మన యిద్దరి యెద్లని చూసివద్దాం అని వెళ్లేను. బాగా మేస్తూన్నాయి. ఆ గుట్టలమధ్య బాగా గడ్డివుంటే అక్కడ వదిలేసేను." అంటూ కోంద్రాట్ మళ్ళీ యెక్కడికో వెళ్ళేడు. దేవిదోవు మళ్ళీ పడుకుని నిద్రపోయేడు.

ఆ రోజు సాయంకాలానికి దేవిదోవు రెండుర్నర యెకరములపైగా దున్నేడు. లబిష్కిన్ సరిగా రెండున్నర యెకరాలు దున్నేడు. కురుఖ్‌కోవు రెండున్నర యెకరాలకు కొంచెం తక్కువగా దున్నేడు. అన్నిటి కంటె ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమిటంటే ఎప్పుడూ అందరికంటె వెనక పడివుండే అంటిప్‌గ్రాజ్ అందరికంటె హెచ్చుభూమి దున్నేడు. అతనికి టిటాక్ బక్క యెద్లు వచ్చేయి. వుదయం అరకలు వదిలిపెట్టేక అతడు యెంత దున్ననదీ యెవరికీ చెప్పలేదు. భోజనం అయాక అంటిప్ భార్య ఎడ్లకి గడ్డివేసి మేపుతూంది గ్రాజ్ తినగా మిలిన రొట్టెముక్కలు కూడా తీసుకువెళ్ళి ఎడ్లకు పెట్టమని భార్యకు యిచ్చేడు. లబిష్కిన్ అది చూసి నవ్వేడు.

"అంటిప్! చాలా పట్టుదలగా వున్నట్టున్నావే!"

"ఆ—అంతే! పనిచెయ్యడం అంటూవస్తే మా కుటుంబం యెవరికీ తీసిపోదు." నిజంగా, క్రియారూపంగా చూపించేడు కూడాను, ఆవిషయం. ఆ సాయంకాలానికి అతను మూడుయెకరాలు దున్నేడు.

కాని, కోంద్రాట్ చీకటిపడ్డాక కాని యెడ్లని తోలుకువిరాలేదు.

"ఎంత, ఈవేళ ?" అని అడిగేడు దేవిదోవ్.

"మూడున్నర యెకరాలకి ఒక కొంద్ర తక్కువగా వుంటుంది. కొంచెం పుగాకువుంటే యిస్తారా.......వుదయాన్నుంచీ చుట్ట కాల్చనే లేదు." అంటూ అతడు దేవిదోవువైపు చూసేడు.

రాత్రిభోజనాలు అయేక దేవిదోవ్ ఆరోజువరకు జరిగిన పని సమీక్ష చేసేడు.

"కామ్రేడ్స్, సోషలిస్టు పోటీ ప్రారంభమయేక మనము అంతవరకు వూహించడానికి కూడా సాహసించనంత పని చేస్తూన్నాము. పని చాలా సంతృప్తికరంగా సాగుతూంది. మీ రెండవదళం చేస్తూన్న పనికి మేనేజిమెంటు తరపున అభినందిస్తున్నాను. కామ్రేడ్సు! మనం వెనకపడతామన్న భయంలేదు యిప్పుడు. అందరికంటే బాగా ఆదర్శప్రాయంగా పని చేస్తూన్న Shock-worker కామ్రేడ్ మైదనికోవుకి ప్రత్యేక అభివందనాలు.

ఆడవాళ్ళు పాత్రలు కడుగుతూన్నారు. ఎడ్లని బీళ్ళకి తోలేసి మగవాళ్లు నడుములువాల్చేరు. అతని భార్య పనులు ముగించుకు వచ్చేటప్పటికి కోంద్రాట్‌కి నిద్రపట్టింది. నెమ్మదిగా లేపి అడిగింది.

"కోంద్రాట్ ! దేవిదోవ్ మిమ్మిల్ని ఏదో.........పొగుడుతూన్నట్లు అర్థమయింది నాకు....Shock-worker అంటే యేమిటి ?"

ఆమాట కోంద్రాట్ కూడా చాలాసార్లు విన్నాడు. దాని అర్థం అతనికే తెలియదు సరిగా. "దేవిదోవుని అడగాలి." అనుకున్నాడు లోలోపల. కాని భార్యకి ఆమాటకి అర్థం తెలియదంటే గౌరవభంగం అనుకున్నాడు.

"ఆడవాళ్ళ తెలివితక్కువతనం నీలోకూడా వుందనిపించుకున్నావు మొత్తంమీద! ఆ మాటకే అర్థం తెలియదు! ఏమిటంటే.........సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో ప్రధానమైన వ్యక్తిని అల్లా అని పిలుస్తారు. తెలిసిందా ? మాట్లాడకుండా పోయి పడుకో. నాకు నిద్రవస్తూంది."

—oo§oo—

ముప్పైయేడో ప్రకరణము

మార్పులు

మే 15వ తారీఖునాటికి మొత్తంమీద జిల్లా అంతటా వరిచల్లికలు పూర్తి అయేయి. ఆ తారీఖునాటికి గ్రెమాచీ 'స్టాలిన్' వ్యవసాయక్షేత్రం చల్లికలు పూర్తిచేసింది. పదవతారీఖున మిగిలియున్న 20 ఎకరాలలో జొన్న, సన్‌ఫ్లోర్ మూడవదళం చల్లేసింది. వెంటనే దేవిదోవ్ చల్లికలను గురించిన రిపోర్టు జిల్లాకమిటీకి పంపించేడు.

గోధుమచేలలో మొలకలు బాగానే వస్తున్నాయి. కాని, రెండవ దళం మే మొదటివారంలో చల్లిన క్యూబాన్ గోధుమ 250 ఎకరాలు వెలి పదును అవడంచేత కొంచెం జబ్బుయిచ్చేటట్లు వుందని దేవిదోవు, లుబిష్కిన్‌లు భయపడ్డారు. కాని, యాకోవ్‌లూకుచ్ మాత్రం ఇల్లా అన్నాడు.

"ఏం లాభంలేదు. బయలుదేరడం కష్టమే. కాలంకానికాలంలో చల్లితే యెల్లా బయలుదేరుతుంది? ఈజిప్టులో సంవత్సరానికి రెండు పంటలు పండిస్తారుట. అయితేమాత్రం కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ఈజిప్టులో పండినట్లు గ్రెమాచీలో పండుతుందా? మనం చల్లుకునేకాలంలో మనం చల్లుకోవాలి."

"ఏమిటి, అంత నిరుత్సాహంగా మాట్లాడుతావు?" దేవిదోవుకి కోపంవచ్చింది. "అవసరంవస్తే మనమూ పండించాలి. ఈభూమి మనది. మన అవసరానికి కావలసినది ఆ భూమిలోనుంచి మనం పిండుతాము. సందేహంలేదు."

"కుర్రవాడు మాట్లాడినట్లు మాట్లాడుతూన్నారు."

"సరే, చూద్దాం. ఆస్త్రోవ్‌నోవ్, మీ మాటలు మితవాద దృక్పధాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి. ముందుముందు అది చాల ప్రమాదకరమైన పరిస్థితుల లోకి తీసుకువస్తుంది. జాగ్రత్త."

"నేను ఈ భూమివిషయం మాట్లాడుతున్నానుకాని మితవాద, అతి వాద దృక్పధాలు నాకేమీ తెలియవు.

క్యూబాన్ గోధుమ మొలుస్తుందని దేవిడోవు పైకి అంటున్నా లోపల అతనికి అనుమానం లేకపోలేదు. అందుచేత ప్రతిరోజు గుర్రం మీద బయలుదేరి చేలు చూసివస్తున్నాడు.

భూమి పదును త్వరగా లాగేసింది. ఎండలు బాగా కాస్తున్నాయి. గోధుమ మొలకలు సాఫీగారావడంలేదు. దేవిడోవ్ గుర్రందిగి, మోకాళ్ళ మీద వంగి గుప్పెడు మట్టితీసి, ఆ గోధుమ మొలకలు పరీక్షగాచూసి జాలి పడతాడు. వర్షంకావాలి. ఒక్క వర్షం కురిసిందంటే చల్లిన గింజలన్నీ ఒక్కటికూడా బీరుపోకుండా మొలిచి బాగా బయలుదేరుతాయి. కాని, వర్షం కురవలేదు. కలుపుబాగా పెరిగిపోయింది.

ఒకరోజు సాయంకాలం వూళ్ళో ముసలివాళ్ళంతా దేవిడోవుదగ్గిరకి వచ్చేరు మాట్లాడడానికి.

"మేమంతా ఒక్కవిషయమై మిమ్మల్ని కోరడానికి వచ్చేము." అన్నాడు ముసలి ఆకిమ్: ఆ గదిలో శిలువ యెక్కడేనావుంటే దానికి మొకరించాలని నలుమూలలా చూస్తూ.

"ఏమి మాట్లాడాలని? ఇక్కడ శిలువలేదు, తాతా. చూసి లాభం లేదు."

"సరే;........వూళ్లో పెద్దవాళ్ల దగ్గరనుంచి........"

"అసలు విషయం ఏమిటో త్వరగా తెమల్చండి."

"రెండవదళం పనిచేస్తున్న చేలు మొలవడంకూడాలేదు. అంత వరకూ నిజం."

"అయితే?"

"ఇప్పుడు వర్షం కురవాలి."

"అవును - కావాలి."

"వర్షంకోసం ప్రార్థించడానికి, ఒక మతగురువును తీసుకురావడానికి (మనప్రహాస్ర పట్టాభిషేకంమాదిరి) అనుమతించండి."

"అల్లా అయితే వర్షం కురుస్తుందా?"

"భగవంతుడికి అనుగ్రహం కలుగుతే తప్పకుండా వర్షం కురిపిస్తాడు."

"సరే, ఆ విషయం అంతటితో చాలించి దయచెయ్యండి. ఇంక ఆ విషయమై నా దగ్గిర ఒక్క మాటకూడ మాట్లాడవద్దు."

"ఏమి? ఈ చేలు మావికావా?"

"సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రానివి."

"కామ్రేడ్, ఆ విషయం మాకు తెలుసు. భగవంతుణ్ణి నమ్మరు మీరు. కాని, మాకు నమ్మకంవుంది కనక మమ్మల్ని ప్రార్థించుకోనిస్తే నేమి?"

"నేను అంగీకరించను. సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రసభ్యులు మిమ్మల్ని పంపించేరా?"

"లేదు. మా అంతట మేమే వచ్చేము."

"అయితే వినండి, చెబుతాను. మనం శాస్త్రీయపద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చెయ్యాలి. కాని మతగురువుల సహాయంతో కాదు."

దేవిడోవు వాళ్ళకి నచ్చచెప్పడానికి చాలాసేపు ప్రయత్నించేడు. వాళ్ళు మాట్లాడలేదు. ఇంక వెళ్ళిపోయేముందు నగుల్నోవు వచ్చేడు. వర్షం కురవడానికి మతగురువుచేత ప్రార్థన చేయించడానికి కొంతమంది దేవిడోవు దగ్గరికి వెళ్ళేరని విని నగుల్నోవు పరుగెత్తుకుని వచ్చేడు, ఏమి జరుగుతుందో చూద్దాం అని.

"అలా అయితే వీలులేదంటారా?" అన్నాడు ముసలి ఆకిమ్.

"ఆ - నిస్సందేహంగా. కురుస్తే వర్షం దానంతటదే కురుస్తుంది; ప్రార్థన అవుసరంలేదు."

వాళ్లు బయటికి వెళ్ళిపోయేరు. నగుల్నోవు వారివెనక వెళ్ళేడు.

"ఏయ్, ఇల్లా వినండి. మీరు యెందుకు వచ్చేరో తెలిసింది. ఎన్నిచెప్పినా మీ పద్ధతులు మీరు వొదలడంలేదు. వూరుకుంటే మీరు యేం చేసినా చెయ్యగలరు. ఆ మతగురువుని తీసుకువొస్తారేమో జాగ్రత్త— వాడి రోజులు బాగుంటే రాడు."

అని అతను దేవిదోవ్ దగ్గరికివెళ్ళి, ప్రక్కనవున్న కర్రపెట్టెమీద చతికిలపడ్డాడు.

"వాళ్ళతో ఏమిటి మాట్లాడుతున్నావు ?" అని అడిగేడు దేవిడోవు.

"అబ్బే—మరేంలేదు. ఏదో లోకాభిరామాయణం విదేసేము."

"అంతేనన్నమాట."

"మతగురువుని తీసుకువచ్చే వుద్దేశం వదులుకున్నారు."

"ఇంకా యేమన్నారు ?" పెదవులమీది చిరునవ్వు కనబడకుండా ముఖం మరియొకవైపుకి తిప్పేసుకున్నాడు.

"వారికి మతంమీద, దేవుడిమీద గల భక్తిఅంతా వట్టి మూఢ నమ్మకం తప్ప మరేమీ కాదని కూడ అంగీకరించేరు.....అయితే, సైమియన్, ఈ కూపీఅంతా తీస్తున్నావు, యెందుకు ? జలగలా పట్టిన పట్టు వదలవు నువ్వు. వాళ్ళతో నేను యేమని మాట్లాడేననా ? ఏదోమాట్లాడేను. వాళ్ళకి మనం నచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నించేమంటే ప్రోత్సాహమిస్తూన్నామన్నమాట వాళ్ళకి. అదికాదు వాళ్ళకి చేప్పేవిధానం. జబర్దస్తీ ఒక్కటే వాళ్ళదగ్గిర పనికొస్తుంది."

దేవిడోవు నవ్వి, నిరాశాసూచకంగా చెయ్యి వూపేడు. ఇంక మకార్‌ని సరిదిద్దడం అసంభవం

మకార్ రెండు వారాలపాటు పార్టీలోనుంచి తొలగించబడ్డాడు. కాని ఆ కాలంలోనే జిల్లాపార్టీ నాయకత్వంలో మార్పులు వచ్చేయి. శెక్రటరీయైన కార్పిన్‌స్కీ, ఆర్గనైజేషన్ డిపార్టుమెంటు అధికారియైన హోమూటోవ్‌లు వారి పదవులలోనుంచి తొలగించబడ్డారు. నగుల్నోవ్ కేసును పునర్విచారణ చెయ్యవలసిందని రిజియనల్ కంట్రోలు కమీషనునుంచి కొత్తజిల్లా పార్టీశక్రటరీకి తాఖీదు వచ్చింది. అతడు, నగుల్నోవు మీద నేరములు కొన్ని రుజువుకానందువల్లనున్ను, ప్రవర్తనబట్టి చూసినా అంతశిక్ష పనికిరాదనియూ, నిర్ణయించి, వెనుకటిశిక్ష రద్దుచేసి వట్టి మందలింపుతో వదిలిపెట్టేడు. అంతటితో ఆ విషయం వదిలిపోయింది.

గ్రిమాచీపార్టీ శెక్రటరీ విధులు తాత్కాలికంగా నిర్వహిస్తూన్న దేవిడోవు ఆ పదవిని తిరిగి నగుల్నోవుకి వప్పగించేడు.

"ఇప్పటికైనా గ్రంహించేవా? ఇంకా తప్పుమార్గాలు తొక్కుతావా?"

"క్షుణ్ణంగా గ్రహించేను। తప్పుమార్గం తొక్కింది నేనో జిల్లా కమిటీయో తెలియలేదు?"

"ఇద్దరూ కూడా తప్పుదోవే తొక్కేరు."

"కాని, రిజియనల్ కమిటీ కూడా కొద్దిగా తప్పుదోవ తొక్కుతూం దేమో నని వుందినాకు."

"ఏం—ఎందుచేత?"

"సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యత్వానికి రాజీనామా యిచ్చిన రైతుల పశువుల్ని తిరిగి వారికి యిచ్చేయ్యాలని యెందుకు ఆర్డరు యివ్వలేదు? అది మాత్రం రైతుల్ని నిర్బంధించడంకాదూ? తప్పకుండా అవును। ఇక్కడ రైతులు ఇష్టంలేకపోతే వాళ్ళ సభ్యత్వంకి రాజీనామాయిచ్చి వెళ్ళిపోవచ్చు; కాని వ్యవసాయం చేసుకొనడానికి పశువులుకాని, పనిముట్లు కాని వుండవు. అందుచేత గతిలేక తిరిగి సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రంలోనే చేరుతారు."

"కాని, పశువుల్ని తిరిగి యెవరివి వారికి యిచ్చేయడానికి 'రూల్సు' అంగీకరించవు."

"ఇష్టంలేనిదే రైతుని బలవంతంగా అందులో సభ్యుడుగా వుంచేటప్పుడు ఆ 'రూల్సు' యెందుకు? వాళ్ళ ఆస్థి వాళ్ళమొఖానపారేసి మీ ఇష్టం వచ్చినట్లు పొండి అని యెందుకు చెప్పరు? నే నయినట్లయితే వాళ్ళని యీ ప్రాంతానికికూడా చేరనిచ్చియుండను. సమయానుకూలంగా యెల్లా పడితే అల్లా తిరిగే యీ రైతులు క్రమంగామారి వాళ్ళే మంచి తెలివైన సమిష్టి వ్యవసాయరైతులు అవుతారని అనుకుంటున్నావు. అదే పొరపాటు। బయటికి పోనియ్యకపోతే ఇందులోనేవుంటారు. కాని, ఈ జన్మలో వాళ్ళ శత్రుత్వంమాత్రం వదలరు. ఎప్పుడైనా అవకాశం దొరుకుతే ఈ సమిష్టి వ్యవసాయ విధానం నాశనంచేసి, వ్యక్తిగతంగా వ్యవసాయం చేసుకుని, జీవించడానికే ప్రయత్నిస్తారు. వాళ్ళని నేను యెరుగుదును. వాళ్ళ ఆస్థి పాస్తులు యివ్వకపోవడం Left ward deviation. వెళ్ళిపోయిన వాళ్ళని తిరిగి సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులుగా చేర్చుకొనడం Right ward

deviation. కామ్రేడ్ ! అప్పటికి, ఇప్పటికి రాజకీయంగా నాలో చాలా అభివృద్ధి కలిగింది. అంత సులువుగా కొరకపడను యిప్పుడు."

"ఈ వ్యవసాయక సం॥రం పూర్తికావిదే రాజీనామా ఇచ్చిన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులతో మనకుగల యకౌంట్లు ముగింపుకు రావనే విషయం తెలుసుకోలేకపోవడమే నువ్వు రాజకీయంగా యెంత అభివృద్ధి పొందేవో తెలుస్తూంది.

ఇల్లాగే చాలసేపు మాట్లాడుకున్నారు; కాని, ఇద్దరూ ఒక నిర్ణయానికి రాలేక తలొకదారినీ వెళ్ళిపోయేరు.

ఆ రెండువారాలలోను గ్రిమాచీలాగ్‌లో అనేకమార్పులు జరిగేయి. మేరియా పోయార్కొవా 'మూగ్రదైమిడ్'ని వివాహంచేసుకుంది. అతని కున్న కొద్ది సామానులు బండిమీదవేసుకుని ఒక రాత్రి పోయార్కొవా యింటికి బస మార్చేడు.

"మేరియాకి తగిన 'ఉద్దా' దొరికింది !" అనుకున్నారు ప్రజలంతా.

ఈవిషయం తెలియగానే ఆంద్రీ విభ్రాంతపోయేడు. అనేక సం॥లు తన భార్యగావున్న మేరియా మరొకవిని పెళ్ళిచేసుకున్నందుకు అతనికి యెంతో కష్టంగావున్నా మొదట కొంచెం నిగ్రహించుకున్నాడు. కాని క్రమంగా ఆ విచారం మరచిపోవడానికి త్రాగుడు ప్రారంభించేడు. దేవిదోవ్‌కి కనబడకుండా తప్పుకుతిరగసాగేడు. దేవిదోవు ఈ విషయమంతా గ్రహించి ఒకరోజున మందలించేడు.

"ఆంద్రీ ! నీ వ్యవహారం ఏమీ బాగులేదు. ఒకపార్టీసభ్యుడు చెయ్య వలసిన పనికాదు అది."

"ఇంక మానివేస్తాను. సైమియన్, నాకు చాలా చిన్నతనంగా వుంది. నన్ను వదిలి ఆ తుంటరివెధవనా పెళ్లిచేసుకొనడం ? నన్ను యెందుకు వదిలినట్లు ?"

"అది ఆమె యిష్టం."

"కాని నాకు అగౌరవం కాదూ ?"

"అవుతే అవచ్చు. కాని త్రాగుడు ప్రారంభించడం యెందుకు ? త్రాగి తందనాలాడేందుకు సమయంకాదు. కలుషితలు వస్తున్నాయి."

మేరియా తరచు రజ్యట్స్నోవ్‌కి కనిపిస్తూనేవుంది. వెనకటికంటె వుత్సాహంగాను, తృప్తిగాను వున్నట్టే కనిపించింది.

దైమిడ్ పొలంపనులు, ఇంటి మరామతులు ఇరవై నాలుగుగంటలూ చేస్తున్నాడు వొళ్ళువంచుకుని. మేరియా అతనినికూడ యెంతో ప్రేమగా చూస్తూ ఇరుగుపొరుగువాళ్ళదగ్గిర అతని పనిని గురించి, బలాన్ని గురించి పొగడుతూంటుంది.

"ఉంటే అలాంటి మొగుడే వుండాలి. ఏనుగుబలం! అస్తమానూ దబదబ వాగకపోతే యేమి? మేము యెప్పుడూ పోట్లాడుకోము........"

దైమిడ్ భర్తగా దొరికినందుకు ఆమె సంతృప్తిగానే వుందని తెలిసి ఆంద్రీ తనలో తను ఇల్లా అనుకున్నాడు.

"మేరియా! దైమిడ్‌మాత్రంపని నేను చెయ్యలేనూ? నా జీవితం అంతా నాశనం చేసేవు."

కులక్‌గెయీవ్ ప్రవాసంనుంచి తిరిగి వచ్చేడు. ఎలక్టరోల్ రైట్సు కమీషను అతని పౌరసత్వహక్కులు తిరిగి సంక్రమింపచేసింది. పిల్లల్ని అందర్నీ వెంటబెట్టుకుని వూళ్లోకిరాగానే దేవిదోవు అతనిని సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు ఆఫీసుకి పిలువనంపేడు.

"గెయీవ్, ఇకముందు యేమిచేద్దాం అనుకుంటున్నారు. వెనుకటి మాదిరిగా స్వంత వ్యవసాయమా, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరుతారా?"

"సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోనే చేరవలసి వుంటుందనుకుంటాను."

"అయితే వెంటనే అప్లికేషను ఒకటి రాసి ఇయ్యండి."

"మరి నా ఆస్థి విషయం ఏం చేస్తారు?"

"మీ పశువులు, వ్యవసాయపనిముట్లు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలోనే వున్నాయి. ప్రజలకి పంచిపెట్టిన సరుకును కొన్నిమాత్రం తిరిగి యివ్వగలుగుతాము. మిగిలిన వాటికి ఖరీదు యిస్తాము."

"నా తిండికి అట్టేపుంచుకున్న గోధుమ అంతా వాడేసేరు?"

"దానికేమీ కష్టంలేదు. మేనేజరు దగ్గరికి వెళ్ళండి. మీ తాత్కాలి కావసరాలకి సరిపోయేటట్లు 2, 3 బస్తాలు యిస్తాడు."

"దోవనుపోయే జనాన్ని కూడా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులుగానే చేరుస్తున్నాడు." అన్నాడు మకార్, దేవిదోవ్ కులక్‌గేయావ్ సభ్యత్వ దరఖాస్తు తీసుకున్నాడని విని. "ప్రవాసానికి పంపేసిన జనాన్ని అందర్నీ కూడా సభ్యులుగా చేర్చుకుంటామని పత్రికల్లో ప్రచురిస్తేసరి, కావలసినంత మంది చేరుతారు." అన్నాడు ఆంద్రీరజ్మట్నోవుతో.

చర్చికలు పూర్తిఅయేక గ్రిమాచీ పార్టీసభ్యత్వం రెట్టింపుకి పెరిగింది. పావెల్‌ఉబిష్కిన్, నెస్టర్‌లాశ్చిలిన్, డెమ్కా ఉషాకోవులు కేండిడేట్లుగా అంగీకరించబడ్డారు. ఉబిష్కిన్ మొదలయిన వాళ్ళని పార్టీమీటింగులో, తీసుకొనడానికి అంగీకరించిన నాడే నగుల్నోవ్ కోంద్రాట్ మైడినకోవ్‌తో ఇల్లా అన్నాడు.

"కోంద్రాట్! నువ్వుకూడా పార్టీలోచేరు. నీ దరఖాస్తును నేను సంతోషపూర్వకంగా తప్పక బలపరుస్తాను. వెనక సైన్యంలో నువ్వు నాక్రింద పనిచేసేవు. అప్పుడు నువ్వు యుద్ధంలో ఎల్లా పేరుపొందేవో, అల్లాగే ఇప్పుడు సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో మంచి వ్యవసాయదారు వని పేరుపొందేవు. నువ్వు యింకా పార్టీలో చేరలేదంటే నాకు ఆశ్చర్యంగా వుంది. ప్రపంచం అన్ని దేశాల్లోనూ కార్మికవిప్లవాలు వచ్చేరోజులు వచ్చేయి. పార్టీలో చేరడానికి నువ్వు యింకా ముందుకురాకపోవడం బాగు లేదు. వెంటనే దరఖాస్తుపెట్టు."

కోంద్రాట్ ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచేడు.

"కామ్రేడ్ నగుల్నోవ్, పార్టీలో చేరడానికి ఇంకా నా అంతరాత్మ అంగీకరించడంలేదు. అవసరం అయితే సోవియట్ ప్రభుత్వంకోసం తిరిగి యుద్ధంచేస్తాను, సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో కూడా నా శక్తివంచన లేకుండా పనిచేస్తాను. కాని పార్టీలోచేరడానికిమాత్రం అంగీకరించలేను...."

"ఏం—ఎందుచేత?"

"సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రంలో చేరినప్పటికి స్వంతఆస్తి అంటే వుండే అభిమానం నాలో యింకా చావలేదు." అతని పెదవులు వణికేయి. "నా యెద్లనుగురించి యెంతో విచారంగావుంది....వాటికి తగిన సంరక్షణ జరగడంలేదు. అకిమ్‌బెస్లిబ్నోవ్ నా గుఱ్ఱంచేత దాని ఈడుకి తగని బరువు

పని చేయిస్తున్నాడు. అది న్యాయమేనా? నేను చేరకపోవడానికి అదీ కారణం. ఆ ఆస్తిమీది అభిమానం చావనంతకాలం పార్టీలో చేరకూడదని నా వుద్దేశం."

మకార్ ఒక్క నిముషం ఆలోచించేడు.

"అవును, నువ్వు అన్నది చాలా సబబుగావుంది. కొద్దికాలం ఆగి ఆ తరువాతనే చేరు. సమిష్టి వ్యవసాయవిధానంలోవున్న లోపాలన్నీ సరి దిద్దడానికి పాటుపడదాం. స్వంత ఆస్తిమీది మమకారం చావనిదే పార్టీలో చేరడం అనవసరం. పార్టీలో చేరిన వ్యక్తికి ఒక్కటే ఆలోచన, ఆదర్శం వుండాలి; అది ప్రపంచ ప్రజావిప్లవం. మా తండ్రికి కొద్దో గొప్పో ఆస్తి వుండేది. చిన్నతనంనుంచీ నేను వ్యవసాయమే చేస్తుండేవాడిని. కాని యెన్నడూకూడ ఆ స్వంత ఆస్తిమీద అభిమానంలేదు. నాలుగుజతల ఎడ్లు, వ్యవసాయం, సుఖమైన జీవితం వదలి కూలిపనికి సిద్ధపడ్డాను. నువ్వు కూడా ఆస్తిమీది అభిమానం వదిలేకే చేరుదువుగానిలే."

లుబిష్కిన్, ఉషాకోవ్, లోశ్చివిన్‌లు పార్టీలో చేరుతున్నారన్న వార్త గ్రిమాచీలో తెలిసేక ఒక కోసక్కు హాస్యానికి ఛూకర్‌తో యిల్లా అన్నాడు.

"నువ్వు పార్టీలోచేరడానికి దరఖాస్తు పెట్టలేదేమి? యీ పార్టీలో చేరేవాళ్ళంతా నీకంటె ఎక్కువవాళ్ళా? పార్టీలోచేరావంటే ఏదో వుద్యోగం ఒకటి పారేస్తారు. డాక్యుమెంటుకేసు ఒకటికొని చంకని పెట్టుకొని పోతూంటే దర్జాగావుంటుంది."

ఛూకర్ ఆలోచించేడు. ఆరోజు సాయంకాలం చీకటిపడ్డాక నగుల్నోవ్ దగ్గరకివెళ్ళేడు.

"మకార్, ఏంచేస్తున్నావు?"

"ఏం - చీకటిపడ్డాక వచ్చేవు?"

"చాలామంది పార్టీలో చేరుతున్నారని...."

"అయితే ఏం చెయ్యమంటావు?"

"నన్నుకూడా చేర్చుకోండి. గుర్రాలవిచూస్తూ, బండితోలుతూజీవితం అంతా యిల్లా గడపడం నాకు యిష్టంలేదు. వాటికి నేను పుస్తేకష్టేనా?"

"నీవుద్దేశం ఏమిటో నాకు అర్థంకాలేదు."

"పార్టీలోచేరడానికి వచ్చేను. నాకుకూడా యేదో ఒక ఉద్యోగం యివ్వండి........ దరఖాస్తు యెల్లా రాయాలో కొంచెంచెప్పు."

"అయితే నువ్వు పార్టీలోచేరి యేదో వుద్యోగం సంపాదించాలని వచ్చేవన్నమాట!"

మకార్ కోపం ఆపుకుని సంభాషణ మార్చేడు.

"మొన్న ఈస్టరుకి మతగురువు వచ్చేడా మీయింటికి?"

"ఆc. – రాకేం!"

"ఏమైనా ముట్టచెప్పేవా?"

"మనకున్నంతలో యేదోయిచ్చేను. రెండు కోడిగుడ్లు, ఒక పౌను పంది మాంసము."

"దేవుడిమీద నమ్మకంవుందా నీకు?"

"ఏవో కొంచెం వుండకపోతుందా. ఏదేనా జబ్బుచేసినప్పుడు, కష్టాలువచ్చినప్పుడు, బాగా ఉరుముతేనూ, తప్పకుండా దేవుణ్ణిప్రార్థిస్తాను."

సంభాషణ ప్రారంభించినప్పుడు మకార్ మంచి మాటలచేత ఛూకర్‌ని అతను పార్టీలోకి యెందుకు చేరడానికివీలులేదో చెబుదాం అనుకున్నాడు. కాని సంభాషణ కొంతదూరం నడిచేక అతనికి కోపం ఆగింది కాదు.

"ఛీ, అవతలకిపో. ఇంకా మతగురువులకి కోడిగ్రుడ్లు, మాంసం యిస్తూన్నావా? పార్టీలో వుద్యోగంకూడా కావాలానీకు! నీవంటివాళ్ళంతా పార్టీలోచేరుతే పార్టీ బాగానే ముందుకివస్తుంది. వేళాకోళం అనుకున్నావా పార్టీలో చేరడంఅంటే? మారుమాటాడక నా యెదరనుంచిపో. వెడతావా వెళ్ళవా?"

"నేను వచ్చినవేళ మంచిదయిందికాదు. భోజనంఅయి స్థిమితంగా వున్నప్పుడు రావలసింది." అనుకుంటూ ఛూకర్ వెళ్ళిపోయేడు.

ఈ 15 రోజుల్లోను గ్రిమాచీప్రజల్ని ముఖ్యంగా ఆడపిల్లల్ని కలవరపెట్టిన మరియొకవార్త 'స్మోకీ' చావునిగురించి.

యెషిమ్‌త్రుబఛోవ్, బెటలశ్చికోవ్‌లు పీపుల్సు కోర్టుచేత కఠినశిక్షలు విధించబడి ప్రవాసం పంపబడ్డారు. వాళ్ళే 'స్మోకీ' మరణాన్నిగురించి గిగ్రిమాచీకి వ్రాసేరు. అతనిని గ్రిమాచీనుంచి తీసుకునిపోయేటప్పుడు పారి పోవడానికి ప్రయత్నించేడు. అతనిని కూడా తీసుకుపోతూన్న సైనికుడు 'ఆగు!' అని మూడుసార్లు హెచ్చరించేడు. కాని అతడు లక్ష్యపెట్టక వంగుని దగ్గరనేవున్న అడవివైపు పరుగెత్తసాగేడు. ఇంకో 40 గజాలు వెడితే స్మోకీ రుప్పలచాటునుంచి తప్పించుకుపోయి వుండును. కాని ఆ సైనికుడు తుపాకి గురిచూచి మూడవదెబ్బతో అతని ఆయుర్దాయం ఆఖరుచేసేడు.

ఒక్క అతని ముసలిమేనత్తతప్ప అతనికోసం విచారించేవారెవరూ లేరు. అతనితో పరిచయం వున్న ఆడవాళ్ళెవరేనా కొంచెం విచారించినా అదెంతోకాలం నిలవదు.

—oo—

ముప్పైఎనిమిదో ప్రకరణము

సమర్ధుడైన మేనేజరు

రైతులుకి ఊడ్పులదగ్గరనుంచి కోతలవరకు రెండుమాసములు ఇంచుమించుగా పనివుండదు. మొట్టమొదటిసారిగా 1930 సం॥ సమిష్టి వ్యవసాయం ప్రారంభించిన మొదటి సం॥రం. ఆ రెండుమాసాలూకూడ పూర్తిపని తగిలిందిరైతులకి. అంతవరకు,పాతపద్ధతులమీద వ్యవసాయము చేసేటప్పుడు చల్లికలు అయినవెంటనే రైతులు కుప్పనూర్పులు వచ్చేవరకు ఖాళీగావుండేవారు. పశువులు బీళ్ళలో మేస్తూ కోలుకునేవి. కోసక్కులు బళ్లు, కోతపనిముట్లు బాగుచేసుకునేవారు. మే మాసపు మండుటెండలో యెవరో కాని దున్నేవారుకాదు. గ్రామాలన్నీ నిశ్శబ్దంగా వుండేవి. తీరికరోజులవడంచేత కోసక్కులు బంధువుల్నిచూడడానికి యితరగ్రామాలకి వెళ్ళడం గాని, పిచ్చాపాటి మాట్లాడుతూ కూర్చోవడంగాని చేసేవారు.

కాని, సమిష్టివ్యవసాయ విధానం ప్రారంభించిన మొదటి సంవత్సరమే గ్రిమాచీరైతులకి ఈ రెండునెలలుకూడ పూర్తిపని తగిలింది. చేలు మొలిచిన కొద్దిరోజులకే కలుపుతీతలు ప్రారంభమయేయి.

"ఈ సం॥రం సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు చేలలో మూడుసార్లు కలుపులు తియ్యాలి మనం. ఒక్క కలుపుయొక్కకూడా మిగలకూడదు." అన్నాడు దేవిదోవు మీటింగులో.

అందుకు యాకోవ్‌లూకుచ్ చాల బాగుందన్నాడు. స్వతహాగా కూర్చునే స్వభావంలేని వాడవడంచేత ఈ ఆలోచన అతనికి నచ్చింది. "సోవియటు ప్రభుత్వం పట్టినదల్లా బంగారం అవుతూంది. కానీ, పర్యవసానం యెలా తేలుతుందో చూద్దాం. ఇప్పుడు కలుపుతీతలు, బీడుభూములు సేద్యంలోకి తీసుకురావడం, వ్యవసాయపనిముట్లు మరామతుచేసుకొనడం, పశువుల్ని, గుర్రాలని మేపడం, అయితే, ప్రజలు పనిచేస్తారా ? కలుపుతీతలకి ఆడవాళ్లు వస్తారా ? ఇదివరకు యెన్నడూ విననైనాలేదు. ఈ'డాన్' నదీ ప్రాంతంలో ఇంతవరకు యెన్నడూ కలుపులు తియ్యడం యెరగం. కాని కలుపులు తియ్యకపోవడం అంత తెలివితక్కువలేదు. పంట బాగా పండుతుంది. నా చేలల్లో యెప్పుడూ కలుపులు తీసుకోలేదు - యెంత తెలితక్కువ ! ఈ ఆడపీనుగులు అస్తమానూ కూర్చుని కబుర్లుచెబుదాం అనే కాని యిల్లాంటి పనులు చేసుకుందాం అని ఉంటేనా !" అనుకుని, తను స్వంతంగా వ్యవసాయం చేసుకొనేటప్పుడు కలుపులేనా తీసుకొనకుండా వ్యవసాయం చేసినందుకు యెంతో బాధపడ్డాడు.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ఈయేడు మనకి యెంత పంట అయినా పండుతుంది. పూర్వం అంతాకూడా విత్తనాలుచల్లి కూర్చునేవారు చేలు కోతకి వచ్చేవరకు. వరిమొక్కలతోపాటు భూమిమీదవున్న యెక్కడి కలుపు మూసుకువచ్చేది చేలల్లో. చేలు బాగా పండేయనే అనుకునేవాళ్ళు. కాని తీరా చూసేటప్పటికి ఎకరానికి 4 బస్తాలకంటే సాధారణంగా యెక్కువ పండేవేకావు." అన్నాడు.

ప్రజలు యెవర్ని అడగకుండా విత్తనపుధాన్యం యెవరికి కావలసినవి వాళ్ళు గాదులు బద్దలుకొట్టి పట్టుకొనిపోయినప్పటినుంచీ అస్త్రోవ్‌నోవ్‌ని

మేనేజరు పదవినుంచి తొలగించాలనే చూస్తున్నాడు దేవిదోవ్. ధాన్యం తీసుకొనిపోవడానికి అప్పుడు పోగుపడ్డ జనంలో లూకుచ్ ముఖం కనబడి నప్పటినుంచీకూడా అనుమానంగానే వుంది అందుచేత ఆ మరునాడు దేవిదోవు అతవిని గదిలోకి పిలిచి, మిగిలినవాళ్ళందర్నీ బయటికి వెళ్ళి పొమ్మన్నాడు. వారిద్దరూ నెమ్మదిగా మాట్లాడుకున్నారు.

"విన్న గాదులదగ్గర నువ్వు యేంచేస్తున్నావు ?" అని అడిగేడు దేవిదోవ్.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, ప్రజలకి నచ్చచెప్పి నెమ్మదిగా పంపెయ్యడానికి ప్రయత్నించేను. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రపు ఆస్తి లూటీచేస్తే చాలా ప్రమాదంవుందనీ, తొందరపడవద్దనీ చాలాదూరం చెప్పేను" అన్నాడు యాకోవ్‌లూకుచ్ తడుముకొనకుండగా.

"అయితే ఆడవాళ్ళు........? గాదుల తాళంచెవులు నాదగ్గర వున్నాయని వాళ్ళతో యెందుకుచెప్పేవు ?"

"అది అంతా వట్టిది. భగవంతుడుసాక్షిగా చెబుతూన్నాను. ఆ మాట నేను యెవ్వరితోను అనలేదు."

"నన్ను పట్టుకుని తీసుకుపోయేటప్పుడు వాళ్లుచెప్పేరు ఈ విషయం"

"అంతా కల్పితం. ఘంటాపథంగా చెబుతాను. పచ్చి అబద్ధాలు. యెల్లాగయినా నన్ను నాశనంచెయ్యాలని చూస్తున్నారు."

దేవిదోవుకి యేమిచెయ్యడానికీ పాలుపోలేదు. కాని, తరువాత లూకుచ్ మేనేజిమెంటులోను, కలుపు తీతలలోను, పశువుల మేత విషయంలో చేసిన యేర్పాటులు, ఇంకా అనేక కొత్తకొత్త ప్లానులువేసి సమిష్టి వ్యవసాయాభివృద్ధికి పాటుపడడంలోను చూపిన తెలివితేటలు, వుత్సాహం చూచి దేవిదోవుకి అతనిమీది అనుమానం పూర్తిగా తొలగిపోయింది. ఈ పర్యాయంకూడా లూకుచ్ దేవిదోవు కళ్ళలో దుమ్ముకొట్ట గలిగేడు.

లూకుచ్ వేర్వేరు ప్రాంతాలలో నూతులు తవ్వించాలన్నాడు. వర్షపునీరు వృథాపోకుండా అడ్డుకట్టలుకట్టి చేలకు వుపయోగపడేప్లాను తయారుచేసేడు. కొత్తనూతులు తవ్వించినందువల్ల అదునురోజుల్లో పశువులను వాటి మకాములలోనుంచి నీళ్ళకోసం ప్రతిసారి 2 మైళ్ళదూరం

తోలుకువెళ్ళవలసిన అవస్థ తప్పిపోతుంది. అందువల్ల యెంతోపని కలిసి వస్తుంది. అందుచేత వెంటనే ఆ పని ప్రారంభించబడింది.

అంతేకాదు అంతవరకు 100 ఇటిక 4½ రూబుల్సు యిచ్చి 20 మైళ్ళ దూరంనుంచి బళ్ళఛార్జీలు పెట్టి మోసి తెచ్చుకోవలసివస్తూంది. అందుచేత ఇక్కడే ఇటుకలు తయారుచేసి, దూడల పాకలకు, సమిష్టి వ్యవసాయ క్షేత్రపు బిల్డింగులకు కావలసిన యిటుక అంతా కొనవలసిన అవసరం లేకుండా చవకగాగిట్టే ప్లాను తయారుచేసేడు. మూడవ బ్రిగేడు పనిచేసే భూమిలో 'వాగు' ఒకటి మంచి సారవంతమైన భూమిని ప్రతియేడూ కోసేస్తూంది. అందుచేత వాగుకి అడ్డుకట్టవేసి, రెండు గట్లు కొయ్యకుండా పాప్లార్, విల్లోచెట్లను పాతవలసిందని సలహా యిచ్చేడు.

వీటి అన్నిటివలన సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రంలో ఆస్ట్రోవ్‌నోవు స్థానం బలపడింది. దేవిదోవ్ అతనిని యే పరిస్థితులలోనూ మేనేజరు పదవి నుంచి తొలగించకూడదనుకున్నాడు. క్రమంగా ఆస్ట్రోవ్‌నోవుమీద నగుల్నోవు అభిప్రాయం కూడా మారింది. "అతని వుద్దేశాలు యెల్లావుంటే మనకేమి — ప్రస్తుతం మనకి బాగా వుపయోగిస్తూన్నాడు." అన్నాడు నూక్లెస్ మీటింగులో, "మనవాళ్ళలోనుంచి అంత సమర్ధుణ్ణి తయారుచేసుకొనేవరకు ఆస్ట్రోవ్‌నోవునే వుంచాలి మేనేజరుగా. మన పార్టీకి అసమానమైన తెలివితేటలు వున్నాయి. లక్షలకొలది వ్యక్తులచేత నడిపించ బడుతూండడం చేతనే యింత కట్టుదిట్టంగా నడుస్తూంది. సోవియట్ ప్రభుత్వ వ్యతిరేకి, ద్రోహి అయిన ఇంజనీరు ఒకడు వున్నాడనుకోండి. సామాన్య దృష్టిలో అతనిని తుపాకీతో కాల్చి చంపాలి. కాని మనపార్టీ యేం చేస్తూంది? అతనికి ఒకపని పురమాయించి 'నువ్వు చదువుకున్నావు. నీకు కావలసిన డబ్బు యిదిగో. మస్తుగా తిను. నీకు తోచినట్లు ఖర్చుపెట్టుకుని సుఖపడు. కాని నీ తెలివితేటల్ని ప్రజలకోసం, ప్రపంచవిప్లవంకోసం ఇంజనీరింగు పనిద్వారా వుపయోగించు.' అని చెబుతారు. అతడు చేస్తాడు. అతని మనస్సు పూర్వపుజీవితంకోసం కలలు కంటూండవచ్చు కాని అతను పని చేస్తూనేవుంటాడు. అతనిని చంపినందువల్ల లాభంయేమిటి? వీసం

యెత్తుకూడా లేదు. పని చేయించుకోనడం ద్వారా వేలకొలది ప్రజలకి వుపయోగపడేటట్లు చెయ్యవచ్చు. అతనినే. మన ఆస్ట్రోవ్‌నోవు విషయంలో కూడా అంతే. వాగులకి అడ్డుకట్టలు కట్టనియ్యండి. అవసరమైనచోట్ల నూతులు తవ్వమనండి. అదంతా సోవియట్ ప్రభుత్వ పురోభివృద్ధికే. ప్రపంచవిప్లవాన్ని ఇంకా త్వరగా తీసుకురావడానికే.

ఆస్ట్రోవ్‌నోవు జీవితంలోని ఒడుదుడుకులు కొంచెం తగ్గేయి. పొలోవిట్సేవు, అతని వెనుకనున్న సోవియట్ వ్యతిరేకశక్తులు తాత్కాలికంగానైనా అపజయం పొందేయని గ్రహించేడు. ఇంక సోవియటుప్రభుత్వం మీద తిరుగుబాటు జరిగే అవకాశం లేదనీ, కోసక్కులకు సోవియటు ప్రభుత్వం మీద గల విద్వేషం కూడ క్రమంగా నశిస్తూందనీ గ్రహించేడు. "పొలోవిట్సేవు, లెటెవ్స్కీలు విదేశాలకి పారిపోయి వుంటారు." అనుకున్నాడు. సోవియటుప్రభుత్వాన్ని కూలద్రోసే మంచి అవకాశం జారిపోయిందనే విచారంవున్నా, తన వునికికి ప్రమాదం కలిగించేవ్యక్తులు పోయేరనే సంతోషం కూడా అతనికి కలిగింది. గ్రెమూచీలాగ్‌కు వచ్చే మిలీషియామెన్'ను చూసి అతను భయపడడంలేదు యిప్పుడు. వెనకనల్లటి మిలీషియా యూనిఫారం చూసేటప్పటికి గజగజలాడేవాడు.

"నాయనా, ఈ నాస్తికప్రభుత్వం పోయి మన ప్రభుత్వం ఎంత కాలంలో వస్తుంది?" అని అడిగింది ఒకరోజున అతని తల్లి.

అప్రస్తుతమైన ఆ ప్రశ్నకి చాల కంగారుపడి అతను తల్లిని కేకలేసేడు.

"అమ్మా, ఈ గొడవలన్నీ నీకెందుకు?"

"అందరికీ కావాలి. వాళ్ళు చెర్చిలు మూసేసేరు. మతగురువుల్ని 'కులక్'లు అని తరిమిసేరు. న్యాయమేనా అది?"

"నీకు బాగా ముసలితనం వచ్చింది. భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించుకో.... ఈ ప్రపంచవిషయాలన్నీ వదిలెయ్యి!"

"అయితే, ఆ ఆఫీసర్లు యెక్కడికి వెళ్లేరు? నువ్వు నన్ను ఆశీర్వదించమని, తిరిగి ఈ ప్రభుత్వంక్రిందే వుద్యోగం చేస్తున్నావేమి?"

"ఆఖరికి నా కొంప ముంచీలావున్నావు నువ్వు. ఇంక ఈవిషయం యెప్పుడూ యెత్తకు. ఆ గొడవలన్నీ నీ కెందుకు? ఇప్పుడు నా దగ్గిర అన్నట్లే మరొకరిదగ్గిర అంటావు. దానితో నా పని ఆఖరు. భగవంతుడు ఏం చేసినా మనమేలుకే' అని మాట్లాడక వూరుకో. తిండికీ, బట్టకీ లోటు లేదుకదా! అంతటితో సంతోషించి వూరుకో."

తల్లితో ఈ సంభాషణ అయిన తరువాత భయము, కంగారుతో బయటికివచ్చి కొడుకుని, కోడల్ని, భార్యని పిలిచేడు.

"దాన్ని ఓ కంట చూస్తూండండి" అన్నాడు. "శనిగ్రహంలా దాపరించింది. మన యింటికి కొత్తవాళ్ళు యెవరయినావస్తే వెంటనే దానిని గదిలోపెట్టి తాళం వెయ్యండి."

అప్పటినుంచీ ఆమెను రాత్రింపగళ్ళు గదిలోపెట్టి తాళంవేసి నిర్బంధించి వుంచుతుండేవారు. ఆదివారంనాడు మాత్రం స్వేచ్ఛగా వదిలేవారు. తన వయస్సు ముసలమ్మల దగ్గరకువెళ్ళి తన కష్టాలన్నీ వెళ్ళబుచ్చుకునేది.

"నా కొడుకు, కోడలు మునుపటిలాకాదు యిప్పుడు. గదిలోపెట్టి తాళం వేస్తున్నారు పాడుతిండి పెడుతున్నారు. కాని అమధ్య ఆఫీసర్లు వచ్చి మా ఇంట్లోవున్న రోజుల్లో యెంతో బాగా చూసేవారు నన్ను. యెందుకో నేనంటే మండిపడుతున్నాడు యిప్పుడు. ఇదివరకు ఈ నాస్తిక ప్రభుత్వాన్ని నాశనంచేసే ప్రయత్నంలో నా ఆశీర్వచనంకోసం వచ్చిన కొడుకు యిప్పుడు ఈ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఒక్కమాట అంటే మండిపడతాడు యెందుకో."

—ంంః౦ః౦ం—

ముప్పైతొమ్మిదో పరికరణము

వగుల్నోవ్ వెనుకటిభార్య లుకిరియా చల్లికలనాటినుంచీ కూలిపని చేస్తూంది. మూడవదళంలో కలిసి పనిచెయ్యమన్నారు ఆమెను. అందుకు అంగీకరించి వాళ్ళతోనే వుంటూంది. పగలల్లా యేదో పనిచేసి, రాత్రి భోజనాలయినది మొదలు తెల్లవారుఝామువరకు ఆమె 'బాలలైకా, (ఒక విధమైన సంగీతవాయిద్యం) వాయిస్తూంటే, వయస్సులోవున్న స్త్రీ పురు

షలు పాడుతూ, నాట్యంచేస్తూ మహోత్సాహంగా వుండేవారు. మొత్తం మీద దీనినంతను నడిపించేది ఆమె.

కులాసాగా గడపడంతప్ప ప్రపంచ విషయాలు యేమీ ఆమెకు పట్టవు. ఆమె ముఖంమీద యెప్పుడూ ఆందోళనగాని, విచారంగాని కన బడదు తనజీవితంలో ప్రతినిమిషము కొత్తకొత్త సుఖాలేకాని కష్టాలు లేవన్నంత వుత్సాహంగా, సంతోషంగా కాలం గడుపుతుంది. ఆమె మకార్‌తో విడిపోయిన రోజునుంచే అతన్నిగురించి ఆలోచించడం మానే సింది. టిమోఫీ యెక్కడో దూరంగా ప్రవాసంలోవున్నాడు దగ్గరలేని ప్రియులకోసం విచారించడం ఆమె స్వభావంకాదు పాతవాళ్ళుపోతే కొత్తవాళ్ళని వెతుకుతూండడమే ఆమె జీవితాదర్శం.

అల్లాంటివాళ్ళు అనేకమంది దొరుకుతారుకూడాను: మూడవదళం లోని యువకులంతా ఆమెచుట్టూ చేరసాగేరు. వినీల ఆకాశంక్రింద, చంద్ర కాంతిలో ఆమెచుట్టూవేరి కోసకు యువకులు నాట్యం ఆడుతూంటే నేల తాపటం అయిపోయింది. ప్రతివాడూ ఆమె అనుగ్రహం సంపాదించాలని చూస్తూ దగ్గరికి చేరడంలో వారిలో వారికి పేచీలు ప్రారంభమయేయి. ఆమె యెవరినీ కాదనదు. అందరికీ అందుబాటులో వుంటుంది. పూర్వం ఆమెతో సంబంధంవున్న టిమోఫీ ప్రవాసంపంపబడ్డాడు. భర్త వదిలేసేడు. అందుచేత ఆ స్థానానికి ప్రతివారూ ఆశించడంలో ఆశ్చర్యం యేముంది?

అగాఫన్ దుబుష్టీవ్ ఈవిషయమై ఆమెను కొంచెం మందలింప చూచేడు కాని లాభంలేకపోయింది.

"నాకు నియమించినపని నేనుచేస్తున్నాను; అటువంటప్పుడు నన్ను నాట్యంచెయ్యొద్దు అనీ, ఇతరులని ప్రేమించవద్దనీ అనడానికి యెవరికీ అధికారంలేదు. అగాఫన్, కోప్పడకు యిల్లా అన్నానని. ముసుగుతన్ని సుఖంగా నిద్రపో. నీకూ రావాలనివుంటే – రా; మా అభ్యంతరంలేదు. ప్రతివాళ్ళూ రావచ్చు."

వెంటనే అగాఫన్ గ్రిమాచీవచ్చి దేవిదోవుకి రిపోర్టుచేసేడు.

"కామ్రేడ్ దేవిదోవ్, మీరుచేసిన యేర్పాట్లు యేమీ బాగులేవు." అనడంతోనే ప్రారంభించేడు రావడంతో. "ముసలి ఘూకర్‌ని లుబిష్కిన్

దళంలోను, లుకిరియా నగుల్నోవాని నా దళంలోనూ వేసేరు. మిగిలినవాళ్లు కూడా పనిచెయ్యకుండా చెయ్యడానికికాకపోతే వాళ్ళెం దుకు? ఒక రాత్రివచ్చి చూడ డి: క్యాంపులో యేం జరుగుతూందో తెలుస్తుంది. లుకిరియా మా దళంలోవాళ్ళ నందర్నీ చెడకొడుతూంది. దానికోసం అందరూ కోడిపుంజుల్లా దెబ్బలాడుతూన్నారు. రాత్రి తెల్ల వార్లూ ఒక్కటేగోల, నాట్యంచేస్తున్నారు. చుక్కపొడిచేకకూడా మా క్యాంపు దగ్గిరనుంచి సంతగోలలా ఒక్కటేగోల వినబడుతూంటుంది. జర్మనీతో యుద్ధంలో నాకు గాయంతగిలి ఖార్కోవ్ హాస్పటల్‌లో వున్న ప్పుడు నర్సులు నన్ను 'ఒపేరా'కి తీసుకువెళ్ళేరు. ఎప్పుడు వచ్చేస్తానా అన్నంత అసహ్యంగా వుంది దాన్ని మించిపోయింది మా క్యాంపులో గోల. రాత్రి అంతా అల్లా కాలక్షేపంచేసి పగలు యేంపని చెయ్యగలుగు తారు? లుకిరియాని మా దళంలోనుంచి తీసివేసినాసరే, లేదా సరిగా ప్రవ ర్తించమని మందలించినాసరే."

"ఏమిటి - ఈ గొడవ అంతా? దీనికి నేనేం చేస్తాను? సరిగా పనిచెయ్యకపోతే వెంటనే బయటికి గెంటివెయ్యి. అంతే కాని ప్రతి విషయానికి నా దగ్గిర ఫిర్యాదు చేస్తూందకు. 'ఎద్దుకు కాలునొప్పి పెట్టిం దనీ' 'నాగలి విరిగిపోయిందనీ' ప్రతివిషయం నా వరకూ యెందుకు? బాధ్యత తీసుకుని పనిచెయ్యడం ఎప్పుడు నేర్చుకుంటారు? ఎంతకాలం నేను సహాయం చేస్తాను? ఇంక యెప్పుడూ నా దగ్గిరకిరాకు—పో."

అగాఫన్ అసంతృప్తితో వెళ్ళిపోయేడు. దేవిదోవు వరసగా రెండు సిగరెట్లు త్రాగి, తలుపులు బిగించేసి కూర్చున్నాడు.

డుబ్‌ట్సోవ్ రిపోర్టు అతనిని వ్యాకులపరచింది. బ్రిగేడు లీడర్లు వాళ్ళ స్వంతబాధ్యతమీద పనిచేయించే చొరవలేదనిగాని, సలహాలకోసం అస్త మానూవచ్చి వేధిస్తూన్నారనికాదు డుబ్‌ట్సోవును కేకలువేసింది. అతను 'లుకి రియా అందరితోను యిష్టంవచ్చినట్లు తిరిగి పాడుచేస్తూంది' అన్నాడని కేకలేసేడు.

లుకిరియా అతనికి ఆఫీసుయెదుట కనబడి భర్తను చూసిపెట్టడం గాని, లేక తనే పెళ్ళిచేసుకోవడంగాని, చెయ్యవలసిందని అడిగినప్పటినుంచీ

ఆమెయెడల అంతక్రితంవున్న అభిప్రాయం క్రమంగా మారింది. తరుచుగా ఆమెను గురించిన ఆలోచనలు బుర్రలోకి వస్తూన్నాయి.

లుకిరియా రూపం అతనిని ఆకర్షించింది. ఆ వసంతకాలంకూడా కొంతవరకు దేవిదోవుమీద పనిచేసివుంటుంది ఈ విషయంలో. తరుచుగా అతడు రాత్రులు నిద్రపట్టక సిగరెట్లు కాల్చిపారేస్తూ, ఇటునటు పచారు చేసి, చివరకు రగ్గు కప్పుకుని ఏదో ఆలోచిస్తూ పడుకునేవాడు.

లుకిరియా చల్లికలు పూర్తిఅయేవరకూ ఆ దళంతోనేవుంది. ఆ దళం వూళ్లోకి తిరిగి వచ్చిన రోజు సాయంకాలం ఆమె దేవిదోవును చూడడానికి వెళ్ళింది.

అతనూ భోజనంఅయి గదిలోపడుకొని 'ప్రవదా' చదువుతూన్నాడు. తలుపు దగ్గిర ఏదో చప్పుడయింది.

"లోపలకి రావచ్చా ?" అన్న స్త్రీ కంఠధ్వని వినబడింది.

"ఆ." అని దేవిదోవ్ పక్కమీదనుంచిలేచి జాకెట్టువేసుకున్నాడు.

లుకిరియా లోపలికివచ్చి. నెమ్మదిగా తలుపులు వేసింది.

"మిమ్మల్ని ఒక్కసారిచూసి వెడదాం అని వచ్చేను ...."

"ఇల్లావచ్చికూర్చో." అని దేవిదోవు స్టూలుఒకటి యెదరకిలాగేడు. జాకెట్టుబొత్తాలు పెట్టుకుని అతను పక్కమీద కూర్చున్నాడు. అయాచితంగా ఆమె వచ్చినందుకు లోపల సంతోషంగావుంది అతనికి.

"ఏంచేస్తూన్నారు ?" అని ఆమెయే సంభాషణ ప్రారంభించింది.

"చేసేందుకేముంది—యేదో నడుస్తూంది."

"పెళ్ళివిషయం ఏమాలోచించేరు ?"

"ఆ విషయం ఆలోచించేందుకు కూడా తీరికలేదు."

"పోనీ, యిప్పుడైనా కొంచెం తీరికగా నావిషయమై ఆలోచిస్తారా?"

గంభీరమైన దేవిదోవు ముఖం కొంచెం తెల్లబోయింది. ఆమె అతినమ్రతగా రెప్పలువాల్చి కూర్చుంది. పెదవులమీద చిరునవ్వు తొణుకాడుతూంది.

"..................."

"నేనంటే యిష్టంలేదా ?"

"దానికేం—ఆ విషయం తరువాతచూద్దాం. నువ్వు వచ్చినపనేమిటి?"

"నేనా——....పత్రికావిశేషాలేమిటి ? విదేశాలలో విప్లవాలు వచ్చే సూచనలు యేమైనా వున్నాయా ?" అని లుకిరియా ఆ సంభాషణకి అనుగుణ్యంగా ముఖం 'సీరియస్'గా పెట్టింది.

"పత్రికలో చాలా విశేషాలుంటాయి.........అయితే, నువ్వు వచ్చిన పనేమిటి ?" దేవిదోవ్ కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకున్నాడు. ముళ్ళమీద కూర్చున్నట్లు వుంది అతనికి. పక్కనున్న గుమ్మంచాటునుంచి ఆయింటి ఆమె ఈ సంభాషణఅంతా వింటూంటుంది. తెల్లవారకుండా ఆమె ఇంటింటికి వెళ్ళి రాత్రివేళ లుకిరియా దేవిదోవ్ గదికి వెళ్ళిందనీ.........ఏదేదోచెబుతుంది. పల్లెటూళ్ళలో ఇటువంటిపుకార్లు పద్దాక యింక చెప్పేదియేముంది ! సందుల్లోను, నూతులదగ్గిర, వన్నెలు, చిన్నెలు పెట్టి చెప్పుకుంటారు. అంతవరకు యెంతో గౌరవంగా చూసిన సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్ర సభ్యులు అతన్ని చూసి నవ్వుతారు. లుకిరియా లొంగతీసేసిందని రజ్మట్నోవ్ యెదురుగుండానే వేళాకోళంచేస్తాడు. ఆఖరుకు యిది జిల్లాకుకూడా తెలుస్తుంది. వ్యవసాయడిపార్టుమెంటు అధికారులకి తెలుస్తే, వాళ్లు "అందుచేతనే 10 వ తారీఖువరకూ చల్లికలు పూర్తిచెయ్యలేకపోయేడు ; ప్రేమ వ్యవహారాల్లో అతనికి చల్లికలు అనుకున్నరోజుకు పూర్తిఅయేటట్లు చూసేటందుకు తీరికయెక్కడ !" అంటారు. రిజియనల్‌కమిటీ శెక్రటరీ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్ర నిర్మాణకార్యక్రమం కొనసాగించడానికి తరిఫీదుయిచ్చిన వర్కర్లకు వీడ్కోలుయిచ్చేటప్పుడు వారితో "కార్మికవర్గాధికారానికి అప్రతిష్ఠ తేకండి. పల్లెటూళ్ళలో ఆప్రతిష్ఠ మీ చేతలమీద ఆధారపడుతుంది. కామ్రేడ్సు, మీరు మామూలుగా ప్రవర్తించేకంటె రెండురెట్లు జాగ్రత్తతో ప్రవర్తించాల్సి వుంటుంది. పెద్దపెద్ద విషయాలసంగతికాదు నేనుచెప్పేది. దైనందిన కార్యక్రమంలో సాధారణంగా మనం చేసే ప్రతిచిన్నవిషయంలోనూ జాగ్రత్త, దూరదృష్టి వుండాలి."

లుకిరియా తరుచుగా వస్తూంటే అందువల్ల మునుముందు కలిగే ఫలితాలు ఆలోచించేటప్పటికి అతనికి శరీరం కంపంయెత్తింది. ఆమె మాట

లకి యెదురుచెప్పలేక మొహమాటపడి అంగీకరించే పరిస్థితివచ్చింది అత నికి! కాని, లుకిరియా ఏమీ యెరగనట్లు ప్రశాంతంగా కూర్చుంది. అతను కంగారుచేత తడబడుతూ ఇల్లా అడిగేడు.

"నువ్వు యిక్కడికివచ్చిన పనియేమిటి? నీతో బాతాఖానీవేస్తూ కూర్చోడానికి తీరుబడిలేదునాకు. నీపని యేదోచూసుకునివెళ్ళిపో."

లుకిరియా అతని కంగారు గ్రహించింది.

"సరే, అల్లాఅయితే, మంచిమంచి విషయాలుండే పత్రిక ఒకటి ఇయ్యండి. అంతకంటే మరేమీ పనిలేదు మీతో. శ్రమ కలిగించినందుకు క్షమించండి........"

ఆమె వెళ్ళిపోయింది. బుజాలమీదనుంచి పెద్దబరువు దిగిపోయి నట్లుగా 'అమ్మయ్యా!' అనుకున్నాడు. ఆ మరుక్షణమే బేబులుదగ్గర కూర్చుని తల రెండుచేతులలోను పెట్టుకుని, జుట్టులోకి వేళ్ళను పోనిస్తూ ఆలోచించసాగేడు "ఎంత పిరికివాణ్ణి! సాహసం చెయ్యలేకపోయేను. ఒక స్త్రీ వచ్చి మాట్లాడుతే తప్పేముంది నేనంత భయపడటానికి? అదీ కాక, సన్యాసినా నేను? మేమిద్దరం మాట్లాడుతే పైవాళ్ళకేంసంబంధం? ఆమె అంటే నేను యిష్టపడతాను; అటువంటప్పుడు నాకు తోచినంత సేపు మాట్లాడుతుంటూ కూర్చుంటాము! నావిధి నేను నిర్వర్తిస్తూన్నంతకాలం యెవ్వరినీ లక్ష్యపెట్టనవసరంలేదు. ఆమె యింకరాదు. చాలాపరుషంగా మాట్లాడేను, నేను భయపడుతూన్నాననే సంగతికూడా గ్రహించింది...."

కాని, దేవిదోవు భయపడనవసరంలేదు. లుకిరియా అనుకున్న పని సాధిస్తేకాని, వదలదు. ఆమె దేవిదోవ్‌ని లోబరచుకొనాలనుకొంది. గ్రిమాచీలో మరి యెవరినైనా పెళ్ళిచేసుకోలేకపోదు కాని, వుపయోగం యేముంది? చాకిరీతో సరిపోతుంది జీవితం అంతా. సుఖం వుండదు. దేవిదోవు దృఢమైనవాడు; మంచివాడు, నిరాడంబరమైనవాడు. మకార్ మాదిరిగా అస్తమానూ ప్రపంచవిప్లవం' అని కలలుకంటూండడు. ఒక్క లోపంమాత్రం వుంది. యెదరపన్ను ఒకటి పోయింది. కాని, అది అంత లెక్కపెట్టదగిన విషయంకాదు. లుకిరియా అంత పెద్దవయస్సు లేక

పోయినా, ఆమె అనుభవంలో ఒక వ్యక్తిని యెంచుకొనేటప్పుడు పళ్ళు అంత ముఖ్యవిషయంగా పరిగణించకూడదని తెలుసుకుంది.

ఆ మరునాడు సాయంకాలం ఆమె మరల వచ్చింది. క్రితం రోజు కంటె బాగా విలువైన బట్టలువేసుకుని ముస్తాబయి వచ్చింది. పత్రిక యిచ్చెయ్యడానికని నెపంపెట్టి వచ్చింది.

"మీ పత్రిక యిదిగో. ఇంకొకటి యిస్తారా? మంచి పుస్తకాలు యేమీలేవు, మీదగ్గర? ఉత్సాహం కలిగించేపుస్తకాలు చదవాలని వుంది.... ప్రేమనిగురించి."

"పేపరు ఒకటి తీసుకువెళ్లు. పుస్తకాలు యేమీలేవు. లైబ్రరీకాదుగా యిది!" అన్నాడు.

అతను ఆహ్వానం చెయ్యనవసరంలేకుండానే కూర్చుని సంభాషణ ప్రారంభం చేసింది. చల్లికలలో తను పనిచేసిన మూడవదళాన్ని గురించీ, కొత్తగా యేర్పరచి నడుపుతూన్న 'డైరీ'లో వున్న లోపాలను గురించీ అతనితో తర్కించింది. అతనికి యెందులో అభిరుచి వుందో ఆ విషయమయ్యే మాట్లాడుతూ క్రమంగా అతన్ని సంభాషణలోకి దింపి పరిచయం వృద్ధిచేసుకొనాలని ఆమె యెత్తు.

మొదట దేవిదోవు ఆమె మాట్లాడే విషయాలు అంత శ్రద్ధగా వినలేదు. కాని, క్రమంగా ఆ సంభాషణ సాగినకొలదీ అతను విదేశాలలో అవలంబిస్తూన్న నూతన పద్ధతులనుగురించి, పాలు అభివృద్ధిచేసే విధానాలనుగురించి చెప్పేడు. ఆఖరుకు యిల్లాఅని ముగించేడు.

"వీటి అన్నిటికీమూలం డబ్బుకావాలి మనకి. చాలా పాలు యిచ్చే సాంప్రదాయంగల ఆవుదూడలు, ఎన్నిక అయిన ఆబోతులు.... యెంత త్వరగా సంపాదిస్తే అంతమంచిది. 'డైరీ' సరియైన పద్ధతులలో నడిపించినట్లయితే చాలా లాభంవస్తుంది. ఇప్పుడు మన 'డైరీ'లో వెన్నతీసే యంత్రం బహు పురాతనపుదివుంది. అదైనా వుపయోగించదు పాలు విరిగిపోతున్నాయన్నావు. ఎందుచేత? పాత్రలు పరిశుభ్రం చెయ్యడంలో వున్న లోపంచేత."

"అనేక లోపాలున్నాయి లెక్కపెట్టడం ప్రారంభిస్తే" అంది ఆమె.

"నేను చెప్పేదికూడా అదే. అందుచేత ఆ 'డైరీ'ని నడిపే బాధ్యత నువ్వుతీసుకుని అభివృద్ధిలోనికితీసుకురా. మేనేజిమెంటు నీకు అన్నివిధాలా సహాయపడుతుంది. పాత్రను పరిశుభ్రంగా వుంచకపోవడంచేత పాలు తరుచుగా విరిగిపోతున్నాయి ఈమధ్య ఒకామె పాలుపితగడం చూసేను ఆవు దగ్గిరకూర్చుంది. పొదుగు కడగలేదు. నాలుగు చళ్ళుబాడి. పేడతో వున్నాయి. ఆఖరికి ఆమె చేతులయినా కడుక్కోలేదు. ఇటువంటివాళ్ళు వున్నారు 'డైరీ'లో యిప్పుడు. అప్పుడు తీరికలేక ఆవిషయంలో కలగ చేసుకోలేదు. ఇంక తగిన శ్రద్ధతీసుకోవాలి. సీతాకోకచిలకలా ముస్తాబయి వీధులు తిరిగేకంటే 'డైరీఫారం' మేనేజిమెంటు తీసుకుంటే బాగుంటుంది నువ్వు. నిన్ను మేనేజరుగా చేస్తాము. పైకివెళ్ళి చదువుకుని 'డైరీఫారం' నడిపించడం నేర్చుకుందువుగాని."

"వద్దు. వాళ్ళనే తంటాలు పడనియ్యండి. నాకంటే సమర్థులైన వాళ్లు అనేకమందిదొరుకుతారు మీకు. నాకు మేనేజరుపదవి అవసరంలేదు. ఎక్కడికోవెళ్ళి ట్రైనింగు పొందడం అసలేవద్దు. అనేక చిక్కులున్నాయి అందులో. ఎద్దులా శ్రమపడి పనిచేసేపనులు నాకువద్దు. ఏదో కొద్దిగా పనిచేస్తూ మిగిలినకాలం సుఖంగా గడపాలని నా ఆశయం. నా దృష్టిలో కష్టించి పనిచేసేవాళ్ళు మూర్ఖులు."

"మళ్ళీ నీ పాతధోరణి ప్రారంభించేవు" అన్నాడు దేవిదాసు కోపంగా. ఆవిషయమై ఇక తర్కించలేదు ఆమెతో.

కొద్దిసేపటికి ఆమె వెళ్ళిపోడానికి లేచింది. లుకిరియా యిల్లుచూడ డానికి అతనుకూడ బయలుదేరేడు. చాలసేపు ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడ కుండావెళ్ళారు. లుకిరియాయే తిరిగి సంభాషణ ప్రారంభంచేసింది. అతని అభిరుచుల్ని ఆమె బాగా యెరుగును.

"ఈవేళ క్యూబాన్‌గోధుమ యెల్లావుందో చూశారా ?"

"ఆ —"

"ఎల్లావుంది ?"

"అట్టే బాగులేదు. ఈవారంలోపుగా వర్షాలు కురవకపోతే చేలు ఎండిపోతాయి. అంతటితో ఆవదు. సంతోషించేవాళ్ళున్నారు వూళ్ళో

చాలామంది. "వర్షంకోసం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించకపోతే యెందుకు కురుస్తుంది? మంచిదాగా అయింది" అంటారు ముసలివాళ్ళంతా. వర్షం కురవడం వాతావరణ పరిస్థితుల్నిబట్టి వుంటుందని వాళ్ళకి తెలియదు. కాని, వర్షం కురవకపోతే వాళ్ళ మూఢనమ్మకం ఇంకా ధృఢపడుతుంది అందుకు మనమేంచేస్తాం! మనలోపంకూడా కొంత లేకపోలేదు. అన్నిటికంటె ముందుగా గోధుమచల్లి వుండవలసింది." అని దేవిడోవు చెప్పుకు పోతూన్నాడు. లుకిరియాకి విసుగుకలిగింది.

"ఆవిషయం వదిలిపెట్టండి ఇంక." అంది ఆమె "ఇక్కడ కూర్చుని కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుందాం" చంద్రకాంతిలో దగ్గరలో కనిపిస్తూన్న ఏటవాలుప్రదేశంకేసి చూపించి.

అక్కడికివెళ్ళి నిలబడి గౌనుఅంచులు దగ్గరగాచేర్చి పట్టుకొంది.

"మీ కోటు పరవండి, నేలమీద. దానిమీద కూర్చుందాం. లేకపోతే నా గౌనుపాడి అవుతుంది........"

ఆ కోటుమీద ఇద్దరూ దగ్గరగా కూర్చున్నారు. ఎందుకో నవ్వు కుంటూన్న అతని ముఖం దగ్గరగా ముఖంపెట్టి ఇల్లా అంది.

"వ్యవసాయంగొడవ యెత్తకండి యింక. ఇటువంటి సమయంలో మాట్లాడుకోదగిన విషయంకాదు. పాప్లారుచెట్ల చిగుళ్లవాసన యెల్లా వేస్తూందో!"

అంతవరకు దేవిడోవ్ మనస్సుని బాధిస్తూన్న సందేహాలన్నీ యెక్కడివక్కడపోయేయి. ఒక దృఢనిశ్చయానికి వచ్చేడు. లుకిరియా అందానికి వ్యామోహం కలిగినా తనపదవికి, గౌరవానికి లోపం ఏమో అని భయపడ్డాడు........

తరువాత కొంతసేపటికి అతను లేచి నిలబడ్డాడు. లుకిరియా చేతులు జాపుకొని వెల్లకితలాపడుకొని, కళ్ళుమూసుకొనివుంది. అందులో యెవరూ మాట్లాడలేదు. ఆమె అతాత్తుగాలేచి కూర్చుని చేతులు మోకాళ్ళకు చుట్టేసి నవ్వసాగింది. ఎవరో కితకితలు పెడుతూన్నట్లు తెగనవ్వింది.

"ఎందుకు, అల్లా నవ్వుతావు?" అని అడిగేడు దేవిడోవ్ ఆశ్చర్యంగా.

ఎంత అతాత్తుగా నవ్వు ప్రారంభించిందో అంత అతాత్తుగాను ఆపేసి కాళ్లబారజాపి, చేతులతో తొడలమీద కొడుతూ "ఇప్పుడు యెంతో తేలికగావుంది.... ..." అంది

"రెండు ఈకలు గుచ్చుకో యెగరవచ్చు" అన్నాడు దేవిదోవ్ కోపంగా.

"కంగారు పడకండి.........ఇప్పుడు యెంతో సుఖంగా వుంది. అందుచేత నవ్వేను. ఇటువంటి సమయంలో నవ్వక. యేడవాలా? కూర్చోండి. లేచి నిలబడ్డారెందుకు?"

దేవిదోవు అనుమానిస్తూ కూర్చున్నాడు. "ఇప్పుడు ఈమెతో యేమిటి చేసేది? ఇదో గడ్డుసమస్య అయేలావుంది. ఇంతవరకూ యే బాదరబందీలేకుండా వున్నానుకాని, ఇకనుంచి కావలసినన్ని!" అనుకుంటూ, చంద్రకాంతిలో ఇంకా అందంగా కనబడుతూన్న లుకిరియా ముఖంకేసి ఓరగా చూసేడు.

ఆమె చేతులు నేలమీద మోపకుండగనే లేచి నిలబడింది.

"అందంగా కనిపించడంలేదూ, నేను?" అంది.

"లేకపోతే యింతవరకూ యెందుకు వస్తుంది?" దేవిదోవ్ ఆమె రెండుభుజాలూ పట్టుకొని దగ్గరగా చేర్చుకొన్నాడు.

నలభయ్యో ప్రకరణం

పునరావృత్తి

ఆ మరునాడు యాకోవ్‌లూకుచ్ అడవికి వెళ్లేడు. వాగుకు డాము కట్టడానికి కావలసిన కలపకోసం మూడవదళం వస్తుంది. ఏ యే చెట్లు కొట్టవలసినదీ ఇతను గుర్తుపెట్టాలి.

యాకోవ్‌లూకిచ్ వుదయాన్నే బయలుదేరేడు. అంత క్రితంరాత్రి బాగా వర్షం కురవడంచేత నేల అంతా బాడిగావుంది. నెమ్మదిగానే పోనిస్తున్నాడు గుర్రాన్ని. కళ్లెంవదలి సిగరెట్టువెలిగించి నలుమూలలా చూసేడు.

"ఆ తొస్సిముండాకొడుకు వాన కురుస్తుందన్నాడు. అల్లాగే కురిసింది. ఈ వర్షంతో చేలు యెల్లాపడితే అల్లా వస్తాయి. ఈ ప్రభుత్వం వచ్చేక కాలమానంకూడా బాగుంది. అంతకుపూర్వం ప్రతిసంవత్సరం ఏవో ఈతి బాధలవల్ల దేశంలో కరువుకాటకాలు యేదో ప్రాంతంలో వుంటూనే వుండేవి. దానంతటదే పోయేటట్లుగాలేదు ఈ పాడుప్రభుత్వం. ఈకమ్యూనిస్టుల్ని విదేశాల సహాయంలేవిదే మనం ఒక్కళ్ళం యేమీ చేయలేము. పొలోపిట్సీవులు ఎంతమందివున్నా లాభంలేదు. ప్రజలకి ఒకరిమీదవొకరు చాడీలు చెప్పడమేపని, 'నన్ను తప్పించి వూరంతపిడుగుపడు' అని తన బాగుచూసుకుని మిగిలినవాళ్లు యెల్లాపోయినా సరే అని చూస్తూంటారు. బ్రతుకే కష్టం ఈ పరిస్థితుల్లో. నా రోజులు బాగుండబట్టికాని, లేకపోతే పొలోవిట్సీవుతో నాకుగల సంబంధానికి ఈ మెడమీద తలకాయ వుండకపోను. ఇంతటితో తెమిలినందుకు అదృష్టవంతుణ్ణే. మనం చెయ్యగలిగినదేమీలేదు, చూస్తూ కూర్చోవడంతప్ప" అనుకున్నాడు.

అడవిదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి మధ్యాహ్నం అయింది. నోట్లోనుంచి కళ్ళెంతీసి గుర్రాన్ని మేతకి వదిలేడు. బెల్టులోనుంచి చేగొడ్డలితీసి ఓకు చెట్లు కొట్టవలసిన వేవో యెంచి గుర్తుపెట్టడానికి బయలుదేరేడు. అడవి అంచునే బాగా యెదిగియున్న ఆరుచెట్లు గుర్తుపెట్టి ముందుకు బయలుదేరేడు. నిటారుగా బాగా యెత్తుయెదిగి బాగా విస్తరించిన ఓకుచెట్టు ఒకటి కనబడింది. మ్రానులావునుబట్టిచూసి దానికి తన వయస్సే వుంటుందని వూహించి, దానిని కొట్టెయ్యాలికదా అనుకున్నాడు.

దానిమ్రానుమీద గ్రి. స. క్షే. అని బెరడుచెక్కేసిన స్థలంలో పెనిసిలుతో వ్రాసి, సిగరెట్టు కాల్చుకొనడానికి కూర్చున్నాడు. "నువ్వు యెంత కాలం జీవించినా నీ మీద పెత్తనం చెలాయించేవాళ్ళు యెవరూలేరు!" అనుకున్నాడు ఆ చెట్టుకేసిచూస్తూ. "కాని, ఇప్పటికి నీ రోజు వచ్చింది. వాళ్లువచ్చి మొదలుకొట్టి, కొమ్మలునరికి, తుండెతుండెములుగా నరికి తీసుకుపోయి వాగుకు అడ్డకట్టకోసం వుపయోగిస్తారు. క్రమంగా బులికిపోయి, ప్రవాహానికి కొట్టుకుపోయి నామరూపాలులేకుండా నశిస్తావు."

ఆ ఆలోచన యెందుకో అతనికి బాధకలిగించింది. రోజూమాదిరిగా లేదు అతని మనస్సు ఆ రోజున. "నిన్ను కొట్టనియ్యను. ఈ సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రం బారి పడకుండా కొంత కాపాడినా మంచిదే. చిరకాలం జీవించు. ప్రపంచంలోని యీబాధలు నిన్ను అంటవు. నీకు పన్నులులేవు. సమిష్టి వ్యవసాయక్షేత్రాలలో చేరవలసిన పనిలేదు. ఆ భగవంతుడుయెల్లా పుట్టించేదో అల్లాగే నిర్విచారంగా పెరుగు."

హడావిడిగాలేచి నిలబడి పట్టెకు బాడితీసి బెరడుచెక్కేసినచోట ఆ చెట్టు మ్రానుకుపూసి ఆనవాలు కనబడకుండాచేసి కొంత సంతృప్తితో అక్కడినుంచి ముందుకు వెళ్ళిపోయేడు.

మొత్తం 67 ఓకుచెట్లు గుర్తుపెట్టి, యాకోవ్‌లూకుచ్ గుర్రం యెక్కి వెనక తిరిగివస్తున్నాడు.

"యాకోవ్‌లూకుచ్, కొంచెం ఆగు" అని యెవరో పిలిచినట్లు అయింది. ఒకరుప్పచాటునుంచి నల్లటిటోపీ, బొత్తాలులేని జాకెట్టుతో ఒక వ్యక్తి బయటికివచ్చేడు. అతని ముఖం అంతా మాడిపోయి నల్లగావుంది యెండదెబ్బకి. కళ్లు గుంటలుపట్టేయి. తెల్లటి పెదవులపైన నల్లటిమీసాలు తెలుపుమీద మసిబొగ్గుతో గీసినట్లువున్నాయి.

"నన్ను గుర్తుపట్టలేదూ?" అతను టోపీతీసేసి, జాగ్రత్తగా నలువైపులూచూస్తూ యెదరికివచ్చేడు. యాకోవ్‌లూకుచ్ అతనిని ఫ్రోల్ కొడుకు టిమోఫీ అని గుర్తించేడు.

"ఎక్కడినుంచి వచ్చేవు?" అన్నాడు యాకోవ్ ఆశ్చర్యంగా. అతని స్వరూపంకూడా గుర్తుపట్టడానికికూడా వీలులేనంతగా మారిపోయింది. అతినికృష్టంగా వున్నాడు.

"రావడానికి అసంభవమైనచోటనుంచి........ ప్రవాసంనుంచి .... కోట్లాస్‌నుంచి...."

"తప్పించుకు పారిపోయి రాలేదుకదా?"

"అవును. తప్పించుకువచ్చేసేను. యాకోవ్! తినడానికి యేమైనా వుందా నీదగ్గర? రొట్టెకాని మరి యేదయినాసరే!"

"ఆఁ — వుంది."

"వుంటే యిద్దూ, యెంతోపుణ్యం వుంటుంది నీకు. నాలుగురోజుల నుంచి.... ఆకులు, బెరడుతిని ప్రాణాలు నిలబెట్టుకుంటున్నాను" ఆహారం వుందనగానే నోరూరి గుటకవేసేడు. లూకుచ్ రొట్టెతీస్తుంటే ప్రాణాలలో కుళ్లపెట్టుకుచూస్తూ నిలబడ్డాడు. పెదవులు చలించేయి.

ఎన్నడూ తిండి యెరగనివానిలా అత్యాసతో అడావిడిగా అరొట్టె డిమోఫీ నమలకుండా తినేస్తూంటే యాకోవ్‌లూకుచ్ నోరు తెరచుకుని చూస్తున్నాడు. ఆఖరిముక్కకూడాతినేసేక తాగినవానిలా టిమోఫీ యాకోవ్ వైపు చూసేడు.

"పాపం, నీకు చాలా రోజులనుంచి తిండి లేనట్లుందే!" అన్నాడు లూకుచ్.

"ఈవేళకి అయిదురోజులయింది తిండితిని. ఆకులలములు తిని ఈడ్చుకువచ్చేను. ఒక్కొక్కచోట అవికూడాలేవు. కొంచెం చిక్కిపోయి వుంటాను."

"అయితే; ఇక్కడికి యెల్లా రాగలిగేవు?"

"స్టేషనునుంచి నడిచివచ్చేను; ఎవరికీ కనబడకుండా రాత్రివచ్చేను" అన్నాడు నీరసంగా. ముఖం పేలితకళపడింది. ఎక్కిళ్ళు రావడం ప్రారంభించేయి.

"నీ తండ్రి బాగున్నాడా? మీవాళ్ళంతా యేంచేస్తున్నారు? అంతా క్షేమమా?" అని లూకుచ్ కుశలప్రశ్నలు వేస్తూన్నాడు. కాని అతను గుర్రిం దిగకుండా యెవరేనా వస్తున్నారేమోనని నలువైపులా భయంతో చూస్తున్నాడు.

"మా తండ్రి చచ్చిపోయేడు జబ్బుచేసి. తల్లి, చెల్లెలుమాత్రం బ్రతికి వున్నారు. కాని ఇక్కడి వ్యవహారాలు యెల్లావున్నాయి? లుకేరియా నగుల్నోవాయేంచేస్తూంది?........"

"భర్తనుంచి విడిపోయింది...."

"అయితే యిప్పుడు యెక్కడవుంది ?"

"మేనత్త దగ్గరవుంటూంది....."

"యాకోవ్ ఇల్లాచూడు. నువ్వు వూళ్ళోకి వెళ్ళగానే ఆమెతో ఈవేళే ఇక్కడికి తిండితెచ్చి పెట్టమన్నాననిచెప్పు. వూళ్ళోకి వచ్చేందుకు కూడా శక్తిలేదు నాలో యిప్పుడు. ఇక్కడేవుంది కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకుంటాను. 120 మైళ్ళు నడక....దోవ - తెన్ను యెరగనిదేశం....అందులోను రాత్రిపూట.... యెంతకష్టమోచూడు. తప్పకుండా ఏదైనా తెచ్చి పెట్టమను. కాస్త బలంచేరగానే వూళ్ళోకి వస్తాను."

"ఇకనుంచి నువ్వు యెల్లా జీవిస్తావు ?" అని అడిగేడు లూకుచ్. టిమోఫీని కలుసుకొనడంతో అతనికి మళ్ళీ వెనకటి భయం పట్టుకుంది.

"యెల్లాగంటావా? ఇప్పుడు కొంచెం విశ్రాంతి తీసుగుంటాను· తరువాత వూళ్ళోకివస్తాను. దాచివుంచిన నా తుపాకీతవ్వి బయటికితీస్తాను· దానితో నా జీవితం గడుపుతాను. ఒక్కటేవుంది నేచేసేది. వాళ్ళు నన్ను శిక్షించేరు; దానికితగిన ప్రతీకారంచెయ్యాలి నేను. ముందుముందు వింటారు నన్నుగురించి. ఒకరిద్దర్ని బలిపుచ్చుకుని వేసవివరకూ ఈ ప్రాంతంలోనే వుండి ఆ తరువాత క్యూబాన్‌కిగాని, మరి యే యితర ప్రాంతానికిగాని పోతాను. ఇంతదేశం వుంది. నా బోటివాళ్ళు అనేకమంది దొరుకుతారు సహచరులుగా."

"లుకిరియా సమిష్టివ్యవసాయక్షేత్రపు ఛైర్‌మన్ దేవిదోవ్‌తో తిరుగుతూన్నట్లు తోస్తుంది" అన్నాడు లూకుచ్ దేవిదోవ్ యింటికి ఆమె వెడుతూండడంచూసి.

టిమోఫీకి కడుపులో పోటువచ్చి మూలుగుతూ క్రింద కూలబడ్డాడు.

"అందరికంటె ముందు దేవిదోవ్‌నేచంపుతాను....చచ్చినవాడిక్రింద జమకట్టండి యింక వాణ్ణి....లుకిరియాకి నేనంటే చాలాప్రేమ. ఈ జన్మలో ఆ ప్రేమ నశించదు. దానిహృదయం నే నెరుగుదును. దానివి వశపరచుకోగలను. ఎందుచేతనో పొట్టలో పోట్లువస్తున్నాయి, లుకురియాతో....చాల రొట్టెలు తీసుకురమ్మని చెప్పు."

ఆ మరునాడు అక్కడికి చెట్లు కొట్టడానికి వస్తారనీ, జాగ్రత్తగా వుండమనీ చెప్పి వెళ్ళిపోయేడు. అక్కడనుంచి తిన్నగా రెండవదళం పనిచేసే చేలవైపు వెళ్లేడు. అక్కడ చల్లిన క్యూబాన్ గోధుమ బాగానే వస్తూంది. అంతవరకు నల్లగా కనబడేనేల పచ్చబడుతూంది. చీకటిపడ్డాక వచ్చేడు లూకుచ్ వూళ్లోకి. గుర్రాన్ని సమిష్టితబేలాలోవదిలేసి ఇంటికివచ్చేడు. టిమోఫీని కలుసుకొన్నప్పటినుంచీ ఎందుకోకాని మనిషిడిగులుగావున్నాడు. తీరా యింటికి వచ్చేటప్పటికి 'పులిమీద పుట్ర'లా యింకొకటి వచ్చింది. లోపలికి వెళ్ళేటప్పటికి కోడలు అడావిడిగా వచ్చి ఇల్లా అంది;

"మనయింటికి యెవరో అతిధులు వచ్చేరు...."

"ఎవరు వారు?"

"పోలోవిట్సేవు. ఆయనతోకూడా వున్న యింకొకరూను. చీకటి పడుతూందనగా వచ్చేరు అత్తగారు, నేను పాలు పితుకుతూన్నాము, అప్పుడు........ గదిలోవున్నారు వాళ్ళు. ఇద్దరూ బాగాతాగి ఒళ్లు తెలి యని స్థితిలో వున్నారు. గుడ్డలన్నీ చిరిగి పేలికలు అయిపోయాయి."

అతిధులిద్దరూ వున్న గదిలోనుంచి మాటలు వినబడుతున్నాయి. లెటెస్కీవి ఆ మాటలు,

"........ సరే, బాగానేవుంది. అయితే తమరు యెవరు? నీకు తెలియకపోతే నేను చెబుతాను విను. ఏం – అంతేనా? మాతృభూమిలేని దేశభక్తుడవు, సైన్యంలేని సేనానాయకుడవు. ఈ రెండూ బాగులేకపోతే ఇంకొకటి చెబుతాను, చేతిలో యెర్రిటి యాగానికూడాలేని పెద్ద జూదగా డవు." అందుకు సమాధానంగా పోలోవిట్సేవు యేదో చెబుతున్నాడు. అదేదీ వినిపించుకోకుండా లూకుచ్ పక్కనే వున్న గోడనానుకొని రెండు చేతులతోను తలపట్టుకున్నాడు.

కధ అంతా తిరిగి ప్రారంభం అయింది.

సంపూర్ణం.

ప్రజాశక్తి ప్రెస్, బెజవాడ.